

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
11 Temmuz 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in Adalet Komisyonu olarak bu alanda hayata geçirmeye çalıştıkları düzenlemelere, Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ve teklifin görüşmelerinde uygulanacak usule ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un konuşma süreleriyle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, görüş ve düşünceleriyle kanun teklifi görüşmelerine katkı sunan tüm milletvekillerine ve katılımcılara teşekkür ettiğine, kanun teklifinin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, toplantı salonunda yer sorunu olduğuna ve çözüm bulmak için toplantıya ara verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, yasama görevini daha sağlıklı yerine getirmek için yemek arası verilip verilmeyeceği konusunda bilgi verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

3.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, İç Tüzük'ün 31'inci maddesi gereğince (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili raporu görmek istediklerine ilişkin açıklaması

4.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, toplantının saat 10.00'da başladığına ve yemek arası verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

5.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, konuşma süreleri ve yemek arasıyla ilgili bir kaide konulması gerektiğine ilişkin açıklaması

6.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, toplantıya katılan Adalet Bakanlığı ve diğer kurum bürokratlarının tanıtılmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

7.- Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un, çalışma şartlarının zorlaştığına ve ara verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

8.- Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un konuşma sürelerinin sınırlandırılması gerektiğine ilişkin açıklaması

9.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, kanun teklifine katkı vermek için yaptıkları konuşmalara ilişkin açıklaması

10.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, konuşma sürelerinin sınırlandırılması gerektiğine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU

11 Temmuz 2024 Perşembe
3'üncü Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 10.14'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel,

Adalet Komisyonu olarak bu alanda hayata geçirmeye çalıştıkları düzenlemelere, Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ve teklifin görüşmelerinde uygulanacak usule,

Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un konuşma süreleriyle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Görüş ve düşünceleriyle kanun teklifi görüşmelerine katkı sunan tüm milletvekillerine ve katılımcılara teşekkür ettiğine, kanun teklifinin hayırlı olmasını dilediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 5 Milletvekili ile Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un aynı mahiyetteki (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılması gerektiğine ilişkin önergeleri,

Van Milletvekili Zülküf Uçar ve 2 Milletvekilinin, (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15, 18 ve 3'üncü maddelerinin Anayasa'nın 2, 10, 12, 17, 20, 41, 90 ve 153'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisine ilişkin önergeleri,

Yapılan oylama sonucunda reddedildi.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 5 Milletvekilinin,

(2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 34'üncü maddesine göre ilgili tali komisyonlar olan Çevre Komisyonuna, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna gönderilmesine ve rapor alınmasına ilişkin önergeleri,

(2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 34'üncü maddesine göre, tali komisyon olan Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesine ve rapor alınmasına ilişkin önergeleri,

Yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 5 Milletvekilinin, (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetiminin yapılıp yapılmadığına ilişkin dilekçelerine, Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel tarafından, önerge konusu teşkil etmediğinden dilekçe olarak işleme alınacağı ve daha sonra cevap verileceği ifade edildi.

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş, toplantı salonunda yer sorunu olduğuna ve çözüm bulmak için toplantıya ara verilmesi gerektiğine,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, yasama görevini daha sağlıklı yerine getirmek için yemek arası verilip verilmeyeceği konusunda bilgi verilmesi gerektiğine;

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal,

İç Tüzük'ün 31'inci maddesi gereğince (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili raporu görmek istediklerine,

Kanun teklifine katkı vermek için yaptıkları konuşmalara;

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan, toplantının saat 10.00'da başladığına ve yemek arası verilmesi gerektiğine,

Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun, konuşma süreleri ve yemek arasıyla ilgili bir kaide konulması gerektiğine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, toplantıya katılan Adalet Bakanlığı ve diğer kurum bürokratlarının tanıtılmasını talep ettiklerine,

Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun,

Çalışma şartlarının zorlaştığına ve ara verilmesi gerektiğine,

Konuşma sürelerinin sınırlanması gerektiğine;

Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, konuşma sürelerinin sınırlandırılması gerektiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 06.27'de toplantıya son verildi.

11 Temmuz 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.14

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)**BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)****SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)****KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)**

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kıymetli Komisyon üyeleri ve kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 4’üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel’in Adalet Komisyonu olarak bu alanda hayata geçirmeye çalıştıkları düzenlemelere, Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi’ne ve teklifin görüşmelerinde uygulanacak usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli Komisyon üyeleri, bizim medeniyetimiz adalet üzerine inşa edilmiştir. Bu meyanda, gerek kanun yaparken gerekse kanunu uygularken en başta adaleti gözetmemiz gerektiğini düşünürüz. Kanun yapma, mevzuat oluşturma süreçlerinde görev alan bizlerin birinci önceliği, adalet değerini en üst seviyede tutacak hızlı, etkin, verimli ve erişilebilir bir adalet sisteminin altyapısını oluşturmaktır. Bu meyanda, Adalet Komisyonu olarak adaletin tesisini sağlayacak, vatandaşın yargıya erişimini kolaylaştıracak reform niteliğinde düzenlemeleri hayata geçirmeye çalışıyoruz. Bu çerçevede, sizlerin de yakından takip ettiğiniz üzere önemli adımlar attık, atıyoruz.

Hızla değişen dünyada toplumların ihtiyaçları ve beklentileri de bildiğiniz gibi dönüşüm geçirir; bu noktada adalet alanında yapılacak reformlar toplumun değişen ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için elzemdir. Adaletin daha hızlı, şeffaf ve erişilebilir kılınması için atılacak adımlar bireylerin haklarının korunması ve toplumsal barışın tesisi için gereklidir. Reformlar yargının bağımsızlığını pekiştirir ve adaletle olan güveni tazeler.

Ayrıca, adalet sisteminin modern ihtiyaçlara uygun hâle getirilmesi hukukun üstünlüğünün korunmasını ve herkesin eşit şekilde muamele görmesini sağlar. Bu yüzden adaletin sürekli gözden geçirilmesi ve gerekli iyileştirmelerin yapılması sağlıklı ve huzurlu bir toplumun olmazsa olmazıdır. Adalet reformları sadece bugünün değil, geleceğin de teminatıdır ve toplumların refahı için vazgeçilmezdir.

Komisyonumuzda görüşülecek, kamuoyunda “dokuzuncu yargı paketi” olarak da bilinen teklif, yargıyla ilgili ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamaya dönük, reform niteliğinde düzenlemeler içeren yeni bir adımdır. Peyderpey reform niteliğindeki çalışmaları yapıyoruz ve hayata geçiriyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, bugün çok önemli düzenlemeler ihtiva eden, 1’i geçici madde olmak üzere toplam 39 maddeden oluşan ve 20 farklı kanunda değişiklik veya düzenleme içeren bir kanun teklifi için bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Bugünkü toplantımızın gündeminde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 3 Temmuz

2024 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/2258) esas numaralı Denizli Milletvekilimiz Cahit Özkan ve 134 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır. Teklif, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, temel hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, adalet hizmetlerinin etkinliğinin artırılması, suçla daha etkin mücadele edilebilmesi, toplumun temelini oluşturan aile kurumunun güçlendirilmesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi anlamında önemli düzenlemeler içermektedir. Bu doğrultuda, teklifle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda; evlenen kadının soyadına ilişkin yeniden düzenleme yapılması, anneye de baba ile çocuk arasındaki soy bağının reddi için dava açma hakkı verilmesi, baba olduğunu iddia eden üçüncü kişilerin soy bağının reddi davası açabilmesinin belirli kurallara bağlanması, evlatlığın nüfus kaydına anne ve babası olarak evlat edinenlerin adlarının yazılabilmesine imkân tanınması, ceza muhakemesinde yapılan uzlaşma görüşmeleri sırasında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararların tazmini için mağdura hukuk mahkemelerinde dava açma imkânı verilmesi, birden fazla baronun bulunduğu illerde barolara gönderilecek adli yardım ödeneğinin oranının yeniden belirlenmesi, ara buluculuk görüşmelerinin ilk toplantısına katılmayan tarafın yargılama giderlerinden sorumluluğuna ve lehlerine hükmedilecek vekâlet ücretine ilişkin hükümlerin yeniden düzenlenmesi, adalet müfettişlerinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümler ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Anayasa Mahkemesine ilişkin bazı kadroların kanunla yeniden düzenlenmesi, yüksek yargı mensuplarının ek tazminatlarının yeniden düzenlenmesi, orman alanlarında yapımına başlanan adli hizmet binası ve ceza infaz kurumu projelerinin devam ettirilerek tamamlanmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, teklifle, istinaf kanun yolunda aynı bölge adliye mahkemesi içerisindeki hukuk daireleri arasındaki iş bölümü uyumsuzluklarının kısa sürede giderilmesi suretiyle dosyaların istinaf aşamasında görülmeye sürelerinin kısaltılması, mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip hukukçuların ara buluculuk eğitimi almak şartıyla sınavsız olarak ara bulucu olabilmesi, taraflardan birinin taşınmazın aynına ilişkin icra edilebilirlik şerhi verilen arabuluculuk anlaşma belgesiyle tapu müdürlüğünden tek başına tescil talebinde bulunabilmesinin sağlanması, idari yargıda kanun yollarına başvuruda hangi tarihteki parasal sınırın dikkate alınacağını kesin olarak belirlenmesi, hakaret suçunun sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi hâlinin uzlaştırma kapsamından çıkartılarak ön ödeme kapsamına alınması ve şikâyete tabi olan hakaret suçunda şikâyet süresinin iki yılı geçemeyecek şekilde düzenlenmesi, hukuk mesleklerine giriş sınavı ve idari yargı ön sınavında soru sorulacak alanlar arasına sosyal güvenlik hukuku, milletlerarası hukuk, milletlerarası özel hukuk ve genel kamu hukuku konularının eklenmesi ve asgari soru sayısının 100'den 120'ye çıkarılması, ayrıca hâkim ve savcı yardımcılığı sınavında da yine bu derslerin konulara eklenmesi, sadece hukuk fakültesi mezunlarının uzlaştırmacı olabilmesi, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca trafikten men edilerek alıkonulan araçlardan yediemin otoparklarında bulunup da sahipleri tarafından teslim alınmayan veya sahiplerine ulaşılamayan araçların satış usulü kolaylaştırılmak suretiyle ekonomiye kazandırılması, açık artırma suretiyle yapılan e-satışlarda bir defaya mahsus on dakika olan uzama süresinin her yeni tekliften itibaren yeniden başlamak üzere üçer dakikalık sürelerle bir saate kadar uzamasına imkân sağlanması, Çocuk Koruma Kanunu'nda düzenlenen tedbirlerin uygulanması için görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine yapılacak ödemenin bağlı oldukları kurum tarafından karşılanması ve bu personele de ek ödenek verilmesi, mahkemelerce Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu'nun kayyum olarak atanmasına imkân veren kanuni düzenlemenin uygulama süresinin beş yıl daha uzatılması, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mazbut vakıfların yargı harçlarından ve teminat gösterme zorunluluğundan muaf tutulması ve 8 Ekim 1956 tarihine kadar kamulaştırılmaksızın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş taşınmazların tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılması öngörülmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, bugün yapacağımız çalışmaların verimli bir şekilde ilerleyeceğine inanıyor, çalışmalarımızın hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. Kuşkusuz, daha önceki toplantılarımızda olduğu gibi “İstişarede hayır vardır.” anlayışıyla çalışmalarımızı gerçekleştirecek, tüm katılımcıların görüşlerini ve milletimizin hassasiyetlerini dikkate alacağız. Bugün burada yapacağımız teklife dair görüşmelerde tüm paydaşların yapacağı katkı bizim için son derece önemlidir, değerlidir. Şimdiden bundan sonraki süreçte yapacağımız çalışmalara vereceğiniz katkılar için sizlere teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bugünkü toplantımızda, bildiğiniz üzere, önce teklifin tümü üzerinde görüşme yapacağız. Bu görüşmelerde ilk olarak teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere teklifin ilk imza sahibine söz vereceğim; ardından varsa İç Tüzük’ün 38’inci maddesi uyarınca verilmiş olan Anayasa’ya aykırılık önergelerini işleme alacağım ve daha sonra, istem sırasına göre söz talep eden Komisyon üyelerimize söz vereceğim ve son olarak diğer milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağım. Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından maddeleri üzerindeki görüşmelere geçeceğiz.

Teklifin ve yapacağımız görüşmelerin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyor, tüm katılımcıları saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) ()*

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere ilk sözü, teklifin ilk imza sahibi olan Denizli Milletvekili Sayın Cahit Özkan’a bırakıyorum.

Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, Adalet Komisyonumuzun değerli üyeleri, Komisyon üyesi olmayan ve katkı sunmak için Komisyonumuza katılan sayın milletvekillerimiz, Adalet Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, “katılımcı demokrasi” anlayışı çerçevesinde Komisyonumuza katılan meslek odaları, barolarımız, Barolar Birliğimiz, kıymetli hazırun; ben sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Hiç bitmeyecek, yaşam devam ettiği müddetçe sürececek olan “de lege ferenda” ideal hukuk arayışının önemli süreçlerinden birinin içerisinden geçiyoruz. Yapacağımız bu çalışmaların ülkemizde adalete, barışa, toplumsal uzlaşıya katkı sunacağına inanıyorum.

Kıymetli hazırun, bugün, Adalet ve Kalkınma Partisi olarak 2019 yılında hazırlanan Yargı Reformu Stratejisi Belgesi çerçevesinde ortaya koyduğumuz hedefleri gerçekleştirmek için “dokuzuncu yargı paketi” olarak kamuoyunda bilinen kanun teklifimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, değerli hazırun; temel hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi, yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi günümüzün ana ilke ve değerleri olarak yargı camiasında ve uluslararası alanda genel kabul görmektedir. Ülkemizde 2002 yılından günümüze kadar aralıksız bir şekilde süregelen reform iradesi bu ilke ve değerlerin geliştirilmesinin somut bir tezahürüdür.

Adalet Bakanlığımızca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 30 Mayıs 2019 tarihinde

*(2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

kamuoyuyla paylaşılan “Yargı Reformu Stratejisi Belgesi” vizyonu olarak güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi vurgulanmış; yine, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2021 yılında açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı’nda “özgür birey, güçlü toplum ve daha demokratik bir Türkiye” vizyonu ön plana çıkarılmıştır.

Yargı Reformu Stratejisi Belgesi kapsamında önemli reformlar bugüne kadar hayata geçirdik. Birinci yargı paketiyle ifade özgürlüğü güçlendirilmiş -ki bunu 2019 yılında hayata geçirdik- hak arama yolları genişletilmiş, soruşturma evresinde tutuklama süreleri sınırlandırılmış ve seri muhakeme, basit yargılama, e-duruşma gibi yeni ve etkili usuller yargı ve hukuk sistemimize dâhil edilmiştir. Ayrıca, şüpheli ve sanık haklarının yanında özellikle mağdur haklarını da güçlendiren önemli düzenlemeler yapılmıştır.

2021 yılında Yargı Reformu Stratejisi Belgesi çerçevesinde hazırlamış olduğumuz bir diğer paketle infaz alanında çok önemli düzenlemeleri hayata geçirdik ve alternatif infaz usullerinin kapsamı önemli derecede genişletilmiştir. Bu kanunla, yargılama sonunda hükmedilen ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi sırasında alınacak kararların infaz hâkimliği tarafından verilmesini düzenleyerek infaz işlemlerinin tek bir yargı mercisinde toplanması, bu işlemlerde ihtisaslaşmaya gidilmek suretiyle infaz hizmetlerinin etkinliğinin ve kalitesinin artırılması sağlanmıştır. Ayrıca, İnsan Hakları Eylem Planı’nda belirtilmiş bulunan amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetler yürütülmüş ve bu kapsamda pek çok reform hukuk sistemimize kazandırılmıştır.

En son “sekizinci yargı paketi” olarak bilinen ve bu yasama döneminde ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılacak manevi tazminat taleplerinin idari başvuru yoluyla hızlı bir biçimde sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde Tazminat Komisyonu kurulması sağlanmıştır. Ayrıca, Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesindeki bazı koruma tedbirleri nedeniyle maddi ve manevi tazminat isteminin ağır ceza mahkemeleri yerine Tazminat Komisyonunca karara bağlanması sağlanmıştır. Böylelikle, yargısal görev alanına ve hâkimin takdirine girmeyen bazı tazminat istemlerinin idari başvuru yoluyla hızlı bir biçimde sonuçlanması sağlanmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, sayın milletvekillerimiz; Yargı Reformu Stratejisi kapsamında yapılması hedeflenen faaliyetlerin bugün itibarıyla yüzde 71’ini gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Aynı zamanda, biraz önce ifade etmiş olduğumuz İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde hedeflediğimiz faaliyetlerin de yüzde 66’sını gerçekleştirmiş bulunmaktayız.

Malumunuz olduğu üzere, 2023 yılında yaşadığımız “yüzyılın afeti” olarak bilinen deprem ve ülkemizin seçim süreci içerisinde geçmesi nedeniyle, maalesef strateji belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde hedeflediğimiz bazı düzenlemeler gecikmiştir. İnşallah onları da sizlerin desteğiyle bu süreçte çıkaracağız. Kuşkusuz, bundan sonraki süreçte de bu hedeflerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda yasama Meclisi olarak çalışmalarımızı yine sizlerle birlikte, kararlılıkla sürdüreceğiz.

Milletimizin hassasiyetlerini dikkate alarak titizlikle hazırladığımız bu kanun teklifini Gazi Meclisimizin takdirine arz ettik; ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamuoyunda “dokuzuncu yargı paketi” olarak da bilinen bu kanun teklifi, toplam 20 farklı kanunda değişiklik ve düzenleme içermekte olup 38 maddeden oluşmaktadır, ayrıca bir de geçici maddemiz bulunmaktadır. Teklifin hazırlık sürecindeki katkıları sebebiyle başta Adalet Bakanlığımıza, Bakanlık bürokratlarımıza, akademisyenlere, yargı mensuplarına ve görüş alışverişi içerisinde bulunduğumuz sayın milletvekillerimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Şimdi sizlere teklifte yer alan maddelere ilişkin... Ki biraz önce Sayın Başkanımız da genel

çerçevesiyle ilgili birtakım açıklamaları yaptı. Teklifte, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda önemli düzenlemeler yapıyoruz. Tabii, iptale konu düzenlemeler cumhuriyet tarihimize yer alan yani cumhuriyetimizin erken dönemlerinden itibaren yürürlüğe girmiş, yaklaşık yüz yıl yürürlükte kalmış bazı kanun maddeleri yine, son yirmi iki yılda hayata geçirdiğimiz anayasal reformlarla Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesinden geçmiş ve iptalle karşılaşmıştır. Yani yüz yıl aynı düzenlemelerle gelen hukuk düzenimiz 2023 yılında verilen iptal kararlarıyla, cumhuriyet döneminde yer alan bazı kanunların anayasal denetimi çerçevesinde de bu paket hazırlanmıştır.

Günümüzde demokratik rejimlerin tamamlayıcı unsurlarından biri olan anayasanın üstünlüğü ilkesi kanunların anayasaya uygunluğunun denetimini gerekli kılmaktadır. Bu denetim...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Özkan, bu son ifadelerinizi anlamadık.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Biz orayı tam anlayamadık; bir şey mi ifade etmeye çalışıyorsunuz, o kısmı tam anlayamadık.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şöyle...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Yani yüz yıldır değişmedi de 2023'te Anayasa Mahkemesi özel olarak...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şöyle... Yok, yok, çok “pure”, çok berrak...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri, bırakın kanun teklifi sahibi açıklamasını yapsın, ondan sonra zaten size sırasıyla söz vereceğim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Bütününü anlatırken burayı anlarsak diğer bölümü de daha iyi anlarız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Hocam, sonradan herkese zaten söz vereceğim, lütfen...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Çok “pure”, berrak ifadeler kullanarak anlattım; kaldı ki dün de...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Anayasa Mahkemesi...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Müsaadenizle, daha... Şimdi, tabii, stenograflarımız zaten bunları kaydediyor; orada da görüleceği üzere... Tekraren şey yapayım; şimdi, şunu ifade ediyoruz: Yani bu madde kapsamında Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenlemeler, yüzyıllık cumhuriyet tarihimize var olagelen düzenlemeler. Yani bu son beş yılda, son yirmi yılda, son otuz yılda değil yani eski Medeni Kanunu'muzdan efendim, yakın tarihe kadar...

(Gürültüler)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, müsaadeniz olursa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, devam edin lütfen.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, tabii ki günümüzde demokratik rejimlerin tamamlayıcı unsurlarından biri olan anayasanın üstünlüğü ilkesi, kanunların anayasaya uygunluğunun denetimini gerekli ve zorunlu kılmaktadır. Bu denetim dünyada pek çok dünya ülkesinin yargısal organları tarafından da gerçekleştirilmektedir. Anayasa yargısının gerekliliği konusunda fikir birliği bulunmakla beraber anayasa mahkemeleri özellikle siyasal organların tercih ve takdir alanlarına müdahale niteliğinde kararlar verdikçe meşruiyetleri de sadece ülkemiz açısından değil bütün dünya ülkeleri açısından da tartışılmakta, yargısal aktivizm tartışmaları bağlamında sorgulanmaktadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Size göre!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; ülkemizde Anayasa Mahkemesi kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi

İç Tüzük'ünün Anayasa'ya şekil ve esas bakımından uygunluğunu denetlemektedir. Bu denetim sonucunda iptal kararları verilebilmekte ve iptal kararları bakımından belirli süreler öngörülmektedir. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları çerçevesinde -ki bunlar son bir yıllık süre zarfında verilmiş iptal kararlarıdır- hazırladığımız düzenlemeleri Meclisin takdirine arz ediyoruz.

Yaptığımız düzenlemelerin detaylarına girmeden önce aile kurumuna ilişkin partimizin ve Hükümetimizin görüşlerini sizler aracılığıyla milletimizin bir kez daha takdirine sunmak ve bir kez daha ifade etmek istiyorum:

Her şeyden önce bizler muhafazakâr demokrasi anlayışıyla ülkenin sorunlarına reformist bir anlayışla çözüm üretmek, sorunlarını ortadan kaldırmak için yirmi iki yıldan beri ortaya koyduğumuz gayretle milletimizin takdirini kazandık. Bu çerçevede, bize göre aile mukaddes bir müessesedir; insanı doğumundan ölümüne kadar her alanda kuşatan, hayatın iniş çıkışları karşısında koruyan aile çok büyük bir nimet ve eşsiz bir hazinedir. İnsan aile içinde doğar; ailede huzura erer, aile fertleri arasında kendini güvende hissederek ve hayata ailesiyle birlikte hazırlanır. Sevginin paylaşarak çoğaldığı, zorluklara beraber göğüs gerildiği aile, insanı insan yapan en önemli hasletlerdendir. Nasıl, bir bitki için, bir canlı için bir faunaya ihtiyaç varsa insan için de aile müessesesi aynı anlamı ifade etmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayenizde boşanmalar patladı, aile mi kaldı ortada?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Devletin vazifelerinin başında aile kurumunun ve neslin muhafazası gelir. Yine, anayasal düzenimiz içerisinde de aile kurumunun korunması Anayasa'nın amir hükmü olup Cumhurbaşkanımıza hükümet olarak, Parlamentomuza ve yargısal makamlara bu çerçevede görevler yüklenmektedir. Bu husus, biraz önce de ifade ettiğimiz çerçevede Anayasa'mızda çerçevesi çizilmiş ve sınırları belirlenmiştir. Anayasa'mızın 41'inci maddesinde ailenin Türk toplumunun temeli olduğu, devletin aileyi koruma noktasında sorumluluklarının da bulunduğu kabul edilmiştir. Evet, aile, toplumun temelidir ve temeli sağlam olmayan toplumlar ayakta kalamaz. Güçlü bir millet güçlü bir aileden oluşur, eğer güçlü aileler yoksa güçlü bir milleti de hayata geçiremez, ayağa kaldıramayız. Bu bakımdan aile toplumun çekirdeği, özü, nüvesi ve güç kaynağıdır.

(Gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir saniye Sayın Özkan.

Değerli milletvekilleri, böyle bir üslup yok. Yani teklif sahibi açıklamalarını yapsın, ondan sonra zaten siz söz hakkı isteyeceksiniz, söz hakkı size gelince konuşursunuz. Lütfen...

Sayın Özkan devam edelim.

(Gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, lütfen...

Sayın Özkan, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Güçlü bir toplum olmanın yolu sadece maddi imkânlardan değil her şeyden önce güçlü bir aile yapısına sahip olmaktan geçer. Aile kurumuna bakarken anne, baba ve çocuklardan oluşan bir yapıdan ziyade çok daha geniş, multidisipliner bir perspektiften meseleye yaklaşmamız gerekmektedir. Meseleyi basitleştirmek ve sıradanlaştırmak yerine aile kurumunun toplum hayatımızdaki yerini iyi, doğru ve isabetli bir şekilde tayin etmeliyiz. Milletimizin alametifarikası olan güçlü aile yapımızı zayıflatacak her türlü girişim karşısında teyakkuza hâlinde olmalıyız. Adalet ve Kalkınma Partisi olarak meseleye yaklaşımımızın genel çerçevesinin bu şekilde olduğunu ifade etmek isterim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; şimdi size Anayasa Mahkemesinin iptal kararları

doğrultusunda yaptığımız düzenlemelerden kısaca bahsetmek istiyorum. Her şeyden önce soy bağının sıhhatinin ve aile birliğinin sağlanması amacıyla evlenen kadının soyadına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Kullanılacak soyadı nedeniyle aile bütünlüğünün zarar görmemesi ve çocukların olumsuz etkilenmemesi amacıyla kadınların evlenince eşlerinin soyadını alacağı ve isterlerse önceki soyadlarını da kullanabilecekleri bu düzenlemede yer almaktadır.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Allah razı olsun beylerimizden, erkeklerimizden!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Anayasa Mahkemesi doğrultusunda düzenleseniz çok iyi olurdu.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Anaya da baba ile çocuk arasındaki soy bağının reddi için dava açma imkânı verilmektedir. Ailenin huzur ve refahının korunması amacıyla baba olduğunu iddia eden üçüncü kişilerin soy bağının reddi davası açabilmesi belirli kurallarla öngörülmektedir. Evlat edinenlerin evlatlarının evlatlığın ana ve baba adı olarak yazılabilmesine imkân tanınmaktadır. Uzlaşma görüşmeleri sırasında malum daha önce yapmış olduğumuz bu düzenlemeyle uzlaşma görüşmeleri sırasında ele alınan konular hakkında uzlaşma mutabakatından sonra dava açma imkânı yoktu ancak tespit edilemeyen, görüşmeler sırasında belirlenemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlara ilişkin tazminat davası açabilme imkânı yine bu düzenlemeyle öngörülmektedir. Ara buluculuk görüşmelerinin ilk toplantısına katılmayan tarafın yargılama giderlerinden sorumluluğu ve lehlerine hükmedilecek vekâlet ücretine ilişkin düzenlemeler yapılmakta ve bu düzenlemeyle de ara buluculuk görüşmelerine etkinlik sağlamak arzulanmaktadır.

Birden fazla baro bulunan illerde barolara verilecek adli yardım ödeneğinin dağıtım oranları baroların ihtiyaçları ve giderleri dikkate alınarak yeniden planlanmaktadır.

İdari yargıda kanun yollarına başvuru kapsamında hangi tarihteki parasal sınırın dikkate alınacağı netleştirilmek suretiyle hak kayıplarının da önüne geçilmek amaçlanmaktadır. Malumunuz olduğu üzere, yapılan yargılama sırasında özellikle parasal sınırlarla ilgili yapılan değişiklikler, temyiz, istinaf sınırları açısından ortaya çıkacak değişiklik hak kayıplarına neden olabilmektedir, bu düzenlemeyle de bunun önüne geçmiş olacağız. Ayrıca bölge idare mahkemesi tarafından ilk kez verilen bazı kararlara karşı temyiz kanun yolu açılmakta, böylelikle yargısal alanda içtihat istikrarını sağlamak arzulanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifle şikâyet tabi hakaret suçu bakımından azami şikâyet süresi öngörüyoruz. Düzenlemeyle soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlı olan hakaret suçu bakımından şikâyet süresinin her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemeyeceği öngörülmektedir. Böylelikle, özellikle yeni gelişen teknolojiler, dijital mecralar, sosyal medya uygulamaları üzerinden uzun yıllar önce yapılan bazı paylaşımlar nedeniyle vatandaşlarımızın üzerinde sonradan baskı ve tehdit oluşturulmasının da önüne geçilmek istenmektedir.

Sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen hakaret suçunu uzlaştırma kapsamından çıkartılarak ön ödeme kapsamına alıyoruz. Sesli, yazılı ve görüntülü bir iletiyle işlenen hakaret suçunu ön ödeme kapsamına almak suretiyle bu suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır. Bunun yanında belirtmemiz gerekir ki bazı kişilerin özellikle toplumun hassasiyet duyduğu alanlara yönelik kasıtlı paylaşımlar yapmak suretiyle sosyal medyanın gücünü kötüye kullanmak ve bu suretle gelir elde etmek anlayışına sahip olduğu, bir kişinin 15-20 bin ve üzerinde dosya açmak suretiyle kötüye kullanma durumunun varlığı gözlemlenmektedir; bunu da tabii ki biraz sonra sizlerle beraber tezekkür edeceğiz.

Bir de uygulamadan gelen talep ve önerilerle günümüzün çağdaş ceza adalet sistemlerinin genel yönelimlerini dikkate alarak, özellikle sosyal medya üzerinden kolaylıkla gerçekleştirilebilen hakaret suçunun ön ödeme kapsamına alınması suretiyle yine yargının bir taraftan iş yükünü azaltmak

diğer taraftan da suçla etkin mücadeleyi hedeflemekteyiz. Şunu özellikle ifade etmem gerekir ki bu düzenleme asla kişiye hakaret edebilme özgürlüğü tanımamaktadır. Nitekim, bu şekilde işlenen hakaret suçunun beş yıl içinde yeniden işlenmesi hâlinde fail hakkında aynı suçtan dolayı ön ödeme hükümleri uygulanmayacak ve bu suç bakımından kişi hakkında doğrudan kamu davası açılacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki mağdurların hukuk mahkemelerinde tazminat davası açma ve tazminat elde etme imkânları bulunmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; teklifte ara buluculuk kurumunun etkinliğinin artırılmasına yönelik bazı düzenlemeler de yer almaktadır. Mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip hukukçuların ara buluculuk eğitimi almak şartıyla sınava girmeksizin ara bulucu olabilmelerine imkân sağlanmaktadır. Taraflardan birinin taşınmazın aynına ilişkin icra edilebilirlik şerhi verilen ara buluculuk anlaşma belgesiyle tapu müdürlüğünden tek başına tescil talebinde bulunulabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, teklifimizde bazı sorunların çözümüne yönelik kanunlar, düzenlemeler yer almaktadır. Hukuk mesleklerine giriş sınavı ve idari yargı ön sınavının içerik itibarıyla daha kapsayıcı olması ve bu sınava gireceklerin hukuk alanındaki bilgi ve yeteneğinin artırılması amacıyla bu sınavlarda sorulacak sorulara ilişkin yeni alanlar öngörülmekte, yeni konular eklenmektedir ve asgari soru sayısı 100'den 120'ye çıkarılmaktadır. Sadece hukuk fakültesi mezunlarının uzlaştırmacı olabilmesi sağlanarak uzlaştırma kurumunun daha iyi işlemesi öngörülmektedir.

İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yapılan elektronik açık artırmaların sürüncemede kalmamasına ve gerçek alıcılar arasında rekabet içerisinde gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Mahkemelerce şirketler hakkında kayyum atanmasına karar verildiği takdirde kayyumluk sisteminin daha profesyonel şekilde yürütülebilmesi için Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyum olarak atanmasına imkân veren kanuni düzenlemenin uygulama süresi bu teklifle beş yıl daha uzatılmaktadır.

Yine, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca sahipleri tarafından teslim alınmayan veya sahiplerine ulaşılamayan ve yediemin otoparklarında bulunan araçların satış usulü kolaylaştırılmakta, bu araçların ekonomiye kazandırılmaları sağlanmaktadır.

Vakıfların yaşaması ve topluma sunacakları hizmetin devamı için mazbut vakıfların yargı harçlarından ve teminat gösterme zorunluluklarından muaf tutulması bu teklifte öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifimizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, müzakerelere vereceğiniz katkılar için bütün milletvekillerimize, odalarımıza, barolarımıza şimdiden teşekkür ediyorum.

Tabii ki dün yine KEFEK Komisyonunda da kanun teklifimizin bazı maddeleri tezekkür edildi, konuşuldu; bunların da ne olursa olsun hukuk düzenimizin gelişmesine, birlikte yaşama anlayışımızın güçlenmesine katkı sunduğunu şimdiden ifade ediyorum, sunacağınız bütün görüşlerin -bizim de bu çalışmayı sonuna kadar takip etmek suretiyle- kanun teklifimizin olgunlaştırılmasına hizmet edeceğine inanıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

Şimdi, değerli basın mensuplarına teşekkür ediyorum, görsel basın mensuplarını dışarıya davet ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kalsalardı, ne zararları var?

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Başkanım, şimdi, siz konuştunuz, teklif sahibi vekil de konuştu, basın da güzel onları çekti ama şimdi muhalefet vekilleri de konuşacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Basın kalacak, görsel basını dışarıya davet ediyoruz.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Görsel basın da niye kalmıyor? Görsel basının en azından bir tanesi -Anadolu Ajansı mı olur, Meclisin şeyi mi olur- vekillerimizin konuşmalarını da çeksın. Şimdi, sizi çekti güzel, siz de güzel ifade ettiniz kendinizi maşallah, vekilim de güzel konuştu; sıra bizde Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum, çok nazıksınız, çok sağ olun Sayın Alp.

Şimdi, İç Tüzük'ün 38'inci maddesi uyarınca verilmiş olan Anayasa'ya aykırılığa ilişkin 2 adet önerge vardır; önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkanım, usule dair...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kusura bakmayın lütfen, söz sırasıyla ilgili.

Komisyon dışındaki üyelerin de Komisyon üyelerinden sonra söz alacağını söylediniz; bir söz sırası yapabilirsek, hak geçmesin. Ben Komisyonda değilim, konuşma talebim var, bunu kime iletmeliyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bize iletin, buraya iletin isterseniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Beni yazın lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Barolar Birliği Başkanı da öncelikli konuşsun da dinleyelim onu da.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam.

Sayın Bülbül ifade ettiler, onları değerlendireceğiz.

Önergeleri okutuyorum:

11/7/2024

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin TBMM İçtüzüğü madde 38 gereğince ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Cumhur Uzun

Aydın

Karaman

Muğla

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

İnan Akgün Alp

İstanbul

Muğla

Kars

Diğer önergenin imza sahibi:

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önerge üzerinde söz talebi var mıydı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; İç Tüzük madde 38 gereğince komisyonlar kendilerine havale edilen tekliflerin Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bu noktada, söz konusu kanun teklifi hakkında Kanunlar ve Kararlar Başkanlığından Anayasa'ya uygunluk değerlendirmesi alınıp alınmadığını önceki yargı sekizde olduğu gibi yine soruyoruz. Bu konuda bir uygunluk değerlendirmesinin tarafımıza iletilmediğini görüyoruz. Ancak açıkça görebildiğimiz üzere, Anayasa'ya uygunluğu denetlenmemiş bir teklifle açıkça karşı karşıyayız.

“Dokuzuncu yargı paketi” adıyla bilinen 38 maddelik teklifi incelediğimizde 20 farklı kanunda değişiklik öngören bir torba yasa olduğunu görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle beraber 2017 değişikliğiyle birlikte yasamanın etkisiz hâle getirildiği ve yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının ortadan kalktığı ve yürütmeye bağlandığı, saraya bağlandığı bu etkisiz bir yasama faaliyetiyle birlikte, saraydaki belirli kurullarda hazırlanan tekliflerin bakanlar tarafından “taslak” adıyla açıklandığı, bazı bakanların açıkça... Örnek vermek istiyorum: Şu anda Öğretmenlik Meslek Yasası var, şu anda Mecliste görüşülüyor, Millî Eğitim Bakanı tarafından da “Biz hazırladık, Meclise gönderdik.” diyebilecek kadar Meclisin, yasamanın yasama etkinliğini yani Anayasa'ya aykırı olarak açıklayabilecek bakanların olduğu bir dönemden geçiyoruz. Burada da aynı şekilde Sayın Adalet Bakanını tabii, Millî Eğitim Bakanı gibi bir yere koymak istemiyorum, Sayın Adalet Bakanı da bu dokuzuncu yargı paketiyle ilgili birçok açıklamada bulundu. Bununla ilgili saray bölgelerinden birkaç tane teklifle ilgili sızdırılan taslak...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – “Saray” derken ne demek istiyorsunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Lütfen...

“Saray” derken Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde şu anda yasamayı ve yargıyı tek elde, vesayet altında yöneten bir kurgu diyorum ben; açık ve net söylüyorum. Biz saraya karşıyız, sarayın iktidarına karşıyız. Biz demokrasi ve özgürlüklerin getirilmesi için, hukuk devletinin yeniden inşa edilmesi için ve Türkiye'ye demokrasinin getirilmesi için çalışan Cumhuriyet Halk Partisinin...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Halkın iradesine saygılı olmak zorundasınız!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Lütfen, lütfen... O zaman da burada grup sözcüsünün konuşmalarını engellemeden konuşmamızı dinleyin.

(Gürültüler)

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – “Demokrasi” kavramı...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – AK PARTİ milletvekilleri erken seçim mi istiyor?

(Gürültüler)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Niçin, niçin? Niçin yani Mehmet Uçum'u...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Halkın iradesine saygılı olacaksınız!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar, lütfen...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Milletin oylarıyla gelmiş, halkın iradesiyle seçilmiş...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar; Sayın Karşı, Sayın Tuğrul, lütfen Sayın Bülbül'ün sözünü kesmeyelim. Daha sonra sizlere söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Değerli arkadaşlar, sarayda bulunan Mehmet Uçum'un açıklamalarını “Anayasa ve yargı reformuyla ilgili açıklamalarını, değerlendirmelerini reddediyoruz.” demiyorsunuz; gelip de burada milletvekili olarak “saray” dediğim için beni eleştiriyorsunuz. İlk önce,

geleceksiniz, Anayasa konusunda yani yargı reformu konusunda açıklaması bulunan yetkisiz yetkili Hukuk Kurulu Başkanışmanı Mehmet Uçum'un açıklamalarına karşı koyacaksınız.

Değerli arkadaşlar, öyle ki kanun teklifinin adı bile, gelen kanun teklifinin adı bile “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” olarak belirlenmiş yani kanunun adı bile yok. İsmi bile belli olmayan bir kanun, torba yasa hukuk devleti anlayışının yansıması ve ürünü olabilir mi, “demokrasi ve özgürlüklerin, anayasal hak ve özgürlüklerin korunması” adı altında “yargı reformu 9” olarak adlandırılabilir mi? Baktığımızda Türk Ceza Kanunu’ndan İdari Yargılama Usulü Kanunu’na, Türk Medeni Kanunu’ndan Karayolları Trafik Kanunu’na, Vakıflar Kanunu’ndan Çocuk Koruma Kanunu’na kadar birçok kanunda değişiklik yapılmak istendiğini görüyoruz. Yani bu yasa düzenlemelerinin birbiriyle ne bağlantısı var?

İcra ve İflas Kanunu’ndaki elektronik düzenlemeyle Karayolları Trafik Kanunu’ndaki o satılmayan, emanetteki araçların; bunun dışında orman alanlarındaki adli tesislerin, bunun dışında Soyadı Kanunu’nun ne alakası var? Bu nedenle, teklifin yasama organı olan Meclis tarafından yani milletvekilleri tarafından hazırlanmamış olması gerçeğini kenara koyamazsınız.

Bakanın açıklamaları açıkça belli, biraz önce anlattım. 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle yürütme organının yasa teklifi hazırlama yetkisi kalkmıştır. Nereden kalkmıştır? Anayasa’dan kalkmıştır, uygulamada kalkmamıştır. Bu nedir? Şu anda, saraydaki kurulların hazırladığı tekliflerin buraya gelmesi ve Bakanların açıklamaları açıkça Anayasa’yı dolanmak demektir çünkü her zaman, ne kadar imzacı milletvekilleri olsa da hazırlığın ve çalışmanın milletvekilleri tarafından yapılmadığı açıkça görülmektedir. AK PARTİ’nin alışkanlık hâline getirip uygulamaktan tereddüt dahi duymadığı bu sistemin yasama yetkisine, Anayasa’nın açıkça 88’inci maddesine açık bir şekilde aykırı olduğu herkes tarafından malumdur.

Cumhurbaşkanı hükûmet sistemi güçler ayrılığını ortadan kaldırarak yasama organını işlevsizleştirmiştir. Bunu nereden anlıyoruz? Bakınız arkadaşlar, biraz sonra vereceğimiz önergede de açık; tali komisyonlar var. Bakıyorum, Ticaret Kanunu düzenlemesiyle ilgili iki ay önce gelen bir yasa teklifi Adalet Komisyonuna gelmiyor; biz tali komisyonuz Adalet Komisyonu olarak ve Adalet Komisyonuna gelmiyor, Plan ve Bütçe Komisyonuna gidiyor. Bakıyoruz, daha önce de gelen birçok teklif tali komisyonlara gönderilmesi gerekirken tali komisyonlara gönderilmiyor veya tali komisyon başkanları ya da komisyon başkanları “Biz bu teklifin çalışmasını yapmayacağız”. diye geri gönderiyor. İşte, yani böyle bir nitelikte yasamanın olduğu bir dönemde hukuk devletini nasıl yürüteceğiz?

Anayasa Mahkemesi iptal kararları, biraz önce Sayın Özkan söyledi “Norm iptalinin kararlarını biz burada getiriyoruz, düzenleme yapıyoruz, yasal düzenlemeyle çıkarıyoruz.” diye. Yani Anayasa Mahkemesinin norm iptal kararlarını yani nerede düzenliyorsunuz? Yani Soyadı Kanunu’nun aynısını getirdiniz. “Ancak”ın yerine ne dediniz? “Şu kadar ki” dediniz, aynı noktaya getirdiniz. Anayasa Mahkemesi kararlarını ve gerekçelerini de yerine getirmiyorsunuz yani Anayasa Mahkemesi iptal kararları vermese kanuna gerek dahi duyulmayacak, kararname devleti hâline gelmiş durumda. “Kararname devleti” diyorum, her konuda tek adamın imzasıyla düzenlemeler yapılıyor arkadaşlar. Meclise ihtiyaç olmadığı kanaati yaygın durumda, kanuna ihtiyaç olmadığı kanaati yaygın durumda; yönetmeliklerle hallediyorsunuz. Bakınız, diyorsunuz ki: Hukuk mesleklerine giriş sınavında yok “Milletlerarası özel hukuk, milletlerarası hukukla ilgili alan saptayalım.” diyorsunuz kanun metninde, sonra çıkıyorsunuz “Başka alanlar bulunursa yönetmelikle belirlenir.” diyorsunuz. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Kanunla belirlenen alanı siz nasıl yönetmelikle belirlersiniz? Anayasa açık, 124 açık, 2’nci madde açık, 7’nci madde açık; yasama yetkisine ait olan kanun yetkisini, kanunilik yetkisini siz ne hakla bir kanun maddesinde bile 2 tane 3 tane alanı siz sınav için koyabilirsiniz ama diğerlerini

yönetmelikte belirleme hakkına nasıl sahip olabilirsiniz? Bu kadar açık Anayasa’ya aykırı düzenlemeyi nasıl yapabilirsiniz?

Bakıyoruz, bugün imzalarsanız gece yarısı Resmî Gazete’de yayınlarsınız, yarın uygularsınız, diğer yandan, daha önceden olduğu gibi yasa teklifine de sık sık eklediğiniz “Yönetmelikle düzenlenir.” ifadesi var. Münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları idarenin tasarrufuna bırakıp hukuku zorlayarak keyfi düzenleme yapmaya alan açma çabası içerisindeyiz. İdareye sınırsız yetki bahşetmek sağlıklı bir hukuk anlayışı olamaz. Bu durum, Anayasa 2, 7, 124 ve Anayasa’nın ruhuna ve sözüne açıkça aykırılık oluşturuyor.

Detaylarına daha sonra değinmek üzere teklifin birçok maddesiyle yok sayılan Anayasa Mahkemesi kararlarından bahsetmek istiyorum. AYM’nin iptal ettiği hükümler birkaç kelime değişikliğiyle yeniden getirilmek isteniyor. Hatırlar mısınız arkadaşlar sekizinci yargı paketinde aynı buradaydım ben, aynı konuşmaları yaptım. Yahu “Örgüte üye olmamakla beraber örgüt adına suç işlemek...” Aynı maddeyi Anayasa Mahkemesi iptal etti, gerekçesi hazır. Ne yaptık? Ya, “Genel Kurulda düzenleriz.” dediniz, ne oldu? Aynıısı çıktı, aynıısı çıktı yani AYM iptal kararlarını aynen yerine getiriyorsunuz. Biz ne yapıyoruz Cumhuriyet Halk Partisi olarak? Anayasa Mahkemesine gidiyoruz. Aynı gerekçelerle gidiyoruz. Hukuka aykırı, Anayasa’ya aykırı kanunları getirme olayı bir alışkanlık hâline geldi bu sizde; yargı sekizde böyle oldu, yargı yedide böyle oldu, şimdi yargı dokuzda da aynı şeyleri görüyoruz. Bu konuda biz durmayacağız, siz Anayasa’ya aykırı getireceksiniz, biz Anayasa Mahkemesine gideceğiz ama meydanlarda diyor, vatandaş diyor, emekli diyor, esnaf diyor, işsiz diyor, atanmayan öğretmen diyor: “Ya kardeşim, bu memleketi siz idare edemediniz, 31 Martta gerekli cevabı verdik, gelecek seçimde de gerekli cevabı vereceğiz.”

Bakınız arkadaşlar, şimdiki duruma bakalım: Kadının soyadına ilişkin düzenlemede biraz önce dediğim gibi “ancak”ı değiştirdiniz, “şu kadar ki” yapıp aynen getiriyorsunuz. Kamulaştırma kanununa ilişkin düzenlemeyi AYM’nin iptal gerekçelerine aykırı olarak ve hiç iptal edilmemişcesine yeniden düzenliyorsunuz, kelimeler değişiyor.

Üçüncü kişilerin soy bağının reddine ilişkin dava açma şartlarını düzenleyen teklifi Anayasa’ya aykırı olarak, Anayasa Mahkemesinin kararına aykırı olarak yeniden getiriyorsunuz. AYM’nin, Anayasa’nın en önemli... Şu anda yangınlar var, şu anda Ege’de, Akdeniz’de, Güneydoğu’da, her tarafta yangın var, ormanların korunması gerekiyor, Anayasa Mahkemesinin Anayasa’nın 169’uncu maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal ettiği ormanlarda adli hizmet tesisleri ve ceza infaz kurumları yapılmasına ilişkin düzenlemeyi AYM kararına rağmen hâlâ işletmeye, yürürlükte tutmaya çalışıyorsunuz. Ön izin on sekiz aylık izin... Yahu, Anayasa Mahkemesi açık ve net söylüyor, “Ormanların korunması anayasal bir zorunluluktur.” diyor.

İşimiz gücümüz yok, yer kalmadı adli yerin açılması, adli tesis, cezaevi... Tabii, 409 tane cezaevi oldu, açın cezaevlerini. Burada Aydın’lı Komisyon üyesi kardeşim de var, açın Aydın’ın Yörük ovasına 4 bin kişilik cezaevini, açın, devam edin. Ora Ya kimleri alacaksınız, kimleri koyacaksınız; hep soruyoruz, cevap yok, cevap yok.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) – Mahkûmları koyacağız Süleyman Abi, cezaevine kim koyulur?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) Zaten Türkiye, açık cezaevi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Memleketi cezaevi memleketi hâline getirdiniz, memleketi cezaevi memleketi hâline getirdiniz. Cevap verebilirsiniz, daha sonra cevap verebilirsiniz.

Arkadaşlar, detaylarını belirttiğimiz üzere, teklifin 14 kamulaştırma, 15 soyadı, 18 soy bağı ve geçici 1’inci maddenin 3’üncü fıkrası Orman Kanunu’nu Anayasa Mahkemesi kararlarını yok sayar

niteliktedir. Bu da Anayasa'nın en önemli maddesi -tek tek okumak istiyorum ama- 153 var, 153. Ya, bu 153'ü var ya ilkokulda okutmaya başlamak lazım üniversite sona kadar yani yükseğe de verilebilir.

Değerli arkadaşlar, sonuç olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bizim kanaatimiz şudur: Bu sunulan teklif Anayasa'nın 2'nci maddesi "hukuk devleti" ilkesine, Anayasa'nın 7'nci maddesi "Yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir, devredilemez." ilkesine, Anayasa'nın 10'uncu maddesi, "Kanun önünde eşitlik" ilkesine... Kanun önünde eşitlik dediğim zaman aklıma biraz önce Sayın Özkan'ın bir sözü geldi yani bu aile birliği konusunda "multidisipliner" diye bir kelime kullandı. Ya, bu aile birliğini "multidisipliner" hâle getirmek ne demek? Daha sonra açıklarsa sevinirim. Benim bildiğim şu olay var, benim bildiğim şu var: Anayasa 41 var, 41! Anayasa 41'de "Aile birliğinde kadın-erkek eşittir." diyor, "Eşittir." diyor ama multidisipliner konusunu Anayasa içerisinde bulamadım, bulup anlatırsa sevinirim. Anayasa'nın 11'inci maddesine, "Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" maddesine; Anayasa'nın 13'üncü maddesine, "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" maddesine; Anayasa'nın 35'inci maddesine, Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı"... Çökecek misiniz TMSF'yle? Geçen yargı sekizde dedim ki: Bir madde vardı TMSF'nin. Ne var? Hukuki sorumluluk yok, cezai sorumluluk yok, hiçbir sorumluluk yok. Ne? "Şirketler hazır mı?" dedim. Yani ne var? Kuvvetli suç şüphesi olabilecek durumda ne yapacaksınız? TMSF kayyum atayacak. Yine maddeyi çektiniz Mecliste, yine getiriyorsunuz, yine getiriyorsunuz! Bu ne? Demek ki çökecek şirketler var. "Şirketlerin listesi varsa çıkarın." demiştim. Demek ki yeni şirketler hazırlanmış durumda. Anayasa'nın 38'inci maddesine, Anayasa'nın 40'inci maddesine... Etkili başvuru hakkı, etkili başvuru hakkı. Sayın Özkan dedi ki: "Yani bu paketler daha demokratik Türkiye ve makul sürede yargılanma hakkı..." Neyin makul sürede yargılanma hakkı arkadaşlar? Bugün, Gezi direnişinde öldürülen Ali İsmail'in annesi diyor ki: "Yedi yıl sonra mahkeme karar verdi, verilen karar benim vicdanımı sızlattı." Hangi makul sürede karar veriyorsunuz? Kobani davası gibi mi, diğer davalar gibi mi, Sözcü davası gibi mi, gezici hakem heyetleri gibi mi?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sıradan davalar da öyle.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Daha sonra bunların ödüllendirilip bakan yardımcısı yapıldığı bir hukuk devleti gibi mi?

Değerli arkadaşlar, Anayasa'nın 41'inci maddesinde "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır." diyoruz. Anayasa'nın 88'inci maddesi "Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir." maddesine; Anayasa 90 "Uluslararası antlaşmaların kanunlara üstünlüğü" maddesine; Anayasa 124 "Yönetmelikler Anayasa ve kanunlara aykırı olamaz." maddesine; Anayasa 153'üncü madde "AYM kararlarının bağlayıcılığı ve üstünlüğü" maddesine; Anayasa'nın 169'uncu maddesi "Ormanların korunması" maddelerine açıkça bu teklif aykırıdır. Bulabildiğim 14 maddesine aykırı.

Sonuç olarak, yasama dönemi tam biterken, vatandaş "Yargı paketi, yargı paketi! Özgürlükler gelecek." diye beklerken alelacele sunulan; demokratik kitle örgütleriyle, Türkiye Barolar Birliği ve diğer meslek kuruluşlarıyla, üniversitelerle, STK'lerle ve paydaşlarla tartışmadan, katılımcılık yok sayılarak hazırlanan, Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe sayan, Anayasa'nın lafzına ve ruhuna açık bir biçimde aykırı olan bu yasa teklifinin İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince maddelerin müzakeresine geçilmeksizin geri çekilmesini Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına talep ediyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Şimdi, aynı mahiyette 1 önerge daha gelmiştir, onu da okutup işleme alacağım, sonra söz taleplerini karşılayacağım.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15'inci, 18'inci, 3'üncü maddeleri Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu, 12'nci, 17'nci, 20'nci, 41'inci, 90'ıncı ve 153'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdisini arz ve teklif ederiz.

Zülküf Uçar

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Van

Şanlıurfa

Hakkâri

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, şimdi, daha önce okuttuğum önergeyle ilgili konuşma talebiniz var mı Sayın Özbudun?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Bülbül'ün önergesiyle ilgili mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, sizin kendi önergeniz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Kendi önergemle ilgili var tabii ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bu kanun teklifinin çeşitli yönlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşündeyim. Şimdi bunları sırasıyla gerekçeli olarak bilgilerinize sunacağım.

Öncelikle bu kanun teklifi Anayasa'mızın kanun yapma usulünü düzenleyen 88'inci maddesine aykırıdır çünkü herkesin bildiği gibi 2017'de yapılan Anayasa değişikliğiyle artık “Bakanlar Kurulu” kavramı mevcut değildir, Bakanlar Kurulunun tasarı sunma yani bir kanunun yapımı sürecinde öncülük yapma rolü de sona ermiştir. Dolayısıyla “tasarı” kavramı hukukumuzdan çıkmış, sadece milletvekilleri kanun teklif etmeye yetkili kılınmışlardır. Oysa bu, kanun metni hazırlıkları sırasında kamuoyuna yapılan çeşitli basın açıklamalarından biz teklifin içeriğinin aslında Adalet Bakanlığına bürokratlar tarafından hazırlandığı izlenimini edinmiş bulunuyoruz. Elbette usulüne uysun diye burada çeşitli milletvekillerinin imzasına açılmıştır ama özü itibarıyla metin bürokrasi yani yürütme organının bir parçası tarafından hazırlanmış, hâliyle Anayasa'nın 88'inci maddesi bu suretle ihlal edilmiştir. Dolayısıyla, gönül isterdi ki bu kanunun içeriği münhasıran milletvekillerimiz tarafından hazırlansın. Elbette ihtiyaç duydukları bilgilerle ilgili ve bakanlıklardan, bürokrasiden destek almalarında bir mahzur olmayacaktı.

Öte yandan, bu metin daha önce önümüze gelen pek çok metin gibi torba kanun mahiyetinde olduğu için aslında Anayasa'mızın 2'nci maddesinde yer alan ve değiştirilmesi yasaklanan hükmün içerdiği hukuk devleti ilkesini ihlal etmektedir. Neden? Çünkü hukuk devletinin önemli unsurlarından biri öngörülebilirlik ve belirlilik ilkesidir. Bunu kısaca tanımlayacak olursak hukuk kuralları öyle tanzim edilmelidir ki bu kurallar ortalama bir yurttaş tarafından kolayca anlaşılabilir, gene ortalama bir yurttaş tarafından herhangi bir alandaki hukuk kuralına kolayca erişilebilir. Oysa torba kanun yapma usulünde aynı teklif metninde birbiriyle konu yönünden hiçbir ilgisi olmayan pek çok düzenleme yer almaktadır. Bu yönüyle de hukuk düzeninin insicamı bozulmaktadır ve yapılan değişikliklerin doğurduğu hukuki sonucu görebilmek hukukçular açısından dahi ciddi bir güçlük arz etmektedir. Mesela bir örnek vermek istiyorum. Bu tür kanunlarda sürekli şu teknik izleniyor: “Falanca kanunun filanca maddesinin falanca fıkrasında yer alan ‘filanca’ ifade çıkarılmış, onun yerine gelmek üzere ‘falanca, falanca, falanca’ ifadeler eklenmiştir.” Bunu, ortalama bir zekaya sahip bir insanı bırakın, ben bir hukuk profesörü olarak anlamakta güçlük çekiyorum. Ne yapmaya mecbur kalıyorum? Bütün bunları -bir Word dosyası açıyorum- kendim yerlerine yerleştirerek hükmün evvelce ne olduğunu,

şimdi ne olacağını görmeye çalışıyorum. Bu ise çok ciddi vakit alıyor.

Şimdi bırakalım bunun benim yönümden doğurduğu sorunları. Bakınız, Türkiye'nin çok ciddi yargılama sorunlarından biri yargılamaların aldığı süredir. Dolayısıyla bir hukuki uyumsuzluğu çözüme bağlamakla yükümlü olan hâkim o uyumsuzluğa uygulayacağı normun ne olduğunu bulmakta güçlük çekmektedir. Bir avukat savunma metnini hazırlarken o metinde referansta bulunacağı hukuk kuralının ne olduğunu bulmakta güçlük çekmektedir. Şimdi, ben yaptığım akademik çalışmalarda, geçtiğimiz günlerde Yükseköğretim Kurulunun Genel Kurul yapısını görmek istedim ama ta başından itibaren yani neymiş üye kompozisyonu, ne olmuş; bunu görmek mümkün değil çünkü o silsileyi bulmanıza imkân yok, en son hâlini görüyorsunuz. Bu vesileyle, bu metinleri hazırlayan bütün arkadaşlarımıza seslenmek istiyorum: Bu şekilde hukuk yapılmaz çünkü hukukun amacı nedir, hukuk kuralının? Vatandaşların yürürlükte olan kurallara uygun eylem ve işlem yapmalarını, geleceklerini hukuka uygun olarak planlamalarını sağlamak; keza kamu makamlarının hukuka uygun eylem ve işlem yapmalarını sağlamak. Bu noktada böyle bir hukuk yapma usulü içinde ne kamu makamları yürürlükteki normu tespit edebilirler ne de yurttaşlar tespit edebilirler. Bu usulün terk edilmesi gerekir ama biz feryat ediyoruz, sesimiz maalesef muhataplarına erişmiyor.

Şimdi, gelemim diğer meseleye. Bu teklif metninin 15'inci maddesinde kadının soyadıyla ilgili bir düzenleme yer alıyor ama bu düzenleme de aslında düzenlenişi itibarıyla Anayasa'nın çeşitli hükümlerini ihlal etmiş durumda. Kadının soyadı hakkıyla ilgili zaten evvelce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir karar vermişti. Sizin de çok iyi bildiğiniz gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları aslında bizim hukuk sistemimizde 1989'dan itibaren bağlayıcıdır. Dolayısıyla bu bağlayıcılığı devletin bütün organ ve makamlarının dikkate alması gerekir. Öte yandan, Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde yer alan hükümde 2004'te yapılan değişiklikle ulusal kanunlar Türkiye Cumhuriyeti devletinin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlere ilişkin antlaşmalardan bir alt sıraya yerleştirilmiştir. Bir alanda eğer çelişkili iki düzenleme varsa bu durumda Türkiye'nin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası antlaşma hükümlerinin uygulanacağı açık seçik bir biçimde burada düzenlenmiştir. Hâliyle, aslında hiçbir ihtilaf olmaksızın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bizim hukukumuzun bir parçası olarak bu sorunun çözümünde katkı sağlayacaktı ama bu olmamıştır. Netice olarak, Anayasa Mahkemesine bir dava açılmış, Anayasa Mahkemesi normu iptal etmiş, kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu gerekçesiyle Anayasa'nın eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bir süre tanımıştır bu normu yeniden düzenlemek konusunda. Esas itibarıyla o süre de 28 Ocak 2024'te dolmuştur ama gecikerek önümüze bir düzenleme geldi.

Şimdi, düzenlemeyi okuduğumuz zaman, doğrusu üzülerken ifade etmek istiyorum; aklımızla, zekâmızla dalga geçildiğini gösteren bir düzenleme var. Neden? Çünkü sözcüklerle oynanmak suretiyle aslında Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hüküm aynen muhafaza edilmiştir. Peki, bizim Anayasa'mız bu konuda ne söylüyor? 153'üncü madde şöyle bir hükme yer veriyor, "Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir." "...yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar." diyor. Dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin Anayasa Mahkemesinin iptal hükmünü dikkate almayan, tam aksine o iptal hükmünün gereğini yerine getirmemekte ısrar eden davranışı aslında Anayasa hükmünün ihlali anlamındadır. Dolayısıyla, bu hükmün metinden çıkarılması ve Anayasa Mahkemesi kararına uygun yeni bir düzenlemenin yapılması icap ederdi.

Nihayet bir başka Anayasa'ya aykırılık sorununu da bu teklifin 37'nci maddesinde görüyoruz. 37'nci madde bu teklifin 28'inci maddesinin 29 Haziran 2024 itibarıyla yürürlüğe gireceğini düzenliyor. Bakın, arkadaşlar, bugün 11 Temmuz, biz burada bugün bu süreci tamamlasak dahi Genel Kurula bunun gelmesi, orada görüşmelerinin yapılması ve yürürlüğe girmesi en az bir haftalık bir süre daha demek

oluyor. Yani biz burada bir ay geriye götüren bir hükmün yürürlüğüne onay mı vereceğiz? Daha önce başka kanunlarda da bu yapıldı, hangi kanunlarda yapıldı? Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da, Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da yani çok çok üzülerek söylüyorum, artık Türkiye Büyük Millet Meclisine hâkim olan kanun yapma anlayışı, bizzat Anayasa'nın ve hukukun temel hükümlerinin ihlal edildiği bir kanun yapma anlayışı. Anayasasızlaştırma, hukuksuzlaştırma, artık Türkiye'nin bir normal hâline geldi. Anormalin normalleştirildiği bir süreçten geçiyoruz ve sonra, tamamen popülist ifadelerle Anayasa Mahkemesinin meşruiyetine ilişkin birtakım ifadeler kullanıp "yargısal aktivizm" gibi birtakım ifadeler kullanıp bunları meşrulaştırmaya çalışıyoruz. Şu doğrudur: Geçmişte Anayasa Mahkemesi yerindelik denetimi yapmıştır, yargısal aktivizm yapmıştır ama şu önümüze gelen paket bakımından bu kavramların tamamı ilgisizdir. Tam aksine, bugün burada Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa'nın çeşitli hükümlerini ihlal eden bir tutum sergilemektedir. Hukuk fakültesinin 1'inci sınıfında birinci ayı dolduran bir öğrenci dahi bir hukuk kuralının geçmişe yürütülemeyeceğini bilir. Dolayısıyla bu kanun teklifi Anayasa'ya aykırılık yönünden Anayasa Komisyonunda görüşülebilir veya tamamen geri çekilebilir; Türkiye'yi böylesine hukuksuzlaştırmak ve anayasasızlaştırmaktan hiçbirinin bir menfaati olmayacaktır. Tam aksine, hukuksuzluk ve anayasasızlık toplumun tamamı için çok ciddi bir sorun olacaktır.

Teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özbudun.

Bitti mi sözleriniz?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Evet, bitti.

Ben teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Başka söz almak isteyen var mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, var Sayın Başkan.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Anayasa aykırılık hakkında var Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, bir dakika... İlk önce Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vereceğim, ondan sonra size.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Biz önergeyle ilgili zaten talepte bulunmuştuk.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

Var mı konuşma talebiniz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Var, var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben de öncelikle Komisyon üyesi ve Komisyon üyesi olmayan tüm milletvekili arkadaşlarımızı, Türkiye Barolar Birliği Başkanı ve Sayın Genel Sekreterimizi, meslek odalarından temsiliyeti bulunan ve katılan herkesi selamlayarak başlamak istiyorum.

Yine, açıkçası, bir torba yasa tekniğiyle karşı karşıyayız. Daha önce sekizinci yargı paketinde de burada bulunmuş, fikirlerimizi dile getirmiş ancak ne Komisyonunda ne Genel Kurulda ne Komisyon üyelerinin ne Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin fikirlerinin zerre dikkate alınmadığı bir süreci yaşamıştık, yine muhtemelen benzer bir süreci yaşayacağız. Yine Komisyon üyesi ya da muhalefet partilerinin önerileri dikkate alınmadan ya da önerileri hususunda herhangi bir değerlendirme

yapılmadan sunulan kanun teklifinin dayatılmasıyla karşı karşıya kalacağız, en ufak bir değişiklik olmadan bu kanun teklifi Komisyondan geçecek, geçtikten sonra Genel Kurula gelecek, yasalaşacak. Daha sonra, yine Anayasa Mahkemesine gidecek, Anayasa Mahkemesi yine “Yanlış yaptınız, yine hata yaptınız.” diyecek, birçok maddeyi iptal edecek, geri gönderecek. Yine, AKP-MHP iktidarı olarak Anayasa Mahkemesinin iptal kararları baz alınmaksızın, esas alınmaksızın ya da metin üzerinde beklenen, Anayasa Mahkemesinin beklediği gerekli düzeltmeler yapılmaksızın kelime oyunları ile tekrardan sunulacak. Daha sonra, yine biz, iptal edilen, Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda iptal edilen maddeleri tekrar düzenlemek için toplanacağız, tekrar konuşacağız. Bunu niye bu kadar uzun anlattım? Çünkü çok açık ve net bir şekilde söyleyelim, daha önce de söyledik, bir kere burada çoğulcu demokrasi yok. Bunun kayda geçmesi gerekiyor. Burada sadece AKP ve MHP iktidarının sunmuş olduğu ve asla öneriye açık olmayan ve sadece işin prosedürünü tamamlamak amacıyla hem Meclis Komisyonlarına, Adalet Komisyonuna veya ilgili diğer komisyonlara getirilen ve daha sonrasında da Genel Kurula getirilen tekliflerden söz ediyoruz.

Şimdi, Sayın Özkan az önce yüz yıllık devam eden kanunların değişimiyle ilgili bir cümle kullandı. Evet, yüz yıldır devam eden, bu ülkede değişmesi gereken birçok kanun maddesi var. Özellikle Anayasa’nın tümünden değişmesi gereken bir süreçteyiz, bunda eminim hemfikiriz; Anayasa’nın tümünden değişmesi gerektiği noktasında aykırı düşünen olduğunu düşünmüyorum ama umuyoruz ve diliyoruz ki ilerleyen süreçte gerçekten eşitlikçi, çoğulcu demokrasiyi esas alan ve bütün toplumu, bütün muhalefeti katarak düzenlenecek ve toplumun tamamının aidiyet hissedeceği ve birlikte hazırlayacağı bir anayasa yapılmış olur. Ama tabii, bu yüz yıllık devam eden yasaların değişimi, geçmişte de yapılan torba yasalarla bir kısmı değiştirildi ama değiştirilen yasalar kelime oyunları ile tekrar geçiriliyor bugün gördüğümüz gibi. Dolayısıyla biz demokrasiyi, adaleti önemsiyoruz ve muhalefetin de bu tarz kanun teklifi hazırlıklarına dâhil edilmesinin önemli olduğunu belirtmek istiyoruz.

Toplumun beklentilerine cevap olmayan, Anayasa’ya ve Anayasa Mahkemesi kararlarını dikkate almayan, yine, Anayasa Mahkemesinin kararlarını dikkate almamakla birlikte iptal kararlarının etrafında dolanan bir torba yasayla karşı karşıyayız. Toplumun beklentileri bu torba yasanın içerisinde yok. Mesela, güya Anayasa Mahkemesinin kararları doğrultusunda değişiklik yapılıyor ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarının zerre dikkate alınmadığını da bu teklifte çok açık bir şekilde görüyoruz. Bunun en bariz örneği teklifin 15’inci maddesi, soyadına ilişkin olan madde ve yine 3’üncü maddesi, baroların düzenlemesine ilişkin olan madde. Birazdan onlara ilişkin belki birkaç cümle kullanacağım. Meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ya da muhalefetin görüşleri alınmadan düzenlenen bir kanun teklifi.

Toplumda şu an itibarıyla ciddi manada bir beklenti var ki bu beklentinin en önemli olan tarafı infaza dair bir beklenti. Açıkçası, daha önce Sayın Bakanın da katılmış olduğu bir toplantıda buna dair de bir düzenlemenin olacağı söylenmiş ise de yine teklifin içeriğinden gördüğümüz kadarıyla infaza dair tek bir cümle, tek bir hazırlık, tek bir paket yok. Açıkçası, buna dair yakın bir zamanda ya da Meclis tatile girdikten sonra mı, ne zaman olur bilmiyorum ama toplumun beklentilerine cevap olacak bir infaz düzenlemesi olup olmayacağı noktasında bir açıklama da henüz yapılmış değil. Sayın Bakan daha önce bu kanunun, dokuzuncu yargı paketinin açıklamasını yaparken infaza ilişkin düzenlemelerin de olacağını söylemişti ama şimdi toplumun beklentileri noktasında infaza dair tek bir düzenleme bu pakette yok.

Şimdi, Sayın Bakanın söyleminden yola çıkarak aslında bu yasa teklifinin hazırlanış itibarıyla Anayasa’ya açıkça aykırı olduğunu da tekrar belirtebiliriz, az önce sayın milletvekili arkadaşlarım da belirtti. Sayın Bakan doğrudan bu yasa teklifinin aslında Bakanlıkta hazırlandığını ve sadece -kusura

bakmayın, bunu daha önce de defalarca söyledik, yine söylüyoruz- milletvekillerinin imzasıyla sunulduğunu, bir nevi kendilerinin hazırlamış olduğunu ifade etmesiyle biz anlamıştık zaten. Şimdi, dolayısıyla, milletvekilleri tarafından doğrudan hazırlanmayan, sadece imzalarıyla birlikte Adalet Komisyonuna sunulan bu torba yasa teklifi Anayasa'nın ilgili maddelerine, 88'inci maddesine açıkça aykırıdır, 7'nci maddesine açıkça aykırıdır, bunu bilmemiz lazım.

Daha önce söyledik, yine söylüyoruz; torba yasa tekniği tamamen hukuk tekniğine aykırıdır, hukuki belirlilik ve güvenlik ilkesine aykırıdır, hukuki öngörülebilirliği ve güvenliği zedelemektedir; bu sebeple, bu şekilde torba yasa yapma tekniğinden vazgeçilmelidir. Anayasa değişikliği 2017 yılında yapıldığında yasa tekliflerinin sadece milletvekilleri tarafından hazırlanıp sunulması gerektiği düzenlemesi yapılmıştır. Buna riayet edilmesi ve milletvekilleri tarafından hazırlanmayan -bu yasa teklifi de dâhil olmak üzere- tekliflerin iade edilmesi gerekmektedir. Kanun teklif etme yetkisinin sadece milletvekillerine verilmesinin elbette bir amacı vardır. Bu amaç ise en başta yürütme organının anayasa ve yasama üzerindeki keyfi etkisini sınırlamaktır. Bu sebeple, kanun hazırlamaktan teklif etmeye ve savunmaya kadar bütün sürecin milletvekilleri eliyle yürütülmesi bir anayasal zorunluluk olarak görülmelidir ancak iktidarın yasa hazırlama ve sunma tekniği bu anayasal ilkenin tamamen uzağında gelişmektedir. Bu yönüyle de Bakanlıkça hazırlanmış ve kamuya ilan edilmiş bu teklifin özünde Anayasa'nın 7'nci ve 88'inci maddesi açıkça ihlal edilmektedir.

Yine, hukuk sistemini altüst eden bu torba yasa tekniğinin hukuki belirlilik ve güvenlik ilkesini ihlal ettiğini az önce söyledim. Anayasa'nın 2'nci maddesini de açıkça ihlal etmektedir. Bu torba yasa yöntemi, bir yandan iktidar için toplumu ilgilendiren önemli konularda yapılan düzenlemeleri gizleyerek yasalastırma işlevi görmektedir, diğer yandan ise gerçek toplumsal beklentilerin üstünü örtmektedir.

Tabii, teklifin bazı maddelerine ilişkin sadece değerlendirmede bulunacağız. Sunmuş olduğumuz önergede ayrıntılı açıklaması da mevcuttur. Örneğin, teklifin 3'üncü maddesi olan adli yardım dağıtılmasına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra yeniden düzenlenen madde açıkça Anayasa'yı ihlal etmektedir, Anayasa Mahkemesinin kararını dolanmaktır. Daha önce 2'nci baroların kurulması sürecini, baroların siyasallaşmasını Türkiye'ye hediye eden Sayın Özkan'ı... Buradan açıkça ifade etmek gerekirse bu baroları siyasallaştıran, baroları bölen, baroları bugün güçlü bir savunma mekanizması olmaktan çıkarıp -özellikle 2'nci barolar nezdinde- tamamen siyasetin güdümüne girer hâle sokan bu anlayıştan -daha önce defalarca söyledik, yine söylüyoruz- vazgeçilmelidir. Buna rağmen, Anayasa Mahkemesinin iptal kararında belirtilmiş olan adli yardım dağıtımına ilişkin olarak verilen karar, yine, tekrar oran değişikliği yapılarak sunulmuş ise de bu da yine Anayasa'ya açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Bu Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu ve 153'üncü maddelerini açıkça ihlal eden bir durumdur.

Adalet müfettişlerinin görev ve yetkilerine ilişkin olarak yapılan bir düzenleme vardır, teklifin 10'uncu ve 11'inci maddeleri. Bu da yine Anayasa'nın 6'ncı ve 9'uncu maddelerini açıkça ihlal eden bir düzenlemedir. Zira, Anayasa sistematüğinden ve başlangıç kısmından anlaşıldığı üzere kuvvetler ayrımı anayasal bir ilkedir. Eldeki maddelerle adalet müfettişlerine çoğu adli işlem ve yetki niteliğinde geniş bir görev sahasında ölçsüz yetkiler tanınmaktadır. Özünde bu yetkiler, yürütmenin yargı yetkisini gasbetmesi anlamındadır. UYAP sistemine adli bir sınırlama olmaksızın erişebilme, yeminle dinleyebilme, delil toplayabilme gibi birçok yetkinin bu müfettişlere verilecek olması hâkim ve savcılar üzerinde ciddi bir baskı yaratacaktır. Bunun da böyle kabul edilmesi, bilinmesi gerekmektedir.

Teklifin 15'inci maddesi soyadına ilişkin olan düzenleme. Zaten muhtemelen oraya geldiğimizde bizler de bizim arkadaşlarımız da burada bulunan bütün milletvekilleri de buna dair birçok söz kuracaktır

ama kayda geçmesi için söylüyorum, Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu, 12'nci, 17'nci, 20'nci, 41'inci, 90'ıncı ve 153'üncü maddelerine açıkça aykırıdır, dikkate alınması da gerekmektedir. Özellikle bu maddenin de bu tekliften çıkarılması ve sivil toplum kuruluşlarının, muhalefetin ve meslek odalarının bu konudaki görüşleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi elzemdir, önemlidir. Anayasa Mahkemesi kararının etrafından dolanılmasından vazgeçilmelidir.

Yine, kamulaştırmaya ilişkin olarak 14'üncü madde ve 36'ncı madde de Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Bunun dışında, birçok madde Anayasa'ya açıkça aykırılık teşkil ediyor.

Dolayısıyla bu kanun teklifinin birçok maddesiyle Anayasa'ya aykırı olduğunu ve bu yönüyle teklifin geri çekilmesi gerektiğini belirtiyoruz. AKP ve MHP iktidarının her türlü hile ve kelime oyunları ile AYM kararlarını boşa düşürerek aynı düzenlemeleri getirdiğine sürekli şahitlik ediyoruz. Açıkçası, biz buna "yasama oyunları" diyebiliriz, bir nevi "game of AKP-MHP" diyebiliriz. Bu yasama oyunlarından artık vazgeçilmelidir. Anayasa Mahkemesinin kararlarına, Anayasa'nın özüne, Anayasa'nın ruhuna uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Muhalefetin de buna dair görüşü olan meslek odalarının da Türkiye Barolar Birliğinin de dâhil olacağı, toplumun tamamının beklentisine karşılık olabilecek düzenlemeler yapılmalıdır. Biz, belirttiğimiz nedenlerle, ilgili kanun teklifinin Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtiyoruz ve kanunun geri çekilmesi gerektiğini belirtiyor ve talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Buyurun Sayın Alp.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyon üyelerine ve Komisyonumuza gelen Bakanlık yetkililerine de hoş geldiniz diyorum.

Sayın Başkanım, ben, görüşülmekte olan kanun teklifinin 3'üncü, 14'üncü, 36'ncı ve geçici 1'inci maddenin (3)'üncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünüyorum ve maddeler üzerindeki gerekçemi arz ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, 3'üncü madde eğer bu şekilde yasalarsa Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırılık teşkil edecektir çünkü maddeyle Avukatlık Kanunu'nun 180'inci maddesinde bir değişiklik yapılmakta ve birden fazla baronun bulunduğu illerdeki barolara adli yardım ödeneğinin dağıtılmasına ilişkin esası yeniden düzenlemektedir. Bu madde bu şekilde yasalarsa ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil edecek, orantılılık ilkesiyle bağdaşmayacaktır. Çünkü birden fazla baronun bulunduğu illerde barolara adli yardım ödeneğinin dağıtılmasına esas olmak üzere, ilin nüfusuna göre hesaplanan puanın yüzde 30'u gibi yüksek bir oranın eşit şekilde dağıtılması, üye sayısı az olan barolara bağlı adli yardım bürolarının cari giderlerinin karşılanması amacını aşarak üye sayısı fazla olan baroların adli yardım hizmetini sunmada mali güçlüğüle karşılaşmasına yol açacak niteliktedir. Buna göre birden fazla baronun bulunduğu illerde üye sayısı az olan barolara üye sayısı fazla olan barolar arasındaki adli yardım ödeneğinin dağıtılması bakımından makul bir dengenin sağlanamayacağı sonucu çıkmaktadır. Yüzde 30'luk bu oran bir adaletsizlik teşkil edecektir. Bu nedenle Anayasa'nın 2'nci maddesine eğer yasa bu şekilde yasalarsa aykırılık teşkil edecektir kanaatindeyim.

Yine, görüşülmekte olan teklifin 14'üncü maddesinde Anayasa'ya aykırılık iddia ediyorum. Sayın milletvekilleri, teklifin 14'üncü maddesi, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na geçici bir madde getiriyor ve İstimlak Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1956 tarihine kadar herhangi bir kamulaştırma işlemine dayanmaksızın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olan taşınmaz ilgili kamu kurum ve kuruluşları adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılacağı hükmünü getiriyor ve bu taşınmaz üzerine herhangi bir tesis ve yapının inşa edilmiş olması da fiili tahsis kabul ediliyor. Sayın milletvekilleri,

burada da maliklerin on yıl içerisinde başvurması hâlinde sadece taşınmazın fiili tahsis tarihindeki rayiç bedelini isteyebileceğini düzenliyor. Şimdi, taşınmazın fiili tahsis tarihindeki rayiç bedeli Anayasa'nın 46'ncı maddesindeki kamulaştırma esasına aykırılık teşkil ediyor çünkü Anayasa'mızın 46'ncı maddesine göre devlet ve kamu tüzel kişileri kamu yararının gerektirdiği hâllerde gerçek karşılıkları peşin ödemek şartıyla kamulaştırma yapabilir. Tahsis tarihi itibarıyla rayiç bedel Anayasa'da ifadesi bulunan gerçek karşılıkla aynı değildir. 1960'lı yıllardaki fiili el atmayı bir kenara bırakın, geçen yıl bile fiili bir tahsis yapıldığını kabul etseniz geçen yılki rayiç bedel bile bu yılki gerçek karşılık anlamına gelmez. Yüzde 100'lerin üzerinde bir enflasyon var. "Gayri menkuller bir yıl içerisinde enflasyon oranında değer kazanıyor." diye kabul etsek bile bu iki oran birbiriyle aynı değildir, Anayasa'nın 46'ncı maddesinde ifadesi bulunan gerçek karşılık esası karşılanmamaktadır. Bu nedenle 14'üncü madde Anayasa'mıza aykırıdır.

Yine, teklifin 36'ncı maddesinde bir Anayasa'ya aykırılık iddiam var. 36'ncı maddede, sayın milletvekilleri, âdeta bir genel müsadere cezasını tekrar hayata geçirmiş oluyorsunuz. Buna göre devlet ortada kesinleşmiş bir mahkeme kararı bile olmadan şirketlere ve kişilerin mal varlıklarına el koyup üzerinde de her türlü tasarrufu yapabilir hâle geliyor. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bir kayyum olarak el koyduğu şirketlerin mallarını satabilir, üzerinde tasarruf edebilir. Bu şirketlerin birden fazla hissedarı varsa azınlık hissedarının dahi rızasını almak zorunda bırakmıyorsunuz. Hiçbir soruşturmaya tabi olmayan azınlık hissedarının hakları ihlal edilmiş oluyor. Bu madde bu hâliyle düzenlenirse mülkiyet hakkına hiçbir güvence getirmiyor. Dolayısıyla Anayasa'nın 35'inci maddesine aykırılık teşkil ediyor. Bu cihetten bir Anayasa incelemesi yapılırsa Anayasa Mahkemesi bu hükmü iptal edecektir.

Bir diğer Anayasa'ya aykırılık iddiam geçici 1'inci maddenin üçüncü fıkrasına ilişkindir. Bu düzenlemeyle Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre ceza infaz kurumları eğer orman arazisinde yapılmışsa buna ilişkin bir düzenleme getiriyorsunuz. Sayın milletvekilleri, ormanları korumak aslında bizim vazifemiz. Orman arazisi üzerine cezaevi yapıp üstelik de bunu bir de düzenlemeye konu etmişsiniz, çevre hakkının ihlali anlamına gelir, 56'ncı maddenin ihlali anlamına gelir.

Ormanlar ile cezaevleri arasında aslında günümüzde bir ilişki daha kuruldu. Cezaevlerinde orman kanunu işletilmeye başlatıldı, bu da AK PARTİ'ye nasip oldu. Elâzığ Kapalı Cezaevinde bir olay vuku buldu. 9 Temmuz günü cezaevini bastılar, 5 çapulcu içeri girdi, cezaevindeki hasımlarını vurdu, çıktı. Adalet Bakanı, Adalet Komisyonu üyeleri olarak bizler cezaevinde orman kanunu işletilmesine şahitlik ediyoruz Türkiye'de. Siz ne yapıyorsunuz? Cezaevlerini orman arazisine yapıp, bir de bunun yasa düzenlemesini getirmişsiniz Anayasa'ya aykırı olarak. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir? Nasıl cezaevleri basılabilir? Nasıl içerideki adamı vurabilir, elini kolunu sallaya sallaya nasıl geri çıkabilir? Gece saat on ikiyi yirmi geçte cezaevini basan adamların her birisinin 41 suç kaydı, 63 suç kaydı, 23 suç kaydı var; bu, orman kanunu. Cezaevlerinin güvenliğini sağlamak devletin görevidir. Cezaevlerinde sağlık hakkının ihlal edildiğine ilişkin itirazları dinlemediniz, hasta mahpuslara ilişkin itirazları dinlemediniz, cezaevi izleme kurullarının kendilerini yasama yetkisine sahip sayarak insanları hürriyetinden mahkûm bırakmasına ses çıkarmadınız. En sonunda ne oldu? Cezaevleri orman kanununa teslim oldu. Adalet Bakanlığını uyarıyorum. Bakanlık yetkilileri burada.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü burada mı? Tamam. Komisyonumuza gelmişken bu konuda bilgi vermeniz lazım. Var mı böyle bir şey yani cezaevi nasıl basılır?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Temsilcisi burada.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Tamam, lütfen bu konuda da bilgi versin. Ben bu cihetlerden Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunuyorum.

Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, toplantı salonunda yer sorunu olduğuna ve çözüm bulmak için toplantıya ara verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, söz isteyecektim ama sözden önce usul açısından kısa bir şey söyleyeceğim.

Şu anda bizim milletvekili arkadaşlarımız dışarıda bekliyor, yer sorunu var ciddi bir şekilde. Ben buraya oturmak zorunda kaldım çünkü milletvekillerimiz orada ve yer yok. Ayrıca, Mersin Milletvekilimizi iktidardan bir milletvekili gelip kaldırıp “Burası benim yerim.” diyebilecek kadar garip bir uygulamayla karşı karşıyayız. Ya, bu yer sorununu çözelim, sağlıklı bir tartışma yürümüyor şu anda.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Katılıyorum Sayın Başkan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çok önemli bir yasa teklifini görüşüyoruz ve buradan ben belki takip edemiyorum yani danışmanlarımız takip edemiyor. Lütfen önce bu sorunu çözün. Burası otobüs durağı değil, ilkokul da değil. Milletvekillerinin hepsinin burada izleme, tartışmaya katılma hakkı var. Bu kadar önemli değişiklikler getiriyorsanız Komisyon Başkanı olarak bu soruna bir çözüm bulmak için ara vermenizi talep ediyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, Plan Bütçe boş, onun salonu boş, yer var, mikrofon var.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) –Başkası zan altında kalmasın, Mersin Milletvekili benim yerime oturmuş, ben bir ihtiyaç için çıkmıştım, ben rica ettim, kaldırmadım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Açıklama için de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyesi milletvekillerimizden Anayasa'ya aykırılıkla ilgili önergeye ilişkin konuşmak isteyen var mıydı? Kalmadıysa Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize söz vereceğim.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkanım, taleple ilgili bir şey söyleyin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Taleple ilgili Başkanım...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, talebimizle ilgili...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bu konuyu yani toplantının başında da hatırlarsanız değerlendirdik ve toplantıya devam ettik.

Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim. Şu an toplantıya devam edeceğiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ben de teşekkür ediyorum ama siz bunu çözmediniz, sorunu olduğu gibi bırakıyorsunuz, olmaz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ayıp oluyor, dışarıda vekiller var, arkada vekiller var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Dışarıda vekiller var, böyle olmaz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, size de yazık, gece yarısına kadar çalışacağız, rahat rahat gelelim Komisyona.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkanım, cevabınız “Hayır.”sa bunu da kayıtlara geçirin lütfen.

Sayın Başkan... Cüneyt Bey...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Cevabınız “Hayır.” mı? Böyle sıkış tı sıkış çalışmaya devam mı edelim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Biz sabah, toplantının başında değerlendirdik ve devam ettik toplantıya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Olabilir ama daha yeni bir durum var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O yüzden şu anda devam edeceğiz yani başka bir salona geçmek daha kötü olur.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, o zamanki değerlendirmenizi duymadık yalnız.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, Nurhayat Altaca Kayışoğlu ayakta...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Toplantıya devam ettik diye...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Hayır yani bir şey söyledik. O zaman da bir değerlendirme yapmadınız, şimdi de öyle. Siz cevap verme gereği duymuyorsunuz vekillere.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Basının yerine oturmak zorunda değiliz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Basının yeri değil orası Sayın Vekilim yani herkes oturuyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bakanlığın yeri.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Peki, neden geçmiyoruz? Geçmeme sebebimiz nedir?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ayakta milletvekilleri var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu konuyu değerlendirmek için bir ara versek.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hakikaten bir on dakika ara verin.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, görüşmelere devam edelim.

Ben Sayın Gökçe Gökçen’e söz vereceğim.

Buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Sayın Başkan, talebi reddettiniz galiba ama gerçekten uygun değil yani burası çalışmaya uygun bir ortam değil. Şu anda birçok milletvekili dışarıda, kenarda oturanlar var. Ben buraya oturayım diye başka milletvekillerimiz nezaketen kalktılar. Bu hoş bir ortam olmuyor gerçekten. Bundan önceki yargı paketinde yine aynı tartışmanın olduğunu hatırlıyorum. Yanlış hatırlamıyorsam, siz yine demiştiniz ki “Bundan sonraki toplantı için bunu dikkate alırız.” Şimdi, eğer daha uygun bir salon varsa, müsaitlik varsa gerçekten oraya geçmek lazım, yoksa da bunu açıklayın bize, en azından başka bir imkân olmadığını bilelim ama olduğunu biliyoruz. Yani daha uygun bir ortamda çalışmak lazım. Bir imkânsızlık mı var, ne var; buna bir cevap verseniz gerçekten daha iyi

olacak.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Plan ve Bütçe Komisyonu salonu boş Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli vekillerim, sandalye sayısına arada bir bakarız. Benim bildiğim kadarıyla sandalye sayısında bir farklılık yok yani milletvekillerinin oturduğu sandalye sayısında Plan ve Bütçe Komisyonu salonunda bir fark olmadığını ben biliyorum ama arada bir bakarız yani; olur mu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, pandemide kullanılan salon var.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Burada yarısı arkada oturuyor, şurada önünde masa olmadan oturan milletvekilleri var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli vekillerim, burası da komisyon salonu, orası da komisyon salonu yani.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Plan ve Bütçe Komisyonunun pandemide kullandığı salon var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şu an vekilimize söz verdim.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Vekil bize katılıyor ama yani siz ısrarla konuşturmaya çalışıyorsunuz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Başkanım, tekrar değerlendirin diye düşünüyoruz bunu çünkü gerçekten milletvekillerimiz orada önlerinde masa olmadan oturuyorlar. Sandalye sayısı dediğiniz gibi aynıysa bile aynı koşullar değil burası yani herkesin gördüğü bir ortamdayız.

Aynı zamanda, bir de şu var: Burada şimdi temsilciler konuşacaklar, Barolar Birliği Başkanımız da burada ama burada kadınlarla ilgili çok önemli bir düzenleme var, kadın örgütlerini buraya çağırılmış olmanız gerekirdi, burada birçok derneğin temsilcisinin olması gerekirdi, daha da önemlisi, Adalet Bakanının burada olması gerekirdi. Biz şimdi baştan beri ne konuşuyoruz, bu yargı paketi nerede hazırlandı? Burada, Bakan binlerce açıklama yaptı. Şimdiye kadar “Şöyle hazırlıyoruz, böyle hazırlıyoruz, şu olacak, bu olacak, bu olmayacak.” diye açıklamalar yapılıyor. Milletvekilleriyle, Komisyonunuzla kahvaltılar yapılıyor. Şimdi, burada konuşurken her seferinde “Şu hazırlık var, bu hazırlık var.” diyen kendisi. Millî Eğitim Bakanı da kendi ağzıyla söylemiş yine. Bu artık bir usul hâline gelmiş yani yerleşik bir usul hâline gelmiş. Nasıl gelmiş anlamak mümkün değil. 2017’de Anayasa’yı değiştirirken biz “Bu şekilde olmaz bu iş.” diyorduk. Yani “erkler ayrılığı” denilen bir şey var, “kuvvetler ayrılığı” denilen bir şey var; uygulanmıyor. Karşı çıktınız, üstüne bir de bize dediniz ki o zamanlar “Yasama ile yürütme sert ayrılacak, hiçbir şekilde birbirlerine müdahale etmeyecekler.” Şimdi ne oluyor? Hem yürütme yasamaya müdahale edecek hem buraya gönderecek Mecliste milletvekillerinin imzasına açacak, kendisi hazırlayacak ama buraya gelmeye tenezzül etmeyecek. Böyle iş olur mu arkadaşlar ya! Ya, bir Adalet Bakanı gelsin, birazcık bir soru cevaplasın. Burada biz bürokratlara soru soracağız da cevap bekleyeceğiz yani olacak iş değil.

Milletvekillerimiz de sağ olsunlar açıklama yapıyorlar. Ya, Anayasa maddesi okunuyor, Allah aşkına böyle iş olur mu ya, Anayasa maddesi okunuyor, Anayasa maddesinden cümle çıkararak okuyorsunuz ya. Cümleyi hatırlatıyoruz, diyorsunuz ki “Ne konuşacağımızın bari metnini verin.” Ya, metni biz mi yazdık, Anayasa metnini biz mi yazdık Allah aşkına! Anayasa metnini hatırlatıyoruz ya! Anayasa “Aile içi çeşitliğe dayanır.” diyor, atlayarak okuyorsunuz. Sonra da önümüze gelmişsiniz “Saygı duyun.” diyorsunuz yani anlamak mümkün değil bazı şeyleri. Anayasa’ya aykırılıkla ilgili itirazımız var, o yüzden öncelikle görüşülmesini istemiştik. Şimdi, bu, birincisi, kuvvetler ayrılığına

aykırı; milletvekillerinin kanun teklifi hazırlayacağına, başka birinin hazırlamayacağına, yürütmenin müdahale etmeyeceğine, bu ilkelere çok bariz bir şekilde aykırılık var. Bu yargı paketleriyle ilgili basın yoluyla iletişim yapılması, bunda çok ciddi sorun var. Yani basına bir haber sızdırılıyor, bir ajansa haber sızdırılıyor, o madde bunun içinde olacak mı, olmayacak mı, aylarca tartışma dönüyor. Ya, böyle kanun yapılır mı? Yani “etki ajanlığı” diye bir şey çıktı. Var mı, yok mu; aylarca tartışılıyor. Şimdi önümüzde teklif yok. Teklif gelene kadar var mı, yok mu; dedikodu üzerinden bir siyaset yapılıyor. Ne yapılıyor, bunun üzerinden toplum acaba ne tepki verecek? Acaba hangi gruplardan ne tepki gelecek? Olumlu mu gelecek, çok takmayacaklar mı; cevap vermeyecekler mi, ilgilenmeyecekler mi? Acaba buna uygun ortam yaratır mıyız? Ortamı yoklayacaksınız, sonra tepki gelirse geri çekip erteleyip tekrar, sonra getirmek üzere hazırlık yapacaksınız. Ya, ortada bir kanun teklifi olmadan, bir hazırlık süreci olmadan böyle şeyler tartışılıyor. Yani bu, kanun yapım usulüne falan aykırı. Milletvekili olarak buraya seçilmişiz gelmişiz yani bir Komisyonda kendimizi ifade etme konusunda, burada düzgün bir ortamda çalışma konusunda zorluk çekiyoruz, bunlara itiraz ediyoruz.

Aynı şekilde, torba yasa şeklinde hazırlanmış olması Anayasa’ya aykırıdır. Burada “20 farklı kanunu değiştirdik.” diye kendiniz anlatıyorsunuz. Ya, 20 farklı kanunun 20’si farklı konuda, torba yasa usulüyle burada yargı sistemini düzelterek söyleyorsunuz; Anayasa’ya aykırı. Burada kayyum maddesi, TMSF’yle ilgili olan madde Anayasa’ya aykırı. Kamulaştırma ile ilgili madde Anayasa’ya aykırı. Orman konusundaki madde Anayasa’ya aykırı ama hepsinden beteri hepsini bir torbaya koymuşsunuz, bunu önümüze getirmişsiniz. Teklifte -yanlış saymadıysam- 36 kere “Anayasa Mahkemesi” ifadesi geçiyor ve siz tali komisyonları çalıştırmıyorsunuz. Anayasa Komisyonu tali komisyon bile değil. Yani Anayasa Komisyonunun oturup “Şu Anayasa Mahkemesi kararı nedir, ne yapmak lazım acaba?” diye... Teknik olarak da söylüyorum. Yani bu, illa ideolojik olarak ayırdığımız meselelerle ilgili değil ki, teknik olarak da bir sorun var burada. Yani, daha önce, mesela hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını burada tartıştık. Ya, bunun bir teknik yanı da var değil mi? Her zaman böyle çok ideolojik ayrışmalar üzerinden değil... Yargı işlemiyor, bunu kabul edelim. Yani, işlemeyen şeyler üzerinden o teknik tartışmayı da Anayasa’ya uygun yapacağımız ortamı birbirimize sağlamak zorundayız. Anayasa Komisyonuna gönderilmeliydi, Komisyon toplanmalıydı, olmuyor, tali komisyonlardan KEFEK’e gönderildi, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderildi. KEFEK nasıl toplandı arkadaşlar -hepiniz takip etmişsinizdir- bir gündeme yazılmadı KEFEK’te, gündeme yazılmadı, KEFEK başka bir gündemle toplandı, ondan sonra gündeme ekletildi; ondan sonra kadının soyadı orada tartışıldı. Ya, bu doğru bir usul değil yani ona göre bir hazırlık yapılır. Evet, biz basından takip ettiğimiz için, biz kadın örgütleriyle konuştuğumuz için, biz ne yapabileceğinizi tahmin ettiğimiz için biliyoruz onun oraya gelebileceğini veya biliyoruz oraya hazırlıklı geleceğimizi ama bu iş böyle yapılmaz, bir ciddiyetle yapılması lazım.

Yine, kadının soyadı konusuna geleceğim; bu önemli bir mesele. Yani burada bir düzenleme yapılıyor, başlığına kadının soyadı yazıyorsunuz, kadınla erkek arasında Anayasa’ya açıkça aykırı bir düzenleme yapıyorsunuz. Yıllardır bir kronolojisi var zaten bu işin, Yargıtay kararı var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var, Anayasa Mahkemesi kararları var, hem bireysel başvuru kararı var hem iptal kararı var, Meclise verilen bir süre var, süre boyunca yapılmayan bir iş var. Yani işin geçmişisi çok eskiye dayanıyor ama bugüne geldiğimizde de yani bu kadar açık bir düzenlemeye “Aykırılık.” diyorsunuz, aykırılık getiriyorsunuz. Sonra o düzenlemenin Anayasa’daki eşitlik kısmını okumuyorsunuz, getiriyorsunuz “kadının soyadı” itiraz edince de “Niye kadına vurgu yapıyorsunuz, erkeklerle kadınlar eşit değil miydi?” Ya, eşlerin soyadı diyelim, aile soyadı diyelim. Eşler birinin soyadını nasıl alacak, bunu düzenleyelim. Kimse kimsenin soyadını almasın, yani dayatma olmasın en azından; bunları düzenleyelim ama siz ayrımcı düzenlemeyi getireceksiniz, Anayasa Mahkemesi

kararına rağmen, kadınların talebine rağmen, kadınların itirazına, hatta erkeklerin itirazına rağmen, hukuka rağmen getireceksiniz. Sonra da diyeceksiniz ki: “Kadınlar buna niye itiraz ediyor canım, başka dertleri yok muymuş?” Başka dertleri var kadınların, çocukların da var. “Kötü etkilenecek.” diyorsunuz, çocukların kötü etkileneceğine dair bir tane bilimsel çalışma var mı ya burada, ben bunu sormak istiyorum. Ne var yani, nasıl bir kötü etkilenme durumu var? Öyleyse, mesela, boşanmadan da çocuklar kötü etkileniyor değil mi? Boşanmada da soyadı tekrar değişiyor. O zaman, boşanma sonucunda meseleyi... Annesiyle babasının soyadı farklı olacak, kötü etkilendi, boşanmayı mı yasaklayacağız? Ya, kanun böyle yapılır mı? Anayasa denen bir şey var yani.

Şimdi, burada ülkeleri falan tartışıyoruz, birçok ülkeye baktık, uygulamalara baktık. Hani bir aile bütünlüğü meselesi var, zaten “Aile bütünlüğü böyle sağlanır -veya- aile böyle korunur.” diyorsanız, önce aile içi şiddeti konuşmamız lazım. Önce çocuk istismarını konuşmamız lazım. Önce kadına şiddeti konuşmamız lazım. İstanbul Sözleşmesi kalktı, ne gibi bir fayda elde ettiniz; bunu biraz açıklamamız lazım. 6284 sayılı Kanun’la ilgili bir sürü şey söyleniyor, geri adım atılacak mı? Burada atılacaktı, ertelendi. Bir sonrakinde atılacak mı? Ya, bir beyan vermeniz gerekiyor, bir çalışma, bir şiddete dair veri vermeniz gerekiyor; buna dair bir şey yok ortada.

Dün KEFEK’te duyduğumuz kadarıyla, verilen veriler, milyonlarca insan, milyonlarca kadın uygulamayı indirmiş ve bundan gurur duyuluyor. Yani Türkiye’de milyonlarca kadın telefonunda şiddete karşı uygulama indirdi diye gurur duyuluyor iktidar tarafından, inanılmaz bir şey yani ve ailenin korunmasını burada bize soyadıyla anlatıyorsunuz.

Şimdi, diğer yandan, bir kültür meselesi var değil mi yani? İşte Türk kültürüne uygunluk, sosyoloji, gelenekler, bunlarla açıklanıyor. Ya, ben şunu merak ettim: Acaba hangi kaynaktan geliyor bu soyadı meselesi? Çünkü biliyorsunuz, Osmanlı’da öyle bir şey yok. Türkiye’de soyadı zaten cumhuriyetten sonra gelmiş bir şey. Yani bu “gelenek” denen şey nerede oluşmuş, nasıl oluşmuş? Yani İslam’dan mı kaynaklanmış yoksa Türk cumhuriyetlerinden mi kaynaklanmış? Çok ilginç. Türkiye Cumhuriyeti devleti haricinde hiçbir Türk devletinde böyle bir soyadı dayatması kanununa rastlamadık. Varsa söyleyin lütfen kaçırdıysak. Ha, şeye de baktık yani İslam devletlerine de baktık, laik olmayan cumhuriyetlere, devletlere baktık, burada da yok böyle bir şey; ya, bu nereden çıkıyor? Bir şey uyduruyorsunuz, getiriyorsunuz, sonra da “Geleneğimiz budur.” diyorsunuz. Çok ilginç yani gerçekten.

Bir insanın -yaşına gelene kadar- kendini dünyaya tanıtmaya var, yaptığı işler var, kariyeri var veya hiçbir şey olmasın ya, kendi tercihi var, isteği var. Diyorsunuz ki: “Bundan sonra size bunu dayatıyoruz, kendinizi böyle ifade edeceksiniz.” Bunları anlamak mümkün değil.

Diğer yandan, şimdi, bunlar sadece içerik meselesi değil, şu yüzden söylüyorum: Bu, Anayasa’ya uygunlukla ilgili de bir şey çünkü Anayasa Mahkemesi kararı hem bir şey söylüyor, diğer yandan bize Anayasa ve İç Tüzük bir kanun yapım tekniği anlatıyor, “Nitelikli kanun yap.” diyor, “Hukuk devleti denen bir şey var.” diyor, “Hukuk güvenliği denen bir şey var.” diyor; bizim bunlara uygun hareket etmemiz gerekiyor. Diğer yandan, bir yargı paketi hazırlanacaksa yani bir torba yasa gibi böyle farklı konularla ilgili değil ama bir yargı paketi hazırlanacaksa toplumun bazı beklentileri var ve o beklentiler konusunda da hem iktidar partisinin milletvekillerinin hem aynı zamanda Bakanlığın ne düşündüğüne dair de biraz şeffaf açıklamalara ihtiyaç var. Yani cezaevlerindeki sorunlar -biraz önce vekilim dile getirdi- infaz koruma memurlarının talepleri var, mesela onlar ne istiyorlar ve şimdiye kadar neden yapılmadı veya yapılması hâlinde nasıl bir sakınca öngörülüyor? Bundan sonraki yargı paketleri olacak, söylüyorsunuz da, bir strateji belgesi var ama biz şimdiye kadar iktidar ağzından bir tane “Şu bir sorundur.” cümlesini duymuyoruz. Yani bir sorun yoksa niye yargı paketi hazırlıyorsunuz? Bundan sonraki yargı paketinde “etki ajanlığı” denilen o ucube kanun gelecek mi mesela, biz bunu yine

basından mı takip edeceğiz milletvekilleri olarak; bunları açıklamanız lazım.

Avukatların sorunlarına dair hiçbir şey görmüyoruz. Deprem bölgelerinde konteynerlerde çalışan avukatlar var, bunun gibi birçok şey, Adalet Bakanlığı personelinin şikâyetleri var, bunlarla ilgili nedir yani bize biraz bilgi verilmesi lazım. Adli yardımda yaşanan sorunlar var, bu teklifle de çözülmeyen sorunlar var. Zaten burada temsilciler daha iyi dile getireceklerdir. Bütün bu “kapsamlı” diyeyim, söylediklerim kapsamında diyorsunuz ki Başkan: “Teşekkür ederiz, istişarede hayır vardır.” Ama yani bu bir istişare yöntemi değil, uygun olmayan bir ortamda ve her şey basının önünde tartışıldıktan sonra -artık buna “kulis” de demek mümkün değil- dedikoduya döndükten sonra ve Anayasa’ya aykırılıklar, burada Anayasa maddeleri atlanarak açıklandıktan sonra, buna sağlıklı bir istişare demek mümkün değil Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

İzniniz olursa Barolar Birliği Başkanımıza da söz vereceğim, ondan sonra... Ama şu anda sanırım burada değil kendisi.

Sayın Tanal, size söz vereyim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Madde 3, işte, “yüzde 30” denilen barolarla ilgili; bu, Anayasa’nın 13’üncü maddesindeki ölçülülük ilkesine aykırı, açık ve net.

Geliyoruz, Madde 8’in ikinci fıkrası: “Mahkemenin nihai kararlarının verildiği tarihteki parasal sınır esas alınır.” Bu, dava tarihi olmalı; bu, hukuk devleti ilkesindeki belirlilik ilkesine de aykırı, açık ve net cümlelerle. Yani burada öngörülemiyor, belirsiz; hukuk belirsiz işle uğraşmaz, kanun koyucu belirsiz kanun da yapmaz. Yani burada yine aynı şekilde devam ettiğimizde, evet, Anayasa Mahkemesi iptal etti; iptal edilen kanuna geliyor.

Şimdi, açık ve net söylüyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi “Kanunlar ve Kararlar” denilen aşağı yukarı 50-60 personel çalıştırıyor. Bunların aşağı yukarı hepsi de kanun yapma hususunda eğitimler almış, doktora yapmış; bunlar ne iş yapar? Bir Parlamento düşünün, 50-60 kişi Kanunlar ve Kararlarda personel çalıştıracak; işi, ilk gelen kanun teklifinin Anayasa’ya uygun olup olmadığını denetlemekle yükümlü 50-60 personel... Allah rızası için, ben beş dönemdir milletvekiliyim, beş dönem milletvekilliği süresi içerisinde bir tane Kanunlar ve Kararlar raporunda Anayasa’ya aykırı olduğuna ilişkin tek bir cümle geçmedi ama aşağı yukarı bugüne kadar dünya kadar kanun iptal edildi Anayasa Mahkemesi tarafından. Demek ki bu Kanunlar ve Kararlarda çalışan personelin hepsi ya işte çıkarın ya da bunları Ceza Kanunu 257’ye göre görevini kötüye kullanıyorlar, bunlar hakkında suç duyurusunda bulunmak lazım. O zaman sağınızda solunuzda Kanunlar ve Kararlardan kimse bulundurmayın. Size zarar veriyorlar Değerli Başkanım. Neden zarar veriyor? İç Tüzük 31 son fıkrada deniliyor ki: “Her milletvekili üyesi olmadığı komisyonun belgelerini görüp okuyabilir.” Kanunlar ve Kararlar sizin solunuzda oturuyor, diyor ki: “Efendim, biz bunu vekile veremeyiz.” Peki, veremezsiniz. İç Tüzük bunu benim görmeme, okumama izin veriyor. Siz bir Komisyon Başkanı olarak ve bir hukukçu olarak bu yetkinizi kullanarak diyorsunuz ki: “Efendim, bu bize özgüymüş.” Ya, Allah rızası için, siz de milletvekilisiniz, biz de milletvekiliyiz; siz bu Komisyonunda neyi gizliyorsunuz? Kanunlar ve Kararların personeli bu devletin parasıyla maaş alacak ve işi sadece ve sadece hizmet etmek olacak; sizin şahsınıza özgü rapor düzenlemiyorlar ki. Siz bu raporu bizimle paylaşıyorsunuz.

Gelelim Anayasa'ya aykırılıklara. Anayasa'nın ruhu diyor ki: "Efendim, siz Anayasa'ya uygun bir şekilde kanun yapın." Şimdi, bu konuya gelmeden önce hemen şuna da gelmek istiyorum: Burada parasalla ilgili, Anayasa'mızın meşhur 141'inci maddesinde "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." deniliyor. Değerli arkadaşım, burada görebildiğimiz kadarıyla bu görevin hiçbirini yerine getirmediği gibi, elimde Uzunköprü 2. Asliye Ceza Mahkemesinin kararı... Ergene Nehri kirleniyor, Ben 2010 yılında şikâyet ediyorum, 2011 yılında dava açılıyor; dün itibarıyla karar bana geliyor, "Zaman aşımından dolayı dava düştü." diyor. Ya, Allah'tan korkun, çevre davası. Peki, zaman aşımı dolmuş mu? Yani burada gerçekten Hâkimler ve Savcılar Kurulundan kimse var mı yok mu bilemiyorum ama bir sefer devam eden sürekli Ergene Nehri'ne hiç kimse gitmedi ve bu hâkimler hiç orada Ergene'nin kenarına da mı gitmedi? O kirlilik aynen devam ediyor. Peki, zaman aşımı ne zaman başlar? Kesilince başlar. Kesintisiz devam eden bir eylemden dolayı zaman aşımı mı olur? Magna Carta 1215'te diyor ki: "Hukuk bilmeyen birilerini hâkim atamayın, vali atamayın, savcı atamayın." Magna Carta, 1215; yıl 2024. Sizden istirham ediyorum, bu konular önemli.

Anayasa'ya aykırılıkla ilgili devam ediyorum. Geliyoruz, İç Tüzük'ün 35'inci maddesine göre, efendim, komisyona gelen kanun teklifi ve daha önce sunulan kanun teklifleri varsa... Değerli Başkanım, yani öbür dilerim milletvekili arkadaşlarımızdan, ben önceki dönemlerde de milletvekili olduğum zaman yine sizin iktidarınız iktidardaydı. Birbirine bağlantılı olan kanun tekliflerini birleştiririndiniz veya "Biz şu gerekçeyle reddediyoruz." derdiniz. Bu son iki dönemdir milletvekilliğim, bu birbirine bağlantılı olan kanun tekliflerini görmemezlikten geliyorsunuz yani o dönem de yine AK PARTİ iktidardı, bugün de AK PARTİ iktidar, ne değişti, ne oldu? Şimdi, bunların hepsini görmemezlikten geliyorsunuz. Şimdi, izninizle, bununla, aynen bu kanunlarla bağlantılı olanları söyleyeyim: Mesela, İş Kanunu'yla ilgili burada değişiklik yapıyor muyuz? Yapıyoruz. Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, diyoruz ki: Bu stajyer avukatlara asgari ücret... Adalet Bakanlığına savcı ve hâkim alınırken, stajyerken nasıl bir ücret veriliyor, sigortasını devlet yapıyorsa stajyer avukata asgari ücretten az olmamak kayıt ve şartıyla bir ücret verilmesine ilişkin teklif verdik.

İki, geldik burada, yine, mevsimlik tarım işçileriyle ilgili... Arkadaşlar, ücreti belli değil, belirsiz. Kim kendine kaç para veriyorsa... Dünyada bunun bir kriteri vardır, oradaki kriterlerin uygulanması lazım diyoruz. Tarım işçilerine ödenen ücretin asgari ücretin 3 katından aşağı olmaması lazım; Avrupa "4 katı, 5 katı" diyor vesaire.

Geliyoruz, burada İcra İflas Kanunu'yla ilgili kanunun gereği gibi uygulanmaması nedeniyle kişiler başvuruda bulunuyor, harç alınıyor. Peki, memurun hatasından dolayı ben niye harç ödemek zorunda kalayım? Niye harçtan muaf olmasın? Bununla ilgili kanun teklifimiz var (2/2079), biraz önce benim dediklerim: (2/2213), (2/2204).

Geliyoruz, depremle ilgili, Türk Borçlar Kanunu'yla ilgili... Afra tafa kalkıp işverenler, efendim, müteahhitler, patronlar TRT'de deprem yardımı için "Efendim, benden şu kadar yardım." dedi. Eskiden Borçlar Kanunu'nda hüküm vardı -Adalet Bakanlığından ve hâkim savcı arkadaşlarımız burada-orada meşhur bir 10'uncu maddemiz vardı, efendim, sözlü taahhütte bulunursa taahhüdünün yerine getirilmesi davasını açarak bu para tahsil edilebiliyordu. Mevcut olan Borçlar Kanunu'nda bununla ilgili hüküm olmadığı için o müteahhitler, o işverenler, efendim, deprem yardımıyla ilgili seferberlik ilan edildi, herkes afra tafa attı, 3 milyar diyen oldu, 2 milyon diyen oldu vesaire. Bunlarla ilgili hiçbir yaptırım olmadığı için (2/2044) esasla bu bağış taahhüdünde bulunan kimselerin taahhüdünün yerine getirilmesiyle ilgili bir kanun teklifi verdik.

Geliyoruz, yine aynı şekilde, Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapması (2/2037), nedir bu? Limitet şirketler sözleşmesinde bulunan avukatların yani asgari sermayenin 10 katı veya daha fazla sermayeye

sahip olan limitet şirketlerin avukat çalıştırma mecburiyetini getirdik. Nedir yine bu? Madem Karayolları Trafik Kanunu'nda değişiklik yapıldı, on yıl süreyle uluslararası tır şoförlüğü yapan kişilerin işini belgelendirme kayıt ve şartıyla hususi damgalı pasaport verilmesiyle ilgili kanun teklifi verdik. Yine, aynı şekilde, belirli şartları taşıyan iş insanlarının hususi damgalı pasaport alabilmelerini amaçlayan (2/1914) sayılı Kanun Teklifi'ni verdik. Yine, aynı şekilde -mesela bu konuyla ilgili çok fazla sorun yaşıyor- mesela önalım hakkıyla ilgili, tapu iptal davaları... İşte, biraz önce size bahsettiğim bu çevre davasının bir benzeri de burada yürüyor. Şimdi, ön alımla ilgili...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Tanal, Anayasa'ya aykırılıkla alakalı bu konuların bir hükmü var mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Geliyorum, bütünleştireceğim, izin verirsiniz irtibatı kuracağım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Beş dönem vekilliğinizin özetini yaparsanız bu Komisyon bitmez.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İzninizle bu altyapısını anlatayım, onunla bağlantıyı kuracağım sizinle efendim.

Teklifle ilgili, (2/1981)'yle ilgili ön alım hakkına dayalı tapu iptal ve tescil davalarından uzun süreli yargılanmalar sebebiyle ön alım bedelinde oluşan değer kaybının telafi edilebilmesi için satış bedeli ve alıcıya düşen tapu giderlerinin vadeli mevduat hesabına yatırılması gerekiyor. Ne oluyor bu? Vadeli hesaba yatırılmadığı için dava ne kadar uzun sürerse sürsün... Ve vatandaş bu anlamda mağdur oluyor, bununla ilgili kanun teklifi var yani zaten bununla ilgili de buradaki mevcut olan kanun teklifinde var, bunlar bağlantılı olduğu için birleştirilmesi lazım.

Yine, aynı şekilde, deprem bölgelerinde vatandaş, evet, devlet bazı imkânlar getirdi, diyor ki: “Kardeşim, ben, efendim, senin borçlarını...” Oradaki yani getirilen kredi almasıyla ilgili devlet teminat istiyor. Bu konuyla ilgili (2/2006), 6/2/2023 tarihli deprem sebebiyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca mücbir sebep hâli ilan edilen yerlerde ikamet eden mükelleflerin amme borçlularının tescil edilmesi için teminat gösterilmesi şartından muaf olmaları; bu kapsamdaki mükellefiyetlere uygulanacak taksitlendirmenin yirmi dört aydan az olmamasına yönelik kanun teklifimiz var.

Yine aynı şekilde, konuyla bağlantılı olarak mesela (2/1942), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından ödenmesi ve evlilikte 25'inci yıllarını doldurmaları kaydıyla emeklilik hakkının kadına tanınması gerekmektedir.

Göçmen kaçakçılığıyla ilgili (2/1898), Türk Ceza Kanunu'ndaki göçmen kaçakçılığı suçu için Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen ceza müeyyidelerinin ağırlaştırılması... Göçmen kaçakçılığı hakikaten çok fazla, kat mülkiyetiyle ilgili, mesela kat mülkiyeti toplantıları yapılıyor Değerli Başkanım, bunların çoğu mahkemeleri meşgul ediyor, işgal ediyor. Neden ediyor? Çünkü orada Çevre ve Şehircilik Bakanlığının gözetmeni, denetmeni kat mülkiyeti toplantılarında olmadığı için nizaların çoğu buradan çıkıyor. Bununla ilgili, bu kanunun birleştirilmesiyle ilgili bir kanun teklifimiz yine var.

Atlıyorum ben, bağlantıyı da oradan kuracağı hemen. Mesela, yine burada, evet, ara buluculukla ilgili teklifler var. Mesela, İş Kanunu'yla ilgili işverenlerin çoğu ara buluculuk teklifini kabul etmiyor. Neden? Çünkü oradaki mevcut olan kıdem tazminatı, iş arama tazminatı, fazla izin ve fazla mesai, izin ücretleri, bazısı yüzde 9 kanuni faize tabi yani farklı faizlere tabi. Eğer buradaki tüm alacaklara enflasyon oranında faiz uygulaması getirilmiş olursa işveren ne diyor? “Enflasyon oranındaki faiz uygulaması tatbik edilmediği için ben ne kadar bu davayı uzatabilirim benim lehime olur.” diyor. Bu açıdan, böyle bir kanun teklifimiz var. Bu birleştirilebilirse uzlaştırmayla ilgili, ara buluculukla ilgili, ara buluculuk müessesesi daha rahat işler.

Şimdi, son sözler şu: Bunların tamamı nedir? Yani dediniz ya, Değerli Başkanım, hakikaten

“İstişarede yarar var.” Evet, istişarede yarar var. Şimdi, ben Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesiyim, siz de üyesisiniz. Sizin arkadaşlarınız yani daha doğrusu, o terim yanlış oldu, geri çekiyorum ben, iktidar grubunda olan milletvekilleri kanun teklifleri sundukları zaman bunların hepsi komisyona geliyor, komisyonda görüşülüyor ve bizim tekliflerimiz İç Tüzük’ün hükümleri uyarınca birbiriyle bağlantılı olduğu hâlde, bunların birbiriyle bağlantıları görülerek birleştirilmeden, göz ardı edilerek, baypas edilerek görüştürülmesi Anayasa’nın hükümlerine aykırı. Sizden istirham ediyorum yani Anayasa hepimizi bağladığına göre... Bizler hepimiz burada hukukçuyuz, mesleğimizi ifa ederken, görevimizi ifa ederken, burada milletvekili seçilirken, biz bu Anayasa’nın üzerine yemin ettik arkadaşlar ama maalesef, ettiğimiz bu yemine uyulup uyulmadığını sizin takdirlerinize bırakıyorum. Bu düşüncelerimizin nazara alınarak ve bu tüm kanun tekliflerimizin gözden geçirilerek görüşülmekte olan kanunla birlikte görüşülmesini... Ve Anayasa’ya aykırılık iddialarını ben tekrar ediyorum, arkadaşlarımızın, benden önceki konuşmalarında, konuşmacıların da bahsettikleri Anayasa’ya aykırılık hususlarını ben de tekrar ediyorum; bunların gözden geçirilerek kanun teklifinin Anayasa’ya aykırı olan hükümlerinin geri alınmasını... Ama Kanunlar ve Kararlarda çalışan personellere de açık ve net olarak şunu söylüyorum: Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bu kadar kanunun hiçbir tanesi Anayasa’ya aykırı değil. Anayasa’ya aykırı herhangi bir ibare olmadığı için hepsinin hakkında da suç duyurusunda bulunacağım yani o zaman bunları görevden alsınlar.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bizim adımızda da bulunsanız memnun oluruz, biz geçiriyoruz çünkü.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani bunu bulunacağız efendim.

Peki, teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, çok teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, buyurun, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Efendim, bizi görmüyorsunuz ekranda.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, görüyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kim olduğumuzu belki görmüyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Efendim, görüyoruz burada, bakın, şey var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Türkiye Barolar Birliği Başkanımızdan sonra...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Mikrofonunuzda, bir dakika... Ben burada görüyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kim olduğumuzu belki görmüyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, görüyorum, görüyorum.

Siz görülmeyecek kişi değilsiniz yani ben görüyorum sizi. Sayın Tanrıkulu, ben görüyorum sizi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, Türkiye Barolar Birliği Başkanımızdan sonra söz almak istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben izniniz olursa, milletvekillerimizden izin alarak tabii, Türkiye Barolar Birliği Başkanımıza söz vermek istiyorum. Az önce de verdim de herhâlde bir araya çıkmıştınız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Bir de siz söz sırasını açıklarsanız...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Efendim, ben mikrofonda görüyorum söz sırasını.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sırası var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Var, evet.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Buraya da açıklarsanız...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben ona göre verdim. Mesela Sayın Tanal’a ona göre verdim, ilk kendisi basmıştı, o sıraya göre gidiyorum.

Buyurun Başkanım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI ERİNÇ SAĞKAN – Sayın Başkanım, Adalet Komisyonunun çok değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri, değerli akademisyenler; ben de Türkiye Barolar Birliği adına her birinizi ayrı ayrı saygıyla selamlıyorum efendim.

38 maddeden oluşan bir kanun teklifi var. Biz de az önce ifade edildiği üzere, aslında bu kanun teklifinin hazırlık aşamasında maalesef ki yer almadık. Basından öğrendiğimiz kadarıyla üzerinde çalışmalar yürütmeye gayret ettik. Tabii, Komisyon da fikirlerimizi paylaşabilmek bizler bakımından bir imkân ancak burada haklı da olsa görüşlerimizin kanun teklifindeki maddeleri değiştirmek konusunda son derece yetersiz kaldığını sistemsel olarak da görüyoruz. Ancak yine de görevimiz gereğince tüm maddelere hazırlandık, bütün maddelerin ayrıntılarıyla görüşüleceği toplantının devamında hukuk müşavirimiz tarafından ayrı ayrı tüm maddelerdeki itirazlarımız, görüşlerimiz, olumlu olumsuz değerlendirmelerimiz siz değerli Komisyon üyeleriyle paylaşılacaktır.

Ben sadece birkaç tane başlığa değinmek istiyorum. Zira dokuzuncu yargı paketinin kamuoyunda şu anda en çok konuşulan başlığı 15’inci maddesiyle düzenlenen “kadının soyadı” başlığı. Zaten az önce Sayın Başkanlığa iletilen Anayasa’ya aykırılık iddialarının başında da bu maddenin geldiğini görüyoruz. Aslında çok uzun zamandır kadınların doğuştan gelen, doğumla kazanılan soyadını kullanma yönünde haklı bir mücadele yürüttüklerini görüyoruz. Bu mücadelelerinin karşılığını Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda da aldılar. Bu mücadelelerinin karşılığını Anayasa Mahkemesinde defalarca bireysel başvuru dosyaları üzerinden de aldılar. Hatta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de aynı şekilde hak ihlalleri kararları verdi ve son olarak Anayasa Mahkemesi Anayasa’nın 41’inci maddesindeki eşitliğe aykırı olduğu gerekçesiyle Türk Medeni Kanunu’nun 187’nci maddesinin ilgili hükmünü iptal etti. Bugün baktığımızda önümüzdeki teklif, aslında bugüne kadar hak ihlali kararları verilen ve son olarak Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Medeni Kanun’daki hükmü ve devamında, uygulamadaki durumu aynen muhafaza eden bir hüküm ve hâliyle Anayasa’nın 153’üncü maddesine, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları da dâhil olmak üzere her kurumu bağladığına ilişkin açık hükmüne çok açık, net şekilde aykırılık teşkil etmektedir. Tabii, Anayasa’ya aykırılığın dışında bir de bu işin Komisyonunuzun muhakkak ki değerlendireceği vicdani ve insani bir tarafı söz konusu.

Ben Adalet Komisyonunun da yüce Meclis çatısı altından çıkacak bir yasanın da Türkiye’de bu mücadeleyi veren kadınlara “Hayır, Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen biz sizin soyadı hakkınızı tanımıyoruz. Gidin, her biriniz yıllarca bireysel başvurularla bu hakları edinin.” demeyeceğine inanıyorum. Buna her şeyden de çok inanmak istiyorum. O sebeple, özellikle kadının soyadı konusunda bugün 15’inci maddedeki gerekçelerin tamamının aslında Anayasa Mahkemesi kararının içerisinde ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve cevaplandırılmış olması, soyadı konusunun soy bağının sıhhati, aile bütünlüğünün zarar görmesi, çocukların psikolojisi gibi konularla hiçbir ilgisinin bulunmadığına ilişkin açıklamalar çerçevesinde teklif metninden çıkartılarak tekrar karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde bu konunun çözümünün ilgilileriyle bir masada buluşularak Komisyon nezdinde bu konunun insani, vicdani ve hukuki çözümünün gerçekleştirilmesi gerektiği inancındayız.

Değerli Başkanım, bize göre Anayasa’ya aykırı olan, daha önce “çoklu baro” adı altında buralarda tartıştığımız ve bugün baktığımızda aslında iktidardan muhalefete herkesin, istisnasız herkesin yanlış olduğu konusunda mutabık olduğu bir uygulamanın -çoklu baro kararının- parasal boyutunu konuşuyoruz. Adli yardımdaki yüzde 40’lık nüfusa göre eşit dağılımın orantısız olduğuna Anayasa Mahkemesi karar verdi ve önümüze yüzde 30’luk bir teklif metninin geldiğini görüyoruz fakat ben kendi elimdeki verilere bakıyorum, Komisyon üyelerimizin bilmiyorum bir bilgisi var mı, yani yüzde 40’ken barolarımıza ne kadar rakamlar ödeniyordu, yüzde 30 olduğu zaman gerçekten Anayasa Mahkemesinin belirttiği o ildeki iki baro arasında bir orantının sağlanıp sağlanamayacağını biliyor muyuz? Bu rakamları görmeden, bu rakamların neye tekabül ettiğini bilmeden yüzde 40 ile yüzde 30 arasındaki bir farkı anlama şansımız yok ve hatta bunun gerçekten Anayasa Mahkemesinin belirttiği orantısızlığı kaldırıp kaldırmadığını değerlendirme şansımız da yok. Ancak ben elimdeki verileri söyleyeyim, daha doğrusu madde metinlerinde umarım bu çalışma yapılmıştır ve Sayın Komisyon üyeleri bilgilendirir, bu anlamda bir orantı veya orantısızlıktan bahsediyorsak yüzde 40’ın, yüzde 30’a indirildiğinde rakamların neredeyse yok denecek kadar az değiştiğini tüm kurul üyeleri görecektir. O sebeple, bizim beklentimiz hazırlığı yapanların Komisyon üyelerimize yüzde 40 ile yüzde 30’un neye tekabül ettiğini ayrıntılı olarak açıklamalarıdır. Eğer bir orantı söz konusu olacaksa bunun yüzde 10’un üzerinde olması hâlinde, aynı şekilde Anayasa Mahkemesinin benzer gerekçelerle iptaline gitmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu verilere dayanarak sizlerle paylaşmak durumundayım. Ancak, tabii ki temennimiz yaklaşık dört yıldır uygulamada olan ve gerçekten ne avukatların meslek sorunlarına ne de yargı sistemimize hiçbir katkısı bulunmadığı artık tüm çevreler tarafından kabul edilen bu çoklu baro yasasından bir an önce geri dönülmesidir. Yargı camiasının tamamı da bundan rahatsızdır. Maalesef ki “baro” ismi üzerinden siyaseten güç devşirmeye çalışan avukatların varlığı vardır ve bundan da yargı camiası çok büyük sıkıntı yaşamaktadır, duymaktadır. Bunun görülmesi ve bu düzenlemeden bir an önce geri adım atılması gerektiği inancındayız.

“Uzlaştırma” başlığını çok kıymetli buluyoruz, 23’üncü madde. Biz bunu çok uzun zamandır dile getiriyorduk uzlaştırıcılığın ceza yargılamasında hukukçulara hasredilmesi gerektiğini çünkü yurttaşların çok ciddi hak ihlallerine sebebiyet veren bir uygulamaydı. Bu anlamda uzlaştırmacılığın İnsan Hakları Eylem Planı’ndaki taahhüde uygun davranılarak hukukçulara hasredilmesinin çok doğru ve önemli bir gelişme olduğunu düşünüyor, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz.

Değerli Başkanım, kıymetli kurul üyeleri; hâkim ve savcılarının ekonomik durumlarına ilişkin 12’nci maddede getirilen ek tazminatlar konusunu biz de önemsiyoruz. Yargının bütün bileşenlerinin en ufak şekilde ekonomik bir sıkıntı yaşamadan görevlerini yerine getirebiliyor olmaları yargının niteliği, bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından çok ama çok önemlidir. Tabii ki biz bütçesel durumları, bu tür uygulamaların, ek tazminatların bütçeye ne yük getireceğini bilemeyiz ancak imkân varsa eğer bu ek tazminat konusunda hâkim ve savcılarının bugün içerisinde bulundukları ekonomik durum göz önüne alınarak daha yüksek oranda bir artış yapılması gerektiği inancındayız.

Tabii ki şunu da eklemeyi geçemeyeceğim: Bildiğiniz üzere 2019 İnsan Hakları Eylem Planı’nda kamu avukatlarının özlük haklarının iyileştirileceği yine taahhüt belgesi içerisinde yer aldı. Türkiye’de bugün yaklaşık 5.300 civarında kamu avukatı var ve bu kamu avukatları çok uzun zamandır bu taahhüdün yerine getirilmesini bekliyorlar ancak kamu avukatlarına dönük, bugüne kadar, özlük haklarına dair hiçbir adım atılmadığını da sizlerle paylaşmak durumundayım.

34’üncü madde, üzerinde durduğumuz bir madde; yirmi yıl üzeri kıdemlilere sınavsız ara buluculuk getiren madde. Öncelikle, yirmi yıl kıdemlilerin sınavsız, eğitim almak kaydıyla, ara bulucu olmasını temelde doğru bulmuyoruz Türkiye Barolar Birliği olarak; bize göre yanlış bir düzenlemedir, beş yıl

kıdemli ile yirmi yıl kıdemli arasında eşitsiz bir uygulamaya sebebiyet verecektir. Bu anlamda, bir düzenleme yapılma ihtiyacı eğer ki hissediliyorsa, o zaman, eşitlik bağlamında beş yıl kıdem üzeri tüm hukukçuların sınavsız olarak ara buluculuğu yapmasının tartışılması gerektiği inancındayız.

Burada bir bu kadar önemli olan bir unsurun daha altını çizmek istiyorum: “Yirmi yıl kıdem” dediğimiz, yanlış anlaşılmasın, hukuk mesleklerinde geçirilen kıdem değil; çok önemli bir unsurdur bu. Daha somut bir örnek vereyim: Yirmi yıl hemşirelik yapmış birisi bu arada hukuk fakültesini bitirdiyse hukuk mesleklerinde geçirilen kıdeminden bahsedilmiyor burada; yirmi yıllık kıdem herhangi bir meslek grubunda geçirilen bir kıdem olarak öngörülüyor. Hâliyle, burada, yasanın gerekçesindeki hukuki tecrübenin yansıtılması konusunun da madde metninin açık olmaması sebebiyle karşılanmadığına inanıyoruz. Şöyle tekrar örnekleyebilirim: Üç yıllık bir avukat beş yıllık kıdemini doldurmadığı için ara buluculuk yapamazken yirmi yıl tamamen başka bir meslekte tecrübesi bulunan bir kişi, hukuk fakültesinden yeni mezun olsa bile ara buluculuk yapar hâle getiriliyor, hem de sınavsız olarak. Bu anlamda, uygulamayı, düzenlemeyi, teklifi doğru bulmadığımızı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Efendim, son olarak, ara buluculukta karşı-yan vekâlet ücretleri ve yargılama giderlerine ilişkin yeni bir düzenleme getiriliyor. Yine, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda getirilen bir düzenleme; vatandaşın, ara buluculuk görüşmesine katılmamış olmasının sorumluluğunu avukata yükleyen bir düzenleme. Oysa, avukat girdiği davada aynı emeği, aynı mesaiyi sarf ediyor. Vatandaş eğer ara buluculuk görüşmesine katılmadıysa ve bundan kaynaklanan bir sorumluluk ve yükümlülük düşünüldüyorsa bunu, tabii ki, vatandaşın kendisinin üstlenmesi gerekir. Ancak bunun, dönüp, avukatın vekâlet ücretine sirayet ettirilmesi, “Yarı oranında vekâlet ücreti ödenir.” denilmesi açıkça hem eşitliğe hem de angarya yasağına aykırıdır düşüncesindeyiz. Konuya ilişkin olarak, madde metinlerine geçildiğinde yaptığımız çalışmaları Değerli Komisyon üyelerimizle paylaşacağız.

Fırsat verdiğiniz için Sayın Başkanımıza ve tüm Komisyon üyelerine ayrı ayrı teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizden sadece Anayasa’ya aykırılıkla ilgili sözü olan milletvekillerimize söz vermek istiyorum çünkü geneliyle ilgili zaten görüşmeler devam edecek.

Sayın Kadıgil, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili değil mi?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Dedğiniz gibi, esasına bilahare gireceğiz, sadece Anayasa’ya aykırılıkla ilgili konuşacağım çünkü çok kibar konuşuyoruz bence, cümleten.

“Anayasa’ya aykırı” dediğimiz şey... Bir kanun düzenlemesi yaparsanız; Anayasa’nın bazı maddeleriyle arasında yorum farkı olur, uyumsuzluk olur; mesela, önceki hâli gibi. Ben de kadının soyadı üzerine, teklifin 15’inci maddesi üzerine konuşacağım. Ve bu yorumların hukukçular tarafından, denir ki: “Ya, bunun lafzı Anayasa’nın şu maddesine uygun değil, uymuyor; biz bunu kaldıralım.” “Anayasa’ya aykırılık” dediğimiz şey budur. Bizim bu Mecliste bu hafta yaptığımız şeyin adı -bizim değil bu arada, sizin; AKP ve MHP’nin- Anayasa’ya aykırılık değil arkadaşlar, Anayasa’yla dalga geçmek hatta bir adım ötesi, Anayasa’yı ayaklar altına alıp bununla gurur duymak hatta bir adım ötesi “Ben Anayasa’yı takmıyorum, sizin de bu konuda yapabileceğimiz hiçbir şey yok.” diyerek otoriter, faşizan bir devlet inşası. Bakın, çok açık konuşuyorum çünkü Anayasa Mahkemesinin önüne gitti, bu kadının soyadı meselesi gitti. Bakın, ben de evliyim; ben açtım bu davayı, kazandım o davayı. Şu anda benim soyadım “Sera Kadıgil.” Eşimle ben duygusal ve cinsel bir birliktelik içerisindeyim.

Kanun zoruyla beni bir arada tutmaya kimin, ne hakkı var; bunu anlamıyorum? Anayasa Mahkemesine gittiğimizde Anayasa Mahkemesi size dedi ki: “Hayır kardeşim, bunu yapamazsın, eşitlik ilkesine aykırı. Bak, Anayasa’nın şu şu maddesine aykırı, bunu yapamazsın.” Siz, siz ne yapıyorsunuz şu an Sayın Özkan? Yani bilmiyorum, siz imzacısınız yani bence Yılmaz yapıyor bunu, Tunç yapıyor bunu ve/veya ona da söyleyen daha da büyükler Tayyip Erdoğan yapıyor bunu, diyor ki: “Ben Anayasa Mahkemesini takmıyorum, Anayasa’yı da takmıyorum.” Aynı maddeyi aynı şekilde getirip Meclisin önüne koyuyorsunuz. Saygısızlık değil mi sayın vekiller, açık açık soruyorum size ve bu Anayasa Mahkemesi kim? Yani bu son bir senedir uymamakla, takmamakla bu kadar gurur duyduğunuz Anayasa Mahkemesi kim? Sadece bu örnek de değil, aşağıda Öğretmenlik Mesleği Yasası görüşüyoruz değil mi? Aynı şeyi bu Meclis yaptı, Anayasa Mahkemesi iptal etti, yeniden getirdiniz, önümüze koydunuz; bire bir aynı örnek. Can Atalay’a artık girmiyorum çünkü bu konuda kimsenin yüzü kızarmıyor.

Dün ben Anayasa Mahkemesine gittim Cahit Bey, Anayasa Mahkemesini ziyarete gittim, doğrudan bunları böyle anlattım yani dedim ki: AKP Grubu, kendi atadığı Anayasa Mahkemesi üyelerine topyekûn bir savaş açmış durumda. Hani, şey olsa anlayacağım, böyle, iktidar değişti, geçen seneydi, siz bu sene iktidara geldiniz, Anayasa Mahkemesi üyelerinin hepsini TİP atadı, Anayasa’nın mevcut maddelerini TİP yazdı, siz de diyorsunuz ki: “Kardeşim, hayır, artık siyasi irade değişti, bunu ben böyle yapacağım.” Yok, öyle de bir şey yok. Yatıp kalkıp ne diyoruz biz bu Anayasa’ya: “Kenan Evren anayasası” diyoruz, değil mi? Yalan, Kenan Evren anayasası da değil. Bakın, söyleyeyim ben size: Son yirmi yılda 12 değişiklikle 134 maddesini AKP değiştirdi bu Anayasa’nın, yüzde 75’i AKP’nin bu Anayasa’nın. Anayasa Mahkemesi üyelerine dönelim, değil mi? “Bu, hukuka aykırı.” diyen Anayasa Mahkemesi üyeleri, yahu, tamamını ya Tayyip Erdoğan bizzat atadı ya da sizin çoğunluk olduğunuz Meclisten atandı bu insanlar, uzaydan gelmedi bu insanlar.

Yani Anayasa Mahkemesini ya kapatın ya açık açık şunu deyin: “Ben Anayasa’yı takmıyorum. Ben artık burada egemenliğimi ilan ettim, fiili bir imparatorluğum var benim burada. Türkiye Cumhuriyeti devletinin Anayasası benim umurumda değil.” Bunu deyin bize, bu başka bir savaş hâlidir. Bunu da demiyorsunuz, diyorsunuz ki: “Anayasa’yı...” Kılıfına uydurmaya çalışıyorsunuz ve -özür dileyerek söylüyorum, siz de hukukçusunuz- komik oluyor arkadaşlar ya, vallahi komik oluyor.

Yani esasına ilişkin bilahare gireceğim gerçekten ama... Açarken Sayın Özkan şöyle bir ifade kullandınız; “Medeni Kanunu’muzun, düzenlemelerimizin, işte yüzyıllık geleneğimizin...” falan filan gibi, anlamakta güçlük çektik ama böyle yorumladım, hatalıysam lütfen düzeltin. Yahu, geçtim kadının soyadını arkadaşlar, Soyadı Kanunu bu ülkeye 1934’te geldi, doksan sene önce. Ayrıca, madem bizim kanunlarımız bu kadar kıymetli, kapatalım değil mi bu Meclisi? Biz niye buradayız? Zaten her konuda bir düzenleme var; biz kapatalım dükkânı, gidelim, çok daha mantıklı bir şey olur.

Ayrıca, yüz yıllık kanunlara bu kadar düşkünseniz yüz yıllık kanunlara bu kadar ihtimam gösteriyorsanız söyleyeyim ben size bir tane yüz yıllık kanun: 1924, Tevhid-i Tedrisat Kanunu, tam yüz yıl oldu; karma eğitimi zorunlu hâle getiren, medreseleri kapatan kanun bu. Niye sizin için bir kıymetiharbiyesi yok bu kanunun? Ya da 1925 Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması Hakkındaki Kanun, değil mi? Yani eğer böyle bir argümanla gelerseniz, bir; Sayın Gökçe’nin dediği gibi, başka hiçbir Türk ya da İslam devletinde var olmayan -saçma diyeceğim- saçma bir düzenlemeyi önümüze gelenek diye getirmiş oluyorsunuz, değil mi? İkincisi; Anayasa’nın amir hükmüne karşı hareket ediyorsunuz. Hemen maddelerini de söyleyeyim Sayın Başkanım. Madde 153 -hepimiz hukukçuyuz değil mi- Anayasa’nın 153’üncü maddesi var, “Anayasa Mahkemesi kararları yasama -bizden bahsediyor, biz yasamayız- yürütme, yargı, herkesi bağlar.” diyor. Verdi Anayasa Mahkemesi o kararı. Geçiyorum, Anayasa’nın 10’uncu maddesi var, Anayasa’nın 42’nci maddesi var. Bizim milletvekilleri olarak bunlara sahip

çıkma, bunları hayata geçirme yükümlülüğümüz var.

O yüzden de tekrar söylüyorum: Anayasa'ya aykırılık faslında söz aldım, esasına ilişkin ayrıca gireceğim çünkü, eşleriyle belli ki duygusal, sevgi temelinde, dayanışma temelinde bir birlikteliği kuramayan, kırılgan erkeklığe sahip erkeklerimiz kanun zoruyla kadınları kendilerine tabi kılmaya çalışıyorlar. Hakikaten, hani, iktidardaki iktidarsızlık olarak yorumluyorum artık bunu. Bu kadar özgüvensiz olmanıza gerek yok. Ailenin birliği bir soyadıyla olmaz; aile dediğin şey sevgiliyle olur, aile dediğin şey bağlılıkla olur. Ayrıca bu soyadı da Kadıgil de bana uzaydan gelmedi, babamın soyadı bu da yani bakarsanız, değil mi arkadaşlar? Ve ben bir kadını, ben canım ne istiyorsa, hangi ismi istiyorsa onunla yaşayabilirim. Buna benim yerime nasıl Cahit Bey karar verebilir? Buna benim yerime nasıl Yılmaz Bey karar verebilir? Buna benim yerime nasıl Tayyip Bey karar verebilir?

Bütün kadın örgütleri aynı şeyi söylüyor, bütün siyasi partiler aynı şey söylüyor, Anayasa Mahkemesi aynı şeyi söylüyor. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan, saçma sapan bir şey önümüze getiriyorsunuz ve tekrar tekrar söylüyorum: Anayasa'ya aykırılık başka bir şeydir, sizin yaptığınız Anayasa'yla dalga geçmek hatta daha ağırlı Türkiye Cumhuriyeti devletinin Anayasa'sını mülga etmektir, en hafif tabiriyle de görevi kötüye kullanma suçudur. Dönem değiştiğinde belki de Anayasa'yı metazori değiştirmeye kalkmak suçudur bu.

Esasa dair söz hakkım saklı kalmak kaydıyla Anayasa'ya dair söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Kadıgil.

Sayın Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ben geneli hakkında konuşacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam.

Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANİŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben, bu konuşmada sadece Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bölümü ifade edeceğim, sonrasında geneli üzerine düşüncelerimizi paylaşacağız.

Şimdi, açıkçası, Anayasa'ya aykırılık meselesi konuşulurken hani Anayasa'ya hangi yönden aykırı? Böyle teknik, hukuki bilgiler, Anayasa'nın ruhu, Anayasa'nın temel ilkeleri, Anayasa'nın gerekçesi gibi kavramlarla öğrendik biz bunu. Hani demin Sera Kadıgil Vekilimiz anlattı. Yani açıkçası ben Anayasa'ya aykırılığı ifade ederken ne kadar nahif olabilirim, ne kadar hukuk dili kullanabilirim, nasıl eleştirebilirim diye düşünüyorum beş dakikadır. Neresinden tutayım; Anayasa'ya aykırılık bilmeden, istemeden, hani yasa koyucu olarak bizler -söz de öyleyiz ya- ama iktidar partisi önümüze koyuyor bir yasa teklifi ve biz ne dersek diyelim, Anayasa'yı, AİHS'yi, AİHM kararlarını, uluslararası hukuku, içtihatları ne anlatırsak anlatalım bizim önümüze gelen teklif geçiriliyor. Burada taammüden -hukuk diliyle söylemiş olayım- bilerek ve isteyerek iktidar “Ben bu Anayasa'yı tanımıyorum, bu Anayasa beni bağlamıyor.” diyor. Bu Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya göre kurulmuş olan ve hukuk fakültelerinde hepimizin bildiği Anayasa'yı denetleyecek Anayasa'ya uygunluk denetimi yapacak tek merci olarak öğretildi bize. Hani yasa koyucu, bizler -yasama organının üyeleri- bir yasa yapımında... Ben çok iyi hatırlıyorum, Mehmet Turhan, sonra Anayasa Mahkemesi üyesi de oldu kendisi, iyi bir anayasacıydı, şöyle tarif ediyordu: “Anayasa Mahkemesi -tırnak içinde söylüyorum- bir devrim.” “Düşünsenize, Parlamento'yu halk seçiyor, milletvekilleri seçiliyor, milletvekilleri Parlamento'ya gidiyor, iktidar çoğunluktan oluşur. O iktidar istediği yasayı normalde yapabilir hani o halkın verdiği

yetkiyle ama hayır, yapamaz çünkü Anayasa Mahkemesi var.” diyordu. Çünkü Anayasa Mahkemesi o aykırılığı denetler, uygunluğu sağlar çünkü bağlı olunan bir anayasa vardır. Hani ben en sade hâliyle ifade ediyorum, hukuk tekniğini anlatabilirim tabii, burada hukukçu ağırlıkta arkadaşlar var. Fakat burada böyle, teklif sahibi milletvekillerini esas alarak söylüyorum ve tabii ki iktidar partisinin yani onların suçu ve sorumluluğu yok, onu söyleyeyim. Hani onlar böyle, oturdular, akıllarına geldi, “Aman şu kadınlar niye kendi soyadlarını kullanıyorlar? Eyvah! Türkiye batıyor, kadınlar özgürleşiyor. İşte, kadınlar artık evliliği takmaz, çocukların soyu bozulacak -bunları hani düşünsel olarak öylesine ortaya atıyorum- biz şunu bir değiştirelim.” demediler, böyle bir düşünceyle gelmedi. Birileri, bir akıl, bir zihniyet, bir erk, bir mekanizma ve tabii ki Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin çıktılarını biliyoruz; ihtiyaçlar belirleniyor. Kim söylüyor? Önce Cumhurbaşkanı ilan ediyor “Şu yasa olmalı.” sonra orada bir görev dağılımı yapıyor, ilgili milletvekili arkadaşlar onu hazırlıyorlar uzmanlarla birlikte, bir çıktı geliyor önümüze. Aslında onların da suçu yok yani ben eminim kişisel olarak farklı düşünüyor olabilirler, hepsi aynı düşüncede olmayabilir çünkü... Yani ne istiyorsunuz bizden ya, gerçekten kadınlardan ne istiyor bu iktidar? Her gün bir yasada bir yama var, önümüze geliyor, kadınlarla ilgili geriye götüren, hak yiyen kararlara aykırı bir düzenleme önümüze geliyor. Burada bilerek ve isteyerek Anayasa suçu var bence, Anayasa suçu işleniyor. Ceza Kanunu’nun -Dilan Vekil, bakar mısın kaçınıcı maddesi- Anayasa’yı ortadan kaldırma suçu yani ben tarif ediyorum, madde ezberimde değil, birazdan söyleyeceğim. Bu teklif “Anayasa’yı kaldırıyorum, ben Anayasa’yı tanımıyorum, onu ihlal etmek de bir tarafa, ben Anayasa’ya karşı suç işliyorum çünkü Anayasa’yı takmıyorum.” Diyor, demin ifade edildi farklı şekilde.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – 309.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – 309’uncu maddesi... Ben iddia etmiyorum, inanıyorum, yarın öbür gün bir seçim olursa, yeni bir iktidar gelirse, bu yargı sistemi değişirse -yargı mensupları maalesef iktidarlara göre el değiştiriyor ülkemizde, olmaması gerekiyor- bir savcı kalkıp “Ya, siz iktidarınız döneminde şu, şu, şu değişiklikleri bilerek ve isteyerek yaptınız, Anayasa’yı mülga suçunu işlediniz.” diyecek. Siz çıkıp iktidar olarak Kenan Evren dönemini yargılamak için paket çıkarmadınız mı? Hani o göstermelik bir uygulamaydı, kimseyi yargılamadınız, yataktan getirmediler bile Kenan Evren’i ama Kobani kumpas davasında Anayasa’ya aykırı bir şekilde, Cumhurbaşkanının öncülük ettiği, iktidarın peşinden gittiği Anayasa suçu işlendi ve arkadaşlarımıza ceza verildi. Bunun bir farkı yok, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesinin verdiği karara yerel mahkemenin uymaması o mahkemenin Anayasa suçu işlemesidir. Anayasa’ya kafa tutuyor ama bunu kendisi tutmuyor, siz tutturuyorsunuz. Diyorsunuz ki: “Böyle yapacaksınız, Anayasa’ya aykırı ama benim dediğimi yapacaksınız, karşı hamlemi yapar işi bitiririm.” Bugün Demirtaş’a kırk iki yıl, Figen Yüksekdağ’a otuz iki yıl, Osman Kavala’ya müebbet verilmesi yine aynı kapsamda ve tahliye edilmemeleri Anayasa suçudur.

Gelelim önümüzdeki düzenlemeye. Anayasa Mahkemesi 2015’te... Neşe Aslanbay evlilik öncesi soyadını tek başına kullanmak için başvurmuş, yerel mahkeme bunu reddetmiş. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bunu tabii ki zaten tanımıyor, Avrupa İnsan Hakları bunu kabul ediyor. Şimdi ne diyor? “CEDAW’a, AİHS’e aykırıdır.” diyor ve ayrıca Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’yle çeliştiğini söylüyor; Neşe Aslanbay’ın evlilik öncesi soyadını kullanma talebini reddeden mahkemeye bu yanıt veriyor. Ya, 3 sözleşme sayıyorum, Anayasa’yı geçtim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ve artı Anayasa 90 diyorum; 4 ayrı bağlayıcı sözleşmeye ve ilkeye aykırılık kararı veriliyor ya, şimdi bu önümüzde duruyor. Yine, aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Mayıs 2013’te Bahar Leventoğlu’nu haklı buluyor, ayrımcılık yasağını ihlal ettiğine karar veriyor Türkiye’nin. Şimdi,

AIHM daha önce Ünal Tekeli ve Gülizar Tuncer davalarında da özel hayatın ve ayrımcılık yasağının ihlali kararını veriyor; bu kararlar böyle bir tane değil, ben birkaçını sayıyorum. Şimdi, aynı şekilde şunu da söylüyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi... Aynı gerekçeler AYM için de var, Anayasa Mahkemesi için de var, tabii ki kendi kafalarına göre karar vermiyorlar, önlerindeki sözleşmeye ve anayasal ilkelere göre karar veriyorlar yani neticede “Bu kararları tanımıyoruz.” gibi bir lüksünüz yok. Bireylerin özel ve aile yaşamında diğer insanlarla sosyal, kültürel ya da diğer türden ilişkiler kurması için soyadının önemli olduğunu, onları dış dünyaya tanıtmada fonksiyonunu üstlendiğini vurguluyor. Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesi, evlenirken, evlilik süresince ve evlilik sonlandığında kadına ve erkeğe eşit hakların sağlanması için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünüz var demiş; bunu da kararında hatırlatmış yani.

Yine, Anayasa Mahkemesi başka bir hususu da vurguluyor, diyor ki: “Özel hayatın korunması ve muadili olan Anayasa’nın 17’nci maddesiyle düzenlenen kişi, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahiptir.” Aslanbay kararında, Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kişinin soyadını özel hayat kapsamında değerlendirerek evli kadının kocasının soyadını kullanma zorunluluğunu özel hayata müdahale olarak kabul etmiş ve birçok karara da tabii ki işaret ediyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kadının evlendikten sonra yalnızca evlilik öncesi soyadını kullanmasına ulusal mercilerce yani Türkiye’deki mekanizmalar ve mercilerce izin verilmemesini sözleşmenin 8’inci maddesine bağlantılı olarak 14’üncü maddeye -ki 14’üncü madde de çok önemli bir maddedir- ayrımcılık yasağı anlamında aykırı olduğu sonucuna varıyor. Madde 14 ya, Türkiye 14’üncü maddeden ihlal yiyor, basit bir şey değil. 18’inci maddeden de ihlal yiyor. Yani sözleşmenin can alıcı... Hani 3’ü biliriz mesela, 3’üncü madde, işkence yasağı; 2’nci madde, insan yaşamı. Türkiye, bunlardan da ihlal aldı, 2’ydi galiba, öyle hatırlıyorum. Şimdi, madde 14, ayrımcılık yasağı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde birçok dava takip eden bir hukukçu olarak söyleyebilirim ki ispat açısından en zor alınan kararlardandır yani kadına yönelik ayrımcılık... Ve ilk kararı da büyük bir onurla söylemek isterim ki Nahide Opuz davasında ben aldım. “Türkiye’de kadına yönelik ayrımcılık vardır.” dediler. O davayı ben on yıl takip ettim, çok büyük bir emek verdim ve İstanbul Sözleşmesi o dava üzerine inşa edildi ve siz, iktidarınız -siz derken Başkan, sizin şahsınızı kastetmiyorum tabii ki iktidarı kastediyorum- İstanbul Sözleşmesi’ni kaldırdınız ya. Yani aynı zamanda benim emeğim de gitmiş oldu ama gitmez, hiçbir emek boşa gitmez; biz kadınlar o sözleşmeyi bu ülkede yürürlüğe koyacağız, bundan hiç kimsenin kuşkuğu olmasın. Nasıl mücadele edip Nahide Opuz’un hayatını kurtardık ama annesini eşi katletti, annesini kurtaramadık. Bu hukuk düzeni kadınların yaşam hakkını korumuyor. İşte, soyadı da onunla bağlantılı.

Şimdi, evli kadının kocasının soyadını kullanması zorunluluğu nereden geliyor? 4721 sayılı Medeni Kanun’un 187’nci maddesinden kaynaklanıyor. Fakat aynı konuda uluslararası sözleşmeler farklı hükümler içeriyor ve Anayasa 90’ı demin anlattım. Anayasa 90’ı söyleye söyleye Türkiye’de 85 milyon yurttaş, bebekler, çocuklar falan hariç herhâlde herkes biliyor. “Anayasa 90” deyince Türkiye’nin ulusalüstü sözleşmelere bağlılığını... Muhalefet bunu başarmıştır, ezberlettik galiba.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – AKP’liler hariç.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – AKP’liler hariç tabii, onlar Anayasa 90’ı biliyor ama uygulamıyorlar; değil mi Cahit Bey? “Uygulamıyoruz, bize ne ya, bizler kabul etmiyoruz.” diyorlar. Şimdi, bu hüküm Anayasa’ya aykırı olduğundan... Hiç tartışma yok zaten Anayasa’ya kastediyorsunuz, bunu ifade edeyim.

Yine, galiba Barolar Birliği Başkanımız da söyledi, Yargıtay Genel Kurulunun da bir kararı var, onu da çıkardım. Önümüzde Yargıtay Genel Kurulunun 30 Eylül 2015 tarihli bir kararı var. Ne diyor?

Nüfus müdürlüğü temsilcisinin temyiz itirazlarını reddetmiş Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi uyarınca, kadınların evlenmeden önceki soyadlarını kullanma hakkını bir insanlık hakkı olarak tanımlamış ve aksi durumun AIHS'e aykırılık olduğunu tespit etmiştir; teşkil edeceğini söylemiş zaten Yargıtay Ceza Genel Kurulu. Ya, hadi Can Atalay -sevgili Can Atalay'a da selam olsun buradan- resmen cebren orada tutuluyor Anayasa Mahkemesi kararına rağmen hukuk dışı bir şekilde. Orada Yargıtayı dinlediniz kendinizce, burada Yargıtay Ceza Genel Kurulunu da dinlemiyorsunuz, Anayasa Mahkemesini de dinlemiyorsunuz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini de dinlemiyorsunuz. Peki, siz kimsiniz ya? Bu ülkede her şeyi yapabilecek bir erk misiniz? Darbe yapıyorsunuz, karşı darbedir bu; Anayasa'yı ortadan kaldırıyorsunuz ve biz burada sakın sakın Anayasa'ya aykırılığı anlatıyoruz. Hakikaten ileride bugünleri hatırladığımızda ne hissedeceğiz bilmiyorum. Yani nasıl ifade edeyim? 4 kurul söylüyorum; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi, Birleşmiş Milletler CEDAW, oradan da zaten gelir Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ama siz önümüze koymuşsunuz, diyorsunuz ki: "Kadınlar kendi soyadını kullanamaz. Evlilikten önceki soyadını tek başına kullanamaz." Benim evlenmeden önceki soyadım Danış, evlendikten sonra eşimin soyadı Beştaş; ben avukatlık yaparken mahkemelerde gerçekten Beştaş'ı yazmıyorlardı, fiilen bir alışkanlık vardı. Ha, ben "Meral Danış" olarak biliniyorum yani niye soyadımı değiştireyim ya? Yani kim benim soyadımı değiştirebilir? Evlenmiş olabilirim ama benim soyadım bana ait, benim varlığıma ait; gerçi o da benim değil de hani babadan geliyor ama sonuçta çocukluktan itibaren -babamızı seçemiyoruz- doğumla ailemiz oluyor ama neticede bence şu hak da var ki uluslararası anlamda var: Kendisine yeni bir soyadı için dava açıyor ve öyle tanınmak istiyor. Yani bu soy merakı nedir bilmiyorum. Ne soyu ya? Soyumuz belli, sopumuz belli. Benim soyadım... Şimdi, benim 2 erkek evladım var, bana hiçbir zaman şu soruyu sormadılar: "Senin soyadın niye Danış Beştaş, babamınki niye Beştaş?" Tam tersine, şeyi söylüyorlar: "Annemin 2 soyadı var çünkü önceden bunu kullanıyordu." Ve bundan -tırnak içinde- bir utanç ve üzüntü duymuyorlar. Sizinkiler duyuyor mu bilmiyorum. Eşlerinizin sizin soyadınızı -erkeklere atfen söylüyorum- kullanmasına niye bu kadar meraklısınız ya? Anladık, erkek egemen bir toplum, eril bir sistem, Türkiye'de erkeklik kültürü daha fazla yaygınlaştırılmaya ve etkinleştirilmeye çalışılıyor. AKP iktidarıyla cinsiyetçilik hakikaten doruğa çıkarıldı; zaten vardı, bu sizin suçunuz değil bu arada, sizden önce de bu bütün iktidarlar tarafından yürütüldü, yürütüldü, size devredildi ama siz de bunu çok büyük bir iştahla sahiplendiniz. Bu cinsiyetçiliği devam ettirme konusunda bir ilerleme içindesiniz, sizi tebrik ediyorum gerçekten. Yani o yüz yıllık arka planı çok daha ileri götürerek cinsiyetçilikte "level" atlıyorsunuz. Biz "Uluslararası anlamda Türkiye'de kadına yönelik ayrımcılık vardır ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bunu kararında ifade etmiştir, ihlal kararı vermiştir." dediğimizde büyük bir mutluluk duymuyoruz, gidip toplantılarda bunu ifade ettiğimizde göğsümüzü germiyoruz, sizin dediğiniz gibi Türkiye'yi, ülkemizi şikayet etmek için de söylemiyoruz. Biz mücadeleyi her yerde yapıyoruz, uluslararası alanda da yapıyoruz. Kendi ülkemizde özgürce kendi kimliğimizle, cinsiyet kimliğimizle, kültür kimliğimizle, inanç kimliğimizle, her kimliğimizle barışık bir şekilde yaşamak istiyoruz ve bunun Anayasa'da yer bulmasını istiyoruz ama siz bu kadar büyük mücadeleler vermiş bizlere... Muhalefet adına söylüyorum, partimiz adına; biz, kadın eşitliği ve özgürlüğü anlamında bugün dünyada gittiğimiz uluslararası toplantılarda "devrim yapan bir parti" olarak biliniz. Büyük bir onurla bizi karşıyorlar ve destekliyorlar. Türkiye'de kadın-erkek eşit temsilini getiren tek partiyiz, eş başkanlığı yürüten tek partiyiz. Bizim kurullarımızda, sistemimizde kadın eşitliği ve özgürlüğü ilk sırada yer alır ve gelip DEM PARTİ milletvekillerine -arkadaşlarımızla beraber buradayız- bize... Soyadı meselesine "çağ dışı" diyeceğim, karşılamıyor; yani "Bizi yüzlerce yıl geriye götürüyor." diyeceğim, karşılamıyor. Yani beğenmediğimiz, istemediğimiz, değiştirilmesini savunduğumuz bir Anayasa'yı savunmak zorunda bırakıyorsunuz ya. Yazıklar olsun gerçekten, ben

utanıyorum yani bu Anayasa'yı savunuyorum şu anda, bu kadar geri bir Anayasa'yı savunmak zorunda kalıyorum. Benim canım yanıyor açık söyleyeyim yani şu anda mevcut Anayasa'yı savunmak. Ama siz bundan da o kadar geridesiniz ki bizi ha bire geriye geriye doğru götürüyorsunuz. Şu anda çok şey var söyleyeceğim ama Anayasa'ya aykırılık olduğu için önümde çok da not var, başka kararlar var, bu kararları özetlemiş olayım. Kesinlikle “Bu getirdiğiniz teklif Anayasa'ya aykırıdır.” demek çok hafif kalır, çok nahif kalır. Siz Anayasa'yı iktidar çoğunluğuna, parmak gücünüze dayanarak açıkça, alenen ortadan kaldırmaya çalışıyorsunuz. Anayasa suçu işliyorsunuz, bunu kabul etmiyoruz.

Soyadımız da ismimiz gibi bize aittir. Biz kadınlar, şu anda Türkiye’de, hemen hemen bütün kadın kurumları ayakta, herkes bu değişikliği bekliyor. Büyük mücadelelerle kazandığımız hakkımızı tekrar elimizden almaya çalışıyorsunuz. Yani ben iktidar partisi içindeki kadın milletvekili arkadaşlarıma da seslenmek istiyorum: Lütfen, karşı çıkın bu düzenlemeye. Erkekler pabuç bırakmayın, erkeklerin bizi yönetmesine izin vermeyin. Sizler de bizler de milletvekiliyiz ve bu Parlamentonun üyesiyiz, halkın oyuyla geldik. Bu yasa teklifi her yönüyle Anayasa'ya aykırıdır, derhâl geri çekilmesini istiyoruz.

Teşekkürler Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Danış Beştaş.

Şimdi, Sayın Tanrıkulu...

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok uzatmadan birkaç şey söyleyeceğim. Şimdi, Anayasa'ya aykırılık konusunda tabii, bir şeyler söylemek istiyorum. Şimdi, bu dokuzuncu yargı paketindeki tutumunuz ve muradınız hukuki değil bir sefer, siyasi yani hem tutumunuz hem de muradınız siyasi. Ha, siyaset kötü bir şey değil tabii, burada siyaset yapıyoruz aynı zamanda ama beklenen şudur yani buradaki bu siyasi ortamdan: En azından kimsenin gözünün içine baka baka, gözüne batıra batıra Anayasa aykırı davranmamak. Ama bunu da yapıyorsunuz yani herkesin gözünün içine baka baka Anayasa'ya aykırı yasa yapıyorsunuz. Bu siyasi tutumunuz meşru değil; mesele burada, meşru değil ve bu meşruluğu da yani böyle çok kabadayı bir biçimde ve çok cesurca yapıyorsunuz yani bundaki muradınızı ben anlayamıyorum mesela yani bu siyasi muradınız nedir gerçekten? Anayasa'ya bu kadar açık aykırı bir biçimde yasa değişikliğini önümüze getirilmesindeki muradınız nedir, ne olabilir? İnanın yani bu yasa önümüze geldiğinden beri düşünüyorum yani niye Anayasa'ya bu kadar çok aykırı davranmak istiyorsunuz, neden bunu yapmak istiyorsunuz? Ya, çok açık bir şey. Bakın, kadının soyadıyla ilgili olarak hiçbir şey söylemeye gerek yok, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı var. Bu Parlamento'ya süre vermiş “Bu zamanda değiştireceksiniz.” denilmiş. Şimdi, süre gelmiş, dayanmış; siz “ancak”ı çıkarmışsınız, yerine “şu kadar ki” demişsiniz. Şimdi, Anayasa Mahkemesinin gerekçesi orada, iptal kararı orada. Tek bu cümle var; bakın, “ancak”ı çıkarmışsınız, “şu kadar ki” demişsiniz. Ya, hepiniz hukukçusunuz, bunu yazanlar, yapanlar. Bunun Anayasa Mahkemesindeki gerekçeleri ortadan kaldırmadığını bilmiyor musunuz? Biliyorsunuz ama buna rağmen yapıyorsunuz. Bakın, buna rağmen yapıyorsunuz. Mesele buna rağmen yapmaktır yani Anayasa'ya rağmen yapmak, Anayasa Mahkemesine rağmen yapmak. Ben bu siyasi muradınızı anlayamıyorum.

Bundan hareketle şunu söyleyeceğim: Şimdi, dün bu yasa teklifini arkadaşlarımızla konuşurken şunu söyledim: Ya, bir Parlamento ve o Parlamento'yı oluşturan siyasi çoğunluk, siyasi parti Anayasa'ya aykırı bu kadar çok yasa yapar mı? Şimdi, sekizinci yargı paketinin genel gerekçesine bakıyoruz: “Anayasa Mahkemesi kararlarının gereğini yerine getirmek.” Hangi gereğini yerine getirmek? Yani

işte iptal kararı vermiş, Parlamenteoya süre vermiş, “Anayasa’ya uygun yasa yapacağız.” denilmiş. Dokuzuncu yargı paketine bakıyoruz, yine Anayasa Mahkemesinin iptal kararları... Ya, şimdi, bunu herhâlde yani bana bırakmazlar, genç arkadaşlarımız var, genç akademisyenler de var, bana bırakmazlar. Şu bakımdan çok önemli: Şimdi, Anayasa Mahkemesi 1961’den beri işte hayatımızda var. Sizin iktidara geldiğiniz tarihe kadar kırk bir yıl görev yapmış, yaklaşık kırk yıl, yirmi iki yıl da sizin iktidarınız dönemi var. Şunu karşılaştırmak istiyorum gerçekten: O kırk yıllık dönemde Anayasa Mahkemesinin önüne Parlametodan iptal yoluyla veya mahkemelerden defi ve itiraz yoluyla kaç başvuru gitmiş yani kaç karar çıkmış bu şekilde? Bir de sizin bu yirmi iki yıllık döneminizde yani Parlameto kaç tane gerçekten sizin çoğunluğunuzla Anayasa’ya aykırı yasa yapmış buralarda, Komisyonlarda, Genel Kurulda; ondan sonra da iptal kararı verilmiş, tekrar gelmiş ve tekrar yapmışsınız? Bakın, bu, eylemli olarak Anayasa’ya, hukuk devletine, demokratik devlet ilkelerine aykırı tutumdur; karşılaştırsak bu ortaya çıkacak. Bir siyasi parti olarak bunu...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Bireysel başvuru bizim dönemde gelmiş.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Dinleyelim lütfen, dinleyelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Arkadaşlar, bakın yani sizin de ciddiye almanız gereken bir şeyler söylüyorum, bakın ciddiye almanız gereken.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Önceden gitme ihtimali yok yani ancak iki sebeple gidilebiliyor biliyorsunuz ama daha sonra bireysel başvuru olunca...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bireysel başvuruyu bir tarafa bırakıyorum. Bireysel başvuruyla, biliyorsunuz, yasa iptali olmuyor ve onu söylemiyorum. Ne söylediğimi çok iyi biliyorsunuz yani bu Parlameto sizin siyasal iktidarınız döneminde Anayasa’ya aykırı olarak itirazlara rağmen kaç tane yasa yaptı? Bunların kaçını Anayasa Mahkemesinden döndü, tekrar geldi, tekrar yapıldı ve tekrar Anayasa Mahkemesine gitti? Ve önceki kırk yılda yine aynı Parlametoda yani kaç tane gitmiş Anayasa Mahkemesine? Ne olmuş? Niye bunları söylüyorum? Bakın, eğer bizim önümüze Anayasa’ya aykırı olduğunu bile bile çok açık bir biçimde yani ortalama zekada, ortalama bilgide bir yurttaşın, hukuk bilgisine sahip olmayan bir yurttaşın bile anlayacağı bir biçimde bizim önümüze Anayasa’ya aykırı bir yasa getiriyorsanız bundaki muradınız Anayasa’ya aykırı davranmaktır bile bile yani bilmiyordum, yapmadım falan filan değil. Anayasa’ya aykırı davranmanın müeyyideleri var o zaman. Ne yapmaya çalışıyorsunuz gerçekten yani yapmaya çalıştığınız nedir? Bu siyasi muradınızı da Bakanlık bürokratları değil de bu yasayı yapanlar bize anlatsalar anlayacağız, ne olduğunu anlayacağız yani.

Onun dışında, değerli arkadaşlar, yani yasa yapma tekniği bakımından torba yasa bilmem ne falan filan hepsi konuşuldu, gitti. Ya, geçen sekizinci yargı paketinde burada çırpındık gerçekten. Size ısrarla dedik ki: “Ya, bu tasarruf, işte, şirketlere falan kayyum ataması, bunlara dokunulmazlık getirilmesi Anayasa’ya aykırıdır.” İsrarla burada “Hangi şirketlere çekeceksiniz?” dedik, “Ne yapacaksınız?” dedik, “Bizim sahip olmadığımız dokunulmazlıkları, hâkimlerin sahip olmadığı dokunulmazlıkları suç bağıışıklığı yönünden Anayasa’ya aykırı bir biçimde neden sınırlı bir şekilde kayyumlara getiriyorsunuz?” dedik. Burada olmadı ama Genel Kurulda çektiniz ama şimdi aynı düzenlemenin -işte, kaçınıcı madde, 36’ncı madde- aynısını buraya koymuşsunuz. Ya, arkadaşlar gerçekten olmaz yani böyle bir şey. Bunu başkası yapsa inanın yani ben akıbeti konusunda bir fikir sahibi değilim aynı şekilde, bu şekilde yapsa. Şimdi sizin bu yaptığınız ile silah zoruyla Anayasa’yı değiştirmek ve sayısal çoğunlukla Anayasa’yı değiştirmek arasında ne fark var ya da Anayasa’ya aykırı davranmak konusunda ne fark var ikisi arasında? Bana söyleyin bunu. Hani, böyle çok açık bir biçimde Anayasa’ya aykırı davranıyorsunuz ve bunu sayısal çoğunluğunuza dayanarak yapıyorsunuz ve biliyorsunuz Anayasa’ya

aykırı olduğunu, bile bile yapıyorsunuz. Adalet ve Kalkınma Partisinde burada bulunan çok değerli hukukçu arkadaşlarımız var gerçekten yani hukukçuluğuna güvendiğim, bildiğim; anlaşılmaz bir biçimde...

Şimdi, kadının soyadı konusunda yani siyasi hedefleriniz olabilir, başka bir şey olabilir ama bu Anayasa'ya göre yönetiliyorsak, bu Anayasa Mahkemesi karar vermişse, bu Anayasa'nın 153'üncü maddesi varsa daha ne peki ya? Neden yani neden? Oturun, uzlaşın, konuşun, kendi tabanınızı ikna edin, kendi tabanınızı ikna edin.

Bir de bunları, ayıptır söylemesi, 31 Marttan sonra Türkiye'nin birinci siyasi partisinin yani halkın en ilgi gösterdiği siyasi partinin milletvekili olarak söylüyorum. Siz artık Türkiye'nin birinci partisi de değilsiniz, aradan üç ay geçti, değilsiniz ve artık o kibirden de vazgeçin. Muhalefetle, sivil toplumla, meslek örgütleriyle oturun, uzlaşmaya çalışın. Yani o eski çoğunluğunuz yok. Bütün siyasi ortamlar da o siyasi çoğunluğa bir daha ulaşmayacağınızı gösteriyor. Dolayısıyla, bu kadar çok, Anayasa'ya eylemli bir biçimde aykırı davranmaktan vazgeçin. Eskiden çoğunluğunuz vardı, 350-400 milletvekiliniz vardı, her kuruma hâkimdiniz ama şimdi toplum sizin arkanızda değil; bunu da bilin. O nedenle yani kim bunları nasıl Anayasa'ya aykırı yapıyorsa sizin adınıza, vallahi size de kötülük yapıyor siyasi parti olarak; kim yapıyorsa, muratları neyse.

Şimdi, şu var bir de: Bu Anayasa'ya aykırı davranmak nedeniyle -şimdi kadının soyadıyla ilgili olarak bir şey söylemeyeceğim yani söyledim söyleyeceklerimi- yani bir sürü rant meselesi var bunların içerisinde; istimlak meselesi, bilmem ne! Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümüyor. Anayasa'ya aykırı yasa yapıyorsunuz, o arada birçok rant paylaşımı yapıyor, sonra iptal ediliyor, Anayasa Mahkemesi kararı geriye yürümüyor, o arada taşınmazlar el değiştiriyor, fiyatları yükseliyor, düşüyor falan. Şimdi, başka bir yasayı tekrar getiriyorsunuz. Peki, bu ranttan kimler faydalaniyor? Siyasilere uzanan yol var mı, yok mu? Bu Anayasa değişikliğiyle bizim önümüze gelen yol var mı, yok mu? Bunlara da bir gün herhâlde bu siyasi çoğunluk değişirse bu yasayı yapanlardan başlamak üzere herhâlde birileri de "Ne oldu acaba, buradaki arsanın fiyatı niye bu kadar düştü, niye bu kadar yükseldi?" derler. O yüzden de yani ben gerçekten bir hukukçu olarak da bir yurttaş olarak da burada bir milletvekili olarak da sizleri bir kez daha düşünmeye, ısrarlı bir biçimde, eylemli bir biçimde Anayasa'ya aykırı davranmaktan vazgeçmeye çağırıyorum. Maddeler konusunda da daha sonra konuşurum.

Çok teşekkür ediyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Tanrıkulu, o istimlak yasasını 61'de yapıyorlar, darbeci şey yapıyor. Onu biz yapmadık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ya, 61'den geçmiş altmış sene, aynısını yapıyorsunuz ya, hayret bir şey ya!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır, onların rantını bize söylüyorsun da onlara sorman lazım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayret bir şeysiniz. Bu yasayı söylüyorum ben, bu getirdiğiniz yasayı söylüyorum ben, hayret bir şeysiniz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Rant onunla alakalı, iptal onunla alakalı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Evet, Sayın Yeneroğlu, buyurun.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok Değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, dokuzuncu yargı paketinin ülkemiz, milletimiz için hayırlara vesile olmasını dilerdim ama

şimdiye kadar 8 yargı paketi yapıldı, hangi biri hayırlı oldu ki bundan sonrası da hayırlı olsun. Bence temel problem, gerçekten göz ardı ettiğimiz, yüzleşmek istemediğimiz şey, Parlamentoyu yukarıdan gelen kararları sorgulamadan, kendisini birey olarak kabul etmeyen insanlar tarafından, âdeti noterliğin de çok çok ötesinde sanki böyle araç gibi görüp geçirme makinesi gibi değerlendirme. Biz aslında Anayasa'yı konuşuyoruz burada, Anayasa'ya aykırılıkları konuşuyoruz ama zaten Anayasa'nın olmazsa olmazları, temel kuvvetler ayrılığı ilkesi olsun, anayasal devlet anlayışının asgari gerekleri olsun yani temel hakların korunmasıyla ilgili öncelikli yükümlülüklerimiz olsun, Anayasa'ya hep birlikte sahip çıkma gerekliliğimiz olsun; insan haklarını, insan onurunu ortak değer olarak kabul etmemiz olsun, bunların tamamından yoksun. Hukukun bu kadar değersizleştirildiği, adaletin bu kadar yok sayıldığı, farklı seslerin ezildiği ortamda sanki Anayasa'ya aykırılığı çok önemsiyorlarmış gibi Anayasa'ya aykırılığı değerlendiriyoruz. Aslında Komisyonun kendi çalışma planında Anayasa'ya aykırılık şeklinde bir başlık da olmasa herhâlde böyle bir şey de yapmayacağız ama en azından kayıtlara düşmek için üzerimize düşeni yapıp bu konudaki hususları dile getirelim.

Burada özellikle şunu belirtmek istiyorum: Yargı Reformu Stratejisi Belgesi niye yapıldı? 2019'a baktığımız takdirde, Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'nin hedefi yargıdaki sorunların çözülmesi, yenilenmeye ve normalleşmeye yönelik. O zaman da normalleşme geçiyordu ama bir işe yaramadı bugünkü normalleşmeler gibi. Şu belirtiliyor: "Hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi." Şimdi, ondan sonra 8 yargı paketi Parlamentodan geçmiş, 100'ün üzerinde kanunda değişiklik yapılmış, bu değişikliklerin önemli bir bölümü Anayasa Mahkemesinden Anayasa ihlali olarak geri gelmiş ve maalesef... Tabii, geri gelmiş derken artık Anayasa Mahkemesinin denklemini de dikkate almak gerekiyor. Anayasa Mahkemesinin kabul ettiği, örneğin çoklu baro meselesinde de karşı oylara baktığımız zaman, gerçek hukuki değerlendirmelere baktığımız zaman, aslında Anayasa Mahkemesinin, Anayasa'ya aykırılığı olmasına rağmen o şekilde kabul etmediği ama gerçekten Anayasa'ya aykırı olan da yürürlükte birçok madde var. Zaten temel anlayışımız da bu şekilde. Bir kere, Anayasa'ya aykırılığın başında yasamanın yasama olarak değerlendirilmemesi, yasamanın bu konuda araçsallaştırılarak -ne yapalım- formalite bir zorunluluğu yerine getirme aracı olarak değerlendirilmesi ve yasama kültüründen tamamen yoksun bir biçimde, gerçekten, önümüze gelen iyi kanun tekliflerini optimize etme, ince ayarla daha iyileştirme gibi bir yükümlülüğün, sorumluluktan daha ziyade, tamamıyla burayı yukarıdan ne gelirse kabul etme mekanizması olarak değerlendirme... Bir kere, Anayasa'ya aykırılık buradan başlıyor. Biz yasama olarak görev yapmıyoruz maalesef.

İkincisi: Anayasa'ya aykırılık konusu torba -ben "çuval" diyorum buna- çuval kanun edasıyla buraya kanunların getirilmesi, birbirleriyle alakasız... Yine, bu pakette de 20'nin üzerinde farklı kanunda birbiriyle alakasız hususların bir pakete konulup getirilmesi... Bunların tamamı hukuki belirlilikten, hukuk güvenliğinden, nitelikli kanun yapımı bakımından, hukuk devleti ilkesine yani Anayasa'nın olmazsa olmaz ilkesine aykırı bir durum. Özellikle bunların altını çizmek gerekiyor.

Yine, Anayasa'ya aykırılıkta teklifin kendisine gelince de Anayasa Mahkemesi kararı açıkça göz ardı ediliyor, Anayasa'nın 153'üncü maddesi yok sayılıyor. Anayasa'nın 153'üncü maddesi yasamayı da bağlıyor ama bu, maalesef bu kanuna imza atan arkadaşların da herhâlde çok umurunda değil ki "Ne yapalım, yukarıdakiler böyle istiyor. Biz de bunu yapmakla yükümlüyüz. Anayasa Mahkemesinde de zaten denklemini değiştiriyoruz gün geçtikçe. Geçmişte Anayasa'ya aykırı kabul edilenler bundan sonra belki kabul edilmez." anlayışıyla bu vurdumduymazlıklarını sürdürüyorlar.

Bir de şöyle bir şey var -burada konuşuluyor- elbette seküler hukuk devletinde yaşıyoruz, bunları tartışmak bile abesle iştigal ama hani dindarlıkla övünen bir iktidar bu gibi kanunları getirerek aslında dindarlığın gereğini yaptığına dair bir algı da oluşturuyor. Hâlbuki bunun dindarlıkla alakası yok, İslam

kültüründe de böyle bir şey yok. İslam kültüründe de kadın kocasının adıyla anılmaz, İslam geleneğinde de babasının adıyla anılır. Dolayısıyla bunun hani dindarlıkla falan da alakası yok. Şimdi Türk geleneklerine baktım, Türk gelenekleriyle de alakası yok. Bunun tek alakası, böyle, yüzeysel, geçmişte kalmış, artık dünyanın vazgeçtiği ataerkil, çağ dışı dayatmalar ve gerçekten Anayasa Mahkemesinin de altını çizerek vurguladığı gibi kadın-erkek eşitliğine aykırı bir durum.

O kadar ağır bir tablo ki Anayasa Mahkemesi açıkça “Anayasa’ya aykırı.” diyor ve aynı düzenleme tekrar geri getiriliyor “Kim takar seni.” edasıyla ve yine Anayasa’ya aykırılığı biz burada tartışıyoruz, şaka gibi. Bir de aile madem çok önemseniyor, bugün gençler evlenemiyor, son yıllarda yapılan saçma sapan ekonomi politikaları sebebiyle gençler evlenemiyor, evlenenler geçinemiyor, geçinemeyenler boşanıyor, boşanma oranları hiç olmadığı kadar yüksek ve çocuk doğum oranları artık Fransa’nın, birçok Avrupa ülkesinin gerisinde yani ülke öyle bir tabloya gelmiş ki bunlar üzerinde durulması gerekirken açıkça Anayasa’ya aykırı bir dayatmayla maalesef karşı karşıyayız.

Yine, benzer bir biçimde, baro konusu da böyle; hukuk devletini delik deşik eden, “Kendi avukatlarımızı, imtiyaz sağlayacağımız avukatlarımızı teşvik etmemiz gerekiyor.” Edasıyla, âdeta genç avukatlara da rüşvet teklif eder edayla yani “2’nci baroya geçin. 2’nci baroya geçtiğiniz takdirde şöyle şöyle kıyaklarla karşı karşıya kalacaksınız.” mantığının tezahürü. Anayasa Mahkemesi burada da açıkça diyor ki: “Ölçülülük ilkesine aykırı.” Ne yapıyor arkadaşlar: Ölçülülük ilkesine aykırı yüzde 40’ı yüzde 30’a düşürüyorlar. Sanki yüzde 30, ölçülülük ilkesiyle örtüşen bir yaklaşım biçimi.

Ortada temel bir mantık sorunu var. Gerçekten yok sayma, göz ardı etme, âdeta aşağılama, hakaret etme şeklinde bir mantık var. Bu mantığı düzeltmemiz imkânsız. İktidarın oyları gün geçtikçe düşüyor. Toplumsal gerçeklerle yüzleşmesi gerekirken, gerçekten artık anayasal devletin gereklerini, yola çıktığının -özellikle kendi programını okuduğu takdirde zaten bunu görecektir- mücadelesini, vermek istediği amaçları öncelemesi gerekirken daha da toplumu, toplumsal gerçekleri göz ardı eden, yok sayan, geldiğimiz nokta itibarıyla “anayasal devlet anlayışı” diyoruz ama ülkede neyin doğru, neyin yanlış olduğuna karar veren, kimin vatansever olduğunu, kimin vatan haini olduğunu belirleyen, gelen geçeni içeri atan, masum insanları içeride tutan, bu konuda Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını yok sayan ve Anayasa’yı delik deşik eden bir anlayışla karşı karşıyayız.

Dolayısıyla bugün, bu Anayasa’ya aykırı durumları da elbette, bu ortamın, bu hazırunun düzeltilmesini beklemek de maalesef abesle iştiğal oluyor. Biraz yakışsız oluyor ama ilk önce kendi arkadaşlarımız kendilerine değer verecek ki başkaları da onlara değer versin. Bu gerçeklikle de umarım, bugün yüzleşmezlerse gün gelir bir gün yüzleşirler ve “Ah, bu ülkenin başına neler getirdik, ne kadar büyük ayıp, utançlar sağladık!” şeklinde düşünürler.

Ben bu duygu ve düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Yeneroğlu.

Şimdi, geneli üzerinde Sayın Gergerlioğlu’na söz vereceğim.

Buyurun Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, altıncı, yedinci, sekizinci; yargı paketlerini burada konuşup duruyoruz ama aranan hak, hukuk, adalet yok. Biz Anayasa’ya aykırı işler yapıldığını düşünüyoruz; çok açık, net. Bakın, sekizinci yargı paketinde burada konuştuk, şu mala çökme yasa maddesini orada diredik ve kabul ettirmedik açıkçası. Şimdi, dokuzuncu yargı paketine Anayasa’ya aykırı, mülkiyet hakkını gasbeden mala çökme maddesi getirildi; olacak bir şey değil. Şimdi, muhalifinizin malına çökmeyi kolaylaştırabilirsiniz ama yarın öbür gün iktidar değişir, sizin de malınıza çökerler. Sayın üyeler, bakın, yarın öbür gün bu da olur.

Bir sürü şirketin malına çöküldü, haksız hukuksuz uygulamalar yapıldı; AİHM'den bunlar dönecek çünkü çok alelacele, telaşla Anayasa'ya aykırı çok işler yapıldı. Anayasa madde 90 var ve bu işlerin sonu çok ağır tazminatlarla Türkiye'de tüm vatandaşlara ödetilecek. Bunu ben söylüyorum, tarihe bir not düşüyorum ve yarın öbür gün bunun ortaya çıkacağı da açıktır.

Ayrıca, kadınlarla ilgili soyadı değişikliği meselesi... Ya, Anayasa Mahkemesinin tüm kararlarına karşı alerji içeren bir tavır var iktidarın. Şimdi, dokuzuncu yargı paketi niye gecikti? İşte, bu nedenlerden. Anayasa Mahkemesinin tüm kararlarına karşı bir kontratak geliştirerek yeni bir yasa maddesi çıkarmaya çalışan bir iktidar var yani Anayasa Mahkemesiyle cedelleşiyor, çatışıyor, ortağı onu kapattırmaya çalışıyor. Niye dokuzuncu yargı paketi meselesi aylardır uzadı? Bunu bilmiyor muyuz arkadaşlar? Yani Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği yasalara karşı neler yapabiliriz diye düşündüğünüz için dokuzuncu yargı paketi aylardır gecikti. Bunu bilmiyor muyuz biz? Bu paketi AK PARTİ vekillerinin hiç görmediğini, Adalet Bakanlığı'nda ve karşılıklı sarayda görüşmelerle hazırlandığını bilmiyor muyuz? Bütün bu görüşmeler aylarca sürdü. Anayasa Mahkemesinin yeni iptal kararlarına karşı ne yapabiliriz, yeni yasalar nasıl getirebiliriz diye Anayasa'yı çiğneyerek, çiğneyerek önümüze getirmediniz mi? En sonunda da şu anda, vallahi billahi, hiçbir AK PARTİ'li vekilin bütün bu yasa hazırlığı içinde olmadığı apaçık ortadadır. Bir teki bile söyleyemez "Ben bütün bunların içindeydim." diyemez. Şimdi, Adalet Bakanlığı zaten açıkça söylüyor, hani bu bir iftira falan da değil, Sayın Bakan defalarca işte "Biz yasayı hazırlıyoruz." Dedi; demek ki yasayı milletvekilleri hazırlamamış, zaten baştan Anayasa'ya aykırı işler yapılmış. Şimdi, zaten a'dan z'ye aykırı. Adalet Bakanlığı Anayasa'yla, adaletle, hakla, hukukla ilgili bir şey yapacaksa kapısının önünde bekleyen annelere baksın. Ya, Adalet Bakanlığının önüne gittiniz mi Sayın Başkan, sayın üyeler? Orada 2 anne bekliyor; anne ya, anne kutsaldır ya, anne benim için kutsaldır, sanırım hepiniz için de kutsaldır annelik vasfı yönüyle. Aylardır, yıllardır Emine Şenyaşar anne bekliyor Adalet Bakanlığı kapısı önünde, eşi ve 2 çocuğu katledilmiş, bir çocuğu da boş yere zindanlarda yatıyor yıllardır ve aradığı adalete ulaşamıyor, Adalet Bakanlığının önünde feryat ediyor.

Sevinç Çakır, kursiyer teğmen annesi. Kaç yıl oldu? Yedi sekiz yıl oldu, hiç haberinin olmadığı bir darbeden sorumlu tutularak müebbet hapse mahkûm edilen başarılı bir öğrenci ve hayatı karartıldı, zindana çevrildi. Adalet Bakanlığı Anayasa'yı çiğneyeceğine kapısının önündeki bu mazlum annelere baksın ya. Onlara baktığı yok, kalkmış, Anayasa'ya aykırı yasalar çıkarıyor, sarayla böyle bir paslaşma içinde. Bunun vebali var arkadaşlar; bakın, bu dünyada bu işten kurtulabilirsiniz ama eğer öte dünyaya inanıyorsanız "kul hakkı" denilen bir şey var yani insanların mallarına çökecek bir yasa teklifine nasıl imza atabilirsiniz ya? "Kul hakkı" denilen bir şey var. İnanılmaz ağır hak ihlallerine imza attınız ve dahasını da istiyorsunuz. Hiç mi Allah'tan korkmuyoruz? Hiç mi vicdanımızdan rahatsız olmuyoruz ya? Korkunç bir şey getiriyorsunuz Anayasa'yı çiğneyerek.

Bakın, bu dokuzuncu yargı paketinde adaletin olmayacağı zaten şu anda cari bir davada görülüyor. Sinan Ateş davası büyük bir skandalla devam ediyor yani ortağınızı korumak için yapmadığınız cambazlık yok ya. Tetikçiyi kaçıran Tolgahan Demirbaş'ın MHP eski Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un evinde yakalandığına dair resmî polis evrakı yok edildi, kaybedildi yerine sahte bir evrak çıkarıldı. Devlet resmî evrakını kaybeder mi arkadaşlar? Böyle buraya gelindi. Bakın, İçişleri Bakanlığında bu iş döndü. Şimdi, Olcay Kılavuz'un evinde yakalayan komiser suç duyurusunda bulundu "Ben burada yakaladım, resmî evraka da kaydettik." Resmî evrakı çiğneyen, Anayasa'yı çiğneyen bir iktidar karşımıza yargı paketi getirmiş. Burada adalet olabilir mi arkadaşlar? Olabilir mi? Tolgahan Demirbaş'ın tetikçiyi kaçırdığı görüntüler ortada apaçık, sanık diyor ki: "Yok, kameraya inanmayın, benim sözüme inanın." Türkiye'de işte, bakın, "adalet" denilen husus buralara geldi yani ortağınızı korumak için yapmadığınız iş yok; iddianame bir buçuk yıl sonra çıktı, bu iddianamenin bomboş olduğu, bir sürü sanığı koruduğu apaçık ortada, Ülkü Ocakları yöneticisinin arabasının kamera

kayıtlarına girdiği, çıktığı, her şey kamera kayıtlarında ortada. Adam şüpheli bile değil, iddianame... Şimdi, böyle bir yerde yargısal bir adalet sağlanabilir mi, yargı paketi olabilir mi arkadaşlar?

Bakın, yargı görevlileriyle ilgili neler yapılıyor; bakın, ne oldu... Aranızda eski hâkimler vardır, hukukçusunuz yüzde 90' ınız. Bir hukukçu, avukat, hâkimlik sınavına giriyor; 93 puanla Türkiye 2' ncisi olmuş, çok zeki, başarılı bir insan, Gökhan Kuşçuoğlu; mülakata giriyor daha sonra, üçüncü dakikada "Sen elendin, çıkabilirsin." deniliyor. Ya, Gökhan Bey diyor ki: "Ya, bu komisyondakilere Allah' tan bir vahiy mi indi acaba? Allah vergisi bir yetenekleri mi var? Bir girdim, birinci dakika, ikinci dakika 'Gökhan Bey, dışarı çıkabilirsiniz, tamamdır. Hadi güle güle...' " Ya, yargı bu hâlde, adalet dağıtacak hâkime yapılan muamele bu, Türkiye 2' ncisi bu insan ya. Şimdi böyle bir işin yapıldığı bir yerde dokuzuncu yargı paketinden hangi adalet beklenir? Tabii ki Anayasa çiğneniyor burada.

Ayrıca, bir arkadaşımız söyledi, sayın CHP milletvekilimiz söyledi, ben yakından takip ediyorum... Ya, Adalet Bakanlığının kurumu cezaevlerinin delik deşik edildiği, yolgeçen hanına çevrildiği, Adalet Bakanı yetkililerinin doğru dürüst bu konuda bir açıklama yapamadığı bir yerde, bir ülkede hangi yargı paketi derde deva olacak? Elâzığ Açık Cezaevi, vekilimiz bahsetti, bakın, ben konuyu yıllardır takip ediyorum, tüm hazırım burada bilgilensin. Ben cezaevine de gittim, Elâzığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevine gittim; cezaevleri bir skandal hâlinde, Adalet Bakanlığı adalet dağıtacakmış. Bakın, hepiniz benden öğrenin arkadaşlar, tüm ayrıntıyı anlatayım. Şimdi, Elâzığ Açık Cezaevinde bu ağustosun başlarında bu olay niye oldu? Ne derler? "Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir." Adam açık cezaevine geliyor, telleri kesiyor, içeriye elini kolunu sallayarak giriyor "B5 koğuşı neresi kardeşim?" diyor; bu kişinin ismi Musa Orhan. Elinde silah, giriyor "B5 koğuşı neresi? Burası mı? Murat Bulut sen misin?" diyor; tak, tak, tak, tak ateş ediyor, adam kanlar içinde yere seriliyor, herkes seyrediyor. Ya, burası bir cezaevi. Ondan sonra çıkıyor, elini kolunu sallayarak kaçıp gidiyor; ondan sonra biz işin esasına geliyoruz. Bakın, bir yıl önce bugünler Elâzığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bir skandal olay oldu; ya, iktidar... Bu olayda Adalet Bakanının istifa etmesi lazımdı. Ne oldu biliyor musunuz? Kimse bir şey demedi. Soru önergeleriyle sordum, cevap verilmedi. Ne olmuştu? Bir tane mahkûm, gardiyanın elini büküyor falan; ne ise orada, bir anlaşma mı var? Bir mahkûmla beraber diğer koğuşlara giriyor, elinde kesici bir alet, 4 mahkûmu şişliyor, esir alıyor, sabaha kadar, saatlerce bekliyor -kanlar- kalsınlar, ölsünler diye bekliyor -vahşet görüntüsü, kanlar içinde insanlar- bekliyor sabaha kadar, gece üçte bu işe başlıyor, sabah yedi-yedi buçukta zor bela teslim oluyor. Şimdi, biz bu işi soruşturduk, ben Elâzığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevine gittim, oradaki mahpuslarla görüştüm -dikkatli dinleyin- bana mahpuslar ne dedi biliyor musunuz? "Zaten bizim üç yıl önceden buraya dilekçelerimiz var, burada güvenlik açığı var, her an bize saldırılabilir." dediler. Bunu dilekçeyle defalarca Adalet Bakanlığına iletmışler, cezaevi bu işi örtbas etmiş, Bakanlık doğru dürüst cevap vermemiş ve sonunda bu saldırı gerçekleşmiş. Ya, Adalet Bakanlığının hâli bu yani yarın öbür gün birisi illa ölecek, daha büyük katliam olacak, o zaman belki akılları başlarına gelecek. Bakın, ben işi biliyorum ya, Adalet Bakanı beni iyi tanır, ben a' dan z' ye tüm sistemi çok yakından takip ediyorum. Yani, böyle bir yerde siz yargı dağıtacağınızı sanıyorsunuz, olacak iş mi arkadaşlar?

Bakın, şu anda bu yargı paketi aylardır, yıllardır bekleniyor; bir sürü insan, binlerce insan bize soruyor. "Sekizinci yargı paketinde olmadı, efendim, dörtte dörtlere bir çıkar yol var mı, bir indirim gelecek mi?" diye bekleyen binlerce insan var, "31 Temmuz yasası bize niye uygulanmıyor?" diye bekleyen bir sürü insan var ve bunlar büyük hayal kırıklığına uğradı, cezaevleri ağzına kadar dolu.

Daha bu haftanın başında Gebze Kadın Cezaevindeydim. Bakın, kadın olmaları hasebiyle... Size skandal şeyler söyleyeceğim. Ya, kadın hapisanesinde ne olur? Tahmin edersiniz, en başta sağlık sorunu olur. Bakın, kulaklarınıza inanamayacaksınız; kadın mahpus iki yıldır revire gidip hormonal

bozukluk, âdet düzensizliği nedeniyle “Beni kadın doğum polikliniğe sevk et.” diyor, sevk edilmiyor. “Al şu ilacı kardeşim, tamam, git.” İki yıl sonunda zor bela sevk edilmiş.

Bir başka kadın mahpus “Hormon tahlilim yapıldı, sonuç çıkması lazım, günlerce, on günlerce sonuç açıklanmadı, sonra acil kanamayla hastaneye son anda yetiştirildim. Tabii ben öyle, çok affedersiniz, kanamalı hâldeyken erkek asker beni ameliyathaneye sokuyordu, yerin dibine geçtim, beni bu hâle düşürdüler.” diyor. Şimdi, böyle bir yerde siz infazla ilgili zerre düzenleme yapmayan bir yargı paketi getiriyorsunuz. Bu insanlara denetimli serbestlik verilmiyor; aylarca, yıllarca verilmiyor; şartlı tahliyesi verilmiyor, ya “Sen hak ederek sonuna kadar içeride yatacaksın.” diyor. Soruyorsun, diyor ki: “Ya, ben iyi hâlli olmak için her şartı yerine getirdim, bağımsız koğuşa ayrıldım, denilen her şeyi yaptım, şudur budur, iyi hâl puanım 60 civarında.” Sayın Vekilim, 45’in üstü olması lazım ama gözlem kurulu diyor ki: “Biz senin samimi olmadığına inanıyoruz.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, Anayasa’yla ilgili...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tabii, tabii; bitiriyorum.

Ama bakın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Diğer arkadaşlarımız da var da söz isteyen, onun için...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bitiriyorum, iki üç cümlede bitiriyorum efendim.

Yani, gözlem kurullarının mahpusların kalbini okuduğu, böyle keramet gösterdiği bir yerde biz diyoruz ki hani “Yargı paketiyle anayasa falan uygulanacak.” Öyle bir şey yok arkadaşlar.

Son birkaç cümleyle bitiriyorum. Ya, KHK zulmüne karşı bir şey getiriliyor mu burada? Beraat de ettiği hâlde iade edilmeyen yüz binlerce insan var. Adil olmayan yargılamalarla, legal kriterler illegal kabul edilerek... Var mı? Yok. Bununla ilgili hiçbir gelişme yok. Terörle Mücadele Kanunu’nda en ufak ifade özgürlüğü hâkimler tarafından çok yanlış yorumlanarak hemen anında insanlar terörist ilan ediliyor ki en baştaki mağdurlarından birisi benim biliyorsunuz, vekilken cezaevine girdim, çıktım yani başka vekillerin de şu anda başına geliyor, işte, Can Atalay’ın başında. Bununla ilgili, vekili koruyan yani milletin vekillerini yani milleti koruyan bir şey getiriyor musunuz? Hayır, yok.

Bütün bunların olmadığı bir yerde değerli arkadaşlar, hangi yargı paketini konuşacağız? Ya, gerçekten elinizi vicdanınıza koyun. Yüz binlerce mahpus, milyonlarca mahpus yakını şu Komisyonun gününü bekliyordu bakın, o kadar önemli bir iş yapıyoruz. Şu komisyonun gününü bekliyordu, cezalarda bir indirim, adalet yerine aksine bir bindirim getiriyorsunuz, kadınlara zulmeden soyadı yasa değişikliği, artı mala çökmeyi getiren yasa teklifleri getiriyorsunuz ve Anayasa’yı çiğniyorsunuz. Tüm bunlardan dolayı Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyorum bu yargı paketinin ve o yüzden görüşülmemesi gerektiğini söylüyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

Şimdi söz hakkı Sayın Ekmen’de.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Çizdiğiniz çerçeveye uygun olarak sadece Anayasa’ya aykırılık iddiası üzerine birkaç cümle söyleyeceğim. Öncesinde şunu ifade etmek isterim: Geçmişte yargı paketleri, yenilik ve reform içeren hususlar için kullanılan bir ifadeydi. Bu ifadenin de patentli AK PARTİ’ye aitti ama imzacı arkadaşlarımız da takdir edecektir ki bu paketin içerisinde yenilik ve reform içeren bir düzenleme yoktur. Uzunca bir süre toplumda beklentiler artırılmış ama beklentilere uygun -arkadaşlarımın ifade

ettiği hususlarda da- bir düzenleme yine bu teklif metnine girmemiştir. Son olarak, AK PARTİ Adalet Bakanlarının görevdeyken yayınladığı yargı reformları, yargı reform paketleri girişimleri ve yine seçim bildirgelerinde yer alan iyileştirici unsurlar da bu paket içerisinde yoktur. Dolayısıyla bu paket, âdeta Anayasa Mahkemesinin düzenlemelerini süresi dolmadan hayata geçirmeyi hedefleyen bir pakete dönüşmüştür.

Peki, Anayasa Mahkemesine baktığımız zaman bu paket maksadı karşılayacak mıdır? Maalesef, karşılamayacaktır. Şimdi, AK PARTİ'nin ilk on yılında, hatırlarsınız, gerek Anayasa Mahkemesinin gerek Danıştayın vermiş olduğu birçok karar, bir yargı vesayeti tartışmasına konu olurdu. Siyasi irade ile yargı iradesi arasındaki yaklaşım farkının siyasi iradeyi kuşatan, blokaj uygulayan yaklaşımlar içerdiği ifade edilirdi. Bugün Anayasa Mahkemesine bakıyoruz, Anayasa Mahkemesinin kendisi AK PARTİ döneminde birçok Anayasa değişikliğiyle reforme edildi. Anayasa Mahkemesi Kuruluş Kanunu, AK PARTİ döneminde çıktı. Anayasa Mahkemesi üyelerinin tamamını AK PARTİ atadı ve bu üyelerin oy birliğiyle verdiği kararlar bugün etrafından dolanmak suretiyle işlevsizleştiriliyor. Sayın Bahçeli'nin Anayasa Mahkemesini kapatma talebine olumlu cevap verilemiyor ama her birini tek tek imzacı vekillerimizin çok iyi tanıdığı Anayasa Mahkemesi üyelerinin Anayasa'yı, hukuku, evrensel hukuku Türkiye Cumhuriyeti devletinin anayasal hukukunu dikkate alarak verdiği kararlar işlevsizleştiriliyor. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin hukukunu korumak, hepimizin hukukunu korumaktır. Anayasa Mahkemesini kapatma çağrılarının yapıldığı bir dönemde Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararları işlevsizleştirmek, burayı kapatamıyorsak bile işlevsizleştirmek ve itibarsızlaştırmak girişimlerinin bir sonucuna dönüşecektir.

Burada, özellikle barolarla ilgili düzenlemeye de değinip sözlerimi tamamlamak istiyorum. 2'nci baro girişiminin neredeyse 5'inci yılındayız ve kabul edelim ki başarısız bir projeye karşı karşıyayız. Bu barolar AK PARTİ'nin avukat üye sayısı kadar üye çekemediler yani AK PARTİ'li avukat arkadaşlar “1 No.lu” diye tabir edilen geleneksel barolarda kalmayı tercih ettiler. Özellikle Ankara Barosu, kamu avukatlarından müteşekkil bir şekilde oluşturuldu. Ara sıra birtakım girişimlerle karşılaştık ama onlara da bir itibar atfedilmedi. Mesela, İstanbul ve Ankara 2 No.lu Barolarının İsraili savaş suçlularının Türk Ceza Kanunu'na uygun olarak yargılanması konusunda suç duyuruları var. Adalet Bakanı bu suç duyurularına onay verebilirdi, vermedi. Dolayısıyla başarısız bir projenin tamamen rafa kaldırılmasını bekliyoruzken adalete, hakkaniyete, Anayasa'ya ve kanuna aykırı bir şekilde buraları âdeta para pompalayarak ayakta tutma girişiminin, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, âdeta böyle mahkeme üyeleriyle dalga geçercesine rakamda küçük bir oynamayla tekrar buraya getirilmesi de maalesef imza sahibi arkadaşlarımıza da siyasi iradeye de yakışmamıştır.

Ben bu düşüncelerle Anayasa'ya aykırılık iddiaları hususlarına katıldığımı ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Ekmen.

Şimdi sözü Sayın Emir'e vereceğim.

Daha sonra size vereceğim Sayın Çelenk. Grup Başkan Vekilimiz Genel Kurula geçecek.

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok değerli Komisyon üyelerimiz ve davetli arkadaşlarımız ve basın emekçileri; hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, özellikle 2017 Anayasa değişikliğiyle birlikte dünyada var olan ama bizim de yakından tanıştığımız, acı tecrübeyle tanıdığımız bir kavram var. Bu kavram David Landau tarafından ortaya atılmış bir kavram ve suistimalci anayasacılığı tarif ediyor. Şöyle diyor: “Anayasal

olanaklar, anayasanın verdiği olanaklar popülist iktidarlar tarafından kullanılarak anayasa fiilen ortadan kaldırılıyor, anayasa istismar ediliyor ve demokrasi, hukuk devleti ayaklar altına alınıyor. İşte bunun adı istismarcı anayasacılıktır.” Biz 2017’de bunu gördük. Aslına bakarsanız, şeklen bile birçok yanlış yapılmasına rağmen “Anayasa Mahkemesi sadece şeklen, usulen denetler.” dendiği için Anayasa’nın içeriğine, Anayasa değişikliğinin içeriğine bakılmadığı için maalesef, Anayasamızı ayaklar altına alan, demokratik hukuk devletimizi yok olma noktasına taşıyan, bütün kuvvetleri bir kişinin iradesine bağlayan bir Anayasa değişikliği yaşandı ve her geçen gün de Anayasa’mızın var olan maddelerinin ayaklar altına alındığını görüyoruz. Bakınız, öyle bir rejime geldik ki bir kişi, yasamayı, iktidar grubunu neredeyse belirliyor, mevcut Siyasi Partiler Yasası’ndan da güç alarak. Aynı şekilde, yürütme, zaten kendisi bir kişilik iktidar. Bu tartışmaları Cahit Bey çok iyi hatırlayacaktır, bu salonda çok yaptık zamanında. Bir kişilik iktidar, zaten bununla da övünüldü, “Zaten o yüzde 51’i alıyor.” dendi, “Yüzde 50 artı 1’i alan bir kişi tabii ki iktidar olacak.” dendi. Biz, ortak akıl, Parlamento, kuvvetler dengesi, kuvvetler ayrılığı dedikçe bunlar söylendi ama buna karşı, maalesef, Türkiye’de böylesine bir Anayasa değişikliği yaşandı ve bunun şimdi de devamındaki süreçleri her geçen gün yaşıyoruz. Özellikle de bu, tek adam rejiminin, bu ucube sistemin her gün komplikasyonlarını görüyoruz ve Türkiye artık bununla devam edemeyeceğini açık bir biçimde yaşayarak görüyor. Bence, iktidar sahipleri de o gün bu Anayasa değişikliğini hararetle savunanlar da bugün nasıl bir açmaz içine düştüklerini görüyorlar, kapı kapı dolaşıyorlar, bakıyorlar, “İktidarımızı nasıl daha çok sürdürebiliriz?” diye arayışa giriyorlar ve bu arayışların sonucunda da Türkiye’ye sanki demokratik, özgürlükçü, sivil bir Anayasa yapma telaşları, çabaları varmış gibi yapıp ama gerçekte var olan otoriter yapıyı daha da güçlendirmenin yollarını aramak derdindeler.

Şimdi, bu girişten sonra değerli arkadaşlar, önümüze gelen metinde de açıkça Anayasa’nın ihlal edildiğini söylüyoruz ama benden önce konuşan arkadaşlarım da değindiler; bu, olağan bir Anayasa’ya aykırılık değil. Anayasa’ya aykırılığı gerçekten şöyle konuşabilirdik: Farklı bir metin geliyor, metnin bir ruhu var, bir lafzı var; biz bunu değerlendiriyoruz. Anayasa’nın ruhuna, özüne, maddelerine, lafzına, girişine, başlangıç bölümlerine göre bakıyoruz ve diyoruz ki: Bu, Anayasa’ya aykırıdır şu, şu nedenlerle. Burada böyle bir tartışma yok. Burada arkadaşlardan “Alay etme.” diyenler oldu; ben, Anayasa’ya meydan okuma olarak tanımlıyorum. Aslında burada, Meclisin bir komisyonunda bir teknik tartışmayı yürütüyor olmasak çok daha ağır sözleri hak eden bir düzenleme. Siz ne yaptığının farkında mısınız arkadaşlar? Getiriyorsunuz Anayasa Mahkemesinin açıkça iptal ettiği bir hükmü, bir kelimeyi, “ancak”ı siliyorsunuz, yerine “şu kadar ki” yazıyorsunuz. Bu, şu anlama geliyor: “Biz Anayasa Mahkemesini tanımıyoruz kardeşim.” Kim o Anayasa Mahkemesi? Sizin Cumhurbaşkanınızın ve bir önceki seçtiğiniz Cumhurbaşkanının atadığı üyelere Anayasa Mahkemesi.

Peki, bu Anayasa Mahkemesi sizi niye rahatsız ediyor? Biliyoruz çünkü Anayasa Mahkemesi, sizin o başhukukçularınız var ya millî hukuktan bahseden, ne demekse, o “millî hukuk” tanımına uymuyor yani üyeler uyuyor da Anayasa Mahkemesi kararıyla uyuyamıyor, niye? Çünkü Venedik Komisyonu var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi var, uluslararası hukuk var; Anayasa Mahkemesi onlar nezdinde bir iletişim hâlinde ve onlar nezdinde bir saygınlığa ihtiyacı var ve utana sıkıla bazen karar veriyor, çekinik kararlar veriyor, bu kararları bile siz kimi zaman uygulamıyorsunuz, kimi zaman görmezden geliyorsunuz Can Atalay kararında olduğu gibi. 2 defa verilen “Can Atalay”ın cezaevinde tutulması Anayasa’ya aykırıdır.” kararına rağmen, Yargıtay 3. Ceza Dairesinin “Ortada bir hüküm yok.” diyecek kadar küstahlaştığı bir ortamda, dönüyorsunuz, Anayasa Mahkemesini yok sayacak bir noktaya geliyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, devletin temeli, temel direği Anayasa’dır. Ben, burada anayasa tartışmalarını yaparken önemli bir benzetmeyi hatırlıyorum, AKP’li üyelere gelmişti “Bakın, Türkmen çadırı

vardır, Türkmen çadırının ortasında bir direk vardır; Türkmen çadırında kavga çıkar, her şey olur ama hiç kimse o direğe tekme atmayı düşünemez çünkü o direk çökerse çadır çöker.” Demişti. O direk Anayasa’dır. Peki, bu Anayasa’nın koruyucusu kimdir? Anayasa Mahkemesidir; önce Anayasa Mahkemesi sonra da bizler. Değerli arkadaşlar, Anayasa’ya meydan okumak, bir anayasal kurum olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde Anayasa’ya namusu ve şerefi üzerine yemin ettiği milletvekillerinin eliyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir salonunda hem de Adalet salonunda Anayasa’ya meydan okumak, “Anayasa’yı tanımıyoruz.” demek, Anayasa Mahkemesiyle alay etmek kimin haddinedir?

Sayın Özkan, size soruyorum. Bakın, 4 erkek yan yana gelmişsiniz, kadınların kimin soyadını taşıyacağına karar vermişsiniz; ne hadle, ne hakla? Siz bu yetkiyi nereden alıyorsunuz? Yani size, ben birazdan anlatacağım, sizin çok ilgilenmeyeceğinizi biliyorum ama tutanaklara geçmesi lazım. Bir defa, bu, Anayasa’ya karşı kalkışmadır; bu, Anayasa’yı yok hükmünde saymaktır ve eğer namus ve şeref üzerine yemin edilmiş bir yemin metni varsa, buna siz gerçekten yemin ettiyseniz önce namusun ve şerefinin sorgulanması gerekir. Kusura bakmayın yani bu seviyede konuşmak zorundayız.

Değerli arkadaşlar, bu teklif nereden geldi? Anayasa Mahkemesinin kararları var, 2001 Medeni Kanun değişikliğinden sonra bir tanım yapıldı ve eşlerden kadının gerektiğinde arzu ediyorsa kızlık soyadını taşımasının önü açıldı ama bu yetmedi kadınlarımıza, doğal olarak yetmedi çünkü tüm dünyada, İslam aleminde, Türk coğrafyasında, Batı’da, hiçbir yerde olmayan eşitlik dışı bir durum var burada ve bu mücadele sürdü. Kadınlarımız Anayasa Mahkemesine gittiler bireysel başvuruyla 2011’den sonra. Bu bireysel başvuru çok önemli. Bakın, bireysel başvuru sizin eseriniz. O yıllarda düşse kalka da olsa Avrupa Birliği yolunda yürüyordunuz, o yoldan çıktıktan sonra da başınıza neler geldiğini hep beraber görüyoruz. Anayasa Mahkemesi karar verdi ve başvurucuya “Bir defa kadının kızlık soyadının arkasında mutlaka eşinin soyadını taşıma zorunluluğunun getirilmesi, soyadının vazgeçilmezlik, devredilemezlik ve kişiye sıkı surette bağlı olma niteliklerinin kadının soyadı bakımından geçerliliğini etkilediği görülmekte. Belirtilen uygulamanın, Anayasa’nın 17’nci maddesinde tanımlanan manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik bir müdahale oluşturduğu açıktır.” dedi Anayasa Mahkemesi. Yani Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Kadının soyadı kendi kişiliğiyle sıkı sıkıya bağlı, vazgeçilemez, devredilemez bir hakkıdır ve Anayasa’nın 17’nci maddesinde tanımlanan maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkının tam ortasındadır, tam bir parçasıdır; dolayısıyla buna müdahale edemezsiniz kardeşim.” Sonra, Anayasa Mahkemesi kararları var. Anayasa Mahkemesi, mahkemenin başvurması sonrasında yine bir karar veriyor, diyor ki: “Gerekçeler: Nüfus kayıtlarındaki karışıklığın önlenmesi, soybağının sağlıklı şekilde tespit edilmesinde kamu yararı vardır -evet, vardır- ancak Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası da var herkesin -ben bu karardan okuyorum- artı, nüfus hizmetlerinde bilişimi de kullanıyoruz. Dolayısıyla bunlar var iken buradaki kamu yararının korunmasının yegâne yolunun ancak ve ancak kadının soyadının arkasına eşinin soyadının getirilmesi zorunluluğuyla sağlanamayacağını, başka yollar bulunması gerektiğini, hatta gerekiyorsa Anayasa’nın eşitlik ilkesinden başlayın, hukuk devleti niteliğinden devam edin, Anayasa’nın 17’nci maddesindeki maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkından devam edin, neresinden bakarsanız bakın, Anayasa’nın ihlal edilmesi ve kadın ile erkeğin eşit görülmemesi yoluyla düzeltilemez.” Ve devam ediyor: “Anayasa’nın 41’inci maddesinin -özellikle yaslandıkları- birinci fıkrasında Türk toplumunun temeli olduğu belirtilen ailenin toplumsal değerlerinin sonraki nesillere aktarılması gibi önemli işlevi bulunmaktadır -doğru- ancak kadının evlendikten sonra kocasının soyadını almasının, ailenin ortak bir soyadına sahip olmasının mümkün kılan tek seçenek olmadığı açıktır.” Anayasa Mahkemesi diyor bunu. Yani diyor ki: “Senin 1 tane soyadla eğer gerçekten kamu yararı, o geleneksel aile yapısının korunması gibi bir niyetin var ise bunu ancak ve ancak kadınları ikinci sınıf görerek, kadını erkeğin malı gibi görerek, kadını anayasal eşitlik hakkından mahrum ederek yapamazsın.” Ve “Bu bağlamda, eşlere içlerinden birinin soyadını

veya bunun dışında bir adı ortak soyadı olarak belirleme imkânının tanınması ya da ortak soyadının eşlerin evlenmeden önceki soyadların birleşiminden oluşacağının öngörülmesi de mümkündür.” diyor. Bakın, size yol da gösteriyor. Nitekim, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak teklifimizi hazırladık, Komisyonumuza da teklif edeceğiz.

Bakın, bir yasal değişiklikte, ben daha ileri gidiyorum, bir yasal değişiklikte “kadın-koca” diye başlamayı bile reddediyoruz biz, “eş” diyeceğiz arkadaş, “eş” yani bu kadın olur, erkek olur. Dolayısıyla bütün düzenlemeler, kişinin cinsiyetinden bağımsız olarak herkes için geçerli olacak. İşte bunu yaptığımız zaman ancak biz gerçek anlamda eşitliği sağlamış oluruz. Ve bakın, biz “eşitlik” dedikçe sizde ne kadar çağrışım yapıyor bilmiyorum ama size oy veren kadınların son derece politik olduklarını, son derece algılarının yüksek olduğunu ve kulaklarının, gözlerinin bu Komisyonunda ve Mecliste olacağını ben biliyorum; biz sokaklardayız. Ateşle oynadığınızı bilin. Nerelerden akıl aldıysanız, kimlerden telkin aldıysanız tekrar bir değerlendirin. Ateşle oynuyorsunuz.

Şimdi, AİHM kararlarına gelelim. Bunlar, bizim ulusal mahkemelerimiz, en yüksek yargı organımızın kararları. Tabii, Sayın Mehmet Uçum Anayasa Mahkemesini millî sayıyor mu, saymıyor mu; ona bir sorarsınız bir ara ama AİHM kararları var. Avrupa Konseyi üye ülkeleri arasında böyle bir düzenlemeyi gündeme taşıyan tek ülke Türkiye; tebrik ediyoruz sizi(!) Bu konuda, Türkiye’nin o ayrıcalığını gerçekten kimseye kaptırmamışsınız. Yine, AİHM “Türkiye’nin buradaki tutumu, kadın ve erkeklerin aile içerisinde eşit haklara sahip olmasını sağlama yönündeki genel eğiliminin dışında da konumlandırmamaktadır. Aile birliğinin erkeğin soyadı aracılığıyla yansıtılması Türk yasalarının o zamana kadar savunduğu geleneksel aile görüşüne karşılık gelmekteydi.” diyor yani 2001 öncesi değişikliğini söylüyor ama 2001 değişikliğinin amacının, kadın ile erkeği gerçekten Anayasa’da olduğu gibi eşit bir konuma taşımak olduğunu söylüyor.

Yine, Türk tipi bir gelenek olduğuna da saygılı ve diyor ki: “Bu geleneğin erkeğin aile içerisinde sahip olduğu birincil ve kadının sahip olduğu ikincil rollerden kaynaklandığı açıktır.” Yani, sizin gelenek diye yaslandığının aslında kadına ikincil bir rol biçmek olduğunu AİHM açıkça söylüyor. Buna itirazınız var mı? Yani, biz burada, bu ülkede, maalesef, kadın cinayetlerini önleyemiyoruz, kadınlara karşı ikinci sınıf muameleyi önleyemiyoruz, eşitliği sağlayamıyoruz, yaşamın her alanında bunu görüyoruz ama bunun altında biriken bu politik tutumu önümüze getiren alttaki kodlara baktığınızda işte bu “geleneksel aile yapısı” dediğiniz anlayış yatıyor. Bizim geleneklerimize bağlı olmakla bir sorunumuz yok, geleneklere tabii bağlı olacağız ama geleneklerimiz kadına ikinci sınıf bir rol biçiyorsa biz o geleneğin yanında değiliz, biz o geleneği elimizin tersiyle itiyoruz; bu da böyle bilinsin. Dolayısıyla “Geleneğimiz efendim.” deyip geçiştiremezsiniz. Sonrasında “Geleneğiniz var ama ayrımcılık yapmama ilkesinden vazgeçemezsiniz; geleneğiniz var diye ayrımcılık yapamazsınız.” diyor AİHM. Yine “Aile birliği, aile soyadı olarak erkeğin soyadının kabul edilmesiyle yansıtılabileceği gibi kadının soyadının ya da çift tarafından seçilen ortak bir soyadın kabul edilmesi yansıtılabilir.” diyor. Aynı Anayasa Mahkememizin kararı gibi, gerçekten de öyle. Niye yegâne yolu, niye biricik yolu kadınlara illa “Sen evlendiği adamın soyadını taşıyacaksın.” demek olsun? Bütün dünya bunu çözmüş. Yani içinde uluslararası karşılaştırmalı hukukta çalışan biri var mı bilmiyorum ama Sayın Başkanın bu konudaki yetkinliğini biliyorum.

Sayın Başkan katkı verin, lütfen katkı verin, bu tartışmaya katkı vermenizi bekliyoruz. Böyle bir uygulama dünyada hangi ülkelerde var veya hangi ülkelerde yok? Bu, çok önemli bir nokta.

Dolayısıyla bakınız “Soyadı empoze edemezsiniz.” diyor ve özellikle AİHM “Evli bir çiftin ortak bir aile adı taşımamayı tercih ettiği durumlarda bile aile birliğinin korunup güçlendirilebileceğine dikkat çekmektedir. Bu uygulamanın nesnel ve makul bir nedeni olmadığı açıktır.” diyor. Yani siz geleneksel

ailenize sahip çıkacaksınız çıkın, aile birliğini koruyacaksınız koruyun. Aile birliği sonuç olarak iki insan arasında kurulur, sevgiye dayalıdır, anlayışa dayalıdır. Bizim de geleneklerimizin içerisinde önemli bir yer işgal eder. Biz, elbette aileyi korumakla yükümlüyüz. Elbette ki yeni nesillerin nasıl yetişeceğiyle hepimiz bire bir ilgiliyiz ama bunu yapacağız diye kadınlara ikinci sınıf muamelesi asla yapamayız.

Sonuç olarak değerli arkadaşlar, tekrar başladığımız noktaya gelelim. Burada anayasalmış gibi görünen, baktığınızda şekli açıdan bir yasa teklifi olma niteliği taşıyan böyle bir metinle, böyle bir laf kalabalığıyla karşımıza geldiniz. Burada parmaklar inecek, kalkacak; Komisyondaya bitecek, Genel Kurulu geçecek ama bakın Anayasa'yı çiğnediğiniz, Anayasa'ya meydan okuduğunuz, Anayasa Mahkemesi kararlarıyla alay ettiğiniz gerçeği değişmeyecek.

Peki, Türkiye'de bunun önlenmesine dönük uygulamalar var mı? Yani biraz daha teknik bir tarafa gidelim. Yasama organı Anayasa'yı sıklıkla, kasten, bilerek, isteyerek, açıkça ihlal ederse kim ne yapabilir? Anayasa'yı koruma görevi kimindir? Anayasa'yı koruma görevi, bir defa öncelikle 85 milyonundur ve 85 milyon burada Anayasa böylesine ayaklar altına alınırken bu yapıları sessiz kalmayacak, bunu bilin. Bu Parlamento da sessiz kalmayacak, bu Komisyon da sessiz kalmayacak. Bu getirdiğiniz yasa teklifinin ne demek olduğunu siz kısa sürede anlayacaksınız, size anlatacaklar, sadece biz değil herkes anlatacak bunu sokakta, sizin eşleriniz de size bunu anlatacaklar. Ama Anayasa Mahkemesine de özel bir görev düşüyor. Elimde 93 tarihli bir Anayasa Mahkemesi kararı var. Bu Anayasa Mahkemesi kararı -anımsayacaksınız- rahmetli Mümtaz Soysal Hocanın TELEKOM'un t'sinin satılmasıyla ilgili açtığı başvuruların sonucunda ortaya çıkmış bir karar. Bu Anayasa Mahkemesi kararı özet olarak şöyle söylüyor: "Anayasa Mahkemesi uygunluk denetimleri sırasında insan yaşamının, devletin ve ulusun yüksek çıkarlarının söz konusu olduğu durumlarda kararlarıyla gerekli önlemleri alma yükümlülüğündedir. Ters durumda kişiler, toplum, kamu düzeni Anayasa'da korumasından yoksun bırakılmış olur." Yani Anayasa Mahkemesi bir karar veriyorsa toplumu, ülkeyi, demokrasiyi, insanları, eşitliği korumak üzere bir karar veriyorsa bunun uygulamasını da gözetmek zorundadır; Anayasa'nın koruyucusu, Anayasa Mahkemesidir. Ve aslında "Bu zorunluluk kararların etkinliği yönünden de geçerlidir." diyor ve "Önemli konularda kararların kimi zaman sonuçsuz kalmasına neden olmaktadır." diyor Anayasa Mahkemesinin kararlarına uyulmaması sonucunda. Aynen normal yargıda olduğu gibi, idari yargıda olduğu gibi veya hukuk yargılamalarında olduğu gibi yürütmeyi durdurma yetkisi konusunda Anayasa Mahkemesi "Benim verdiğim kararlar sonuç doğurmuyor, etkili sonuç doğurmuyor, yasama organı aynısını tekrar getiriyor ve benim amaçlarımda murat ettiğim koruma olmadığı için ben yürütmeyi durduruyorum." diyor. Anımsayacaktır Sayın Başkan, Anayasa yargısının özü de budur aslında.

Amerika'da bir hâkim "Eğer anayasa çiğneniyorsa ne yapılacak? Ben yapıları anayasaya göre değerlendiririm." dediği zaman ve uygulanan hukuk sistemini, hukuk maddelerini anayasaya göre değerlendirmeye başladığı zaman, dünyada anayasa yargısı başladı ve dünyanın birçok anayasa yargısının haiz olduğu yürütmeyi durdurma yetkisini de Anayasa Mahkemesi kullandı.

Buradan açıkça sesleniyoruz: Bu tutanakları okuyacaklar, Anayasa Mahkemesi kararlarını etkisiz hâle getiren, sonuçsuz bırakan, "Anayasa Mahkemesi kararları geriye dönmeyebilir." hükmünden yararlanan, Anayasa'yı istiskal eden, Anayasa'yla alay eden veyahut da Anayasa'ya meydan okuyan böyle kararlar olduğunda Anayasa Mahkemesinin yürütmeyi durdurma yetkisi vardır ve bu yetkisini de kullanmak zorundadır. Bunu kullanmadığı sürece de Anayasa Mahkemesi de ne kararlarıyla bir sonuç doğurabilir ne de bu Meclisin bu küstahlığına -yani Meclisin değil tabii, Meclisin bu yetkisini kullananların küstahlığına- boyun eğmek durumunda kalır. Buradan uyarıyoruz: Normal bir hukuk

düzeninde Anayasa Mahkemesinin böylesine kelime hokkabazlıklarıyla yapılacak düzenlemelere karşı vereceği bir cevap da olmalıdır, olacaktır.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Emir.

Şimdi, Sayın Çelenk'e söz vereceğim. Ondan sonra kifayetimüzakere yapalım diyorum.

Son söz olarak Sayın Çelenk, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili değil mi?

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli vekiller, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, bu yargı paketindeki kadının soyadıyla ilişkili olan değişikliğin Anayasa'ya aykırılık temelindeki değerlendirmesi için söz aldım ama Anayasa'ya aykırılıkta kalamayacağımız bir tarihsel, toplumsal ve gündelik bağlamla karşı karşıyayız. Çok uzatıp elbette bunların hepsini değerlendirmeyeceğim ama bu nedir? Yani tarihsel, toplumsal olarak nedir biz konuşmaktan alıkoyan? Zaten çokça özetlendi, bunlara girmeyeceğim, Anayasa'ya uyulmadığı, AİHM kararlarına uyulmadığı, AYM kararlarına uyulmadığı bir yerde sürekli paket paket önümüze gelerek Anayasa'yı değiştiren düzenlemeler zaten başından Anayasa'ya aykırılığı konuşacağımız bir ortam sağlamıyor bize.

Bunun dışında gece yarısına kadar bir yandan Genel Kurulda bir Öğretmenler Kanunu... O “gündelik bağlam” dediğim, bu konuyu sağlıklı biçimde ele almamızı engelleyen gündelik bağlam nedir? Gece yarısı dün ve önceki gün saat üç buçuk, bir buçuk gibi saatlerde ancak evimize doğru yola çıkabiliyoruz. Bir yandan Bütçe Komisyonunda çok önemli bir konu var, bir yandan bu Öğretmenlik Kanunu vahim bir şey, o devam ediyor Genel Kurulda, burada bu var, dün KEFEK toplantısı vardı. Bütün bunların bir haftaya yığılmasının kendisi bizim bunları etkili bir biçimde değerlendirme yeteneğinizi sakatlamak üzere kurgulanmış; gerçekten böyle, bunu görmezden gelerek başlayamayız, hangi birine nasıl yetiştüğimizi bilemiyoruz; bunu söylemek istedim.

İkincisi, naçizane bir öneri yapacağım, ben asli üye değilim, zaman zaman gelebileceğim ama burada asli ya da katılımcı birçok vekil kadın arkadaşımız var, erkek üyelerin değerli katkıları gerçekten çok kıymetli, dayanışmaları çok kıymetli ama burada da biraz sözü onlara verelim, çok uzun uzun her şey tükettiğimizde bu açıdan da bir sıkıntı gündeme gelebiliyor. Bu da biraz cinsiyetçilik temelinde düşünülmesi gereken şeylerden biri.

Şimdi, kadınların kendi soyadlarını ancak eşlerinininkiyle birlikte kullanmasını geri getiren ve hem cinsiyetçi olan hem de bütün kazanımlarımızı elimizden alan bu düzenlemenin aile birliği üzerine temellendirilmesi kısmıyla ilişkili konuşmak istiyorum. Anayasa'nın eşitlik maddesine aykırı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde ayrımcılık yasağına aykırı bir düzenleme, o çok açık ama bu aykırılıkların bir de aile birliği gibi bir noktada temellendirilmesi çok sorunlu. Bir kere, soyadı ve aile birliği arasındaki ilişkisizliği vurgulayan başka arkadaşlarımız da oldu. Soyadı Kanunu dediğiniz, Türkiye'de doksan yıllık tarihi olan bir şey; aile birliğiyle, soyla sople ilişkili bir durum olmadığımı sadece buradan bile bakarak söyleyebiliriz. Farklı ülkelerde çok farklı uygulamalar var, tam da tersi, gelenek ve kültür nedeniyle kadının, erkeğin soyadını almasını yasaklayan uygulamalar var. Yani bu, bize hiçbir nesnel, objektif bir kriter sunmuyor. Aile birliği, hele bir de AKP'nin anladığı bağlamda bir aile birliği son derece sıkıntılı; ben bunu vurgulamak istiyorum. Aile birliği, aile üyelerini güvende hissettirerek olur, çocuklarını koruyarak olur, çocuklarını gerekiyorsa anne-babalardan koruyarak olur. Toplumu bir geniş aile olarak düşündüğümüzde, okullarda, yurtlardaki çocukları koruyarak da o aile duygusu pekiştirilir. Bugün bakıyorsunuz, hemen her gün aile içinde istismar kurbanı olan çocuklar;

babalarına cezasızlık, takipsizlik. Bir istismar sonucunda velayeti anne de olduğu hâlde annenin ve çocuğun isteği hilafına babalarına teslim edilen, korumasız çocuklar. Bunun dışında, 10 yaşında, 11 yaşında evlendirilen ve çok küçük yaşta hamile kalan, ölen çocuklar, kadınlar yani çocuklar derken kız çocukları. Bunun dışında her gün, her gün, her gün kadın cinayetlerine kurban giden kadınlar. Bütün bunlar aileye bir tehdit oluşturmuyor, en kıymetli şeyimizi elimizden alıyorsunuz. Katıldığımız uluslararası toplantılarda, komisyon toplantılarında gerçekten bizi utanç içinde bırakıyorsunuz. Ben Avrupa Konseyinin çeşitli komitelerine gidiyorum -Ayrımcılık Yasağı Komitesi, eşitlik komiteleri- oralarda ülkeler her toplantıda “İstanbul Sözleşmesi nasıl yaygınlaştırılır, nasıl güçlendirilir, nasıl dünyanın bir kazanımına dönüştürülür?” diye konuşuyor. Daha geçen ay böyle biri Riga’da, biri Tiran’da iki toplantıya katıldım; orada başımızı kaldıramıyoruz, gerçekten. Bizi böyle bir utançla başa bıraktınız. Bunlar, aile -kadınlar başta olmak üzere- şiddetten korunarak yapılır. Kadın örgütleri size her gün söylüyor: “Önce uygula, yasaları uygula, uygulamadan yapma.” AIHM kararlarına, AYM kararlarına uyulmamasının sayısız örneği var: Demirtaş örneği var, Kavala örneği var, barış imzacıları örneği var. Yani Osman Kavala’yı elinizde olan en üst sınırdan cezalandırdınız; bir iş insanını, bir kültür-sanat insanı elinizde imkân olsa müebbet değil demek ki idamla yargılayacaktınız, idam etmiş olacaktınız. Bunları düşünmek zorundasınız.

Tekrar kadın mevzusuna dönmek istiyorum. Bu, genel bir mesele değil, bunların tümü Anayasa’ya... Anayasa’yı zaten askıya alan bir ortamda aykırılık konuşmak kendisini baştan sakatlayan bir şey. Kadın örgütleri buna izin vermeyecek. Siz bununla toplumu konsolide edecek dönemi artık çoktan geçtiniz, edemeyeceksiniz; bunu aklınızda tutun. Bir avuç marjinal kadın değil bu soyadına karşı çıkan çünkü o kadınlar her gün sokakta, her gün dayanışma içinde mücadele veriyorlar. Biz, bunu bütün kadınlarla birlikte anlayacağımız zeminleri de yaratırız ve gerçekten bu sizin sonunuz olur. Hani o anlamda belki hayırlı olur ama yine de bu işi hafife almayın derim.

Saygılar sunuyorum hepinize.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Çelenk.

Şimdi, verilen 3 önergeyi oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Evet, Anayasa’ya aykırılığı kabul edilmemiştir.

Lütfen... Milletvekillerimizi uyarayım, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz el kaldırmassınlar. Sayın Tanal, Sayın Suiçmez...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Efendim, geri çektim yani uyarmaya gerek yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Geri çektim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, teşekkür ediyorum.

Önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi, İç Tüzük’ün 34’üncü maddesi uyarınca verilmiş olan 2 adet önerge vardır, önergeleri okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin geçici 1’inci maddenin (3)’üncü fıkrası 6831 sayılı Orman Kanunu’na ilişkin olup çevreyle ilgili değişiklik içermektedir.

Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği, adı geçen üç komisyonun görev alanının kesişim noktasında yer almasından dolayı tali komisyon olarak Çevre Komisyonu; Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

Süleyman Bülbül

Aydın

Turan Taşkın Özer

İstanbul

İnan Akgün Alp

Kars

Cumhur Uzun

Muğla

İsmail Atakan Ünver

Karaman

Gizem Özcan

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, söz talebi var.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, kanun teklifi, 38 maddelik kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunulduğu zaman tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ve KEFEK olarak belirlenmiş. Ancak dün Adalet Bakanının gelip de KEFEK’te bilgi vereceği söylenmesine rağmen birden tali komisyon çalışmış ve bu konuda -Soyadı Kanunu- kadınların soy ismi konusunda KEFEK bir rapor hazırlamış, biraz önce geldi, 11 Temmuz tarihi itibarıyla geldi ama Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak gönderilmemiş.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, gönderilmiş.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu nedenle, biz bu konuda iki tali komisyon olarak... Bu teklifin 13’üncü maddesi 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’na; 12’nci, 28’inci ve 30’uncu maddeleri 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu’na ilişkin mali anlamda değişiklik içerdiğinden dolayı tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmesi için İç Tüzük 34’e göre önerge hazırlamıştık. Ancak ilk başta Meclis Başkanlığının Plan ve Bütçe Komisyonuna göndermemesi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gönderilmiş.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – ...ya da gönderilmiş durumda... “Biz bu konuda tali komisyon olarak görev yapmak istemiyoruz.” çerçevesinde cevap vermesi nedeniyle bu işlemi yapamadık; bu da nitelikli yasama anlamında, yasama Meclisinin etkinliği açısından düşündürücü bir nokta diye düşünüyoruz.

Bu çerçevede iki teklif verdik. Bu yasa teklifinin içerisinde, biliyorsunuz, 1’inci maddede İcra ve İflas Kanunu uyarınca yapılan açık artırmalarda teknolojiyle ilgili düzenlemeler var. Bu, açıkça tali komisyon açısından Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesi gereken bir madde. Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

İkinci nokta ise yine, yasa teklifinin geçici madde 1, (3)’üncü fıkrasında ormanlarda adli hizmet tesisi ve ceza infaz kurumu inşaatlarında verilen ön izinlerle ilgili olarak da biz bu maddenin tali komisyon olarak Çevre Komisyonunu; Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonunu; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunu ilgilendirdiği düşüncesiyle bu konuda bu komisyonlara gönderilmesini ve rapor alınmasını yasamanın etkin çalışması açısından ve İç Tüzük 34 gereği talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

İki komisyona gönderilmiş. Biri Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu; 10 Temmuz 2024 tarihli raporu Komisyonumuza bugün ulaştı, onu dağıttık Komisyon üyelerimize. Ayrıca, yine, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmiş ama Plan ve Bütçe Komisyonu bu teklifin Plan ve Bütçe Komisyonunda

görüştürmesini öngörmemiş, o da Komisyonumuza ulaşmıştır.

Şimdi ben önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüştürmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 1'inci maddesi 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na ilişkin olup dijital sistemlere ilişkin değişiklikler içermektedir.

Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Dijital Mecralar Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Turan Taşkın Özer

Aydın

Karaman

İstanbul

İnan Akgün Alp

Cumhur Uzun

Gizem Özcan

Kars

Muğla

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi var mı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, Meclisteki komisyonların etkin çalışması, yasa tekliflerinin de komisyonlarda tartışılması çok önemli yani bu, vatandaş ile Meclis arasındaki bağı da artıracak, siyasi partilerin de etkin bir şekilde yasa tekliflerine katkı sunmasını sağlayacak ancak Meclis Başkanlığına verilen kanun teklifleri... Örnek vermek istiyorum: Ticaret Kanunu'ndaki değişikliğe ilişkin bir kanun teklifi Adalet Komisyonuna geldi, doğrudan doğruya ilişkilendirildiği hâlde biz tali komisyon olduk. Örnek vermek istiyorum, 28'inci Dönemde tali komisyon olarak Adalet Komisyonunun belirlendiği kanun teklifleri: Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi. Yani bu kanun teklifleri içerisinde doğrudan Adalet Komisyonunun asli komisyon olmasını gerektiren kanun teklifleri var. Burada Hükümlü Nakli Andlaşması var, Türk Ticaret Kanunu var yani bunları anlamak mümkün değil; biz tali komisyon oluyoruz.

27'nci Dönemde Adalet Komisyonu asıl komisyon olarak daha aktif bir şekilde çalışıyordu. Meclis Başkanlığından gelen teklifler -Sayın Özkan burada, Grup Başkan Vekiliydi 27'nci Dönemde- daha aktif bir şekilde Adalet Komisyonunu ilgilendiren birçok kanun teklifi bize gelirdi. Şu anda Adalet Komisyonunun görevi şu oldu: Yargı paketlerinden görevli Komisyon hâline geldik, başka bir şey yok. Ticaret Kanunu'nda...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Paket...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Taşkın'ın dediği gibi, bir de paket, paket olsa.

Bu nedenle, bu kanun tekliflerinde özellikle sizin, Başkanlığınızın gerekli itirazları yapmanızı

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bülül.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, burada sayınız çok da sizin arkadaşlarınızdan, AK PARTİ’den parmak kaldırmayanlar var yani parmak kaldıranların sayısı daha çok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben sayıyorum efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayının olması ile el kaldırmak farklı şeyler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, ben sayıyorum, hiç merak etmeyin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama el kaldırmıyorlar yani burada sayı doğru da el kaldırmıyor arkadaşlar. Bu ne demek? Yani keyfinden kaldırmıyor.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – “Kararsızım.” diyor yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kararsız yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, kanun teklifine ilişkin inceleme raporunun verilmesine dair bir talep tarafımıza ulaşmıştır. Bu husus -ben defalarca söyledim ama bir daha tekrar edeyim- bir önerge konusu teşkil etmediğinden dilekçe olarak işleme alacağım, söz konusu dilekçeye de daha sonra cevap vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İsimleri de okur musunuz efendim, dilekçeyi de tam okur musunuz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Dilekçeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne ilişkin İç Tüzük 38 gereği TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından ön norm denetiminin yapılıp yapılmadığı, yapıldıysa buna ilişkin görüş yazısı, etki analizi yapılıp yapılmadığı, yapıldıysa bir nüshasının tarafımıza verilmesini talep ederiz.

Süleyman Bülül

İsmail Atakan Ünver

Cumhur Uzun

Aydın

Karaman

Muğla

Gizem Özcan

Turan Taşkın Özer

İnan Akgün Alp

Muğla

İstanbul

Kars

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani burada 31’inci maddeye göre rapor talep ediliyor, şimdi o raporu vermeyecek misiniz onu söyleyin yani bunun cevabı sözlü olur.

Sayın Başkanım, o rapor 31’inci maddeye göre istendi, şimdi vermeyecek misiniz? Onu incelemek istiyor arkadaşlarımız haklı olarak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, Sayın Tanal, bir etki analizi raporu, Komisyonumuza böyle bir rapor zaten gelmedi.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bakanlığın yapması lazım. Etki analizinin içinde rapor var, Anayasa’ya göre kanun tarafından...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani Komisyonumuza gelmedi böyle bir rapor.

Tamam, şimdi, ikincisi, bu kanun teklifi inceleme raporları...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, o; onu istiyorlar şu anda arkadaşlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, bu raporların -biliyorsunuz- niteliği ve içerikleri de göz önüne alındığında uygulamada da bu raporlar kanun teklifini görüşerek olgunlaştıracak olan bizim Komisyonumuz Başkanlığına yardımcı olmak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sır mı yani?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok.

...ve teknik destek sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bunun dışında bir işlevi yoktur. Ayrıca, bu inceleme raporları tabii, hukuki niteliği itibarıyla da bir bilgi notu mahiyetindedir ve kanun yapma tekniğine baktığımızda kanun yazım dili gibi teknik bilgiler içeriyor. Bu nedenle bu teknik bilgi notu Komisyon yönetiminden sorumlu Komisyon Başkanının bilgisine özel olarak gönderiliyor. Dolayısıyla bir Komisyon evrakı niteliği de taşımamaktadır. Zaten bu durum size Meclis Başkanlığımız tarafından da bildirildi, siz de bunu gayet iyi biliyorsunuz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Bu bilgi size gelmedi mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O yüzden ben bunu işleme aldım.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Özel olarak size gelmedi mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Komisyonumuza geliyor.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Siz paylaşın efendim o zaman.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Komisyonumuza geliyor. Dolayısıyla...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, sataşmak için söylemiyorum...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, İç Tüzük'ün 31'inci maddesi uyarınca kanun teklifinin içerisindeki bulunan dosya size zimmetli ve siz o kanunun o dosya hâlini, içerisindeki sunulan hiçbir belge ve evrakı Komisyon üyelerinden gizleyemeyeceğiniz gibi orada kanun koyucu -onu hesap etmiş- diyor ki: "Komisyon üyesi olmayan milletvekili de görebilir, inceleyebilir." Siz onu göstermiyorsunuz, inceleme fırsatını vermiyorsunuz bize. Yani burada kapalı bir kutu şeklinde kanun yapılır mı? Milletvekilinden gizlenen hangi kanun teklifinin dosyası olabilir? Şimdi, diyorsunuz ki: "Olmaz." O zaman ben şimdi danışmanlarıma talimatı veriyorum -danışman arkadaşlarım burada herhâlde- bana önceki kararları alın getirin. Bende 50 tane benzer karar var o şekil. Yani bu, sizin Komisyonda bu ikinci tartışmam sizden kaynaklanıyor. Diğer Komisyonların hepsinde ben bunu alıyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Başkanım "teamül" dediğimiz şey yanlış uygulama yapılıyor, olmaz öyle şey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, bakın, ben...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, şöyle Meclis Başkanlığımızdan zaten o bilgi istenmiş, kendisine de yani Sayın Tanal'a cevap verilmiş bu konuda.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, ben o Komisyonun üyesi olmadığım için söylüyorum. Ben size Komisyon üyesi... Ben burada diyorum ki: "İnceleyip görmek istiyorum." Ben bunu gayet rahat -Celal Adan Bey Meclis Başkan Vekiliydi- Meclis Genel Kurulunda istedim; orada gözetiminde okudum, inceledim. Yani burada eski AK PARTİ'nin geleneğinde şu vardır: Dosyanın içinde ne varsa -buyur kardeşim- veriyorlardı. Ya, arkadaş size bu son 2 dönem ne oldu ya? Siz neyi gizliyorsunuz Allah rızası için?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, hiçbir şeyin gizlendiği yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Orada ne var ki?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sadece hukuki olarak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani anladım o zaman... Bana eğer Değerli Başkanım, özür diliyorum, sataşmak için demiyorum, kusura bakmayın, diğer Komisyon üyesi arkadaşlarımdan da özür diliyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu önemli bir şey, önemli bir şey!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, estağfurullah.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani üzerinde “Şahsa özeldir, paylaşılmaz.” hükmü olsa amenna, saygı duyarım. Üstte “Kanun Kararların Raporu” diyor, altta da imzalar var. Şimdi, peki, bu bir resmî evrak değilse kanun kararlarda görevli olan kamu görevlilerinin hepsini adı, soyadı, sicil numarasıyla birlikte niye imza altına alınıyor? Bir. İki -şimdi öğrenip getirecek arkadaşlarım- üzerine “Kanun Kararlar Raporu” ve bu kanun teklifinin evrak, sayı numarasıyla niye yazılıyor? Gösterin, uzaktan gösterin; üzerinde “Özeldir” yazıyor mu? İç Tüzük 31’i tüm arkadaşlar baksınlar, okusunlar yani ben boş olan bir şeyden bahsetmiyorum ki. Eski AK PARTİ bunu veriyordu ama bu son 2 dönemdeki AK PARTİ artık kapalı devre çalışıyor. Yani Sayın Başkanım, Grup Başkan Vekiliydi, kaç sefer aldık kendilerinden biz. Yani Komisyon Başkanı olan yerlerde diğer arkadaşlarımızın... Yani ne olur eski köye yeni bir adet getirmeyin, İç Tüzük’ün yazdığı açık. Size bu bürokratların verdiği bilgilerle zaten... Yani söylemek zorunda kalıyorum, 31 Martın sonucu zaten bu yüzden...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Tekrar ifade edeyim: Bu, bir komisyon evrakı niteliği taşımamakta, ondan dolayı size...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – E dosyanızda niye... Taşımıyorsa size gizli bilgi mi verildi? Yani MİT tarafından mı geldi o evrak?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Meclis Başkanlığı da zaten gereken cevabı...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Üstat, anladım, özür dilerim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani Meclis Başkanlığı gereken cevabı vermiş Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bana fotokopi veremezler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tekrar siz Meclis Başkanlığından verirsiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Doğru, bakın; istemiyorum fotokopi. Arkadaş, Komisyon istiyor, Komisyona da vermiyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Tanal diyor ki: “Ben Komisyon üyesi değildim, o bakımdan bana vermediler; siz de Komisyon üyesisiniz, size vermeleri lazım.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biz de gereğini yaptık Komisyon üyeleri olarak, yazılı olarak dilekçemizi Komisyon Başkanlığına verdik, dedik ki: Kanunlar Kararlarla ilgili olarak, burada yapılan, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili bir rapor var mıdır? Bu konuda etki analizi yapılmış mıdır? Biz verdik, siz de dediniz ki bize: “Bu konuda cevap vereceğim, resmî olarak cevap vereceğim.” Biz de o cevabı bekliyoruz, değil mi arkadaşlar? Biz Adalet Komisyonu Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak gereken iletişimi kurduk.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Yani bunu biz alamadık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Fayda sağlaması için şimdi elimizde olması lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani biz gereğini yaptık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bunu bir dilekçe olarak kabul edeceğim ve cevap vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Suiçmez.

IV.- AÇIKLAMALAR

2- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, yasama görevini daha sağlıklı yerine getirmek için yemek arası verilip verilmeyeceği konusunda bilgi verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, zaten insan haklarına aykırı bir çalışma düzeninde, saatlerinde çalışmaya Meclis devam ediyor. Şimdi, yemek arası verecek misiniz? Biz de ayrılmak istemiyoruz her dakikayı önemli bulduğumuz için. Bir ara verecek misiniz, yemek arası verecek misiniz? Lütfen, bizi önceden bilgilendirirseniz bu zor şartlar altında, kendimizi zorlayarak devam ettirmeye çalıştığımız yasama görevini daha sağlıklı bir şekilde yerine getiririz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Suiçmez, aynı şartlar altında çalışıyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ben de farklı demiyorum, herkes için konuşuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben, özellikle hem demokratik olması açısından hem nezaket açısından hiçbir konuşmacımızın sözünü kesmedim, bir süre sınırlaması da koymadım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, yanlış anlamayın, ben önceden bilgilendirme olursa... Mesela "Yarım saat sonra yemek arası vereceğiz." gibi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – İşte, ben hangi konuşmacımızın ne kadar konuşacağını bilmediğim için...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ara verecek misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ama bunu süreyle sınırlandırırsak dediğinizi yapabiliriz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hayır, onu demiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani o zaman deriz ki...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ara verecek miyiz diyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yok, Sayın Suiçmez, şunu söylemek istiyorum, şunu söyleyebiliriz: İşte, her partiden sınırlı sayıda kişi konuşacak, şu süreyle konuşacak -ben oturup bunu hesaplayıp- herkes beşer dakika konuşacak...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Olur mu öyle?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yirmi dakika sonra çay arası, altmış dakika sonra yemek arası diye bunların hesabını yapabilirim ama böyle bir kısıtlama yapmadığımız için ve herkese söz verdiğimiz için yani Komisyon üyesi olsun veya olmasın bütün milletvekillerimize -gördünüz- söz verdiğimiz için bunu yapamadık henüz. Ama şimdi geneli hakkında konuştuktan sonra, sizin teklifinize de uyararak, onun oylamasını yaptıktan sonra ben bir yemek arası vermeyi arzu ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O altıyı falan bulur galiba, öyle mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bilemiyorum işte, o konuşmaların şeyine göre, bilemiyorum yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, ara verip devam edebiliriz; ara verirsiniz, kaldığımız yerden devam ederiz.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Başkanım, konuşmacıların sayısını ve onların konuşacağı miktarı bilemediğimiz için böyle bir durumla karşı karşıya kalabiliriz ama şöyle bir usul hepimizi rahatlatır: “Saat 14.00 dolaylarında bir arkadaşımızın konuşmasından sonra yemeğe gideceğiz; kırk beş dakika, bir saat sonra yemeklerimizi yedikten sonra saat 15.00’te tekrar başlıyoruz arkadaşlar.” Bu olabilir, böyle ilerleyebiliriz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Doğru.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, buyurun.

3.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal’ın, İç Tüzük’ün 31’inci maddesi gereğince (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi’yle ilgili raporu görmek istediklerine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, Değerli Başkanım, İç Tüzük 31’e göre o raporu görebilir miyiz, okuyabilir miyiz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, aynı konuya dönüyorsunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bitiriyorum, otuz saniye...

Şimdi “Komisyona vermiyoruz.” dediniz; buyurun, yine sizin Komisyonun 19 Şubat 2024 tarihindeki Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair... Aldım, bende; ne var burada?

İkincisi, aynı şekilde, 16 Ocak 2024, yine... Kanun teklifi inceleme raporu geçer, özel bir bilgi demiyorum, “özel bilgi notu” demiyor, bakın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Öyle demedim zaten Sayın Tanal, bilgi notu mahiyetindedir dedim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bu bilgi mahiyetinde değil, bakın, burada hepsinin de altında imzası var aynı zamanda. Siz bu inceleme raporunu... Buyurun, inceleme raporu. Burada unvanlarla, yetkililer ile sicil numaralarını inceleyen Araştırma İnceleme Bürosu Başkan Yardımcısı Bahadır Yeşilirmak tasdik ediyor. Bu nasıl özel bilgi olur ya! Ya, kusura bakmayın, özür dilerim yani burada milletin aklıyla... Buradaki, huzurunuzdaki arkadaşlarımız hukukç; bunların hangisinin özel bilgi, hangisinin resmi bilgi, hangisinin MİT’ten gelen rapor olup olmadığını çok iyi bilen insanlar, bunu arkadaşlardan kaçıramazsınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

4.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan’ın, toplantının saat 10.00’da başladığına ve yemek arası verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, saat onda başladık, arkadaşlarla ortak karar olsun ara verelim, aradan sonra da geneli üzerine başlayalım. Zaten söz alanların tamamı yani birçoğu geneli üzerine konuştu, muhtemelen biz Komisyondan arkadaşlar da geneli üzerine konuşuruz ya da bir kısım sonra maddelere geçeriz ama çok uzadı yani bir ara şart. Yemek yiyelim, gelemim, güzel güzel...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Olgun.

5.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, konuşma süreleri ve yemek arasıyla ilgili bir kaide konulması gerektiğine ilişkin açıklaması

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, biraz önce “İsteyen herkese istediği kadar söz veriyoruz.” diyorsunuz, bu yüzden teşekkür ediyoruz. Ancak sizin bu tutumunuz şuna benziyor: Otuz üç yıllık avukatlık hayatımda hâkim bir tarafın aleyhine karar verecekse onun her istediğini yapar, akşama kadar yorar. Yani bence, sizi de şahıs olarak gerçekten çok da seviyorum ama sizin bu tutumunuzdan dolayı kimse de mutlu olmuyor.

İkinci bir husus, bunu bir kaideye koymanızda fayda var. Mesela, biraz önce bir Grup Başkan Vekili arkadaşımız geldi, başımız üstüne, dinleyelim. Onlar zaten Genel Kurulda istedikleri kadar konuşuyorlar. Şimdi, Komisyon üyesi olmayan bir Grup Başkan Vekilini dakikalarca dinledik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Olgun, İç Tüzük’e uygun davrandık bu konuda.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Efendim, o zaman “İç Tüzük” dersiniz bütün partilerin Grup Başkan Vekillerini davet ederiz, bir şekilde ikna ederiz, o zaman biz günlerce onları... Bakın, böyle olmaz. Yok efendim, bir süre koyun. Biz Genel Kurulda bile konuşurken bir süresi var. Şimdi, arkadaşlar diyor “Yemek yiyecek.” Hayır, ben de bunu kabul etmiyorum, ben de saat beşte yemek yemek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O zaman süre koyalım.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Başkanım, bir toplantıya başlarken bunların usul ve kaidesini koyarsanız herkes hangi saatte yemek yiyeceğini... Bunu bilelim yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Olgun...

Çok teşekkür ediyorum sayın milletvekilleri.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi teklifin tümü üzerinde söz talep eden Komisyon üyelerine istem sırasına göre söz vereceğim.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Ara yok yani Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ara yok, hayır bitireceğiz şeyi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sadece Komisyon üyeleri konuşacak değil mi Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Komisyon üyelerimiz.

Eğer Sayın Tanal konuşmak isterse ona ayrıca söz verebiliriz.

Ne kadar konuşursanız o kadar arayı uzatacaksınız, siz bilirsiniz.

Buyurun Sayın Kunt.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli vekillerimiz ve Türkiye Barolar Birliği temsilcisi arkadaşımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bugün, burada hep birlikte dokuzuncu yargı paketinin getireceği yasaları görüşmek üzere toplandık. Sonunda söyleyeceğimi başta söyleyeyim: Yine, dağ fare doğurdu. Yani yanlış anlaşılmasın, bu paket aylardır kamuoyunda. Sayın Adalet Bakanının, yine iktidar vekillerinin yapmış olduğu

açıklamalarla kamuoyuna müthiş bir umut pompalandı. Yani cezaevinde bulunan kişiler, onların aileleri, yine infaz yakmalarla birlikte aslında ortalığı kavuran cezaevlerinin sorunlarına dair müthiş bir umut pompalandı. “Dokuzuncu yargı paketinde bununla ilgili düzenlemeler yapacağız.” dedi, buna dair bir sürü açıklama yapıldı. Fakat ne oldu önümüze gelen teklifte? Bir hayal kırıklığıyla karşı karşıyayız. Şimdi, yargı paketi denildiği zaman aslında anlaşılması gereken, yargıda yapılması gereken yenilikçi, demokratik, halkın taleplerini karşılayan -çağa göre- kanun maddelerinin revize edilmesi. Fakat bakıyoruz burada böyle bir şey var mı? Maalesef ki bu pakette buna dair hiçbir şey yok. “Yargıda reform” diyorsunuz; iyi, güzel diyorsunuz ama reform nedir? Eskimiş, yıpranmış, güncelliğini yitirmiş şeyleri kaldırmak, yerine daha iyisini, daha doğrusunu, daha zamanın ruhuna göre olanını getirmektir fakat bu pakette biz buna dair bir şey görebiliyor muyuz? Maalesef ki göremiyoruz.

Şimdi, sabah Sayın Cahit Özkan’ın konuşmalarını dinledik. Uzun uzun aslında bu paketin nasıl bir reform getirdiğini, nasıl katılımcı demokrasi olduğunu ve katılımcı demokrasi olduğunu da Sayın Barolar Birliği Başkanının da bu Komisyon görüşmelerine katılmasıyla gösterdi yani referansı da oradan verdi. “Biz katılımcı bir demokrasiyle sivil toplumları, odaları da çağırdık.” dedi fakat Sayın Türkiye Barolar Birliği Başkanımız şöyle bir açıklama yaptı: “Çok istedik, bu teklif hazırlandığında biz de buna müdahil olsaydık.” Oysaki ne baroların ne sivil toplum kuruluşlarının ne kadın örgütlerinin ne siyasi partilerin, hiç kimsenin haberi olmadan Adalet Bakanlığı hazırlıyor, 134 vekile imzaya açılıyor ve önümüze geliyor fakat içeriğe dair ne var? Hiçbir şey yok. Şimdi tek tek buna dair aslında 6 başlık altında sıralayacağım yani içerikte olması gerekenler nelerdi fakat siz neleri getirmediğiniz diye.

En başta olanı, İnfaz Kanunu. Şimdi, İnfaz Kanunu’yla ilgili toplumun bu Meclisten çok büyük beklentileri var. Biz bunu defaatle basın toplantılarında dile getirdik, Genel Kurul konuşmalarımızda dile getirdik; yargı paketi gelmeden önce defaatle bunları dile getirdik fakat buna dair hiçbir düzenleme yaptınız mı? Maalesef ki yapmadınız. Şimdi, binlerce insan, dörtte dört infaz usulüne dair 31 Temmuz 2023 tarihine göre ayırım yapan Denetimli Serbestlik Yasası’nda orta bir yol bulmasını bekliyor bu Meclisten, bu Adalet Komisyonundan fakat buna dair bir düzenleme yaptınız mı? Yapmadınız. 31 Temmuz 2023 döneminde aynı suçu işleyen kişiler aynı anda cezaevine girdiler fakat duruşma tarihleri farklı olduğu için bir kısmı hâlen cezaevinde. Bununla ilgili, ayrımcı infaz yasanızla ilgili tek bir değişiklik var mı? Maalesef ki yok.

Şimdi, bir diğeri ise yine İnfaz Kanunu’yla ilgili şimdiye kadar bir dünya değişiklik yaptınız; en önemlilerinden biri hasta tutsaklarla ilgili. Bakın, Türkiye’de 1.500’e yakın hasta tutsak var ve bu hasta tutsakların durumuna ilişkin olarak da ATK’ler âdetâ “Cezaevinde kalabilir.” değil “Cezaevinde ölebilir.” raporlarıyla ağır hasta tutsakları tahliye etmiyor. Pek tabii ki bununla ilgili ATK’de, İnfaz Kanunu’nda değişiklik yapamaz mıydık? Yapabilirdik. Bununla ilgili defaatle beklentilerimizi dile getirmediğimiz mi? Getirdik fakat bir değişiklik oldu mu? Maalesef ki olmadı.

Yine, infaz yakmalarla ilgili... Bakın, yine Covid sürecinde bir ayrımcı infaz yasası diye bir tasarı geldi ve bu Meclisten geçti, güya aslında “Covid süreci” adı altında çıkarıldı fakat ne oldu? Yine siyasi mahpuslar üzerinden idari gözlem kurulu kararı diye bir şey çıkardınız. Biz bunları defalarca dile getiriyoruz. Bakın, diyoruz ki siz bu infazı yakılan kişilerin yani otuz yıl cezaevinde yatan kişilerin tahliyelerini keyfî bir şekilde engelliyorsunuz ve bu kişiler bizlere başvuru yapıyor, bu kişiler Adalet Komisyonunun üyelerine başvuru yapıyor, bu kişilerin aileleri Adalet Bakanlığıyla görüşüyor fakat bir gelişme var mı? Hiçbir gelişme yok. Bu tasarıda defaatle dile getirdik, Zülkûf Vekilimiz bununla ilgili -hasta tutsaklarla ilgili- bir rapor hazırladı ve Sayın Bakana sundu. Biz görüşebildik mi, konuşabildik mi? Maalesef ki hayır. Eğer siz burada gerçekten de toplumun yararına bir yargı paketi hazırlamak istiyorsanız, yenilikçi bir yargı paketi hazırlamak istiyorsanız biz buna hazırız. Burada muhalefeti

iktidarı demeden, Komisyonun tüm üyeleriyle teklif hazırlanmadan önce bir araya gelelim, ortak imzalarız ya. Yani bu teklifi ortak imzalayalım, neden bu teklif sadece iktidara has bir şey olsun? Eğer toplumun yararınaysa hep birlikte altına imzamızı atalım; gerçekten de toplumun yararına, faydalı bir şekilde, halkın yararına, adaletin tesisi adına hep birlikte yapalım fakat bunu görebiliyor muyuz? Maalesef ki bu pakette de yine bunu göremedik.

Şimdi, bir diğeri ise bu kanun maddesi içerisinde TMSF'yle ilgili bir madde koydunuz. Bakın, sekizinci yargı paketinde hepimiz buradaydık, “Tamam, çekiyoruz.” dediniz. Niye çektiğiniz çok iyi anlaşıldı çünkü yerel seçim geliyordu ve hepimizin sahaya ve yerel seçimlerin olduğu yere gitmemiz gerekiyordu; bir gün, iki gün daha uzayacaktı ve siz bu yüzden TMSF'yle ilgili olan maddeyi çektiniz. Ne değişti? Tekrardan bu paketin içerisine koydunuz. Ne diyor TMSF'yle ilgili? Az önce Sayın Özkan konuşurken aynen şöyle bir cümle kullandı, kayyımın profesyonelleşmesi açısından bu düzenlemenin çok önemli olduğunu söyledi. Biz buradan açık ifade edelim, kayyım en iyi pratiğiniz zaten. Daha nasıl profesyonelleşebilirsiniz? Siz zaten şimdiye kadar bölgede halkın iradesini kayyımlarınızla gasbetmediniz mi? Ettiniz. Bunu şu an devam ettirmiyor musunuz? Ettiriyorsunuz. Şimdi, diyorsunuz ki: “Sekizinci yargı paketiyle yapamadık yerel yönetimlere koşaçağız diye; şimdi bu maddeyle biz aynen şunu yaparız: Bir kişi hakkında soruşturma, kovuşturma mı yürütülüyor? Tamam, yürütülsün.” Eğer bu kişinin mal varlığı varsa, bu kişinin şirketi varsa zaten AKP'nin pratiği iradeyi gasbetme, mala çökmeye “Bunu bu şekilde yaparız.” diyorsunuz. Israrlı bir şekilde bu maddeyi getirdiniz ve tekrardan, OHAL döneminde gelen kayyım pratiğinin tekrardan bu maddeyle süresini uzatmak istiyorsunuz.

Şimdi, bir diğeri ise Avukatlık Kanunu'yla ilgili bazı değişiklikler öngörüyorsunuz. Şimdi, biz buradan açık açık ifade ediyoruz. Şimdi, şeyden bahsetmiyorum, bunu lütfen o şekilde anlamayın; elbette ki ara buluculukla ilgili bazı düzenlemeler olumlu. Yine, uzlaştırma kapsamıyla ilgili bazı kısımlar olumlu fakat bunları duymak istediğiniz için söylüyorum çünkü biz bunları söylemeden cümleye başlayınca hemen karşı taraftan “Ya, işte bunu biz getirdik, bunu biz yaptık.” Evet, doğru, biz iyi olan şeyleri burada konuşmayacağız. Elbette ki bunlar önemli gelişmeler, avukatlık açısından önemli gelişmeler fakat asıl olan şey ne? Şunu ifade edelim: Avukatlar bir miting yaptı değil mi, savunmaya saygı mitingi yaptı ve orada bir sürü talepten bahsetti avukatlar. CMK ücretlerinin eksikliğinden bahsettiler, avukatlara yönelik saldırılarda cezasızlık politikalarından bahsettiler, yine, vergi yükünden bahsettiler, beş yıllık işçi avukatların bir sürü sorunlarından bahsettiler fakat siz buna dair bir düzenleme getirdiniz mi bu tasarıda? Maalesef ki bu tasarıda da yine avukatlara dair, avukatların aslında talep ettiği konulara dair hiçbir şeyi bu yargı paketinde göremiyoruz.

Yine, ara buluculukta bazı düzenlemelerden bahsetmişsiniz bu tasarıda. Ara buluculuğu da şişirdiniz, şişirdiniz, şişirdiniz; şimdi, onunla ilgili de artık sürekli -ki eminiz onuncu pakette de on birinci pakette de- sürekli ara buluculukla ilgili de bu tarz tasarıları bunun üzerine getireceksiniz çünkü yasa yapma tekniğine aykırı durumlar var.

Son olarak, aslında bahsettiğim bu kadar iş yükü varken, toplumun bu kadar beklentisi varken, bu kadar ağır aksak ilerleyen bir yargı sistemimiz varken, Türkiye’de adalete güven yerle bir olmuşken siz ne yaptınız? Yine yemediniz, içmediniz, kadınların kazanılmış haklarına saldırıları bu paketin içerisine koydunuz. Şimdi, aylardır milyonlarca insanın beklediği koskoca yargı paketi, bu kadar tartışmalara konu olan yasa taslağı döndü dolaştı, en sonunda yine kadınların başına patladı. Kadınlar, bu yasalardan adalet ve haklarını beklerken siz kadınların on yıllardır sürdürdüğü yasal mücadeleyi bir kenara atıp, Anayasa Mahkemesinin kararını hiçe sayarak yine kadınların haklarına göz diktiniz. Şimdi, geldi gitti, aylarca tartışıldı, emin olmadınız “Acaba mı?” dediniz, “Olur mu?” dediniz, “Çok fazla tepki var.” dediniz fakat dayanamadınız; yine allem ettiniz, kallem ettiniz, kadınların kazanımlarını

burada yine gasbettiniz. Bunu daha önce de yaptınız siz, İstanbul Sözleşmesi'nin feshinde de yaptınız, umursamadınız bile. Yine yapacağınız en büyük şey... yıllardır direnen, kadın mücadelesinde bu uğurda yaşamını yitiren kadınların üzerinden aslında kazanılmış haklara biri üzerinden el attınız ve Anayasa'ya aykırı bir şekilde bunu yapmaya devam ettiniz. Açık açık kadına diyorsunuz ki: "Vallahi hiç kusura bakmayın, biz erkiz, bizden üstün bir şey olmaz. Soyadımızı da siz alacaksınız, evin yükünü de siz çekeceksiniz, bütün bu toplumun kahrını da siz çekeceksiniz." Bunu demekle de kalmıyorsunuz, bunları bir de yasal bir zemine uydurmaya çalışıyorsunuz. Bakın, az önce Sayın Özkan bir sunum yaptı. Ya, sunumunun yarısı -güya kadının soyadıyla ilgili bir şey- aile, aile, aile, aile, aile; çocuk, çocuk, çocuk çocuk. Bir kadın kadındır ya önce, önce kadındır. Yani bu sunumda bile kadının soyadının değiştirilmesi mevzuu var; söyleyin ya, kadının ne faydasına olacak? Kadını nasıl öncelediniz, kadını nereden düşündünüz, buna dair tek bir kelime yok. 15 cümle kurmuşsa Sayın Özkan yarısından fazlası aileydi, 2 cümlede "kadın" dedi veya demedi. Böyle bir şey olabilir mi, böyle bir tasarı kabul edilebilir mi? Kadın örgütleri ayakta. Biz muhalefet kadın vekilleri olarak buna dair sözümüzü en üst perdeden kuruyoruz, hem de haftalardır, bu tasarı önümüze düştüğündendir. Fakat siz ne yapıyorsunuz? Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen ısrarlı bir şekilde kadına diyorsunuz ki: "Hiç kusura bakma, eşinin soy ismini alacaksın." Bir de buradayken nasıl diyorsunuz: "Kızlık soy ismi" diyorsunuz. Ya, 21'inci yüzyıldayız, hâlen "kızlık soy ismi" kelimesini kullanabiliyorsunuz. Yani, kadının evlenmeden önceki soy ismini bile... Artık telefon şirketleri bile, bankalar bile bizleri aradığında şöyle diyor: "Evlenmeden önceki soy ismimiz ne?" ya da "Annenizin evlenmeden önceki soy ismi ne?" diyor. Bakın, onlarda dahi bu değişiklik olmuş fakat iktidar bundan bahsederken hâlen "kızlık soy ismi" diyebiliyor; utanmadan, çekinmeden bunu söyleyebiliyor; bunca mücadeleye rağmen, hâlen bu kelimeyi kavramsal olarak kullanabiliyor.

Yine, kadını tutmuş, bırakmıyor da yani kadını tutmuş "Sen kadınsın, ben seni ancak ve ancak aile içerisinde var edebilirim. Senin görevin çocuk doğurmak, bu toplum nezdinde tek varlığın aile içerisinde soyu devam ettirebilmek." Mevcut AKP iktidarının bundan başka kadına biçtiği hiçbir rol yok maalesef.

Bakın, tamamına da baktık, tasarısındaki imzalara da baktık; yarısından fazlası erkek, Adalet Bakanlığının içerisinde yarısından fazlası hatta birçoğu erkek, şu var karşımızda oturan, teklifi getiren de bunun üzerinde konuştuğumuz kişiler de erkek. Ya, bari tartışalım, diyelim mesela "Nasıl bunu kurguladık, neye göre kurguladık?" Ya, ikna olalım, hakikaten buna bu şekilde ikna olalım, diyelim ki: "Ya, tamam, tartışalım." Bakın, bunu özellikle ifade ediyorum ki bu başka bir yerden kurgulansın diye değil; birbirimizi ikna edelim. Bakın, biz size anlatıyoruz, karşılık verin, deyin ki: "Hayır, bakın, bu açıdan çok önemli." ama bunu da diyemiyorsunuz maalesef. İsrarlı bir şekilde, yemediniz içmediniz, bu kanun teklifini de getirdiniz. Birazdan detayında zaten tekrardan bunlara değineceğiz. Şimdilik geneli üzerinde ifade edeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Kunt.

Buyurun Sayın Gizem Özcan.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Nihayet dokuzuncu yargı paketini görüşüyoruz. Nihayet diyorum çünkü çok uzun zamandır açıklanmış resmî bir metin olmadan kamuoyunda çok ciddi tartışmalar yürütüldü dokuzuncu yargı paketiyle ilgili olarak. Tabii, kamuoyunda farklı beklentiler vardı, o esnada sızdırılan bu tasarılar üzerinden eklemeler yapıldı, çıkarmalar yapıldı, bu konu kamuoyunda derinlemesine bir şekilde tartışıldı

ve nihayet paket Komisyonumuzda. Tabii, dokuzuncu yargı paketinin, öncelikle adalet sistemimizin daha adil işlemesi için katkı koysun temennisindeyiz. Ancak tek tek düzenlemeleri incelediğimizde şayet Komisyonumuz hukuk devleti ilkeleri gereği gerekli düzeltmeleri yapmazsa bunun sadece bir temenni olarak kalacağı düşüncesindeyiz.

Değerli milletvekilleri, 6 Mayıs'ta Sayın Bakan Yılmaz Tunç, dokuzuncu yargı paketinin taslak çalışmalarının tamamlanmak üzere olduğunu söyledi ve yirmiden fazla kanunda değişiklik içerdiğini söyledi. 26 Haziran'da Sayın Bakan "Adalet Bakanlığı olarak taslak üzerinde çalışmıştık, o taslak üzerinde milletvekillerimizin değerlendirmeleri tamamlandıktan sonra teklife dönüşecektir." dedi ve teklif de 4 Temmuz'da sunuldu. "Bu açıklamalarda ne var?" diyorsunuz; hatırlayalım, 2018'de yürürlüğe giren Anayasa değişiklikleriyle "kanun tasarısı" uygulamasına son verildi. 2018 öncesinde kanun tasarılarını yürütme, kanun tekliflerini vekiller veriyordu. O değişiklikler için iktidar sözcüleri dediler ki "Yürütmeyi yasamadan tamamen ayırıyoruz, çıkarıyoruz." ancak fiiliyatta yasamanın, yürütmenin talimatlarıyla işlediği bir durum oluştu. 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle, artık, yürütmenin kanun önerisi hazırlama yetkisi ortadan kalkmış bulunmaktadır. Peki, şu anki durum ne? Şu anki durum, Anayasa'yı dolanmak demektir çünkü her ne kadar getirilen kanun tasarısı metninin altında milletvekillerinin imzası olsa da -hazırlığı ve çalışması- Bakanlık ve Bakanlık yetkilileri tarafından yapıldığı açıktır. Bu kanunlaştırma faaliyeti yöntem olarak Anayasa'ya aykırı ve hukukun sınırlarını zorlayan bir kanunlaştırma çabasıdır. Artık çok tekrar edildiği ve alışıldığı için, Türk hukuku ve hukukçusu için âdeta normal gibi karşılanmakta ancak olağan şey hukuk değildir ve hukuka uygun da değildir. Bakın, çok uzağa gitmeye gerek yok, geçen haftadan bir örnek vereceğim: Millî Eğitim Bakanlığının, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı Komisyonunda Öğretmenlik Meslek Kanunu'nu yine komisyon aşamasında tartıştık. O saatlerde ortada bir kanun teklifi -kanun değil- bir teklif metni var. Komisyonun bu teklifin hangi maddelerini kabul edeceği, hangilerini etmeyeceği daha belli değilken Genel Kurula sevk edilip sevk edilmeyeceği hatta belli değilken, Millî Eğitim Bakanlığını yöneten zihniyet Meclis iradesini yok sayarak "Hazırladık, mecbur onaylayacaklar." düşüncesiyle teklif kanuna dönüşmüş gibi paylaşımlar yaptı. Bakın, bu, sadece Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili değil, 2018 sonrası yasama pratiğinin dokusuna işlemiş bir yanlış uygulama olarak karşımızda durmakta. Bakanlıkların deneyimini, birikimini, ihtiyaçlarını kanun teklifine içermekle ilgili bir sorun yok ancak yasama kalitesi açısından bu önemli bir hata. Bunu hep birlikte iyi görmemiz lazım ancak yasamanın, bakanlığının gönderdiklerini onaylayan bir pozisyona düşürülmesi de Meclis iradesinin gasbı niteliğindedir. Öncelikle bu yönetime bu anlamda son vermemiz gerekiyor. Yoksa gerekli bilgiler edinilebilir, tabii ki alınabilir görüşler, bu anlamda katkılar alınır ama sizler getirirken bu teklifi daha önce "Kesinlikle bu ayrılacak, yasama ile yürütme." derken bugün bu şekilde bir faaliyet yürütülmesi de Meclis iradesinin gasbı niteliği taşıyor. Paketin gelişi usulüyle ilgili kuvvetler ayrılığını ihlal eden bu sorunu özellikle vurgulayarak konuşmama başlamak istedim.

Değerli milletvekilleri, parasal üst sınır gibi bir dizi teknik düzenlemenin yanında -defaatle de bahsedildi- Soyadı Kanunu gibi, ormanlara cezaevi yapılmasının önünün açılması gibi bunları içeren bir teklif metni var karşımızda. Teklifte önemli sayıda maddeye baktığımızda, ilgili maddelerle ilgili daha önce verilmiş Anayasa Mahkemesi kararlarını yasama yoluyla işlevsizleştirmek amaçlanmış. Dokuzuncu yargı paketinin de aslında ruhu tam olarak budur, Anayasa Mahkemesi kararlarının arkasından Meclis yoluyla dolanmak. Biraz önce bahsettim. Meclis iradesinin gasbı da Anayasa Mahkemesi kararlarını yok sayan anlayış da aynı sorunun sonucudur: Kuvvetler ayrılığı ilkesinin paramparça edilmesi. Tek adam rejiminin, yasama, yürütme ve yargı arasındaki ilişkileri dizayn ederken kuvvetler ayrılığı ilkesinden uzaklaşmasının sonuçlarını yaşıyoruz. Karşımızda denge denetleme mekanizmaları zayıflamış bir rejim var. Bu rejimin inşası için Meclisin yetkisizleştirilmesi gerekiyordu

ve yaşanan durum da şu an tam da bu.

Şöyle bir baktığımız zaman teklif metnine, birden fazla baronun bulunduğu illerde baroya verilecek adli yardım ödeneğinin miktarını 2 no.lu barolar lehine düzenleyen 3'üncü maddesi; tek hâkimle görülen iptal, tam yargı ve vergi davalarındaki parasal sınırın güncellenmesine yönelik değişiklik yapan 5'inci maddesi; hâkim savcı yardımcılığı mülakatına, kadroya alınacak personelin 2 katı kadar aday yerine 1 kat fazla aday çağırmaı düzenleyen 9'uncu maddesi; adalet müfettişlerinin görevlerini yeniden düzenleyen 10'uncu maddesi ve 8/10/1956 tarihine kadar kamulaştırılmış sayılan taşınmazların maliklerinin haklarını düzenleyen 14'üncü maddesi ve tabii ki kadının soyadını düzenleyen 15'inci maddesi; baba olduğunu iddia eden kişinin soy bağının reddi davası açabilmesini şartına bağlayan 18'inci maddesi; madde 31 ve 33'teki ihtiyari ve zorunlu ara buluculuk düzenlemeleri, devlet ormanlarında adli hizmet tesisi ve cezaevi yapımını düzenleyen geçici madde 1'in üçüncü fıkrası; bütün bu maddeler ya açıkça Anayasa'ya veya anayasal ilkelere ya da Anayasa Mahkemesinin güncel kararlarına aykırılık taşımakta.

Bakın, bu basit bir usul tartışması değil. Ülkemizde iktidar eliyle dayatılan anayasasızlaştırma sürecinin giderek derinleşmesi. Bu anayasasızlaştırma süreci, bütün demokratik birikimimizin ne yazık ki köküne de kibrit suyu dökmektedir. Türkiye'de epeydir yürütme anayasal olarak denetlenmiyor, iktidarı Anayasa'ya uymaya zorlayacak yegâne devlet gücü yine iktidarın çizdiği sınırlar içinde hareket etmeye zorlanıyor, bu sınırları zorladığında da aldığı kararlara uyulmuyor; Can Atalay kararında olduğu gibi.

Sonuç olarak: Anayasa'nın fiilen geçersizleştirildiği bir siyasi düzen içindeyiz. Bu süreç aynı zamanda Anayasa'dan aldığı güçle yürütmeyi toplum adına sınırlama, denetleme ve en önemlisi temel hak ve özgürlükleri iktidarın keyfi ve aşırı güç kullanımlarına karşı koruma yetkisi olan en yüksek yargı organlarının fiili tasfiye sürecidir. Anayasa Mahkemesi kararlarının arkasından Meclisteki çoğunluğa dayanarak dönmeyi hedefleyen bu paket de bu sürecin bir parçasıdır.

Tek tek maddeler hakkında da ayrıca görüşlerimi belirteceğim.

Saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Şimdi Sayın Öztürk'e sözü veriyorum.

Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basınımızın birbirinden kıymetli temsilcileri; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Türk milletinin tarih sahnesine çıktığından bugüne kadar uzun soluklu kalmasının nedenlerinden bir tanesi de -bildiğiniz üzere- hiç şüphesiz adaletle hükmetme anlayışından ileri gelmektedir. Adalet, devlet kültürümüzde asla vazgeçmeyeceğimiz ve beşerî düzenimizi onun üstüne kurduğumuz bir yapı olarak gerek ferdi gerekse toplumsal hayatımızın en önemli unsurlarından bir tanesidir. Adalet olgusu Türk milleti açısından törenin doğru, nesnel ve kanunun tarafsız olarak uygulanmasıdır. Adaletin tesis edilmesi ve bu anlamda toplumsal düzenin sağlanabilmesi için kanunun gerektiği düşüncesi her daim muhafaza edilmelidir. Dolayısıyla büyük devlet olabilmenin mümkün kılınması da kanunların tarafsız bir şekilde uygulanabilirliğine bağlıdır. Yazılı kültürümüzün en önemli eserlerinden biri olan ve başucu kaynak olarak değerlendirdiğimiz Kutadgu Bilig'te yer alan şu ifadeler dikkate değerdir: “Adaleti istinat eden kanun bu göğün direğidir. Kanun bozulursa gök yerinde duramaz.” Adalet ve kanun, Türk devlet geleneğini devam ettiren Türkiye Cumhuriyeti'nin de ana unsurlarındandır. Binlerce yıllık devlet tecrübemizin yeni dünya düzenine göre kurumsallaşması adına bu dönemde önemli adımlar atılmış,

hukukun üstünlüğü, yargının gücü, kanunların eşit olarak uygulanabilirliği devam ettirilmiştir. İlk yüzyılını geride bırakan Türkiye Cumhuriyeti, bu minvalde önemli atılımlar yaparak özellikle yargı kurumunun daha sağlıklı işleyebilmesi için reform niteliğinde pek çok adıma imza atmıştır. Hayatın olağan akışı içerisinde hukuki anlamda düzenlemeler gerekmekte, dinamik bir yapı olan hukuk alanı bu anlamda güncellemeye ihtiyaç duymaktadır.

Görüşmekte olduğumuz Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi içerisinde yer alan aile birliğinin korunması, ara buluculuk kurumunun ve idari yargının yapısal olarak iyileştirilmesi, adli yargı istinaf ve temyiz hususunda parasal sınırların yeniden belirlenmesi gibi konularda yapılacak olan değişiklikler umuyorum ki yargı sistemimizin güncellenmesine katkıda bulunacaktır. Malumunuz odur ki Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından dolayı oluşan hukuki boşluklar beraberinde birtakım tartışmaları da getirmektedir. Kanun teklifiyle tartışmaların önüne geçilmesi, bir anlamda hukuki huzursuzlukların ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Mahkemelerin dava yükünü, iş yoğunluğunu azaltmaya yönelik uygulamaya sokulan ara buluculuk sistemi bu kanun teklifiyle daha da kurumsallaşmış bir yapıya, daha nitelikli bir hâle gelecektir. Zira, teklifte gündeme gelen ara bulucularda en az beş yıllık tecrübe şartı aranması bu anlamda olumlu bir öneri olarak karşımızda durmaktadır. Benzer bir bakış açısıyla uyuşmazlıkların giderilmesi adına faaliyet gösteren Uzlaştırma Kurumunda görev alan uzlaştırmacıların yalnızca hukuk fakültesi mezunu olmasını sağlayacak teklif, son derece yerindedir ve biz bu konuda tam destek vermekteyiz.

Yine, nitelik ve liyakat açısından olumlu bir öneri, teklif olarak gördüğümüz hukuk mesleklerine giriş sınavında ve idari yargı ön sınavında çıkacak soruların içeriğinin genişletilmesi meslek adaylarını seçme açısından daha da ayırt edici olabilecektir. Dolayısıyla yargı kurumunun yükünü hafifleteceği, kurumların daha etkin ve nitelikli olmasını sağlayacağı ve kurumlarda görev yapacak meslek mensuplarının yetkinliğini artırmaya yönelik önerilerin hukuk sistemimizi daha da iyileştireceği muhakkaktır. Bu anlamda, kanun teklifinde yer alan maddeleri olumlu gördüğümüzü ve desteklediğimizi ifade etmek isterim.

Bilindiği gibi, Türk Medeni Kanunu’nun 187’nci maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal edilen bu madde kanun teklifinde yer alan ilgili maddeyle yeniden dönerek, anne ve babanın ayrı ayrı soyadı kullanmasından kaynaklı özellikle çocukta oluşabilecek olumsuz etkileri önlemeyi amaçlamakta ve aile birliğini gözetmektedir. Düşünebiliyor musunuz; işte benim adım Halil Öztürk, eşimin adı soyadı Serpil Öztürk. Şimdi, kendi soyadını kullanmak istemesi, eşinin soyadını kullanmak istememesi hâlinde çocuk hangi soyadını kullanacak?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Babanın soyadını.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Yok, belki de annenin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – İşte, Turan Bey, biz de onu söylüyoruz zaten.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – İkisini birden kullanabilir.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yani şöyle: Çocuk belki de annesinin soyadını kullanmak isteyecek ama çocuk olduğu için karar verme yeteneğine sahip değil. Mümeyiz olmadığı için ne yapacak yani?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – 18 yaşına gelince karar verir ya.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – 18 yaşında karar verir.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Onun için, bu tip... Yani “Annen kim?” “Ayşe.” “Baban?” “Fatma.” “Babanın soyadı Fatma, annenin soyadı... Ayrı mısın?” “Değilim.” Böyle bir kakofoni olacak, böyle bir kargaşa olacak. O bakımdan, bu düzenlemeyi biz yerinde bulmaktayız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Tamam, annenin soyadı kalsın, babayı kaldıralım o zaman. Nasıl?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Anneyi koyalım o zaman.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Türk Medeni Kanunu’nu sil baştan yaparsak olabilir yani, fark etmez yani. Yani orada eşlerin kendi adını, soyadını kullanması, kullanmaması...

(Gürültüler)

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Arkadaşlar, konuşma yapıyoruz ya, sırası gelince... Biz sustuk yani.

Şimdi, buradaki bu düzenleme çok yerinde çünkü çok anlamlı olmuyor diğer türlü. Mesela, Süleyman ağabeye sorayım: Çocuk ne diyecek şimdi? “Baban kim?” “Süleyman.” “Annen?” “Şey.” “Soyadın niye böyle?” Yani o zaman çocuk da başka bir soyadı alsın.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Cevap verme hakkımı kullanayım mı?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok, kullanma ağabey.

Şimdi, şunu söylemeye çalışıyorum: Kadın eşinin soyadını kullansın, yanında dursun, kızlık soyadını da kullansın. Bir engel var mı Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şu an yok.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok.

Var mı Cahit Bey, bir engel?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Yok engel.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok. Dolayısıyla kadına zaten zorla yaptırılan bir şey yok. Adamlar evlenmeyi kabul etmiş de adamın soyadını taşımayı mı reddediyor? Böyle bir evlilik birliği olur mu ya?

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Ne var bunda?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Olmaz yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ediyoruz işte.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yani şimdi, karı koca olmuşlar, eş olmuşlar, hayatın bütün zamanlarını beraber yaşamaya karar vermişler. “Ben senin soyadını taşımak istemiyorum.” “Niye? Sen beni mi beğenmiyorsun? Beni beğenmiyorsan niye benimle evleniyorsun?”

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Ya, olaya niye öyle bakıyorsunuz? Ne alaka beğenmemek? Yani çok başka bir bakış açısı.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – O bakımdan, meseleyi...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Oralara girme istersen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Neyse...

Bu mevcut teklifle birlikte, anneye ve babaya, baba ile çocuk arasındaki soy bağının reddi için dava açma hakkı verilerek soy bağının tespit edilmesine yönelik bir düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Şimdi, az evvelki konuyla ilgili... Şimdi, kadın eşinin soyadını almak istemediği vakit belki onu kadının bireysel hakkı olarak görebilirsiniz ama bir de mahalle baskısı, kamuoyu baskısı... Şimdi, düşünebiliyor musunuz; evleneceksiniz, “Baba ben evleniyorum.” “Oğlum, bunun soyadı ne?” “Ya, baba, benim soyadımı almadı.” “Oğlum, bu senin soyadını niye almadı?” ne diyeceğiz mesela?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hâlâ orada mıyız Vekilim? Gerçekten inanamıyorum ya!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Senin soyadını almak istemeyen bir kadınla sen hayatının bütün zamanlarını nasıl birleştirebilirsin ya?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hâlâ orada mıyız?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Anlatabildim mi?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Gerçekten mi ya?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Benim kızım var da ağabey...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Çocuk belki senin soy ismini isteyecek. Kızın yok mu?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hâlâ orada mıyız ya?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ağabey, bak, benim kızım benim soyadımı alma hakkına sahip yani onu engellemiyor ki zaten. Hem kızlık soyadını alsın hem de...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Senin soy isminle devam edecek.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ya, çocuğun soyadı ne olacak Süleyman ağabey?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Senin soy isminle devam etse kızın, ne olacak? Yanlış mı olacak?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Onun çocuğunun soyadı ne olacak?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – “Ben babamın soyadını tercih ediyorum, onunla devam edeceğim.” dese senin daha lehine olmaz mı?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Devam etsin, senin gibi...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Benim kızım zaten benim soyadımı alacak, orada sıkıntı yok ama eşinin soyadını alması benim soyadımı almasına bir engel teşkil etmiyor Turan Bey, onu söylemeye çalışıyorum ben.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Bunu kendisinin seçmesi ne gibi bir engel teşkil edecek? Özgürce seçsin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yine şöyle bir düşünün, iki dakika düşünün: Okula verdiniz çocuğu. Anne baba boşanmış mı? Yok. E, bu ne, bu ne? Yani ne bileyim, anlamlı gelmedi bana. Neyse, biz oraları geçelim de şey yapalım yani. Neyse, biz bunu Türk milletinin temel taşı olan aile kurumunun korunması adına önemli görüyoruz. Bu bakımdan bu maddeye de kanunun tümünde olduğu gibi biz “kabul” oyu vereceğimizi ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; “dokuzuncu yargı paketi“ olarak bilinen bu kanun teklifi yapısal olarak pek çok hukuki alanın daha verimli hâle gelmesi için değişiklikler sunmaktadır.

Burada yine, hâkim ve savcılardan değerli Hükûmet mensupları... Hükûmet mensubu da yok burada gerçi. Ramazan Bey vardı, çıktı galiba.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ramazan dolaşıyor ortalıkla ama ne yapıyor... Bir iki madde çekecekmiş Ramazan Bey.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, size söylüyorum, Komisyona söyleyeyim. Hâkim ve savcıların -özellikle büyükşehirde yaşayan diğer kamu görevlileri de işin esası bu işe dâhil de- özellikle büyükşehirde yaşayanların, onların kira masrafları çok yüksek, özellikle İstanbul’da, Ankara’da, İzmir’de ki lojmanlar yetersiz kalıyor. Diğer meslek mensuplarına göre hâkim ve savcının yapmış olduğu işin önemi, niteliğine de baktığımız zaman almış oldukları ücreti yeterli görmediklerini ifade ediyorlar; bize değişik zamanlarda söylediler. Ben de bu konuda kendilerine katılıyorum. Esasında bu konuda da bir maaş düzenlemesi hususunu da hâkim ve savcılara, personele ve adliye personeline bir

zam yapılması hususunu da sizler aracılığıyla Hükûmete iletiyorum ve ben şimdilik bunları söylüyorum.

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu kanunun tümüne “evet” oyu vereceğimizi “kabul” oyu vereceğimizi huzurlarınızda sizlerle paylaşıyorum. Tekraren Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Sayın Özer, şimdi fikirlerinizi rahat rahat söyleyebilirsiniz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Yani bir iki araya girdik diye bu kadar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Burada partinizin Genel Başkan Yardımcısı da buradayken...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

20 kanunun üzerinde, yürütme maddesi dâhil 38 maddede değişiklik yapıyorsunuz. Bugüne kadar dokuzuncu yargı paketi... Sekiz tane yargı paketi geldi, 373-380 üstü maddede, 70 kanunda değişiklik yaptınız; bu da “dokuzuncu yargı paketi” olarak önümüze geldi. Şimdi dokuzuncu yargı paketi olarak diğer paketlerle beraber önümüze gelen bu düzenlemede ülkedeki hukuk sistemini ileriye taşıyan, gerçekten ihtiyaç olan ve ihtiyaca dair yapılmış bir hamleyi göremiyorum; onun haricinde, adalet olan güveni artırmaya yönelik de bir hamle görmüyorum. Endeksler ortada; Adalet Bakanlığının kendi sitesinde bile yazıyor yani bunları biz Adalet Bakanının yüzüne Genel Kurul toplantısında, Genel Kurul salonunda söyledik. Vatandaşın adaletle olan güveni her geçen gün daha da azalıyor.

Onun haricinde, bu düzenlemelerle açık bir biçimde şunu görüyoruz: Yani siyasetin hukuk düzeni üzerinde bir vesayeti var, bir eli var üstünde, onu ortadan kaldırmaya yönelik de bir düzenleme yapmıyorsunuz. Temel kanunlarımızı alıyorsunuz, İcra ve İflas Kanunu, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu’nu alıyorsunuz; “reform” adı altında torba yasalarla böyle bir torbanın içine atarak âdeta delik deşik ediliyor yani bunu, buradaki herkes söyledi, ben de söylüyorum. Bunun gerekçesini de ortaya koyarken genel gerekçede diyorsunuz ki: “Anayasa Mahkemesi kararının uygulanması neticesinde oluşacak yasal boşlukları doldurmak adına yapıyoruz.” Ama bakıyoruz -Anayasa’nın ortaya- Anayasa Mahkemesi kararlarıyla ortaya konan kararı dahi uygulamıyorsunuz.

Şimdi, bunu kimse söylemediği için söyleyeceğim yani özellikle de göstermek istiyorum “veya baba olduğunu iddia eden kişi” 18’inci madde, Medeni Kanunu’nun 291’inci maddesi... Anayasa Mahkemesi “veya baba olduğunu iddia eden kişi” ibaresi yönünden iptal edilmiştir” diye karar vermiş. Yahu, gelen taslak metinde “baba olduğunu iddia eden kişi” diye aynısı yazıyor. Şimdi insan düşünmeden edemiyor yani Sayın Vekilim, Cahit Bey, biz farklı fakültelerde mi okuduk acaba? Ya, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir cümleyi aynen, aynı şekilde buraya alıyorsunuz ve önümüze “Değiştirdik, Anayasa Mahkemesinin kararına uyuyoruz.” diye getiriyorsunuz. Yani buna anlam vermek hakikaten imkânsız, bunun karşısında durmamak da imkânsız. Yani anlam da veremiyoruz, karşısında durmamayı da bizden beklemeyin diyorum. Çünkü bu gerekçelerle...

Kanunlar niye yapılır değerli milletvekilleri? Kanunlar zamanın ruhuna uygunluk için yapılır. Kanunlar toplumun ihtiyaçlarına uygunluk için yapılır. Kanunlar Anayasa Mahkemesi kararlarına mevcut metinleri uyarlamak için yapılır ama biz bakıyoruz, siz burada siyasi manevralar, Anayasa’nın arkasını dolanma; bu şekilde hamlelerle önümüzü torba yasayı getirip koyuyorsunuz ve hangi önemli sorunu çözdünüz? Bizce hiçbir önemli sorunu çözmediniz. Burada anlatılıyor işte, sabahtan beri milletvekilllerimiz çırpıncasına, yüksek sesle anlatıyor hangi önemli sorunu çözdünüz diye. Maalesef, hiçbir önemli sorunu çözdüğünüzü de göremiyoruz.

İkinci eleştiri şu: Kanun yapma tekniğine son derece aykırı bir durum. Torba kanun, al birbiriyile bağlantısız kanunları, at bir torbaya gönder; Meclisin yasama faaliyetini itibarsızlaştır, Meclisteki ihtisas

komisyonlarını, yetkin komisyonları itibarsızlaştır, onları devre dışı bırak; her konuyu al getir, diğer paketlerde olduğu gibi, birbiriyle alakasız konuları al getir Adalet Komisyonunun önüne at. Süleyman Vekilimin söylediği gibi paket komisyonu hâline gelelim, kanunlar adsızlaşmış olsun, komisyonlar torba komisyonlar hâline gelmiş olsun. Bakın, örneği var, sekizinci yargı paketinde başımıza geldi, burada başımıza geldi; partili Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan Ordu'da "Emekliye 3.000 TL maaş." dedi, iki saat sonra, baktık Komisyon'da pat diye "emekliye 3.000 TL maaş" diye bir gündemimiz var. Şimdi, bunun konuşulması gereken yer Plan ve Bütçe Komisyonu iken tak diye bizim önümüzde buluyoruz veya başka bir konu başka bir ihtisas komisyonunda konuşulması gerekirken maalesef o ihtisas komisyonları işlevsizleştiriliyor, maalesef Meclisin yasama faaliyeti işlevsizleştiriliyor, maalesef Meclisin saygınlığı ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

Gelelim şu, kadının soyadı meselesine. Mevcut metinleri okuyarak veya detaylara girerek Komisyon meselesini çok uzatmak istemiyorum ama Anayasa Mahkemesinin net bir biçimde kararı var. 10'uncu maddesine göre, eşitlik ilkesine aykırı bulduğu için karar vermiş, "Kadın evlenmeden önceki soyadını kullanabilir." demiş. Bununla ilgili mücadeleler yapılmış, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bile buna dair bir karar vermiş. Bakıyoruz metne, işte bizim vekillerimizin söylediği gibi "veya'yı çıkarıyorsun "şu kadar ki" yazıyorsun "ancak"ı çıkarıyorsun "şu kadar ki" yazıyorsun, tekrar önümüze getiriyorsun. Şimdi, ne alakası var ya? Yani gerçekçe bakıyoruz, burada kanun metnindeki gerekçeyi açıp okuduğumuz zaman, baktığımız zaman net bir biçimde yazmış "Anne-babanın ayrı ayrı soyadı kullanmaları çocuk üzerinde olumsuz etkiler doğurabilecek, çocuğun hangi soyadını kullanacağı ayrı bir tartışma konusu hâline gelecektir. Bu durum Türk toplumunun temeli olan aile bütünlüğüne zarar verebilecektir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesince iptal edilen..." vesaire devam ediyor genel gerekçe. Şimdi, gerçekten ne alakası var yani? Aile birliğinin kadının kimliğiyle, kadının hangi soyadını kullanmayı tercih etmesiyle ne alakası var? Kullanacağı soyadıyla ne alakası var? Çocuğun psikolojisiyle bunun ne alakası var? Şimdi, 1934 yılında Soyadı Kanunu'ndan önce aile birliği yok muydu? Yani toplum o aile birliğini korumuyor muydu? Soyadı Kanunu çıkmadan önce "Hiçbir soyadı yokken aile birliği yoktu." mu diyeceğiz yani böyle bir şey olabilir mi? Dolayısıyla bunu soyadına bağlamak, bunu çocuğun psikolojisi meselesine bağlamak belki de duyduğum en anlamsız gerektir. Kaldı ki en önemli şey şu yani: Burada eğer ki siz çocuğun psikolojisini bu kadar düşünüyorsanız gelin, adalet sistemini tartışalım. Gezi davası tutuklusu, hiçbir suçu günahı olmayan, dosyasında hiçbir delil olmayan Tayfun Kahraman sekiz yüz yedi gündür cezaevinde, çocuğu Vera cezaevi kapılarında. Şimdi, soyadı meselesinden mi çocuğun psikolojisi bozulacak, sekiz yüz yedi gündür babasını doğru düzgün göremeyen, sarılamayan, öpüp koklayamayan çocuğun mu psikolojisi bozulacak? Gelin, bunu tartışalım. Eşiyle birlikte cezaevi kapılarında sekiz yüz yedi gündür duruyor, bununla ilgili hiçbir düzenleme yapılmıyor, kadının soyadı meselesine takılmışız. Yani o kadar çok hukuki sorun varken getirmişiz, burada kadının soyadı meselesine takılmışız ilginç, ilginç gerekçelerle "Burada bir şeyleri çözdük." "Reform yapıyoruz." "Yargıya yenilik getiriyoruz." vesaire, şu bu; hiçbir yargı paketinde de olmadığı gibi bunda da yok. Yapılmak istenen de cinsiyet temelli bir eşitsizlik, bunu net olarak görüyoruz. Yani Anayasa'ya aykırı bir düzenleme, İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bir düzenleme, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme'ye aykırı bir düzenleme yapıyorsunuz; bunun da farkındasınız. Ne yapılabilirdi? "Aile soyadı" kavramı konabilirdi, partimiz bunu söylüyor zaten. Ne yapılabilirdi? Kadına opsiyon sunulabilirdi "Kendi soyadını kullanabilirsin, evlenmeden önceki soyadını kullanabilirsin, kocanın soyadını kullanabilirsin, ikisini bir kullanabilirsin." denebilirdi ama arkadaki niyet farklı olunca, arkadaki niyet Orta Çağ niyeti olunca iş başka yere gidiyor; tabii, o yüzden bir şey demiyoruz.

Anayasa'nın açıkça ihlal edilmesi söz konusu. Bunu defaatle anlattılar burada, bütün milletvekili

arkadaşlarımız anlattı. Hatta Grup Başkan Vekilimiz ne dedi? “Suistimalci anayasacılık yapıyorsunuz.” dedi. Ne demek bu suistimal? Yasama çoğunluğuna dayalı olarak suistimal yapıyorsunuz. Anayasa’yı bilerek, isteyerek, kasten ve sistematik olarak ihlal ediyorsunuz. Biz yine de buradan bu uyarılarımızı yapalım, tutanaklara bu cümlelerimizi geçirelim, tarihe de not düşülsün. Sistematik şekilde Anayasa’yı ihlal etmeye çalışıyorsunuz, yasama çoğunluğunuza dayanarak yasama kurnazlığı yapıyorsunuz. Biraz önce gösterdiğim maddede olduğu gibi, kadının soyadı maddesinde olduğu gibi; yine teklif metninde geçen, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ancak düzenlemeyi kendi kafanıza göre yaptığınız maddelerde olduğu gibi Anayasa’yı sistematik olarak ihlal ediyorsunuz, Can Atalay kararında olduğu gibi Anayasa’yı ihlal ediyorsunuz. Tabii, normal, aslında çok normal bunu yapmanız, neden? Tabii, yürütme, yetkilerini yargı ve yasamayı kontrol altında tutmak için kullanırsa sonuçları böyle olur, katlarız bu sonuçlara yani bu çok normal. Yani yasamanın üzerinde eli, mevcut Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine göre karşıdaki iktidar milletvekillerinin tamamını Cumhurbaşkanı yazdı çünkü aynı zamanda bir siyasi partinin Genel Başkanı, hepinizi tercih eden o, dolayısıyla yasama üzerinde bir eli var. Anayasa Mahkemesi üyelerinin birçoğunu Cumhurbaşkanı atıyor, Danıştay üyelerinin birçoğunu Cumhurbaşkanı atıyor, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını Cumhurbaşkanı atıyor, HSK üyelerinin birçoğunu Cumhurbaşkanı atıyor. Yargı üzerinde de bir eli var, yürütme de kendisi; oh ne güzel, yasama, yürütme, yargı tek elde toplanmış, kuvvetler ayrılığı Hak getire, kuvvetler birliği var; orada da ne bir denge mekanizması, ne bir denetleme mekanizması... Ondan sonra diyorsunuz ki: “Dış güçler vesaire, şu bu.” “Avrupa bize şöyle yapıyor.” E, siz daha Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorsunuz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına “Ey Avrupa!” diyorsunuz, Anayasa Mahkemesi kararına “Mahkeme yanlış karar vermiştir.” diyorsunuz. Ondan sonra da ekonomi niye kötü? İşte, Mehmet Şimşek de uğraşılıyor, Cumhurbaşkanının atadığı. memur olan Bakanlarımızdan Mehmet Şimşek de uğraşılıyor düzeltsin. Ben hiç düzeleceğini sanmıyorum çünkü ülkede çok ciddi bir hukuk krizi var, ülkede çok ciddi bir öngörülmezlik var yani şu an ülkede gelecekte ne olacağına dair kimsenin bir öngörüsü yok. Yatırımcı zaten gelmiyor, yurt dışından da gelmiyor, yurt içinden de artık yatırım yapılmıyor. Ülkemizin gençleri asıl sorun. Bu ortamda, bu keyfilikte, hukuki keyflikle ülkemizin gençleri ben bu ülkeden nasıl giderim, nasıl kaçırım... Garibim, onlar da gidemiyor artık yani vize vermiyorlar, vize vermiyorlar onlara da ve vizeyi vermezken gerekçeleri de şu: “Gelir, geri dönmez, kalır burada.” diye vize vermiyor yurt dışı. Hadi diyelim vize verdi, bu sefer de -yine tartışmaya açmıştınız- “Yurt dışı çıkış harcı 1.500 lira mı olacak, 3.000 lira mı olacak?” diye onu aşamıyor. Çok ilginç yani dikkatle takip ediyoruz.

Baro konusuna gelelim. Büyük bir adaletsizlik var. Şimdi İstanbul’dan örnek verelim size. 1 No.lu Baro, İstanbul Barosunun 62.500 üyesi var-“2 No.lu Baro” dediginiz, o 2 No.lu Baro ki bir vekilimiz söyledi “Aslında hedeflerine ulaşamamıştır.” diye, çok da doğru yani AK PARTİ’li avukatlar bile gidip 2 No.lu Baroya üye olmadığına göre istenen olmamıştır- 2 No.lu Baroda 3.100 kişi; ya, 20 kattan fazla fark var. “Adli yardım ödeneğini yüzde 40’tan yüzde 30’a çektik.” diye... Hani ölçülülük ilkesi size göre yüzde 10. “Yüzde 40’tan yüzde 30’a çektik, bunu da eşit paylaşalım.” El insaf ya! “Adalet” diye bir şey var.

Dolayısıyla ben şimdilik bu kadar konuşayım Başkanım.

Teşekkür ediyorum. Komisyona çalışmalarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özer.

Şimdi, Sayın Olgun...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül’ün, toplantıya katılan Adalet Bakanlığı ve diğer kurum bürokratlarının tanıtılmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

Adalet Bakanlığından gelen genel müdür, daire başkanı arkadaşlar var, onlar kimler? Onları bilmemizde fayda var. Konuşurken de yararlanalım. Kimler acaba, kimler gelmiş, kimlerle beraberiz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tabii.

Adalet Bakanlığından gelen arkadaşlar, Sayın Genel Müdürümüz sizden başlayalım. Kendinizi tanıtırsanız...

Bir de bu kısımda soru sorabiliriz. Soru sormak isteyenler olursa...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Tabii, tabii, buraya gelen arkadaşlar sorabilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani sadece Adalet Bakanlığımıza değil, diğer bürokratlarımıza da soru sorabiliriz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu arada, aralarda konuşma sırasını söylerseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, Sayın Olgun, ondan sonra -sırayla ben gidiyorum, şu anda mesela yalnız Komisyon üyesi olanlara söz vereceğim- Sayın Düşünmez'e söz vereceğim, ondan sonra İsa Bey var, sonra size söz vereceğim.

Özellikle, Adalet Bakanlığından gelen arkadaşlar kendinizi tanıtır mısınız?

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Olgun, buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dokuzuncu yargı paketi olarak anılan, büyük bir hukuki değişiklik ve katkı gibi sunulan ancak kanun yapma tekniğine, hukuki belirlilik, öngörülebilirlik, güvenlik ilkelerine aykırı olan ancak yine de Sayın Başkan ve önerge sahipleri adına konuşan sayın vekilin refahtan, adaletten, uzlaşmadan, toplumsal uzlaşmadan bahsetmiş gibi sunduğu teklifi görüşmek için toplandık.

İtiraz ve değişiklik önergelerimizi dikkate alacağınızı umarak birkaç şeyi ifade etmek istiyorum. Bu yargı paketinin geleceği yasama organı Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilleri tarafından değil, yürütme ve Bakan tarafından duyurulmuş, hatta bu yasama dönemine yetiştirileceği belirtilmişti. Her ne kadar getirilen kanun teklifi metninin altında milletvekillerinin imzası olsa da hazırlığı ve çalışmasının onlar tarafından yapılmadığı açıktır. Paket, torba torba hazırlanan, yenilik diye sunulan, belirgin bir ismi dahi olmayan kanunla hukukunu dejenere etmektedir. “Bazı kanunlarda değişiklik yapan kanun” şeklinde, ismi bile olmayan kanun ismi bir hukuk devleti anlayışının ürünü ve yansıması olabilir mi? “Hangi kanun?” denildiğinde cevabı olmayan bir kanun çalışması sistemi karşımızda durmaktadır.

Yasama dönemi tam biterken bu adı bile belli olmayan, kamuoyu ve konuyla ilgili kişi ve kurumların görüşü alınmayan, içerik olarak acil olmayan düzenlemeler içeren teklifin acelesini anlamak mümkün değil. Madde metinlerine bakıldığında aslında bizlerin daha önce “Yanlıştır.” dediğimiz, buna rağmen âdeta ısrar ve inatla çıkarılan kanun hükümlerinin düzeltilmesi ya da bu çerçevede Anayasa'ya aykırı bulunup iptal edilen hükümlerin ikamesi amacına yöneliktir. Ancak ne hikmetse Anayasa Mahkemesi

iptal etmesine rağmen yine aynı maddeleri getirerek ya da evirip çevirerek aynı içerikteki maddeleri önümüze getirecek kadar hukuk tanımaz bir anlayışla karşı karşıyayız. Ne olduğunu bilmediğimiz ancak kulaktan kulağa, bir bilim kurulunun bu taslakları hazırladığını duymaktayız. Ancak şu anda bu Komisyon Komisyon üyesi olan 27 hukukçu milletvekillerinden bu bilim kurulunun acaba hukuken veya fiiliyatta ne gibi bir üstünlüğü ve zekâsı olduğunu da anlayabilmiş değiliz. Bu nedenle, biz, bu kanunların hazırlanma şekline tamamen, kökten karşıyız. Bazı maddeleri uygun olmakla birlikte birçok maddeye ilişkin önergelerimizi sunacağız ve maddeler görüşülürken dile getireceğiz.

Ancak bazı konulara değinmek istiyorum. İstanbul 8. Aile Mahkemesi tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruyla Türk Medeni Kanunu’nun “Kadının soyadı” başlıklı 187’nci maddesi, Anayasa’nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10’uncu maddesine aykırı bulunarak 22/2/2023 tarihli kararıyla iptal edilmiştir. Aile Mahkemesi, soyadının kimliğin ve kişiliğin bir parçasını oluşturduğunu, evlenmeden önceki soyadını kullanma hakkına getirilen sınırlamanın meşru bir amacının bulunmadığını, erkeğin doğumla kazandığı soyadını ömrü boyunca kullanması mümkün iken aynı hakkın kadına tanınmamasının eşitlik ilkesiyle bağdaşmayacağını ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesince başvuru yerinde görülmüş ve kanun maddesi iptal edilmiştir.

Sonuç olarak, benzer durumda olanlar arasında farklı muamele yapıldığı da göz önünde bulundurulmuştur. Anayasa Mahkemesi tarafından tanınan dokuz aylık süre zarfında bir adet yargı paketi ve çok sayıda torba kanun teklifi iktidar tarafından hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine getirilmiş olmasına rağmen Adalet ve Kalkınma Partisi konuyu düzenlememiş ve ihmal etmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı neticesinde mevzuatta kadının soyadına ilişkin kanuni boşluk oluşmuştu. Bugün gelen teklifte konuya lütfen yer verilmiştir ancak teklif Anayasa Mahkemesinin kararını karşılamak şöyle dursun, iptal edilen teklifin hemen hemen aynısıdır.

Kadın bekârken farklı soyadı, evlenince farklı soyadı, boşanınca farklı soyadı, eşi vefat edince farklı soyadı, olur ya 2’nci, 3’üncü evliliklerinde farklı soyadı ve farklı kimlikle kendisini ifade etmek zorunda bırakılmaktadır. Hangi yüzyılda yaşadığımızı da anlayabilmiş değiliz. Kadın, evlendikten sonra kocasının soyadını ya da yalnızca kendi soyadını taşıma konusunda özgürdür. Bu durum bir yönüyle kadına tanınan bir haktır ancak bir külfet olmamalıdır.

Bir başka konu, barolarla ilgili düzenlemedir. Biraz önce Sayın Başkanım da “Soru da sorabilirsiniz.” dediği için ben bu soruyu Sayın Başkanıma ve önerge sahibi milletvekili arkadaşlarıma soruyorum. Hepimiz hukukçuyuz. Bundan yıllar önce ben vekil değilken bu çoklu baro sistemi getirildi ve bu çoklu baro sistemiyle de en çok ilgilenen, benim de hemşhрім diyebileceğim Sayın Cahit Özkan günlerce televizyonlarda bu çoklu baro sistemini anlattı. O zaman avukatlık yapıyordum ben de karşı olsam da diyordum ki: “Herhâlde iyi bir şey olacak.” “Belki daha demokratik bir şey olacak.” diye düşünüyordum. Şimdi elimdeki son verilere göre, Ankara 1 No.lu Barosunun üye sayısı 22.518 iken -tabii, bu açıklanan en son rakam çünkü 2 No.lu Barosunun bazı zamanlar 2 binin altına düştüğü ve bu yüzden de gizlendiği söylentileri yoğun şekilde söylenmektedir, bu sebeple de her an faal üye sayısı açıklanamamaktadır- 2 No.lu Barosunun 2.077 üyesi vardır. İstanbul Barosunun 59.274 üyesi var iken yine 2 No.lu Barosunun 2.667 üyesi vardır. Bunu oranlamaya tabi tuttuğumuzda Ankara Barosunda 2 No.lu Baroya avukatların yüzde 9,2’si, İstanbul Barosunda ise 2 No.lu Baroya avukatların yüzde 4,5’u üye olmuşlardır.

Biraz önce Barolar Birliği Başkanımız bir şeyden bahsetti, dedi ki: “Biz bu kanunlar düzenlenirken çağırılmadık ancak şunu belirtmek istiyorum: Bu yeni getirilen yüzde 30 oranının daha önceki düzenlemeyle arasındaki fark o kadar cüzi bir şey ki Anayasa Mahkemesine gittiğinde bunun hemen iptal edileceğine inanıyorum.” Hâlbuki Anayasa Mahkemesinin iptal kararı, aynen yüzde 40

gibi yüksek oranda bir bölümün eşit şekilde dağıtılması, üye sayısı fazla olan baroların adli yardım hizmetini sunmada maddi güçlüklerle karşılaşmasına yol açabileceği belirtildiğinden dolayıdır. Şimdi, ben soruyorum. Bir kanun çıkarmak veya o görüşte olmak güzel bir şeydir fakat yanlış ve hatadan dönmek de daha erdemli bir şeydir. Şu anda yapılmak istenen, hastaya benzer şekilde yoğun bakımda yatan 2 no.lu baroların bir serum takviyesiyle yaşatılmaya çalışılmasıdır. Bunu yaptığınız buyurun, bu kanun teklifinde bu çoklu baro sisteminden vazgeçin, en azından vatandaş da bizler de görelim ki yanlıştan dönmelerini de biliyorlar.

Diğer bir konu, kamulaştırmamız el atma konusu. Kanun metnini okuduk, güzel maddeler var ancak “fiili el koyma tarihindeki bedel” ne demek, bunu bir açıklarsanız. Bu, Anayasa’nın hem mülkiyet hakkına hem de eşitlik hakkına aykırıdır, bunun da Anayasa Mahkemesinden döneceğine kuvvetle inanıyoruz, bunu da gözden geçirin.

Bir diğer konu, ara buluculuk konusu. Ben de bir avukat olmama rağmen ve bu kanunla ara buluculuk hakkı elde edecek olmama rağmen ben buna da karşıyım çünkü ben bu kanun maddesini ya birtakım bürokratların veya -vekilleri de olabilir- sınava girip kazanamayanların ara buluculuk elde etme çabası olarak görüyorum. Çünkü ülkemizde o kadar çok hukukçu var ki bunlar yıllarca, aylarca derse gittiler, kurs aldılar, sınavlara girdiler. Bir zamanlar 90’lar seviyesinde puan alan insanlar ara bulucu oluyordu. Geldiğimiz nokta yirmi yıl; niye on dokuz değil, niye yirmi bir değil, bize bunu açıklasınlar, onu da merak ediyorum.

Daha önce sekizinci yargı paketinin 22’nci maddesinin beşinci fıkrasında gizlenerek getirilmeye çalışılan madde kayyum meselesiydi. Bu konu, kayyumlara dokunulmazlık zırhı öngörmekte olup Meclis Genel Kurulunda yoğun tartışmalardan sonra geri çekilmişti. Sonrasında, dokuzuncu yargı paketi teklifinde yer alan bu maddede dokunulmazlık olmasa da Bankacılık Kanunu’nun 127’nci maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesiyle kayyumlara kısmi sorumsuzluk verilmektedir. Ben öncelikle yine bir soru soruyorum: Bu maddeyle diğer kanununa getirilen geçici maddenin anlamı ne? Bu madde niye geçici bir madde? Ne zaman başlıyor, ne zaman sona eriyor? Bu, o diğer kanuna niye bir madde olarak eklenmiyor? Ben bunların tümünün kanun yapmada bir hile olduğunu düşünüyorum. Yine, Anayasa’nın mülkiyet hakkı, masumiyet karinesi... Çünkü hakkında bir karar verilip kesinleşmeden zenginlerin malına Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atadığı kayyumlar biniyorlar. İnanır mısınız, İstanbul’da da yaşayan bir insan olarak, Porsche’e binen, makam arabası yapan bürokratları biliyoruz; bu nedenle, yazıktır, günahıdır. Bu kayyumlara madem bu kadar yetki veriyorsanız hesap da versinler, insanlar da bunu anlasınlar, öğrensinler. Bu şekilde atanan, görev yapan yöneticilerin atandığı veya görev yaptıkları şirketlerde geniş yetkileri olacak ama hiçbir sorumlulukları olmayacak. Bugün, öz babanız size bir iş yeri kursa bu kadar açık bir sorumsuzluk hâli yüklemeyiz, kendi aileniz yüklemeyiz.

Özetle, yeni getirilen teklif yumuşatılarak getirilmiş bir tekliftir. Teklifte böyle bir araya sıkıştırılan, Anayasa’ya arkadan dolanan, kamulaştırma ve vakıfla ilgili maddelerde de ayrı ayrı izah edeceğimiz üzere bazı menfaatler elde edilme amacıyla çıkarıldığı açık olan hükümler de mevcuttur. Tabii ki, teklifin katıldığımız, olumlu bulduğumuz maddeleri de vardır ancak alelacele geçirilmeye çalışılan teklifin vatandaşın beklediği, aciliyeti olan düzenlemelerden uzak olduğunu belirtmek isterim. Adalet Komisyonu genç yaşlardan beri özellikle çalışmak istediğim bir komisyondur. İnanır mısınız, bu mahkûm yakınlarından gelen telefon ve maillerden dolayı bu Komisyonu istemez oldum. Bunun sebebi de nedir? Memleketin Adalet Bakanı üç ay önce çıkıyor “yargı paketi” diyor. Anayasa’da Adalet Bakanına yargı paketi hazırlamak gibi bir görev verilmemiştir. Yeni çıkan bu sistemle beraber yapılan değişiklikte kanun tekliflerini kimin verdiği bellidir. Onun o sözü üzerine tüm Türkiye’de cezaevinde yatan mahkûm aileleri, çocuk çocuk yola düşüyor ve ben bu insanların hâlini görünce üzülüyorum.

İllaki “Değişiklik yapın.” demiyorum ama çıkın deyin ki: “Kardeşim, böyle bir niyetimiz yok.” Şimdi, bugün biz anlatıyoruz “Teklifte böyle bir şey yok.” diye, insanlarda hâlâ umut, umut, umut; telefona gelen mesajlar var. Ya, açıklama yapın, Adalet Bakanı, madem, nasıl iyi şeyleri müjde gibi veriyor “Bizim böyle bir niyetimiz yok kardeşim, nereden çıkardınız?” desin.

Bu sebeplerden dolayı, biz bu kanun teklifine itirazlarımızı sunuyoruz. Maddelerde yine ayrıca ayrıntılı olarak da sunacağız.

Hepinize saygılar sunarım.

Efendim, miktarlarla ilgili sorunun cevabını bekliyorum. Yani bu kanun yapılırken -Bilim Kuruluna da soruyorum- barolara yıllık kaç para aidat geliyormuş, bu yüzde 30 ile yüzde 40 arasında ne kadar bir miktar, net olarak istiyorum efendim, bunun çalışması yapılmış mı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm cevaplamak ister misiniz şu anda?

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN -Efendim, iki konu hakkında bilgi arz etmek istiyorum: Az önce Sayın Vekilimizin ifade ettiği gibi, barolara yapılan ödenek bakımından yüzde 30 ile yüzde 40 arasındaki farkı soruyorlar efendim. Öncelikle şunu ifade etmem gerekir: Maliye Bakanlığı mart ayında bu ödeneği gönderir Barolar Birliğine ve Barolar Birliği de bu ödeneği 4 eşit taksitte -1 Nisanda, 1 Temmuzda, 1 Ekimde ve 1 Aralıkta- barolara, nüfusa ve üye sayısına göre gönderir. Bunun bir hesaplama yöntemi var 180’inci maddede ve buna göre gönderir.

Öncelikle şunu ifade edeyim: 1 Nisanda İstanbul 1 no.lu Baroya 16 milyon 801 bin 592 lira gönderilmiş. Yine 1 Nisanda Ankara 1 no.lu Baroya 6 milyon 157 bin 77 TL gönderilmiş, eşit taksit olduğu için 1 Temmuzda da 1 no.lu barolara bu ödeneğin gönderilmesi gerekiyordu ama 19 Haziranda yüzde 40’lık oranın iptalinin yürürlüğe girmesinden dolayı bu oran değişti. Yüzde 40’lık o kriteri esas almadan 1 Temmuzda Barolar Birliğimiz barolara ödenekleri... 1 ve 2 no.lu baroların olduğu iki ilde değişti, diğer baroların ödeneğinde bir değişiklik olmadı, 1 Nisanda ne gönderdiyse 1 Temmuzda da onu gönderdik ama Ankara ve İstanbul’a biraz önce arz ettiğim rakamlar gibi birinci barolara daha fazla bir ödenek gönderdi, ikinci barolara ise daha az bir ödenek gönderdik. 2 no.lu baroların ödeneğini arz edeyim.

SERAP YAZICI ÖZBUDAN (Antalya) – 2 no.lu barolara verilen miktarı da söyler misiniz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - 2 no.lu baroların ödeneğini arz edeyim Sayın Başkanım. Biraz önce arz ettiklerim nisandaydı, 1 Temmuzda da aynısının gitmesi gerekiyordu ama aynı gitmedi. Niye? 19 Temmuzda Anayasa Mahkemesinin iptali yürürlüğe girdi yerine bir hüküm ikame edilmediği için yüzde 40’lık kriter olmadan hesaplama yapıldı ve gönderildi. Şimdi, Ankara 2 No.lu Baroya 1 Nisanda gönderdiği 1 milyon 578 bin 171 TL’yi göndermesi gerekiyordu, 1 Nisanda bu rakamı gönderdi, 1 Temmuzda da bunu göndermesi gerekiyordu ama yüzde 40’lık kriter iptal edilince 704 bin 450 lira gönderdi. Yani bugün itibarıyla bu hüküm geçerli olduğu için doğru olan budur, bunu göndermiştir. Yüzde 30 olsaydı yani teklif 19 Hazirandan önce yasalaşmış olsaydı 1 milyon 358 bin 327 TL göndermesi gerekiyor. Ankara 2 No.lu Baroya yüzde 30’luk oran kanunlaşmış olsaydı 1 milyon 358 bin 327 TL göndermesi gerekiyordu yani yüzde 40 ile yüzde 30 arasında 219 bin 824 TL fark var Sayın Başkanım. Bu fark 2’nci baronun aleyhine gerçekleşti, 1’inci baronun da lehine gerçekleşti.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Yani 200 bin lira fark etti.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 200 bin lira, 220 bin lira bir fark.

İstanbul’u da arz edeyim.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Genel Müdürüm, İstanbul 2 No.lu Baro rakamları da lütfen...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Onu da arz edeyim Sayın Başkanım.

İstanbul 2 No.lu Baroya 1 Nisanda gönderdiği ve 1 Temmuzda göndermesi gereken rakam 3 milyon 581 bin 717 TL’dir efendim. Ancak bunu ne kadar ödedi yüzde 40’lık oran düştüğü için? 983.485 TL ödemiştir efendim. Yüzde 30’luk oranı olsaydı, kanunlaştıysaydı 2 milyon 930 bin 296 lira göndermesi gerekiyordu. Dolayısıyla yüzde 40 ile yüzde 30 arasındaki fark 651.425 TL’dir; bu, 2’nci baronun aleyhine, 1’inci baronun lehine gerçekleşen bir taksimattır efendim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Başkanım, bir soru sorabilir miyim bu konuyla ilgili?

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Bir soru daha soracağım. 1’inci soruyu ben sormuştum, devamı var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Tamam.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gene barolarla ilgili mi?

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Tabii, tabii.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, buyurun, devam edin.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Genel Müdürüm, o zaman ben de şunu sormak istiyorum: 200 küsur bin lira bir farktan bahsediyorsunuz. Anayasa Mahkemesi -kararı aynen- yüzde 40 gibi yüksek oranda bir bölümün eşit şekilde dağıtılmasının üye sayısı fazla olan baroların adli yardım hizmetini sunmada maddi güçlüklerle karşılaşmasına yol açabileceğini belirtmişti. Sizce bu 200 bin liralık fark -bu kanun metni- Anayasa Mahkemesi kararını karşılıyor mu, karşılamıyor mu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Ben şöyle arz edeyim Sayın Başkanım: Anayasa Mahkemesinin kararını tabii ki karşılıyor. Niçin? Şimdi, baroların yaptığı cari giderleri karşılamak amacıyla bir ödenek gönderiliyor. Barolar Birliği yüzde 10’u tenkis ediyor, bünyesinde tutuyor, kalan yüzde 90’ı baroların cari giderleri için gönderiyor. Dolayısıyla 1 no.lu baro da, 2 no.lu baro da aynı şekilde büro hizmeti sunmak zorunda, orada görevli çalıştırmak zorunda, orada belki listeleme için, mesaiden sonra gelecek taleplere cevap vermek için orada personel görevlendirmek zorunda. Dolayısıyla bu giderleri için 1 no.lu baro ile 2 no.lu baronun yapacağı cari giderler aslında yakın diyebiliriz. O nedenle yüzde 30’un, tabii ki sayın vekillerimiz teklifi hazırlarken bunu bu şekilde uygun gördüler, bu oranın belirlenmesi tabii ki Komisyonun takdirindedir efendim.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, ben özellikle rica ediyorum, siz bu konuyu bir hesaplayın bir daha. Bakın, 11 kat; 1 no.lu baro ile 2 no.lu baronun üye sayısı arasında tam 11 kat fark var. Sayın Genel Müdür “cari gider” diyor. Cari gider sadece çay, kahve değil. Genel kurul yaptığını düşünün, bir genel kurulda birine 11 kişi girecek, birine 1 kişi girecek; bu bir adaletsizliktir. Yine, Anayasa Mahkemesinden gelecek, yine burada oturup görüşeceğiz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben, tabii, konuya ilişkin madde tartışıldığında söz hakkımı baki tutarak, saklı tutarak sadece bu ödemelerle ilgili bir soru sormak istiyorum Sayın Genel Müdüre:

Bahsettiğiniz dağılım yüzde 40, yüzde 60, ya da yüzde 30, yüzde 70. Galiba adli yardım ödeneğinin yüzde 10'u Barolar Birliğine bırakılmak suretiyle kalan üzerinden değil mi, yüzde 100'ün dağılımı değil? Çünkü Barolar Birliği bir adli yardım hizmeti yapmıyor. Buna rağmen adli yardım ödeneğinin yüzde 10'u Barolar Birliğine bırakılıyor mu, kalan üzerinden mi böyle bir dağılım yapılıyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Şunu ifade etmem gerekiyor: Avukatlık Kanunu'nun 180'inci maddesinde Barolar Birliğine yüzde 10'u tutabileceğine dair bir yetki verilmemiştir yani Barolar Birliğine yüzde 10'unu kendi cari giderleri için harcayacağına dair bir yetki verilmemiştir. Bu yönetmelikle, Barolar Birliği bu yönetmeliği yapmak suretiyle yüzde 10'u kendi bünyesinde tutuyor, kalan yüzde 90'ı 180'inci maddedeki kriterlere göre barolarımıza dağıtıyor.

Açıklamalarım bu kadar efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bu oran tek kriter değil değil mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Değil tabii, tek kriter değil. Nüfus sayısı, üye sayısı, bunların hepsi dikkate alınarak bu rakamlar ortaya çıkıyor efendim. O nedenle, şunu ifade etmem lazım: Bu rakamın değişmesini sadece yüzde 40 belirlemiyor, yüzde 40 iptal olduğunda 200 bin lira oynadı. Dolayısıyla, çok fazla oynamıyor aslında, diğer kriterler de önemli. Her baroya sabit bir puan veriliyor; nüfusa göre bir puan veriliyor, üye sayısına göre bir puan veriliyor. Nüfusa göre yüzde 40, yüzde 60 nisabı esas alınmak suretiyle tekrar bir oranlama yapılıyor ve bu rakamlar buna göre adil şekilde belirleniyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben de Sayın Genel Müdüre bilgilendirme için teşekkür ederim.

İlgili maddeyi -3'üncü maddeydi- konuştuğumuz zaman birtakım istatistiki bilgilerle de paylaşımda bulunacağım ama öncesinde sorum şu -az önce 2024 yılı Nisan ve Temmuz aylarında olması gereken ya da ödenen bilgilendirmeyi yaptınız- 2020, 2021, 2022 ve 2023'te İstanbul 1 No.lu Baroya, İstanbul 2 No.lu Baroya, Ankara 1 No.lu Baroya, Ankara 2 No.lu Baroya gönderilen ödenekleri tek tek, ayrı ayrı açıklamak için istatistiki bilgi yanınızda var mı yoksa o maddeyi konuşmaya gelinceye kadar temin edip bizi bilgilendirebilir misiniz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Şöyle arz edeyim Sayın Başkanım: Yıllar itibarıyla bu kadar detaylı bir çalışma elimizde yok çünkü bu, Barolar Birliğinin elinde olan şeyler. Biz 2024 dağılımını, Nisan ve Temmuz dağılımını şifahen öğrendik. Bu, Barolar Birliğinin ve baroların elinde; herkese ne kadar gittiği, ne kadar şey yapıldığı geçmişe dönük olarak onlarda vardır.

Şunu ifade edeyim: Yüzde 40 kriteri kanun ilk çıktığında, barolara ilişkin kanun çıktığında yoktu; yönetmeliğe konuldu, sonradan kanun seviyesine çıkarıldı. Dolayısıyla 2022 ya da 2021 ile bire bir 2023'ü kıyaslamak ya da 2024'ü kıyaslamak her zaman doğru sonuca ulaştırmaz çünkü kriterler değişti.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Açıklamalardan da anlaşıldığı ve bilindiği üzere, adli yardım ödenekleri adli yardım hizmetinin görülebilmesi sırasında barolara verilecek kaynağı düzenleyen bir hüküm. Bu nedenle, asıl esas alınması gereken şu: Çoklu baro oluşturulduktan sonraki aşamada ikinci baroların olduğu yerlerdeki toplam adli yardım hizmetinin ne kadarının o il barosu, ne kadarının ikinci barolar tarafından görüldüğüne göre değerlendirme yapmak en sağlıklı sonucu verecektir çünkü 100 kişiye hizmet verdiğinizde istihdam

edeceğiniz personel ve o hizmetin akışını sağlayabileceğiniz donanım ile 10 kişiye hizmet verdiğinizde yapacağınız giderler farklılık arz ediyor. Bu nedenle, öncelikle ne kadar adli yardım hizmeti verildiği ve bunun ne kadarının 1 no.lu baro, ne kadarının 2 no.lu baro tarafından verildiği üzerinden gitmek gerekcek ama buna geçmeden önce, mevcut üye sayısının baz alındığı bir sistemin en azından geçici dönemde uygulanmasının hakkaniyet getireceği ve kaynakların eşit dağıtılmasına olanak vereceği kuşkusuz. Esas olan, adli hizmetin kimler tarafından verildiğinin tespiti ile kaynağı ona göre aktarmak. Bizim içinde bulunduğumuz Meclis özelinde daha anlaşılır kılabilmek için de siyasi partilerin aldıkları oylara göre yapılan hazine yardımının bir başka versiyonunu burada da uygulamak hakkaniyete en uygun çözümü getirecektir.

Madde üzerinde daha geniş değerlendirme hakkımı saklı tutmak üzere böyle bir bilgi var ise bizimle paylaşmasını, eğer yok ise bununla ilgili bilgiyi temin edilebilme olanağınız var ise de paylaşmasını Sayın Genel Müdürdən özellikle istirham etmenin yerinde olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, maddeye geldiğimizde bu bilgileri temin edersek açıklayıcı bilgiler için, değerlendirme yapmak için o bilgilere ihtiyacımız var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Anlaşıldı Başkanım, temin ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Düşünmez, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkârî) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar ve değerli emekçi arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine, bir torba yasayla görüşmelere başlıyoruz. Sekizinci yargı paketinde söylediğimiz her şeyin aynısını bu paket için de tekrarlayabiliriz. Yalnız ben ütöpik bir şeye değinmek istiyorum yani çok ironik aslında. Biz, artık her şeyde biraz normalleştik. Aslında Anayasa'ya aykırı olduğu açıkça belli olan kanun maddesinde sırf tutanağa geçsin diye bazı sözler söylemek zorunda kalıyoruz. Biliyoruz ki iktidar milletvekili arkadaşlarımız maalesef ki bunu ne duyuyorlar ne buna ilişkin bir hazırlıkları söz konusu. Bu yönüyle biz, artık her şeyde normalleştik. Nasıl ki mahkemelerde çalıştığımızda hâkime derdimizi anlatmak zorunda kalıyorsak ve o hâkim bizi dinlemeyip bir üst makama, bir üst merciye bizi yönlendiriyorsa bugün yine o aşamayla karşı karşıyayız. Bugün, arkadaşlarımızın tamamı Anayasa'ya aykırılıkla ilgili çok güzel sunumlar yaptılar, bu sunumların hepsinin altına ben de onayımı koyuyorum. Bu madde kesinlikle Anayasa'ya aykırıdır ve sizler gelin, bu Komisyonunda, bu maddeleri, biz tartışalım. Bizi üst bir merciye sanki Meclisin üstündeymiş gibi Anayasa Mahkemesine göndermeyin. Burada karar alacak olan merci bizleriz. Lütfen, bunu artık normalleştirmeyin. Eğer, onuncu yargı paketini siz yapacaksanız bu yönüyle yapmayın artık. Lütfen, sayısal çoğunluğunuza güvenerek yasayı delik deşik etmek zorunda kalmayın.

Şimdi, Sayın Başkan, bu Komisyonun ismi “Adalet Komisyonu” diye maalesef ki beklenti de buradan adil bir karar, adil bir paket, adil bir kanuni nizam geçmesi yönünde ama -ben iki dönemdir katılıyorum, sekizinci yargı paketi ve dokuzuncu yargı paketinde- maalesef ki adaletli bir durumun söz konusu olmadığını üzülerek belirtmek istiyorum. Burada “Adalet Komisyonu” ismi telaffuz edildiğinde ve “yargı paketi” ismi geçtiğinde insanlarda inanılmaz bir beklenti söz konusu oluyor. İnsanlar buradan adil bir yargının çıkmasını bekliyorlar, adil bir yargılamaya sebep olacak kanuni hükümlerin buradan

geçmiş olmasını umuyorlar ama maalesef ki biz bu sorunlara çözüm üretecek nisapta kanun hükümleri ortaya koyamıyoruz.

Şimdi, “Adalet” ismi geçiyor diye beklentiler yüksek oluyor, dedim evet ama ülkenin en büyük kanayan yarası da maalesef ki bu adalet konusu. Bunu defaten gerek komisyonlarda gerek Meclis Genel Kurulunda gerek siyasi arenalarda dile getirmemize rağmen karşımızda kulaklarını tıkayan bir iktidarla karşı karşıyayız. Şimdi, soruyorum size: Bu yargı paketinde toplumun beklentilerinin olmadığını arkadaşlarımız dile getirdi. Avukatların sorunlarına bir çözüm üretebiliyor muyuz? Hâkimlerin güvencelerini yerine getirebiliyor muyuz? Hâkimler, savcılar bağımsız karar alabiliyorlar mı? Yine adliye personellerinin özlük haklarını düzenliyor muyuz? Yine cezaevinde kalanlar, cezaevinde kalanların aileleri, cezaevi personellerine ilişkin bir düzenleme söz konusu mu; bunların sorunlarına çözüm getiriyor muyuz? Hayır. Sadece ne yapıyoruz, Anayasa Mahkemesi bizim önümüze iptalle kanun maddeleri gönderiyor, onları tekrar dolayıp geri gönderiyoruz, yetmiyor bir de ekonomik darboğazdan kaynaklı artırım yoluna gidiyoruz. Bu ücretlerin artırılmasına, oradaki kanuni sınırlarının, cinslerinin artırılması yoluna gidiyoruz ve sadece bir revizyon yapıyoruz. Aslında bir yargı paketi değil, bir revize paketi söz konusu. Bu yönüyle bizim de biraz olsun bunu oturup düşünüp tartışmamız gerekiyor. Ben, bu Komisyonun bir üyesi olarak burada Anayasa’ya aykırı bu düzenlemeyi tartışmaktan hiç hoşnut değilim, eminim ki sizler de hoşnut değilsinizdir çünkü gördüğüm üzere herhâlde kıdemi en düşük olan arkadaşlarımızdan biri benim. Dolayısıyla bunca yıldır hukuk mesleğinde dirsek çürüten, bunca yıldır hukukçu olma yolunda ilerleyen ve bu yönüyle Mecliste yasama yapma yetkisini elinde bulunduran arkadaşlarımız bence biraz durup bir düşünmelidir: Biz ne yapıyoruz? Acaba toplumun bize söylediği kanayan yaralarına çözüm olmak için kanuni bir düzenleme mi getiriyoruz yoksa “sadece siyasi nisapla kendi oylarımızı nasıl artırırız, toplumun hangi durumlardaki hassasiyetlerine parmak basalım, hangi durumda, hangi konuda, ne kadar oy alabiliriz hesabını yapalım, o yargı paketlerini, o dönemlerde buraya getirelim.”in tartışmasını mı yürütüyoruz? Çünkü biliyorsunuz, sekizinci yargı paketinde -arkadaşlarımız da değindi- TMSF’ye kayyım atama ve ayrıyeten bu kayyım da sınırsız yetki -ne idari ne adli ne de cezai bir soruşturmaya uğramama yetkisi- tanınmıştı. O yasa seçimden önceydi, geri çekildi; bugün yine getirildi. Siz herhâlde bizim orada yürüttüğümüz tartışmaların sadece kayyım adli, idari ve cezai sorumluluk vermemek üzerine bir tartışma olduğunu düşündünüz ki bizim kayyım tamamen karşı olduğumuz konusu hiç aklınıza gelmedi. Ben daha sonra maddelere geçince, özellikle bu madde ve diğer maddelerde de, Hakkâri Milletvekili olarak, Hakkâri’ye nasıl kayyım atandı, TMSF nasıl kayyım atayacak, bu ön görüşlerimizi Komisyon da paylaştığım. Ben daha önce Mecliste “Hakkâri’ye kayyım atanacak.” diye söz almış bir milletvekiliyim, bunu önceden dile getirdim. TMSF nasıl kayyım atayacak, onu da birazdan maddede dile getireceğim ama tekraren söyleyeyim, Anayasa’ya açıkça aykırı bir yargı paketinin burada görüşülüyor olması ve bizim de elimizde sadece tutanaklara bu sözlerimizi geçirmekten ziyade hiçbir şeyimizin olmaması bizi derinden üzüyor, yaralıyor ve ülkenin hukukunun geldiği noktadan, adaletin tesisinde yer aldığımız noktadan ben utanç duyuyorum. Umarım sizler de bu konuyu bu yönüyle düşünüp bu durumlara çare bulmak amacıyla buraya yargı paketleri getirirsiniz, buraya çözüm paketleri getirirsiniz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Düşünmez.

Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan söz isteyen var mıydı? Yok herhâlde.

Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza şimdi söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Şahin.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Tabii, biz de toplumumuzun önemli bir bölümü de uzun süredir büyük bir beklenti içindeydik, dokuzuncu yargı paketinin toplumun önemli sorunlarının derdine derman olacağına dair büyük bir beklenti vardı ama gördüğümüz tabloda, evet, paket içerisinde olumlu maddeler var ama toplumun büyük beklentisi olan konularda da bir düzenleme olmadığını görüyoruz. Bu anlamda eksik ve tamamlanması gereken bir düzenleme olduğunun altını çizmek istiyorum. Tabii, daha çok uygulamadaki sorunlara değinerek bir aktarım yapmak istiyorum çünkü bize uzun süredir toplumumuzun önemli bölümünden çok sayıda şikâyetler, çok sayıda beklentiler geliyor. Eminim iktidar partisindeki arkadaşlarımıza da geliyordur. Ben bu beklentileri buradan paylaşmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, paketin içine baktığımızda üzülerek şunu görmüş oluyorum: Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bazı hükümlerle ilgili bir düzenleme var ve bu düzenlemelerin bir bölümünde aynı eski düzenlemelerin tekrar önümüze getirildiğini görüyoruz. Arkadaşlarımız farklı konulara değindiler, benim de önümde bir not var; 221 sayılı Kanun, çok bilinen bir kanun değildir, iki yıllık bir yürürlük süresi olan bir kanundu, 1961 yılında çıkıyor. Bu kanunla ilgili düzenleme geçtiğimiz aylarda yine gelmişti önümüze, biz bunu yapıcı siyaset anlayışımızla paketten o zaman çıkartmıştık ama bugün tekrar aynı şekilde önümüze getirildi. Biz isterdik ki ya bir düzenleme olsun.

Arkadaşlar, bakın, bu kanun, bu ve buna benzer maddeler, bu paketteki maddeler Anayasa Mahkemesinden tekrar döner, bizim itirazımız buraya. Yani mülkiyet hakkının ihlaliyle ilgili Anayasa Mahkemesinin bir iptal kararı var ama iktidar partisindeki arkadaşlarımız bu hassasiyeti dikkate almadan aynı şekilde tekrar önümüze getirmişler.

Buradan şunu söyleyeceğim, siyasi bir mesaj vereceğim: Sayın Cumhurbaşkanımız son dönemlerde olumlu bir adım attı siyasetin normalleşmesi, siyasetin yumuşaması adına. Bunu çok değerli buluyoruz, bunun altını özellikle çiziyorum ama benim nazarımda Türkiye’de en önemli yumuşamanın, en önemli normalleşmenin hukuk alanında olması gerektiğine inanıyorum. Türkiye’de en başta hukukun normalleşmesi gerekir. Anadolu’da bir deyim vardır “Kavgalı eve gelin verilmez.” diye. Yani, değerli milletvekilleri, kurumların kavgalı olduğu, Anayasa Mahkemesi ile diğer mahkemelerin, Anayasa Mahkemesi ile yasama organının uyuşmadığı, kavgalı olduğu bir yerde, bir ülkede, kavgalı olan eve, ülkeye yatırımcı da gelmez, hiçbir şey gelmez. Türkiye’deki ekonomik kriz başta olmak üzere, birçok sorunun temelinde biz bu hukuk güvenliği, hukuka olan güven sorununu görmekteyiz. Onun için, biz hukukta bir normalleşmeye, yeni bir iklime ihtiyaç olduğunun altını çizmek istiyorum. Bu anlamda da bizim esasında daha bütüncül bir şekilde konuları ele alan, daha geniş çaplı, gerçek manada bir yargı reformuna ihtiyacımız var. Hem hukukun... Burada meslektaşlarımız var, işte savunma alanından geliyoruz, savunma alanının, iddia hüküm alanının çok ciddi yapısal sorunları var. Bunlarla ilgili de düzenlemeleri içeren ve toplumun da beklentilerini karşılayan geniş çaplı bir adalet reformuna ihtiyaç olduğunun altını çizmek istiyorum.

Şimdi, hızlıca beklentilerle ilgili bazı hususlara dikkat çekmek istiyorum. Şimdi, bizim önümüze gelen notlarda... Değerli milletvekilleri, geçen sene bu vakitlerde yapılan yargı paketi düzenlemesinde 5275 sayılı Kanun’a geçici 10’uncu madde eklendi. Bu maddede 31 Temmuz itibarıyla bir infaz rejimi düzenlemesi yapıldı, o tarih itibarıyla suçu kesinleşmemiş olanlara bu düzenleme uygulanmadı. Dolayısıyla burada bir eşitsizlik söz konusu oldu. Aynı suçu işlemiş, aynı cezayı almış kişiler arasında farklı bir uygulama olduğu için bir eşitsizlik söz konusu oldu ve burada haklı olarak vatandaşlarımızın bu konuda bir düzenleme beklentisi vardı. Halk arasında “31 Temmuz Covid yasası” diye anılıyor bu, burada bir düzenleme beklentisi vardı. Ben bunun komisyonda ya da Genel Kurulda bir düzenlemeye ihtiyacı olduğunun altını çizmek istiyorum.

Yine, mükerrer suçlarla ilgili “dörtte dört uygulaması” diye anılıyor, 2’nci defa suç işleyenlerle ilgili ceza infazının tamamının çektirilmesi söz konusu. Burada da “Bir şans daha verilebilir mi?” tartışması kamuoyunda var ve kamuoyunda da büyük bir beklenti var. Bizim nazarımızda bu konuyla ilgili de bir düzenleme yapılabilir. Hem toplumumuzun beklentisi hem de cezaevlerinin koşulları da gözetilerek bu 2 konuda büyük bir beklenti olduğunu ifade ediyorum. Bu konuda Komisyon ve Genel Kurulda bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ifade etmek isterim.

Uzlaştırma konusu konuşuldu. Değerli milletvekilleri, Sayın Bekir Bozdağ’ın Adalet Bakanlığına 8 Haziran 2022’de bir açıklaması vardı, “Uzlaştırmaya tabi suçlarla ilgili bir kapsam genişlemesine gitmek istiyoruz.” demişti. Bunu önemsiyoruz, bu konuda da bir düzenlemeye ihtiyaç var, bu konuyu da buradan ifade etmek isterim.

Gelen notları da paylaşmak istiyorum. Ölümlü ve yaralamalı kazalara karışmamış vatandaşlarımız için bir kereye mahsus bir ehliyet affı beklentisi var. Belediye şirket işçilerimizle ilgili büyük bir beklenti var; özlük hakları yok, maaşları yetersiz her gelen belediye başkanı kendi siyasi görüşüne göre insanları işten çıkarabiliyor. Değerli milletvekilleri, burada da bir düzenlemeye ihtiyaç var özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik.

Süresiz nafaka konusunun tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda hakkaniyetli bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Çek mağdurlarıyla ilgili konuda... Ekonomik bir eylemin karşılığı hapis cezası olmamalı, burada ekonomik tedbirler alınması gerektiğini ifade etmek istiyorum, garantili çek gibi. Bu konuda da yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkanım, önemli bir sorunu burada aktarmak istiyorum. Cezaevi idare ve gözlem kurullarından son dönemlerde çok fazla şikâyet geliyor, özellikle Sincan Cezaevi bu konuda en çok şikâyet gelen cezaevi. Burada cezasının belirli bir bölümünü çeken mahkûmlar şartlı tahliye konusu geldiğinde cezasının tamamının keyfi gerekçelerle uygulandığını görebiliyoruz. Burada da bu konuya Meclisin bir araştırması gerektiğini, Adalet Komisyonumuzun bu konuya eğilmesi gerektiğini ifade ediyorum. Vatandaş zaten cezasını çekmiş, umarım ıslah olmuşlardır. Bu anlamda da Sayın Başkanım, Sincan Cezaevinden gelen şikâyetlere Adalet Komisyonumuzun bir dikkat kesilmesini rica ediyorum.

Şimdi, son olarak da şunu ifade edeceğim: Mülakat konusunu ben her yerde dile getiriyorum, burada da dile getireyim, burada da tutanaklara geçelim. Türkiye’de mülakatların kaldırıldığı günleri elbet göreceğiz. Buradaki tek muradımız liyakatli bir sistemin inşa edilmesidir. Geçen gün basına da düştü, bunların hepsi kamuoyu vicdanını rahatsız eden şeyler. Depremzede bir kardeşimiz ciddi puan almış, derece yapmış, enkazın altından çıkmış bu vatandaşımız, enkazın altından çıkmış ama mülakat enkazının altından çıkamamış, mülakatta elenmiş. Mülakat hassasiyetimizi de bir kere daha ifade etmek istiyorum. Derdimiz bu konuda adaletli, liyakatli bir sistemin inşa edilmesidir; mülakat da adaletin ve liyakatin katilidir değerli milletvekilleri.

Son olarak, Türkiye önemli bir sosyal yarayla yüzleşmek zorundadır. değerli milletvekilleri. Birçok AK PARTİ’li arkadaşımın da vicdanen rahatsız olduğu ama toplumda ifade edemediği bir konu KHK mağduriyeti. KHK mağduriyeti konusundan -yani dedim ya, ben toplumun önemli bir bölümünü ilgilendiren, önemli konularda geniş çaplı bir adalet reformuna ihtiyacımız var diye- büyük bir sosyal yaraya dönüşmüş bir konudan bahsediyoruz. Buradaki bizim kriterimiz çok nettir: Suçlu ile suçsuzun birbirinden ayrılmasıdır. Bu anlamda bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum, devletin bu anlamda radikal bir adım atması gerektiğini ifade ediyorum. Buradaki olması gereken şeyde temel referansımız adalettir. Beraat, takipsizlik alan yani yargı organının “Suçsuzdur.” dediği kişilerin görevlerine iade edilmesi gerekir. Yargılamalarda adil yargılama ile ilgili sorunlar olduğunu

görüyoruz, suç vasfı taşımayan konulardan insanlara cezalar verildiğini görüyoruz. Türkiye bu konuyla, bu sosyal yarayla yüzleşmelidir diyorum. Bu konuda adalet temelinde, suçlu ile suçsuzun ayrıldığı, gerçekçi bir adımı Türkiye atmalıdır diyorum.

Bu notları paylaşmak istedim Başkanım. Özellikle infaz rejimiyle ilgili konularda Komisyon ya da Genel Kurulda bir adım beklediğimizi ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Bahsettiğiniz birçok husus aslında, herhâlde onuncu yargı paketine kalmış durumda.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Eyvah!

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Başkanım, sekizde de “dokuz” diyordunuz. Gerçekten bu sizin de hayrınıza; vallahi diyorum, sizin de hayrınıza, ülkenin de hayrına. MHP’den bu anlamda destek bekliyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş, buyurun

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, geneli üzerine ne söyleyebiliriz? Doğrusu, özellikle Türkiye’de 99 yılının başından itibaren Avrupa Birliğine uyum yasaları süreçleri yaşadık yani o dönemde oldukça farklı, hak ve özgürlükler alanında da ciddi gelişmeler, yasal değişiklikler yaşandığını biliyoruz fakat maalesef sonrasında genel olarak dünyada da Orta Doğu’da da yaşanan birçok gelişme sebebiyle Amerika Birleşik Devletleri’nin başını çektiği güvenlikçi politikalar ön planda tutulmaya başlandı. Yani bu sadece Türkiye için değil, aslında global olarak böyle bir akım başladı ve güvenliğin özgürlüğün önüne geçmiş olması, bu konudaki tartışmaların hem Türkiye’de hem dünyada yoğunlaşmasıyla maalesef güvenlik bazı ülkelerde, sistemlerde, rejimlerde âdeta kutsanan bir değer hâline geldi. Yani özgürlük değil, güvenlik “Öncü güvenliğimiz sağlansın.” gibi bir teori, bir akım, bir tartışma olduğunu biliyoruz tabii ki ve bugün bile -tırnak içinde- güvenlik kaygısı “Kişi özgürlüğü mü, haklar mı, demokrasi mi, yoksa güvenlik mi?” tartışması hâlâ aslında varlığını çok canlı bir şekilde koruyor.

Şimdi, Türkiye’de ise -ülkemizde- 2006 yılında -hatırlayanlar vardır- Terörle Mücadele Yasası’nda hak ve özgürlükleri kısıtlayan birçok değişiklik yapıldı ve Türkiye de tercihini güvenlik politikalarından yana koydu aslında. O dönemi tekrar hatırlatmak istiyorum ama şunu çok iyi hatırlıyorum: 2005 yılında Türk Ceza Kanunu değişti, avukatlık yaptığım yıllarda bunu bire bir takip ettik, Ceza Muhakemesi Kanunu değişti; aslında -2002’de iktidara gelen bir partisiniz ve şu anda bu teklifi verenler de o geçmişe, o müktesebata sahipler tabii ki- bu özgürlüklere olan bakış açısını ortaya koydu o dönemde.

Sonra tabii ki iktidarın, Adalet ve Kalkınma Partisinin kuruluş felsefesiyle, kuruluş iddialarıyla bugünü arasında uçurum -kavram karşılar mı, bilmiyorum ama “uçurum” diyeyim, başka bir kavram bilmiyorum Türkçede; isterseniz Kürtçe de söyleyeyim, orada da bu kavramlar var- yani inanılmaz bir açığı var. “Yargıda vesayeti kaldıracağım, özgürlükleri getireceğim. Yoksulluğu, yalanı, yasağı bitireceğim.” “3Y” sloganlarıyla, “demokrasi” “özgürlük” diyerek bir şaşaayla girdi fakat hukuk alanında şu anda yaratılan yıkım o kadar büyük ki neredeyse geri dönmek için bir on yıllar daha çalışmak gerekiyor. Yani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin -ben 2015’ten bu yana Parlametodayım, o Anayasa değişikliğinde de bulunduk bazı arkadaşlarla, burada da bulunuyorlar- getirilmesine dair Anayasa değişikliği, sonraki yargı paketleri yani açıkçası saymayacağım ama -Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin öncesini saymayacağım- bu dokuzuncu yargı paketi. İşte, demin Komisyon Başkanımız

“Onuncu yargı paketini bekleyin.” dedi, hep bir arkası yarın var, her zaman. Yani AKP iktidarında bitti olmuyor zaten, çözüldü de olmuyor yani Parlamentoda da Genel Kurulda da bunu birlikte yaşıyoruz; buradan çıkaralım, hemen sonraki kanun teklifinde tekrar önümüze geliyor. İşte, mesela şeyi çok iyi hatırlıyorum -kaç yıl önceydi- kayyım getiren, belediyelere kayyım atanmasını getiren yasal düzenleme getirildi önümüze, kıyamet koptu. Genel Kurulda ben Grup Başkan Vekiliydim -yeni devrettim zaten, birkaç ay oldu- hemen geldiler -alelacele- iktidar yöneticileri “Tabii ki biz bunu çekiyoruz, bu doğru değil, hani, biz de kabul edemeyiz.” dediler o dönem grup yönetiminde olanlar. Sonra, bir baktık, birkaç ay sonra kayyımı kararnameye koydular ve hâlâ kayyım gasbı, darbesi devam ettiriliyor. Şimdi, böyle bir iktidar pratiğiyle karşı karşıyayız.

Şimdi, açıkçası, bu yargı paketleriyle ne oldu diye hani global bir şekilde soracak olursak, bir kere herkes yaftalanabilir, herkes terörist olabilir; çok doğal. Yani şimdi birine “terörist” deseniz hiç itiraz etmiyor çünkü iktidardan yana değilseniz teröristsiniz yani çok kolay, yargı önünde de çok kolay işin kötü tarafı. Burada Yargıtaydan, Danıştaydan yargı mensupları da var yani sonuçta biz de takip ediyoruz bu kararları, bu sistemi, yakından takip ediyoruz. Otoriter bir sistem var. “Çoklu baro sistemi” diye ucube bir şey getirdiniz, işte, şimdi ödenekleri konuşuyoruz. Yani açıkçası iktidar “Bana yakın baro kurayım.” dedi ya. “Benim yönetebileceğim barolar olsun, benim para aktarabileceğim barolar olsun. Ben hâkimi, savcıcı, Yargıtayı, Danıştayı, HSK’yi, Anayasa Mahkemesini, işte bütün üst yargı kurumlarını ve yerel yargı mensuplarını belirleme mekanizmalarını oluşturdum ama avukatlara karışmıyorum.” dedi; ben mealen söylüyorum. Avukatlara karışmak için ne olacak? Tabii ki barolara müdahale edecek. Baro yönetimlerini şekillendirebileceği yeni barolara işte, 2 no.lu barolar kuruldu. Türkiye’de kıyamet koptu, yüz binlerce avukat sokaklara çıktı fakat iktidar tek bir geri adım atmadı ve yeni barolar, kendi yöneticileri, adayları, milletvekili adayları, eski belediye başkanları gibi kendi kadrosunu o barolara kaydettirdi ve şimdi işte çoklu baroyla yaşıyoruz. Aslında bununla savunmaya da avukatlara da bir darbe vurulmak istendi ve vuruldu.

Şimdi, bununla ilgili, yine eşitsizlik konusunda, yargı paketiyle geçmiş yıllarda ya öyle bir paket getirdiniz ki önümüze çetelere, tecavüz suçlularına, istismarcılara af getirildi yani üstü kapalı af getirildi. Ya, eşini öldüren adam bırakıldı, çıktı tekrar eşini vurdu. Çocuk tecavüzünden tutuklanan adam tekrar tahliye oldu, tekrar aynı suçu işledi. Çeteciler -bunların örnekleri var elimizde, hiç öyle kafa sallamayın yani aktif takip ediyoruz, şey anlamda kafa sallamayın- bırakıldı. Hadi diyelim ki sizin dediğiniz olsun, insaf ya, muhaliflere tek bir düzenleme yapılmadı. Gazetecilere, demokratik kurumlara, sivil topluma, avukatlara, insan hakları savunucularına, kadın hakları savunucularına hiçbir düzenleme yapılmadı ve hâlâ siyasi suçlarda infaz dörte 3’tür. Eşitsiz bir infaz yasası yürürlükte ve bu devam ettiriliyor. Biz ısrarla ve inatla dedik ki: İnfazda eşitlik sağlayın, herkes eşit olsun ya. Yani biri “a” suçunu işliyor, biri “b” suçunu -turnak içinde suç diyorum- niye ayrı infaz kurumları? Bir de üstelik konuşanı, yazanı, kalem oynatanı, siyaset yapanı; Demirtaş gibi birini siz Türkiye’nin eğer -sizin baskınız ve basıncınız olmazsa- ezici çoğunluğunun lider olarak kabul ettiği bir şahsı, sırf Erdoğan’a muhalif diye, sırf başarılı diye, sırf sempatik diye, sırf destekleniyor diye cezaevine kapattınız ya; bunun başka bir izahı var mı? Osman Kavala hâlâ içeride, Figen Yüksekdağ hâlâ içeride; partimize darbe yaptınız sırf bu sebeple, muhalefeti susturmak için ve bu darbenin etkileri devam ediyor, hâlâ ettiriliyor çünkü arkadaşlarımızın rehinelik durumu devam ediyor. Maalesef, yargı, bu konuda iktidarın en temel enstrümanı, en temel sopası. Yargı tehdidiyle herkesi hizaya çekiyorlar ya, mesela, hepimiz gidiyoruz sahaya, şunu söylüyorlar: Ya, fotoğraf çekiyoruz, işte insanlar vekilleriyle fotoğraf çekirmek istiyor. Birkaç kere rastladım, inanın, çok üzüldüm. Diyorlar ki: “Çok seviyorum sizi ama fotoğrafı paylaşamayacağım çünkü benim çocuğum memur olacak, sizinle fotoğrafımızı görseler DEM PARTİ milletvekili...”

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Biz kendimiz de söylüyoruz, çekilme diye.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – “Ben ne yapayım, çocuğum polis.” diyorlar ya da “Çocuğum askerde.” diyorlar. Ben çok rastladım, fotoğraf çekiyor “Bana özel kalsın ama ben sosyal medyamda paylaşmayacağım.” diyor, “Biz zaten paylaşmıyoruz.” diyoruz. Böyle bir korku toplumu yarattınız çünkü onun hakkında soruşturma açılabilir, dava açılabilir “DEM’li, CHP’li ya da TİP’li bir milletvekiliyle niye fotoğraf çektin?” diye.

Şimdi, burada zaten HSK -ne diyeyim- tamamen yargı erkinin, iktidarın muhafızı hâline geldi. Kuvvetler ayrılığı ilkesini sadece böyle cümlelerle ifade ediyoruz, öyle bir ayrılık falan yok. Bu ülkede Cumhurbaşkanı, bu ülkede iktidar sözcüleri Danıştaya da Yargıtaya da Anayasa Mahkemesine de sopa gösteriyor, tehdit ediyor, şantaj yapıyor; basına açık yapıyor bunu. Danıştay Başkanlarının nasıl çay topladığını, nasıl demeçler verdiğini gördük, üniversiteleri saymıyorum zaten. Burada yargı mensuplarına, kimseye atfen söylemiyorum, ben genel değerlendirme yapıyorum. Bu nedenle, kuvvetler ayrılığı ilkesi yok yani bugün Yargıtayda İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem Bey -biz birlikte çalışıyorduk- bir hafta içinde -arkadaşlar, bir hafta içindeydi galiba, değil mi- ayrıldı, seçildi, hemen üst yargıya üye yapıldı. İrfan Fidan, bir hafta Yargıtay üyesi kaldı -bir hafta veya 15 gün de olabilir, rakamlar yok, irticalen konuşuyorum- sonra Anayasa Mahkemesine üye oldu. Bu şaka olabilir ya! Yargıtay üyesi olarak bir imza bile atmadı, Anayasa Mahkemesine bir proje olarak gönderildi; iki ismi söylüyorum sadece. Şimdi, onlar iktidarın sözünün dışına çıkar mı? Ben olsam çıkmam.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Şimdi “Onun verdiği karara uyun.” diyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama bakın, dedim ya “Çok üzülüyorum, bu karara uyun.” diyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Demek ki iyi adamlarmış.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, ben tutarlı konuşuyorum, bunu bile söyledim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Tamam ama...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Onu dedi ama.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Onu dedim, dedim ki “Bunu bile söylüyorum, ben üzülüyorum.” yani ne dediğimin farkındayım ben.

Şimdi, Parlamento zaten susturulmaya çalışılıyor, ha bire İç Tüzük tartışmaları yapılıyor; bakalım ne olacak. Anayasa bu öneriyle askıda, bunu biliyoruz, ortada. Bu bir yıkım süreci mi, değil mi? Bence bir yıkım süreci. Direkt yıkmaya çalışıyorsunuz, bir düzeni yani var olan hukuk sistemini yıkmaya çalışıyorsunuz. Toplum mühendisliği yapılıyor ve iktidar partisi âdeta bir yıkım ekibi olarak çalışıyor, hukuku yıkmak ekibi olarak da çalışıyor.

Şimdi, tabii şöyle diyeyim: Kalıpçı ustasına verseniz vallahi toplumun daha iyi dizayn ederdi. Bu kadar paketlerle uğraşmazdı, bir kerede yapardı; siz bir de bunu da beceremiyorsunuz. Vallahi, böyle insanların yüzüne sert söz söylemeyi çok beceremem ama vallahi beceriksizsiniz. Vallahi de billahi de kendi sisteminizi kurarken bile beceriksizsiniz. Bir paketle yapamıyorsunuz, ikiyle yapamıyorsunuz. Bir gün getiriyorsunuz, ertesi gün yeni bir şey getiriyorsunuz. “Aa, şunu unuttuk, bir de bunu yapalım.” diyorsunuz, “Aa burası olmadı, bir de burayı değiştiririm.” diyorsunuz. Yani dokuz yıldır yaptığınız bir yasa kaç kere değişti, bilmiyorum, sayıları zaten size veriyoruz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Yani madde hakkında konuşan herkesin hakaretini, bunu da kabul etmek zorunda değiliz Sayın Başkanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hakaret etmiyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Bu Komisyondaki herkes meslektaşız, hukukçuyuz. Bu tarz konuşma Genel Kurul tarzı olabilir ama burası Komisyon.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Hakaret etmiyorum. Hakaret etmiyorum, hakaret etmiyorum.

Komisyon da Genel Kurul gibi yasama faaliyetinin bir parçası. Burası yasama faaliyetinin bir parçası, yasama faaliyeti yapıyoruz burada. Burada sokakta sohbet etmiyoruz, bir yasa tartışıyoruz ve siz böyle itiraz edemezsiniz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ağzınıza geldiği gibi konuşmanız Komisyon çalışması olarak değerlendirilemez.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sokak ağzıyla konuşamazsınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ne ağzıyla?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sokak ağzıyla konuşmayacaksınız burada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Siz sokak ağzıyla konuşuyorsunuz, ben ne dediğimi gayet iyi biliyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sokak ağzıyla cevap veremezsiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – “Sokak ağzıyla konuşuyorsun.” diyemezsin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – “Beceriksiz” diyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli vekiller, lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Siz sokak ağzıyla önümüze yasa getirmişsiniz ya. Yasa getirmişsiniz önümüze.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tuğrul... Sayın Karşı, Sayın Tuğrul, sizler de söz isteyin, o şekilde verelim.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Hakaret etmeyin...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sizsiniz sokak ağzıyla konuşan. Hakaret de yok, bir şey de yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hakaret ettim, hangi kavramımla hakaret ettim? Hangi kavramla hakaret ettim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Hem kanun teklifini geçirmeye çalışacaksınız hem de üç kelime kullanılmasına da sabretmeyeceksiniz, iyi valla!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Lütfen arkadaşlar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş, devam edin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sizin şamaroğlanınız falan değiliz burada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Öylesiniz tabii ki. İktidarsın, çekeceksin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş, lütfen devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – İktidarsın dinleyeceksin. Toplumu dizayn etmeye çalışıyorsun. İktidar...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Hakaret edemezsiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Karşı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hakaret etmiyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Hakaret ediyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bakın, hakaret etmiyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – “Beceriksiz” ne demek?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Etsem “Ettim.” derim.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Ben size şimdi “Beceriksiz” diye bağırısam...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Beceriksizsiniz! Bu, hakaret değil.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O zaman beceriksiz sizsiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Daha kötüsünüz de en hafifi beceriksiz diyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Beceriksiz sizsiniz o zaman.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Onu ben ironi olarak söyledim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Uygun kelimelerle de meramınızı anlatabilirsiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Vallahi de billahi de yapboz tahtasına çevirdiniz ülkeyi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Anlaşılmıştır, anlaşılmıştır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Yasaları yapboza çevirdiniz. Şu anda yeni başlayan bir avukat iki yıl sonra aynı yasayla savunma yapamayacak, aynı dilekçeyi yazamayacak, hangi kanunda hangi madde var diye bilmiyor. Her gün hukuk fakültesinden mezun olan gençler yeni kanunları takip etmekte zorlanıyor. Evet, bu beceriksizliktir.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yeni kanun çıkarmayalım mı yani, ne demek?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Evet, bu bilememektir. Bunu hakaret kabul ediyorsanız varın edin. Canınız nasıl isterse öyle yapın.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O zaman beceriksiz olan sizsiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ne?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Beceriksiz olan sizsiniz o zaman.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O yapıyor olsa olsun beceriksiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Vallahi bizim ne kadar...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Siz mi yapıyorsunuz yasayı da beceriksiz diye...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Tamam efendim, buyurun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ya, ben “Otoritersiniz.” diyorum, “Faşizm uyguluyorsunuz.” diyorum, “Otoriterlik, totaliter rejim var.” diyorum, kırılmıyor, “Beceriksizsiniz.” Diyorum, kırılıyorsunuz. Aman ya, ne kadar hassassınız ya. Gerçekten “İrkçisiniz.” diyorum, hiç kırılmıyorsunuz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Biz ırkçıyız ha?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Evet.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Bunu siz mi söylüyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Evet, aynen biz söylüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Sayın Beştaş, toparlayalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Başkan, müdahale ederseniz karşılıklı konuşmayacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi, burada bir yasayı on kere değiştiriyorsunuz. Mesela, 17-25 Aralık sonrası hukuk size dokundu, ne oldu? Sonra hemen değiştirdiniz. Ben şunu çok iyi hatırlıyorum: Bu 15 Temmuzdan önce üç ay uygulanacak yasalar çıkardınız ya yargı paketiyle; içeridekileri tahliye ettirdiniz, yeni mahkeme kurdunuz, yeni mahkeme, ağır ceza mahkemeleri; sonra o işiniz bittiğinde o mahkemeleri hop kaldırdınız. Bunu yaşadık. Bu, gizli bir şey değil ki. Bu ülkenin hukuk düzeni artık sizin yapboz tahtanıza döndü ve işte sizin işinize geldiğinde de “Vay be biz demokrasiyi savunuyoruz, biz demokratız. İşte bizim üstümüze kimse yok.” Bir de üstüne üstlük garip bir huyunuz da var, teşekkür bekliyorsunuz. Onu da anlamış değilim hâlâ, hem Mecliste hem komisyonlarda “Ya biz iyi şeyler de yaptık.” Ya iyi şeyler yapın, günde on kere teşekkür edelim. Biz bunun için savunuyoruz zaten bunları, bunun için mücadele ediyoruz. Yani bizim derdimiz eleştirmiş olmak için eleştirmek değil. Burada niye bu kadar emek veriyoruz, niye bu kadar çalışıyoruz? İsimiz gücümüz yok mu bizim? Biz bu ülkenin yararına bir iş yapmaya çalışıyoruz ve sizin gibi halkın temsilcileriyiz.

Şimdi, bununla birlikte ama -bu konuda hani beceriksizliğe kızmıştınız ya- şu konuda ustalaştınız, hani Cumhurbaşkanı diyor ya “Çıraklık dönemimiz bitti, ustalık dönemimiz başladı.” Yasaları kendinize göre değiştirmekte, evriltmekte, istediğiniz ideolojiyi, istediğiniz inancı, istediğiniz kimliği dayatmada hakikaten ustalaştınız. Öyle güzel manevralarla yasalar getiriyorsunuz ki şimdi bu son dönemlerde bunu yapıyorsunuz.

Şimdi, evet, darbeleri daha büyük bir karşı darbelerle sürdürüyorsunuz. Şu anda AKP ve MHP iktidarı darbeci bir iktidardır. Neden darbecidir? Çünkü siyasetçileri hapiste tutarak iktidarını sürdürüyor. Çünkü kadın haklarını... On yıllardır verilen mücadeleden elde edilen kazanımlara göz diken, darbe yapan bir iktidardır aynı zamanda ve darbe dinamiğini maalesef her zaman canlı tutuyorsunuz.

Şimdi 12 Eylülü eleştiriyordunuz on yıl önce, çok iyi demeçleriniz vardı yani basın-yayın organlarında onlar duruyor. Sözde 12 Eylül cuntasının izini silmeye çalışıyordunuz, şimdi biz bir anda sizi 12 Eylülcü’lerden neredeyse daha fazla bir otoriterlik içinde bulduk. Ya, otoriter bir rejime dönuştü. Güya “Vesayet odaklarını kaldıracağız, bitireceğiz.” diyordunuz siz kayımlık gibi süper bir vesayet kurumu buldunuz ya; kayıymı ya! Düşünsenize, demokrasiyi 7 yaşında, 3 yaşında, 5 yaşında bir çocuğa sorun, “Halkın kendi yöneticisini seçme hakkıdır.” der. Bir dernekte de yöneticisini seçer, bir vakıfta da, bir baroda da, tabip odasında da ama en geniş tabii ki Parlamentodur, Cumhurbaşkanıdır şu anda. Halkın seçimini iptal ediyorsunuz. İşte, vesayet dediğimiz tam da bu. Ve bununla birlikte tabii ki bunu neyle inşa ediyorsunuz? Zalimlikle. Zulümde sınır tanımıyorsunuz ve vesayet sisteminin gerçekten yeni sahibi oldunuz; bu konuda sizi tebrik edebiliriz.

Yani ne olacak? Yani siyasal alanda “terörist” demediğiniz kimse kalmadı neredeyse sizden olmayan tabii. “Zillet”, “çukur” bu kavramlar ve şimdi ben beceriksizsiniz dediğim için “Bize hakaret ettiniz.” diyorsunuz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Ya, teröriste “terörist” diyeceğiz tabii ki, niye demeyeceğiz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ya, teröriste “terörist” deyin, deyin vallahi.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Teröriste “terörist” diyeceğiz tabii ki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bence de teröriste “terörist” deyin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Onu diyoruz yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama siz teröristlik yaparken başkasına “terörist”

diyemezsiniz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Biz teröristlere “terörist” diyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Diyemezsiniz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Teröristlerin dağlarda ne yaptığını biliyorsunuz siz, çok iyi biliyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ha, biz biliyoruz, biz biliyoruz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O teröristlerin dağlarda neler yaptığını çok iyi biliyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sizin nasıl darbeci, nasıl teröristlerle kol kola iş yaptığınızı da biliyoruz, size cevap vermeyi de biliyoruz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Biz biliyoruz, kimin terörist olduğunu, gayet iyi biliyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Başkan, herhâlde siz bilerek yol veriyorsunuz değil mi müdahalesine? Komisyon Başkanı olarak soruyorum size.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş, devam edin lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bana değil, kendisine söyleyin.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Biz konuştuğumuz zaman siz her şeye müdahale ediyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sözümü kesmesin.

Terörist ilan edilmeyen parti, dernek kaldı mı ya? Yok; sendika kalmadı. Şimdi, bu totaliter rejimde denge-denetleme mekanizması diye bir şey kalmadı. Şimdi Parlamento var, bunu da işte bu yöntemle bastırmaya çalışıyorsunuz. Burada bile neredeyse bizim milletvekillerinin üzerinde bir vesayet kurulmaya çalışılıyor; bir baskı aracı. Niye korkalım sizden ya? En fazla arkadaşlarımız gibi bizi de hapse gönderirsiniz. Talimat verdiniz savcılara, hepimiz hakkında onlarca, yüzlerce fezleke hazırlandı. Yüksekdağ’a verilen cezanın yüzde 70’i yaptığı konuşmalar, düşünce ve ifade özgürlüğü. Yani en fazla bunu yapacaksınız, bunu da dünya görüyor yani yine hepimizin ayağına dolanıyor, en çok da sizin zalimliğiniz ifşa oluyor; bunu da görelim.

Şimdi, diğer yandan, yargıyı çok fazla tartışmayalım ama Kobani kumpas davasının bir turnusol kağıdı olduğunu söylemeden geçmek istemiyorum. Talimat verdiğiniz savcılarla, Ahmet Yıldız isimli savcıcıyı özel atadınız, özel heyet belirlediniz, özel karar dikte ettirdiniz ve şu anda siyasete darbeye devam ediyorsunuz. Peki, buraları geçip bir dönem... Hani sizin itiraz edemeyeceğiniz bölüme geliyorum, özcesi şunu demeye çalışıyorum: Bu, dokuzuncu yargı paketi, artık 19 mu olur, 29 mu olur, umarız bu son yargı paketiniz olur, biz de kurtuluruz, Türkiye de kurtulur sizden; bunu diliyoruz. Ama diyelim yeni yargı paketleri olur, bu sözler belki size ışık tutar.

Erdoğan, bir dönem Başbakanken kadınlarla ilgili şöyle cümleleri vardı, ben aynen alıntıluyacağım, soyadı meselesine geleceğim. “Bundan sonra her tecavüze uğrayan kadın, bunları ikna etmek için görüntü kaydıyla mı dolaşacak? Kocasından şiddet gören kadın, iddiasını ispat etmek için elinde kayıtlı mı gelecek? Sokakta kurşunlanarak öldürülmüş kadın, cesedinin yanına görüntü kaydı mı koyacak? Ortada ifade tutanağı, adli tıp raporu, linç edilmiş bir kadın, darp edilmiş bir bebek var. Bunlar çıkmışlar, olayın nasıl olmadığını ispat etmeye çalışıyorlar; vicdan, vicdan, vicdan. Eğer o kadıncağız, başörtülü olmasaydı bu linç olur muydu? Dün başörtüsüne ‘furuat’ diyenler, bugün başörtülü bir kadın üzerinden başörtüsü düşmanlığını sürdürüyorlar.” Bunlar tırnak içinde Cumhurbaşkanına ait. Şimdi kadın meselesini sadece başörtüsü meselesi olarak ele alıp yaşam hakkı dâhil bütün haklara, kadın haklarına bir saldırı var bu ülkede. İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmek, kadınlar öldürülebilir demektir. O imzayı çekmek, kadınlara yönelik şiddetin, cinayetlerin meşrulaştırılması anlamına geliyor. İşte,

bu konuşmayla ne kadar uyumlu, değil mi? Elinde kayıt olduğu hâlde, emniyete başvurduğu hâlde, elinde savcılığın uzaklaştırma kararı olduğu hâlde kaç kadın katledildi? Biz sayamıyoruz gerçekten. Benim kendi müvekkillerim, onlarca müvekkilim uzaklaştırma kararına rağmen katledildi, öldürüldü, kurtaramadık onları çünkü sistem bunu meşrulaştırıyor. Şimdi, en üstte yani iktidar pratiği bunu meşrulaştırıyor çünkü İstanbul Sözleşmesi'nden çıkan, kadına bakış açısını farklı şekillerde ifade eden, istediği kadın prototipini yaratmaya çalışan bir anlayış var. İşte, bizim reddettiğimiz tam da bu.

Şimdi, kaç çocuk cinsel saldırının mağduru oldu? Dün KEFEK'te de konuşulmuş; İpek Er'i katleden, tecavüz eden Musa Orhan korundu ya. Benim geçen dönem vekili olduğum Siirt'te o kadar çalıştık, mücadele ettik ki. Ya, bir asker bir çocuğa, genç kıza tecavüz ediyor, kadın ölüyor ama adam tutuklanmadı ya, tutuklanmadı. O kadın başörtülü olsaydı tutuklanırdı; işte, aradaki fark bu. Maalesef, maalesef, işte, kadınlar arasında da böyle ayrımcılık koyuyorsunuz ama İpek Er'in yanında, ölen maktulün yanında durup Musa Orhan'ı eleştiren Ezgi Mola'ya -bir sanatçı, sanat insanı, herkes tanır- ceza verildi, Twitter'da eleştirdi diye ya. Ya, bir tecavüzcüye... Bir de ceza verilmiş Musa Orhan'a, on yıldan fazla ceza da verildi, tutuklanmadı; eleştirdi diye Türkiye'nin tanıdığı bir sanat insanına ceza veriliyor ama katile, tecavüzcüye tutuklama bile yok. Bir gün cezaevinde tutturamadık, hemen bıraktılar çünkü ben Siirt'te bizzat takip ettim.

Şimdi, Musa Orhan'ı koruyan bir zihniyet var ve Türkiye'de kadınlar güvende değil, bunun sebebi de iktidardır çünkü kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet özel falan değil, politik. Biz bunu kadın hakları savunucuları olarak her yerde söyleriz, kadın meselesi politik bir meseledir. Ben ve eşim arasında değildir, sizin ve kız kardeşinizin arasında değildir, sistem bunu örer. Keşke bu konuda herkes biraz düşünse de dediklerimizi belki anlayabilir.

Şimdi, Cumhurbaşkanı Erdoğan ne demişti? “İspat etmek için kadınlar elinde kayıtlı mı dolaşsın?” Katılıyorum buna, kayıtlı mı dolaşalım ya? Gerçekten doğru söylemiş. Ya, kadın “Ben tecavüze uğradım.” diye uğramadan önce video kaydı mı alsın yani? Ya da “Şiddet görüyorum ben evde. Ben eve bir video koyayım, şiddetimi ispatlayayım.” mı desin? “Beyan esastır” derken tam da bunu söylüyoruz. Kadın “Ben şiddete uğradım.” diye niye yalan atsın ya? Bir çocuk niye “Tecavüze uğradım.” diye yalan atsın? Bilimsel, pedagojik raporlar bunun yalan olmadığını zaten söyler yani bunu takip edenler bilir.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, konuyla alakası olmayan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Toparlıyorum Başkan.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Şimdi, söylenen doğru, yanlış olabilir de...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – 6284'ü tekrar ediyorsunuz, evet, doğru.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Neyi?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – 6284 sayılı Kanun'u. Kadının beyanının bir belge, delil aranmaksızın dikkate alındığını tekrar ettiniz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, o konu değil aslında, bu konuya gelerseniz...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Niye siz benim konuşmama müdahale ediyorsunuz ya? Hakkınız yok.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Müdahale edeceğiz. Niye edeceğiz? Hiç alakasız şeyleri burada...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Alakasız mı?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – İç Tüzük'te yazıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alan, lütfen...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hiç alakası olmayan... İç Tüzük'te de var, konuya dönmesi için

uyarabilirsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hatip konuşmasını yapsın, milletvekilimiz konuşmasını yapsın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sizin göreviniz burada sadece el kaldırmak çünkü.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok, hiç alakası yok. Bak, size bunu söylemek de görevim; bak, yapıyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Benim görevim o değil; benim görevim, burada kadınları savunmak, burada halkı savunmak, tamam mı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ben senin gibi usulen oturmuyorum orada. Bileceksin, dinleyeceksin.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Dinliyoruz. Bakın, şunu söyleyeceğim: İç Tüzük'te yazan kurallara göre...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bana müdahale edemezsin, müdahale edemezsin.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Müdahale etmiyorum, Başkandan rica ediyorum, Başkana söyledim, size müdahale ettiğim yok.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alan... Sayın Alan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi, soyadı bölümüne geldim, zaten tam “Toparlıyorum.” dediğimde müdahale etti.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ancak geldiniz, ancak geldiniz. Lütfen, buyurun, ne demek.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi, toparlayacak olursak...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Çok iyi olur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bu geneli üzerine, maddeler üzerine tabii ki konuşacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sizden sonra daha Gergerlioğlu bekliyor konuşmayı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Vallahi, böyle ucube, böyle korkunç bir yasayı getirirsiniz haftalarca konuşunuz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, yasayı eleştirin, can kurban. Yasaya gelemediniz, saatlerce yasaya gelemiyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Yasaya geldim zaten.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Asıl sorun o, ben onu söylüyorum. İç Tüzük'e bağlı kalın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi, bize ne diyorsunuz? Soyadına gelirsek, soyadı meselesinde diyorsunuz ki “Aile bütünlüğüne zarar verir.” değil mi? Genel açıklamalar... Sabah da bazı konuşmalar oldu; işte, bir milletvekili mevkideşimiz dedi ki: “Ya, ne olacak? Çocuk baba soyadını mı alsın, anne soyadını mı? Öyle şey mi olur? Benim çocuğum benim soyadını alsın, aile diye bir bütünlük var.” Vallahi aileyi savunuyorum. Aile birliğini nasıl savunuyorum biliyor musunuz? Ailede eşler arasında eşitlik olur. Ailede eşler arasında saygı olur.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Anayasa'mız da öyle diyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ailede eşler arasında ebeveynlik konusunda eşit haklar olur. Ailede şiddet olmaz. Ailede istismar olmaz. Ailede enest olmaz. Enest, şiddet, istismar, tecavüz, cinayet aile birliğine zarar vermiyor mu? Bunu önlemek için kılınızı kıpırdatmıyorsunuz ama soyadında

“Soyadını değiştirelim.” diyorsunuz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, atıyorsun, hiç alakası yok!

MERAL DANIş BEşTAş (Erzurum) – Böyle bir şey olabilir mi ya? Böyle bir aile bütünlüğü koruma anlayışı olabilir mi? Siz soyadı... Bizim soyadımız, bizim ya, bizim benliğimiz. Biz kendi soyadımızla yaşamak istiyoruz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – En yüksek cezalar bizim dönemimizde verildi.

MERAL DANIş BEşTAş (Erzurum) – şimdi, ailede eşitlik olmadan toplumsal bir eşitlik olamaz. Hani bu, genel bir doğrudur, ben burada söylemekten imtina etmiyorum. nce ailede eşitlik olacak, sonra toplumsal eşitlik olacak.

BAşKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Beştaş, suçlayıcı konuşmayalım lütfen.

MERAL DANIş BEşTAş (Erzurum) – Aile bütünlüğüne, aileye zararı işte demin anlattığım olgular veriyor; şiddet veriyor, tecavüz veriyor, hakaret veriyor, istismar veriyor, takip veriyor. Bunlarla mücadele edelim, biz varız, bununla mücadele ediyoruz.

BAşKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hepimiz aynı şeyi söylüyoruz.

MERAL DANIş BEşTAş (Erzurum) – Ama erkeğin burada soyadıyla erkeğin o sizin de imzanızın olduğu... Evet, 2005’i ti galiba değil mi Medeni Kanun’un değiştiği, son hâli, reisliğin kaldırıldığı?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – 2002, 2002; biz yokuz, bizden önce.

MERAL DANIş BEşTAş (Erzurum) – 2002. Ha, siz yoktunuz. Sizden önce 2002’de “aile reisliği” kavramı kaldırıldı. Bu Soyadı Kanunu dayatmasıyla reislik getiriliyor aslında. Erkek tekrar evin reisi ilan ediliyor, “Soyadıyla bu mesele devam etsin.” deniliyor.

Kadınların tabii ki emeği de alınıyor, zihinleri hapsedilmek isteniyor. Açıkçası, Anayasa ve uluslararası sözleşmelere göre -söylemiş olayım- kadınlar ve erkekler eşit ama siz bunu tanımıyorsunuz, evlilikte de boşanmada da eşit hak ve sorumluluklara sahipler. Bu nedenle, erkeğe tanınan -soyadına- çocuğunun soyadını belirleme hakkı kadına da tanınmalı ya.

Bu soy meselesi, erkek egemenliği meselesini biz temelden reddediyoruz ve bu konuda kadınlar olarak biz aileyi soyadıyla zdeşleştirmiyoruz. Biz soyadına erkek egemen perspektifle bakmıyoruz. Sonuçta, isteyen istediği soyadını kullansın. Bu aman aman dünyanın soyadı da değil. Tabii ki buradaki amaç sadece soyadı meselesi değil, buradaki amaç sizin toplumu dizayn etme işteğiniz, arzunuz ve kadının kimliğini, kadının iradesini tanımama yaklaşımınızdır.

Teşekkür ediyorum.

BAşKAN CÜNEYT YÜKSEL – ok teşekkür ediyorum Sayın Beştaş.

Evet, Sayın Gergerlioğlu, lütfen konunun dışına ıkmayalım.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOğLU (Kocaeli) – Tabii.

Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

şimdi, Anayasa’yı çiğneyici, Anayasa Mahkemesini çiğneyen olaylara karşı yaptıklarımı anlatarak başlayayım. şimdi Anayasa Mahkemesi birçok yasa iptali kararı veriyor. Uzun yıllar boyunca bu yasa maddeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderildiği ve Anayasa Mahkemesi tarafından “Ya, bu Mecliste bu konuda yeni bir yasa çıksın, bu karışıklık dzeltilsin.” denildiği hâlde yıllardır bekletiliyor. Üç yıldır, dört yıldır Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının beklediği yasa teklifleri var.

şimdi, bunlarla ilgili ben bir yasa teklifi verdim...

(Uğultular)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ya, bir saniye arkadaşlar, gürültü geliyor ya.

Yasa teklifi verdim şurada gördüğünüz gibi. Bakın, Meclis Başkanlığı Anayasa’yı çiğneyemez, Anayasa’yı koruması gerekiyor; Anayasa Mahkemesi kendisine diyor ki: “Şu yasayı iptal ettik, Meclis Başkanlığına gönderiyoruz, Mecliste bu konuda bir yasa çıksın.” Meclis Başkanının kılı kıpırdamadı, önceki dönemde de kılı kıpırdamadı, bu dönemde de. Yani önceki Başkanı da uyardım, Sayın Numan Kurtulmuş’u da uyardım. Üç dört senedir bekleyen, iptal edilmiş yasalar var.

Şimdi, bakın, bir yasa teklifi verdim. Aslında bu, Adalet Komisyonunu ilgilendiriyor. Meclis Başkanlığına sorduğumuz zaman “O zaman milletvekilleri harekete geçsin, yeni yasa teklifi sunsun.” diyor. Ya, kendi başına harekete geçen kaç tane milletvekili oluyor Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından sonra çünkü bunlar önemli kararlar. Meclis Başkanlığının bu konuda inisiyatif alması gerekiyor. Benim yasa teklifim şu: Meclis Başkanlığı ilgili komisyona yasayı doksan gün içinde çıkarma şeklinde bir görevle göndermelidir. Yasa değişikliği sadece milletvekilinin yasa teklifi vermesini değil, komisyonların da yasa teklifinde bulunulabilmesini içeriyor. Bu, önemli bir husus yani anayasal düzenin yürümesi için bir gayret gösteriyoruz değerli arkadaşlar.

Bakın, 2021 yılında Anayasa madde 14’le ilgili belirsizlikten dolayı Anayasa Mahkemesi dedi ki: “Buradaki belirsizliği düzeltin, Meclise gönderiyoruz...” Konu benimle ilgiliydi, “İşlenen suçla ilgili bir belirsizlik vardır Anayasa madde 14’te, bu konuyu düzeltin.” dedi ve şu anda, bakın, aradan üç yıl geçmiş; 2 başkana da hatırlattım, bu konuda Mecliste yasa çıkarıp Anayasa madde 14’teki belirsizliği düzeltici hiçbir adım atılmadı. Ardından ben Meclise geri döndüm Anayasa Mahkemesi kararıyla ve sonrasında bu konu düzeltilmediği için, Anayasa madde 14’teki bu konu düzeltilmediği için Can Atalay içeride tutulmaya devam edildi Yargıtayın uyduruk bir kararıyla bu süreç devam ediyor; Anayasa Mahkemesine karşı bir hamle yapıldı. Aslında zamanında bu konu düzeltilseydi mesele kalmazdı.

Bakın, ben yasa teklifinde Meclis Başkanlığının komisyonlara yasa teklifi verebilmesiyle ilgili bir teklif sunuyorum, sadece vekiller değil, komisyon da yani Adalet Komisyonu üyeleri ve Başkanları da bundan memnun olmalı çünkü anayasal sistemin krize uğradığı anda bu krizi aşacak bir teklifte bulunuyoruz. Şimdi, bunları yapmıyoruz ve sonra işimize gelen birtakım maddeleri alıp iptal edilmiş maddeleri getiriyoruz buraya yeni yasa teklifleri olarak önümüze sürülüyor, vekiller bundan mağdur oluyor, kadınlar bundan mağdur oluyor.

Bakın, mesela, şirketlere çökme maddesi. Şimdi, bu, OHAL sürecinde binlerce insanın milyonlarca liralık mal varlığına çöktü, çok uyduruk gerekçelerle çöktü ve bu mesele devam ettirilmek isteniyor; olacak bir iş değil arkadaşlar yani Anayasa Mahkemesi iptal ediyor, tekrar önümüze getiriyorsunuz; yağma ve talana yol açacak bir madde.

Şimdi -geçtiğimiz gün beni ziyaret etti, hapisten çıkmış- Hacı Boydak, Kayserili -çoğunuz tanır- bir hayırsever işadımı. Bana anlattı: “Benim malım yağma, talan edildi, bütün mal varlığıma el konuldu, beş parasız bırakıldım; zamanında büyük bir iş adamıydım. Ben Hristiyan’a da yardım ettim ve cemevlerine de yardım ettim; devletin valileri geldi, benden yardım istedi, onlara da yardım ettim; Deyrulzafaran Manastırı’nın bütün yataklarını ben verdim, cemevlerinin bütün ihtiyaçlarını ben verdim; devlet kurumları, valiler benden yardım istedi, onlara verdim -o zamanki adıyla- cemaate de bir şeyler verdim diye hop bütün mallarıma el konuldu, bizi zindanlara attılar.” Şimdi, Kayseri’ye gidip “Ya, bu Boydak nasıl birisidir?” diye sorsanız ben şahsen aleyhinde konuşan tek bir kişi görmedim; hayırsever bir işadımı, herkese yardım eden bir işadımı. Şimdi, bu adam birisine yardım etmiş ve bu grupla da iktidar kavgası etmiş, bir sürü iş olmuş “Vay, sen buraya niye yardım ettin? Senin bütün mallarına çökeceğiz.” Şimdi, arkadaşlar, el insaf yani, el insaf diyorum! Bu, büyük bir zulmü açan bir şeydir, daha

da başka bir sürü malına, varlığına el konuluyor ve yağma, talan ediliyor; arsalarına el konuluyor ve oralarda büyük talanlar ediliyor. Alman firması PORTAŞ'la yaptığı ortaklıktan oluşan arsaya kayyım el koymuş ve arsadaki fabrika yok edilerek gayrimenkule döndürülmüş, inanılmaz bir rant ortaya çıkmış. Şimdi, bunlar üzücüdür arkadaşlar yani hayırsever bir işadınının bir gerekçe göstererek bütün malına çökmek, bütün mal varlığına çökmek, onu perişan etmek; bunlar kötü bir gelenek, biz bunları 6-7 Eylülde gördük, Ermenilere yapılanlarda gördük, Alevilere yapılanlarda gördük, 15 Temmuzda gördük, şimdi gördük, sığınmacılara yapılırken gördük. İnsanın malını mülkünü yağma, talan etme geleneği bitmeli artık bu ülkede ve o yüzden bu maddeye şiddetle karşıyız. Olacak bir şey değil, büyük bir yağma ve talanın önünü açar.

Kayyım mantığı devam ediyor, Hakkâri Belediyemizdeki olay ortada. Belediye Başkanı seçilmiş diye anında Yargıtayda cezası onanan, Belediye Meclisinin seçeceği bir Başkan yerine, kayyım atayarak hareket eden bir mantık. Her alanda böyle bir anayasal düzen yerine, kayyım ve KHK düzeni oluşturan bir mantıkla karşı karşıyayız.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, aslında o denli adaletsizlik var ki ve şu anda biz şu yasayı konuşuyoruz ya, şu yasadan önce ne gelir sizce? Bence, insan canı gelir. Bakın, şu anda cezaevlerinde açlık grevleri var Sayın Başkanım ve insanlar ölmek üzere. Tutuklu olduğu hâlde yüksek güvenlikli cezaevlerine gönderilip ağırlaştırılmış müebbet mahpusların hücrelerinde tutulan mahpuslar var, olacak bir iş değil. Bakın, size onların mektuplarından örnek okuyayım, belki yarın öbür gün bu insanlar ölecek. 250'nci gününü bulan Nurettin Kaya var, Bolu F Tipi Cezaevinde. Cemil Kurt diyor ki: "Yirmi gün hücre cezası verilmesinin koşulları kanunda belirtilmiştir. Kanunda belirtilmeyen, açıkça düzenlenmeyen hiçbir şey aleyhe yorumlanamaz, hücre cezaları genellenemez. Biz bunu anlatmaya çalışıyoruz." Yine, Cemil Kurt "Bizlere yaşatılan ağır tecrit buz dağının görünen kısmıdır. Adalet Bakanlığının bilinçli olarak yaptığı bu işkenceyi son vermesi için bizlerin sesi olun." diyor. Mehmet Güvel, bakın, 78 yaşındaki bir mahpus -bir mektubunu okumak isterim çünkü bu insanlar ölmek üzere- "Mezar gibi olan bir hapishaneden yazıyorum. Oktay Kelebek ve Cem Dursun açlık grevinde, bir saldırı nedeniyle tutuklanıp birçok hapishaneye dağıtıldık. Fabrika açılmazken her yere tecrit hapishanesi açıldı. Betondan tabutlardayız, ufacık hücrenin içinde kameralarla izleniyoruz, parmağımızı bile camdan dışarı çıkaramıyoruz, gökyüzünü bir avuç görebiliyoruz, sessizliğin hâkim olduğu bir tabuttayız; 78 yaşındayım, yüzde 80 engelliyim, prostat kanseriyim, gece 7-8 kez tualete kalkıyorum, her an düşüp sakatlanabilirim, her saniye ömrümden çalınıyor. Hapishaneler biz hasta tutsaklar için sessiz ölüm demektir, sesimizi duyurun." diyor. Bakın, ya, bu insan ağırlaştırılmış müebbet mahkûmu değil, tutuklu arkadaşlar.

Devam ediyorum, bakın, çok vahim hadiseler var. Kemal Gün -o da 78 yaşında- "Hastayım, prostat kanseriyim, haksız yere tutuklandım. Ağırlaştırılmış müebbetlerin konulduğu hücrelere konduk. Suçum yok, zulüm görüyorum, havalandırması olmayan bir hücredeyim, bu hukuksuzluğu, zulmü duyunuz, duyurunuz." diyor. Şimdi, bunlar dururken biz neyi konuşuyoruz?

Bitmedi, bakın, yine devam ediyorum, çok vahim mektuplar var cezaevlerinden dikkatinizi çekerim. Bakın, Cem Dursun, Buca Yüksek Güvenlikli Cezaevinde -ben o cezaevlerini de gördüm, kuyu dibi hapishaneler- "Kuyu dibi hapishanelerdeyiz, gökyüzünü görebilmek için iyice demir parmaklıklara yapışmak gerekiyor ki tükenmez kalemin dahi geçmediği tel örgülerle kaplı camın önü sadece bir avuç gökyüzünü görebiliyorsunuz. Güneş mi, onu sadece ikinci katın hizasında görebiliyorsunuz. Yağan yağmura elinizi uzatıp damlalara dokunamıyorsunuz, güneşin sıcaklığını elinizle hissedemiyorsunuz yani diri diri sizi bir tabutun içine koyuyorlar, betondan bir tabut." diyor. Ya, Sayın Başkanım, bu insanlar tutuklu ve bu insanı ağırlaştırılmış müebbet mahpusun konulduğu hücreye koymuşlar. Adam

açlık grevinde, kimse sesini duymuyor, Adalet Bakanının umurunda değil. 250'nci günlere ulaşan var, yarın öbür gün ölecek belki bu insanlar, kimsenin umurunda değil. Şimdi, Adalet Komisyonunda bu neden konuşulmaz? Yargı paketi niye bunu konuşmaz? Niye “Bu konuları çözelim.” diye konuşmaz. Çoğunuz hukukçusunuz arkadaşlar, bu tür durumlarda müvekkilleriniz olmuştur, olacak bir iş midir bu? Bu insanlar yarın öbür gün ölebilir. Çok vahim durumlar var.

Bakın, bir iki mektupla da bitireceğim. Yine, bakın, Halil Yakut -bu kişi de bir depremzede- “Depremzedeyim, depreme gelenlerin bize yardım ettiği sırada çektiği iki fotoğraf nedeniyle örgüt üyesi olarak 6 Şubat saldırıları sonrasında inanılmaz bir şekilde tutuklandım. Yetmedi, Silivri Hapishanesinden Kırşehir’e sürgüne gönderildim -bir de sürgün ediliyor bu kişiler- tutuklu olmama rağmen tekli hücrede tek başıma tutuluyorum. İnsan yüzü yok, insan sesi yok, havalandırma yok, kapılar otomatik açılıp kapanıyor. Hücreye konulan bir megafonla iletişim kurabiliyorum infaz koruma memuruyla. Geceleri ışığı açarak taciz ediyorlar. Depremde bizi betondan mezarlara gömenler, şimdi de beni betondan bir mezara kapattılar.” diyor; Halil Yakut, Kırşehir Cezaevi’nde.

Arkadaşlar, bu insanlar ölsün mü? Bakın, yasa, şu, bu hepsi ayrı bir şey; bu insanlar ölüme doğru yaklaşıyor diyorum ya. Lütfen Adalet Bakanlığı yetkilileri bunu not alsınlar yani biz mi sadece bunu duyuracağız? Bu sesleri duymuyorlar mı? Kulaklarını tıkamış Adalet Bakanlığı yetkilileri. Bu cezaevlerine gidiyoruz, bu insanların bir deri bir kemik kalmış hallerini görüyoruz, Adalet Bakanının umurunda değil. Bu denli siyasi kararlarla nereye gideceksiniz ben anlamıyorum değerli arkadaşlar. Ağır bir şekilde bu tecritler devam ediyor.

Bakın, Adalet Komisyonu buna müdahale etmeli, yarın öbür gün bu insanlar ölürse, iki yüz, iki yüz ellinci günü bulan açlık grevlerinde bir deri bir kemik kalmış insanlar... Hani, düşünün, dosyaya hâkim olmanıza gerek yok, yüzde 1.500 bu kişileri sevmeyebilirsiniz de işte, “Bir sol gruptur, atalım bunu içeri.” demişler; ya, adam tutuklu, iddianamesi bile hazır değil, ağırlaştırılmış müebbet mahkûm hücresinde. Adalet Bakanlığı yetkilileri buyursunlar konuşsunlar, ben kendilerine en başta soruyorum, buyursunlar, açıklama yapsınlar. Burada biz soru önergeleriyle soruyoruz, cevap vermiyorlar, bunun cevabını bekliyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bitiriyorum efendim.

Her şeyin üstünde insan vardır, insan canı vardır, bu meselenin bir an evvel halledilmesi gerektiğini söylüyorum. Hukuka, Anayasa’ya dönüşmesi ve yargı paketlerinde bu hususların göz önünde bulundurulması gerektiğini düşünüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

Şimdi, komisyon...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkanım, bir ricada bulunabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun’un, çalışma şartlarının zorlaştığına ve ara verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Öncelikle çok teşekkür ediyorum nezaketinize ve demokratik tutumunuza, herkesi sabırla dinliyorsunuz ve hepimize gerçekten sınırsız söz hakkı vererek burada ifade hürriyetini azami ölçüde koruyorsunuz. Ama küçük bir ricam var: Salon çok havasız, çalışma şartlarımız zorlaştı. Birbirimizi de dinleyelim diyoruz yani çıkıp bir hava alıp gelebiliriz ama

arkadaşlarımızı takip edememiş olabiliriz. Bir ara vermeyi düşünmez misiniz? Ve salon taze havayla havalandırılssa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, şöyle: Değerli Hocam, geneli üzerinde konuşmalara başladık, sözler bittikten sonra oylamaya geçeceğiz, geneli bittikten sonra bir yemek arası vereceğiz. Bu şekilde planlamıştık.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu, planlama değil ama Sayın Başkanım, plansızlık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bu kadar uzun süreceğini inanın ben de tahmin etmedim. Şimdi, süreyle de kısıtlamadık. Şimdi, bekleyen arkadaşlar da var.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Peki, camlar tam olarak açılssa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Havalandırmalar çalışıyor.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ama onlar da zaten sağlığa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben teknik arkadaşlardan rica ediyorum, klimaları en üst seviyede çalıştıralım, gerekirse camları açalım. Ben birkaç defa arkadaşları uyardım, onlar da gerekeni yapıyorlar.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Siz hep oturuyorsunuz, ben 1 kere girip çıktım, dışarıdan gelince burası feci.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yalnız şöyle bir şey var Değerli Hocam: Camlar açılınca klimalar anladığım kadarıyla doğru çalışmıyor, öyle de bir şey var, hava da sıcak, burası daha da ısınır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, Komisyon üyemiz Sayın Ünver, buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

“Hukuki durumu fiilî duruma uyduracağız.” diye 16 Nisan 2017 yılında çıkarılan yol Cumhuriyet İttifakı’nı ve ortaklarını getirdiği noktayı her yargı paketinde bir kez daha görüyoruz. Fiilî durumu hukuki durumdan üstün tutan iktidar anlayışı yani tek adamın her şeyi bildiği anlayış artık Anayasa ve Anayasa Mahkemesine açıkça meydan okuma noktasına gelmiştir. Hukuki durumu fiilî duruma uydurma hassasiyeti gösteren -tırnak içinde söylüyorum bunu- Cumhuriyet İttifakı artık bu hassasiyeti bile taşımıyor, “Siz yapın, yargı arkadan gelsin” şeklinde hâlen yol almaya devam ediyor. Az önce, Komisyon sözcümüz Süleyman Bülbül’ün “saray” nitelemesine kızanlar, tepki gösterenler oldu ama sarayın Hukuk Politikaları Başkan Vekili Mehmet Uçum, millî yargı ucubesiyle iktidara ve dolayısıyla Meclise istikamet çiziyor, asıl buna karşı çıkmak gerekirken bu konuda bir karşı çıkış duymadık.

Mehmet Uçum bir konuşmasında iç ve dış tüm çıkar odaklarından, hiçbir bağımsız ülkenin ulusal yargı yetkisinin mutlak olarak kısmen ya da tamamen ülke dışı mercilere devredilmesini istemeyeceğinden ve kabul etmeyeceğinden dem vurduktan sonra “Asıl olan ulusal yetkilidir, uluslararası düzenlemeler ve kararlar talidir. Ulusal yargı bağımsızlığına dayanan bir millî yargıya sahip olmak elbette uluslararası sözleşmelere taraf olmaya engel değildir ancak bu ilişkiler, ulusal yargının bağımsızlığını ve asli olma özelliğini ortadan kaldıracak yahut ulusal yargıyı zaafa uğratacak şekilde olamaz ve böyle yorumlanamaz. İşte millî yargı budur. Yargıtayın Anayasa Mahkemesinin ihlal kararına

uymama kararı gerekçeleriyle doğrudur. Yargıtayın kararı ayrıca turnusoldür, kim millî yargıdan yana, kim değil belli olur.” şeklinde bir açıklaması var. Komisyon Başkanımız da bir akademisyen hocamız, Serap Hocam da burada, başka hocalarımız da var. Herhâlde bir hukuk fakültesi öğrencisi, böyle bir sözle hocalarımızın karşısına gelirse o dersten, onların girdiği dersten geçmesi mümkün olmaz ama Mehmet Uçum hâlen sarayda Hukuk Politikaları Başkan Vekili. Hangi yetkiyle, hangi hakla? Evet, Sayın Cumhurbaşkanını sarayda milletten aldığı yetkiyle oturuyor. Bizler de sizler de milletvekilleri olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletten aldığımız yetkiyle oturuyoruz ama Mehmet Uçum ve benzerleri, hangi yetkiyle ve liyakatla oturuyor? Ve bu soruyu aslında bizim değil, herkesten önce iktidar milletvekillilerinin sorması gerekiyor. Mehmet Uçum bu sözleriyle sadece kamuoyuna açıklama yapmakla kalmıyor, iktidara da izleyeceği yol noktasında istikamet veriyor.

Bu çerçeveden olmak üzere, teklifin hazırlayıcılarından Sayın Cahit Özkan’ın sunumunda “Anayasa yargısının gerekliliği konusunda fikir birliği bulunmakla beraber, Anayasa Mahkemeleri özellikle siyasal organların tercih ve takdir alanlarına müdahale niteliğinde kararlar verdikçe meşruiyetleri de sadece ülkemiz açısından değil, bütün dünya ülkeleri açısından da tartışılmakta, yargısal aktivizm tartışmaları bağlamında sorgulanmaktadır” şeklindeki yaklaşımıyla Mehmet Uçum’un yol göstericiliğinde yol almaya devam ettiklerini göstermiştir.

Yargının siyasete müdahalesine elbette hayır diyeceğiz. Peki, yürütmenin yasamaya müdahalesine, vesayetine ne diyeceğiz? Özellikle 16 Nisan 2017 Anayasası’na rağmen kuvvetler ayrılığının sağlandığı iddia edilen, yasama yetkisinin sadece milletvekillerine ait olacağı iddia edilerek yürürlüğe sokulan bu Anayasa ortadayken ne diyeceğiz? Hiçbir Komisyonunda Anayasa’ya aykırılık iddiasını dikkate almıyorsunuz, Adalet Komisyonu’nda da almıyorsunuz. Sonra Anayasa Mahkemesi, sizin yaptığınız Anayasa’ya aykırı bu düzenlemeleri iptal ettiği zaman da “Yargı; yasama yetkisine, siyasete müdahale ediyor.” diyorsunuz, bunu kabul etmek mümkün değil.

(Uğultular)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani orada bir toplantı var gibi ya! Orada eski Grup Başkan Vekili Sayın Özkan var, Genel Müdür var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, Sayın Tanal...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Burada vekilimiz konuşuyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, Sayın Tanal, lütfen... Sayın Tanal, kendi vekiliniz konuşuyor, dinlemiyorsunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Tüm vekiller arasında ayrımcılık yapılmaz.

(Gülüşmeler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani dinlemediğiniz için söylüyorum. Yapmayın ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ayrımcılığı reddediyorum Sayın Başkan, biz herkesi kucaklayacağız ama hatipten de özür diliyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Bu noktada, ülkenin hukuksal anlamda geldiği ya da gelmediği nokta açısından Sayın Özkan’ın iki enteresan değerlendirmesini de Komisyonumuzun dikkatine sunmak istiyorum. Sayın Özkan iktidarın klasikleşen iki bahanesini bu yargı reformu paketiyle ilgili olarak da dile getirdi. Birincisi “Asrın afeti 6 Şubat depremi -yüzyılın afeti olarak bilinen deprem- ülkemizin seçim süreci içerisinde geçmesi nedeniyle, maalesef, 2019 Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde hedeflediğimiz bazı düzenlemeleri geciktirmiştir.” ifadesini

dile getirdi. Tabii, depremin yargı reformu ve İnsan Hakları Eylem Planı noktasında nasıl bir engel olduğunu kendisinden dinlemek isteriz.

Yine, sihirli bir tabir ailenin kutsiyeti, ailenin toplum yapımızdaki önemi. Elbette, Türk milleti açısından, Türk toplumu açısından ülkemizde aile yapımızın toplumumuza kazandırdığı nitelikleri, katkıyı inkâr edemeyiz. Şunu anlamak mümkün değil, yine, Sayın Özkan şu ifadede bulundu: “Aile yapımızı zayıflatacak her türlü girişim karşısında teyakkuz hâlinde olmalıyız.” Yani kadının soyadı mıdır aile yapımızı zayıflatacak her türlü girişim, yoksa babalıkla ilgili olan düzenlemeye getirilen hüküm müdür? Bunları yeri geldiği zaman tekrar konuşacağız ama Komisyonumuzun dikkatine sunmak isterim. Bu değerlendirmelerin hepsi -Sayın Özkan’ın tarzıyla birlikte bakıldığında- amacın, gerekçede ifade edildiği üzere Anayasa Mahkemesi kararlarına ve Anayasa’ya uymak olmadığını açıkça ortaya koyuyor.

Hepimiz biliyoruz ki hukuk sürekli değişen, gelişen canlı bir disiplindir. Bu anlamda, yüzyıl önceki bir kanunun bugün Anayasa Mahkemesi tarafından iptalini bir garabet olarak görmemek gerekir ve değildir. Bu anlamda “Cumhuriyet boyunca var olan kanunlar bizim zamanımızda iptal edildi.” deyip iptal edilen hükmü aynen geri getirmek makul görülemez; bu, şuna benzer: Küstüm, oynamıyorum. Yani Anayasa yargısına karşı böyle bir tutum içerisinde olmanın makul hiçbir açıklaması yoktur. Yüzyıllık kanunu iptal eden yargıçların tamamı mevcut iktidar döneminde atanmıştır. Eğer bir hukuksal durum tespit edilmiş ve aykırılık gerekçesiyle iptal hükmü kurulmuş ise bundan rahatsız olmamak gerekir. Yasayı yorumlama yetkisi hâkimlerde değil mi? Anayasa’ya uygunluk denetimi yetkisi hâkimlerde değil mi? Elbette hâkimlerde ve yargıda. O zaman, bu iptal hükümlerinden rahatsız olmamak gerekir. İptal kararlarına uyma yükümlülüğünün yasama ve yürütmede olduğunu ifade ederken Anayasa’nın 153’üncü maddesinin son fıkrası hükmünü de hep söyledik ama bir defa daha hatırlatmak istiyorum. Anayasa’nın 153’üncü maddesinin son fıkrası uyarınca: “Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.” Bu maddenin yasama organı bakımından anlamı ve getirdiği en önemli yükümlülük, eğer iptal kararı sonrasında da hukuk düzeninde yeni bir düzenleme yapma ihtiyacı devam ediyorsa, Anayasa Mahkemesinin iptal kararında varılan sonucu ve bu iptal kararına dayanak oluşturan gerekçeyi dikkate alarak Anayasa’ya uygun yeni bir norm tesis etmek gerekir. Yani yasama organı verilen bir iptal kararı sonrasında, iptal edilen normun lafızıyla aynı ya da benzer olan ya da iptal kararına dayanak oluşturan gerekçeyi dikkate almayan ve aynı hukuki sonucu doğuracak yeni bir norm oluşturmaz; bunu yapmak Anayasa’nın 153’üncü maddesinin son fıkrasının ihlali anlamına gelmektedir.

Meclis Genel Kurulunda şu anda Öğretmenlik Meslek Kanunu görüşülüyor. Burada 1 milyon öğretmenin diploması getirilen düzenlemeyle yok sayılıyor. Asıl bu noktada ben şöyle bir tavsiyede bulunmak isterim: Bile isteye, göz göre göre Anayasa 153’ün son hükmüne aykırı davranan hukukçunun diplomasını almak gerekir asıl diye kendi görüşümü ifade etmek istiyorum.

Getirilen paket... Tabii ki yine her zaman eleştirdiğimiz gibi 153’ün sonunu söyledik, torba yasayı söylemezsek olmaz. Bu teklif, bir grup milletvekili arkadaşımızın bir araya gelip hazırlayabileceği bir teklif değil. Çünkü ne milletvekillerinin ulaşabileceği bilgi dağarcığı ne de bu noktada bu kadar kapsamlı; 20’den fazla maddeyi değiştiren bir kanun teklifini ihtiyaçları öngörüp, bir araya gelip, belirleyip ve bununla ilgili düzenlemeleri hazırlayıp Komisyona sunması mümkün değil. Bu, her zaman bildiğimiz gibi -yine defalarca da söylendi- Adalet Bakanlığının nezdinde hazırlanan kanun teklifi, taslağı teklif olarak önümüze, Komisyonun önüne getirilmiş bulunuyor.

Bu, şimdi, olmayanı oluyormuş gibi gösterme oyunudur. Yasaların bakanlıklar tarafından hazırlandığını dile getirdim. Maalesef, milletvekillerimiz hazırlamış gibi yapıyorlar. Bunun böyle

olduğunu bilmeyen yok ama herkesin işine böylesi geliyor. Aksi iddia oluyorsa yani eğer bu kanun teklifinin hazırlayıcısı arkadaşlar bunun aksi olduğunu iddia ederlerse, bir defa olsun muhalefet milletvekillerinin Meclis Başkanlığına sunduğu ve Komisyonumuza havale edilen tek bir kanun teklifini görüşelim ve yasalaştıralım. Buyurun, böyle yapacaksınız ben bütün söylediklerimi geri alacağım. Bu kanun tekliflerinin böyle hazırlandığını ifade ettik. Bakanlar gelsin, Komisyonunda kanun tekliflerine sahip çıksınlar, biz de direkt onlara kanun teklifi hakkındaki tereddütlerimizi dile getirelim.

Bu paket “yargı reform paketi” olarak sunulan, sözde hak ve özgürlükleri güçlendirme hedefi doğrultusunda getirilmiş bir teklif. Düzenlemelerin bir bölümü, yargısal süreçlerde idarece tespit edilen kimi sorunların çözümüne yönelik ya da yürütme ve idarenin talepleri doğrultusunda yapılmış izlenimi doğurmaktadır, bir bölümü ise Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının neticesidir. Bunların bazılarını, Anayasa Mahkemesinin iptalinin oluşturacağı değişimi engelleme amacına matuf olanlar olarak değerlendirmek mümkündür. Yani Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararını hükümsüz hâle getirmek için kanuni düzenleme yapıyoruz Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu olarak ve geçerse, Genel Kurulda Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararına açık aykırı düzenlemeler karşımızda, bunları görüşeceğiz.

Bu anlamda, öneri paketindeki 3 madde yani 14, 15 ve 18’inci maddeler, Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerini bütünüyle görmezden gelmekte, kararın etkisini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bunlarla ilgili 14’üncü maddede düzenlenen kamulaştırmaz el atma, fiilen tahsis ve mülkiyet hakkı ihlaline yönelik düzenleme, iptal edilen 221 sayılı Kanun’a tekrar hayat vermektedir; Anayasa 35, 46, 13’üncü maddelerine aykırı olan bir düzenlemedir. Kamulaştırma işlemi yapılmadan kamu makamları tarafından el atılarak kamu hizmetine özgülünen gayrimenkullerin tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılacağı düzenlenmiştir. Taşınmazın hak sahiplerinin, bu anlamda sadece taşınmazın fiilî tahsis tarihindeki rayiç bedelini isteyebileceği düzenlenmiştir. 14’üncü maddeyle iptal edilen hükümler neredeyse bire bir aynı biçimde tekrar düzenlenmektedir. Böylelikle, kararda da belirtildiği gibi, gayrimenkulün kamulaştırılması için bir kamu yararının varlığı, gayrimenkulün gerçek karşılığı üzerinden kamulaştırılması, bu bedelin peşin ve nakden ödenmesi, ödenmezse kamu alacakları için uygulanan en yüksek faize tabi olması gerekleri dikkate alınmamaktadır.

Bunlara ilave olarak, Anayasa 153 gereği Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme, yargı organlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığı hükmü de ihlal edilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararında yürürlük tarihi olarak Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren dokuz ay sonrası belirlenmiştir; bu da 4/5/2023 tarihidir. İptal edilen 221 sayılı Kanun çerçevesinde açılan ve devam etmekte olan davalar hakkında, Anayasa’ya aykırı olduğu tespit edilen kanun hükümlerinin uygulanması istenmektedir bu düzenlemeyle.

Anayasa’nın 2’nci maddesi hukuk devleti ilkesi gereği, kesinleşmiş hukuki durumlar bakımından hukuk güvenliğini korumak adına, Anayasa 153 Anayasa Mahkemesi kararlarının geçmişe etki etmemesi kuralını koymaktadır; bunun istisnaları mevcuttur ve bunlardan biri de devam eden davalar bakımından iptal kararının etki doğurmasıdır. İtiraz yoluna başvuran kişi ve başvurumakla birlikte davası devam eden kişiler bakımından Anayasa Mahkemesi kararı etki doğurmalıdır; aksi takdirde, hukuk devleti ilkesinin, mülkiyet hakkının, itiraz yolunun ve Anayasa yargısının hiçbir anlamı kalmaz. Kaldı ki yapılan düzenlemenin kendisi geçmişe etki eder şekilde hak kayıpları yaratmaktadır. Anayasa Mahkemesi kararı 4/5/2023 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra devam eden davalarda 221 sayılı Kanun artık uygulanamaz. Bu davaların derdest olduğu mahkemelerin şu anda yani 4/5/2023’ten bu tarafa, eğer dosyaları tekemmül etmiş ise 221 yokmuş gibi hüküm kurması gerekir ama getirilen düzenlemeyle, bir yıldan fazla süre geçmesine rağmen geriye yönelik bir uygulama yapılmak istenmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararının geriye yürümeyeceğini iddia edenler, söyleyenler -gerekçede, çeşitli konuşmalarda- geriye yürüten kanun yapıyorlar yani şimdi bunu Adalet Komisyonunda birisi bize anlatsın -niye geriye yürüten- geriye yürüten kanun nasıl yapılır, biz de öğrenelim.

Kadının soyadıyla ilgili teklifin 15'inci maddesinde, kadının soyadı hakkına ilişkin uzun yıllardır devam eden hukuka aykırılık sürdürülmektedir. Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Yargıtayın kadının soyadı hakkına ilişkin kararları görmezden gelinerek Anayasa'nın 20'nci maddesi kapsamında bir hak olarak kabul edilen soyadı hakkını, kadınlar için Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesine aykırı olarak düzenleyen Medeni Kanun'un 187'nci maddesini hâlen ayakta tutmaya çalışmaktasınız; bu konudaki ihlal Medeni Kanun'un 187'nci maddesi düzenlemesinden kaynaklanmaktadır. Söz konusu hükmü iptal etmeyi 2011'de reddeden Anayasa Mahkemesi, 2023'te hükmü iptal etmiştir, ederken Anayasa'nın 90'ıncı maddesi gereği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kanunların üzerinde olduğunu da belirterek bireysel başvuru kararlarından da bahsetmiş, Yargıtayın da 2015'te Hukuk Genel Kurulu kararıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden doğan bu hakkı Anayasa 90 gereği korumak zorunda olduğunu kabul ettiğini ifade etmiştir. Nihayet 2023'te iptal edilen Medeni Kanun'un 187'nci maddesi, sonra daha eşitlikçi, yeni bir hukuki durum yaratmak yerine, yirmi yıllık hukuksuzluk teklif sahipleri tarafından sürdürülmek istenmektedir. Anayasa Mahkemesinin kararları Anayasa 153 son fıkra gereği bağlayıcıdır; iptal edilen bir hüküm tekrar aynı biçimde düzenlenirse doğrudan 153'üncü madde ihlali olur. Ayrıca, Anayasa'nın 10'uncu maddesine, 20'nci maddesine ve 90'ıncı maddesine de aykırılık açıktır.

Şimdi, biz bunları söylüyoruz, siz belki de getirdiğiniz teklifi yine aynı şekilde hem Komisyondan hem de Genel Kuruldan geçireceksiniz, sonra Anayasa Mahkemesi yine iptal edecek. Ne olacak? Anayasa Mahkemesi, Anayasa yargısı siyasete müdahale mi etmiş olacak? Ailenin korunması kadının hakları çiğnenerek olmaz. Aile, kadını da içine alan bir bütünsel ancak eşitlik ilkesi çerçevesinde anlamlı bir varlık kazanabilir. Kaldı ki Anayasa'nın 10'uncu maddesinin ikinci fıkrası açık bir biçimde devlete kadın-erkek eşitliğini hayata geçirme ödevi vermektedir.

Son olarak, teklifin 18'inci maddesindeki düzenlemeyle ilgili de bir şeyler söylemek istiyorum. Baba olduğunu iddia eden kişinin soybağının reddi davası açamaması özel hayata saygı ve hak arama özgürlüğü ihlali. Anayasa Mahkemesi 6/3/2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan kararıyla, Medeni Kanun'un 291'inci maddesinde kısmi bir iptal gerçekleştirmiştir; iptal edilen hüküm soybağının reddi davasını kimlerin açabileceğine ilişkin olan Medeni Kanun düzenlemesidir. Buna göre, baba olduğunu iddia eden kişiye dava açma hakkı ancak çok istisnai hâllerde, baba olduğu hukuken kabul edilen kişinin dava açma süresinin geçmesinden önce ölmesi durumunda tanınmaktaydı. Oysa baba olduğunu ileri süren kişinin de bir DNA testiyle tespit edilebilecek bu biyolojik gerçeği öğrenmeye anayasal olarak hakkı vardır. Bu sebeple, Anayasa Mahkemesi iptal kararı vermiş ve baba olduğunu iddia eden kişinin de etkili bir başvuru yoluyla gerçek baba olduğunu ispatlayarak hukuki durumu buna göre düzeltebilmeyi talep edebilmesi gerektiğini hüküm altına almıştır. Burada hem özel hayata saygı hakkı hem de hak arama hürriyeti ihlali söz konusudur.

Yargı paketinin 18'inci maddesi ise “ailenin korunması” kavramı gerekçe gösterilerek Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükmü aynen tekrar vücuda getirmektedir. Anayasa 153 gereği yasama organını da bağlayan Anayasa Mahkemesi kararı uygulanmamakta, aynı hüküm tekrar tesis edilmek istenerek Anayasa Mahkemesi kararı etkisiz hâle getirilmek istenmektedir. O kutsiyetinden bahsettiğimiz aile, yalanlar üzerine kurulamayacağı gibi, biyolojik olarak tespit edilmesi mümkün gerçekleri saklayarak da sürdürülemez yani biyolojik olarak baba olmayan bir kişiye, sadece “aileyi korumak” adı altında, bir erkek egemen bakış açısıyla “baba” demek, bunu da hukuksal bir kılıfa

uydurmak gerçekten kabul edilemez; bu, ne insanlığın kabul edebileceği bir durumdur ne de hukukun kabul edeceği bir durumdur. Eğer baba biyolojik olarak tespit edilebiliyorsa -ki bugünkü tıp teknolojisi açısından burada bir engel yok- baba odur; diğer hususlar, başka düzenlemelerle, başka şeylerle telafi edilebilir ama biyolojik olarak baba olmayana “baba” demek, biyolojik babanın da baba olduğunu ispat etme hakkını elinden almak gerçekten hukuksal olarak kabul edilebilir bir şey değildir diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Ünver.

Şimdi, sözü Sayın Kayışoğlu'na vereceğim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hakikaten böyle bir reformu görüşmekten utanıyoruz, kadınlar olarak utanıyoruz çünkü bu reform değil bir geriye gidiş.

Şimdi, öncelikle şunu belirtmek gerekir ki ortada bir fonksiyon gaspı var esasına baktığımızda işin çünkü yürütme organının bizzat beyanlarıyla ki bizim Anayasa değişikliği gerçekleşirken sık sık dile getirdiğimiz ama AKP milletvekillerinin hiçbir zaman kabul etmediği ama ucube rejime geçmekle birlikte fiilen sürekli hayata geçirdikleri, yürütmeden gelen kanun tekliflerine şeklen imza atarak güya kuvvetler ayrılığını gerçekleştirdiği bu sistemde şeklen Cahit Bey ve arkadaşları imza atmış olsalar da aslında yasamanın fonksiyonunu yürütme organı gasbediyor fiilen ve teklifler bu şekilde geliyor. Bu doğru bir şey değil. Bizzat yasamanın, hukukun evrensel ilkelerini, Anayasa'daki ilkeleri böyle dolanarak birtakım işler yapması gerçekten yakışmıyor bu Gazi Meclise.

Diğer konu, evet, Anayasa'ya aykırılık çokça gündeme getirildi; bu çok açık yani bunu artık nasıl ifade edebiliriz bilmiyoruz ama söylediğimiz her hukuki cümle de maalesef, havada asılı kaldığı için, karşılık bulmadığı için, somut olarak sonuç getirmediği için artık hakikaten kelimelerimiz tükeniyor. Yani Anayasa Mahkemesinin kararlarının hepimiz açısından, bütün organlar açısından, kurumlar açısından bağlayıcı olduğu Anayasa'da yazıyor, bizzat Anayasa'da yazıyor ve bunu da yine bu Meclis çıkardı, düzenledi ve Anayasa Mahkemesinin aldığı kararı şimdi, bu Meclis uygulamayarak Anayasa'yı ihlal ediyor ve sizler de buna alet oluyorsunuz değerli arkadaşlar, bizim bütün uyarılarımıza rağmen... Bu, bir kelimedede, aynı anlama gelen bir kelimedede yapılan değişiklikle güya Anayasa Mahkemesi kararına uyuyormuş gibi yapmak da hakikaten ancak sizin yapabileceğiniz bir işti.

Şimdi, baktığımızda, iş bu noktaya gelecekseniz... Yani kadınların kendi soyadını kullanma hakkı uzun zamandır ki ilk dava 95'te Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürülmüş, oradan bile baktığımızda otuz yıllık, kırk yıllık bir süreç var, oradan bile baktığımızda çok uzun süreli bir mücadelenin sonucu; eğer bunu tekrar bu yasayla geri alacaksınız o zaman ne yapalım? Biz de kadın örgütleriyle örgütlenip 1 milyon, 2 milyon, 5 milyon kadın tekrar mahkemelere mi gidelim? Yani bu reformun bir amacı da iş yükünü azaltmak değil mi? O zaman, biz kadınlar, kendi soyadlarını kullanmak için milyonlarca kadın gidip dava mı açsın? O zaman ne yapacaksınız; mahkemeleri mi kapatacaksınız, Yargıtay'ı mı kapatacaksınız, Anayasa Mahkemesini mi kapatacaksınız yok saymanın ötesine geçip? Hakikaten akıl alır gibi değil, doğru bir şey de değil o yüzden gelin, bundan vazgeçin diyorum çünkü ben siyasi partisi ne olursa olsun bütün kadın vekillerin bu değişikliği doğru bulmadığını düşünüyorum ve tabii ki bütün kadın yurttaşların da doğru bulmadığını düşünüyorum.

Şimdi, Cahit Bey sabah yüzyıllık bir süreçten bahsetti, ben de kısaca bu yüzyıllık süreçten bahsetmek isterim yani kadınların insan olarak sayıldığı bu topraklarda ne yapıldı? Cumhuriyetten sonra birtakım kazanımlar elde edildi, Medeni Yasa kabul edildi; kadınlar, erkeklerle eşit miras hakkından tutun nafaka hakkına kadar, evliliğin resmi hâle gelmesi, seçme, seçilme hakkı gibi haklarla tanıştı ve

birçok Avrupa ülkesinden önce tanıştı ki sonrasında da tabii, zaman zaman yapılan değişikliklerle bu daha da ileriye götürüldü ki insan hakları -kadınların hakları da bunun içerisinde, ayrı sayılamaz- her zaman ileriye gider, canlı metinler olarak kabul edilir.

En önemli değişiklikler 2001 yılında yapıldı. Medeni Yasa kökten değişti. Biz hukuk fakültesine girerken Medeni Kanun'da "Ailenin reisi kocadır." yazıyordu, 2001 yılında "Eşler arasında eşitliğe dayanır." yazdı ki o zaman da böyle saçma sapan tartışmalar olmuştu. Yani hatırlıyorum, Turgut Hoca -yasayı düzenleyen, benim de üniversiteden hocamdı, ben mesleğe yeni başlamıştım- bize şöyle anlatıyordu: "Ya, şimdi, bununla ilgili şöyle kaygılar var yine erkeklerin kaygılarıydı tabii onlar- işte, diyelim ki çocuğun adını koyma konusunda eşler anlaşamadı. İşte, annesi dedi ki: 'Oğlan oldu, benim babamın adı olacak.' Babası dedi ki: 'Hayır, benim babamın adı olacak.' O zaman ne yapacaklar, hâkime gidecekler. Hâkim de iki tarafı dinleyecek, diyecek ki: 'Madem anlaşamıyorsunuz, o zaman benim babamın adı oldu.' deyip işte, çocuğa kendi babasının adını koyacak." gibi saçma sapan gerekçeler ileri sürülüyordu bu eşler arasında eşitliğe dayanan aile birliği tanımı geldiğinde de şimdi de aynı şey. Soyadıyla ilgili konuşurken de "Yok efendim, onunki mi olacak, bununki mi olacak; çocuk etkilenecek." Ya, bırakın çocuğun etkilenip etkilenmemesini, zaten anne babası düşünür. Yani somut bir örnek vereyim kendi hayatımdan. Benim kızım doğduğunda -adı Arya- eşim dedi ki: İstersen bir adını da -biz Arya konusunda mutabık kalmıştık- Altaca koyalım, Arya Altaca Kayışoğlu olsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Allah bağışlasın Sayın Vekilim, kaç yaşında?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Sağ olun, hepimizinkini, cümlemizinkini. 12 yaşında.

Düşündüm, dedim ki: İki isim, zorlanacak, anlaşılmayacak çünkü benim soyadımı da genelde insanlar Atıcı, Altacan, Atacan falan algılıyorlar; hani, çocuğun hayatında bir zorluk olmasın. Merak etmeyin değerli erkekler, biz çocuklarımızı düşünüyoruz zaten, onların psikolojisini düşünüyoruz yani hiç kaygılanmayın, biz kadınlar en doğru kararı verimiz hayatımızla ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ondan eminiz zaten Sayın Vekilim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Ama öyle değil, bu yasa öyle demiyor, bu yasa diyor ki: "Siz kadınlar anlamazsınız. Siz ailenin değerini bilmiyorsunuz. Siz çocukların psikolojisini düşünmüyorsunuz. En iyisini biz biliriz. Biz erkekler yaparız. Biz erkekler karar..." Resmen böyle diyorsunuz yani bunun açıklaması bu. O yüzden, bunu kabul etmiyoruz. İşte, Gökçe Başkanımız da anlattı sabah; dünyanın hiçbir yerinde yani bizden daha geri kalmış ülkelerde bile böyle bir dayatma yok.

Ayrıca, nedir? Hepimiz hukukçuyuz, biliyoruz; her insan eşit, hür doğar. Yani cinsiyetimize veya sizin cinsiyetinize siz mi karar veriyorsunuz doğarken? Ya, doğduktan sonra niye aynı haklara sahip olamıyoruz? Neden kadının soyadı değiştirilip erkeğin soyadı dayatılıyor? Neden kadın istediği soyadını seçemiyor? Yani aile kurumu nasıl zedeleniyor bundan? "Aile" kavramı konusunda da hakikaten farklı düşünüyoruz, öyle anlaşılıyor. Yani sizin "aile" dediğiniz şey şu: "Kadın dayak yese de boşanmasın. Boşanmak istiyorsa öldürülebilir, yoksa aile kurumu zedelenir, zarar görür. Bizim geleneklerimize aykırı." Evet, geleneklerimize gidekseniz ne yapacaksınız? Bir dahaki reform paketi içerisinde de kadınların miras hakkını mı geri alacaksınız? Geleneklerimizde bu da vardı, değil mi? Egeli vekillerimiz var, sahil kısımları değersiz diye kız çocuklarına bırakılmıyor muydu bu topraklarda? Evet, şimdi kızlar zengin; bu da ilahi adalet herhâlde. Ne yapacaksınız? Yani bu da gelenek. Diyeceksiniz ki: "Bizim geleneklerimize aykırıydı bu miras hakları." Bir dahaki reformda da onu koyun bari oldu olacak. Hakikaten ya, mantıklı bir şey söyleyin şu kadarcık böyle ikna olabileceğimiz; yok. Yani "reform" diyorsunuz, adı üstünde "reform" yeniden yeni bir şey yapmak. Yeni bir şey yok ki bunun

içinde, yaparsanız getirin, değiştiririm, HSK'den Adalet Bakanlığı müsteşarını çıkaralım, savcının kürsüsünü indirelim, eşitleyelim iddia makamıyla; yargıç güvencesi getirelim, yargı bağımsızlığını sağlayacak ilkeleri koyalım. “Reform” dediğiniz böyle olur. Kadının soyadına dayatmakla reform olmaz. O yüzden, bu düzenlemeyi asla kabul etmiyoruz. Bütün kadınlar olarak da haklarımızın sonuna kadar savunucusuyuz çünkü bu haklar öyle kolay kolay kazanılmadı. Yüz yıllardır, bin yıllardır birçok kadın bedel ödedi; canıyla, kaniyle, yıllarca davalar açarak, haklarını savunarak bu noktaya getirdiler. O yüzden, böyle, erkeklerin Mecliste çoğunluğuyla parmaklarını kaldırıp indirip bu hakkı elimizden almasına izin vermeyeceğim diyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Vallahi, ben destekliyorum. “Erkekler olarak” derken beni aynı potaya koymayın.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Mahmut Abi, senin desteğini her zaman hissediyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Aysu Hanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi meslektaşlarım, sevgili Komisyon üyesi arkadaşlarım; şimdi, tarih, toprakları işgal altındayken iktidarının derdinde olan, halkı açlıkla sınanırken pasta buyuran, meleklerin cinsiyetiyle uğraşan nice hükümdarlarla dolu. AKP'nin “yargı paketi” kisvesi altında hâlâ kadınlarla uğraşması da maalesef bu tarihin tekrarı. Mahalle yanarken biz sayenizde burada soyadını tartışıyoruz.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Enflasyonun yüzde 186 olduğu, milletin yoksullukla sınındığı, hukuka güvenin kalmadığı bir ortamda yani gerçekten, tartışılacak bu kadar şey varken bir milletvekili olarak burada kadının soyadını tartışıyor olmaktan hicap duyuyorum.

Bununla birlikte, soyadı meselesine ilişkin bu çağ dışı önerinizin hukuka uygunluk, eşitlik, aile bütünlüğü ve kişisel özgürlük olmak üzere ciddi çelişkileri ve yanlışları var; bu yüzden de kabulü mümkün değildir ve kabul edilemez.

Hâlihazırdaki durum, 2001 yılından itibaren Medeni Kanun'da yapılan değişiklikler ve Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca zaten eşler erkeğin soyadını ortak soyadı olarak kullanabileceği gibi, kadın talebi doğrultusunda evlilik öncesi soyadını eşinin soyadıyla beraber ya da tek başına kullanabiliyor. Yani burada ne var? Bir özgürlük ve bir seçim hakkı söz konusu. Sizin önerinizde ne var? Sizin hâlihazırdaki bu önerinizin tek bir etkisi var, bu seçim hakkının kısıtlanması var, kadının tek başına evlilik öncesi soyadını kullanma hakkının yasaklanması var. Bir kere, hukuka uygun bir şekilde edinilmiş hak ve özgürlüklerin kısıtlanması ya da yasaklanmasıyla değil ailenin, hiçbir şeyin bütünlüğünü koruyamazsınız sayın vekiller. Peki, sizin gerekçeniz ne? Samimiyetle yani tüm iyi niyetimle ben bakıyorum, gerekçeniz ne? Aile bütünlüğü.

Değerli arkadaşlar, aile ve aile bütünlüğü sizin için gerçekten bu kadar değerliyse yani ne demek bu aile ve aile bütünlüğü, bunu açık bir şekilde tartışalım. Çünkü sizin bütünlüğünü korumak istediğiniz aile, aile içi şiddetle, ensestle, cinsel saldırıyla, çocuk istismarıyla, çocuk yaşta evlilikle dağılmıyor da kadının soyadını kullanmasıyla dağılıyorsa yok olsun daha iyi, yok olsun, gerçekten. Oysa aile sevgiye, saygıya, özveriye, eşitliğe dayalı bir kurumdur.

Ayrıca, bugün yoksulluk ve ekonomik zorluklar aile içi geçimsizliklerin en büyük sebebi yani ailelerin derdi soyadı değil, geçim, sizin vazifeniz de bu geçimi kolaylaştırmaktır; ailelerin hür iradelerine, aile içi kararlarına karışmak sizin üzerinize vazife değildir. Yasamanın da yürütmenin de

kimsenin aile içi kararları burnunu sokmaya hakkı yok ya! Siz aile bütünlüğü sağlansın istiyorsanız, üzerinize vazife olmayan işlerle uğraşmayı bırakın, lütfen, rica ediyorum; önce üzerinize vazife olan işleri halledin, ülke ekonomisini soktuğunuz çukurdan, milleti mecbur bıraktığınız bu yoksulluktan kurtarın.

Değerli arkadaşlar, eğer aile bütünlüğünü koruma isteğinizde samimiyseniz ki değilsiniz, ailelerin maddi durumlarını iyileştirin; eğer samimiyseniz ki değilsiniz, yıllardır eş durumundan tayin bekleyen insanları kapı önünde bekletmezsiniz; eğer samimiyseniz ki değilsiniz, vergi muafiyetini mazbut vakıf adı altında ne idiği belirsiz vakıflara değil, ailelere tanırınız.

Diğer gerekçeniz ne? Çocuğun üstün yararı. Eyvahlar olsun gerçekten! Çocuk istismarının araştırılmasına bile “Hayır.” diyenler, çocuk istismarı konusunda “Rızası tartışılır.” diyenler ne zamandan beri çocuğun üstün yararını düşünür oldu ya! Üç kurşuluk tarikat oyları için “Bir kereden bir şey olmaz.” diyenleri siz alkışlamadınız mı, kendi ellerinizle alkışlamadınız mı? Bu, yalnızca politik değil vicdani bir ikiye bölme hareketidir aynı zamanda, bu ikiye bölme hareketinin hesabını değil seçmene, kendinize bile veremezsiniz sayın vekiller; çok üzgünüm. Anlayacağınız dilden söyleyeyim: Biz çocuğun üstün yararını sizin gibi menfaati uğruna çocuk istismarına göz yumanlardan öğrenecek değiliz.

Gelelim çocuğun hangi soyadını kullanacağı meselesine. Şimdi, bir kere, uygulamada böyle bir karışıklık söz konusu değil sayın vekiller. “Evlilik birliği içinde çocuğun soyadı babasının soyadıdır.” şeklinde bir düzenleme var. Ha, yok, daha eşitlikçi, daha net bir düzenleme yapılacaksa eğer bunun da başka yolları var. Avrupa’daki ya da Amerika Birleşik Devletleri’ndeki gibi eşlerden her birine, birbirinin soyadını almak veya iki soyadını da beraber aile soyadı olarak seçme hakkı pekâlâ verilebilir; bunu yapabiliriz. Ayrıca, bugün evli bir kadın eşinin soyadını alabileceksen aynı özgürlük erkeğe tanınmıyor. İddia ediyorum, bana burada biriniz, bu soyadı alma zorunluluğunun neden erkeğe değil de kadına yüklenen bir külfet olduğunu mantıklı bir şekilde açıklayamaz; açıklayın. Nitekim gerekçenize bakıyorum, bomboş bir kâğıt parçasından ibaret. Kadınların özgürlüğünü kısıtlamak yerine erkeklere de aynı özgürlüğü versenize. Yetişkin insanların çocuklarına vasilik yapacağınız, rahat bırakın; kendi çocuklarının soyadına kendileri karar versinler. Dünyada benzer uygulamalar sadece Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri’nde yok, İran’da, Suudi Arabistan’da bile varken aklınıza nedense sadece kadını kısıtlamak geliyor. Arkadaşlar, isteyen, istediği soyadını alır; kusura bakmayın da size ne ya, kime ne?

Diğer amacınız ne sizin? Kayıt ve soy bağı meselesi. Gerçekten, koskoca devlet, kadının evlilik öncesindeki soyadını kullanmasıyla kayıt tutmakta, soy bağı belirlemede zorlanıyorsa hepimizin vay hâline! Bu ülkede binlerce, milyonlarca “Şahin, Yılmaz, Demir” gibi soyadlar var mesela, soy bağı belirleme konusunda bugüne kadar hiçbir sıkıntı olmadı da kadınlar kendi soyadlarını kullanınca mı zorluk yaşayacak devletimiz? Yönetmekten bu kadar mı acizsiniz gerçekten? Hayır ama sizin derdiniz başka, derdiniz İstanbul Sözleşmesi’nden çıkma girişiminizle ince ince döşediğiniz çağ dışı ataerkillik, derdiniz hukuk, derdiniz Anayasa ve Anayasa’nın teminatı olan Anayasa Mahkemesi kararları, derdiniz oy, sırtınızı dayattığınız üç beş tarikattan alacağınız oy. Çok üzgünüm, gerçekten ya! Evliliğin ve ailenin her türlü külfetini yasama eliyle kadına yükleyerek siz, değil aileyi korumak, insanları aile kurma fikrinden bile soğutuyorsunuz. Böyle paketlerle, torbalarla hukuk garabetlerini “öneri” diye getiriyorsunuz. Yani burada bu öneriyi savunan hukukçu meslektaşlarımı gerçekten üzüntüyle izliyorum.

Değerli arkadaşlar, defalarca söylendi, bir kez de ben söyleyeyim: Bu öneri, eşitliğe, ifade özgürlüğüne, Anayasa’nın 10’uncu maddesine aykırı. Yine “Aile, eşler arasında eşitliğe dayanır.” diyen Anayasa 41’e aykırı. Kararlarıyla bağlı bulunduğumuz Anayasa Mahkemesi gerekçeli kararına

aykırı, dolayısıyla Anayasa 153'e aykırı. İmzacısı olduğumuz CEDAW madde 16'ya aykırı, dolayısıyla Anayasa madde 90'a ayrıca aykırı. Yani neresinden baksak elimizde kalan bir hukuk garabeti, olsa olsa adı "aykırılıklar paketi" olabilecek bir hukuk garabeti. Yazıklar olsun ya!

Hesaba katmadığınız ya da katmak istemediğiniz şey şu: Hukuk bir gün, herkese lazım olduğu gibi size de lazım olacak sayın iktidar milletvekilleri. Kadınlar yıllardır verdiği hukuk mücadelesiyle bu özgürlüğe kavuştular. Kadınlara kendi soyadlarını kullanma hakkını siz vermediniz ki siz alarsınız. Siz mi verdiniz de siz alıyorsunuz ya! Biz hakkımızı, Anayasa Mahkemesine yapılan binlerce başvuruyla tabiri caizse söke söke aldık, söke söke. O yüzden, bu adrese teslim şablon paketlerle de hakkımızdan vazgeçecek değiliz, mücadele etmeye de devam edeceğiz; bunu herkes çok iyi bilsin.

Burada, mesela, Sayın Emine Hanım "Yavuz" soyadını övünçle taşıdığını düşündüğüm Bursa Milletvekili, zannediyorum ki içten içe o da bizimle aynı fikirdedir. Seçim meydanlarında beraber yürüdüğünüz, çeşitli hukuki manevralarla eşine kendi soyadını veren Sayın Tansu Çiller. Acaba verdiği mücadeleye ihanet edecek midir? Ya da Avrupa Konseyi toplantılarımızda özgürlük naraları atan iktidar partisi milletvekilleri herhâlde benim gibi düşünüyorlardır. Yoksa bulunduğunuz coğrafi konuma göre fikirleriniz değişiyorsa tabii, onu bilemeyeceğim.

Ya, bir de ne var biliyor musunuz? Bu şekilde siz Anayasa'yı itibarsızlaştırıyorsunuz. Anayasa'yı itibarsızlaştırarak yeni anayasa falan da yapamazsınız sayın milletvekilleri. Hele hele, insanların hukuk mücadelesiyle elde ettiği kazanımları politik oyunlarla, zorbalıkla geri almaya kalkarsanız o iddia ettiğiniz özgürlükçü anayasayı hiç yapamazsınız. Diyelim ki bu öneriyi geçirdiniz, Anayasa Mahkemesi tekrar bunu iptal edecek, Anayasa Mahkemesi tekrar bu yasayı iptal ettiğinde yine yargıyı paketleyip buraya mı getireceksiniz?

Şunu unutmayın: Sizi iktidara getiren kadınlar sizi indirmesini de gayet iyi bilecekler. İktidarınızın son demlerinde bu ikiliyüzlü önerilere oy verenleriniz, destekleyenleriniz, ses çıkarmayıp kabuğuna çekilenlerinizse sadece seçmene değil adalete de gelecek nesillere de ve varsa eğer kendi vicdanlarında da bunun hesabını verecek diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Şimdi, söz hakkı Sayın Suiçmez'de.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, size şahsınızda, Komisyon üyesi olan, olmayan tüm milletvekillerine ve Bakanlık bürokratlarına sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Burada maruz kaldığımız tutumu kinadığımızı belirtmek isterim. Herkes için konuşuyorum, bu iktidar veya muhalefet milletvekilleri açısından değil. İlkokul çocukları gibi, ne zaman söz alacağımızın belli olmadığı, iskemle, koltuk kapmak için yarıştığımız, lavaboya gittiğimiz zaman acaba kim oturacak koltuğa diye düşüneceğimiz... Hiç öyle yapmayın Başkanım, buradaki pozisyon bu, insan haklarına aykırı bir çalışma sistemimiz var; bu, doğru değil, buna karşı çıkmak tüm... Sizden kaynaklı değil bu dediklerim, saat ondan beri siz oturuyorsunuz yerinizden kıpırdamadan. Yani bunun doğru olduğunu kim söyleyebilir arkadaşlar? Böyle bir çalışma sistemini hepimizin reddetmesi gerekir. Başkan, ondan beri oturuyor, saat akşam altı; sekiz saatir, böyle bir şey olabilir mi? Dünyada hangi Mecliste böyle bir çalışma sistemi var, biz bunları düzene koyamaz mıyız? Dün, Plan ve Bütçe Komisyonu çalışıyor, bir yandan KEFEK çalışıyor, Meclis Genel Kurulunda ayrı bir çalışma var, hangisine yetişelim şaşırıyoruz ama niye şaşırıyoruz? Çalışmak isteyen milletvekilleriyez sonuç itibarıyla, yasama görevini yerine getirmek için buradayız, bir anı bile ben kaçırmak istemiyorum ama bu insanlık dışı çalışma ortamını reddettiğimi, doğru bulmadığımı ve tüm milletvekillerinin de bunu reddetmesi gerektiğinin altını çiziyorum.

çize belirtiyorum. Sadece Sayın Başkana ait bir serzeniş değil, genel anlamda tüm çalışmalarımız böyle; doğru değil, buradan sağlıklı bir sonucun çıkması mümkün değil. Şunu düşünüyorsak, “Komisyon nedir ki zaten, Meclis nedir ki zaten. Gelir, burada konuşulur, el kalkar, Meclise gider; Mecliste de sabahın üçüne, dördüne kadar yine aynı şartlarda; uykumuz belli değil, yememiz belli değil, sabah kalkıp buraya gelmemiz belli değil, oradan da eller kalkar, iner; zaten yasama görevimizi de yerine getiririz.” diyorsanız sözüm yok ama farklı bir şey diyorsanız o zaman hep birlikte, iktidarıyla, muhalefetiyle yeni bir çalışma sistemini burada uygulamalıyız, bunun üzerine de çalışmalıyız.

Sayın Başkanım, bunu söyledikten sonra şunu söylemek istiyorum: Milletvekili seçildik, geldik. Bizden milletin beklentisi ne veya bizim milletvekili olarak görevlerimizden en önemlisi ne? Yasa yapmak. Nasıl yasa yapmak? Karmakarışık, anlaşılmayan, sonuç itibarıyla gidip gelip, gidip gelip Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, sonra gelip bir kelimesini aynı anlama gelecek bir kelimeyle değişip yeni bir yasa yapıyoruz diye, burada bu kadar emeği ortadan kaldıracak kalitesiz bir yasama yapma faaliyeti değil herhâlde. Biz, buraya kaliteli yasa yapmak için toplandık, görevimiz bu bizim.

Peki, biz ne yapıyoruz? Sürekli üzerine yemin ettiğimiz Anayasa’ya aykırı, evrensel hukuk kurallarına aykırı yasalara buradan geçiriyoruz. “Siz, biz” diye ayırım yapmadan konuşuyorum dikkatinizi çekerim çünkü bu, bütünüyle hepimizi ilgilendiren bir şeydir. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarını, sürekli olarak birbirimize ya da konuşurken “Yüce Meclisi selamlıyorum, yüce Meclisi selamlıyorum.” diyerek sağlayamayız. Yüce Meclisin itibarını ancak kaliteli yasalar yaparak sağlayabiliriz. Dolayısıyla biz öncelikle ettiğimiz yemine bağlı değiliz. Böyle bir şey olabilir miyiz? Ettiğimiz yemine en önemli kavramlardan biri de hukuk devletine bağlı kalacağımız üzerine yemin ediyoruz, Anayasa’ya sadakat üzerine yemin ediyoruz.

Peki, bugün burada ne yapıyoruz? Böyle bir şey olabilir mi? Hadi diyelim ki hukuk bilimiz yok; olabilir, tekniktir. Ya, biz Anayasa’ya sadakat üzerine yemin ediyoruz yani buna bile uyacak bir etik yapımız yok mu? Böyle bir şey olabilir mi? Kim getiriyor bu yasalara? Kim çıkmasını istiyor? Kim kabul edilmesini sağlıyor? Yani kusura bakmayın, şurada çoğu arkadaşımız hukukçu, onlar bilmiyorlar mı ki şimdi görüşeceğimiz yasalardan birçoğu Anayasa’ya aykırı, birçoğu da çıkarırsanız Anayasa Mahkemesinden tekrar geri dönecek; herkes biliyor. Aslında birçok AKP’li ve MHP’li arkadaşın da bizimle hemfikir olduğunu düşünüyorum ve bu konuda da çok iddialıyım.

Peki, o zaman biz niye bu garabet girdabının içerisinde sürekli dönüp duruyoruz? Bir yıldır Mecliste gördüğüm bu ve kendi kendime sorguluyorum; niye milletvekili olduk, itibarımız niye millet nezdinde düşüyor? Daha düne kadar halk “Azaltılsın Meclisteki milletvekili sayısını.” derken şimdi “Bunlar bir işe yaramıyor, Meclisi kapattın.” diyorlar. Niye diyorlar? İşte, biz böyle çalışırsak, biz doğru, sağlıklı ortamda, karşılıklı ortak noktalar üzerinden buluşup da Anayasa’ya ve evrensel hukuk kurallarına uygun yasama yapmazsak onlar da “Meclis kapatılsın.” Derler; çok da haksız olmazlar.

Şimdi, Sayın Başkanım, sadece öyle bilgisizlikten, boş vermişlikten kaynaklı değil bu olay yani Anayasa’ya aykırı kanun yapma sistemi. Şimdi, cebir ve şiddet unsuru da olsa -ki şiddet bölümünü belki tartışabiliriz psikolojik şiddeti de içine katarak- yani resmen Anayasa’yı ilga suçunu işliyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 309 yani.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – E , 309. Yani bunun başka şeyi yok. Ne diyor? “Başka bir düzeni getirme ya da bu düzenin fiili olarak engellenmesi.” Yani Anayasa’nın uygulanmasını elimizle -bakın, elimizle diyorum, dikkat ediyorsanız- engelleme çabası içerisindeyiz. Böyle bir şey olmaz. Yani mevcut Anayasa’yı uygulamayacağız, engellemeler yapacağız, Anayasa Mahkemesini itibarsız hâle getireceğiz, Anayasa’ya aykırı yasalar çıkarmaya devam edeceğiz; ondan sonra da biz, burada oturup

böyle sekiz saat, on saat, bugün herhâlde sabaha kadar burada bir şey yapmaya çalışacağız.

Şimdi, Sayın Başkanım, bu gelen torba yasa bir kere yasa yapma tekniğine aykırı. Böyle bir şey olur mu? Yani istisna olarak getirilen her şey -yani şimdi “siz” diyeceğim- sizin döneminizde esas olmaya başladı. Böyle bir şey kabul edilebilir mi? Birbirinden ayrı bir sürü bir şey çalışıp geliyoruz -bir anlamı da yok anladığım kadarıyla- birbiriyle ilişik içerisinde olmayan birçok kanunu iç içe koyuyoruz, ne olduğunu da anlamıyoruz, bazıları oradan oraya atlıyor -Mecliste onun gösteri hâlini de yapmıştım- hukukçular bile altından çıkamıyoruz “Bu kanunun başlangıcı nerede, nereye gidiyor, hangisini tartışacağız?” diye, belki hocam anlıyordur da biz bazen anlamakta çok zorlanıyoruz. Dolayısıyla, bu torba yapma işini de özellikle hukukçu vekiller olarak reddetmemiz gerektiğine inanıyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Anayasa’ya aykırı.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Evet, o çok net.

Şimdi, niye Anayasa Mahkemesi sürekli olarak yani son zamanlarda çoğunlukla iptal kararları veriyor? Şunlara bir baktığımız zaman, bir, diyor ki: Ya, siz, ikide bir yasama yetkisini devrediyorsunuz diyor, kanunilik ilkesine aykırı hareket ediyorsunuz diyor, hukuk devleti ilkesini ihlal ediyorsunuz diyor, kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal ediyorsunuz diyor, hukuk güvenliği ilkesini ihlal ediyorsunuz diyor. Yani bunlar gerçekten hukukun temel prensipleridir.

Şimdi, bu açıdan baktığımız zaman, biz burada oturup kaliteli bir yasa yapıyoruz diyebilir miyiz? Sonra da tutup Anayasa Mahkemesini suçlamaya kalkıyorsunuz; olacak iş değil. O, aslında -neyse cinsiyetçi olacak demeyeyim- Meclisin yapması gereken, göstermesi gereken o yasama kalitesi ilkesini korumaya çalışıyor, onun için iptaller geliyor ama sanki böyle pinpon topu gibi gitsin, gelsin. Tamam, şimdi de aynı mantıkla buraya getirdiniz, bunların çoğu Anayasa Mahkemesinden dönecek. Hocam, siz de çok iyi biliyorsunuz, Cahit Bey zaten çok iyi biliyor yani alan, veren, satan herkes çok iyi biliyor ama biz, süreç itibarıyla, bugün bu Komisyonunda Anayasa’ya aykırı birçok ayrı ayrı, birbiriyle alakasız maddeyi görüşeceğiz. Dolayısıyla gerçekten çok üzgünüm, gerçekten çok üzgünüm. Bu olacak şey değil ve bireysel anlamda şiddetle reddediyorum. Bu kadar emeğimize yazık. Günlerce, saatlerce konuşuyoruz, toplanıyoruz, bir araya geliyoruz, bağırıyoruz, kavga ediyoruz, yemiyoruz, içmiyoruz. Tabii, dışarıda millet bizi öyle görmüyor, bu ortamı görmedikleri için eleştiriyorlar olsun, eleştirsinler ama bu olacak iş değil.

Dolayısıyla Sayın Başkanım, birçok madde, bu getirdiğiniz torba yasa içerisindeki maddelerin birçok Anayasa’mızın neredeyse yarıdan fazla maddesine aykırı. Arkadaşlarımızın çoğu bu maddeleri sizlere tekrar tekrar söylediler, hiç bunları tekrarlama niyetinde değilim ama özellikle birkaç konudan bahsedip sözlerimi bitireceğim, maddeler üzerinde kısıtlama getirmezseniz söz hakkımı kullanacağım.

Bir, çoklu baroyla ilgili süreci birlikte yaşamıştık, aynen bugün öğretmenlerin yaşadığı gibi; onlar dışarıda mücadele ediyor, burada milletvekilleri görüşmeler yapıyordu. Gerçekten çoklu baronun sadece siyasete neden olduğu, avukatın hiçbir sorununu çözmediği bugün ortaya çıktı. Yani büyüğü parçalayalım, bölelim, niteliksiz hâle getirelim, bizden olsun, biz yapmış olalım zihniyeti, bugün gelinen noktada avukatların yararına hiçbir sonuç yaratmamıştır.

Şimdi, getirdiğiniz bu maddeyi Anayasa Mahkemesi iptal etti. Fuzuli mi iptal etti? Dedi ki: “Burada ölçülülük ilkesine uygun bir şey yok, eşitliğe aykırı.” Yani bir baroya 10 bin kişi üye, ötekine bin kişi üye, sen bu paylaşmayı adil bir şekilde yapmalısın.” dedi ve getirilen yüzde 40’ı doğru olmadığını söyledi. Şimdi, indirmişler, yüzde 30 yapmışlar; arada bir fark yok, bu da makul değil. Bunun yine, aynı Anayasa Mahkemesinden döneceğini siz anlamıyor musunuz? Bu yasa teklifini Mecliste değil, dışarıda hazırlayanlar bilmiyorlar mı? Çok iyi biliyorlar.

Yine, arkadaşlarım söyledi, Kamulaştırma Kanunu’nu. TMSF’yle ilgili burada daha önce konuştuk, tartıştık, söyledik; böyle bir şey olmaz. Bunların hepsi, 36’ncı madde sizin de bildiğiniz gibi, Anayasa Mahkemesinden geriye dönecek çünkü Anayasa’mıza aykırı maddeler. Yasama yetkisini devretmeye ne kadar meraklı bir Meclisiz ya! Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Siz niye yasama yetkisini Bakana devrediyorsunuz, olur mu?” Bir iki düzenlemeyi kanuna koyuyoruz, dört ve beşe diyoruz ki bunu da Bakan düzenlesin, Bakanlık düzenlesin. Niye düzenleyecek Bakanlık? Atanmış. Niye kanuna yarısını koyuyoruz? Madem bu doğru, o zaman hepsini verelim yani yarısı burada, yarısı orada, kime göz kırptığımız belli değil; böyle bir şey olmaz, bu doğru bir şey değil.

Şimdi, herkes konuştu, maddede daha çok konuşacağız ama esas tabii, konuşmak istediğim bir şey de 15’inci maddeyle ilgili Başkanım. 15’inci maddeyi tüm sivil toplum örgütlerinin, kadın çalışan, kadın mücadelesini bıkmadan, usanmadan, susmadan, korkmadan sürdüren kadın kuruluşlarının ve parti ayırımı yapmadan Meclisteki birçok kadın ve erkek arkadaşımızın doğru bulmadığına eminim çünkü çok net, açık. Şimdi, bu yasanın bu hâle gelmesi yani 187’nci maddenin ayrımcılık yasağına takılması sadece yasal bir değişiklik değil; kadınlar mücadele ede ede, dava açsın, iptal ettirettire sağladılar bunu. Peki, sadece Anayasa Mahkemesi mi karar verdi? Hayır, Anayasa Mahkemesi karar verdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar verdi, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu karar verdi. Şimdi, biz burada ne yapıyoruz, ne yapmak istiyoruz? Gerçekten, biz anlamadığımız gibi, dışarıda millet de anlamıyor. Yani aslında getirdiğiniz bu dokuzuncu yargı paketinin dışarıda şu kadar heyecan uyandıran bir tarafı yok. Kim getiriyor bu yargı paketini? Dışarıda beklenti çok daha farklı. Getirdiğiniz bu yargı paketinin yargıya getireceği olumlu da hiçbir yanı yok, elbette ki birkaç tane var ama tek tek görüşmelerimizde göreceksiniz ki hepsinin içerisinde yine, kanunilik ilkesine aykırılık, ölçülülük ilkesine aykırılık hâli var.

Şimdi, bakıyoruz, kadınlar tırnaklarıyla yasal düzenlemeyi bu hâle getirdiler. 187’nci madde iptal oldu, beklentimiz, hani, yasal bir değişiklik bile yapılmadan İçişleri Bakanlığının bir düzenlemesiyle gideceğiz nüfus memuruna, nüfus memuru da “Tamam, iptal oldu, istediğin soyadını kullanabilirsin.” diyecek, öyle umduk. Kadınlar gitti, mücadeleye devam etmek istediler ama hiçbirisi istedikleri şekilde soyadlarını alamadılar. Şimdi, durum bu iken, bugün geldik -yani aklımızla dalga geçiliyor gibi, “gibi” değil, bence yani herkesçe öyle- ve oradaki “ancak” “ama” “fakat” gibi bir kelimeyi değiştirerek aynı şeyi önümüze getiriyorsunuz.

Şimdi, 21’inci yüzyılda aile hukukunun amacı, aileleri daha çok birbirine düşürecek, ihtilaf yaratacak çözümler ortaya koymak değil; tam tersi, esnek ve farklı ihtiyaçlara yönelik seçenek sunma fonksiyonunu yerine getirmektir. Yani eğer gelişen dünyada, değişen dünyada hukuki çerçeveyi buna uygun yapmazsanız, yapmazsak çatışmalar devam eder ama biz burada talep edilen eşitlikçi, ayrımcılığa neden olmayacak bir kanunu getireceksek ve çıkaracaksak o zaman, az önce de dediğim gibi, farklı ihtiyaçlara seçenek sunacak şekilde bir düzenlemeyi hep birlikte, pekâlâ burada yapabiliriz, birlikte bu düzenlemeyi geçirebiliriz. Bugün modern hukukta aileyi korumanın yolu, çatışmayı doğuracak konuları ancak birden çok seçenek sunarak ortadan kaldırmaktır. Bu görev şimdi bize düşüyor. Baktığımız zaman, bu maddenin böyle gelmesini isteyen var mı, kim var, bilemiyoruz yani kime faydası var, bunu da anlamadık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cahit getirmiş, ona var demek ki.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Cahit Vekilimi de biliyorum, o da bunu isteyecek değildir.

Şimdi bu da Anayasa’mızın -birçok milletvekili söyledi, herkes de biliyor- 10’uncu maddesine, 12’nci maddesine, 17’nci maddesine, 41’inci maddesine aykırı ama onun dışında, bakın, Anayasa Mahkemesi değerlendirirken ya da 7. Hukuk Dairesi Genel Kurulu karar verirken oturmuş, sadece

eşitlik bakış açısıyla bakmamış, bunların hepsini değerlendirmiş, “Menfaatleri bir dengeleyelim. Hani, toplumun menfaati burada olabilir mi? Burada, elbette ki soyadı kişiye sıkı sıkı bağlı bir hak, bu manevi hakkın geliştirilmesine kadın-erkek herkes sahip, bu korunmalı ama acaba burada toplum menfaatini ilgilendiren bir durum var mı, bunu biz sağlayabilir miyiz?” diye bakmış. Bunu da değerlendirmiş, bunu da irdelemiş, bunu da sorgulamış ama demiş ki: “Eğer siz bir ayrımcılığı kaldıracaksanız makul bir neden ortaya koymalısınız, zorunlu bir neden ortaya koymalısınız.” O noktaya baktığınız zaman da kadına bunu yüklemenin tek başına makul bir gerekçe olmayacağını -ayrımcılık yaratmak için- söylemiş. Yani sizin kabul ettiğiniz gibi sadece eşitlikçi, özgürlükçü bakış açısından bakmamışlar, bir haklar dengelemesi üzerinden de irdeleme yapmış ve öyle karar vermişler.

Şimdi, bize düşen görevin, buradaki amacımızın bağcıyı dövmemek olduğuna inanıyorum iki taraf açısından da amacımız üzüm yemek olmalı. Şunu bizden kimse beklemesin: Kadınların kazanılmış haklarından bizi geriye çekecek hiçbir şeyi kabul etmeyeceğiz. Yani, geçirebilirsiniz ama biliniz ki kıyamet koparacağız. Dışarıda, bugün burada en azından bu konuda bir uzlaşının olabileceğini düşünen çok makul bir kesim var, bekliyorlar. Bizden beklenen, burada çatışma çıkaracak, hiçbir sorunu çözmeyecek bir kanunu çıkarmak değil; tam tersine, gelişen ihtiyaçlara cevap verecek bir yasayı çıkarmamız. Ben burada -bıraksalar, izin verseler, müdahale etmeseler- bu iradenin olduğunu düşünüyorum.

Kıymetli vekiller, Meclisin itibarını korumak sadece muhalefetin işi değildir, Meclisin itibarını korumak hepimizin işidir. Dolayısıyla az önce de söyledim, biz burada üzüm yiyelim ve halkın bizden beklediği şekilde, Anayasa’ya uygun yasaları çıkaralım ve özellikle şu 15’inci maddeyi ya geri çekin ya da madde üzerinde hepimizin uzlaşabileceği bir modeli hep birlikte ortaya çıkaralım.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Suiçmez.

Şimdi Sayın Coşar’a söz vereceğim.

Buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Yargı reformu olarak sunulan, her biri ayrı ayrı görüşülmesi gereken birçok kanun teklifini yine torba yasa adı altında bugün burada görüşüyoruz. Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına rağmen, aynı şekilde düzenlemeyle önümüze getirilen kanun teklifleri var. Benden önceki hukukçu arkadaşlar bunlardan tek tek bahsetti; öncelikle, kadının soyadı, ormanlarımızı ilgilendiren düzenleme, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, kamulaştırmazsız el atma. Artık bizim dönemimizde Anayasa Mahkemesinin kararlarını tanımazlık bir alışkanlık hâline mi geldi? Mevcut durumda -daha önce de örnekleri var- Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen yapılan kanunlar iptal ediliyor. Biz bunları bu şekilde düzenlersek tekrar geriye doğru bir süreç başlayacak. “Yargı reformu” dedikçe yeni düzenlemeler getiriyorsunuz ama ülkede yargıya güven oranı gittikçe düşmektedir. Anayasa’nın 153’üncü maddesini ben burada tekrar hatırlatmak istiyorum “Anayasa Mahkemesi kararları kesindir; yasama, yürütme, yargı organlarını, idari makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.” hükmüne rağmen hâlen Anayasa’ya karşı burada düzenlemeler getirilmektedir.

Kadının soyadıyla ilgili Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen yine aynı şekilde, iptal edilen şekliyle düzenleme yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi kadının evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra da tek başına kullanması gerektiği hususunda kadın-erkek eşitliği ilkesine göre bir karar verdi, Medeni Kanun’un 187’nci maddesini iptal etti ve dokuz aylık bir süre verdi. Bu dokuz aylık süre de geciktirilerek on beş aylık süreçten sonra “ancak” yerine “şu kadar ki” olarak değiştirilerek dokuzuncu yargı paketinde kadınların soyadı Türkiye Büyük Millet Meclisine tekrar geldi. Anayasa Mahkemesinin

kararlarına rağmen kadının soyadı tekrar burada tartışmaya açılıyor. Dün KEFEK’te tali komisyon olarak görüşülmeye açıldı, gündemimiz bu değildi ama gündeme alındı. Maalesef, usule bile uyulmadan acele bir şekilde bu kanun teklifini görüşmek zorunda kaldık. Kadının kendi soyadını kullanmasına karşı çıkanların tek argümanı bakıyoruz ki aile bütünlüğü. Soyadıyla aile bütünlüğü bozulur mu? Yine, aynı şekilde, çocuğun psikolojisinin bozulacağı yönünde savunmalar yapılmaktadır. Esas aile içi şiddetle aile bütünlüğü bozulur, çocuğun psikolojisi bozulur. Kadınlara ve çocuklara şiddet, istismar her gün artmaktadır. Kadınların güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi hukuksuz bir şekilde feshedildi, kadın yok sayıldı ve bundan ne zaman vazgeçeceksiniz? Kadınların yıllarca mücadeleleriyle elde ettikleri haklar tek tek ellerinden alınmak istenmektedir. Sayın Cahit Özkan’ın konuşmasında aile bütünlüğüyle ilgili sözlerini dinledik, içinde kadına dair tek bir kelime yok. Kadın aile içine hapsedilmiş. Dünyanın hiçbir yerinde de kanunla, kadına evlendikten sonra erkeğin soyadını kullanması gerektiğine dair bir dayatma yok. Erkek bir birey olarak kendi soyadını nasıl kullanıyorsa kadın da bir birey olarak evlendikten sonra kendi soyadını özgürce kullanmalıdır. Soyadı kişilik hakkıdır. Kadınlar yıllardır mücadeleleriyle bu hakları elde etmişlerdir. Anayasa’nın eşitlikle ilgili hükümleri 41’inci madde ve 10’uncu madde ile yine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları yok sayılmıştır. Bu kanun teklifi Anayasa’ya uygun hâle getirilmelidir. Artık kadını yok saymaktan vazgeçin.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası Sayın Gürer’de.

Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun yapma tekniğinde bir sorun olduğu gerçek. Her ne kadar “Milletvekili teklif verir.” denilse de bu teklifleri Cumhurbaşkanı hazırlatıyor ve Meclise geliyor. Adı “bakan” olan ancak kanunu yürütme yetkisi dahi olmayan bürokrat eliyle düzenlemeler sağlanıyor çünkü kanunun sonuna bakıyorsunuz, “Adalet Bakanı bunu yürütür.” diye bir hüküm yok, “Cumhurbaşkanı yürütür.” yazıyor, biz de Adalet Bakanını soruyoruz “O niye burada yok?” diye. Yürütme yetkisi olmayanı niye soruyoruz, onu da anlayabilmiş değilim çünkü “Kanunu milletvekili teklif eder, Cumhurbaşkanı yürütür.” diyor.

Saydığım kadarıyla kanun tekliflerinin yarısı Anayasa Mahkemesinden geri dönmüş. Şimdi, Anayasa Mahkemesinden geri dönen kanunu yapan, Meclisin komisyonu. Bu noktada şöyle bir anlayış oluşmuş gibi: Biz kanunu yapalım, geçirelim, Anayasa Mahkemesi iptal edinceye kadar hedeflediğimizi yaparız, iptal sonrası kısmen düzenlemelerle bir kanun teklifiyle süreci uzatırız, hukuku dilediğimiz gibi şekillendiririz. Arkadaşlar, bu tehlikeli bir yol, yanlış bir yol. Çıkan kanunların çoğunda komisyonlara gidiyorum; bakıyoruz, yarısını Anayasa Mahkemesi iptal etmiş. Anayasa Mahkemesinin iptal etmesine yol açacak kanununu kim yapıyor? Hiç mi Anayasa okunmuyor? Yeniden düzenlemelerle de gerçekten ciddi bir emek yok ediliyor. Biraz evvel söylendiği gibi, saatlerce komisyon çalışmaları yürüyor. Şimdi, Anayasa Mahkemesinden dönecek bir kanun maddesini burada düzenleyerek tekrar bir daha geldiği zaman, aynı madde üzerinde görüşmeyi sağlamak milletvekilini iş yapmış mı kılıyor? Bu anlamda, farklı konularda teklifler burada yer alıyor ama torba kanun anlayışını bir milletvekilinin yapabilme olasılığı yok. Milletvekilinin yapamayacağı kanunu getirip de buraya sunmasına da tanımlama olarak söyleyecek söz bulamıyorum çünkü bunu yapan bürokratlar eğer Adalet Bakanlığı dediğimiz kurumda çalışıyorsa, bu teklifi onun önüne getirenleri de Anayasa Mahkemesinden döndüğü zaman cezalandırılacak bir madde koyalım. Yapılan teklif Anayasa Mahkemesinden dönüyorsa bunun bir de cezası olsun. Bunu kim hazırlatıp kim yaptıysa onunla ilgili bir sorgu açılsın. Yani burada Meclisi bu

yolla oyalayıp Meclisi çalışır kılmaktan alıkoymaya kimsenin hakkı yok. Neredeyse her torba kanunda benzer durumlarla karşılaşırız. Bunda bir yanlışlık yok mu arkadaşlar? Ben hukukçu değilim, bir mühendisim ama okuyunca, görünce bu nedir diyorum yani sorguluyorum. Bu ülkenin Anayasası'nı anlamayan, bu ülkenin Anayasası'nın arkasından dolanan ve bu yolla da kanun maddesini getirip tekrar Anayasa Mahkemesine iptal ettiren anlayış nasıl bir anlayıştır? Burada maddelerden biri Anayasa Mahkemesinin kendisiyle ilgili, onu da iptal etmiş. Bununla ilgili Anayasa Mahkemesinden bir görüş alınmaz mı? Anayasa Mahkemesine "Sizinle ilgili böyle bir düzenleme yapacağız, fikriniz ne?" diye sorulmaz mı? Gece yarılarına kadar tartışıyoruz, konuşuyoruz; ondan sonra, çıkan kanun iptal oluyor, onu bir daha tartışıyoruz.

Benim bir önerim olacak: Bu işle ilgili merakı olan hukukçu arkadaşlarımız, şu yirmi yılda Anayasa'ya aykırı olduğu için kaç madde iptal olmuş, kaçı tekrar görülmüş, oradan da bir daha kaç kere geri dönmüş; bununla ilgili bir kitap filan yapsınlar da gelecek nesillere kalsın. Yasa yapmanın bu kadar farklılaştırılmasını ya da olumsuz kılınmasını doğru bulmak mümkün değil. Bu anlamda, Anayasa Mahkemesiyle ilgili... Beğenin beğenmeyin ortada bir Anayasa var. Anayasa değişmediğine göre Anayasa'ya aykırı davranış içinde, sürekli arkadan dolanarak bir şeyleri buraya getirmenin Anayasa'nın ihlalden öte yargıya karşı da bir saygısızlık olduğunu düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, ben buraya esas olarak ormanla ilgili yapılan düzenlemeyi konuşmak için geldim. Devlet ormanları korumak görevini bizzat üstlenmişken, başka bir arazide cezaevi inşa edilebilecekken orman alanlarında cezaevi inşa edilmesinin yolu açılıyor. Madenler için ormanı talan ediyorsunuz. Organize sanayi yapılacak; mera alanlarını, ormanları talan ediyorsunuz, şimdi de cezaevi için yapıyorsunuz. Ama bakın, teknik bir şey söyleyeyim: Türkiye orman yangınlarını çok yaşayan bir ülke. Bu bağlamda, yaptığınız cezaevinin bulunduğu orman alanında ortaya çıkabilecek bir yangın ve benzeri bir durum bu cezaevindeki insanların yaşam hakkını da ortadan kaldırır. Yani "İllaki orman alanında cezaevi yapacağım." demek orada oluşacak cezaeviyle birlikte yan tarafta -yani söylemeyeceğim ama gene söyleyeyim- yandaşlara bir pastane, onun yanında bir çayhane, onun yanında bilmem ne derken ormanın yarısı yok olur.

Şimdi, isimsel bir şey söylesem bu anlamda "Ya buralara da bu şekilde konuşuyorsunuz." diye kamuoyu yanlış yönlendirilir. İstanbul'da bir mezar vardı -ziyarete benim de gittiğim yer- 2 tane yapı varken şimdi olmuş 100 tane yapı. Ormanlar hem talan ediliyor hem yağmalanıyor hem de cezaevleri vasıtasıyla o orman alanlarının çevresinde oluşturulabilecek diğer yapılarla birlikte ormanların yok oluşu artırılıyor. Ormanın varlığını sağlayacak çalışmalara yönelelim. En azından bu anlamda adil ve adaletli davranalım diyorum ve Komisyonunuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Şimdi söz sırası Sayın Şahin'de.

Buyurun Sayın Şahin.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de hem Komisyon Başkanımızı ve Komisyon üyelerimizle birlikte tüm milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle kanunun yapım aşamasında emek veren arkadaşlarımıza, bürokratlarımıza, milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Elbette ki kanun yapma tekniği açısından nasıl mahzurlu bir alanda bu kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisine geldiğini hepimiz gayet iyi biliyoruz. O nedenle, Anayasa'ya aykırılık yönünden Anayasa'mızın 88'inci maddesi ve Anayasa'mızın 2'nci maddesine açık aykırılıkların bu kanun

teklifinde de olduğunu hep birlikte görüyoruz. Ancak Adalet Komisyonunun büyük bir çoğunluğunun hukukçu olması sebebiyle özellikle Anayasa'mızın 153'üncü maddesine bir sefer daha dikkat çekmek üzere söz almış bulunuyorum.

Anayasa'mızın 153'üncü maddesi son derece açık ve net. Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarının tamamını bağladığı, bunun için ayrıca bir izahata ve vuzuha kavuşturmaya gerek duyulacak bir düzenleme olmadığı hepimizin malumu. Böyle olmasına rağmen bugün huzura getirilen teklifin büyük bir çoğunluğu Anayasa Mahkemesinin iptali sonrasında yapılan düzenlemeleri ihtiva etmekte. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi bir yol çizmiş ve bizi bir kalıba sokmuş, artık o kalıbın dışında bir hareket içerisinde bulunmak ve bir yasa teklifinde bulunuyor olmak bir nevi Anayasa Mahkemesinin kararına takla attırmaktan ibarettir. Bugün gördüğümüz üzere, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kısım düzenlemeler de "mı" gibi yaparak bu düzenleme teklifiyle şu anda Parlamentoda Adalet Komisyonumuzun önüne gelmiş durumda.

Arkadaşlar, gelin, bunlardan vazgeçelim çünkü hepimizin sonunda dayanabildiği tek liman var, o da adalet limanı, hukuk devleti ilkeleri. Hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde Anayasa'mız bize neyi emrediyorsa bunu harfiyen uygulamak, yerine getirmek başta Parlamentonun görevini Parlamentonun saygınlığına hepimizin çok dikkat etmesi gerekiyor çünkü kanun teklif etme usulüne dair... Ben buradaki kanun teklifi altında imzası bulunan arkadaşlarımızı tenzih ederek ifade etmek istiyorum. Bu kanun teklifi görüşmeleri uzunca süredir dışarıda gerçekleştiriliyor ve basın da en fazla takip ettiği, kamuoyunun da en fazla takip ettiği kanun tekliflerinden biri çünkü Anayasa Mahkemesinin iptali sonrasında bu düzenlemelerin hangi mutfaklarda pişirildiğine dair somut emareler var. Bunları biz tabii ki burada, Komisyonla söylüyoruz; teklif sahibi arkadaşlarımızın imzasıyla birlikte, muhtemeldir ki belirli bir olgunlaşmadan sonra... Buraya emek verdikleri de ortada çünkü sunumda da bunları görüyoruz. O yüzden onların emeklerini yok saymak bize yakışmaz ancak buraya gelirken çok fazla usuli hatalar gerçekleşti. İşte bunlardan biri, 5/5/2024 tarihinde "Sayın Bakanın açıklaması vardı. Bu kanun teklifi içerisinde olanlardan ziyade beklentiler, Bakanın ve iktidar ortaklarının söylemleri sonucunda kamuoyunda oluşan algılar, toplumsal beklentiler nelerdi? Onları da kısaca burada ifade etmek lazım. Sayın Bakan 5/5/2024'te Ankara'da yaptığı bir basın toplantısında- "Türkiye'deki yabancı istihbarat faaliyetlerini önleyecek yeni casusluk yasalarının yanı sıra ceza infaz sistemi ve mükerrer suçlarla ilgili düzenlemelerin de bulunduğunu belirtti." diye kamuoyuna yansıdı bu bilgiler. Devamında yine iktidarın ortaklarından -özellikle bugün de rahatsız olduğu sosyal medyada paylaşıldı- Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekili Sayın Feti Yıldız'ın da bir açıklaması olmuştu, kendi hesabından 11/5/2024 tarihinde "Mükerrer -tekrar eden- suçlar için de koşullu salıverme getiriliyor." demişti. Bakınız, bu konular son derece hassas konular. Özellikle ceza infaz kurumunda hükümlü olan, tutuklu bulunan vatandaşlar ve onların ailelerini çok ciddi anlamda bir beklentiye sokar.

Şimdi Anayasa Mahkemesinin iptalinde çok somut, biraz önce ifade ettiğim "takla attırma" diye tabir ettiğimiz, kadının evlilikle birlikte soy ismini kullanmasına ilişkin düzenleme ve barolar... Özellikle sabahleyin Barolar Birliğinin temsilcileri büyük bir çoğunlukla buradaydı. Geçmiş dönemde burada Baro Başkanlığı yapmış olan arkadaşlarımız var. Sibel Hanım Barolar Birliği yönetiminde bulundu, bizler Baro Başkanlığı yaptık. Baro Başkanlığı yaptığımız dönemde iktidar partisinin aynı zamanda il başkanlığını yapmış bir isim olarak söylüyorum: Bugün geldiğimiz noktada, işin üzerinden yirmi yıl geçmiş olmasına rağmen anlayışta bir farklılığın olmadığını görüyoruz, üzülerken ifade ediyorum. Baroları bölmenin son derece yanlış olduğunu ifade etmiştik ancak o kadar ısrar etmiş olmamıza rağmen barolar bölündü ama şu anda da adaletli bir taksim yapılmıyor Sayın Başkanım. Niçin adaletli bir taksim yapılmıyor? 2013 yılında saatlerce uğraştık burada -Sayın Sezgin de buradaydı- baroları ikna etmiştik, nispi temsile geçilecekti barolarda ancak o günün şartlarında bunu gerçekleştiremedik,

sonrasında barolar bölündü. Şimdi hiç olmazsa “1 kişiye 9 pul, 9 kişiye 1 pul” anlayışından arı bir şekilde adaletli bir taksimat yapılsın. Yapıldı bu taksimat, barolar bölündü. Hiç olmazsa oradaki sayıya göre bir bütçelendirme yapılması lazım. İnsanları sadece maddi çıkar beklentisi noktasında ikinci barolara sevk etmek hem Anayasa’nın iptal gerekçesinde koyduğu şartlara uygun hareket etmemeyi gösteriyor hem de bunda ısrarcı olmanın kimseye bir faydasının olmadığını. Biraz daha adil bir düzenleme yapılabilir. Bu takdirde hem biz Genel Kurulda hem de kanunun yasalaşması noktasında arzu edilen değişiklikler gerçekleşirse destek olabiliriz ama bunlar yapılmadan “ben yaptım oldu” zihniyetiyle sadece Anayasa Mahkemesinin iptaline bir kılıf bulunarak bugün bir nevi aynı şekilde yine Parlamentodan geçirmek kendimize saygısızlık olur, onu özellikle ifade etmek istiyorum. Öyle oldu, böyle oldu; bu sistemde geçmişte de hatalar vardı, geçmişte de usuli olarak Meclisin yasama fonksiyonları belki hakkıyla tam işlemiyordu ama bugün geldiğimiz nokta itibarıyla Meclis tamamen bir şekliyle “el kaldır, indir” noktasına getirilmiş ve bu kanunlara ruhunu veren iradenin Meclisin dışında gerçekleşen bir çalışma sonucu gerçekleştiğini görüyoruz. O yüzden, hem kadının evlilik hâlinde kızlık soy ismini kullanma hakkına ilişkin düzenleme hem de barolara ilişkin düzenleme bu teklif metninde Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesini tam manasıyla karşılanmamakta ve yine “Biz yaparız ve sayısal çoğunluğumuzla bu işi çıkarırız.” noktasına gelmektedir.

Değerli Başkanım, o yüzden, yaklaşık 20 kanunda değişiklik yapılıyor burada. Bir nevi, torba yasa Plan ve Bütçede görüşülüyor, Adalet Komisyonunda bir torba yasa şeklinde görüşüyoruz ve adaleti torbaya sıkıştırmış ve ağzını da sınıksız bağlamış gibi bir pozisyon. Ama her şeye rağmen bu kanun teklifinin Adalet Komisyonunda görüşülmüş olması son derece kıymetli ve değerli. Buradaki düzenlemelerin bir kısmı uygulamadan kaynaklı sıkıntıları gidermek amaçlı olarak -Bakanlığın talebi olabilir, icranın içerisinde bulunanların talebi olabilir- bu yönüyle son derece kıymetli ama sadece bu ihtiyaç olanları bunlarla sınırlamak şu an itibarıyla toplumsal beklentilere tam karşılık vermiyor.

Nedir bu toplumsal beklentiler? Biraz önce ifade ettim, hem Sayın Bakanın hem de iktidar ortağı Milliyetçi Hareket Partisinin önemli bir ismi Sayın Feti Yıldız’ın kamuoyuyla paylaşması sonucunda toplumun bir kısım beklentileri var. Ben burada Parlamentonun çok saygın hukukçu milletvekillerine de seslenmek istiyorum: Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde vatandaşın taleplerine toplumun ihtiyaçları ölçüsünde kanun yapmak gibi bir zorunluluk içerisindeyiz. Ülkenin acil çözüm bekleyen sorunlarını çözüme kavuşturmak, yasal düzenlemeler yapmak bu Parlamentonun görevi. O nedenle, çok ciddi anlamda toplumsal beklenti içerisinde olan mükerrirlere özgü koşullu salıverilme, denetimli serbestlik ve yine koşullu salıverilmede bir kısım düzenlemeler...

Yine, burada Adalet Bakanlığımızın çok değerli temsilcileri de var, her hukukçunun bildiği gibi, suçun işlendiği tarih baz alınması gerekirken İnfaz Yasası’nda, 31 Temmuz Covid infaz düzenlemesinde elini hızlı tutan mahkemelerin vermiş olduğu kararlar kesinleşmiş ve oradan kesinleşmiş olan mahkûmiyetlerdeki yararlandı ama mahkemelerin düzgün işlememesinden kaynaklı olarak sürüncemede kalan dosyalarda hak kaybına uğrandı ve bu, Anayasa’nın eşitlik ilkesine de aykırıydı. Dolayısıyla burada da mutlaka bir düzenlemenin yapılmasını vatandaşımız bizden bekliyor. O yüzden, bu Komisyonunda bunları dile getirmek durumundayız.

Yine, KHK’lilerle alakalı düzenleme... Bugün ülkenin kanayan yarısı hâline gelmiş olan KHK mağduriyetlerinin de behemehâl burada bir yasal düzenlemeyle sonuçlandırılması gerekiyor. Toplumsal uzlaşi için, ülkemizin huzur ve refahı için mutlak surette, sorunlu alanların tamamına neşter vurmak Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev alanı içerisinde. Dolayısıyla burada kanunu teklif eden iktidar ortağı milletvekillerimize de Parlamentonun diğer saygın üyelerine de bu konuda mutlak surette bir düzenlemenin ihtiyaç olduğunu yine hatırlatmak istiyorum.

Sayın Başkanım, sizin de malumunuz, yine, çek mağdurlarıyla alakalı 2012-13 yılları arasında “ekonomik suça ekonomik ceza” kapsamı çerçevesinde, Batı ülkelerinde de uygulandığı gibi, asla bir mağduriyet yaşatmadan 3167 sayılı Yasa’da, Çek Kanunu’nda bir düzenleme yapılmıştı. Bugün de özellikle Covid’i gerekçe gösteren ve ekonomik darlığa düşen çek mağdurlarının bir isyanı, feveranı var ve bizden beklentileri var. Bu beklentilere de bizim, ülkeyi yönetenler olarak ve iktidarıyla muhalefetiyle Parlamentoda görev yapan milletvekilleri olarak çözüm bulmamız lazım.

Yine, disiplin affı, adli mahkûmların bir kısmının beklentileri; diyorlar ki: “Adil yargılanmadık bari adil affedilelim. Hiç olmazsa infaz düzenlemelerinde adil davranın.” Geçmişte yapılan infaz düzenlemelerinde adil davranılmadı, bundan sonraki süreç içerisinde hiç olmazsa bunları gerçekleştirelim.

Yine, Sayın Adalet Bakanına bizzat kendim el yazısıyla yazdım, şufa hakkıyla alakalı; şufa hakkının kullanılmasıyla alakalı son derece büyük mağduriyetler yaşanıyor. Özellikle enflasyonist ortamlarda şufa hakkını kötüye kullananların haddi hesabı yok, çok büyük mağduriyetler var. Zaten tapuda gerçek değeri üzerinden gösterilmeyen, ona alışmış bir toplum, bir de bu tür enflasyonist ortamlarda şufa bedelinin depo edilmek suretiyle bekletilmesi çok büyük haksızlıklara sebep oluyor. Bu yönde de Bakanlığın bir nevi olumlu adım atılacağı noktasında bir dönüşü olmuş olmasına rağmen bu kanun teklifi içerisinde yer almadı ve üzülererek ifade ediyorum ki belki ekime kadar bir daha bir düzenlemenin gelmeyeceği de ortada.

Sayın Başkanım, yine, uzlaşmadan kaynaklı mağduriyetler ve adliye çalışanları... Şimdi, Anayasa Mahkemesi yüksek yargı mensuplarının özlük haklarına ilişkin iptali gerçekleştirdi, ona dair bir düzenleme yapıyoruz. Belki şimdi Komisyonunda veya Genel Kurulda birinci sınıfa ayrılmış olan hâkim ve savcılar için de belki düzenlenebilir ama gelin, adliye çalışanlarını birbirinden ayırmayalım; adliye çalışanlarının her biri bizim için değerli. Keşke sadece maaşlarıyla kalabilseler, vicdanlarıyla, mevzuatlarıyla ve Anayasa’yla uyumlu bir şekilde hareket edebilseler; bana göre bir hukukçu olarak en yüksek maaşı almayı hak eden kesimler, en fazlasını alsınlar ama bunu yaparken adaletli yapalım. Onların yanında çalışan infaz koruma memurlarını, zabıt kâtiplerini unutmayalım, yeni mesleğe başlamış olanları unutmayalım. Sadece bunu Yargıtay üyelerine hasretmek ve birinci sınıfa ayrılacak olanlara veya ayrılmış olanlara yönelik bu düzenlemeyi yapmış olmak eşitlik ilkesine de aykırı, adaletle de aykırı.

Bunu ifade ettikten sonra, özellikle şunu söyleyerek sözlerimi tamamlamak istiyorum: Değerli Başkanım, artık milletin “yargıda reform” sözünden bıktığını görüyoruz ve bugün geldiğimiz nokta itibarıyla dokuzuncusunu gerçekleştirmiş olduğumuz bu işlemin bir karşılığının olmadığını görüyoruz. Yirmi iki yılda 9 kez yargı reformu hazırlanır ise bu, ülkede gerçek anlamda adalette ve hukuk sisteminde bir sorun olduğunu gösterir. Bugün yapılan bu düzenlemelerin büyük bir çoğunluğunun temel ihtiyaçtan kaynaklandığını, uygulamadan kaynaklı sorunlar olduğunu görüyoruz; bu konuda bir itirazımız yok. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kısım hükümleri yeniden düzenlemeyle yeniden bir kanun teklifi verildiğinin de farkındayız ama rica ediyorum, buradan bir sefer daha kayda geçmesi açısından söylüyorum: Anayasa Mahkemesi iptal etti ve önümüze tekrar bir düzenleme yapma zorunluluğu gelmişse bunu hakkıyla yapalım, takla attırarak “mış” gibi yapmayalım. Hem kadının soy ismini kullanması konusunda hem barolarla alakalı bu teklif eksik bir teklif. Gelin, şu an itibarıyla Komisyonadaki değerli üyelerimizin vereceği önergelerle bunu usulüne uygun, hak ve nesafete uygun bir hâle dönüştürelim ve burada hem kadınlarımız memnun ve mutlu olsun hem de hepimizin, sonunda ihtiyaç duyduğu savunma makamının vicdanı rahatlasın.

Arkadaşlar, bir sefer daha ifade ediyorum, üzülererek paylaşıyorum ki geçtiğimiz günlerde -Emin

Ekmen Bey de burada- Anayasa Mahkemesini bir ziyaretimizde bir arkadaşımızın, yüksek bir yargıcın kullandığı cümleyi burada tutanaklara geçirmek istiyorum. “Eninde sonunda gördük ki hak ve özgürlükleri savunmak, hukuk devletini savunmak kala kala bir tek barolara kaldı. Baroların dışında hukuk devletini savunan başka bir kimse göremedik, özellikle son dönemde.” sözü son derece önemli. O yüzden, barolara bir haksızlık yapılmıştır geçmişte, ilave barolar açılmak suretiyle onların birliğine, bütünlüğüne tasallut edilmiştir; son derece hatalı bir karardır ama bu hatada daha fazla ısrar etmeyelim. Olan oldu, her türlü baskıya, her türlü zorlamaya rağmen bildiğim kadar sadece Ankara ve İstanbul’da çiftli baro gerçekleşti ama şu an itibarıyla, hiç olmazsa var olanlara adaletli bir şekilde taksimat yapalım diyorum.

Bu düşüncelerimizi de burada, Komisyonunda bir sefer daha ifade etme imkânı bulduk. Vakit çok geç olmadan, bu yasa Genel Kurula inmeden Adalet Komisyonunda özellikle ifade ettiğimiz bu iki hususta mutlak surette bir düzenlemenin yapılmasının gerekli olduğu inancıyla hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Başkanım, size çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkanım, artık genele geçelim. Arkadaşlar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Birkaç söz hakkı daha var, onlara da vereceğiz, bekleyen arkadaşlar var.

Şimdi, Sayın Erdan Kılıç, buyurun

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımıza, üye olmayan arkadaşlara, ve bu yasanın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür etmek istiyorum fakat...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir dakika... Mikrofonunuz kapanmış bir daha...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Artık mikrofonlar da yoruldu Başkanım, sekiz buçuk saat...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, siz yanlışlıkla tekrar bastınız herhâlde.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Her yasa öncesi bunu konuşuyoruz. Gömleğin ilk düğmesini yanlış ilikliyoruz, sonra da onu düzelterek diye komisyonunda uğraşıyoruz; gidiyoruz, Genel Kurulda uğraşıyoruz, sonra Anayasa Mahkemesine gidiyor, onlar düzeltelim derken geri dönüyor ve ısrarla yine direniliyor. Bu yanlış düğmeden bir türlü vazgeçilmiyor, bunu gördük ve aynı şekilde maalesef yine bu yasada da bunu pekiştirmiş olduk, Şimdi, öncelikle, bu ucube yasa yapma tekniğinden bir an önce vazgeçmemiz gerekiyor.

Şimdi, birincisi: Kamuoyu yeterince bilgilendirilmiyor, muhalefet bilgilendirilmiyor; fısıltılarla, medyadan, sosyal medyadaki konuşulanlarla ve maalesef böyle bir dedikoduyla, Meclis içindeki dedikoduyla biz gelecek yasa hakkında bilgi sahibi oluyoruz. Kimi zaman onlar hakkında da beyanda bulunuluyor, sonra... Yani bu “etki ajanlığı” konusu da böyle, sabah da konuşuldu.

İkincisi: İsrarla bu bileşenlerin görüşü alınmıyor. Şimdi, barolarla ilgili bir yasayı geri getiriyorsunuz ama baroların bu konudaki fikirleri hakkında bir bilginiz yok. Sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili bir yasa getiriyorsunuz “Bunlar ne diyor?” diye sormuyorsunuz. Daha iki gün önce öğretmenlerle ilgili bir yasa görüşülüyor Mecliste, sendikalar orada, Meclis o yasa görüşülürken bırakın fikir almayı polis şiddetine maruz kalıyorlar, şakır şakır yağmurun altında kalıyorlar. Yani kimsenin görüşü alınmadan yapılan bu yasalardan ne Meclise bir fayda var ne bu ülkeye fayda var ne de hukuk devleti ilkesine bir fayda var.

Üçüncüsü, en önemlisi belki de, bu paketin gelme sebebi de bu: Bir yasa getiriyorsunuz, diğer kanunlara uygun mu, değil mi; uluslararası sözleşmelere uygun mu, değil mi ve Anayasa’ya uygun

mu, değil mi? Ya, bunlara bakılmadan, bu denetim yapılmadan neden getiriyorsunuz ki? Benim 2'nci dönemim, altı yıldır aynı sözleri söylüyorum komisyonlarda gelip, diğer arkadaşlarım da öyle, muhalefet vekilleri de. Bu Anayasa'ya uygunluğunu derinlemesine tartışmadan, konuşmadan ya da daha önce getirmeden neden bakılmıyor? Sonra da "Cumhuriyet Halk Partisi Anayasa Mahkemesine başvuruyor..." Ya, başvurmayacak mıyız? Tabii ki başvuracağız. Sonra geliyor, yeniden getiriyoruz, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor, sonra geliyoruz, direniyorsunuz, etrafında dolaniyorsunuz, yeniden Anayasa Mahkemesine Cumhuriyet Halk Partisi olarak başvurmak durumunda kalıyoruz. Yani hakikaten bu ısrarı anlayamıyoruz, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymama ve Anayasa'yı tanımama ısrarını gerçekten anlamıyoruz. Yani bunun ülkeyi nereye götürdüğünü... Ya, bir ülkede hukuk yoksa diğer ekonomi, eğitim, dış politika, hiçbirinin düzelmeyeceğini hepimiz deneyimledik bu son dönemde. Bu ısrarınızdan bir türlü vazgeçmiyorsunuz. Ya, hem hukuk devletini ayaklar altına alıyorsunuz hem de hukuku ayaklar altına alıyorsunuz. Şimdi de 39, işte geçici maddeyle 40 maddeden oluşan bir yasa görüşüyoruz. Yine, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları var. Mesela barolara adli yardım meselesi; yüzde 40, Anayasa Mahkemesine götürdük, iptal oldu, yüzde 30. Ne değişti? Yani barolar bunu mu istiyor? Geçen dönem burada mücadele verdik, inatla bu 2'nci baro işini getirdiniz, kime ne faydası oldu? Hukuka mı bir faydası oldu, avukatlara mı bir faydası oldu; yargı mensuplarına mı, bir başkasına mı, vatandaşa mı bir faydası oldu? Hiçbir faydası yok ama bu inat devam ediyor. Bunun üzerine "Yüzde 40'ı 30'a getirdik, tamam, uydu. Hadi uydurduk bunu..." Tamam, oldubittiye getiriyorsunuz.

Şimdi, Anayasa Mahkemesine 2012 ile 2023 yılları arasında 411 iptal başvurusu olmuş. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine henüz geçmediğimiz 2017 yılında sadece 15 başvuru varmış, sonra giderek artmış, 2018'de 48'e yükselmiş. Bu yıl kaç iptal başvurusu var biliyor musunuz? 88. Yani bu ucube sisteme geçmeden önce 17'ymiş, 2023 yılında 88 başvuru olmuş ve bu inat hâlâ devam ediyor. Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak, diğer muhalefet partileri olarak, sizinle inatlaşmak adına değil ama vatandaşın hakkını korumak adına, hukuk devleti ilkesini yerine getirmek adına da bu mücadeleyi devam ettireceğiz.

Bu yasama yılında bu 2'nci yargı paketi ama vatandaşın hiçbir sorununu çözmiyor. Diğer milletvekili arkadaşlarım da söylüyor, icra dosyalarının sayıları ortada, hepimiz görüyoruz. İşte, hâkim ve savcı sayılarının azlığı, mesleki ve özlük haklarında sorunlar var, dosyaların bitirilme zorunluluğu var. Ya, İnfaz Yasa'sından doğan sorunlar gün geçtikçe artarak büyüyor. Hepimizin sosyal mediasındaki DM kutuları, mesaj kutuları, attığımız "tweet"lerin altı, Facebook'taki yorumlar, hepsi patlamış durumda. Bu İnfaz Yasa'sıyla ilgili bir düzenlemeye ihtiyaç varken biz mecburen, Anayasa Mahkemesi kararına uyulmadığı için böyle bir paketle uğraşıyoruz. Şu anda bu zaman kaybını yaşıyoruz maalesef.

Şimdi, toplantının başında Cahit Bey başlarken anlattı. İşte, 2019 yılında yayınlanan Yargı Reformu Strateji Planı, bu dokuzuncu yargı paketimiz. Orada 9 amaç vardı, şimdi saymayacağım süremiz kısıtlı diye.

Şimdi, amaçlardan bir tanesi, hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi. Yani bu yargı paketi hangi haklı hak ve özgürlükleri koruyor Allah aşkına? Az önce de söyledim, hakkını arayan sendikalar dışarıda, toplantı, gösteri ve yürüyüş hakkını engellediniz, şiddete maruz kaldılar, yağmur altında kaldılar, hem de uzakta da değil, şurada, 250 metre ilerimizde. Ya, bu paket hangi hak ve özgürlüğü koruyor bu amaçlar arasında?

Şimdi, bir amaç daha: Yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve şeffaflığın geliştirilmesi. Allah aşkına, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen Can Atalay hâlâ cezaevinde! Nerede yargı bağımsızlığı? Gezi davasına karşı takınılan düşmanca tavır devam ediyor. Bunlardan biri Tayfun Kahraman, MS hastası 2005 yılından bu yana, egzersiz yapması gerekiyor, cezaevi "Şartlarımız uygun değil." diye haftada bir

gün bir saat egzersize izin veriyor ama her gün yapması gerekiyor. Doktor raporu var, ısrarla hastane rapor yolluyor, diyor ki: “MS hastası olduğu için her gün egzersiz yapması gerekiyor.” Cevap ne? “Fiziki şartlarımız uygun değil.” Yani şimdi yargı bağımsız mı oldu, tarafsız mı oldu bu paketle? 9 paket geldi, bu dokuzuncu paket, neye yaradı?

Amaçlardan biri, insan kaynaklarının niteliği, niceliğinin artırılması. Birinci derece hâkim ve savcıların özlük hakları konusunda hiçbir iyileştirilmeye gidilmiyor bu pakette de. Ya, biz makul sürede yargılama yapaalım diye konuşuyoruz, Mecliste de bütün hukukçu arkadaşlar konuşuyor. 2023 yılında 1 savcı başına 1.580 dosya düşmüş yani bir savcı 1 dosyaya sadece bir saat bakabilir, bir saat on iki dakika ayırabilir. Hâkim başına düşen dosya sayısı 835 yani bir hâkim bir yılda 1 dosyaya en fazla iki saatini ayırabilir. Yani bu şipşak adalet sistemiyle siz insan kaynağının niteliği, niceliğini doğru kullanmış mı oluyorsunuz?

Amaçlardan biri, savunma hakkının etkin kullanılması. Burada az önce de konuştuk, barolarla ilgili adli yardım hakkı konusunda; ısrarla, siyasi bir saikle, inatla kurduğunuz baroları kayırmak adına Anayasa Mahkemesi kararını tanımayıp yeniden bir yasa çıkarmaya çalışıyorsunuz.

Amaçlardan biri, -toparlıyorum Başkanım- adalete erişimin kolaylaştırılması ve hizmetlerden memnuniyetin artırılması. 2019’dan bu yana bu tutmuyor. Bu TÜİK’in verileri; TÜİK, kamu hizmetlerinden memnuniyet noktasında sormuş vatandaşa: “SGK, ulaştırma, sağlık, asayiş, eğitim, adalet...” Adli hizmetler sondan 2’nci. Bunu da biz demiyoruz, sizin TÜİK söylüyor, her gün saçma sapan rakamları açıklayan TÜİK söylüyor.

Şimdi, bu amaçların işte 4’ünü, 5’ini saydım, daha da fazla uzatmak istemiyorum çünkü çocuğun psikolojisi, kadın psikolojisi derken Komisyonun ve milletvekillerin maalesef şu kötü çalışma ortamından dolayı psikoloji bozulmak üzere neredeyse.

Özetle -maddelerde de konuşacağım, hani, “Neden kadının soyadına değmedi?” diye düşünenler varsa onu gelip maddede konuşacağım- Anayasaya aykırılık içeren, tali komisyonlarda yeterli derecede görülmeyen... İşte, TMSF maddesi var, orman alanlarıyla ilgili madde var, yine az önce de söyledim, kara bir leke gibi duran kadının soyadı maddesi kabul edilemez. En azından, gelin, Komisyon aşamasında bu yanlıştan dönelim. Bir sonraki dönem yine bugün çıkacak, önümüzdeki hafta çıkacak yasaların Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilip, yeniden getirilip aynı şeyleri konuşmamak adına ben iktidar vekillerine gelin, bir daha düşünün diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Erdan Kılıç.

Sayın Çakırözer, buyurun...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Başkanım, sıralamayı okuyabilerseniz, hazırlanmamız açısından...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal’a söz vereceğim, en son size söz vereceğim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama yani bir kişi geneli üzerinde kaç defa söz alabilir Başkanım ya?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bence de Başkanım, maddelerde konuşunlar ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, Sayın Tanal Anayasa’yla ilgili konuşmuştu.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Aklımıza geldikçe söz alsak bitmez ki, daha maddelerde konuşacağız.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Tanal zaten konuşmasını yaptı.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Tanal Anayasa’ya aykırılıkta söz aldı.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Tamam, şimdi burada aynı şeyleri söyleyecek, Turan Bey, gözünü seveyim yani maddelerde konuşsun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Aynı şeyleri söyleyecek.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Çakırözer, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Mahmut Tanal’la ilgili söylemiyorum, genel anlamda söylüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir saniye...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hanımefendi, laf attınız, bilimsel bilgilerinizi bir anlatın, biz de yararlanalım sizden.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Geneliyle ilgili başka söz almak isteyen var mıydı? Sayın Tanal ve Ekmen’den sonra söz almak isteyen yok herhâlde?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Var efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Siz de mi varsınız?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Durum vahim o zaman.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Siz maddeleriyle ilgili konuşsanız?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yok, niye efendim?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sevgili Başkanım, biz böyle maddelere geçemeyiz. Kifayetimizakere verelim ya, bu ne ya?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, tamam, son söz o zaman Sayın Tanrikulu’nun.

Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım bu paketin içinde olan hususlara muhalefetlerini ifade ettiler, ben hepsine katılıyorum, tamamına katılıyorum. Özellikle, kadınların soyadı konusunda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararına rağmen kendi tercihleri dışında zorlanıyor olmasını kabul etmek mümkün değil. Kadınlar hangi soyadını tercih edecekse bunu almasının önünün açılması gerekir. Bu konudaki zorlamanın doğru olmadığını ifade etmek istiyorum. Ama bugün söz alma gerekçem... Pakette birçok şey var ve yarıdan fazlası hep ifade edildi; Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının doğduğu zaruret nedeniyle önümüze gelmiş duruyor. Anayasa Mahkemesinin verdiği başka ihlal kararları da var ama her nedense bu paketin içinde önümüze gelmiyor.

Ben gazeteci kökenli, basından siyasete geçen bir arkadaşınız olarak Türkiye’de basın özgürlüğü alanındaki engellemelerin her geçen gün arttığını dikkatinize getirmek için söz istedim. Görevi halkın haber alma hakkını korumak olan Basın İlan Kurumu ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu iktidarın sansür kurumlarına dönüşürken her türlü zorluğa rağmen halkın gerçekleri öğrenmesi için mücadele veren gazeteciler de baskı, engelleme ve tehditlerle karşı karşıya. Gazeteciler haberleri, sosyal medya paylaşımları nedeniyle işsiz kalmakta, soruşturmalar ve davalarla yargılanmakta, hapse konmaktalar. Her ay ortalama 60 gazeteci adliyede haberlerini, sosyal medya paylaşımlarını savunmak zorunda bırakılmakta. İşte, bu nedenlerle Türkiye, Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’nde 180 ülke içerisinde 158’inci sırada yer almakta. Türkiye’de gazetecilerin özellikle son dönemde karşı karşıya kaldığı tehdit ve hedef göstermeler de endişe verici noktaya ulaşmış durumda. Gerçeği ortaya çıkarmak, cinayetlerin,

yolsuzluklarının ardındaki kirli ilişkileri kamuoyuna duyurmak için görevini yapan gazeteciler siyasetçiler tarafından hedef gösterilmekte, açıkça tehdit edilmekte, gazetecilerin fotoğrafları yayınlanarak içinde “kurşun” kelimesi kullanılan paylaşımlar yapılmaktadır. Hukukta bile yeri olmayan bu özgürlük alanı Türkiye’de hem basın özgürlüğünü hem de gazetecilik mesleğini ve gazetecilerin can güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Gazetecilerin görevi yurttaşların haber alma ve gerçekleri öğrenme hakkına hizmet etmektir. Siyasî cinayetlerin gerçek yüzünün araştırılması ve bu araştırmaların kamuoyuyla paylaşılması da gazetecilik görevinin gereklerinden biridir. Tarihi, hedef gösterilen ve tehdit edilen gazetecilerin karanlık odaklarca katledilmesiyle dolu olan Türkiye’de gazetecilerin hedef gösterilmesi, hedef gösterenler hakkında devlet yetkililerince herhangi bir adli işlem başlatılmaması da kaygı ve endişe vericidir. İşte bu nedenle, ben bu pakette Türkiye’de basın özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü daha da koruyacak, özgürlüklerin önünü açacak bir madde bulunmamasını eleştirmek için söz almış bulunmaktayım.

İkinci bir mesele, Anayasa Mahkemesi kararlarından bahsediyoruz. Biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi basın ve ifade özgürlüğü alanında önemli kararlar vermiştir, ihlal kararları vermiştir. Bunlardan bir tanesi de erişim engellerine ilişkin verdiği toplu hak ihlali kararıdır. Bu konuda Anayasa Mahkemesi önce 2021 yılında, daha sonra 2023 yılında kararlar vermiştir ve Meclisimize yine bu ekim ayına kadar süre tanımıştır ama bugüne kadar -işte bu pakette de gördüğümüz gibi- bu konuda “Biz bu ihlal kararını nasıl ortadan kaldırıyoruz?” diye herhangi bir düşünce iktidar tarafında bulunmamaktadır. Bakın, neler erişime engelleniyor? Bu erişim engelleri için hep “Kişisel saygınlığımız, itibarımız zedelendiği için.” diye başvuruluyor ama baktığınızda, işte, mesela, önümde sadece haziran ayında verilen erişim engellerinin bir listesi var, sadece bir aylık: İstanbul’da görevli bir savcının cinsel istismar davası erişime engelli, inşa ettiği binalar Kahramanmaraş depremlerinde yıkılan müteahhidi yurt dışına kaçırarak bürokratin haberi erişime engelli, Adalet Bakanlığı’nda görevli üst düzey bir ismin suç örgütü lideri olmakla yargılanan bir isimle arama trafiği geçmiş olduğu erişime engelli; Adana Adliyesinde görev yapan hâkimin rüşvet, uyuşturucu gibi suçlarına ilişkin müfettiş raporu erişime engelli; afetleri çocuk yaşta evliliklerin yasaklanmasına bağlayan profesörle ilgili haber erişime engelli; CHP’den Namık Tan’ın, Demokrat Partiden Cemal Enginyurt’un yurt dışı çıkışı harcına ve ÖTV’ye yapılacak zamlar ilgili sosyal medyadan verdikleri tepkiler erişime engelli. Bunun gibi onlarca haber var, sadece haziran ayında; bir yıla baktığınızda yüzlerce, yüzlerce. Aslında bu ülkenin hafızası, ortak hafızamız bu “erişim engelleri” denilerek yok edilmektedir. Geçmişte yürütülmüş, polisin yürüttüğü önemli operasyonlar, yargılamalar vesaire; bunları şu anda aradığınızda, Google’la yazdığınızda bulamamaktasınız, hafızamız tamamen yok edilmiş durumda. Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Bunlar basın özgürlüğünün, ifade özgürlüğünün ihlali.” Ama bu konuda buraya baktığınızda, evet, “AYM’nin iptal kararının gereğini yapalım.” diye getirdiğiniz torbada her birimizin, sizlerin, bizim, 86 milyonun ifade özgürlüğünü korumaya yönelik onlarca ihlal kararlarının gereği bulunmamakta. Benzer şekilde, yine, Basın İlan Kurumunun gazetelere verdiği haksız ilan kesme cezalarına ilişkin de Anayasa Mahkemesinin iptal kararı var, onun gereği bu torbada yok. RTÜK’ün verdiği, çok basit ifade özgürlüğünün kullanımı nedeniyle kanallara verdiği birçok ağır ceza var; yayın durdurma, ekran karartma, idari para cezası vesaire; basın özgürlüğünün, ifade özgürlüğünün önünü açacak herhangi bir düzenleme bu pakette yok. O yüzden, ben bunları dile getirmek ve bunların da mutlak surette ele alınması gerektiğini, Türkiye’de demokrasimizi düzeltereksek bunun sadece önümüze birazcık yamalı boğça gibi gelen torba kanunlarla değil daha derli toplu bir düzenle yapılması gerektiğini... Anayasa Mahkemesi kararları noktasında da sadece işimize gelen “Aman, işte, şurada şu hâkim de zarar görmesin, onların tazminatı olsun...” Tabii ki onlara ek tazminat ödensin, evet, tabii ki bir eksiklik olmasın ama temel hak ve özgürlüklerimiz de bir o kadar önemlidir. Onlarda da biz “Ya, bu da duruversin, burada

bekleyiversin, birkaç yıl daha beklesin, ne olacak? Biraz daha sansürü uygulayalım.” deme lüksüne sahip olmamalıyız diyorum.

Bir kez daha başta söylediğim hususu, gazetecilerin tehdit edilmekte olduğunu, gazetecilerin hayatlarının tehlikede olduğu hususunu dikkatinize getirmek istiyorum.

Hepimiz, iktidar olsun, muhalefet olsun Türkiye’de basın ve ifade özgürlüğünün korunması konusunun üzerine titremeliyiz diyorum, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Utku Çakırözer.

Şimdi, Sayın Serkan Sarı Bey, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz; herkese selamlar diliyorum.

Günün sonuna doğru yaklaşıyoruz, bugün dokuzuncu yargı paketiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Ne yazık ki bağımsız yargıdan bahsedemediğimiz şu süreç içerisinde iktidarın yaratmış olduğu deformasyonu sürekli yeni bir paketle, yeni bir öneriyle toparlamaya, çözmeye ve aşmaya çalışıyoruz. Amma velakin, atılan hiçbir adım ne yazık ki bir öncesinden daha iyiye bizleri götürmüyor. Esas olan, aslolan, aslına bakarsanız yargının bağımsızlığı. Bugün mevcut yargı maddelerine, hukuksal süreci, anayasal süreci yok sayarak siyasi iktidarların ve siyasi erkin tavrıyla ve tutumuyla karar alan bir yargının varlığında bizim yapacağımız düzenlemelerin hiçbirinin bizi daha ileriye götüreceği inancında değilim. Tabii ki bugüne kadar her dönemde yargının bağımsızlığıyla ilgili çeşitli sorular ve sorunlar yaşanmıştı ama cumhuriyet tarihinde hukukun bu kadar tahrip edilerek ayaklar altına alındığı bir dönemi ne yazık ki görmedik. Hukukun üstünlüğünü teşkil etmediğimiz sürece hukuksal anlamda yapmış olduğumuz bu, geçici, tali, noktasal çözümlerle bir sonuca varabilmemizin de kendi nezdimde mümkün olmadığını görüyorum.

Adına “reform” diyoruz, bugüne kadar 8 tane reform ve paket açıkladık, şimdi 9’uncusunu açıklıyoruz; görüyoruz ki daha nice paketler açıklayacağız ama sonuçta sokakta vatandaşın, halkın, milletimizin sorunlarına güvenli ve vicdani bir şekilde karar verebilecek bir sistem kuramayacağımızı öngörüyoruz. Bunun çözümünün aslına bakarsanız daha toptancı, daha hep birlikte tartışarak ve içeriğiyle de uzlaşarak hareket edeceğimiz adımlarla mümkün olacağı inancındayım. Bugün Komisyonunda sabah saatlerinden itibaren birçok farklı siyasi parti temsilcileri görüş önerilerini sunmuş olmakla beraber bütüne ve esasa dair herhangi bir değişiklik tutumu içerisinde olmadığını da Komisyonumuzun tavrından anlıyoruz.

AKP’nin reformu, aslında Anayasa Mahkemesiyle çatışan, çelişen maddeleri değiştirip değiştirip yeniden farklı paketler içerisinde yasallaştırma çabasıdır. Bu çaba aslında toplumun beklentileri değil siyasi iradenin, siyasi erkin siyasi dayatmasının sonucu oluşan reformlardır. Biz toplumumuzun çağdaş Türkiye idealleriyle ve tam bağımsız Türkiye reformlarıyla aydınlanabileceği inancındayız. Yine, bu paket içerisinde Anayasa Mahkemesinin iptal etmiş olduğu kadının soyadını tercih etmesi, belirlemesi yönündeki özgürlüğünün önüne geçecek döndürüp döndürüp yeniden getirdiğiniz bir maddeyi tartışıyor olacağız. “Paket” “Paket” diyerek aslında mevzuat bütünlüğünü bozuyoruz, yasal bütünlüğü bozuyoruz amma velakin bu anlayıştan ve bu yaklaşımdan da Komisyonumuz ve iktidarınız vazgeçmiş değil. “Yargı paketi” kavramını biz, AKP iktidarıyla tanımladık. “Paket” ifadeniz yargı sisteminize bakışınızı aslında çok açık ve net bir şekilde ortaya koymaktadır. Birbirinden farklı, birbirinden alakasız farklı konu başlıklarını bir düzenleme içerisinde oldubittiye getirerek Meclise sunmanız aslında konuya ne kadar duyarsız ve ne kadar umursamaz olduğunuzun da bir göstergesidir. Yargının her unsurunu tek tek bile isteğe bugüne kadar bozdunuz ve bozmaya devam ediyorsunuz.

Yargı sistemi 3 sacayağından oluşmakta aslına bakarsanız: Savunma makamı, yargılama makamı, iddia makamı. Bu 3 makamla da ilgili sürekli dayatmacı anlayışınızla beraber sorunlar yaşanmakta. Savunma makamıyla ilgili... Sırf bir kişinin getirmek istediği, dayattığı “2 no.lu baro” “yeni çoklu baro” kavramıyla beraber kurmuş olduğunuz ve sebebinin, amacının net bir şekilde ortada olduğu, yargıyı siyasallaştıran anlayışınıza bugün kaynak yaratmak için Anayasa Mahkemesinin bozmuş olduğu kararı yine tahrip etmeye çalışıyorsunuz; buradaki adaleti ve vicdanı bile sağlayamıyorsunuz. Kamudaki avukatları baskıyla ve zorla bazı barolara üye yaparak o baroları büyültmeye çalışsanız da ne yazık ki meslek örgütlerinin ve meslek erbablarının bu konudaki tavrı açık ve net. Siz buradaki adaleti sağlayamadığınız için Anayasa Mahkemesi bu kararı bozuyor. Bugün, işte, yüzde 40 ayrılan pay yüzde 30’a indirilerek yeniden arkadan dolanmaya çalışılıyor ama -biraz önce Baro Başkanımız da sabah yapmış olduğu konuşmada da- aradaki yaratılan fark hiçbir anlam ifade etmiyor. Bugün baroların çoğunluğunun çoğulcul bir şekilde ekonomik anlamda doğru ve oransal bir şekilde paylaşılması gerekiyor yaratılan kaynağı ama bugün yine bunu sağlamış olmayacağız aldığımız kararlarla.

Şimdi, sınav konuları genişliyor, mülakata katılım azalıyor. Aslına bakarsanız sizin mülakat kavramınıza toplumun hiçbir kesiminin güveni kalmadı. Evet, bugün Hâkimler ve Savcılar Kurulunda yapmış olduğu sınavlarda, mülakatlarda soru içeriğini, sayısını artırıyor, içeriği genişletiyorsunuz amma velakin mülakata katılan kişi sayısını yarı yarıya geri çekiyorsunuz; mülakata daha az kişinin katılması konusunda bir baskı içerisindeyiz, bunun da hiçbir anlamı yok aslına bakarsınız. Hâkimlik ve savcılık sınavında derece yapmış gençlerimiz 2’nci, 3’üncü kez mülakatlara girerek haklarını savunmaya çalışırken mülakatın aslında sınavı ezip geçtiğinin, sizin sadece siyasi kararlarla bu kadroları belirlediğiniz gerçeğinin de üstünü kapatamayız. Gerçekten bugün gerek bu komisyonlardaki mülakatlarda kimi komisyon üyeleri, mülakat üyeleri mülakatın sonucu belli olduğu için mülakata gelip katılma gereği bile duymuyor. Baktığınızda bu konudaki gayriciddi tutum ortada ama tabelaya baktığımızda, düzenlemeye baktığımızda “Soruyu artırıyoruz, içeriği genişletiyoruz.” ne kadar güzel, bravo ama sonuç itibarıyla görev alacak kişilerin kararı ne yazık ki mülakatla ve ne yazık ki siyasi iradenin kararıyla alınıyor, bu da bu anlamda yapmış olduğumuz çalışmanın ve düzenlemenin hiçbir anlam ifade etmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

İddia makamıyla ilgili de eleştirilerim olacak. Şeriat çağrısı yapanlara, anayasal düzene karşı tavır koyanlara, tam bağımsız, laik Türkiye idealine karşı meydan okuyanlara sessiz kalan iddia makamı anayasal hakkını savunmak için sokakta hak mücadelesi verenlere acımasız bir tavır ve tutum içerisinde yaptırım uygulamakta. Bu anlamda, geriye dönüp baktığımızda alınan kararlar ve uygulamalar bizim burada bulunduğumuz ve hakkını hukukunu savunmamız gereken Türk milletinin ve tam bağımsız Türkiye’nin savunucusu olma yetisini de elimizden almakta. Bu anlamda, hukuk fakülteleri birinci sınıfta anayasa hukuku dersinde en başta öğretilen gerçek normlar hiyerarşisidir ama AKP iktidarı bu anlamda da birinci sınıf dersini bile geçememiş durumdadır.

Sonuç itibarıyla ülkemizin şu anda içinde bulunduğu en büyük sorunlardan biri de ekonomik sıkıntılar. UYAP Bilişim Sistemi’ndeki 10 Temmuz tarihli verilere baktığımızda günlük 23 bin icra dosyası işleme koyulmakta ve 2024 yılının başından itibaren de 4 milyon 766 bin dosya icralık olmuş durumda; şu anda sonuçlanmamış icra dosyası sayısı 22 milyon 359 bin; ne yazık ki içinde bulunduğumuz burada harçlar ve birtakım parasal düzenlemeler aslında ülkenin içindeki gerçeklerden çok çok uzak olduğunuzun bir göstergesi.

Ayın sonu gelmesine rağmen maaşı çoktan biten bankalardaki ek hesaplarını kullanan ve kredi kartlarına sarılmak zorunda kalan borç kıskacına sıkışmış vatandaşlarımızın sorunlarına bir çözüm üretmemiz gerekirken ne yazık ki onlara yapacağımız cezai müeyyidelerle ilgili bir çaba içerisindeyiz.

Vatandaşlarımızın borç batağında hayat mücadelesi içerisinde olduğuna ve bu anlamda yaşadığı mağduriyete buradan dikkatinizi çekmek istiyorum. Hukuksal anlamda yokluk içinde mücadele eden vatandaşlarımızın hakkını ve hukukunu korumak için düzenlemeler yapmalıyız. Türkiye Bankalar Birliğinin kredi ve kredi kartı borcunu ödeyemeyen vatandaşlarımızla ilgili her ay açıkladığı rakamlar var, bugün Meclis gündemine de getirdim aynı konuyu. Bu yıl ocak ve mayıs döneminde yani beş aylık dönem içerisinde -şu anda işleme alınmış- 750 bin vatandaşımız, şahsi kredi ve kredi kartı borcu yüzünden mağdur edilmiş durumda; bu, geçen yıla göre yüzde 40 artmış durumda -mahkemelere düşen, icralık olan vatandaş sayısı- bunun da değeri 200 milyar lirayı aşmış durumda. Vatandaşlarımızın sizin yapacağınız düzenlemeyle bırakın takibe, davaya esas olan değerleri yatırmayı, yargılama giderlerini bile ödeyecek parası yok cebinde; bunu görmüyor musunuz? Yasal düzenlemelerle bunu aşabileceğinize mi inanıyorsunuz? Sizleri şaşkınlıkla izliyorum.

Yine, geçici 1'inci maddede -gözüme çarpan- orman alanlarının infaz kurumu inşaatına serbestlik getiriliyor. Nedir bu orman alanlarına olan sevdanız, anlamış değilim. Daha geçen hafta Türk Hava Kurumunun, işte, Ulaştırma Bakanlığının hava yolu şirketlerine depolama sahasıyla ilgili de bir muafiyet getiriliyordu orman alanlarıyla. Bütün topraklarımız bitti, bütün arazilerimiz bitti, şimdi infaz kurumları için orman arazilerini mi işgal etmeyi düşünüyorsunuz? Bunun ne vicdani ne hukuksal ne de anayasal karşılığı vardır. Şu ormanlara olan nefretinizden vazgeçip doğamızı, yeşilimizi, çevremizi koruyacak düzenlemelere odaklanmamız gerektiğini de bir defa daha vurgulamak isterim.

Çağ dışı kavramlarla kanun çıkarmaya çalışıyorsunuz. Bugün birçok konuşmacı arkadaşımız bu konulara vurgu yaptı. "Aile bütünlüğü sağlamak" "ailenin toplumsal temelini atmak" gibi kavramlarla kadınlarımızın soy isim, soyadı belirleme yetkisi... Anayasa Mahkemesi, ilgili mahkemeler bu kararı bozmuş olmasına rağmen döndürüp döndürüp, virgölün yerini değiştirip aynı maddeyi getiriyorsunuz. Bu hukuksal değildir, ulusal ve uluslararası camiada karşılığı yoktur ama sizin tek bir gerçeğiniz var; bilmiyorum size bunu dayatan kimdir, hangi tarikattır, hangi cemaattir bu konuda size baskı uygulayan. Gelin, kadınlarımızın özgür iradesiyle kendi soy isimlerini belirleyebileceği ve anayasal olarak da mahkeme kararına yansımış olan hakkını gasbetmekten vazgeçin ve bu ilgili maddeyi yürürlükten kaldırın; Komisyon eminim ki bu konuda iradeli, duyarlı davranacaktır, kadın örgütlerinin ve kadınlarımızın taleplerine sessiz kalmayacaktır yoksa kadınlarımızın sesi daha çok yükselecek, biz de o sesin yanında onların müdafaasına, onların mücadelesine destek olmaya devam edeceğiz.

Sonuç olarak AKP reform yapamaz. Siz göreve yıllar evvel "3Y" diyerek yani "Yasaklar, yolsuzluklar, yoksulluklar." diyerek iktidara geldiniz; üçünden de sınıfta kaldınız. Ne yasakları ne yolsuzlukları ne de bu ülkedeki yoksulluğu bitirdiniz; bunların hepsi sizin sayenizde katlanarak büyüdü ve o günden bugüne hiçbir sorun çözemediğinizi siz de biliyorsunuz, sokaktaki vatandaşımız da biliyor. Son seçimlerde de bununla ilgili tavrını açıkça göstermiş bulunmakta. Bir önümüzdeki seçimde de görünen o ki AKP iktidarının ne yargıda ne ekonomide ne de diğer konu başlıklarında sorun çözemediğini gören iktidar, bu yetkiyi sizden alarak bunu çözebilecek olan kadrolara, Cumhuriyet Halk Partisi kadrolarına vereceğine inancım tamdır. Sizin bu yaratmış olduğunuz tahribatı onarmak boynumuzun borcudur.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Sarı.

Şimdi, sözü Sayın Ekmen'e veriyorum.

Buyurun Ekmen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Mazeretim nedeniyle sırasını veren Sayın Mahmut Tanal’a da...

(Gürültüler)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Başkanım, gürültü var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar...

Sayın Sarı, konuşmanızdan sonra hatibi de dinlerseniz memnun oluruz.

SERKAN SARI (Balıkesir) – Tabii, bir eleştirisi geldi, onu cevaplıyordum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Mazeretim nedeniyle konuşma sırasını devreden Sayın Mahmut Tanal’a da teşekkür ediyorum.

Tabii ki bir paket veyahut da bir teklif gündeme geldiğinde teklifin içerdiği hususlar üzerinden bir müzakere yürütülmesi lazım ancak -birçok arkadaşımızın da ifade ettiği gibi- biz bu teklife girmeyen hususlar üzerinde daha çok konuşuyoruz. Çünkü bugün toplumun yargıya olan inancının, güveninin çok düşük seviyelere gerilediği bir dönemde, toplumun yargı ve adalet namına yasamadan beklediği bir teklif metni bu metin değil. Birçok arkadaşımız ifade etti, Milletvekilimiz Sayın İdris Şahin ifade etti, ben toplumun beklentisi olan hususlar hakkında tekrara girmek istemiyorum ancak bunun tartışıldığı dönemde de infazla ilgili olarak birtakım düzenlemelerin geleceği ve özellikle âdeta kadına karşı şiddet ve cinayette infaz nedeniyle cezasızlık doğuran uygulamaların da sona ereceğine dair birtakım maddelerin teklifte yer alması bekleniyordu ancak burada yer almadı.

Şimdi, sormak istiyorum: Bu yılın mart ayında “sekizinci yargı paketi” diye adlandırılan paket buradan geçti, dokuzuncu yargı paketini konuşuyoruz; gerçekten -neredeyse birçoğumuz, galiba hepimiz hukukçuyuz- sokakta, adliye vatandaşı düşünce ve duygu dünyasında yargıya dair beklentilerimizin hangisi burada var? Ha, şuna da müteşekkirim. Sayın Başkanım, geçen yıl 12 Temmuz 2023’te TBMM Genel Kurulunda 15’inci maddeyle bir infaz düzenlemesi konuşuldu, o infaz düzenlemesi bırakınız muhalefetle, paydaşlarla AK PARTİ’li hukukçularla bile istişare edilmeden Plan ve Bütçeden geçirildi. Daha sonra Oğün Samast tahliye edildiğinde “Acaba o infaz düzenlemesinin bir sonucu olarak mı tahliye edildi?” diye bir tartışma yarattı, daha sonra ondan kaynaklanmadığı anlaşıldı. Ancak bir infaz düzenlemesinin Plan ve Bütçeden geçirildiği bir yasama pratiği karşısında, bugün, bu paketin başka bir torba kanuna dâhil edilerek Plan ve Bütçeden değil de Adalet Komisyonundan geçiriliyor olmasını bile bir teselli olarak gördüğümüzü ifade etmek isterim.

Şimdi, yargıya güvenin izlerini nerede sürebiliriz? Anayasa Mahkemesine karşı başvuruda ve bu başvurunun ret ve kabul oranlarında iz sürebiliriz. Maalesef, oradaki yüzde 90’ları geçen vahim oranları hepimiz çok iyi biliyoruz.

Yargıya güvenin izini nerede sürebiliriz Sayın Başkanım? Ekranlarda sürüyor maalesef. Belirli bir medya grubuna ait televizyon ekranında mahkeme yargılama mercisi değil soruşturma mercisi gibi çalışıyor. Umut kesilmiş dosyalar orada açılıyor, tanıklar dinleniyor, baskınlar yapılıyor, canlı yayında mezar açılıyor -“fethikabir” denirdi eski, ilk Ceza Kanunu’ndaki hâliyle- ve kimse de “Ne yapıyorsunuz?” diymiyor çünkü o yayın grubu bir yere bağlı ve oranın da siyasi bir angajmanlığı var. Uçan kuşa, öten kuşa ceza kesen RTÜK, mahkeme ekranlarına konulan, kurulan bu soruşturma ve yargılama rezaletine bir ceza dahi kesmiyor ve bence böyle bir teklifte televizyon ekranlarındaki âdeta evlere akıtılan bu cerahatle ilgili bir düzenlemenin yer alması gerekiyordu; gerekmiyor.

Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlar; yirmi iki yılın sonunda -üzülerek ifade ediyorum, önemli bir kısmında hizmet etme imkânı buldum ama- AK PARTİ iktidarları vatandaşlarını hakkaniyet ve adaletle

değil, mağduriyette eşitlemiştir. Arkadaşlar, herkes için adalet olmayan bir ülkede kimse için adalet söz konusu değildir. Biz, eğer Emine Şenyaşar annenin adalet arayışına cevap vermiş olabilseydik bugün Saniye Ateş anne mahkeme koridorlarında fenalık geçirerek çocuğunun gerçek katillerini aramak zorunda kalmazdı. Bugün maalesef mağduriyette eşitlenmiş bir yargı pratiğiyle karşı karşıyayız.

Hâkimlik sınavıyla ilgili olarak kamuoyuna yansımamış, bende bilgileri ve belgeleri bulunan derece yapmış başka arkadaşlarımız var. İtiraz süresini bekliyorlar. İnşallah, olumlu sonuçlanır ama olumlu sonuçlanmazsa onu da kamuoyuyla paylaşmak zorunda kalacağız.

Şimdi, sadece imzacı milletvekillerimize değil, AK PARTİ'yi temsilen siyasi iradeye de seslenmek istiyorum: Hiç böyle bizi dinlemeyin, “Bu muhalefet ne diyor? Yine neyi eleştiriyor?” diye gerilmeyin. 2019 yılında Sayın Abdulhamit Gül'ün yayınlamış olduğu, çok büyük puntolarla, üst başlıklarla, alt başlıklarla âdeta bir ürünün piyasaya lansmanı yapılmış gibi sunulan Yargı Reformu İnsan Hakları Eylem Planı'nın hayata geçirilmemiş maddelerini bir imzaya bağlayın, getirin. Bunlardan birkaçını ben kanun teklifi olarak verdim, özellikle hasta, hükümlü ve tutuklularla ilgili. 2023 yılında Sayın Yılmaz Tunç'un açıkladığını getirin. Arkadaşlar, bunlar bir eylem planı değil yani şu anda gelen teklif önemli ölçüde her ne kadar Anayasa Mahkemesini işlevsizleştiriliyor olsa bile Anayasa Mahkemesi kararları sonucunda zaruri olarak gelen bir teklif. Sizin kendi gündeminiz nedir? Bunu merak ediyoruz. 2019-2023 yargı reformu, eylem planları, stratejileri, seçim bildirgeleri, Sayın Bakanların, Sayın Cumhurbaşkanın beyanatlarını niçin bir teklife dönüp buraya getirmiyorsunuz? Yeteri kadar çoğunluk var, geldiği zaman da istediğiniz her maddeyi hem komisyonlardan hem Genel Kuruldan geçirebiliyorsunuz. Benim sizden istirhamım: Ya önergelerle bu iki insan hakları eylem planı ve yargı reformu stratejisinde yer alan ve vadedilen düzenlemeleri bu teklife ekleyin veyahut da en kısa sürede bir teklif olarak gündemimize getirin. Elbette, bir kanunda ilk imzacı olmak, bunu komisyonda ve Genel Kurulda temsil etmek onurlu bir iştir. Sayın vekillerimize teşekkür ediyoruz ama toplumun, hukukun, adaletin ve vicdanın sizi hayırla yâd edeceği ve muhalefetin değil, siyasi partinizin temel belgelerinde geçen meseleleri de lütfen bir an önce kaleme alınız ve bir teklif olarak buraya getiriniz.

Son olarak, birçok konu var ama özellikle ağır hasta çocuğu olan ebeveynler, hasta mahpusların Adli Tıp cenderesinden kurtarılması ve cezaevi gözlem kurullarının keyfililiğini denetim altına alacak hususları da hatırlatmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Ekmen.

Söz sırası Sayın Tanal'da.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Sayın Utku Çakırözer'in kaldığı yerden devam edeceğim ben.

Gazetecilerle ilgili, erişimin engellenmesiyle ilgili bu mesele neyle bağlantılı? Hukuk sınavlarına girmeye ilgili olarak hem hukuk mesleklerine giriş sınavlarıyla ilgili ve aynı zamanda idari yargıyla ilgili. Bu derslerde kitle iletişim hukuku yani basın hukuku dersi yok. Aslında basın hukuku dersi, kitle iletişim hukuku demokrasiyle doğrudan doğruya ilgili, ilintili ve bağlantılı.

Şimdi, benim elimde bazı hukuk fakültelerinin ders programları var. Üniversitelerin çoğunda kitle iletişim hukuku veya başka bir isimle basın hukuku olarak ders okutulurken bu mevzuatta yani hazırlanan bu taslakta ders olarak sınava girecekleri konular arasında basın hukuku veya başka bir deyimle kitle iletişim hukuku yok. Eğer gerçekten basınla ilgili bu kadar erişimin yasaklama kararlarını vermiyorsa bu tamamen demokrasiyle bağlantılı, ilintili. Bu anlamda, bu dersin de nasıl fakültelerde

okutuluyorsa sınavların arasına da bu dersin de alınmasında fayda var.

Sadece bu mu olması gerekir? Yok. İnsan hakları yok, sağlık hukuku yok; Kamu İhale Kanunu yok yani idari yargıya yargıç alacaksınız veya o alanda kişi sınava girecek ama Kamu İhale Kanunu’nu bilmeyecek, o alanla ilgili iptal kararları verilebiliyor. Çocuk hakları hukukuna giriş yok, rekabet hukuku yok, idareyle ilgili “imar ve çevre” denilmiş, aslında imar ayrı, çevre ayrı, ayrı ayrı olması lazım. Sağlık hukuku yok, rekabet hukuku yok, tıp hukuku yok, burada fikir ve sanat eserleri yok, tüketici hukuku yok, maden hukuku yok, Avrupa Birliği hukuku yok. Bu anlamda bunların gözden geçirilmesinde fayda var.

Gelelim kanun teklifine 38 madde değerli arkadaşlar. Bunlardan bir tanesi yürürlük maddesini ve diğeri yürütme maddesini de çıkarırsak toplam 36 madde kalıyor. 36 maddenin içerisinde incelediğimiz zaman bunun 14 maddesi daha önceden kanunlaşmış Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş, geriye 22 tane yeni gelen madde var. Şimdi yani burada aslında adı bir reform değil, bence adına yaptığımız yanlışlıklarla ilgili “Bunları düzeltme kanunu.” denilse daha doğru olur. Yapılıp getirilen 34 maddenin eğer 14 tanesi daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilip yeniden görüşülüyorsa buna “yargı paketi” falan diyemeyiz; bu reform değil, aslında bu “deform” gibi bir şey olur veya “yanlışların düzeltilmesi” şeklinde denilebilir buna.

Şimdi, buna devam ettiğimizde efendim, infaz yasası, infaz yasası... Baktığımız zaman, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin kuruluşundan beri, ilk 10’uncu yılında, 25’inci yılında 50’nci yılında 75’inci yılında Türkiye’de “infaz yasası” adı altında bir kısmı af getirilmiştir ve bunlar olağan şeylerdir. Ama cumhuriyetin 100’üncü yılında infaz yasasında kısmı af getirecek herhangi bir şey olmadı. Şimdi buna ne demek lazım? Bununla ilgili kanun teklifi de verdiğimiz için, sabahki konuşmamda onu ben dile getirmiştım yani görüşülmekte olan bu kanun teklifiyle birleştirilmesi açısından, biz nasıl cumhuriyetin 5’inci, 10’uncu, 25’inci, 50’nci, 75’inci yıllarında af getirdiysek infial yaratacak olan suçlar hariç olmak üzere, affın getirilmesi bir ihtiyaçtır, bir zarurettir.

Şimdi, konuyla ilgili, biz hukuk fakültesi 1’inci sınıfında okurken Anayasa derslerimizde şu öğretilirdi: Efendim kanunlar nasıl yapılmalı? Hemen başlıklar şeklinde kanun yapma özelliklerini değerli hocalarımız şöyle sıralamışlardı: Kanunun genellik ilkesi, soyutluk ilkesi, eşitlik ilkesi, yazılılık ilkesi, yürürlükte ve yürürlükten kalkma, yetkili organ tarafından yapılma, uyarlanabilirlik. Yani kanunların etkin ve adil bir şekilde işleyebilmesi temel unsurlardandı. Baktığımız zaman, burada, efendim, geçmişe yönelik bir kanun yapılıyor ki kanunlar hep geleceğe yönelik yapılır, geçmişe yönelik yapılmaz ve bu, kanun yapma tekniğine aykırıdır. Evet, arkadaşlarımız, işte Anayasa istismarı... Doğru, tekrardan kaçınmak için söylüyorum, doğru, Anayasa istismar ediliyor.

Şimdi, aslında bu kadının soyadıyla ilgili konuya da geldiğimizde... Ya, arkadaşlar, ben evlenince benim eşim benim soyadımı taşır, ben eşimin soyadını taşıyım. Yani Parlatmentonun ne işi var bununla uğraşılıyor. Bırakın, eşler hangi soyadı kullanırsa kullansın. Yani bence mutlu bir aile birliği için vatandaş kendine bunu dert etmiyor, kanun koyucu niye bunu kendine dert ediyor? Daha doğrusu “kanun koyucu” da demiyorum, AK PARTİ ile MHP niye bunu kendine dert ediniyor? Hani böyle bir ihtiyaç mı var? Yani siz tüm sorunları çözdünüz de tek bir sorun kadının soyadı mı kaldı? Yani değerli arkadaşlar, sizin “örf ve âdet” dediğiniz... Ben en muhafazakâr olan bir bölgenin milletvekiliyim, ben Mahmut Tanal, Şanlıurfa Milletvekiliyim, aynı zamanda bir çobanın oğluyum. Atatürk cumhuriyetinin yarattığı fırsatlar eşitliği nedeniyle diyorum ki: Bırakın da benim evliliğimi, eşimin soyadını ben taşıyım, size ne; eşim benim soyadımı taşır, size ne. Bunu kanunla düzenleme ihtiyacı nereden doğdu? Bu ülkenin Başbakanı olmuş olan Tansu Çiller’in eşi Özer Uçuran Çiller eşinin soyadını aldı. Yani netice itibarıyla size ne hangisini alıp almayacağından arkadaşlar? Yani bence bu konuda aslında ne

liberalsiniz ne muhafazakârsınız, ikisinin arasında gidip geliyorsunuz. Muhafazakârlığa bakarsak, Osmanlı döneminde bu yoktu. Liberallığa bakarsak yine yok. Siz bu olayın neresindesiniz ya, hukukun neresindesiniz, örf ve âdetin, neresindesiniz, dinin neresindesiniz?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Mahmut Bey, 2001’de düzenlenmiş, biz düzenlemedik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani Allah rızası için bize akliselim bir vaziyete... Değerli Adem Bey kardeşim, sizi seviyorum, sayıyorum, değerli Başkan Cahit Bey’le uzun süreden beri burada birlikte çalışıyoruz, gelin, bizi ikna edin. Zaten söz hakkı Cahit Bey’e verildi, bizi ikna edemedi. İnşallah Adem Bey’e de söz verirsiniz, bizi ikna eder. Yani bu konuyu, bu faslı da bu şekilde kapatıyorum.

Gelelim avukatlarla ilgili düzenlemeye. Evet, Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Ya, arkadaş, orantılı, ölçülü değil.” Şimdi, ben bilimsel anlamda sizi ikna etmeye çalışacağım. İstanbul Barosuyla ilgili, İstanbul Barosunda 1’inci Baroda avukat sayısı 62.587, 2’nci Baroda da 3.116 arkadaşımız kayıtlı. Şimdi yüzde 30 şeklindeki, bu şekildeki bir ayırım... Allah rızası için, akla, mantığa uygun, orantılı, ölçülü bir kriter verin. Sayıya bakarsan, orantılı değil. Yani olay bence baroların üzerinden bu elimizi çekelim. Değerli arkadaşım Aydın Barosunda, biz de sizinle birlikte İstanbul Barosundayız. Peki, arkadaş, onun ile biz hukuk farklılığı açısından, Anayasa açısından, temel insan hakları açısından farklı neyi düşünüyoruz? Yani, hepimizin cephesi adalet değil mi? Hepimizin sığınmak istediği, bizim pusulamız adalet değil mi? Peki, pusulamız adaletse, biz niye bu kadar ikilik yaratıyoruz ya? İkilik yaratmamak lazım, sevgi dilinden uzaklaşmamak lazım. Yani “Yok, bu beni destekliyor, şu beni desteklemiyor.” Vallahi, en büyük iyiliği sizi desteklemeyenler yapıyor. Niye biliyor musunuz? Daha farklı düşündüklerinden size bunları anlattıkları için en azından yanlış yapabilme ihtimaliniz nedeniyle kendinizi düzeltiyorsunuz. Hatta teşekkür etmek lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Tanal, bazı konuları maddelere bıraksanız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Geliyorum Başkanım.

Şimdi, gelelim bu dava tarihî, 8’inci maddeyle ilgili konuya. Ya, arkadaşlar, nihai kararın verildiği tarih... Bir: Bu belirsizdir. Biraz önce bahsettim kanunun temel niteliklerden, belirli olması lazım. Kanun koyucu belirsiz olan bir düzenleme yapmaz, burada bir belirsizlik var. Yani bunun normal olması gerekeni nedir? Diyeceksiniz ki “Ya, eleştiriyorsun, bir de bize öneri sunun.” Öneri: Dava tarihinde olmalı Değerli Başkanım yani burada öneri, dava tarihinde olmalı. Aksi takdirde bu yeniden değerlendirme oranı çok yüksek. Anayasa’mızın 140 veya 141’inci maddesinin son fıkrası şunu söyler, der ki: “Ekonomik olmalı, ucuz olmalı davalar.” Sizi yanıltmış olmayayım, 141: “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.” Arkadaşlar, yargı ucuz olmalı. Yani kalkıp burada yeniden değerlendirme oranıyla iktisadi kâr getirir amacı yargının görevi değildir. Yani Değerli Serap Hoca’mızın Anayasa hukuku ders kitaplarında rahmetli Özbudun Hoca’mızın kitaplarından biz bunları böyle okuduk. Ya, bu, olmazsa olmazımızdı ama bakıyoruz, efendim, yeniden değerlendirme oranları. Bu, tefeci faizi olur, rakam yükselir. Arkadaşlar, sizden istirham ediyorum yani vatandaşın önündeki hak arama özgürlüğünü de engellemiş oluruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Tanal, maddelerde konuşsak bu konuları.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Geliyorum Başkanım, bitiriyorum. Sabrınız için ben teşekkür ederim. Ben sizi anlıyorum, siz de sıkıldınız ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben sabırlıyım ama arkadaşlar sabırlı değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sabrınız için teşekkür ediyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkan sabırlı da vallahi biz sabırsız Başkanım ya.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Tamam, siz de sabırlı olun. Ben sizi çok sabırlı biliyorum üstadım.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ağabey, 39 madde var daha.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi gelelim diğer konuya. Adalet müfettişleriyle ilgili burada sınırlamalar, vesaireler yok.

Şimdi, geçmişe yürümeden bahsettim. 14’üncü madde Anayasa’ya aykırı.

Gelelim arkadaşlar diğer konuya, bir önceki yıllla ilgili konuya, bu sıkıntılı.

Şimdi, Anayasa’nın iptal ettiği Medeni Kanun’un soyadı ilkesi önceki hükmünün aynısı. Yani burada Anayasa’yı değiştiren hiçbir şey yok.

Efendim, gelelim hâkim ve savcılarla ilgili işin bam teli. Şimdi, bir; siz yüzde 40’la ilgili dediniz ki efendim: “Bu Yargıtay üyeleri, Yargıtay Başkanları, Danıştay Başkanları, Danıştay üyeleriyle ilgili yüzde 40’a getirdim.” Neye dayalı olarak? Anayasa Mahkemesinin Başkanı ve üyeleri de aynen Yargıtay Başkanı, Yargıtay üyeleri gibi, Danıştay Başkanı, Danıştay üyeleri gibi birinci sınıf hâkim ve birinci derecede. Siz kalkıp Anayasa Mahkemesi üyelerine -efendim- katsayıyı yüzde 40 vereceksiniz; birinci sınıfta, onun sınıfta, dereceyle, eğitimle ilgili olarak Anayasa Mahkemesi üyesinin, Başkanının, Yargıtay üyesi ve Başkanının hiçbir farkı yok. Arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi orada kendisini ortaya koyuyor, hukuki kriter koyuyor, diyor ki: “Ben Başkan olarak ve Anayasa Mahkemesi üyesi olarak, bizler ve Yargıtay üyeleri ve Yargıtay Başkanı ve Danıştay Başkanı, Danıştay üyeleri arasında hiçbir farkımız yoktur. Bizim kanunumuzda böyle yüzde 40 bir düzenleme yapılmıştır ancak mevcut olan bu düzenlemede bu sadece birinci derece yani Yargıtay ve Danıştay, oradaki getirilen yanlıştır. Hâkimin teminatı, Anayasa’nın 139’uncu maddesinde hâkim teminatından bahseder. Hâkim teminatında demek, Anayasa’da ‘yüksek hâkimler’ denilen bir tanımlama yoktur, böyle bir teminat da yoktur, yargıç teminatı da hepsini kapsar.” ve bu şekilde iptal etti. İptal edildi, ne olacak şimdi? Efendim, bu getirilen yüzde 40 düzenlemeyle o üyeler eksik, düşük bir ücret almış olacak.

“Çözüm nedir?” diyeceksiniz, eleştiriliyor, çözüm nedir? Çözüm, adres şudur değerli arkadaşlar: Benden teklif ama karar, takdir tabii ki Sayın Komisyon üyenizin takdiri: Bir, hâkim hâkimdir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani maddelere geldiğimizde de konuşabilirsiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bitiriyorum, geneli üzerinde ya. Ya Başkanım, ben siyaset yapmıyorum, ben hukukla bağlı kalıyorum yani şeyle yani şimdi burada...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Siyaset yapmak kötü bir şey değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Anladım, yok, yok, ben kanuni metnin ta kendisini konuşuyorum.

Şimdi, diyeceksiniz yani “Biz bunu getiriyoruz...” Bir; Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin aldığı ücret hangi katsayıya tabiyse aynı derecede, aynı sınıfta, aynı eğitimi almış olan Yargıtay Başkanının, Yargıtay üyelerinin, Danıştay Başkanı, Danıştay üyesi, aynısı Anayasa Mahkemesiyle aynı sınıfta aynı katsayıya tabi olmalı. İki; nedir onların, yüzde 40’sa yüzde 40.

Gelelim, burada “Adalet Bakanlığı Müsteşarı” demişsiniz, herhâlde burada bir niyetiniz var. Müsteşarlık -biliyorsunuz- şu anda yok, demek ki güçlendirilmiş parlamenter sisteme burada bir göz kırptıyorsunuz, o sistemde. Ama Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarında biz Adalet Bakanlığı Müsteşarını aşlında orada HSK’nin içerisinden çıkaracağız, Adalet Bakanını da o HSK’nin içerisinden çıkaracağız yani gayet rahat güçlendirilmiş parlamenter sistemle bunlar buradan çıkacak. Yani bunlar,

ne demişsiniz siz? Buna, bence, diğer hâkim yani bunlar da, Adalet Bakanlığındaki Teftiş Kurulu hâkim ve savcılarına yüzde 35 verilebilir, makul anlamda, bakın makul. Bir başka teklif daha var, diğer hâkim ve savcılara 30 getirmek lazım katsayısı olarak yani 40, 35 ve 30 olarak.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Mahmutçuğum, avukatlara ne yapacağız, avukatlara?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Nedir; bir orantılı, bir makul...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Avukatlara ne yapacağız, hep hâkim, savcılara veriyorsun?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir izin vererseniz eğer...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İzin verirse onuncu yargı paketi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü Vekilim, Değerli Üstadım, Değerli Başkanım; şimdi ona da geleceğim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Anlayamadım, sözcüyüm ama...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Geleceğim. Avukatlarla ilgili... Bir dakika, arkadaşlar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ya, lütfen Sayın Tanal'ın sözünü kesmeyelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi ben anlamadım, DEM diyor “Bu kadar fazla.”, CHP diyor “Bu kadar fazla.”, MHP “Bu kadar fazla.”, AK PARTİ'nin bazı arkadaşları “Bu kadar fazla.” diyor. Sayın Başkan sadece orada inandığı hukuk inancı nedeniyle “Sabırla bekleyelim.” diyor.

Ben teşekkür ederim Değerli Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sağ olun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi mademki tüm siyasi partiler -benim grubum da dâhil olmak üzere- bu konuşmadan rahatsızsa ben de burada kesiyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

Şimdi son söz Sayın Tanrıkulu'da.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum tekrar.

Benim açımdan büyük bir talihsizlik oldu Mahmut'tan sonra söz almak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bütün konuları söyledi çünkü.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, dolayısıyla yani selamlamak da sadece olmaz, birkaç konuya değinmek istiyorum.

Şimdi, dokuzuncu yargı paketi –işte, demek ki dokuza kadar geldik şimdiye kadar, sizin iktidarınız döneminde- yani hangi ihtiyaçları karşıladı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, bunlar 2019'dan sonra yani...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – İşte sizin iktidarlarınız döneminde yani sonuçta, 2019'dan bu yana yani yaklaşık beş yılda 9 yargı paketi gelmiş, bu aslında olağanüstü bir şey yani Türkiye'de sizin iktidarınız döneminde yargının ve hukukun istikrarlı olmadığını gösteriyor. Bu kadar çok eğer yargı paketine ihtiyaç varsa, ihtiyaç doğuyorsa ya Parlamentonun yaptığı yanlışlardan dolayı böyle ihtiyaçlar doğuyor veya yargının iyi işlememesinden dolayı bu ihtiyaçlar doğuyor ve bunları gideriyoruz. Yoksa hani Türkiye dün kurulan bir cumhuriyet değil yani sonuçta yüz yıllık bir cumhuriyet tarihimiz var ve üst üste birçok maddeyle ilgili, içeren kanunlar çıkarıyoruz burada. Yani

bize benzer ülkelerde acaba yani bu kadar çok yasama çalışması var mı veya Anayasa Mahkemesinin gündemi gerçekten bu kadar çok yasama organından, mahkemelerden giden iptal davalarıyla ilgili mi? Dolayısıyla kendimizi sorgulamamız lazım yani sorgulayacağız. Neden? Yani burada yani yasama çalışması yaparken Anayasa'ya aykırı, ondan sonra ihtiyaçları karşılamayan veya toplumun gündemiyle ilgili olmayan yasalar yapıyoruz ve sonuçta o yasalar toplumun ihtiyacını karşılamıyor. Anayasa Mahkemesine gidiyor, Anayasa Mahkemesi bir kısmını iptal ediyor veya mahkemeler yanlış uyguluyor biz iyi yapamadığımız için; yine Anayasa Mahkemesine gidiyor, bu şekilde ihtiyaçlar ortaya çıkıyor. Dolayısıyla burada yani sizin iktidarınız döneminde yani bununla övünmeyin. 2019'dan bu yana 9 yargı paketi çıkarmış olmak bu Parlamentoda sizin iktidarınız döneminde bir övünç kaynağı değil çünkü istikrar yok yani 9 yargı paketini kim, hangi yurttaşımız ne zaman okuyacak? Ondan sonra kanunu bilmemek mazeret değil; ne olduğunu, nerede yazdığını nereden bilecek? Bunları iyi hukukçular, gündemi takip eden hukukçular bile takip edemiyorlar, edemezler yani dolayısıyla yasasında böyle bir şey yazan, mevzuatında böyle bir şey yazan bir ülkede hukuk güvenliği nasıl olacak? Hukuki güvenlik hakkı hukuk devleti olmanın en özü, en özü ya birinci şartı öngörülebilir olmak yani insanın kendisine uygulanacak hukuk konusunda öngörü sahibi olması. Hukuk devletinin özü budur, bu olmazsa hukuk devleti denmez o devlete. Şimdi, beş yılda -yani o diğer yasaları söylemiyorum- bu Komisyonada 9 yargı paketi geçmiş, değişik değişik maddeler; ya, bu yurttaşlarımız bakımından bu devlet, bu cumhuriyet, sizin yarattığınız bu devlet, bu iktidar biçimi öngörülebilir değil, hukuk devleti bakımından öngörülebilir bir devlet değil yani. O nedenle bütün bu çalışmaların kendisi bizatihi sorunlu yani sorunlu ve sizin bu iktidarınız döneminde bakın bakalım, 2002'den bu zamana kadar yani kabul edersiniz, “eksik” dersiniz, “bize düşman” dersiniz ama yani sonuçta bütün uluslararası kuruluşların kabul ettiği veriler var, hukukun üstünlüğü verisi, ondan sonra adalete güven endeksi... Yani sizin döneminizde yani kimse size düşman değil gerçekten, niye size düşman olsun yani Adalet ve Kalkınma Partisine, sayın liderine niye düşman olsun? Yani eskiden dosttu, niye düşman olsun; eskiden iyiiken yani dosttu da şimdi niye düşman olsun? Bunu bir sefer elinizin tersiyle itin. O endekslere bakalım: 2002'den şimdiye kadar neden sürekli düşmüşüz o endekslerde? Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde, yargıya güven endeksinde niye düşmüşüz? Yani hiçbir şey olmadan mı düştük yani var yani bir sorun var, yargının kendisinde sorun var ve bütün kamuoyu yoklamalarında, araştırmalarında yargıya güven Türkiye'de en dipte; kimse yargıya güvenmiyor değerli arkadaşlar, sizin yarattığınız bu yargı ortamına güvenmiyor. Yolsuzluk, adaletsizlik, adil yargılanmama, bütün bu meseleler ortada duruyor, dolayısıyla kimse “Aman, başım yargıyla belaya girmesin, girmeyeyim.” diyor yani kimse avukata da gitmiyor. Şimdi yargıç, savcı ayarlamaya çalışıyorlar, şuna gitmeye çalışıyorlar, buna gitmeye çalışıyorlar, onun dışındaki yollara başvuruyorlar. Bakın, bunlar bizim her gün karşılaştığımız sorunlar, sizler de karşılaşıyorsunuz günlük yaşamınızda, yargı bu hâle gelmiş. Bakın, bu senin, benim falan filan demeden ortak sorunumuz yani herkesin yarın, bugün, işte, ne zaman ne olacağı belli olmadan, bir yakınının, kendisinin yargıyla başı derde girebilir. Dolayısıyla yargının bağımsız, tarafsız, hükûmet uygulamalarından bağımsız olması lazım, etkiye açık olmaması lazım. Peki, elinizi vicdanınıza koyun, Adalet ve Kalkınma Partililer olarak, şu anda yargı bağımsız ve tarafsız mı yani mesleğe hazırlanmaktan, mesleğe kabulden atama biçimlerine kadar bağımsız ve tarafsız mı, siyasi etkiden uzak mı? Bakın, mesleğe kabulden diğer aşamalarına kadar söylüyorum. Değil, atama biçimlerine kadar değil. Hiç kimse Türkiye'de yargının bağımsız ve tarafsız olduğunu söyleyemez. Örnek davalar var. Yani, şimdi kayıtlara geçsin diye söyleyeyim: Yani, bakın, Türkiye'de Selahattin Demirtaş'la ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmadan, Osman Kavala'yla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmadan, Can Atalay'la ilgili olarak Anayasa Mahkemesi-Yargıtay çelişkisi giderilmeden hiç kimse ama hiç kimse Türkiye'de yargının bağımsız, tarafsız, adalete uygun bir karar verdiğini söyleyemez, söylemez yani. Bunlar

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları. Sizin partinize mensup milletvekilleri de artık bunları söylüyorlar, bazıları açık söylüyor, bazıları kuliste bizlere söylüyorlar “Böyle olmaz.” diyorlar. Neden? Çünkü sonuçta, yani, siyasi iktidarın baskısıyla, etkisiyle kimse o dosyalarla ilgili karar veremiyor. Son verilen karar, “Kobani davası” denilen karar, ben tümüne yakınına izlemeye çalıştım. Ya, bakın, arkadaşlar, lütfen, imkân varsa eğer -ki yani bu yapılabilir, çok zor değil- alın SEGBİS kayıtlarını, izleyin. Yani bu, kayıtlara geçmiş, bir yere gitmez, silinmez, başka bir şey olmaz. Ya, böyle bir yargı düzeni olamaz değerli arkadaşlar ya, olamaz böyle bir yargı düzeni! Türkiye’de Cumhurbaşkanı adayı olmuş bir siyasetçinin, bir partinin Genel Başkanının, 6-7 milyon oy almış bir siyasetçinin yargılandığı davada yargıçlar bu kadar çok pervasız olamazlar, bu kadar çok hukuku çiğneyemezler, bu kadar çok usul kuralını -esas- bıraktım- göz ardı edemezler. Edildi ama hepimizin gözü önünde.

Bakın, dün meslektaşım, üyesi olduğum baronun başkanı, benim selefim Tahir Elçi’yle ilgili gerekçeli karar açıklandı. Ya, arkadaşlar, inanın, bakın, yani utanıyorum gerçekten ve bu, vicdansızlık diyorum, bu kadarı olmaz. Türkiye’nin 80 barosunun başkanı neredeyse geldi, birçok uluslararası gözlemci geldi, Adalet ve Kalkınma Partili olan baro başkanları da geldi izledi o davaları. Ya, bir baro başkanı canlı yayında öldürülmüş ve şiddete, teröre karşı çıktığı bir açıklama sırasında öldürülmüş. Ya, hiç olmazsa, bu yargılamayı... Yine böyle bir hüküm ver, tamam, verdin, beraat kararı verdin; ya, hiç olmazsa hükme giden yolda adil davran, adil davrandığını göster, adil davranacağını göster, hiç olmazsa bunu yap; yine aynı kararı ver. Ama delil topla, inat etme, bağırma çağırma orada, dinle müştekiyi dinle. Eşi ölmüş, yaralı bir yurttaşımıza -şimdi Parlamentonun üyesi- yüksek sesle “Seni dinlemem, otur yerine!” falan deme ya. Bunlar sizin yargıçlarınız ve bunların hepsi terfi ettiler, bakın, hepsi terfi ettiler bütün bunların.

Şimdi, bu ortamda hangi yargı paketini konuşacağız, neyi konuşacağız değerli arkadaşlar? Aynı Anayasa’ya aykırılıkları bir daha getirmişsiniz buraya, bir daha aynı şeyi konuşacağız. Bununla, inanın olmuyor yani, Türkiye bir yere gitmiyor. Yani, bunları biz söylüyoruz, sizin düşünmeniz lazım. Ne demek, biraz önce söyledim yani “ancak” çıkmış “şu kadarki” girmiş? Ya, şimdi, Allah’ınızı severseniz yani bu çocuk oynacağı mı? İlkokulu bitirmiş çocuğa verseniz, Anadolu liselerine girme sınavına, “Arasındaki fark ne?” deseniz, ya, bulacak, diyecek ki: “Hiçbir fark yok.” Bunu bizim önümüze getirmişsiniz, bu Parlamentonun, bu kadar değerli hazırunun önüne getirmişsiniz “Bunu böyle geçireceğiz.” diyorsunuz. Yani bu olmaz. İnanın, size yazık ya, gerçekten size yazık. Bakın, bu tarih, bu tutanaklar tarihe geçecek.

Cüneyt Bey, siz hukukçusunuz, birçok uluslararası kurumda bulundunuz. Ya, şimdi, yarın öbür gün sizinle ilgili bir araştırma yapılırsa, bir biyografi yazılırsa, okudukları zaman, Adalet Komisyonu Başkanı, Profesör Doktor, bu kadar, işte, geçmiş, müktesebatı var; vallahi, bu Anayasa’ya aykırılığa atılmışsa, sizin o müktesebatınızın hepsi boşa gider. Bir de bu var yani sonuçta, hepimizin müktesebatına yazılıyor bütün bunlar. Böyle zor durumlar var yani. Kim yazacak şimdi, diyecek ki işte: “Kadının soyadıyla ilgili olarak böyle bir yasa, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili yasa geldi. Komisyon Başkanı Profesör Doktor...” Ne peki? Ne muhalefet şerhi var ne itiraz var ne bir şey var veya işte, barolarla ilgili yüzde 40 yani geçmiş yine aynı şekilde, yüzde 30 olmuş. Olmaz, gerçekten olmaz yani kendi müktesebatımıza hiç olmazsa saygı gösterelim yarın öbür gün için. Hani, gerekçelerimiz de var, yeni bir yasa yapmıyoruz, eski yasaları Anayasa Mahkemesi kararına göre düzeltmeye çalışacağız. Ya, bari bunu becerelim beraber. Yani, neden çekiniyoruz, gerçekten? Hani, siyasi parti iradesi falan filan, tamam da inanın, doğru anlatsanız, kendi şeylerinize, kendi hukukunuz içerisinde partinize, kimse bunlara “Yok.” demez.

Şimdi, yani, barolar bakımından söylersem, şimdi yüzde 40, ya, şimdi yüzde 40 almış üç yıl, bir

rant yaratılmış 2 bin kişilik baroya, diğer tarafta 60 bin kişilik baro var. Bir rant yaratılmış, geriye yürümüyor bu. Peki, o aradaki geçen üç yıllık süre içerisinde, Anayasa Mahkemesi “Orantılı değil.” demiş. Bu rantı kim yedi değerli arkadaşlar, bu rantı kim paylaştı?

Bakın, şimdi bize veri sunuyorsunuz, bunlar doğru şeyler değil. Bakın, o zaman da ikaz ettik, Ankara Barosuna kayıtlı 2.200 avukat var. Hepsi kayıtlı, belli, UYAP Sistemi’nde belli. Şimdi bakarsanız, girin, basın, bu avukatlar üye olduktan sonra hangi kurumların avukatlığını almış veya 2 nolu baroya kayıtlı olmayan hangi avukat yani devlete bağlı, Adalet ve Kalkınma Partisinin denetiminde olan kurumlardan vekâletname almış? Bütün bunlar ortaya çıkacak bakın. Bakın, veri sunuyorsunuz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Araştırıp getirseniz tam tersi çıkabilir Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bunlar, bir günlük avukatın da elli yıllık avukatın da bildiği ve konuştuğu meseleler, değerli arkadaşlar, itiraz da değil. Bakın, ben size somut şeyler söylüyorum, “Bakalım.” diyorum, bakın “Bakalım.” 1 no.lu baroya kayıtlı olan bir avukat, devlete bağlı bir kurumdaki bir vekâletname almış mı almamış mı, bakalım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Bakın valla.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakalım, evet, buna bakalım. Bakın, bunlar ortaya çıkacak veya 2 no.lu baronun üyesi ile yargı ilişkilerine bakalım. Hızlılık, karar alma süreçleri...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Nasıl böyle bir genelleme yapıyorsunuz...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, arkadaşlar, ben Baro Başkanlığı yaptım...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Onlar da sizin meslektaşınız.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, ben Baro Başkanlığı yaptım, bütün bu somut ilişkileri, etik dışı ilişkileri...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Böyle demekle böyle olmaz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ama böyle reklam yapıyorlar, buradaki barolar bunu söylemekten çekinmiyor ki.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – ...bakın, meslek ahlakına uymayan ilişkileri...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Öyle bir şey varmış gibi konuşmayın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Var ki konuşuyorum herhâlde, havadan konuşmuyorum. Araştırılmalı gelin.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Bakın, hangi baroya mensup olduğunu ne bileceksiniz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, araştırılmalı bütün bunları, var. Bakın, bundan gocunmayın. Ben size yanlışları söylüyorum, yanlışları söylüyorum. 2.200 avukatın tümü tabii ki bunu yapmıyor ama kayıt olanlar, yapanlar falan var, açık açık ya. Yargının o baro mensuplarına gösterdiği hoşgörü, kolaylıkla diğerleri arasında fark var aynı dava sırasında, bunlar bilinen şeyler, konuşulan şeyler. Burada bunları konuşacağız. Bakın, bu yanlışlıkları yaptınız.

Şimdi, yine, getirdiğiniz bu yasayla yine yanlışlıklar yapıyorsunuz. Ben bütün bunların doğru olmadığını söylüyorum sizlere. Şimdi, gelin, beraber konuşalım, bu yargı krizini nasıl çözeceğiz? Yani Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Anayasa Mahkemesi üyeleri konusunda suç duyurusunda bulunmuş. Başsavcı, Anayasa Mahkemesi üyeleri orada duruyor, Başsavcı orada duruyor; suç duyurusunda bulunmuş, 2 tane. Bunu nasıl çözeceğiz? Gelin, buna bir bakalım, bu yargı krizini ortadan kaldıralım, bunlarla ilgili işler yapalım, yargıya güveni artıralım. Bu getirdiklerinizle yargıya güven değil, yine

kendi yakınlarınızın, size yakın kurumların ihtiyaçlarını gidermeye çalışıyorsunuz.

Nedir? Bakınız, yine söyleyeyim, ben kapatacağım. Daha fazla asabınızı bozmayayım Türkiye'nin birinci partisinin milletvekili olarak. Şunu söyleyeyim değerli arkadaşlar: bakın, bugün itibarıyla bana gelen -size gösterebilirim- kayıtlı olmayan onlarca telefon var. İnfaz indirimi bekliyorlar, ondan sonra, başka indirimler bekliyorlar. Sizlere de gelmiştir, telefonlarımızı dağıtmışlardır, ulaşılabilir telefonlara ulaşıyorlar. Şimdi, adil yargılandığını düşünse bu yurttaşlarımız, böyle bir ihtiyaç doğacak mı, her yıl bu ihtiyaç doğacak mı? Yani, yargıyı, beraberce, adil, herkesin güveneceği, bağımsız ve tarafsız hâle getirmek durumundayız. Bu getirdiğiniz paket, sonuçta bu sorunları çözen değil, yine palyatif, günlük, yarın öbür gün başka sorunlar doğuracak bir paket.

Dolayısıyla burada, doğru bir yasama çalışması, adalete, yargıya, hukuk devleti ilkelerine uygun bir yasama çalışması yapılmadığını bildiriyor, hepinize sabır gösterdiğiniz için teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Şimdi, Sayın Özkan, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, kıymetli hazırun; ben de kıymetli değerlendirmeleri için bütün katılımcı arkadaşların her birisine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, insanoğlunun geliştirdiği bir yönetim modeli olarak demokrasi bugün pozitif bilimlerden, pozitif anlayıştan farklı normatif düzenlemeler alanı olarak birlikte kolektif bir çalışma ortamını gerektiriyor. Onun içindiri ki insanoğlu yasama, yürütme, yargı ve buralarda faaliyet gösteren insan kaynaklarının çoğulcu bir anlayışla dizayn edilmesini gerekli ve zorunlu kılıyor. Onun için bugün burada bütün hazırunun Anayasa'ya aykırılık iddiaları başta olmak üzere, kanunun geneli hakkında yapmış olduğu değerlendirmelerden gördüğüm odur ki konuşmaların her birinin bir kısmına katıldığım, değer verdiğim ve gerçekten yüreктen katıldığım, bir kısmında da ayırdığımız konuların olduğunu gördük. Yani şu anda hazırunun her birisinin ifadelerini ben not almaya çalıştım ve gerçekten çok kıymetli değerlendirmeler oldu.

Bu anlamda, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili farklılıklarımızın aslında Türkiye'de bütün toplum kesimleri ve siyasi yelpazede yer alan siyasi partilerin yeni anayasa ihtiyacında oldukları, bunu seçim beyannamelerinde ifade ettikleri üzere, aslında bir şekilde yeni anayasaya ihtiyacımızın olduğu açıktır.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu mu çıktı yani bravo!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Diğer taraftan da şöyle baktığımızda Anayasa Mahkemesinin...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sonra söyleseydiniz de sizi can kulağıyla dinleseydik ya.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Özkan, Anayasa'ya uymuyorsunuz ki, Anayasa'ya uyun, ondan sonra...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bir müsaade ederseniz...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Mevcuda uyalım ilk önce. 153, Anayasa Mahkemesi kararlarına uyun ilk önce, işte önümüzde.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın CHP Sözcüsü, Başkan Vekili, müsaade ederseniz ben de bir konumu arz edeyim. Hemşehrim, Süleyman Beyciğim, yani ben bir konuyu arz edeyim. Ya, bu işin sonu yok. Dinledik hepinizi ve kıymetli, gerçekten kıymetli. Bakın, bunu ben zevahiri kurtarmak için ifade etmiyorum.

Gerçekten, bugüne kadar -ben de dokuzuncu yılında bir milletvekili olarak- yasama faaliyetinde,

komisyonda ve Genel Kurulda pek çok değişikliğin olageldiğini hep beraber gördük. Yani son bir yıllık süre zarfında da bunlara tanık olduk. Onun için burada farklılıklarımızın aslında hukuk düzenimizde birbirimizle yaklaşmayı, oydaşmayı sağlayacağı ve belli bir zeminde herkesin “Evet, bu benim anayasal düzenim, benim hukuk rejimim ve özgür, demokratik, hür bir şekilde yaşayacağım ülkenin hukuk düzeni.” diyeceğimiz yere doğru hep beraber geliyoruz. Buna yürekten inanıyorum ve burada konuşulan konuların her birinin... Biraz sonra yapacağımız oylamalarda, oylama yaparak maddeler geçer, değişir, Genel Kurulda değişir, buna rağmen yapmış olduğumuz konuşmaların altının boş olduğu ve hiçbir anlam ifade etmediği gibi yaklaşılmasının daha doğru olmadığına inanıyorum. Çünkü bunlar bizlerin ve belki bundan sonra yapacağımız “olması gereken hukuk” diye ifade ettiğimiz “De Lege Ferenda” arayışında mutlak surette hukuk düzenimize katkı sağlayacağına da yürekten inanıyorum.

Tabii, zaten Anayasa’ya aykırılık değerlendirmesi bir taraftan Anayasa Mahkemesinin görev alanında olduğu gibi, diğer taraftan da Parlamentonun ve hatta idari makamların verdiği bütün kararlarda da Anayasa’ya aykırılık değerlendirilmesi herkes yapıyor.

Bakın, şu anda başta kadının soy ismi olmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin daha önce de müteaddit defalarda önüne gelen, değerlendirilmesine konu olan ve 2011 yılında reddedilen bir konuydu bu ve daha sonra 2023 yılında da bu kez yine Anayasa Mahkemesi 9’a 6 oyla bundan farklı bir yönde, düzenlemeyi iptal etmek suretiyle farklı bir karar verdi. Şimdi, biz şunu diyemeyiz: Yani bugün bu yasal düzenleme... Dediğimiz gibi, Soyadı Kanunu’ndan beri gelen, bir kısmı Medeni Kanun’dan gelen, iptal edilen düzenlemeler var ilk Medeni Kanunu’muzdan bugüne. Demek oluyor ki bu düzenlemelerin dünden bugüne var olmuş olması, dünden beri özgürlüğe, hukuka, anayasal rejime bir kalkışma içerisinde olduğumuz anlamına da gelmez. Bu bir tekâmül sürecidir. Bu özgürlükçü, çoğulcu, demokratik bir anayasal sistemimizin yargı makamları, yürütme ve toplumda, yaşamada her alanda tahkim edilmesi, güçlenmesi suretiyle bugün bu denetimleri de yapabilir hâle gelmiş olmamız da bir kazanımdır başlı başına.

İşte, bu anlamda mesela, 9’a 6 oyla iptaline konu olan bu düzenleme için 6 Anayasa Mahkemesi üyesine “Yahu, bunlar da Anayasa’ya kalkışma içerisinde olmuştur.” diyemeyiz. Orada mahkeme üyeleriyle ilgili diyemiyorsak parlamenterlerle ilgili de diyemeyiz veya toplumda belki de hani bir referandum konusu olsun istemeyiz, bunları bir şekilde özgürlük temelinde Parlamento çatısı altında çözebilme kabiliyetimiz de var. Onun için Parlamento çatısı altında da bunu fevkalade iyi çözebiliriz ama topluma sorsak belki bir kısmı yine bu düzenlemenin farklı şekilde olmasını veya mevcut düzenleme şeklinde olmasını da istiyor olabilir.

Bu anlamda ben bu Anayasa’ya aykırılıkla ilgili iddiaların değerlendirildiğini ve biz de bu kanun teklifimizi verirken kanun teklifinde yer alan konuların Anayasa’ya aykırı olmadığını değerlendirmek suretiyle Meclisin gündemine sevk ettiğimizi de ifade etmek isterim.

Diğer taraftan, kadınla ilgili... Malumunuz olduğu üzere, biz AK PARTİ’yi -kabul eder, etmez- bir kadın hareket olarak görürüz. Temelinde kadınların toplumda motivasyonunun, mobilizasyonunun, aktivizminin artmasıyla iktidara gelen bir siyasi hareket olduğumuza inanıyoruz. Bir kadın hareketi olarak başlayan AK PARTİ’de bugüne kadar yapmış olduğumuz reformlarla kadınların başta anayasal reform olmak üzere, yasal düzenlemelerle... Sadece Anayasa ve yasa yetmez, bunu toplum da görünür hâle getirmek, ete kemiğe büründürmek de kadınların ekonomide, toplumsal yaşamda, siyasette, bürokraside, akademiye, her alanda sayılarını ve karara etkilerini artırmak suretiyle olmuştur. Biz de bunu rakamlarla burada açıkçası her zaman ifade ettiğimiz için yeniden sizleri meşgul etmek istemiyorum. Bu artışları gerçekleştirdik. Bakın, sadece son yirmi iki yıllık süre zarfında iş hayatında kadın istihdamı yüzde 24’lerden yüzde 37’lere, şimdi 40 bantlarına geldi. Bu bir başarıdır. Bu kararlı

bir duruşla, hayatın normal akışında meydana gelen bir hadise değil, siyasi iradenin bu noktadaki kararlılığının bir ürünü olarak gelmiştir.

Bu anlamda kadınlar elbette önümüzdeki süreçte anayasal ve yasal reformlarla hak ettiklerini çok daha iyi bir... Kadını koruma, kadınların imkân ve kabiliyetlerini geliştirme bağlamında daha iyi bir yöntem bulmadığımız müddetçe mevcut düzenlemeleri de koruma kararlılığında olduğumuzu da ifade etmek isterim.

Yani biraz önce Sayın Beştaş da -buradan ayrıldı ama- değerlendirme yaparken 6284 sayılı Yasa'yı değiştirmişmiş gibi eleştirel bir bakış açısıyla da konuşmasını yaptı. Oysaki biz zaten 6284 sayılı Yasa'yı, bunları, kadınları daha iyi koruyacak bir usul bulana kadar, bir düzenleme bulana kadar zaten koruyoruz. Bakın, burada geriye gidiş olmaz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – İstanbul Sözleşmesi için de aynı şeyleri söylüyordunuz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bu noktada, kadınıla ilgili, kadını hayatın merkezine alan, kadının geleceği....

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Cahit Bey, o bir lütfmuş gibi söylüyorsunuz ama doğru değil yani...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Lütuf değil bu.

Kadınlar için bugüne kadar siyasal vizyonumuzda, parti programımızda ve bütün seçim beyannamelerimizde var olan ve hayatın özünde olan kadını toplumsal yaşamın, siyasal ve ekonomik yaşamın özüne koymak suretiyle siyasi kararlarımızı ve Hükümet olarak idari pratiklerimizi attık.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yani o zaman gerçekten 6284'ü başka bir...

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Olanı uygulayın yeter Vekilim, sorun o, olanı uygulayalım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bu anlamda, bu noktada bir geriye gidişin olmayacağını, bunu daha da güçlendirecek teklifleri de sizlerden beklediğimizi ifade ederim. Zaten bu bizim kanunumuzdu, biz bunu getirmişiz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – İstanbul Sözleşmesi'ni tekrar yürürlüğe koyun, işte teklif ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hatibi dinleyelim, teklif sahibini dinleyelim. Bakın, tam on saattir dinledik yani lüften.

Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Diğer taraftan Sayın Başkanım, tabii, bütün maddelere ilişkin, Anayasa'yla ilgili itirazlar oldu.

Tabii, özellikle bakın, şu konuda... Bu masanın etrafında yaklaşık 10 civarında baro başkanı geldi gitti bugün, konuşmalar yapıldı -milletvekilleri olarak ve Barolar Birliği Başkanımız da- ve çok kıymetli değerlendirmeler oldu.

Tabii, biraz önce burada konuşmalar içerisinde... Bize de nasip oldu diyorum, ne mutlu bana. Çoklu baro sisteminin pratiğe geçmesinde yasal düzenlemeyi bizzat çalışan Grup Başkan Vekili olarak 2020 yılında -hem de tam da bu aydı, böyle bir gündeydi- hayata geçirmiş olmanın mutluluğunu yaşıyorum. Çünkü şöyle söyler, Shakespeare demiş ki siyasiler hakkındaki...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Nerede tuhaf bir şey var size nasip oluyor yani.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ya, müsaade edin, bakın, şöyle...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yani, şimdi, kötü bir yasayı da iyi bir şey yapmışız gibi burada

söylemesinler ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sataşmıyor yani...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakın, hiçbir yasal düzenleme burada boş yere yapılmaz, burası abesle iştilal etmez, burası gerçekten çalışan bir yer ve Türkiye gündemini ve milletimizin ihtiyacı olan yasal düzenlemeleri hayata geçiriyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Keşke öyle olsa!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar, yanlış bir şey söylemiyor ki, niye tepki gösteriyorsunuz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakın, toplu baro sistemi, mesela bunu...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Türkiye tarihinin en önemli direnişlerinden biriydi.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sibel Hanım, konuşanların çoğunu biz de beğenmiyorduk ama dinledik; vallahi biz de beğenmiyorduk.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, Sayın Özkan, devam edelim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Çok marifetmiş gibi burada böyle bir yasayı geçirmeyi, söylediğiniz zaman susmamızı beklemeleri de doğru değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Suiçmez, lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Bakın, biz burada dilimize çok dikkat ederek konuştuk.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sibel Hanım, bakın, bir müsaade edin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Çoklu baro, kanayan yara!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, lütfen devam edin.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, çoklu baro sistemi, onun yerindeliğiyle ilgili hiç tartışmaya girmeyelim, ben konuyla ilgili konuşacağım.

Şimdi, çoklu baro sistemiyle ilgili, malum, bu teklifin içerisinde, 3'üncü maddesinde baroların adli yardım ödeneğinden almış oldukları payla ilgili... Sayın Tanal, bakın, bu çok önemli; keşke Erinc Bey de Barolar Birliği Başkanımız da burada olsaydı. Çünkü biraz önce Sibel Hanım çok güzel bir şey söyledi: "Neden yasayla yapmamız gerekenleri yönetmeliğe bırakıyoruz?" gibi bir ifadeniz oldu, ben not aldığım için söylüyorum.

Bakın, şu anda adli yardım ödeneğiyle ilgili, 2022 yılında bu düzenlemeyi yapana kadar yönetmelikle baroların almakta oldukları adli yardım ödeneği paylaştırılıyordu. Bakın, Cumhur Bey, çok önemli bir şey söyleyeceğim, bugün Erinc Bey de dile getirmedi, hiçbir hazırandan da duymadım.

Şimdi, çok önemli bir husus şudur...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - 3'üncü maddede konuşacağız, hazırlığımız var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hayır, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili, vicdan ve adalet anlayışı çerçevesinde, hazırunun vicdanına bırakmak istiyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Yapalım burada da adil...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sibel Hanım, yalvarırım, bakın, ben burada samimi bir ifade... Ha, ben de Trabzon'un damadıyım ha, öyle bağırarak olmaz! Ha, bizim de var bir deliliğimiz!

Şimdi, yönetmelikle para dağıtılıyordu -adli yardım ödeneği- ve 2022 yılında bir düzenleme yaptık. 81 baro vardı o zaman, çoklu sistemde de 2 baro; 81 baro 83 olmuştu. Dedik ki o zaman Erinc Beylere

de: “Ya, siz bu ödeneğin adil dağıtımına ilişkin bir yönetmelik yapın, biz de hiç bunlarla uğraşmayalım çünkü bu ödenek adil değil.” Şimdi anlatacağım rakamları. Onlar da çalıştılar “Yapacağız.” dediler ama Erinç Beyler kendi yönetimlerine bunu anlatamadılar ve yönetmeliği değiştiremediler, biz de kanunla yapmak zorunda kaldık. Sezgin Bey, siz de baro başkanlığı yaptınız, bunları iyi bilirsiniz.

Şimdi, yönetmelikte şöyle bir husus vardı, yönetmelikte diyordu ki, “Barolar Birliği, adli yardım ödeneğinden yüzde 10 alır, geriye kalanı da şu şekilde dağıtır.” diye bir düzenleme getirmişti, o kısım zaten şimdiki kanunumuzda da aynı. Şimdi, biz dedik ki: Mademki yönetmelikte düzenlenecek konuyu biz yasaya taşıdık, yasaya taşıdığımız andan itibaren Barolar Birliğinin artık yüzde 10 alma imkânı olmaz. Bakın, şu anda Erinç Bey’in bunu derhâl takip etmesi lazım, herhangi bir baronun açacağı iptal davasıyla, yönetmeliğin iptaliyle artık o yüzde 10... Ne kadar alıyor Barolar Birliği yüzde 10’la? 40 milyon lira para alıyor. Ya, İstanbul barosunun 3 katı.

Şimdi, İstanbul Barosu, adli yardımla ilgili, 16 milyonluk şehirde bir dünya vatandaşımızın adli yardım ihtiyacını karşılıyor değil mi? Soruyorum: Barolar Birliğinin doğrudan adli yardımın kullanılmasıyla ilgili bir çalışması var mı?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – O paranın nereye gittiğini biliyor musunuz Sayın Özkan?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Onu biliyorum, biliyorum ama onu da...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Dengeleme fonundan haberdar mısınız?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Tamam, dengeleme fonunu mademki kanun doğru dengelemiş, bütün barolara şu anda Barolar Birliğinin dağıtması lazım.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Dengeleme fonu zaten dağıtılıyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Dağıtıyor, dağıtıyor, merak etmeyin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bilmediğiniz mesele o.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – O zaman 2 no.lu baroya da dağıtsın.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Oraya da ne kadar dağıtıyor, gereğinden fazla dağıtıyor; içindeydin, biliyorum.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Müsaade ederseniz... Bakın, şu anda artık o dağıtım işini Barolar Birliği cari giderler için de kullanıyor.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ve dengeleme fonu...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Müsaade ederseniz...

Bakın, netice itibarıyla şu: Erinç Bey bu yönetmelikte Barolar Birliğinin aldığı yüzde 10 yani 40 milyon liranın kendisi üzerinden dağıtılmasını istiyorsa bunu da kanunda teklif edebilirdi, etmedi; Danıştay iptal eder bunu, bu açık hüküm.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Milletvekili mi o, kanun teklif edecek?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bu kanunda zaten, eski kanun...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Barolar Birliği Başkanımız yok şu anda.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ah be Süleyman Bey, tamam, olmasın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, kıymetli arkadaşlar, benim söyleyeceğim ikinci olarak...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Barolar Birliğiyle ilgili bir konu varsa temsilcisi var burada.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Anayasa çerçevesinde vicdanlara hitap edecek bir hususu sizlerle paylaşacağım. Biraz önce Mevzuat Genel Müdürlüğümüz Mehmet Bey sizlere bu değişimin ne

getirdiğinden bahsetti, ben ona hiç girmiyorum, esas konu şu: Bakın, şu anda İstanbul ve Ankara 2 No.lu baroları hangi skalada adli yardım ödeneğinden para alıyorlar, ben onu paylaşayım. Bakın, kendi segmentlerinde olsaydı yani 3 bin bandında İstanbul'u konuşacak olursak 8-9 milyon lira alıyor olacaktı; 3 bin bandında üyeye sahip olan Anadolu baroları 8,5 milyon lira alıyor, Cumhur Bey bilir işte, Muğla Barosu da o civarda.

İki: Kendi altında olanlar olsaydı yani 2 bin ile 3 bin arasındakilerden olsaydı alacağı adli yardım ödeneği -rakam odur- 4 ile 6 milyon lira olacaktı. Ha, İstanbul 2 No.lu Barosu Türkiye'nin 10'uncu büyük barosu şu anda üye sayısı itibarıyla. Bakın, hangi baroların segmentinde? Artvin, 136 üyesi var, 768 bin lira alıyor, 800 bin lira yani İstanbul 2 No.lu Baro kadar. Yine, Çankırı Barosu, 175 üyesi var, 900 bin lira alıyor. Yine, Gümüşhane Barosunun ne kadar üyesi var? 76 üyesi var, kıymetli arkadaşlar, 700 bin lira alıyor.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Nüfus, o illerin nüfusları ne?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Nüfusa girersen o zaman 2 No.lu Baro uçar zaten; 16 milyona 2 No.lu Baro hizmet ediyor.

Diğer taraftan, Sinop Barosu 173 üyeye 1 milyon lira alıyor, Tunceli barosu da 69 üyesiyle 500 bin lira para alıyor.

Kıymetli arkadaşlar, ben bunu sizlerin vicdanına sunuyorum, burada mutlak surette adaletle ilişkin, Anayasa'daki orantılılık ilkesine ilişkin, Türkiye'nin hukuk kurumlarından olan ve bu hukuk kurumu da Türkiye'de çoğulcu bir anlayışla... Bakın, bize AGİT'ten geldiler o kanunu yaptığımızda, AGİT üyeleriyle oturduk konuştuk, Avrupa Konseyi'nden geldiler, her birisine bunun çalışmalarını anlattık.

Bakın, sormamız gereken çok soru var. 65 bin üyeli İstanbul 1 No.lu Barosunda şu anda seçimlere 24 bin üye katılıyor arkadaşlar. 24 bin üyenin 7 bin oyuyla seçilen Baro Başkanı da siyasal bir anlayışla farklı bir şekilde baroyu yönetmek istiyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Cahit Bey, burayı provoke ediyorsunuz ama yani bunu yapmayın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hasılıkelam Kıymetli Başkanım...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bakın, bu, provoke oluyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sibel Hanım, ben bitiriyorum zaten yani bunları da dinledik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yani ama gerçekten bunun bize hiçbir katkısı yok, hiç katkısı yok!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Müsaade ederseniz...

Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, toparlayalım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, hasılıkelam, şu anda, malum, 2 no.lu baroların kapatılmasına ilişkin bir kanun teklifini konuşmuyoruz, burada adli yardım ödeneğinin paylaşılmasına ilişkin bir kanun teklifini görüşüyoruz ve burada hatta hâlâ yol açıktır, mesela Erineç Beyler -bu işin Komisyon aşaması var, Genel Kurul aşaması var- bu süre zarfında, gerçekten hak ve nısfetle, adaletle... Bu baroların geleceği sosyolojik bir vakiydir, anayasal bir kurumdur Anayasa'nın 135'inci maddesi bağlamında; bunlarla ilgili önümüzdeki süreçte sosyolojisi de bunların inşa edilir. Ama ben diyorum ki bir hukukçu olarak, barolarda aktivizm ortaya koymuş bir milletvekili olarak diyorum ki: Gelin bu hususu da oydaşmayla beraber... Hatta Erineç Bey de gelsin, hakikaten kendisiyle birlikte çok güzel çalışmalarımız oldu ve uyumlu, müzakereci ve hukuk camiamıza, sivil toplumumuza, baromuza katkı sunan bir Başkanımız; bu noktada birlikte çalışmaya hazır olduğumuzu ifade ediyorum.

Genel gerekçesi itibarıyla kanunumuzun hazırlanması... Doğrudan, işte milletvekilleri olarak

yaklaşık iki aydan beri biz bunun gece gündüz çalışmasını yürütüyoruz. Tabii ki teknik destek alacağız, tabii ki bunun bakanlıklar nezdinde etki analizlerini Hükümet makamlarından alıyoruz ama diğer taraftan da Anayasa'ya uygun olduğuna inandığımız ülkemizin strateji belgesinde ve İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan hedefleri gerçekleştirmeye matuf bir paket olduğuna inanıyoruz.

Eksiklikleri de bu müzakere ortamında beraberce halledeceğimize inanıyor, sabrınız için hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Çok kısa, kayıtlara geçsin diye...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani yeni tartışmalara mahal vermeyecek şekilde, kısa bir şekilde...

Yani barolarla ilgili mi?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Madde geldiğinde söyleseniz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, bir dakika...

Barolarla mı, yoksa geneliyle ilgili mi?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Çok kısa Başkanım, kayıtlara geçsin diye söyleyeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, buyurun Sayın Kunt.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, kayıtlara geçmesi açısından söyleyeceğim. Az önce Sayın Özkan konuşurken insicamını bozmamak için bölmedim, o yüzden açıklama getirmek açısından söz aldım.

Şimdi, Meral Vekilimizin söylediği şeye atfen bir şey dedi. Şimdi, çok net bir şeyi ifade etti Meral Vekilimiz: “Türkiye’de 6284 sayılı Yasa hakkıyla uygulanmış olsaydı bu ülkede her gün bir kadın öldürülmezdi.” Bu çok net, tartışmasız. O yüzden burada kalkıp 6284 sayılı Yasa’yla övünmelerinin hiçbir anlamı yok çünkü İstanbul Sözleşmesi’yle de övündüler, övündüler, övündüler, ne oldu? Tek gecede feshedildi. Şimdi ne yapılmak isteniyor peki? Zaten uygulanmayan, uygulaması sakat olan, her gün bir kadının ölümüne sebebiyet veren -uygulanmadığı için- bir yasa var fakat bu da uygulanmıyor, şu an bununla övünüyorlar ve bu da tehlikede. Neden tehlikede olduğunu söylüyoruz? Yani Meral Vekilimizin anlatmak istediği de buydu zaten. Çünkü şu an Soyadı Kanunu’yla bile kadınların kazanılmış haklarına saldırı yapan bir anlayış var ve bu anlayışın bir sonraki adımı, nasıl ki İstanbul Sözleşmesi’ni bir gecede feshettilerse aynı akıbet 6284 sayılı Yasa’yı da bekliyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Kunt, öyle bir anlayış yok, öyle bir anlayış yok.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Hayır, teklif açısından söylüyorum Sayın Başkanım; hiç üzerinize alınmayın, sizin üzerinizden demiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teklif açısından da öyle bir anlayış yok.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Bu teklifin şöyle bir açıklaması var: Eğer kadınların yıllarca mücadele edip kazandığı haklar şu an tekrardan, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, ellerinden alınmak isteniyorsa bu tehlike ortada. Her gün bir kadın öldürülüyorsa, 6284 sayılı Yasa uygulanmıyorsa, İstanbul Sözleşmesi bir gecede feshedilmişse bu tehlike ortada ve bu bangır bangır da “Biz geliyoruz.” diyor; Meral Vekilimizin de anlamak istediği buydu.

Kayıtlara geçsin diye söz aldım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, teşekkür ediyorum.

Sayın Uçar, buyurun.

Siz de kısaca meramınızı anlatırsanız...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, kısacadan ziyade, Sayın Özkan’ın çalışarak geldiği burada bir kısım istatistiki bilgilere dayalı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O maddede de konuşabilirsiniz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Maddelerde zaten konuşacağız.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O madde geldiğinde... On saatir dinliyoruz, Allah rızası için ya, on saat oldu.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Hayır, zaten konuşacağım, zaten konuşacağım. Bir dinleyin, bir dinleyin lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Söylesin de beklemeyelim.

Zülküf Başkanım, siz hepimiz adına söyleyin de...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Tamam, ben de burada istedim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Siz söyleyince geldi, çalışırken gelmedi.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben de bir bilgi paylaşacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Özkan söyledikten sonra, madem istatistiki bilgileri konuşuyoruz, tam üzerine söylemek lazım. 3’üncü maddede barolara dair fikirlerimizi zaten paylaşacağız yani o ayrı bir konu. Ki siz o dönem yasayı buradan geçirirken -biz 3 baro başkanı şu an buradayız- biz de kapıda direniyorduk “Geçirmeyin.” diye, geçirdiniz ama. Şimdi onu geçiyorum.

Şimdi, bir, İstanbul Barosu nezdinde sadece gideceğim, İstanbul Barosu ve 2 No.lu Barodan bahsediyorum. İstanbul Barosuna sadece 2023 yılında adli yardımdan yapılan atama sayısı 5.040, 2 No.lu Baronun yapmış olduğu atama sayısı 222; adli yardımdan yapılan atamadan söz ediyorum, sadece 2023 yılı. 2021 ve 2022’nin istatistiği de var, onlara ayrıntılı birazdan gireceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, maddede girersiniz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Maddede gireceğim ama bunları söylememiz lazım.

Şimdi, İstanbul Barosuna 5.040 atama karşılığında Türkiye Barolar Birliğinden gönderilen para 29 milyon 79 bin, İstanbul 2 No.lu Barosuna gönderilen para 6 milyon 183 bin. Şimdi, bu yapılan atamaların en üst haddeden -Sibel Başkanım bilir- asliye hukuk, aile mahkemesi asgari ücret tarifesi 2023, 9.200 TL, üzerinden vurduğumuz zaman İstanbul Barosuna ödenmesi gereken para 46 milyon 368 bin. Peki, ne kadar para gitmiş? 29 milyon 79 bin. İstanbul Barosunun şu an avukatlara ödemesi gereken 2023’ten kalan borcu ne? 17 milyon 289 bin; ortalamadan bahsediyorum, net rakamlar, vergiler mergiler de hariç. İstanbul 2 No.lu Barosuna 222 atama için ödenmesi gereken para 2 milyon 42 bin. Peki, ne kadar para gitmiş? 6 milyon 183 bin. Kasada kalan para ne kadar? 4 milyon 141 bin. Hadi bu 4 milyon 141 binin 1 milyonu adli yardım ofisinde çalışan personelin maaşı olsun, oranın cari gideri olsun; 3 milyon kasada duruyorken İstanbul Barosu 17 milyon 289 bin borcu ödeyemiyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O yüzden bize gelip “Size adli yardımdan atama yapalım.” diyorlar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bütün baroların şu an 300 milyona yakın borcu var, avukatlara ödemesi gereken adli yardım borcu. Bakın, 2 no.lu baroların hesabında para varken ama o 1 no.lu... Ki, İstanbul Barosunun avukat sayısı 63 bin, 2 No.lunun avukat sayısı 3 bin, atama, yapılan ödemeler...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, bunu 3’üncü, 4’üncü maddede konuşalım. Bu istatistikler,

şimdi bahsettiğiniz gibi 600 bin lira...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Aynen öyle.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – 37 tane avukatın olduğu Bayburt Barosu, 607 lira, nasıl böyleceksiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli vekillerim...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bakın, Mersin Barosunun sayısı, Antep Barosunun sayısı 2 No.lu Barodan fazladır ama 2 No.lu Baroya giden paradan daha az para alıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, bunu artık maddede konuşalım. Teklif sahibimiz de bu konulara tekrar baksın, maddelerde de siz de bu konuları tekrar konuşursunuz.

Sayın Yıldırım, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, ben de başta size ve Kıymetli Komisyon üyelerimize, milletvekillerimize, bürokratlarımıza teşekkür ediyorum, sabırla bu saate kadar getirdik. Güzel müzakere oldu, istişare oldu, gerçekten bizim de katıldığımız veya katılmaya yakın gördüğümüz düşünceler oldu ama en nihayetinde, içerisinde ciddi anlamda haksız olarak söylenen siyasi eleştiriler de oldu. Öncelikle, tabii, muhalefet, tek başına haksız siyasi eleştirileri yapan kurum değildir, doğru düşünceleri tespit ettikten sonra tabii ki kendi siyasi çerçevesinden bize eleştiri yapmasını biz her zaman iktidar partisi olarak şu ana kadar sabırla dinledik ve gereğini yerine getirdik. Bundan sonraki süreçte de bunu yapmayı tekrar buradan ifade ediyoruz.

Ama ben toplanan eleştirilerin hangi maddelerde olduğunu belirterek başlamak istiyorum. Birinci sırada, kadının soyadıyla ilgili tüm milletvekillerimizden bu yönde bir eleştiri yoğunlaşması oldu, çoklu baroyla ilgili oldu, kayyumla ve kamulaştırmayla ilgili oldu. Aslında temel eleştiriler buralara yoğunlaşmış oldu benim aldığım notlarda, başka eleştiriler de var ama yoğunlaştığı yer burası.

Kadının soyadıyla ilgili, tabii, madde geldiğinde de görüşeceğiz yani bu, hepimizi ilgilendiren, tüm toplumu, kadını, erkeğimizi ilgilendiren bir meseledir. Yani baktığımızda 1934 yılında Soyadı Kanunu'yla başlayan ve bugünüme gelmiş bir meseledir. Kadın soyadını almış, erkek soyadı almış, tabii, bunla ilgili tartışmaları toplumumuzun örf ve âdeti, geleneği çerçevesinde tartışabiliriz; tartışma bugün bitmeyebilir de, daha da uzayabilir ama önemli bir konu olduğunu düşünüyoruz.

Çoklu baroyla alakalı da ciddi eleştiriler geldi. Yani AK PARTİ'yi eleştirirken, Cumhurbaşkanımızı eleştirirken muhalefetimiz özellikle “tek adam, tek adam rejimi” üzerinden diye eleştirirler ama baroya gelince “tek baro, tek baro” diye slogan atarlar, ben bunu da anlamakta gerçekten zorluk çekiyorum. Yani İstanbul Barosuna kayıtlı bir avukattım. İstanbul Barosu, aslında avukat sayısının çoğunluğuyla işlevini yitirmiş bir baro konumuna gelmiştir, avukatların talebini tam anlamıyla yerine getiremeyen bir baro konumuna da gelmiştir. Bununla ilgili çözüm bulunabilir; bu, çoklu baro olur, başka sistemler olur ama nihayetinde siyasi irade, çoklu baro olarak buna karar vermiş. Bunu hâlen kabul etmeyen arkadaşlarımız olabilir, buna da saygı duyarız ama kabul edildikten sonraki süreçte... Adaletten bahsediyoruz, adalet taksiminden bahsediyoruz -birçok baro örneğini Cahit Başkanımız da verdi- o zaman sayı çerçevesinde bir adaletli taksimin doğru olacağı kanaatindeyiz. Bu, 2 no.lu baroları korumak ve kollamak anlamına kesinlikle gelmez ama burada bir problem var, bu problemi hep birlikte çözmemiz gerektiğini ben ifade ediyorum.

Diğer taraftan, “aile” mefhumu üzerinden ciddi eleştiriler getirildi. “Aile” denince akla sanki şiddet, tecavüz, enstest geliyor gibi bir algı oluşturmaya çalışan vekillerimiz oldu maalesef. Bizim anlayışımızda böyle bir aile yok. Biz aile dediğimiz zaman aklımıza asla böyle kelimeleri, kavramları getiriyoruz. Bu arkadaşımız kendisi getiriyorsa tabii o kendi düşüncesidir, ona da ben bir şey demiyorum. Aile mefhumunu korumamız gerektiği kanaatini ben ifade ediyorum. Aile mefhumunu

korumak sadece kadın üzerinden değil; erkek, kadın, çocuk, hep beraber bunu koruyabiliriz diye ben belirtiyorum.

Diğer taraftan, Cahit Başkan ifade etti kadınlarla ilgili, ben şu cümleyi ifade edeyim: Kadınlar seçilme hakkına AK PARTİ döneminde kavuşmuşlardır; milletvekili seçilme hakkına, eğitim hakkına...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Allah Allah, yine mi ya, buzdolabının icadı mı?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Özgür eğitim hakkına, özgürce seçme hakkına... Arkadaşlar, Meclisten başörtülü kadını kovan bir Meclisimiz var ya bizim.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Niye bu tür polemiklere giriyoruz?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ya, polemige girmiyoruz da vakıadan bahsediyoruz arkadaşlar. Yani bu hakkı teslim etmemiz lazım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O zaman “bizim kadınlarımız” deyin.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinden başörtülü bir kadını yemin ettirmeme üzere çıkarmış bir tarihimiz var ya, bunu unutamayız.

Bugün 11 Temmuz, Srebrenitsa soykırımının 29’uncu yıl dönümü. Ne diyor Aliya İzzetbegoviç? “Soykırımı unutmayın, unutilan soykırım tekrarlanır.”

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – “Adaletle yönetin.” diyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Haksızlığı ve adaletsizliği de unutmayın yoksa tekrarlanır yoksa başörtülü bir daha Meclise giremez. O yüzden burada hatırlatmamız gerekiyor, bunu bir daha hatırlatmamız lazım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yok, yok, siz merak etmeyin, kendiniz hatırlayın da...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Dolayısıyla tabii, ara da vereceğiz, biliyoruz. Yani biz sabırla dinledik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – İleriye dönük bir şey söyleyemiyorsunuz, yüz yıl geriden geliyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sizlerin de sabırla dinlemesini ben bekliyorum. Maddelerde de ayrı ayrı tabii ki konuşacağız, düşüncelerimizi ifade edeceğiz.

Son olarak, Başkanım, şunu ifade etmek istiyorum: Aynı zamanda, dün 10 Temmuzdu. 10 Temmuz 2020’de Ayasofya’nın yeniden cami olarak açılmasının 4’üncü yıl dönümüyüdü. Ben bu vesileyle, tekrar, Ayasofya’nın cami olarak açılmasına katkı sunan, başta Danıştay 10. Dairemizin 1934’teki Bakanlar Kurulu kararını iptal etmesi ve akabinde Cumhurbaşkanımızın Ayasofya’yı cami olarak tahsis etmesiyle ilgili...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Şeyle ne alakası var bunun?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Süleyman Bey, herkes her şeyi konuştu. Burada alakasız bir sürü şey konuşuldu.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Şimdi oraya girersek alakasız çok şey konuşuldu. (Gürültüler)

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sabahtan beri hiç kimse kanunla ilgili konuşmadı ki.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ben Ayasofya’nın cami olmasına katkı sunan Danıştay 10. Dairemiz ve Cumhurbaşkanımıza tekrar teşekkür ediyorum, sabrınız için sizlere de teşekkür ediyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – İnşallah hep birlikte 39 maddeyi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, Değerli Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Toplantıya 20.45’e kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 20.14

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.18****BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)****SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)****KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)**

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Ara vermeden önce teklifin tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlamıştık ve maddelerine geçilmesi kabul edilmişti.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Otuz saniyelik bir süre istemiştim Başkanım, verir misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, maddelere geçmeden önce Grup Başkan Vekillerimize söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Otuz saniyelik bir şeydi ama karar sizin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – İlk başta Grup Başkan Vekillerimize söz vereceğim, sonra zaten buradayız.

Sayın Başarır, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokratlar; hepinize grubum adına saygılarımı sunuyorum.

Mart ayından bugüne kadar dokuzuncu yargı paketini hepimiz bekliyorduk. Dokuzuncu yargı paketini insanlar dört aydır bekliyordu. Özellikle bu dört aylık süreçte milletvekillerimize, sizlere, sosyal medyadan, telefonla mesaj atan, arayan insan sayısı belki 4 milyondur. Büyük beklentiler vardı. Bu paketin içerisinde neler olacaktı, ne olmalıydı ama neyle karşı karşıyayız biraz bahsetmek isterim. Dediğim gibi, toplumun, bizlerin beklentisi çok büyüktü.

Uzun süren davalardan başlamak istiyorum. Şimdi, avukatlık yaptığım süreçte... Geçen ay ofisime gittiğimde hangi davalar bitmiş, davalar ne olmuş, bir merak ettim, uzun süredir ofisime de gitmiyorum. 2014’te iş davaları açmışız, iş kazalarından dolayı davalar açmışız; iş kazalarında insanların eli kopmuş, kolu kopmuş, gözünü kaybetmiş ve bu davaları açmışız. Dedim ki: Bu davalar sonuçlandı mı? Sonuçlanmadı. Kaç yıl olmuş? On yıl. Eğer bir ülkede iş kazasından dolayı bir işçi on yıl boyunca hakkına kavuşamıyorsa ve biz dokuzuncu yargı paketinde bunları konuşmayacaksak neyi konuşacağız? Bakın, size bir şey söylemek isterim: O günkü iş kaybından dolayı alması gereken tazminatları bilirkişi hesaplamış. Bakın, dokuz buçuk yıl önce. Ne kadar alacak? 100 bin lira. O gün o işçi 100 bin liraya 2+1 ev alabiliyordu. Peki, on yıl sonra o işçi; kolu kopan, gözünü kaybeden, bir daha çalışamayacak olan, malulen emekli olan o işçi faiziyle ne kadar para alacak? 300 bin lira. O gün ev alabilen işçi on yıl sonra -üzülerek söylüyorum ki- bir yıllık kirasını aldığı tazminatla ödeyemeyecek durumda. Ya, bu yargının bir ayıbı değil mi? Soruyorum Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakın, bunlar bu toplumun gerçekleri. Bu ülkede on yıl, on iki yıl süren iş davaları, iş kazaları, ticari davalar var ama ben

iş kazalarından özellikle örnek veriyorum ki isterseniz bu dosyaları o günün bilirkişi raporlarıyla, esas numaralarıyla, bugün Yargıtaydaki esas numaralarıyla veririm. Bu, utanç verici bir durumdur. On yıl önce sakat kalan, malul olan bir işçi alacağı tazminatla ev sahibi olacakken maalesef ki paranın değerini öyle bir hâle getirdiniz ki bugün bir yıllık kirasını veremiyor ve dava sonuçlanmamış.

Aynı şekilde, gelin, sulh hukuk mahkemelerine bir dava açalım. On dört, on beş ay sonrasına ilk duruşma gününü veriyor. On beş ay diyorum bakın yani eylül ayında açarsak 2026'da duruşma görülecek. Bu dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey yok, bunların hiçbirini konuşmuyoruz.

Uzun süren tutuklamalar... Şimdi, özel yetkili ağır ceza mahkemeleri kapandı. Biliyorsunuz ki o yıllarda özel yetkili ağır ceza mahkemelerine birisi düştüğü zaman kimlik bilgileri, kimlik tespiti yapılması iki yıldır, iki yıldan önce tahliye olabilme şansı yoktu, altı ayda bir duruşma günü veriliyordu. Bazı ağır cezalara bakıyorum, dört, dört buçuk, beş ayda bir duruşma günü veriyor. Şimdi, hiç kimse söylemesin, hiçbir önemi yok; o tutukluluk incelemelerinde, o duruşmalarda hiçbir şey yapılmıyor. Yani ne bekliyorduk, ne geldi?

Şimdi, bir infaz indirimi beklentisi var, bunu oturup tartışabiliriz. AKP Grup Başkanı Sayın Abdullah Güler'le görüştüğümde "Ya, biz, Komisyon ve tüm partiler bu infaz indirimiyle ilgili bir çalışma yapmalıyız zaten ama ayrı olarak yapmalıyız." dedi ama dokuzuncu yargı paketi geldi, yüz binlerce ailenin bir beklentisi vardı. Şimdi, haklı mı, haksız mı; size bazı istatistikler vermek isterim. 2002'de iktidara geldiğinizde cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlü sayısı 59 bin, yirmi iki yıl sonra 350 bin olmuş. Yahu, burada bir yanlış var, ya toplumu yirmi iki yıllık iktidar sürecinde kriminal bir hâle getirdiniz ya da verilen kararlarda bir yanlışlık var. 2002'de de Türkiye, Türkiye'ydi, yurttaşlarımızın durumu belliydi, 2024'te de Türkiye, aynı Türkiye. Peki, 7 kat neden arttı? Niye insanlar bu kadar hüküm giydi, niye tutuklu? Ben söylemek isterim. Ha, şimdi burada bir sorun var demek ki. Bu sorunu çözmek de birinci derecede Meclisin... Burada insanların temel beklentisi bir infaz indirimiydi; bunu oturup tartışmalıydık, bunu konuşmalıydık ama maalesef ki gelmedi. Ne geldi? 38 artı 1, 39 madde, bir reform olarak sunulan bu yargı paketinde 39'un 20'sini Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümler; 20 değişik kanunda Anayasa Mahkemesi bazı maddeleri iptal etmiş. Yahu, aslında Meclisin ve sizlerin yapmış olduğu bir ayıbı burada temizliyoruz, biz reform falan yapmıyoruz çünkü o maddeleri, o kanunları Anayasa Mahkemesine getirmişiz; o gün o kanunlar görüşülürken gerek Adalet gerek Anayasa Komisyonu sizleri uyarmış, uyarıya rağmen kanunlaşmış, Anayasa Mahkemesi iptal etmiş. Mesela bunlardan bir tanesi 187'nci madde, kadının soyadı. Anayasa Mahkemesi net bir şekilde "eşitlik ilkesine aykırı." diyor. Tekrar geliyor, değiştirdiğiniz 2 tane kelime "şu" ve "ki" yani ne kadar ayıp. Anayasa Mahkemesi net; insan haklarına yaraşır, eşitliğe yakışır bir düzenlemeyi getiriyor, iptal ediyor, uyarıyor, ona rağmen direniyoruz. Şimdi, Anayasa Mahkemesi net bir karar veriyor. Burada bizim bir haddimiz, hududumuz yok, kadın istediği soy ismini kullanır. Bir evlilik akdi yapılıyorsa, taraflar bir tercihte bulunuyorsa, taraflar bir soy isminde uzlaşıyorsa, kadın "Ben kullanacağım." diyorsa, ya, buna ne yapabiliriz biz? İki kızım var, 13 yaşında, demek ki onlar bile aralarında bunu tartışabiliyor. "Hasta mısınız siz?" diyor, "Hasta mı bu Meclis?" diyor çünkü böyle düşünüyor insanlar. Ha, 39 madde geliyor, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümleri tekrar düzenliyoruz ama kadının soy isminde direnç gösteriyoruz; olmaz. Şimdi, Komisyon Başkanımız burada, Cahit Bey "Bunu düzelterceğiz." dedi, umarım düzeltiriz çünkü Cumhuriyet Halk Partisi Grubu çok net, kesin, Anayasa'ya uygun çözümü getirdi, öneriyi verdi; bunu kabul edelim çünkü bu bir utanç meselesidir, tartışmak bile.

Diğer bir durum. Şimdi, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor. Ne diyor? "Ormanlarda cezaevi yapmayın, Orman Kanununa aykırı." E, yapmışsınız, başlamışsınız. Şimdi diyor ki: "Ne yapacağız?" Yahu, niye yapıyorsunuz? Bu grup sizi uyarmadı mı? Bu grup "Bunu yaparsanız Anayasa Mahkemesi

iptal eder.” demedi mi, demedik mi? Öyle bir duruma geldi ki yaptığımız cezaevleri ve dünyanın en büyük cezaevleriyle övünecek duruma geldik. Cümlemin başındaki noktaya geliyor. Türkiye’de, 2002’de normal bir yaşam varken, normal bir yönetim varken, devlet-halk ilişkisi normal bir şekilde giderken 50 bin tutuklu ve hükümlü var, bugün 350 bin var. Sayın Komisyon Başkanı çıkıp bence bunun bir gerekçesini söylesin. Neden 7 kat bu ülkede hükümlü ve tutuklu arttı? Bunu yapmak için de çözmek için de ormanları cezaevi yapıyoruz. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey görülmemiş, hiçbir yerinde böyle bir şey görülmemiş.

Son olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu. Buraya kayyum atamak gibi bir alışkanlığınız var. Ben buradaki en büyük tuhaflığı FETÖ soruşturmasında el konulan şirketlerde gördüm. Bakın, FETÖ denilen örgütten en çok zarar gören bu toplumdur, insanlardır, bu ülkedir, devlettir. Milyarlarca dolarlık hacmi olan bu şirketlere kayyum atadınız ve kayyumlarla ortak bir şekilde size yakın birçok siyasetçi ve maalesef AKP’yle birlikte yürüten iş insanı bu şirketlerin içini boşalttı. Bugün bu şirketlerin hepsi başımıza bela oldu, devlet ve toplum FETÖ şirketlerinden, FETÖ’nün şirketlerinden elde etmesi gereken parayı alamadı, maalesef ki oradan zenginleşen insanlar oldu ve bunun tek sebebi kayyumlar ve AKP iktidarı.

Şimdi, sözlerimi tamamlarken bunu bir reform olarak insanlara anlatmayalım. Biz defolu, yanlış yasalar yaptık, Anayasa’ya aykırı yasalar yaptık ve bunun son günü, Meclisin kapanmasına iki hafta kala, bir hafta kala düzeltmemiz gerekiyordu, bunu getirdik deyin. Benim üzüldüğüm konu insanları, milyonları beklenti içerisine soktuk. Artık hukukun üstünlüğü, hukukun evrensel ilkeleri, yargı bağımsızlığı, bu kavramları zaten bir kenara koymuşsunuz ama Anayasa Mahkemesinin kararlarını bile uygulamaktan aciz durumdayız. Ben özellikle kadının soyadı konusunda bir uzlaşmaya gitmenizi, grubumuzun önerisi -ki çok makul bir öneri- o yönde bir karar vermenizi öneriyorum. Kayyum konusu sıkıntılı, ormanlara yapılan cezaevleri sıkıntılı, eğer ki bu maddelerde zaten Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve muhalefetle uzlaşırsanız bir sıkıntı yok ama yazık ki yirmi iki yıl sonra hukukun, adaletin geldiği nokta bu. Beklentiler bu değildi, ülkenin beklentisi bu değildi, milyonların beklentisi bu değildi; Meclisin kapanmasına günler var, bunu bir reform olarak getiriyorsunuz, ben bunu kabul etmiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet teşekkür ediyorum Sayın Başarır.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Mahmut Bey konuşsun, sonra ben konuşurum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, tamam.

Sayın Tanal, otuz saniye demiştiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, otuz saniye.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İşbu kanun teklifinin daha detaylı incelemesinin yapılabilmesi, konuya odaklanılması ve derinlemesine bir çalışma yapılması için alt komisyon kurularak bu kanunun alt komisyona gönderilmesini teklif ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Evet, buyurun Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz Malatya’yla ilgili bir konuya değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, Malatya ve 4 il ve birçok ilçemiz depremde çok ağır şekilde

etkilendi. Özellikle bizim Malatya adliye binası maalesef ilçe adliye binalarından daha kötüydü, hâlâ 8 binada faaliyet gösteriyor. Birinci kısım ödenek ayrıldı ama hâlâ ikinci kısım ödeneğin ayrılması lazım, adliye binasının bir an önce bitirilmesi lazım, onu ifade etmek istiyorum. Bir de deprem bölgesi olduğu için -siz de bilirsiniz- hem hâkim, savcılar hem de avukatlar büyük zorluk yaşadılar. Biz de en çok hasarı alan, en çok binası yıkılan meslek gruplarından biri avukatlar; maalesef bilgisayarlarını, iş yerlerini kaybettiler ve çok zor şartlar altında idare etmeye çalıştılar ve depremde maalesef avukat grubu yok sayıldı, avukatlara ekonomik olarak hiçbir şekilde yardım yapılmadı. Esnafa, çiftçiye verilen KOSGEB kredilerinden avukatlar faydalandırılmadı, o avukatlar büyük mağduriyet içerisinde yaşamlarını sürdürmeye devam ediyorlar. Ayrıca bunun üzerine Maliye Bakanlığı geçtiğimiz günlerde bir açıklama yaptı. Avukatlara yapacağı vergilendirmenin yanlış olduğunu düşünüyoruz, deprem bölgesindeki birçok avukat hâlâ işsiz. Örneğin Malatya’da 1.100 avukat var, 400’ü hâlâ iş yapamıyor, onu ifade etmek istiyorum. Bir de deprem bölgesindeki avukatların SGK primlerinin mutlaka affedilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum, bu Malatya açısından önemli.

Bir de tabii benim alanım yargı değil ama şimdi siz de takdir edersiniz ki yargı bağımsızlığı aslında sadece mahkemelerle ilişkisi olan insanları ilgilendiren bir konu değil. Yargı bağımsızlığı, hukuk güvencesi Türkiye’nin ekmegidir, siz de çok saygın bir hukukçusunuz ve tecrübeli bir hukukçusunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sağ olun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yargı bağımsızlığının olmadığı yerde ekonomik kalkınmanın olması da mümkün değil yani yargı bağımsızlığı demek ekmek demektir, maalesef Türkiye’deki yapılan araştırmalara göre Cumhur İttifakı’na oy veren kesimlerin de büyük bölümü yargı bağımsızlığına inanmıyor. Türkiye’deki yüzde 70’in üzerindeki kesim yargının bağımsız olmadığını düşünüyor. Maalesef bu dönem daha önce yaşamadığımız şeyleri yaşadık, örneğin Anayasa Mahkemesi kararları yok sayıldı, alt mahkeme Anayasa Mahkemesinin kararını tanımadı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını da tanımadı. Siz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle hem mesleğiniz açısından hem de özel durumunuzdan dolayı çok yakından ilgilisiniz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının yok sayılması maalesef Türkiye’yi çok zor duruma düşürdü. Yani hukuk devletinden devletin hukukunu çıkarın bir mafya örgütlenmesine dönüşür, bunun da altını çizmek istiyorum.

Yine, burada öğrendiğim kadarıyla teklifte kayyum atamasıyla ilgili bir şey var. Değerli arkadaşlar, bu kayyumlar biliyorsunuz, birçoğu siyasi yani bu 15 Temmuz FETÖ darbesinden sonra FETÖ’cü olduğu iddia edilen kurumlara atandı ama parayı verenin düdüğü çaldığı bir dönemi de hep beraber yaşadık. FETÖ’yle çok yoğun ilişkisini bildiğimiz insanlar hâlâ mesleklerine, işlerine devam ediyor ama sahibi olmayanlara da maalesef kayyum atandı. Birçok örnek var bununla ilgili Türkiye’de, bunun uzatılması da hakikaten Türkiye’deki önümüzdeki dönemde ekonomik büyümeyi de engelleyecektir çünkü hukuk güvencesinin olmadığı bir yerde kimse gelip yatırım yapmaz, bunu ifade etmek istiyorum. Yargı mutlaka bağımsızlığını kazanmalıdır. Bu FETÖ borsasını işte biliyorsunuz, İzmir’de insanlar öldü, yine iktidara çok yakın olduğu bilinen avukatların silahlı çatışmaları oldu Antep gibi yerlerde, burada ifade etmek istiyorum. Maalesef bu FETÖ’den de birçok kesim mağdur olurken birçok kesim de para kazandı, zenginleşti, bunun da siyasetten bağımsız yapılması mümkün değil, en çok da sizin arkadaşlar bilir, en çok da Sayın Cahit Özkan bilir -gerçi burada Cahit Özkan yok ama- o çok bilir.

Bir de sözlerimi şöyle bitireyim. Bizler 2011-2015 döneminde Cumhuriyet Halk Partisi Cezaevi Komisyonu üyeliydik. Komisyon üyesi olmamız sıfatıyla da birçok cezaevini ziyarete gittik, hiç ayırmadan birçok kesimi ziyaret ettik. Tabii, çok da eylemler oluyordu, örneğin Balyoz ve Ergenekon davalarında bizler eylem yaparken “Bu bağımsız yargı değil, bu FETÖ’nün yargısı.” derken sağ olsun Cahit Özkan da bizim karşımızda açıklama yapıyordu. Sayın Mahmut Tanal çok iyi hatırlar, ayağını

kırmıştı Mahmut Tanal o eylemlerin birinde.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Fenerbahçe Orduvi’ne gitmiştik.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Burada size hatırlatmak isterim. Her zaman doğruyu savunmak lazım, her zaman hukuka bağlı olmak lazım. Şunu da söyleyeyim son olarak: 15 Temmuzdan hepimizin ders alması lazım, 15 Temmuzdan herkesin ders alması lazım. Bakın, 15 Temmuzda resmen devlet bir cemaate, bir yapıya teslim edildi. Şimdi, Anayasa değişikliğiyle hem 15 Temmuz öncesi hem sonrası hem Danıştayda hem Yargıtayda bu yapılar temizlenmeye çalışıldı. Ne kadar temizlendi bilmiyorum ama şu anda da yargıda farklı cemaatlerin, farklı grupların olduğunu herkes biliyor. Hakyolcu olacaksın, bilmem ne cemaatinden olacaksın ki yargıda bir yere gelesin ama bunun zararını en çok da siz göreceksiniz, daha önce gördünüz ama memleket görüyor. Mutlaka yargıda cemaatin, tarikatın olmaması lazım yani bir insan bir cemaatin referansı ile bir tarikatın referansı ile bir yere geliyorsa o memlekette hukuk bitmiştir, bunu da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim söz verdiğiniz için Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ne demek.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Ağbaba.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Çok güzel konuştunuz, biz de teşekkür ederiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben ne konuştum?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama halkı yanıltıcı bilgi verdi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hangi konuda?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Canlı yayında halkı yanılttınız, varmış gibi bir cemaatten bahsettiniz Bakanlıkta.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yok mu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben bilmiyorum öyle bir şey, var mı somut tespitiniz?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Vallahi var, her yerde var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama halkı yanıltıp halkın adalete olan güvenini zedeliyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bir şey söyleyeyim. Yok mu hakikaten, hakikaten yok mu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Gerçekten böyle bir şey olmaz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Örneğin Hakyolcu yok mu? Örneğin Menzilci yok mu hakikaten, Allah aşkına yok mu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Vallahi ben bunu kesinlikle kabul edemem.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Örneğin FETÖ borsası yok mu?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir şey söyleyeceğim, kalkacağım sonra. FETÖ yoktu, 3 bin tane hâkim niye atıldı? Ben soruyorum, 3 bin tane hâkimi bu ülkede terörist sıfatıyla niye yargıladınız, bunu söyleyin bana.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Değerli Başkanım...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Vekil, 2014’te Cahit Özkan da sizin gibi konuşuyordu; “Yok, yok, yok; FETÖ yok, cemaat yok.” diyordu.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Hüseyin Çelik de öyle.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Acayip hızlıydı, o zaman eylem yapıyordu dernek başkanı olarak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Fenerbahçe Orduevi’nin önüne gittim “Hepsi idam edilmeli.” dedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Aynen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Arabasının plakası da “FG”ydi o BMW

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Şimdi, Cahit Özkan yok, geldiği zaman sorarız; Cahit Özkan şu anda yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – “FG.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gelsin de öyle şey edin.

Sayın milletvekilleri, şimdi, 1’inci maddeyi okutuyorum:

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 111/b maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “binde birinden ve her hâlde yüz Türk lirasından” ibaresi “binde beşinden ve her hâlde bin Türk lirasından” şeklinde ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Açık artırma süresinin son on dakikası içinde yeni bir teklifin verilmesi hâlinde açık artırma üç dakika uzatılır. Uzama süresi içinde yeni bir teklif verilmesi hâlinde açık artırma süresi her yeni teklifin verilmesinden itibaren üç dakika uzatılır. Son uzama süresi içinde yeni bir teklif verilmezse mal en yüksek teklif verene ihale edilir. Uzama sürelerinin toplamı bir saati geçemez. Bir saatlik süre Adalet Bakanlığının kararıyla kısaltılabilir, uzatılabilir veya kaldırılabilir ve bu kararlar Bakanlığın resmi internet sitesinde duyurulur.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, 1’inci maddede söz talebi var mı?

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Var.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Var Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Düşünmez.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, şimdi, bu maddede şöyle bir problem var, “Her seferinde üç dakika artırılabilir.” deniliyor. Diyelim ki bu ihaleler bir saate kadar sürecek, elli yedinci dakikada ihale veren kişiye bir üstünlük sağlanmış olacak. Dolayısıyla diğer rakip kişiler ya da kişi elli yedinci dakikadan sonra verilen ihaleyi artıramayacağı için ihale o kişide kalacak; bu, birinci sorun.

İkinci sorun da Adalet Bakanlığına bu süreyi hem kısaltabilir hem uzatabilir hem de kaldırılabilir yetkisini veriyoruz. Yani bu bize şunu gösteriyor: Biz bunu bir deneyeceğiz, eğer tutmazsa yetki zaten Adalet Bakanlığında olacak, Adalet Bakanlığı bu süreyi kaldırabilir. Niye bunu makul bir şekilde düzenlemiyoruz ve son teklifi bir saatle sınırlamak yerine en son üzerinde uzlaşılacak şekilde bir düzenlemeye gitmiyoruz? Çünkü nitekim, elli yedinci dakikada teklif veren kişi... Eğer Adalet Bakanlığı bu süreyi on beş yaparsa on ikinci dakikada teklif veren kişi ihaleyi kazanmış olacak. Dolayısıyla bu, ileride bir sıkıntıya yol açabilir. Bu yönüyle teklif maddesinin ya değiştirilmesini ya da kanundan çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Bu konuyu Sayın Genel Müdürümüz veya Adalet Bakanlığımızdan bir arkadaşımız açıklayabilirse...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, buyurun Ahmet Bey.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – Sayın Başkanım, şöyle: Maddenin mevcut hâlinde son on dakika içerisinde yeni bir teklif gelirse...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Biraz yüksek sesle...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sesinizi biraz yükseltirseniz biz de duymakta zorlanıyoruz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – İcra ve İflas Kanunu’nun bugünkü düzenlemeden önceki mevcut hâliyle son on dakika içerisinde yeni bir teklif verilirse teklif on dakika uzuyordu. Bu yapılan düzenlemeyle bu bir saate kadar uzatılıyor. O da şöyle: Son on dakika içerisinde yeni bir teklif verilirse teklif on dakika uzayacak, bundan sonra verilen her teklif üzerine üç dakika daha uzayacak. Bu üç dakika içerisinde 1 teklif gelebileceği gibi 5 teklif de gelebilir. Ayrıca, yarışmayı artırmak ve ciddiyete almak için muhammen bedelin en az binde 1’i olan farklı binde 5’e çıkartıyoruz. Nihayet bir teknik altyapı içerisinde yapıldığı için buna da UYAP sisteminin de kaldırabileceği şekilde bir saatle sınırlıyoruz ama teknik altyapılar imkân verirse bu daha sonra bu süre uzatılabilecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tabii ki, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bildiğiniz gibi her kanunun amaç unsuru kamu yararı olmalı. Ben, bu yapılan değişiklikteki kamu yararını anlayamadım. Acaba daha açık bir şekilde izah etmek mümkün mü? Buradaki kamu yararı nasıl tecelli edecek?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani değişikliğin gerekçesi nedir değil mi?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Evet, değişiklikte sağlanacak kamu yararını anlamadım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, biz de soralım, bir bütün olarak cevaplasalar olmaz mı acaba?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Evet, biz de soralım da...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, olur.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, değerli Bakanlık temsilcileri, 1’nci maddedeki “mal” kavramı İcra ve İflas Kanunu’na yabancı bir kavram. Yani biz hukukçuyuz, kanun yapılırken hukuki deyimlerden uzak kalınmamalı. Burada murat haczedilen mal ise “haczedilen mahcuz mal” denilir. Bunun Türk hukukundaki lügatına “mahcuz” deniliyor. Yani siz buraya “mahcuz” dediğiniz zaman buraya taşınır da girer, taşınmaz da girer ama mal demişsiniz; bu, bir sefer kanun deyimine teknik anlamda yanlış bir şey. Sizden istirhamım, bu “mal” kavramının yerine teklif verilmezse “mahcuz” deyin, “Mahcuz en yüksek teklifi verene ihale edilir.” deyin. Yani, mal, en yüksek; bu, doğru bir kavram değil, bunun değiştirilmesini sizden istirham ediyorum.

İki, Anayasa’mızın 7’nci maddesi diyor ki: Yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Bu yetki devredilemez. Biz, şu anda, burada, bir saate kadar bu yetkiyi kanunla yaparken ondan sonrasını Adalet Bakanına yetki veriyorsunuz, bu yetki devridir, Anayasa’nın 7’nci maddesine aykırıdır.

Gelelim, süreyi kısıtlamanız... Değerli arkadaşlar, süreyi kısıtlamaktaki esas amaç mahcuz malın

en yüksek bedelle satılmasıdır. Siz, ihale devam ederken mahcuz malın değeri... “Süre doldu, ben burada bitiriyorum...” E, artış devam ediyor, teklif devam ediyor. Teklif devam ettiği müddetçe sizin burayı keseceğiniz bir saatlik bir süre; bir, alacaklının da aleyhinedir; iki, borçlunun da aleyhinedir; üç, kanunun da amacına aykırıdır değerli arkadaşlar. Çünkü, ihalede pey ileri sürülüyor. Pey ileri sürüldüğü müddetçe “Ay, pardon, saatim doldu...” yok böyle bir dünya. Bazı icra müdürlüklerinde duvarda saat de yok. Kimin saatine göre doldu? Nasrettin Hoca’nın deyimi... Yani içimizde eğer gerçekleri saptıran birileri varsa saati olanlara saat sorun diyor. Yani onun için benim sizden istirahatım, burada, bu süre anlamında bir saate bu şekilde kesintisiz, net sınır çizerseniz burada mahcuz malın asıl olan bedeline ulaşmasını engellemiş olursanız, en iyi fiyatı yakalama şansını engellemiş olursunuz.

Teşekkür ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, benim de bir sorum var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Pardon, bir saniye...

Sayın Tanal, şimdi, en yukarıda “haczolunan malın satışı” diyor ya....

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Mal olmaz üstat, “mahcuz” desin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yok, anlıyorum. Dikkat ederseniz maddenin en başında “haczolunan malın” diyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Nerede?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Maddenin en başında.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Mukayese defterinden bakarsanız Sayın Vekilim, çerçeve maddede göremezsiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Teknik anlamda Sayın Tanal’ın dediği aslında daha uygun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, Sayın Tanal’ın dediği doğru ama Sayın Tanal maddenin en üstüne bir bakarsanız “haczolunan malın” diyor orada.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki, orada da yine aynı şekilde yazsın.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Haczolunan malın satışı diye...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – E, “mahcuz” denilsin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ya, haczolunanla aynı anlama geliyor zaten.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ya, üstat “mal” kavramı orada çok yavan kalıyor, yavan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, şunu yapabiliriz: Şimdi, en başta “haczolunan mal” dendiği için değişiklikte...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – “Haczolunan mal” da denilmez aslında, “haczolunan menkul veya gayrimenkul” denilebilir veya “haczedilen eşya” denilebilir. Arkadaşlar, yani ben hukuki deyimle bunu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli Vekilim...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani özür dilerim ama “mal” ayrı, “haczedilen eşya” deyin veya “haczedilen menkul veya gayrimenkul” deyin. Yani “mal” dediğiniz zaman, ben size mal olmayan bir şey söyleyeyim mi; intifa hakkı olan husus mal mıdır? Mal değil. İntifa mal mıdır? Bana intifanın mal olduğunu eşya hukukunda kim anlatabilir ya! Arkadaşlar, yapmayın bu işi. Ama intifa hakkı da haczedilebiliyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, maddenin başında “haczolunan mal” deniliyor, sizin

söylediğinizle aynı yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Üstadım, örneğin, “mal” dersin intifa bir mal değil. Yani özür dilerim, ben Komisyonunuzun üyesi değilim, burada siz yine nasıl yazacaksınız yazın ama bakın, intifa bir mal değil, haktır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, zaten “mahcuzun” yazabiliriz oraya.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Evet, yazabiliriz, daha doğru olur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir açıklama yapsın da Sayın Genel Müdürümüz...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, bakın, dediniz ya...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, anladım ben sizi, anladım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İntifa mesela, bir mal değil, bir haktır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Anladım ben sizi, Sayın Genel Müdürümüz bir açıklama yapsın. Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, Sayın Vekilimizin dediği hususu şu şekilde arz edebilirim: Buyurduğunuz gibi, birinci fıkrada zaten “haczolunan mal” diyor. Akabinde de biz burada terim birliği olsun diye “mal” terimini kullandık. “Mahcuz” dediğimiz zaman her zaman doğru adrese gitmeyebilir. Niçin? Birincisi, icra kanalıyla haczedilmiş eşya olabilir, satışı yapılacak eşya ya da izaleişiyyu üzerinden, ortaklığın giderilmesi üzerinden... Ortaklığın giderilmesinde haczolunmuş bir mal yoktur, tasfiye hükümleri uygulanacaktır. O nedenle “mal” terimi daha doğru olur diye düşünüyoruz efendim.

İkincisi, yetki devri konusunda... Yetki devri değildir, burada alacaklı ve borçlunun menfaatini korumak için alınacak bir tedbir vardır. En iyi fiyata, en yüksek teklife gitmesi için bir saatlik sınırlama kaldırılabilir gibi -uygulama neticesinde göreceğimiz uygulamada- bu süre uzatılabilir ya da kısaltılabilir. Bu yetkinin olması lazım; her defasında kanun çıkarmak, bazen bu satışların mağduriyetleri önlemeye yetmeyebilir, kanun yetişmeyebilir. Bu nedenle, eğer bir ihtiyaç hasıl olursa satışlarda, burada genel düzenleyici işlemlerle bu süre kaldırılacak ya da kısaltılacak ya da uzatılacak. Dosya bazlı yapılması söz konusu olamaz, genel düzenleyici işlemlerle bu uzatılabilir ya da kaldırılabilir ya da kısaltılabilir.

Buradaki kamu yararı ne? Biraz önce Ahmet Bey’in ifade ettiği gibi şu an son on dakikada bir teklif verildiğinde sadece on dakika uzamaya imkân veren bir düzenleme var. Bu durumda, on dakika uzadığında robotlar aracılığıyla, son on saniyede, son beş saniyede, hatta son üç saniyede teklifi veriyor; mal sahibi ya da yeni pey sürecek kişi yetişemiyor. On dakika hemen doluyor, son beş saniyede verdiği için beş saniye içinde muhakeme edip tuşa basıncaya kadar yetişemiyor, süre doluyor ve mal gidiyor. Robotun hemen son beş saniyede verdiği an süre doluyor ve mal bu kişiye gidiyor. Almak isteyen ya da pey sürmek isteyenler yetişemediği için bir mağduriyet var. Hem mal ya da haczedilen mal gerçek değerine gitmiyor hem de burada istekliler ya da ortaklar ya da almak isteyen mal sahipleri mağduriyet yaşıyor. Açıkçası, malı ya da gayrimenkulü kaptırıyor diyebiliriz. Bunun için biz on dakika uzaması yerine, son on dakikada pey sürüldüğü takdirde sadece on dakika uzaması yerine üçer dakikalık sürelerle defalarca uzamasını sağlıyoruz. Üç dakika içinde pey sürerse tekrar üç dakika uzuyor, tekrar pey sürülürse tekrar üç dakika uzuyor ve değer gerçek değere ulaşması sağlanıyor yani doyma noktasına geliyor. Bir saat içinde üçer dakikalık peyler ileri sürülse en az 20 pey sürülecek, burada da mal gerçek değerine ulaşmış olacak. Buradaki kamu yararı hem alacaklının hem borçlunun mağdur olmasını engellemek için yapılan bir düzenleme.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür diliyorum, söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Bakan Yardımcım, şimdi, burada kötü emsal, emsal olmaz. Lütfen, olayı kendiniz veya burada, AK PARTİ’deki iyi niyetli arkadaşlarımız, kimse kendi üstüne alınganlık yapmasın. Şimdi, burada Bakana yetki verdiğimiz zaman, hatırlarsanız, “Civcivlere ben yem aldım.” diyen bir örneğimiz vardı. Rahmetli Unakıtan, Maliye Bakanı iken bu civcivlerle ilgili bir gümrüğü iki günlüğüne kaldırdı, civcivlerle ilgili yem ithal oldu, geldi, Yenikapı’da gemiler bekledi, onların girişini yaptıktan sonra kapattı. Şimdi, ne malum ki çok hatırı sayılır olan birilerinin malı, oteli veya büyük fabrika vesairesi ihaleye çıkarılır. O süreye bu yapılmayabilir mi? Değerli arkadaşlar, biz, kanun yapılırken öngörülebilir olmalıyız yani tüm tedbirleri almalıyız. O açıdan, bu yetkinin verilmesi açıkça Anayasa’daki o yasama yetkisinin devrine aykırı diye ben direniyorum ama tabii, karar, takdir sizlerin; bu, bir.

İkincisi, burada, evet, şimdi “mal” diyoruz, menkul ve gayrimenkulü kapsar; katılıyorum ben size. Şu fayla ilgili, izaleişüyü; katılıyorum size. Ama değerli üstadım, şunu söyleyelim: Sizin gayrimenkulünüz var, gayrimenkulünüzün intifa hakkını bana verdiniz ve ben de borçluyum. Benim borçlu olmam nedeniyle, benim o intifa hakkımın üzerine haciz koydu Başkan; Başkan da alacaklı, haciz koydu o. Bu şekildeki deyim yani oradaki “mal” kavramı, “mahcuz mal” kapsamı kadar geniş değil. “Mahcuz mal” “mahcuz hak” daha geniştir yani orada “hacizli mal kavramı” daha dardır; bunu söylemeye çalışıyorum. Bu konuda düzeltirsiniz veya düzeltmezsiniz yani ben bir katkı vermek için bunu söylüyorum ama karar sizin. Hatta bu konuda olmuyorsa, sizden istirham ediyorum, icra iflas hukukunda hocalarımız var, arayın bir sorun bir zahmet veya isterseniz bunu Genel Kurula kadar ajandanıza yazın.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Hayhay, not alalım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani teknik olan bir konuyu söylüyorum ama karar, takdir yine sizin.

Süreyle ilgili dediniz... Üstadım, bilmiyorum, hiç girdiniz mi on-line ihalelere? Bakın, ben size şunu söyleyeyim: Orada otomatik olarak her artışın karşısına bin lira koyun, sizde otomatik olarak talimatını verir, en son siz alırsınız o ihaleyi; orada bir sıkıntı yok ki. Yani hileyişeriye anlamında, benim sizden ricam, o zaman oraya koymuş olduğunuz robota otomatik talimatı kaldırtın. Otomatik talimat verildiği için her hâlükârda bu işi yapan ihale piyasacısı var. Yani o otomatik talimat... Dediniz ya, işte üç dakika düşürme vesaire, öyle yürümüyor üstadım. Yani şu andaki fiili durum gayet rahat; girin, saat on ikiye çeyrek kala veya on kala, o bitim saatine bakın, otomatik olarak aynı kişi takometreye bağlamış, artıyor o. Orada da tabii, insani anlamda müdahaleniz olamadığı için onu değiştiremiyorsunuz yani, doğru mu yanlış mı bana sorarsanız, o otomatige bağlanması da yanlıştır üstat.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, biz notumuzu aldık, inşallah “mal” terimi üzerinde çalışacağız Genel Kurula kadar.

Otomatik robot meselesini şöyle arz edeyim: Bunu teknik olarak mümkünse yasaklarız ama teknik olarak her zaman mümkün olmuyor bu. Ben tabii ki elektronik satışa katılmadım ama satışı yapan, elektronik olarak dizayn eden, sistemi kurgulayan hem icra dairemizle hem bilgi işlem dairemizle birlikte ve uygulayıcı hâkim, savcılarla birlikte bu metni kaleme aldık; sadece onu arz edeyim diye söz aldım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Vallaha o zaman o otomatla ilgili diyorsanız ben bir katkı daha sunayım. Tanımam etmem, şu anda bu asliye hukuk mahkemelerinde daha önce Adalet Bakanlığında yani bilişimle ilgili çok uzman olan bir yargıç var. O yargıcı almışsınız oradan mahkemeye... Onun bu bilişimdeki yerini dolduracak bir yargıç olamaz, açıkça ve net söyleyeyim. Yani böyle bir yargıcın olmasından Türk yargısı adına övünüyorum. Onu, ne olur, oradan alın, bu bilişimin başına getirin. Oradaki o insan mahkemenin kararının gerekçesini yazıyor, yazdırtıyor daha doğrusu yani o insanı orada harcatmayın.

Teşekkür ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, icra iflas hukuku, kanunilik ilkesinin çok hâkim olduğu bir alan. Dolayısıyla ben de Adalet Bakanlığına bu sürenin uzatılması, kısaltılması, hatta kaldırılması şeklinde bir yetkinin verilmesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünüyorum, kanunilik ilkesine aykırı. Dolayısıyla birkaç şeyi vermiş, sonra Adalet Bakanına bu yetkiyi devretmiş ki yarın öbür gün Anayasa Mahkemesi bunu iptal etmesin. Sayın Bakan Yardımcısına sormak istediğim şöyle bir konu var: Teklif verildiği esnada herhangi bir nedenle elektrik kesildi, bu teklif size bir internet kaybı nedeniyle ulaşamadı ya da “O anda heyecanla farklı sıfırlar attık.” gibi gibi nedenlerle düşmediği zaman bu durumu giderecek herhangi bir önlem düşünmediniz mi? Burada görmüyorum. Bu konuyla ilgili bir çalışma yok mudur? Çünkü bu ileride açılacak davaların artmasına neden olacak bir husus.

Bir de bölgemle ilgili bir şey söylemek istiyorum hazır buradayken. Özellikle miras yoluyla kalan taşınmazların icra tarafından satış, izaleişiyyu sonrası satımının elektronik ortamda yapılması çok büyük sakıncalara neden oluyor, çok büyük kavgalara neden oluyor, bu konuyu dile getirmem söylenmişti, ben size bunu ileteyim. Bunun dışında tutulabileceği bir metot, yöntem var mıdır acaba?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, log kayıtlarımıza düşmüşse bu tabii ki dikkate alınıyor. Bize ulaşmış bir komut, emir var da dikkate alınmadıysa bu daha sonra yapılan itiraz üzerine dikkate alınıyor ve mağduriyet gideriliyor ama bizim bilişim sistemimize, log kayıtlarımıza bir iz bırakmadıysa bunu ancak mahkemeye dava, ihalenin fesih davası açmak suretiyle giderilecek bir niza olarak düşünüyoruz. Orada haklı sebep varsa hâkim ihalenin feshine karar veriyor, değilse reddediyor talebi.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu 2021 yılında yapılan değişiklikle elektronik satış sistemimize dâhil olmuş oldu. Uygulamada şöyle bir sıkıntı var: Yedi günlük süre var. İcra satışlarında çok büyük sorun olmuyor, ihale açılıyor, yedi gün boyunca insanlar buna pey sürebiliyor. İcra satışlarından ziyade, Sayın Başkanımın da bahsettiği üzere, buradaki on dakikalık sorunu biz uygulamada izaleişiyyu satışlarında görüyoruz. İzaleişiyyu satışlarında taraflar bazen anlaşıyorlar, bazen anlaşamıyorlar ama zımnen de şöyle bir anlaşma yapıyorlar: Birbirlerini kolluyorlar, son on dakikada pey atmak üzere her ikisi birbirini kollarken ya da her ikisi anlaşmış, birisi pey sürmüş, diğeri geri çekilmişken başka birisi pey sürse onlar da müdahil olacaklar ama son saniyede “robot” dediğimiz sistemle ya da yazılımla bir pey sürülüyor, tarafların buna müdahale etme şansı ortadan kalkıyor ve her iki taraf da babalarından, dedelerinden kalan satışın arkasından bakmakla yetiniyorlar.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aynen, bunu demek istedim.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Bunu gidermek için -sizin şahsınızla da bizim bu konularda daha

önceden istişarelerimiz oldu- her peyden sonra bir üç dakika verelim ki başka birisi geldiği zaman bunu alamasın, yani taraflar bunu görsün istenildi. Getirilen düzenleme aslında on dakikalık sınırlamanın biraz daha uzatılmasıydı. Yedi gün, artı on dakika var, ondan sonraki o bir saatin Bakana yetki verilmesi meselesini biz kendi aramızda istişare yaptık, oradaki sıkıntı da şu: Şu anki UYAP sistemine göre ancak bir saat verebiliriz. Çünkü zaten şöyle bir şey var: Şimdi, on dakika, mesela bu saatte pey süresi doldu, üç dakika sürüldüğü müddetçe taraflar eğer anlaşamadılarsa zaten üç dakikalık süreler devam edeceği için yükselmeye devam edecek. Taraflar anlaşmışsa birisi üç dakika verdi, üç dakika sessiz kaldı, dışarıdan birisi de müdahil olmadığı zaman ihale onda kalıyor. Dışarıdan birisi müdahil oldu, gördüler, hemen tekrar pey sürme hakkı var, bunu bir dakikaya uzatmışlar. Bunun istismarını önlemek için şöyle yapabiliriz dedik: Bakana yetki vermekten ziyade bir saatin dolmasından itibaren peylere sınırlama getiririz. Deriz ki: “Muhammen bedelin yüzde 20’sinden az olamasın.” Yani istismar edilemesin diye ama “Teknik altyapı ona da müsait değil.” dediler. Dolayısıyla Bakana yetkinin şu şekilde izahı geldi: Tabii, bu istismara açık bir yetki ama “UYAP’taki teknik altyapı eğer değişirse Bakan yetkisiyle kanun çıkarmadan biz bunu değiştirelim.” diye bize Bakanlıktan böyle bir teklif geldi. Az önce söylendiği üzere de istismara açık ama evet şu anki teknik altyapıda en azından kanunun mevcut hâline göre çok büyük bir ilerleme olduğunu düşünüyorum. Mevcut hâliyle kalmaktansa bu hâliyle değişmesi aslında faydalı bir şey ama Bakan yetkisiyle ilgili tekrar konuşabiliriz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O çok iyi olur.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bakanın yetkisi hangi sorunu çözecek? Ben onu anlayamadım.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Bakanın yetkisini savunmuyoruz Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Hayır, biliyorum ya, Bakanın yetkisi neyi çözmek için?

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Bakanın yetkisi şu: Yani şu anda bir saat uzayacak. Eğer UYAP’taki teknik altyapıyı geliştirebilirsek kanun çıkarmadan Bakan yetkisiyle bunu iki saat, üç saate çıkarabiliriz. Bakanlığın amacı bu.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Düzenleyici işlem gibi.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Ama yani şu anki getirilen metnin amacı bu.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – İşleyişteki aksaklığı daha hızlı...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – İşte bu istismar olabilir ama ya da olmasa bile şaibe var.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Az önce söylediğim gibi, Bakan yetkisini tartışabiliriz, onu kaldırıp bunun yerine başka bir sistem koyabiliriz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bunu bir konuşalım olur mu o zaman?

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Yani Genel Kurula inmeden önce bunu kendi aramızda...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Çünkü şaibe olacak.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Çünkü uygulamada bununla ilgili çok sıkıntılar yaşandı.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Tartışacak mısınız? Ona göre konuşacağım. Yani bu tartışılacaksa konuşmayayım ama tartışılmayacaksa kayıtlara geçmesi açısından konuşacağım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sen geç onu.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Şöyle sıkıntılar oldu: Bunu istismar eden...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Samimi niyetle...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yok, yok, belki biliyor. Taşkın Bey ilgili galiba o konuyla, onun

için diyor.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Bununla ilgili en çok...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Zaman almayayım anlamında Üstat. Sen ne anladın onu anlamadım. “Zaman almayayım.” diyorum yani yanlış anladın.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Söylüyor işte, tartışıyor. Bu üslup yanlış bir üslup.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Bu düzenlemeyle ilgili en çok mücadele veren benim çünkü izaleişüyuda köydeki tarlalarını kaptıran çok müvekkilim oldu .

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aynen öyle.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – İstanbul’dan, İzmir’den ya da başka bir yerden bir gün birisi çıkıp geliyor, diyor ki: “Kardeşim, aldım burayı, alırım.”

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kötü bu.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Başkanım, kayıtlara geçmesi açısından o zaman birkaç cümle söyleyeyim çok kısa.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – İcra İflas Kanunu vekilimizin de söylediği gibi kanunilik ilkesinin hâkim olduğu bir alandır. Dolayısıyla sürenin uzaması, kısaltılması hatta kaldırılması yetkilerinin Adalet Bakanlığına verilmesi de Anayasa’ya aykırı ve keyfî bir düzenleme olacaktır. “Bakanlık süreyi istediği şekilde düzenler.” demek yeterli olacakken yani eğer böyle bir şey yazılıysaydı bu da Anayasa Mahkemesinin iptaline konu olacaktı. Dolayısıyla daha önceki konuşmamda söylediğim gibi, orada “yasama kurnazlığı” demiştim. Hani bu tarz durumlarda “kanunun arkasından dolanmak” derler, şu anda da “Anayasa’nın arkasından dolanma” gibi bir ifade olur. Dolayısıyla bu açıdan bu ibarenin bu metinden çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, ufak bir süre daha verebilir misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kifayetimizekere yapacağız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Çok kısa olacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, Değerli Başkanım, değerli üstadım, elektronik oylamaya, vesaireye satışa evet, “bir saat süre” deniliyor. Nasıl olsa ertesi gün... Biraz önce meslektaşım anlattı, avukat üstadımız, dedi ki: “Bu malın elden gitmesini istemiyor, onar dakika arayla bir saat.” Şimdi, üstadım, ertesi gün yine satış devam ediyor zaten icra müdürlüğünde. Mademki ertesi gün icra devam ediyorsa akşam biz o elektronik satış saat on ikide niye bitiriyoruz? Bitirmeyelim. Bunu gayet rahat satış ertesi gün işte atıyorum saat 14.00-14.20 arası 14.10-14.20 arası veya 14.20-14.30 arası satışlar yapılabilir. O saatten bir saat öncesine veya iki saat öncesine icra müdürü de en azından orada ileri sürülen peyleri görme açısından niye onu uzatmayalım? Akşamdan ta satış saatine kadar on saatlik, beş saatlik, on iki saatlik bir süre olsun, teknik anlamda buna imkân mı yok diye biz burada bunu bir saatle sınırlıyoruz?

Teşekkür ediyorum.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan...

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Halil Bey.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Üstadım, burada bir gün sonrası, iki gün sonrası değil, yedi gün

boyunca devam ediyor normalde satış.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Son günü söylüyorum üstadım, yedi günü biliyorum. Yarın satış var, yarınki yapılacak olan satış bu akşam on ikide bitiyor.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – “Yarın satış” diye bir kavram yok aslında. “Yarın satışın son günü” diye bir kavram var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Var ağabey, nasıl yok, yapmayın ya!

Arkadaşlar, elektronikte yedi gün boyunca var ama en son icra müdüründe yapıyor arkadaşlar ya.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – Yok. Şu anda “en son icra müdürü” diye bir şey yok üstat. Üstat, “icra müdürlüğü” diye bir şey yok. Son yedi gün boyunca devam ediyor, yedinci günü bitiyor otomatik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani arkadaşlar, ya ben uzaydan geldim ya da siz uzaydan geldiniz. Yok arkadaş.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, bir saniye, açıklama alalım.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – 7343 sayılı Kanun’la mezat salonlarında ihale yapma usulü tamamen kaldırıldı.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Eski sistem.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – O eski sistem üstat.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ertesi gün icrada olmuyor mu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Çok eskide kaldı.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AHMET ÜSTÜNBAŞ – Artık bütün satışların başlangıcı ve bitiminin tamamı elektronik satış portalında ve elektronik usulle, elektronik satışın yapılacağı gün en az on beş gün önce ilan ediliyor ve bu satış yedi gün boyunca devam ediyor. Yedinci günün biteceği saat de ilan ediliyor. Bu, Sayın Bakana verilen yetki sadece o bir saatlik sürenin uzatılması ve kısaltılmasıyla ilgili, o da teknik altyapılarda olası bir ihtiyaç olduğu durumda kullanılması için öngörüldü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Arslan, buyurun.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkanım, Sayın Tanal’ın avukatlığı bırakalı artık 5 dönem oldu. Şimdi eski zamanları bize anlatıyor. Beşinci yargı paketinde de biz bunu düzenledik. Ben ilk imza sahibiydim yani bunlar çok değişti. Sayın Tanal’ın anlattıkları ile şu andaki uygulamanın hiç alakası yok. Yapılan düzenleme de borçlunun lehine, gayrimenkul sahiplerinin lehine bir düzenleme. Üçer dakikada bir uzuyor, bir saat en az 20 defa daha, son saatten sonra 20 defa daha uzuyor yani bu, lehe bir düzenleme. Bunu fazla tartışmaya gerek yok Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi, siz de gayet iyi biliyorsunuz, hukuk kuralları genel, soyut, objektif, kişilik dışı olmak zorunda. Burada Sayın Bakana verilen yetki çok iyi niyetle

kullanılacak olsa dahi kamuoyunda şüpheye, endişeye yol açacak ve Adalet Bakanlığı gibi çok önemli bir Bakanlığı şaibe altında bırakacak. Bir örnek vermek istiyorum: Şimdi, buradaki sürenin çeşitli somut olaylar çerçevesinde değiştirildiğini var sayalım. Şu an görevdeki Sayın Bakanı tenzih ederek konuşuyorum. Bu, kamuoyunda çok ciddi sıkıntılara yol açar. Biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle bir sayın rektörün ataması sürecinde rektör olarak atanabilmek için kanunda aranan üç yıllık profesörlük kadrosunda görev yapmış olma kuralı değiştirildi, süre kısaltıldı; o şahıs rektör olarak atandıktan sonra tekrar eski kural geri getirildi. Bu tür düzenlemelerden kaçınmak zorundayız çünkü bir hukuk devletinde devlete ve hukuka güven esastır. Bunu sağlayacak olan da hukuk kurallarının nasıl formüle edildiği meselesidir. Bence burada en iyi niyetli yaklaşımlarla da olsa Adalet Bakanlığına böyle bir yetki tanımak doğru değil, Adalet Bakanlığını da gereksiz bir şaibe altında bırakacak. Ben bunun çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, Türkiye Barolar Birliği hukukçusu, avukatı Seray Hanım.

Evet, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ AVUKAT SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, üyeler, değerli milletvekilleri ve katılımcılar; şahsım ve kurumum adına sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Bu madde bizim için çok olumlu bir maddeydi. Öyle ki uzama sürelerine ilişkin Barolar Birliği olarak 28 Ağustos 2023'te Bakanlığa, İcra İşleri Dairesi Başkanlığına yazımız var. O yüzden çok olumlu bulduk ama biz de son cümlelerin, o yetki devrinin hukuka uygun olmayacağını, kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukuki öngörülebilirliğe aykırı olacağını düşünüyoruz. Öyle ki normalde kanun koyucunun idareye yetki devri yapması Anayasa hukuku teorisi anlamında uygun ancak burada kanun koyucunun belirlediği azami sürenin özellikle kaldırılması yetkisi daha da vahim bir durum. Yani hani normalde de biz Barolar Birliği olarak uygun görmedik bu yetki devrini ama hele hele kaldırma konusunda o kanun koyucunun belirlediği sürenin kaldırılması konusunda yetki devri tamamen kabul edilemez durumda.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, bir şeyi düzeltebilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, son kez söz veriyorum.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İç Tüzük 86 “Son söz milletvekilindir.” diyor ya Başkanım, o yüzden.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, bir: On-line satışla ilgili “Ertesi gün de devam eder.” o cümleyi geri alıyorum, özür diliyorum; o, doğrudur.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ederiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İkincisi: Şimdi, bu süreler kısaltılabilir, uzatılabilir. Orada ısrarla diyorum, “Bu, bir yetki devridir, Anayasa’nın 7’nci maddesine aykırıdır.” diyorum. Eğer bunu kabul etmeyecekseniz bu, resmî internet sitesinde Bakanlığa duyurulur. Kanunu mademki Resmî Gazete’de

yayımlıyoruz, bunu da Resmî Gazete’de yayımlamak... Çünkü kanunu bilmemek mazeret sayılmaz. Bu da vatandaşın aleyhine olur. Herkesin burada interneti takip etmesi yerine Resmî Gazete’de ilan daha doğru olur.

Üçüncüsü: Diyelim ki elektrik kesildi veya internet kesildi. Bunun altyapısı her yerimizde yani her il ve ilçemizde olmayabilir, onunla ilgili bir ihale fesih nedeni açısından, değerli üstadım, nasıl bu ispat edilebilir, bununla ilgili bir şey konulabilir mi? Söyleyeceklerim bunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Var mı bir açıklamanız Sayın Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanımızın dediği gibi, haklı neden varsa zaten önce ispat ediliyor, sonra da ihalenin feshi davası açılabilir. Haklı neden orada ispatlanabilirse tabii ki o mağduriyet dikkate alınıyor ve satış iptal oluyor Sayın Başkanım.

Diğer yönden de bu süre konusunu biz Genel Kurula kadar değerlendireceğiz Sayın Başkanım inşallah. Süre noktasında değerlendireceğiz efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, 1 adet önerge vardır. Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesiyle değiştirilmek istenen 2004 sayılı Kanun’un 111/b maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Açık artırmanın uzama süresinin Adalet Bakanlığınca değiştirilebilmesi hükmü uygulamada keyfiliğe ve belirsizliğe yol açabileceği için kanun metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1’inci madde kabul edilmiştir.

Yeni madde ihdasına ilişkin 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Yeni Madde - 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 266’ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“İhtiyati haczin değiştirilmesi ve kaldırılması:

MADDE 266 – Borçlu, para veya mahkemece kabul edilecek rehin veya esham yahut tahvilat depo etmek veya taşınmaz rehin yahut muteber bir banka kefaleti göstermek şartı ile ihtiyati haczin kaldırılmasını mahkemeden isteyebilir. Takibe başladıktan sonra bu yetki, icra mahkemesine geçer.

Açık ve somut gerekçeler ile dayanağı olan deliller gösterilerek talep edilmesi üzerine, durum ve koşulların değiştiği sabit olursa ihtiyati haczin değiştirilmesine veya kaldırılmasına teminat aranmaksızın da karar verilebilir.

Mahkeme yukarıdaki fıkralara göre ileri sürülen talebi karşı tarafa bildirdikten sonra, talep hakkında duruşma yapmadan da karar verebilir. Verilen bu karar kesindir.”

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

Lütfullah Kayalar
Yozgat

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İhtiyati haciz geçici hukuki korumanın bir türü olarak para alacaklarıyla ilgili hakların, dava ve takiplerin sonucunun korunmasına hizmet etmektedir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile genel anlamda geçici hukuki korumalar, özel olarak da ihtiyati tedbir yeniden düzenlenmiş, ihtiyaçlara ve gelişen koşullara uyumu sağlanmıştı ancak ihtiyati hacizde bu kapsamda bir değişiklik ve düzenleme yapılmamıştır.

İhtiyati tedbir bakımından tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması için tedbire itiraz, teminat karşılığı tedbirin değiştirilmesi veya kaldırılması, durum ve şartların değişmesi ve kaldırılması şeklinde farklı imkânlar mevcuttur ancak ihtiyati hacizde aynı şekilde bir düzenleme yer almamaktadır. İhtiyati hacizde de ihtiyati hacze itiraz ve teminatla ihtiyati haczin kaldırılması mümkünse de durum ve şartların değişmesi hâlinde başlangıçta verilen ihtiyati haciz kararının değiştirilmesi veya kaldırılmasına yönelik bir düzenleme mevcut değildir. Doktrinde ihtiyati tedbire ilişkin bu hükmün burada da uygulanacağı ve hatta artık bu şekildeki bir ihtiyati haczi ayakta tutmak için hukuki yararın bulunmadığı kabul edilmektedir. Bununla birlikte, uygulamada bu konuda açık hüküm bulunmadığından sorun çıkmakta, hak kayıpları oluşmakta, ihtiyati haczin koruyucu çerçevesinin dışına çıkılarak zarar verici, hak kaybına yol açan bir durum ortaya çıkabilmektedir. Önergemiz bu doğrultuda hazırlanmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Şimdi 2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on” ibaresi “bin” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirilme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz isteyen milletvekillerimiz var mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Var efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Efendim, burada şunu gösteriyor: Enflasyonun ne kadar yüksek olduğunun, ekonominin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesi. Yani onun için tabii, ekonomi bozuk olunca da işte böyle hukukla da oynamış oluyoruz maalesef. Sizden istirham ediyorum hukuk

güvenliğini sağlayalım ki enflasyon da bu kadar yükselmesin. Enflasyonun yükselmesi nedeniyle böyle bir kanunu yapma ihtiyacı da doğmuştur.

Söyleyeceklerim bu, bununla ilgili efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum:

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben fazla uzatmayacağım, sadece bu istinaf, temyiz gibi başvuru yollarında alınan harçların aslında bir noktada adalete erişim hakkını engellediği noktasında bir fikiriyattayız. Bu noktada belki ülke şartları şu an uygun değil ama buna yönelik bir çalışma yapılması, harçların alınmaması... Çünkü herkesin adli yardım talebi kabul edilmiyor, edilmediği zaman da yüksek harçlarla karşı karşıya kalabiliyor. Dolayısıyla adalete erişim hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin de güvence altına aldığı bir hak. Bu noktada bir çalışma yapılması noktasında talebimiz vardır.

İkincisi de şimdi her yıl değiştirilen bir şeyden söz ediyoruz; parasal miktarlar her yıl, sürekli değiştiriliyor. Bunun yerine daha uzun süreli, daha sabit kalıcı bir çözüm bulunması mümkün değil mi? Çünkü ekonomi, enflasyon derken bambaşka rakamlarla karşılaşılabiliyor, her ne kadar bu maddenin devamında “İstinaf ve temyiz aşamasında olsa bile uygulanmaz.” gibi olumlu bir madde eklenmiş olsa da ama bu, yine de yeterli değil. Dolayısıyla daha sabit, daha kalıcı bir çözüm bulunması gerektiğini düşünüyoruz. Bu yönde öneride bulunuyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, ben de katılıyorum. Bu, her sene yeniden değerlendirilmesine göre bir rakam belirlenmesinden vazgeçilmesi gerekiyor. Bu, karışıklığa neden oluyor, o nedenle bu hususun tekrar düşünülerek bir sabitleme yapılması gerekliliğine inanıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – İşte onunla ilgili..

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Orada karışıklıktaki kasıt da şu aslında: Anayasa’daki o belirlilik ilkesi var ya, belirlilik ilkesine aykırı, Anayasa’nın belirlilik ilkesine aykırı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kanun teklifi sahiplerinden açıklama yapmak isteyen var mı?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hangi konuyla ilgili?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Genel Müdüşümüz... Aynı soruyu. şimdi bizler de yani bunu müzakere etmişik de...

Buyurun Genel Müdüşüm.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, burada mağduriyeti engellemek için aslında getiriliyor bu. Her yıl yeniden değerlemek suretiyle istinaf ve temyiz kanun yolunu aslında açmak, kişilerin daha lehine düzenleme yapmak için bu getiriliyor. O nedenle özellikle Yargıtayın bozma kararından sonra yeniden değerlendirme oranı da arttığında artık temyiz daha önceden Yargıtayı ya da istinafi gördüğü için tekrar bu artık parasal sınırdaki takılmanın ve üst dereceli mahkemeye gitsin diye bir istisnai hüküm getiriyoruz. Esasında koruyucu bir düzenleme, hakları genişletici, adil yargılanma ve hak arama hürriyetini genişletici bir düzenleme Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180 inci maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesine “tespit edilecek toplam puanın” ibaresinden sonra gelmek üzere “yüzde otuzu o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalanı ise” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Barolar Birliği temsilcimiz...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Çok teşekkür ederim bana bu olanağı verdiğiniz için öncelikle.

Hızlıca şöyle girmek isterim izninizle: Adli Yardım Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesi konu edildi önceki oturumda da, onunla ilgili başlamak isterim izninizle. Özellikle Barolar Birliğine bırakılan yüzde 10 kısmını bir parça anlatmak isterim. Şöyle ki: O, adli yardım giderleri ve Adli Yardım Dengeleme Fonu'nu oluşturmakta. Bildiğiniz gibi kanun koyucu madde 180'de büronun gelir ve giderlerini zaten belirlemiş, dolayısıyla Barolar Birliğinin de neyi nereye harcadığına dair bir sınır söz konusu.

Devam ediyorum, Adli Yardım Dengeleme Fonu ne demek? Baroların -yine ilgili yönetmelik maddesinde hüküm altına alınmış- kendi paylarına düşen paylarının yıl içinde bitmesi hâlinde Barolar Birliğine başvurarak adli yardım hizmeti yani kamu hizmeti nitelikli yurttaşın, maddi durumu yerinde olmayan yurttaşın mahkemeye erişim hakkını sağlamak için oluşturulan bu sistem barosal anlamda, barolar anlamında sekteye uğramasın diye yaratılan bir fon. Bir kere bunu da söylemem lazım. 2004'te yayımlandı bu, dolayısıyla şu anda kanun koyucu birden çok baronun kurulmasına ilişkin yasa teklifinin kabulünden sonra Barolar Birliğinin tesis ettiği bu yönetmelik maddesini Avukatlık Kanunu 180'e koydu yani bu maddenin mimarı biziz ve bu 2004'ten beri uygulanıyor; bir bunu belirtmek isterim. 2004 olduğu için bir anda da buna karşı idari yargıya başvurulamaz bildiğiniz gibi ve yönetmelikler yine Avukatlık Kanunu 182 uyarınca Adalet Bakanlığının onayından geçerek Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giriyor.

Devam ediyorum: Adli Yardım Fonu'ndan talep eden barolara verilen ödeneği de Barolar Birliği elindeki o miktarı eşitlik ilkesine uygun olarak dağıtıyor.

Bir de şunu söylemem lazım: Kanun hükmü uyarınca yine kalan bütün paralar ertesi yıla aktarılıyor ve sadece ve sadece adli yardımda kullanılabiliyor. Bundan başka bence en önemli olan husus malumunuz olduğu üzere, Avukatlık Kanunu ek madde 4 uyarınca, her yıl barolar da Türkiye Barolar Birliği de denetlenir. En son ocak ayında yaklaşık bir buçuk aylık bir teftişten geçtik Barolar Birliği olarak, tüm barolarımız gibi ve müfettişlerimizin baktığı en önemli nokta, adli yardım gelirlerinin dağıtımına ilişkin. Biz yani kurumum yıllardır bu konuda hiçbir olumsuz eleştiri almadık, bunu ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, izninizle, insicam bozulmasın diye, maddeye ilişkin de devam etmek isterim, uygun mudur?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Şimdi, Anayasa Mahkemesi kararı malumunuz; bu karar uyarınca tesis edilecek yeni yasal düzenlemede ilkenin, 1'den çok baronun bulunduğu illerde üye sayısı fazla olan baronun adli yardım hizmetinin sekteye uğramadan, adli yardım bütçesinden önemli miktarda yoksun kalmamasını sağlayacak şekilde bir oranın tesis edilmesi gerekiyor. Sayın Uçar Vekilimizin önceki oturumda talep ettiği 2023 yılına ilişkin olarak hızlıca bir çalışma yaptık ki Adalet Bakanlığımıza da sunduk onu. Şunu anlatmak

isterim, 2023'ten gideceğim çünkü hem Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği karara ilişkin hesaplamayı vereceğim hem de izninizle, yüzde 30, yüzde 20 ve yüzde 10 olarak belirlenirse -kanun koyucu olarak, başta siz Komisyon olarak- ne olacağını anlatmak isterim, şöyle ki: 2023 ödeneğinden başlıyorum, Ankara Barosu ile Ankara 2 No.lu Barosu arasında üye oranı olarak 1/10, 10 katı ancak aldığı ödenek 1/5 oranında. Devam ediyorum. Şayet kanun koyucu olarak sizler Meclis çatısı altında yüzde 30 oranını kabul ederseniz Ankara Barosu yalnızca 400 bin lira artış alacak bu sene, eğer yüzde 20'yi kabul etse kanun koyucu o zaman yine 700 bin lira artışı olacak Ankara Barosunun; yüzde 10 olursa 1 milyon 100 bin lira artış sağlanacak -2023 ödeneği için söylüyorum bunu- anlatabildim mi?

İstanbul'a geçmek istiyorum izninizle. İstanbul'da da üye sayısı 1/ 20, ödenek oranı 1/5; şayet -2023 ödeneği tam bir ödenek olduğu için buradan hesapladık- yüzde 30 oranı işletilirse yalnızca 1 milyon 200 bin lira artış olacak, yüzde 20 olursa 2 milyon 300 bin lira artış söz konusu, yüzde 10 olursa da 3 milyon 500 bin lira. Birinin 63 üyesi var, diğerinin 3 bin üyesi var.

Sayın Vekil adli yardım hizmet sayısından da bahsetti, hesabı da verdi önceki oturumda; o yüzden onu geçeceğim izninizle.

Şimdi, Anayasa Mahkemesi ölçülülükten iptal kararı verdi; İstanbul 2 ve İstanbul arasında, Ankara 2 ve Ankara arasında bunlar ama üye sayıları yakın olan başka barolarla ilgili de bir hesaplama yapmak isterim. Bunlar da 2024'e ait. Öyle ki İstanbul 2 No.lu Barosundan 101 üye fazlası olan Gaziantep Barosu yaklaşık 2 milyon 700 bin lira daha az ödenek alıyor. Yine, İstanbul 2 No.lu Barosundan 342 üye fazlası olan Mersin Barosu da 3 milyon 300 bin lira daha az ödenek almakta. Bu iki baroyu neden seçtik? Çünkü malumunuz olduğu üzere, bu iki şehir de -nüfus sayıları, vesaire farklı ama- Suriye'de başlayan o insanlık krizi dolayısıyla adli yardım sistemine yüklenen sığınmacı ve geçici korumadaki kişilerin adli yardım hizmetlerini göğüsleyen barolar ve yine, malumunuz olduğu üzere, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca -amir hüküm söz konusu 81'de- barolar bu kişilere 1136 sayılı Avukatlık Kanunu kapsamında adli yardım hizmeti vermek durumunda.

Böyle çerçeveyi kurduğumuzu düşünmekteyim. Bu anlamda, oranın mümkün olduğunca makul seviyeye çekilmesi, Anayasa Mahkemesi kararının "eşitsizlik" kısmına da değinilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, milletvekili arkadaşlarımız ve Bakanlığımızın değerli bürokratları; deveye "Boynun niye eğri?" demişler, o da "Nerem doğru ki?" diye cevapta bulunmuş. Biz aslında bugün burada, 2'nci baro şeklinde yarattığımız bir sorunun bir başka versiyonu, mali güçlendirilmesine ilişkin iradenin "2 no.lu barolardan yana nasıl bir tavır gösterebiliriz?" kısmını konuşuyoruz.

Çoklu baro, geçen süre içinde, sayılarından da anlaşılacağı üzere, ülkemizde, hukukumuzda bir kabul, yerleşme sağlayamamış; aradan geçen süre içinde, bütün hukuk camiasında, özellikle de avukatlar camiasında gereksiz bir düzenleme olduğu konusunda hemfikir olunan bir hâl almış durumda. Çoklu baro çalışmaları sırasında bu salona "Baro Başkanı" sıfatıyla geldiğimizde, Cahit Başkanım ile Özlem Başkanım bizi kabul ettiler ve biz kendilerine çoklu baronun hukukumuzda, ülkemizde, adalet sistemimize ne kadar gereksiz olduğu konusunda açıklamalarda bulunduk. Bizi itinayla dinlediler ve meslektaş olmanın samimiyetiyle de şöyle bir anekdot yaşandı aramızda -Cahit Başkanım da

hatırlayacaktır, Özlem Başkanım da burada olsaydı keşke, her iki kişi de aynı anda duymuş olacaktı-aktarmak isterim: “Özlem Başkanım, Cahit Başkanım; bu yasayı hazırlayanlar olmanız hasebiyle size kıskançlıkla bakıyorum. Daha doğrusu, size kıskançlıkla bakıyorum ama kıskançlığımın sebebi milletvekili olmanız değil, kıskançlığımın sebebi Grup Başkan Vekilleri olmanız ve kendi grubunuzda kıymetli milletvekilleri olmanız değil; kıskançlığımın sebebi, mesleğimizle ilgili bir düzenlemeyi yapan ve bu düzenlemeyi hazırlayan meslektaşlarımız olmanız. Ve öyle bir şey yapın ki mesleğimiz, sizi, yıllar boyunca, bir yanlış düzelden ya da bir yanlış gidişmesini engelleyen meslektaşlarımız olarak tarih boyunca ansın ya da ‘bu mesleğe zarar veren avukatlar’ olarak tanımlamak durumunda kalacaktır.” Cahit Başkanım bu konuşmamdan etkilendiğini ve bununla ilgili düzenlemelerde değerlendireceğini söyledi ama hiç de öyle olmadı sonuç. Şimdi, ben Cahit Başkanımı hukuki deyimle “Çoklu baronun faillerinden birisiydi.” diye tanımlıyorum, aramızdaki samimiyetin de bunda etkisi var. Fakat bugün geldiğimiz noktada, çoklu baroyu ekonomik olarak güçlendirmek ve bu güçlendirmenin sonuçlarından bir şeyler beklemek, emin olun, bedene uymayan bir şeyi bedene uydurma çabasından öteye gitmiyor, gitmeyecek. Bugünkü çaba, ekonomik güç katma ve onunla hayat bulmasına nefes olma çabası, ikinci kez aynı yanlışta ısrar ediliyor olmasının sonucunu doğuruyor ve bunun da başında Cahit Başkanımı görünce, yine hukuki bir tanımla: Tekerrüre uğratıyorsunuz Cahit Başkanım. Biliyorsunuz, tekerrürün yatarı çok, affı yok. O yüzden, çoklu baronun artık ülkemiz hukukuna hiçbir şey katmadığını lütfen kabul ederek bununla ilgili düzenlemeye, gelin hep beraber, çoklu baronun ülkemizden çıkarılması ve önceki hâlinde olması gereken hâliyle ilgili çalışmalara mesai ayıralım ve bu mesaide burada, bu işle ödevli milletvekilleri olarak mesleğimizi koruyalım; bu, bize belki de mesleğimiz açısından bir ödev.

Bilindiği üzere, Anayasa Mahkemesi ölçülülük ilkesine aykırı bularak yüzde 40’lık oranı, böyle belirlenme şeklinin ve esaslarının belli olmadığı ve aynı zamanda ölçülü olmadığını gördüğü bu hükmü iptal etti. Biz şimdi sizin önerdiğiniz düzenlemeyle yüzde 40 olan oranı yüzde 30’a çekiyoruz. Bu yüzde 30’un neden, nasıl gerektiği, altında ne vardır; bu bilinmiyor ama bilinenlerden bahsedeyim ben size: Türkiye’de 2 tane 2 numaralı baro var, Ankara ve İstanbul. Olabilecekken olmamasını da -ayrıca parantez içinde- bunun diğer illere nasıl sirayet etmediğinin ya da nasıl kabul görmediğinin kanıtı olarak sunmuş olayım. Ankara’da 1’e 10 oranı var, İstanbul’da 1’e 20 oranı var üye sayısı itibarıyla ve ürettikleri hizmet itibarıyla da benzer oran ve katsayı devam ediyor. O nedenle, 40’ı 30’a çektiğimizde biraz azalttığımızı var sayacağız ve bununla Anayasa Mahkemesinin önüne gene “Bu ölçülüdür.” diye gideceğiz.

Ben aslında bu yasanın genelinde Anayasa Mahkemesinden gelen hükümleri düzenlerken -diğer maddeler için de geçerli- özellikle Adalet Komisyonunun Anayasa Mahkemesinin kararında vermiş olduğu kriterleri anlamamış hukukçular olmaktan endişe duyuyorum doğrusu. Bizim, Adalet Komisyonu olarak en azından, Anayasa Mahkemesi kararını doğru okuyabilen ve okuduğundan Anayasa Mahkemesinin önerileri ve çerçeveleri doğrultusunda yeni bir yasal düzenlemeyle Meclise, Genel Kurula aktaran ve orada da bunu savunabilen insanlar olmamız gerektiğini düşünüyorum. O nedenle görev Genel Kurulumuzdan önce bize düşüyor ve bizim Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarındaki esasları doğru okuyup düzenlemeleri ona göre yapmamız lazım. Bizim bununla ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak sunduğumuz bir önerge var ve bu önergede yüzde 5’e düşürülmesini, yüzde 5 esasının da İstanbul örneğinde olduğu gibi, Ankara örneğindeki yüzde 10’la da ölçülülüğü tabandan aldığımız bir esasla bu payın dağıtılmasının düzenlenmesini öneriyoruz ve bu nedenle tarafınızdan önerilen yüzde 30’un yüzde 30 rakamına götüren objektif verilere dayanmaması ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararında yer alan ölçülülük ilkesini sağlayıp ikna edici bir argüman taşımaması nedeniyle değiştirilmesini, önergemizin kabul edilmesi yönünde değerlendirmelerde bulunmanızı sizlerden talep ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Sayın Tüfenkci...

BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, oranları konuşurken yüzde 5'te nasıl ölçülülük oluyor, onu da bilmiyorum. Yani o ölçülülüğün nasıl dengesi oluyor? Şimdi, bildiğiniz gibi, 2023 yılında Anayasa Mahkemesi iptal etti. Dolayısıyla biraz önce Barolar Birliği temsilcisi arkadaşımız, avukat arkadaşımız bu yönetmeliğin ve bu adli yardımla ilgili düzenlemenin mimarı olduğunu da ifade etti -ki doğru- ve orada sürecin nasıl geliştiğini, yasaya nasıl geldiğini de anlattı. Şimdi, Anayasa Mahkemesi iptalinden sonra bir dağıtım oldu zannedersem, oldu mu bilmiyorum, olduysa nasıl dağıtılar?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Oldu.

BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Yani yasa maddesi yoktu, bir boşluk vardı, Barolar Birliği bunu hangi ölçütlerle nasıl dağıttı, onu bir anlatırsa, biz de bir duyarsak, neyi ölçüt alarak nasıl dağıtılar ve kuruldu, kurulmadı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yüzde 40 yokmuş gibi dağıtıldı yani o düzenleme yokmuş gibi dağıtıldı.

BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – İşte, yokmuş gibi nasıl dağıtıldı? Kaç lira verdiler? Ankara...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sıfır aldı.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Mümkün değil sıfır alması.

BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Yani o biri ne aldı, öbürüne ne oldu? Yani demek ki kanun olmasa nasıl dağıtacaklarını bir görelim, görmüş oluruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, onu açıkklarlar.

BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkürler.

Sayın Karslı..

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de öncelikle sabahın erken saatlerinden bu saate kadar özveriyle, istikrarla Komisyona katkı sağlayan tüm meslektaşlarıma, milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Cumhur Bey'le İliç Komisyonunda da birlikteyiz, kendisini çok değerli bulurum. O biraz girdi ama ben genel anlamda bugün her konuşmaya başlarken bunu söylemek zorunda kalıyorum üzüntüyle. Hem meslektaşız hem de en sıcak tabiriyle mesai arkadaşınız, fikirlerimizi ortaya koyarken herkesin milletimiz için en faydalı olana ulaşma gayretinde olduğu ümidiyle, bu inançla burada bulunduğu hemfikirim. Ancak karşımızdakini tahkir eden, taciz eden, hakaret eden üsluptan bir an evvel kurtulmamızı temenni ediyorum. Ben de buna dikkat ederek madde hakkındaki görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Tabii, bu madde 2 no.lu baronun varlığının tartışıldığı bir madde değil aslında ama yapılmak istenen, 2 no.lu baroyu işlevsiz hâle getirmek, kaynağını kurutmaksa bu da doğru bir yöntem değil aslında. 2 no.lu baro veya 1 no.lu baro; belki ileride avukat sayısı artıp 2 bine ulaşan şehirlerin sayısı arttığında daha fazla 2 no.lu baro ya da 3 no.lu, 4 no.lu... Buranın tüm mensupları meslektaşlarımız, avukatlar. Kuruluşunda işlevsellik, şeffaflık, katılımcılık ilkelerini daha etkin ortaya koyma niyeti taşıyan, mesleği ve meslektaş öncelleyen bir anlayışla kurulmuş İstanbul 2 No.lu Baronun mensuplarından

birisiyim. Ayrışmanın ve ötekileşmenin karşısında olmaktı şiarımız ve mesleki kazanımları artırmaya katkı sağlamaktı bir meslek teşekkülü olarak. Olaya bu çerçeveden bakıp “Adil bir paylaşım.” denildi, onun sınırları bu maddede ya da Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesinde karşılanıyor mu; biraz onu yorumlamak isterim açıkçası. “Tartışma olmasın.” diye. Gündüz gerçekten sınırı aşan cümleler ifade eden katılımcılar da oldu, o konuya girecektim ama vazgeçtim. Gerçekten, kadının tartışıldığı bir toplantıda, kadının haklarının savunulduğu iddiasında olan toplantıda cinsiyet hakareti içeren, cinsiyetçi bir dille ifade edilen tabirler kullanan kadın vekillerimiz de oldu; ben onu üzüntüyle dinledim. O konuya şimdi girmek istemiyorum ama ihtiyaç olursa onu da ifade ederim, duymak isteyen olursa.

Anayasa Mahkemesinin madde metnini iptal gerekçesini ben yerinde bulmuyorum, tartışılabilir olduğunu düşünüyorum tüm hukuk maddelerinde olduğu gibi. Mevcutta ödenek kriterleri içerisinde her 50 üye avukat için 1 puan verileceği yer almakta. Tek başına sadece ölçülülük, orantılılık diyemeyiz; birçok parametresi var. Kanunda zaten üye sayısı kriteri var bu anlamda. Mahkeme bu kriterleri hiç dikkate almamış oysa kanun maddesini bir bütün olarak ele alıp bu kriteri dikkate alsaydı zaten üye sayısı fazla olan baroya bu kriterler sayesinde fazla ödenek verildiği, dolayısıyla orantılılık ilkesinin zaten kanun içerisinde yer aldığı ve uygulamada uygulandığı da görülecekti.

Diğer bir husus: Yine mahkeme, nüfus kriterini de yanlış yorumlamış. Barolar, az önce de ifade ettiğim gibi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları. Dolayısıyla tüm barolar adli yardım hizmeti vermekle yükümlü. Bir ilde birden fazla baro olması, her birinin adli yardım hizmeti konusunda eşit yükümlülükte olduğunu da gösteriyor ayrıca. Sonuçta, mevcut nüfus sayısının tümüne iki baro da eşit yükümlülükle hizmet vermekte. Sadece atama sayısı veya da mensup üye avukat sayısı üzerinden bir değerlendirme yapmak bu anlamda eksik olacak. Dolayısıyla böyle bir şekilde nüfusun da iki baro arasında ayrılması ya da paylaştırılması söz konusu olmadığına göre hizmet verilen nüfus sayısı bakımından bir eksik fazla, az çok yok, bütün nüfusa hitap etmekte. Dolayısıyla aynı oranda adli yardım talebiyle karşılaşmaktalar. Bunun yanı sıra seminer vermekteler, eğitim faaliyetleri vermekteler ve aynı sayıda personel istihdam etmek zorundalar, 1 vatandaş için de aynısı, 10 vatandaş için de aynısı. Adli yardım hizmeti, baro üyesi olan avukatlara verilen bir hizmet değil, vatandaşlara verilen bir hizmettir, bütün vatandaşlar muhataptır. Bu anlamda, Anayasa Mahkemesinin “ölçülülük kriteri” adı altında vurguladığı baro üye sayısı kriteri madde metninde olup nüfus kriteri doğru değerlendirilmediği için doğru bir değerlendirme olmamıştır. Orantılılık alt ilkesini eksik yorumlayarak bir inceleme yapmıştır, sadece ölçülülük temel ilkesinden bir sonuca ulaşmak doğru değil. Mahkeme, ödenek kriterlerindeki sadece her baroya verilen 5 temel puan kriteri ve iptal ettiği hükümdeki nüfus kriteri varmış gibi de yorum yapmak suretiyle eksik yorum yapmıştır. Oysa, ödenek kriterleri içerisinde her 50 üye avukat için 1 puan verileceği de yer aldığından, üye sayısı kriteri de zaten karşılanmaktaydı, orantılılık ilkesine aykırı bir durum söz konusu değildi. Mahkeme bu kriteri hiçbir şekilde dikkate almamış, bütün olarak ele almayarak bu sonuca varmıştır.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Anayasa Mahkemesi mi?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Evet, Anayasa Mahkemesi. Anayasa Mahkemesi de yanlış yorumlayabilir, mevcut kanunu da yanlış değerlendirmiş olabilir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Anayasa 153.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben kendi fikrimi ifade ediyorum, Burada “var olanı yok saymak” “olanı değiştirip başka şekilde ifade etmek” herkesin görüşüne saygı duyduk.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Üstadım, bölmek istemedim, Cumhurbaşkanına sordum, siz oradan cevap veriniz; sağ olun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Eyvallah.

Diğer bir şekilde de aslında sormuş, Genel Müdürden de cevap almıştım. Barolar kamu hizmeti verip, bu yükümlülüğü taşıyıp, bu nedenle de personel istihdam edip bir maliyet karşılamak durumundayken Türkiye Barolar Birliği bir adli yardım hizmeti vermeksizin bir yüzde 10 ödeneği kendisine bırakılmakta. Ödenek kanunla düzenlenmesine rağmen böyle bir kanuni dayanak olmaksızın yönetmelikle Türkiye Barolar Birliği yüzde 10 kesintiyle vermekte. Eğer mevcut ödenek ayrışması 1 no.lu baroya yeterli gelmiyorsa Türkiye Barolar Birliği herhangi bir yasal değişiklik olmaksızın bu yüzde 10 kesintiyi 1 no.lu baroya ya da üye sayısı fazla olan baroya aktarmak suretiyle bu eksikliği giderebilir diyorum. Mevcut hâliyle verilen hizmetin devamı ve daha fonksiyonel yürütülmesi yine meslektaşların menfaati için devam etmesi gerekirken yüzde 30’a bile itiraz edilmesini ben de doğru bulmuyorum, yüzde 40 mevcut hâlinin devamının gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Karşı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, sayın vekilin bir sorusu vardı Barolar Birliği temsilcisine.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Onu soracağım, Barolar Birliğine değil herhâlde, Adalet Bakanlığına mı, kime?

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Barolar Birliği temsilcisine.

1 no.lu baroya ne kadar para aktarılıyor, 2 no.lu baroya ne kadar para aktarılıyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Seray Hanım, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Sayın Başkanım, şu anda personel bulamadığımızdan bilgiye erişemedim ama şunu anlatmak isterim: İlk taksiti kanun metnindeki gibi yüzde 40 oranında dağıtım yapıp gönderildi, temmuz taksiti Anayasa Mahkemesi kararı 19 Haziranda yürürlüğe girdiği için eski usul, o hüküm yokmuş gibi dağıtım yapıldı. Ekim başında olacak taksit kanun koyucunun tesis ettiği yeni oran üzerinden yapılacak. Şu anda bu konuda bunu ifade edebilirim.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Yani temmuzda ne kadar para gönderdi; 1’inciye ne kadar, 2’nciye ne kadar?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Yarın sabah en erken saatte teslim edebilirim bilgileri ama şu anda alamadım.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Genel Müdürümüzde varsa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürümüzde var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, siz mi anlatacaksınız?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, İstanbul 2 No.lu Barosunun, biraz önce Hukuk Müşavirimizin ifade ettiği gibi, önceki iptal düzenlemesi varken 1’inci taksit 3 milyon 581 bin şeklinde, sonraki de 983 bin şeklinde.

(Uğultular)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – İnsicam bozuldu, bir daha tekrarlar mısınız?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – 2 No.lu Baroya 1 Temmuzda 3 milyon 581 bin 717 lira gönderilmesi gerekirken...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 2023 mü, 2024 mü bu?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – 2024, 983 bin 485.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 2023 peki?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – 2023'te zaten eski düzenlemeye göre geliyor iptal olmadığı için.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 2024, 6 milyon 175 bin.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sen başka yere bakıyorsun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Baronun bana verdiği yazı ya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, sizin bilgiler biraz eski oluyor. Sayın Tanal, sizin bilgileri güncellemek lazım, eski oluyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Güncel Başkan, güncel.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ama bir açıklama yapsınlar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Açıklama doğru değil, işte burada yazı; söz uçar, yazı kalır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir saniye Sayın Tanal, bu konuda Barolar Birliğinin temsilcisi var, açıklamayı o yapsın. Sizin bilgilerin doğru olup olmadığını, pardon, güncel olup olmadığını bilmiyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Güncel, yazı var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ya, o kâğıt tam... Bilmiyoruz, Barolar Birliği bu konuda...

Sayın Genel Müdürüm, sizde güncel bilgiler var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Var Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Lütfen onları açıklarsanız...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, sayın vekilimizin belirttiği rakam, İstanbul 2. No.lu Baronun 2023 yılında toplam ödenen orandır, değerlidir; 6 milyon 183 bin 661 TL toplamda 2023 yılı için ödenen rakamdır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Benim rakam doğruymuş Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 2 No.lu Baroya mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 2 No.lu Baroya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 2023'te ama, toplam.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 2023'teki toplam, 2 No.lu Baroya. 1 No.lu Baroya ise 29 milyon...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ne kadar adli yardım hizmet bedeli... Onları da söylerseniz...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Onları da arz edeyim.

1 No.lu Baroya ise 2023 yılında toplam 29 milyon 79 bin TL ödeme yapılmıştır.

2024 yılı için ise...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ne kadar adli yardım hizmeti vermiş İstanbul Barosu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – İstanbul 1 No.lu Baroya 2023 yılında 7.553 başvuru yapılmıştır efendim, 6.461’i kabul edilmiştir. 2 No.lu Baroya 221 başvuru yapılmıştır, 193’ü kabul edilmiştir. Ankara 1 No.lu Baroya 1.486 başvuru yapılmıştır, 992’si kabul edilmiştir. 2 No.lu Baroya ise 1.024 başvuru yapılmış, 685’i kabul edilmiştir. İstanbul 2 No.lu Baroya temmuz itibarıyla, bu ay itibarıyla normalde yüzde 40 üzerinden hesaplıysaydı 3 milyon 581 bin lira ödenmesi gerekiyordu ancak Sayın Başkanımın ifade ettiği gibi iptal olduğu için, 19 Haziranda yürürlüğe girdiği için 983 bin lira ödenmiştir. Yüzde 30 kanunlaşsa idi 2 milyon 930 bin lira ödenecekti yani yüzde 40’la yüzde 30 arasındaki fark 651 bin liradır Sayın Başkan 2 No.lu Baro için. Aynı şeyleri siz 2020 için söylüyorsunuz, biz şu an 2024’ü söyledik.

(Uğultular)

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Kaya, buyurun.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, hem bizim milletvekillerimiz hem de muhalefet milletvekili arkadaşlarımız saat ondan bu tarafa çalışıyoruz yani biraz sonra Genel Kurul kapanacak, biz burada çalışmaya devam edeceğiz. Bir ödeneğin ne olduğu konusunda Barolar Birliği temsilci bilgi veremiyor. Bir genel müdürlük, bir Mahmut bey, bir başkası biz bu topu çevirip duruyoruz, bir saattir aynı şeyi konuşuyoruz. Bu konu Genel Kurula kadar hazırlansın, hızlıca geçelim yani Barolar Birliği temsilcisi bilgiyi Genel Kurula kadar getirsin, orada versin. Yani, tamam, herkes konuşsun da aynı şeyleri konuşarak da burada insanların zamanından, vaktinden de almayalım. Şimdi, Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri biraz sonra -biz bunu biliyoruz- gidecek, saat on ikiden sonra burada kimse kalmayacak.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Biz gitmeyeceğiz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Buradayız, buradayız.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Göreceğiz, göreceğiz, biz bize kalacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Biz bize kalacağız.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Lütfen, arkadaşlar, aynı konuları tekrarlayıp durmayalım yani.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gökçe Hanım bu konuda bir konuşma yapacak, hazırlığı var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uzun bir tamamlansın.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Hukukçu olmamız nedeniyle, bir enteresan kanunundan bahsedeceğim: Türk lirasının korunması hakkında bir kanunumuz var, 1936 yılında yapmışız. 1983 yılına kadar yürürlükte. Bir meşhur 10’uncu maddesi var. 1936 yılında şöyle yazıyor, diyor ki: “Türkiye sınırları içinde pazarlıkla alışveriş yapmak yasaktır.” Bir kanun, toplumun bedenine ne kadar uygun ise o kadar yaşıyor, bedenine ne kadar uygun değilse, o kadar yaşamıyor yazan ne olursa olsun. Kabullenmek, toplumun kabullenmesi esas; o nedenle, bütün yasal düzenlemelerde bu hususun asla unutulmaması gerekir, bu da çarpıcı bir örneğidir.

Değerli meslektaşımın baronun hizmet verirken... 2 no.lu baronun da benzer sayıda hizmet verdiğine ilişkin bilgiyi maalesef düzeltme ihtiyacı hissettim, beni başışlayın lütfen. Aynı sayıda hizmet vermiyor, daha az sayıda hizmet verebiliyor ama bunun kronik bir sebebi var, o da 2 no.lu Barolardaki avukatlarımızın birçoğu kamu avukatı niteliğindeki arkadaşlarımız, isteseler de o hizmete katılamıyorlar. Dolayısıyla serbest avukatlar eliyle üretilen bir adli yardım hizmeti var, o da mevcut Ankara ve İstanbul Barosunda daha çok. Bu nedenle hizmetler eşit değil, paranın denkliğini de ona göre değerlendirmek hakkaniyete uygun olur diyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Maliyet eşit.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Maliyet kısmı mı?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Maliyet eşit.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Şöyle: Tabii, hizmetin çeşitliliği açısından mesela bir otobüs firması günde 3 tane bilet satıyorsa 1 tane bilet satıcısı bulunduruyor ama her dakika yüzlerce bilet satıyorsa 10 tane kontuar açıyor gibi bir farklı durum yaratıyor, maliyet de o anlamda farklı.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gökçen bir açıklama yapacak.

Sizden önce aslında basmıştı ama...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Alabilirsiniz aslında konuyla ilgiliyse şey olmasın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Konuyla ilgili.

Buyurun.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Başkanım, buradaki bu yüzde 40, yüzde 30'u meselesi sanki şey gibi algılanıyor, oranının yani toplam paranın yüzde 40'ını birisi, yüzde 30'unu birisi alıyormuş gibi bir algı oluşmaya başladı. Madde metnine baktığımız zaman, üçlü bir ayırım var: Bir temel herkese bir puan verilmiş, sonra 50 üyeye bir puan verilmiş, 5 bin nüfusa göre de bir puan verilmiş, 5 bin nüfusa göre verilen puanın, puanla oluşan...

Şimdi, sabit puan, tüm barolar için aynı şey geçerli, her 50 üyeye 1 puan veriliyor. Dolayısıyla bu zaten barolar arasındaki dengeyi koruyor, üyesi fazla olan ile üyesi az olan arasındaki. Bunun yanında, baroların hizmet ettikleri alandaki nüfusun 5 bine göre bir puanlama yapılmış ve bu 5 bine göre yapılan puanlamada elde edilen rakamın sadece yüzde 30'u eşit dağıtılır, kalanı yine baro üyesine göre belirleniyor diyor. Yani, aslında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yüzde 70'i...

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Yani yüzde 30'u eşit dağıtılır, yüzde 70'i nüfusa göre dağıtılır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Diğer kriterlere göre.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Üye sayısına göre.

HALİL ULUAY (Kastamonu) – “Baro üyesine göre dağıtılır.” diyor. Normalde, aslında, burada küçük baro diyelim ya da sayısı az baro diyelim, artık nasıl ifade edeceksek, onun aleyhine bir düzenleme var çünkü diğer ikisi o 5 bin üye sayısına göre zaten dağılım yapıldıktan sonra hizmet ettikleri alan -Ankara ve İstanbul için konuşuyoruz- nüfusun tamamına her 2 baro da hizmet ediyor. Aslında, buradaki Anayasa'ya aykırılığı belki 2 no.lu Barolar iptal etselerdi, deselerdi ki: Biz de aynı bölgeye hitap ediyoruz. 5 bine göre yapılan paylaşımdan eşit pay almak istiyoruz. Yüzde 30'u değil de tamamı eşit dağıtılırdı şeklinde belki bir karar çıkabilirdi diyorum. Dolayısıyla buradaki oran aslında “küçük baro” diye tabir ettiğimiz baronun biraz aleyhine gibi görünüyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz Sayın Gökçen.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Teşekkür ederim.

Şimdi, yaklaşık on üç saattir bir çalışma devam ediyor, o yüzden uzatma amacıyla bir yorum yapmayacağım ama biraz önce söylenen bir şey vardı Sayın Özkan tarafından “Avrupa Konseyine bu

çoklu baro sistemini anlattım.” diyordu Bu anlattığı sistemde de Avrupa Konseyi ona ne söylemiş? Yani cevap olarak Avrupa Konseyi ikna olmuş mu? Biraz da buna bakmak lazım sanki yoksa eksik bilgilendirme olmuş oluyor.

Venedik Komisyonunun 9 Ekim 2020 tarihli bir raporu var ve o rapora göre Komisyon demiş ki: Bu kanun teklifi, bu kanun düzenlemesi hukuk mesleğinin daha da siyasallaşmasına sebep olacak, avukatların bağımsızlığını tehlikeye atacak, disiplin konularının uygulanmasında istikrarsızlık yaratacak, eğitim faaliyetlerinin nasıl bu yeni baro sistemiyle gelişeceği belli olmayacak, delegelerin seçimi ve temsil konusunda yine sistemde bozulmalar yaşanabilir. Alternatif çözümler önerilmiş yani burada sizin söylediğiniz bazı konularda ölçülülük hesabında da mesele sadece matematiksel bir mesele değil yani ona birazdan geleceğim ama coğrafi çözümlerle başka şeyler başka bir yöntem de olabilir diye alternatif çözüm de sunmuşlar.

Şimdi, bunlar hiç yok gibi sadece “Biz Avrupa Konseyine de anlattık, bu iş böyle çok güzel oldu, Anayasa Mahkemesi de haksız.” demek de biraz eksik oluyor bilgilendirme açısından.

İkincisi, adli yardımdan bahsederken öyle bir izlenim alıyorum ki ben buradaki tartışmadan, sanki iki siyasi güç arasında bir paylaşım yapılacak, bir bütçe ve kaynak paylaşımı yapılacak, ondan sonra da o siyasi güçler arasında bir çatışmayı kim kazanırsa o kadar haklı çıkacak, o o kadar bütçe alacakmış gibi. Yani bence şunu hatırlamakta fayda var arkadaşlar: Bu adli yardım hizmeti vatandaş için olan bir şey yani bir vatandaşa bu paranın gitmesi, bir paranın hizmet olarak gitmesi için yani vatandaşın adalete doğru erişebilmesi için hukuka en başta saygılı olmak zorundayız ve burada yine aynı meseleyi geleceğiz. Burada katılımcı ve istişare içinde bir kanun yapım sürecinden bahsediyorsunuz, biz bunun olmasını istiyoruz ama bir yandan Genel Kurul şu an çalışıyor Öğretmenlik Mesleği Kanunu’yla ilgili, eğitimciler dışarıda haftalardır nöbet tutuyorlar, hatta polis müdahalesiyle karşılaşılıyorlar. Bu çoklu baro geldiğinde baro başkanları da aynı şekilde nöbet tutuyorlardı, dertlerini anlatmaya çalışıyorlardı ve burada bir kanunun yapıyordu.

Ve Türkiye Barolar Birliği Başkanı geliyor, bu sistemin terk edilmesi gerektiğini kurumu adına söylüyor, sakıncaları söylüyorlar. Saatlerdir aslında bu anlatılıyor bize ve ortada bir yargı kararı var, beğenin ya da beğenmeyin, eleştirelim veya eleştirmeyelim ama çözüm odaklı bakarken hukuka uymama seçeneğini bir seçenek olarak önümüze koyduğumuz zaman, işte burada zaten çözüme ulaşma imkânımız olmuyor yani yoksul bir vatandaşın adli yardımdan haberdar olup olmaması, bir mahkemeye erişip erişememesi bizim temel meselemiz olmalı bu tartışmada, ki ne yazık ki tartışma bu şekilde ilerletilmiyor bu kanun teklifi böyle getirildiğinde.

Anayasa Mahkemesi kararı konusunda da yine aynı konudayız, aynı sorun içindeyiz burada kadının soyadında olduğu gibi. Anayasa Mahkemesi kararları tabii ki eleştirilebilir; tabii ki eleştirilebilir, bizim de eleştirdiğimiz yargı kararları var, mesela, Gezi davası kararını eleştiriyoruz, Kobane davası kararını eleştiriyoruz ama bizim bu eleştirilerimiz, bazı insanların hapisten çıkmalarına, haklı olmalarına rağmen hapisten çıkmalarına sebep olmuyor değil mi? O zaman, Anayasa Mahkemesi kararını beğenirsiniz, beğenmezsiniz ama uygulamazlık yapamazsınız, bunda anlaşıyoruz zaten. Biz Anayasa Mahkemesinin sözcüsü değiliz ki burada, hepimiz Anayasa Mahkemesi kararlarına uymak için yemin ettiyssek o zaman bu mahkemeye saygılı olmamız gerekiyor.

Ve ölçülülük ilkesi -Uzatmayacağım Başkan bitireceğim ama- öyle sadece bir matematiksel hesabı eğip bükerek anlatmakla karşılanmış olmuyor. Anayasa Mahkemesi “Burada bütün nüfusa hizmet ediliyor.” denilince haksız çıkmış olmuyor, bütün nüfusa hizmet etmiyorlar çünkü bu barolar, daha az üyeleri var. Neden daha az üyeleri var? Gerçekten siyasi bir kararla kuruldu çünkü bu barolar. Gerçekten, mesleğin özünü tehdit eden bir şekilde, öyle bir yöntemle kuruldu bu barolar ve öyle de

hareket ediyorlar. Yani bunu dışlayamazsınız, bu gerçeği ortadan kaldıramazsınız, inkâr edemezsiniz. O yüzden, öyle herkese coğrafya olarak ayırmadığınız sürece “Bütün nüfusa hizmet edecek, aynı sayıda insan çalıştıracak, aynı sayıda hizmet yapacak.” dediğinizde matematiksel olarak bile gerçekleri çarpıtmış oluyorsunuz.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Gökçen.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, ben, öncelikle, Sayın Gökçen’in, son sözü olan milletvekilimizin söylediği bir hususta ufak bir düzeltme yaparak devam etmek istiyorum. Lütfen, bu da yanlış anlaşılmasın, belki yanlış bir bilgidir, o yüzden söylüyorum. O dönem yasa görüşüldüğü vakitte, barolar Meclisin kapısında bekliyorken Türkiye Barolar Birliği buraya gelip görüşünü bildirip bunun geri çekilmesi gerektiğini söylemedi. Bunu düzeltelim. Türkiye Barolar Birliği Başkanı o dönem...

GÖKÇE GÖKÇENG GÖL (İzmir) – Ben bugünkü ifadesini kastediyorum Barolar Birliği Başkanının.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Tamam, ben yanlış anladım o zaman. Onu düzeltelim çünkü o dönem Türkiye Barolar Birliği Başkanı bu yasanın geçirilmesi için meslektaşlarına rağmen elinden geleni yaptı, salonda bulundu.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Salonda bulundu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şimdi Kıbrıs’ta.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yasaya olumlu fikrini belirtti, bunu düzeltmiş olalım. Evet, biz Barolar Birliğinden gönderdik, meğerse Kıbrıs’a gönderdi kendisini, o da ayrı bir konu.

Şimdi, aslında bu yasayla ilgili söylenecek çok şey var. Anayasa Mahkemesi bir karar verdi, burada yüzde 30, yüzde 40 meselesi tartışılıyor ama ben de istatistiki bilgileri paylaşacağım paylaşmak zorunda olduğum için, doğru değerlendirebilmek için paylaşacağım ama öncesinde bir kere şunu hiç lafı dolandırmadan, etrafında dönüp dolaşmadan net bir şekilde söylemek lazım: Nasıl ki o dönem bu çoklu baro yasası çıkarılarak barolar siyasallaştırıldıysa, nasıl barolar ayrıştırıldıysa ve o dönem çıkarılan bu yasayla ciddi manada siyasetin güdümüne giren barolar ortaya çıkartıldıysa bugün aslında bu adli yardım meselesi üzerinden de başka bir amaç güdülüyor. Amaç ne? O günden bugüne hem İstanbul numaralı baro, hem Ankara numaralı baro avukatlar üzerinde çok yoğun baskılar yapmasına rağmen, avukatları tehdit edip numaralı baroya geçmesi yönünde baskılar kurmasına rağmen, numaralı Ankara Barosu 2 bin sayıyı bazen geçiyor, bazen düşüyor; İstanbul ise 3 binlerde. Bu sayı bir türlü artmıyor, artmadığı için de adli yardım gibi ya da başka birtakım yapılacak olan usullerle bu numaralı baroları meşrulaştırma ve aynı zamanda cazibe merkezi hâline getirme ve avukatları oraya çekme amacı güdülüyor. Nasıl ki kamuoyunda bugün numaralı barolar zaten Hükûmete yakın, davayı o numaralı barolardan birine verirken davayı kazanma ihtimalin yüksek algısı kamuoyunda yaratıldıysa...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hiç alakası yok.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben fikirlerimi paylaşıyorum. Bakın, ben sizi dinledim, tek bir cümle kullanmadım; ne Sayın Özkan konuşurken ne Sayın Karslı konuşurken tek bir cümle kullanmadım, dinledim, sabırla bekledim. Eğer cevap verecekseniz, emin olun, ben de cevap veririm. Lütfen bekleyin, söyleyeceğiniz varsa söylersiniz.

Dediğim gibi, hukuk düzenini tamamen altüst edip baroları siyasallaştıran ve baroları siyasi iradeye teslim almak isteyen, dolayısıyla hak mücadelesini ve hak mücadelesi nezdinde avukatların

temel hak ve özgürlükler noktasında mücadele etmemesini amaçlayan numaralı baroları oluşturdunuz. Şimdi, bu barolara bir talep olmayınca, yapılan baskılar neticesine rağmen, avukatlar numaralı barolara geçiş yapmayınca, bu defa oraları cazibe merkezi hâline getirmeniz gerekiyor. Cazibe merkezi hâline getirilmediği zaman da bu defa kanundan yararlanılmaya çalışılıyor. Nasıl yararlanılmaya çalışılıyor? Daha önce adli yardım meselesi üzerinden yüzde 40'lık oranlarla ödemelerin yapılması noktasında bir yasallaşma yapılmıştı, Anayasa Mahkemesi iptal etti. Şimdi, ben tekrar tekrar Anayasa Mahkemesi şunu yaptı, bunu yaptı demeyeceğim ama Sayın İdris Şahin birkaç saat önce burada bir cümle kullandı, dedi ki... Sanırım Danıştaya mı gitmişti, tam hatırlamıyorum ama orada bir hâkim dedi ki...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Anayasa Mahkemesi.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Anayasa Mahkemesi.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Anayasa Mahkemesi miydi? Evet, devamında zaten size geleceğim Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – O hâkim zaten öyle cübbesini çıkartıp...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – İşte, tam da onu hatırlatacağım.

Sayın İdris Şahin dedi ki: “Hâkimin söylediği bugün temel hak ve özgürlükleri koruyan sadece barolar kaldı.” Gerçekten de öyleydi, bir barolar kalmıştı, baroları bitirmeye çalışıyordunuz, onu da numaralı barolarla, “çoklu baro” dediğimiz bu garabetle yapmaya çalıştınız. Yasalaştı, geçti ama hâlâ bunu topluma kabul ettiremediğiniz için, bunu meşrulaştıramadığınız için 150 bine yakın avukatın sadece 5 bin civarını, o da büyük bir kısmını baskılarla, tehditlerle bu barolara yönlendirdiğiniz için hâlâ meşrulaştıramadınız ve hâlâ avukatların 145 binden 150 bine yakını hâlâ bu barolara geçiş yapmıyor, meşru görmüyor çünkü esas olan, temel olan temel hak ve özgürlüklerin korunması, savunulması. Sayın İdris Şahin onu söylediğinde Sayın Özkan da -kendisi az önce tekrar söyledi- hâkim için dedi ki: “Bıraksın, siyaset yapsın.”

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hâkimler kararlarıyla...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – İşte, maalesef buna da tahammül edemiyoruz. Bir kişinin, bu ülkede temel hak ve hürriyetleri savunan sadece bu vardır, barolar vardır ya da temel hak ve hürriyetler bu şekilde korunmalıdır şeklindeki fikirlerine dahi maalesef tahammül etmiyoruz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Kararlarıyla konuşur...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Kararlarıyla konuşsunlar, ayrı bir konu ama görüş de belirtebilirler. Neticede o, resmî bir toplantı değil, ayrı bir görüşmeden bahsediyoruz. Dolayısıyla temel hak ve hürriyetlerin korunması noktasında biz baroların nasıl etkisizleştirilmeye çalışıldığını biliyoruz, görüyoruz ve bu noktada bunu başaramadığınız için, numaralı baroları meşrulaştıramadığınız için bugün, bu baroları cazibe merkezi hâline getirerek, güçlendirerek avukatların oraya geçişini yapmaya çalışıyorsunuz ama çok net söylüyorum, başaramazsınız çünkü avukatlar hak ve özgürlük mücadelesinden vazgeçmeyecektir. Bu, çok açık ve nettir.

Onun dışında, istatistiki bilgiler olarak birkaç hususa değineceğim. Bir önceki oturumda birkaç bilgiyi paylaşmıştım, tekrara düşmeyeceğim ama İstanbul 2 No.lu Baro üzerinden az önce Sayın Özkan da bir kısım bilgi paylaştı giden ödeme noktasında.

Sayın Karslı, ben hani söylediğinize cevap olarak değil sadece rakamsal birkaç bilgi vereceğim. Belki düşündüğünüz değişebilir, fikriniz değişebilir çünkü siz de 2 Numaralı Baronun üyesisiniz. 2021 yılında adli yardım... İstanbul Barosu 11.558 atama yapmış -ben bu bilgileri İstanbul Barosundan aldım bu arada- numaralı baro 600 görevlendirme yapmış. 2022 yılında 9.912 görevlendirme yapmış İstanbul

Barosu, numaralı baro 350 görevlendirme yapmış. 2023 yılında -az önceki oturumda söylemiştim- İstanbul Barosu 5.040 -Sayın Özkan az önce daha fazla olduğunu rakamsal olarak Bakanlığın verilerine göre söyledi- numaralı baronunsa 222; bendeki veriydi, siz daha az olduğunu aktardınız. Miktersal olarak da belli bir miktardan bahsettim, dedim ki: İstanbul Barosunun bugün bu yapılan ödemelerden dolayı 17 milyon küsur avukatlara ödemesi gereken bir adli yardım ödemesi var ama sadece 2023 yılında numaralı baronun kasasında en az –en az diyorum çünkü ben hesaplamayı yaparken en üst asliye hukuk ve aile mahkemeleri üzerinden gittim- idare mahkemelerindeki tarifenin yarı oranında olduğunu hesap edersek en az üzerinden, en azından 3 milyon küsur para duruyordu. Şimdi, avukatlar açken, avukatların iş alanı daralmışken, avukatların birçoğunun sadece ve sadece adli yardım ve CMK gibi gelirleri kalmışken ve bu ödemeler kendilerine yapılmıyorken 2 no.'lu barolarda bu denli para birikmesi doğru mu, kabul edilebilir; bir kere bunu bir tartışmamız lazım. Eğer mesele gerçekten adli yardımın hakkaniyetli dağıtılmasıysa ve gerçekten avukatların bu noktada fayda görmesi ya da avukatların verdiği emeğin karşılığını almasıysa -ki yönetmelik “Adli yardım ücreti peşinen ödenir.” der- amaç gerçekten buysa o zaman kasasında para olan baroya fazla para göndermenin önüne geçecek bir usul getirelim ya da İstanbul Barosu gibi bugün 300 milyona yakın borcu olan bütün baroların adli yardım ödemelerinin derhâl yapılmasını sağlayalım. Şimdi, bu kadar borç varken... Mesela kendi barom açısından söyleyeyim: Van Barosunda -hâlâ Van Barosunun bir üyesiyim- 2023 yılında 544 dört görevlendirme yapılmış- ki sayının bu kadar yüksek olmasının sebebini demin Türkiye Barolar Birliği temsilcisi anlattı, özellikle mülteci sayısının çok fazla olmasından kaynaklı çok fazla görevlendirme yapılıyor- orada ödenen, avukatlara ödenmek üzere gelen para 1 milyon 981 bin, avukatlara ödemesi gereken, hâlâ borç olarak duran 4 milyon para ama İstanbul numaralı barosunun kasasında adli yardımdan kaynaklı para var çünkü İstanbul numaralı barosu, Ankara numaralı barosu cazibe merkezi olmalı çünkü avukatlar oraya yönlendirilmeli.

Şimdi, biz bunları söylerken, bu istatistiki bilgileri ortaya koyarken tekrar söylüyoruz: Amaç burada gerçekten avukatları düşünen bir noktadaysa, vatandaşın adli yardıma ulaşımını düşünüyorsak, bunu kolaylaştırma amacımız varsa o zaman hakkaniyetli bir düzenleme elbette yapılabilir ama amaç bu değil; amaç, meşru olmayan, halkın ve avukatların gözünde hiçbir zaman da meşru olmayacak olan numaralı baroları meşrulaştırmaksa, cazibe merkezi hâlinde getirmekse emin olun, avukatlar kendi tercihleriyle -ki bugüne kadar numaralı barolara geçiş yapmamalarından bunu çok net görüyoruz- ortaya koyacaklardır. Dolayısıyla bu kanun teklifindeki uygulama zaten haksızdır, zaten uygulama da adalete, hakkaniyete aykırıdır ama öbür tarafta, bu, daha önce bizlerin de Meclisin kapısında beklerken bizlerin dinlenmeyip Türkiye Barolar Birliği Başkanının o dönemin iktidarının beyanlarını ya da talebini doğrular şekilde hareket etmesi sonucu çıkan bu yasayı kabul etmesiye o zaman hep beraber oturalım, daha hakkaniyetli, daha adaletli ve gerçekten de bu ülkedeki bütün avukatların bu ülkedeki -kendisini nasıl hissederse hissetsin- yönetimde eşit, adil temsiliyeti sağlayabileceği bir yöntemi hep beraber tartışalım, uygun bir yöntemi bulalım ama bir kere baroları bölen, ayrıştıran, barolar noktasında ciddi manada bir ayrım ortaya koyan bu çoklu baro meselesini ortadan kaldıralım. Eşit, yönetimde temsiliyeti adil bir şekilde sağlayacak bir yönetimi elbette birlikte bulabiliriz, eğer bu Adalet Komisyonunun gerçekten hakkaniyet noktasında -üyeleri için söylüyorum- bir düşüncesi varsa bunu hep birlikte yapabiliriz. Adli yardım meselesindeki durum da budur. Hakkaniyetse lütfen hakkaniyetli yaklaşalım, istatistiki bilgileri de paylaştım.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Özbudun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un konuşma sürelerinin sınırlandırılması gerektiğine ilişkin açıklaması

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bir küçük öneride bulunabilir miyim: Hepimiz Genel Kurulda belli bir süre içinde meramımızı anlatma yeteneğini geliştirmiş durumdayız. Mevlâna'nın bir sözü var: "En güzel söylenen söz en kısa olanıdır." Tekrara düşmeden... Bu usulle gidecek olursak biz buradan kırk sekiz saatte de çıkamayız yani bu, insani çalışma yöntemine aykırı. Bakın, kaç saat oturuyoruz, sizin durumunuz daha vahim. Biz arada çıkıp bir yürüyüp geliyoruz. Gerçekten kalp ve damar sistemimiz için bu çok tehlikeli sonuçlar doğuracak. Süreyi sınırlamaya ne dersiniz?

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel'in, Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un konuşma süreleriyle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli Hocam, çok teşekkür ediyorum ama yani ben gene resmi olarak sınırlamayayım, sonra "Adalet Komisyonunda dahi süre sınırlandırılıyor." demesinler ama herhâlde arkadaşlarımız ne demek istediğinizi gayet iyi anladı. Yani ben de rica ediyorum, tekrara düşmeden... Zaten geneli üzerinde ve Anayasa'ya aykırılık üzerindeki tartışmalarda uzun uzun bunlar tartışıldı.

Şimdi maddeler üzerinde, yani arkadaşlarımızdan rica ediyoruz, gayet kısa ve net bir şekilde tutarlarsa...

Çok teşekkür ediyoruz.

Sağ olun Değerli Hocam uyarınız için de.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Suiçmez.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Elbette hiçbirimiz tekrara düşmek istemiyoruz ama çoklu baro konusunda ben de birkaç söz söylemek istiyorum. Bir kere, çoklu baro Türk hukuk sisteminde tarihe geçmiş bir direnişi de aynı zamanda yaşattı. Barolar, Türkiye Barolar Birliği Başkanı olmadığı hâlde yani tam tersi bir tutum izlemişken barolar burada toplandı. Hepimizin bildiği o şanlı direnişi gerçekleştirdik. Bu, bizim göğsümüzde taktığımız, dolaştığımız ve evlatlarımıza madalya olarak bırakacağımız çok önemli, onur verici bir süreçti. Umarım Cahit Vekilim de aynı şekilde -yine, hâlâ savunduğunu gördüğüm için söylüyorum- tam tersi bir duyguyu ileride yaşamaz.

Şimdi, Sayın Başkanım, adli yardımın tartışılma şeklinden bile adli yardımın ne kadar amacından aykırı bir şekilde tartışıldığını görüyoruz. Şimdi, baktığımız zaman, adli yardım nedir: Dezavantajlı grupların adalete erişimini sağlamak üzere sağlanan bir bütçe Barolar Birliğine ve belirli oranlarda gönderilmek üzere de barolara gönderiliyor. Bu hizmeti de avukatlarımız veriyor. Şimdi, bu niye bu kadar siyasallaşıyor? Çünkü bunun üzerinden aynen çoklu baroda olduğu gibi... biz o gün de söylemiştik, "Bunu yapmayın, baroları bölmeyin. Baroların bölünmesinin kimseye bir faydası yok, bu millete, devlete de faydası yok." dedik. "Temsilde adalet mi? Onu da oturup sonra kendi aramızda tartışabiliriz." dedik ki onu aynen şimdi Zülküf Başkanım da Vekilim de söyledi. Bunlar tartışılabilen noktaydı ama tartışılmayacak tek gerçek vardı ki baroların bölünmesinin hukuk dünyasına bir faydası olmayacağıydı, bugün geldiğimiz noktada bunu görüyoruz. Şimdi, hiç kimse şunu söylemesin: Bu

siyasal değildi. Tamamıyla ideolojikti, tamamıyla siyasi gerekçelerle yapılmıştı, bu siyasi gerekçeler adli yardım üzerinden de yürütülmeye çalışılıyor.

Şimdi, Sayın Vekilim “işlevsiz kılmak”, “kaynağını kurutmak” gibi söyledi, öyle bir şeyin olanağı yok, iktidardan 2 no.lu barolara kaynak aktarımı konusunda o kadar büyük bir baskı -ben onlara parantez içinde “numaracı” diyorum- geliyor ki öyle bir şey yapmak fiiliyatta da mümkün değil aslında.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum, Gökçe Vekilim, Başkanım çok iyi dedi: Sadece paradan bakmayalım. Gerçekten biliyoruz, siz de biliyorsunuz bunu, halkta yaratılan algı... “Biz bu iktidara yakın barolarız dolayısıyla bize verdiğiniz davalarda -sağ olsun adalet sisteminin de bulunduğu konumdan yararlanılarak- daha istenilen sonuçlar çıkarılabilir.” yönünde halkta bir algı var; bunu ister kabul edin ister etmeyin, çok net biçimde bu algı oluşmuş, artık katkı sağlayanlar düşünsün tabii bunu. Şimdi, onun dışında “Bize gelerseniz adli yardımdan daha kolay dosya alırsınız, bize gelerseniz sizin disiplin dosyalarınızda biz Avukatlık Kanunu’nu katı bir şekilde uygulamayız.” şeklindeki uygulamaları da çok yakından biliyoruz.

Şimdi, mesele aslında adli yardımda, işte şu kadar şuraya, şu kadar buraya nasıl veririz, bundan da o numaralı barolara nasıl daha fazla katkı sağlarız olmamalı. Baktığımız zaman, halk aslında durumu görmüş, avukatlar da görmüş yani her şeye rağmen her iki baroya da katılım sayısı avukatlar açısından son derece az, çoğu da zaten yine dayatma üzerinden, baskı üzerinden gelen kamu avukatlarının buraya girmesi.

Peki, halk ne yapmış? Halk da koştura koştura “2 no.lu barolar kuruldu, biz de gidelim, onların adli yardım sistemin isteyelim.” diye mi gitmiş? Hayır. Başvurulara ve başvuruların kabul oranına baktığımız zaman, 2 no.lu barolarda bu yönde bir talep de yok yani halktan bir talep yok. Dolayısıyla borçlanmaya da baktığımızda, barolara da baktığımızda yani adli yardım bütçesinden eksi vermesine...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Toparlayın.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Toparlıyorum.

Yine, İstanbul, Ankara gibi baroların ekside olduğunu çok rahat görüyoruz.

Sayın Başkanım, tartışmamız gereken şey şu: Barolar adli yardım konusunda, bütçe konusunda bugün o kadar kötü durumda ki... Her yerde söylüyorum, hep birlikte kadına yönelik şiddeti önlemeyi istiyoruz, mültecilere hukuki yardımın verilmesini... İnsan hakları ayrı bir şey, siyasal konusu ama bizim için hak temelli bakmak esastır, mültecilere de bunu vereceğiz ama adli yardımda baroların 190 milyon birikmiş alacakları var. Bugün barolar adli yardıma başvuranların büyük bir bölümünü bu nedenle kabul edemiyor yani dezavantajlı gruplara hizmet edemeyecek duruma gelmiş. Aslında bize düşen görev, şimdi bunun... Cahit Vekilim, bize düşen görev şu 190 milyon liranın ödenmesi ve baroların ekisi gibi daha rahat bir şekilde adli yardıma başvuran başvuruçuların başvurularını kabul etmesi noktasında yoksa şimdi boşanma davalarında şiddet olsa bile, kadına bile vermeme durumunda barolar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Suiçmez, toparlayalım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bitiriyorum.

Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi bu ölçülülük ilkesini dikkate almış, burada adil bir bütçelemenin bu şekilde olmayacağı kararını vermiş; aynı şekilde, hangi dayanağa dayanarak yüzde 40 yapılmıştı, şimdi niye yüzde 30’a indirilmiş? Buna ilişkin sağlıklı bir istatistik yapılmadan “yüzde 30” şeklinde yapılan düzenleme, aynı kadının soyadında olduğu gibi, kelime oyunundan başka bir şey değil, bu hâliyle geçerse Anayasa Mahkemesi iptale gider.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Adli yardım paralarını İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ödeyecekmış, şimdi “tweet” atmış.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Niye karıştırıyorsunuz ki şimdi?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Şimdi “tweet” atmış...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi, ben size onu da söyleyeyim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Demek ki bir ihtiyaç var ki...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, izin verin de izah edeyim.

Şimdi, adli yardım konusu öyle hiç espiyle söz alınacak bir şey değil, keşke herkes, her belediye İstanbul Büyükşehir Belediyesi kadar duyarlı... Sadece orası değil, başka var da yani belki sizin iktidarınızın da vardır. Keşke her belediye İstanbul Belediyesi kadar duyarlı olsa ve dezavantajlı grupların adli yardımdan faydalanması için bütçesinden pay ayırsa.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyoruz.

Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, öncelikle şunu belirtmek lazım ki 2 no.lu baroyla, daha doğrusu çoklu baro kurulmasıyla ilgili yasa Meclisten geçmiş ve kesinleşmiştir. Şu anda konuşulan şey 2 no.lu baronun veya birden çok baronun gerekli mi olduğu veya gereksiz mi olduğu değildir.

Öte yandan, Meclisimizin yasalaştırdığı bir baroyla ilgili olarak... Şimdi, karşımda oturan sayın vekillerimizin bazıları numaracı, bazıları numaralıdır. Ben 2 no.lu baronun üyesiyim, “numaralı baro” “numaracı baro” ne demek? Sizsiniz numaracı! Böyle bir şey olabilir mi?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – E, siz yaptınız baroları numaralı; siz getirdiniz, biz mi getirdik?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Aşağılayıcı bir şey olabilir mi? Tahkir edici bir şey olabilir mi? Ne demek!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Numarayı siz getirdiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Numaralı baro olur.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Olmaz efendim! Bu ülkenin Meclisinden geçmiş ve kurulmuş bir baro vardır, herkes bunu kabul etmiştir, edecektir; bitti.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yanlıştır, yanlıştır!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Edecektir efendim, hayır, yasadan çıkmıştır.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Meşru değilsiniz, olmayacak!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – İkincisi, numaralı vekilimizin söylediği şeyi söylüyorum: Önceki barolar temel hak ve hürriyetleri, insan haklarını savunan barolarmış. Leyla Şahin davasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Leyla Şahin’in karşısında olan yani savunmanın yanında değil, savunmanın karşısında olan bir baroyu nasıl temel hak ve hürriyetleri savunan bir baro olarak anlatıyorsunuz sayın numaralılar?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Barolar, barolar; baro değil.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır, hayır.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Hâlâ...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır efendim, savunuyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Hâlâ savunuyor, genelde değil.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Şimdi, bakın, başörtülülere baronun içine sokmayan; başörtülülerin hukuk, hak arama mücadelelerinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bile karşısında olan bir baroyu nasıl siz insan hakları savunucusu olarak söylüyorsunuz? Bu 2 no.lu baro, çoklu baro kurulması sistemi, ihtiyacı nereden hasıl olmuştur, bunu niye düşünmüyorsunuz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Niye o kadar beklediniz o zaman?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Nereden oldu?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır, sabahtan beri...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başörtüsünden mi oldu?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Neden oldu biliyor musunuz? Sizin yüzünüzden oldu, siz de varsınız. Yangın varken bilmem ne yaparmış, ne olmuş? Öbür taraftan, iktidarsızlarımız, biz iktidarsızımız; böyle bir şey olamaz! Akşama kadar artık...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben öyle bir şey demedim.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır efendim, hayır, burada söylenenleri söylüyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Onu söyleyen kişi burada değil.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Onu söyleyen kişi burada değil, Sera Hanım o.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok, o yok, gitti, tamam, biliyorum.

Üçüncüyü söylüyorum: Hiçbir veri olmadan, elinizde...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Alan şişmiş.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Şiştik tabii ya, söyleyelim.

Elinizde hiçbir veri olmadan, efendim, AK PARTİ’li kişiler numaralı baroya üye olduğu için bütün hâkimler bizim davalarımıza kabul veriyormuş, devletin bütün işlerini bizler alıyormuşuz. Nerede efendim? Koyun, hep beraber mücadele edelim. Hangi veriye dayanıyorsunuz? Yok.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Dedikodu.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, bu kadarı da olur mu ya!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok, yok efendim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yani savcı başvurdu, hâkim başvurdu...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok efendim, bana veri gösterin Sibel Hanım. Yani, siz, bakın...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, rüşvetin verisi mi olur!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ne rüşveti efendim ya! Şunun verisi var...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Olabilir mi ya!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır, buyurun, getirin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bakın, hepimiz avukatız...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – 2 no.lu baroya devletin bütün işlerinin verildiğinin verisini getirin, bulun, getirin ya! Ben yirmi iki yıllık avukatlık hayatımda -gidin, araştırın- bir tane devletten iş almamışım, 2 no.lu baroya da üyeyeyim, hepsinde piyasaya iş yapmışım. Bu kadar olmaz, Allah aşkına, biraz... Elbette ki hepimiz meslektaşız, her birinize ayrı saygı duyuyorum, inanın, hepinizi espriyle, şeyle seviyorum da ama yani bu da “numaralı” “numaracı” diye tahkir eder cümleler, lütfen kullanmayın. “İktidarsız” diyeni mi ararsın, “numaracı” diyeni mi ararsın. Yeter! Vallahi bu kadar olmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Alan.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Değerli arkadaşlar, Fahrettin Tuğrul kardeşimiz biraz önce İstanbul Büyükşehir Belediyesinin adli yardımla ilgili “tweet”iyle ilgili bir bilgi sundu. Bildiğiniz gibi, Avukatlık Kanunu madde 180’e göre adli yardım gelirleri konusunda il ve belediyeler belirli miktarda bağış yapıyorlar. Bu, yasaya dayanan bir şeydir. Baroyla protokol yapıyorlar. O nedenle burada şimdi gelmiş saat 23.40’a. Başarılı bir belediyeyi, başarılı bir büyükşehir belediyesini, ikinci defa seçim almış bir belediyeyi bu tür açıklamalarla yıpratmaya çalışmayın. Çalışmaya devam edeceğiz, üçüncüyü de alacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, teşekkür ediyoruz Sayın Bülbül.

Sayın Özkan, toparlayalım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; tekrar sizleri saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Muğla Milletvekilimiz Cumhuriyet Bey beni kıskandığını ifade etmişti, ben de ondan istirham ettim, dışarıya çıkacak da ara vermek için sağ olsun, beni dinlemek için kaldı. Acaba dedim, Cumhuriyet Bey beni niçin kıskanıyordur diye düşün, düşün, düşün, aradım, taradım. Tabii ki 27’nci Dönemde yaptığımız şöyle çalışmalarını bir gözden geçirdim ve çok haklı bir gerekçesinin olduğunu tespit ettim. Hamdolsun, şimdiki Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç’un içinde emeği olan, yine şu an Grup Başkan Vekilimiz Abdulhamit Gül Bey’in de emeği oldu ve yine benim kendi Grup Başkan Vekilliği görevimde emek harcadığımız, hayata geçirdiğimiz, hak arama özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olarak gördüğümüz -ki yurt dışı programlarında, yurt dışında 5 milyon vatandaşı olan bir ülke olarak- yeşil pasaport hakkını sadece ve sadece Türkiye’de serbest meslek mensubu olarak avukatlara verdik. On beş yılı doldurmuş olan, bakınız, on beş yıl...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Vize vermiyorlar vize.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kanun teklifini biz verdik.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hayır, o kanun teklif olması önemli değil. On beş yıl, bakın, serbest meslek mensuplarında arkadaşlar...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Biz verdik o kanun teklifini.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – O teklifi biz verdik.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ya, bırak, bunun teklifini vermek, benim de aklıma geliyor bir dünya teklif. Önemli olan bunu hak arama, yargı mensubu olarak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – O teklifi biz verdik.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Yani Cumhuriyet Bey, kıskançlığın sebebi bu.

İki, kamuda çalışanlara staj imkânı getirdik. Bu da ciddi bir toplumsal talebe dönüşmüştü. Yine e-Duruşmayı getirdik ve avukat arkadaşlarımız bundan memnun.

Yine...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, teklife geri dönelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, bunlar avukatların...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teklifin 3'üncü maddesine geri dönelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, bir cümleyle bitiriyorum.

Avukatların işlemiş olduğu suçları da Yargıtay denetimine açtık ve kılık kıyafet özgürlüğü, genç avukatlara aidat muafiyetini getirdik.

Evet, özellikle, Sayın Başkanım, şimdi, şu anda görüşmekte olduğumuz bizim 3'üncü maddeyle ilgili, görüşmekte olduğumuz maddeyle ilgili... (Gürültüler)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şu an 3'üncü maddedeyiz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu saatte her şey mümkün.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, müsaade ederseniz....

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, bu konuyla ilgili bizim maddeyi sevk gerekçemiz, özellikle adli yardım ödeneğinde adaletsiz bir durumun ortaya çıkmış olması. Bunu sadece biz söylemiyoruz. Bakın, Erinç Bey de Barolar Birliği Başkanımız da daha önce biz bu düzenlemeyi, iptal edilen düzenlemeyi yapmadan evvel bize geldiler, görüştük, dediler ki: “Bununla ilgili hiç yasama organı devreye girmesin, şu andaki durum yönetmelikle belirleniyor. Biz bunla ilgili çalışma yapalım.” Ve maalesef işin içinden çıkamayınca biz o yasal düzenlemeyi yapmıştık. Yani onlar yasa ve yönetmelikle ilgili çalışma yapmayı vadetmişlerdi de, olmayınca yasa düzenlemesi görüşülürken dahi “Biz tekrar bunları çalışalım.” dedi ancak tabii, vakit kalmamıştı, biz de o yasayı yaptık.

Şu anda, makul bir dengede yine bir teklifleri gelebilirse biz bunu parti grubumuzla Meclis grubumuzla ve yetkili arkadaşlarımızla konuşur yine değerlendiririz? Ancak şu anda bu yasal düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi orantılılık nedeniyle iptal etmiş olabilir ama bu orantılılık nedeniyle iptal düzenlemesinin, bu sefer negatif orantısızlık sebebiyle bir mağduriyete neden olmaması lazım. Teklifin sevk gerekçesi, adalete uygun, adil bir tevzi, adli yardım ödeneğini paylaştırmaya matuftur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, otuz saniye söz alabilir miyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Otuz saniye.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Mahmut Tanal ve otuz saniye. mümkün değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, buradaki 40 yerine 30 getirildi. Bu sübjektif bir değerlendirme, objektif bir veri yok. Makul, dengeli değil bu 30. Ölçülülük ilkesine de aykırıdır aynı zamanda, Anayasa'nın 13'üncü maddesine aykırı. 8 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla Ankara Barosu 24.483, stajyer 4.002, toplam 28.489; Ankara 2 No.lu Baro 2.318 avukat arkadaşımız, stajyer 492 -dikkat ederseniz aşağı yukarı 10 katı kadar- İstanbul Barosu 63.336, stajyer 6566; 2 No.lu Baro. 3.054, stajyer 350. O anlamda, gerçekten bu belirttiğiniz yüzde 30'luk öneri makul değil, ölçülü değil, orantılı değil, Anayasa'nın 13'üncü maddesine aykırıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Madde üzerinde ilk 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır. Aynı mahiyetteki önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz almak isteyen var mı? Yok.

Gerekçesini okutuyorum...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, bir öneride bulunabilir miyim. Çok makul bir şey. Deneyimlere dayanarak söyleyeceğim izin verirsiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutayım, söz vereceğim.

Gerekçe:

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararda yüzde 40 gibi yüksek oranda bir bölümünün eşit şekilde dağıtılması, üye sayısı fazla olan baroların adli yardım hizmetini sunmada maddi güçlüklerle karşılaşmasına yol açabileceği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen yüzde 40 oranının biraz azaltılarak yüzde 30 şeklinde yeniden teklif edilmesi Anayasa Mahkemesi kararını karşılamamaktadır. Birden fazla baronun bulunduğu illerde baro üye sayılarının etkisiz kalmaması adına bu ödeneğin kayıtlı avukat sayısına oranla dağıtılması uygun olacaktır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan “yüzde otuzu o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalanı ise” ibaresi yerine “yüzde beş o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalanı ise” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Cumhur Uzun

İnan Akgün Alp

Aydın

Muğla

Kars

Turan Taşkın Özer

İsmail Atakan Ünver

Gizem Özcan

İstanbul

Karaman

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Yapılan değişiklikle adli yardım ödeneğinin dağıtımında aynı ilde bulunan barolar arasında mevcudiyet çerçevesinde eşitlik sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, kanun teklifine katkı vermek için yaptıkları konuşmalara ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli Başkanım, takdir ederseniz, Meclis Genel Kurulunda önergeler sunulur, konuşmalar yapılır, oylamalar tüm kanun teklifinin bitimine tehir edilebiliyor, ertelenebiliyor. İç Tüzük'te, Genel Kuruldaki hükümleri... Arkadaşlarımız bizim bu kanun teklifinin üzerindeki konuşmalarımıza “Ya, niye çok konuşuyorsunuz.” diyorlar. Mazeretleri olabilir, saygı duyuyorum yani çalışmak istemeyebilir, ona da saygı duyuyorum. Yani bu şekilde uygulamayı isterseniz şöyle yapın: Gitmek isteyen arkadaşlarımız gitsin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, herkes çalışmak istiyor da ama Sayın Özbudun ifade ettiler yani meramımızı daha net, daha kısa anlatsak iyi olur.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bitiriyorum.

Yani burada maksat, gerçekten, her madde üzerinde detaylı, ayrıntılı bir şekilde, biz de derdimizi, meramımızı anlatarak... Rahmetli Kemal Oğuzman Hocamız derdi ki: “Kanun koyucu ne kadar el halısı yaparken ilmiikleri ince atarsa o kadar iyi olur, kaliteli olur.” Yani biz, öyle bir çalışmaya destek vermek istiyoruz. Bakın, Komisyon üyesi değiliz, gecenin bu saatinde katkı vermek için buradayız. Bu zevkimizi de kursağımızda bırakmayın; sizden istirham ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal, yeterince konuşuyorsunuz, yeterince katkı veriyorsunuz; teşekkür ediyoruz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, Komisyon üyesiyiz, sabahtan beri konuşmadık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebiniz mi var?

Buyurun.

10.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, konuşma sürelerinin sınırlandırılması gerektiğine ilişkin açıklaması

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Değerli Başkanım, arkadaşlar; Adalet Komisyonu hepimizin de bildiği üzere bir ihtisas komisyonu. Dolayısıyla buradaki yapacağımız konuşmalarda sizden özellikle istirham ediyorum, siyaset yapmaktan çok daha öte daha teknik, daha kanun yapmaya faydalı ifadeleri kullanırsak ve özellikle Komisyon üyelerimiz bu konuda bize katkı koyarsa -saat on iki olmuş, yoruldu herkes- dolayısıyla daha akıcı bir şekilde, daha süratli bir şekilde bir kanun teklifini geçirebiliriz.

On saat geneli üzerinde konuşulan bir kanun teklifi... Zaten çok fazla önemli -her kanun önemli ama- aman aman Türkiye'nin geleceğini etkileyen bir kanun teklifi yok burada. O bakımdan, çok daha süratli bir şekilde, belki süreyle de bir miktar sınırlama yaparak çok daha seri bir kanun teklifi görüşmesi yapabiliriz diyoruz.

Zira, yarın cuma, hayırlı, mübarek gün, arkadaşlardan tatile gidecek olan var, burada kalacak olan

var. Biz bu gece bunu bitirelim. Özellikle, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlara en azından iki dakika, bir dakika sınırlama da yapılabilir. Şu durumda ben kifayetimizakere önergesi vereceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 133 Milletvekilinin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2258) (Devam)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki bentler ve cümle ile dördüncü fıkrasına aşağıdaki bentler ve cümle eklenmiş, altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “yüz soru” ibaresi “yüz yirmi soru” şeklinde değiştirilmiş, yedinci fıkrasında yer alan “Sınavların” ibaresi “Sınavlara yeni alanların eklenmesi ve sınavların” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra “Yükseköğretim Kurulu,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı,” ibaresi eklenmiştir,

“k) İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku,”

“p) Milletlerarası Hukuk,

r) Milletlerarası Özel Hukuk,

s) Genel Kamu Hukuku,”

“İhtiyaç duyulması halinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.”

“ö) Milletlerarası Hukuk,

p) Milletlerarası Özel Hukuk,

r) Genel Kamu Hukuku,

s) Sosyal Güvenlik Hukuku,”

“İhtiyaç duyulması halinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi olan var mı?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

4’üncü maddede Yükseköğretim Kanunu’na ek 41’inci maddesi değiştirilmek istenmekte ve buna da daha olmayan sınav için bir sürü konu maddeleri sayılmış. Şimdi, şunu ifade etmek gerekiyor: Öncelikle, Türkiye’deki hukuk sistemi bir yılın hikâyesine dönüşmüş durumda. Ortada sınav yapılacağına dair söylenti vardı fakat daha henüz sınav yapılmaya başlanmadan biz tekrardan kanununu değiştirmek istiyoruz, “Şu, şu, şu konuları da sınava ekleyelim ve onun üzerinden de sınav sorularını da artıralım.” diyoruz. Aslında hukuk sisteminde, kaliteli eğitim verilmesinde bunca sorun varken şimdi özde bu maddeyi buraya getirmeyi çok sağlıklı bulmuyoruz. Az önce, Sayın Alan galiba “Varsa öneri tartışalım.” demişti, evet, var ama hani ne kadar bunu tartışabileceğiz, ondan emin olamadığımız için dile getiriyoruz.

Şöyle: Mesela, ne yapılabilir? Öncelikle, Türkiye’deki her yerde mantar gibi türeyen hukuk

fakülteleriyle ilgili bir düzenleme yapılabilir. Çünkü sayısı her geçen gün artıyor ve artmasıyla birlikte akademik kadrosu yetersiz ve bunların tamamı aslında gelecekte, işte avukatlık mesleğinde ve işte hâkim ve savcılıklar üzerinden de kaliteli bir durum ortaya çıkmadığını görebiliyoruz.

Bir diğeri ise, yine çok kıymetli bir hocamız var; Profesör Doktor Muhammet Özkes. Bununla ilgili eleştirisini de ortaya koymuş, yayınlamış aslında, kısaca belki ondan da bahsetmek gerekiyor. Aslında özü itibarıyla şunu söylüyor: “Hukuk fakültesi mezunu bir öğrencinin avukat olabilmesi için eğer bir sınav yapılacaksa borçlar hukuku, ceza hukuku, anayasa hukuku bilgisi temel bilgidir.” Bu yeterlidir zaten. Şimdi, bunun dışındaki, az önce, işte kanun teklifinde sayılan bu konuların zaten bunun içerisine girmesi de bir anlam ifade etmeyecek ve elemeyi de güçleştirmeyecek, öz olan bu; Anayasa’yı çok iyi bir şekilde bilebilmesi, borçları çok iyi bir şekilde bilebilmesi ve usulü bilebilmesi yani eleme yönteminin bunun üzerinde olması gerekiyor. Yani soru sayısını artırmak da buna çözüm bulmayacak. O yüzden, bizim bu madde üzerinde böylesi bir şerhimizin olduğunu ifade etmek istiyorum ve teşekkür ediyorum.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Vekilim.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Efendim, teşekkür ediyorum.

Biz de birçok akademisyen hocamızla yaptığımız görüşmeler neticesinde kendi fikirlerimizi katarak bu maddeye ilişkin görüşlerimizi açıklamak isteriz.

Çok Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; bir kere, ülkemizdeki her hukuk fakültesi mezunu, âdeta zaman aşımıyla kazanılmış müstesna haklar gibi hukuk mesleklerine giriş yapıyorlar. Birçok ülkede durum böyle değil ancak maalesef, bizim ülkemizde durum biraz böyle. Avukatlık mesleğine girişte gerçek bir denetimden söz etmemiz mümkün değil. Hâkim ve savcılık mesleğine girişte ise objektif ve şüphe çekmeyen bir sınav sürecinden bahsetmek mümkün değil; birçok şaibe, birçok şey konuşuluyor. Mesleğe kabul öncesi eğitim aşamasında da doğru düzgün bir eleme olmadığını düşünüyoruz. Hukuk fakültelerinde kabulde sayı açısından, eğitim kalitesi açısından, akademik kriterler açısından ve ideal açısından sorunlu alanlar var. Sistem, daha en başından, ülkeyi hukuk sistemi yönünden tüketen bir hâl almış durumda. Ülkedeki hukukun durumu da tüm bu sebepler ve bütün gün boyunca konuştuğumuz başkaca sebepler yönünden ortada. Tüm bu sürecin sonucu şeklen de olsa elbette bir sınav yapılmasını dayatıyor bize. Ancak bu düzenleme de nerede yapılıyor? 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda, aslında çok da hukukla alakalı olmayan bir alanda yapılıyor. Hukuk mesleklerine giriş sınavına ilişkin düzenleme daha uygulanmadan, özellikle avukatlık ve noterlik açısından uygulanmadan, yine biraz önce söylendiği gibi, değişikliğe gidiliyor. Neden? Çünkü ilk düzenlendiğinde tartışmadan, ilgili kişi ve kurumların görüşü alınmadan bu kanun maddesi düzenlenmişti, alelacele yapılan düzenleme olduğu için bugün tekrardan tartışmaya açılıyor ve henüz uygulamadan değişikliğe gidilmek isteniyor ancak bu yapılmak istenen değişikliğin de maalesef bir amacı ve bir felsefesi yok. Sınavın amacı ve felsefesi olmadan hazırlandığı için, yani sınavın içinde de bir amaç ve felsefe olmadığı için burada da aynı yol izlenmeye çalışılıyor. Sınavın tek amacı âdeta sayısal çokluğu elemek gibi düşünülmekte yani “Alalım buraya bin kişiyi sınava sokalım, işte, bu bin kişiden 100’ünü seçelim, 900’ü elensin.” gibi bir düşünce içerisinde yapılıyor. Eğer amaç buysa bu kadar hukuk fakültesi açılmamalı, bu kadar öğrenci alınmamalı, denetimsiz ve ölçsüz şekilde hukuk fakültesi mezunu sayısı artırılmamalıdır diyorum.

Şimdi, hukuk fakültelerine baktığımız zaman, mesela, Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı -isim vermeyeceğim- ilahiyat fakültesi mezunu, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı tarım ekonomisi mezunu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı edebiyat mezunu, Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı maliye mezunu; bu liste daha

öyle saysak uzar gider. Hukuk programı bulunan 44 devlet üniversitesinin yaklaşık yarısının dekanı hukuk eğitimi almamış ve hukuk eğitiminden bihaber. Dolayısıyla hukuk fakültelerini de hukuk eğitimi almamış dekanlar yönetiyor. Gerçekte çok doğru bir söz var: “Hukuk dinamik bir alandır.” Ancak ne yazık ki ülkemizde bu dinamizmi yakalamak ve bu dinamizmi yakalayan fakülte sayısı çok az. Hukuk fakültelerinde ne yazık ki standart bir eğitim yok, özellikle devlet üniversitelerinde standart bir eğitim yok. Ciddi anlamda akademisyen eksikliği var. Akademik eğitimi alabilmeyi de sadece hocalara, fakültelere bağlamamak gerekir. Kültür, sanatla iç içe, evrensel insan hakları boyutunda bir yaşamla hukukçular yetiştirilebilir ama buna yönelik bir eğitim kalitesini maalesef göremiyoruz. Eleştirel düşünebilme kabiliyeti geliştirmenin yanı sıra sürekli okumak, araştırmak, incelemek, kararları dikkatle takip etmek gerekir; bunun için de olanak sunulması gerekir ancak baktığımız zaman, devletin görevi olan bu olanakları da maalesef sunulmuyor. Bu alandaki sınav sonuçlarına hiç fakülte bazlı bakılıyor mu, ben merak ediyorum yani sınav sonuçlarına fakülte bazlı bakılıp bakılmadığını. Bu çok önemli ve kıymetli bir veridir ki bizlere üniversiteler hakkında ciddi bir bilgi kaynağı olur yani üniversitelerin, özellikle hukuk fakültelerinin mevcut durumları açısından. Eğer bakılmıyorsa bu bir eksiklik, ciddi bir eksiklik; bir an önce bu tarz bir veri toplanmaya başlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Buradaki bir diğer mesele de ihtisaslaşma meselesi. Sınava koyulan yeni konular önemli olmakla birlikte, bunun abecesini bilip oranın ötesine ne yazık ki geçemeyecek çünkü mahkemelerin ihtisaslaşma durumu da son derece az. Adalet Bakanlığının 2024-2028 Stratejik Eylem Planı “İhtisas mahkemelerinin yaygınlaştırılması ve yargıdaki ihtisaslaşmanın geliştirilmesi” diye bir hedef koymuştu. Bu, daha önceki eylem planlarında da vardı; hedef konuluyor ama ortaya konulan bir çalışma maalesef yok. Niteliksiz eğitim, yetersiz mesleki eğitim sonucunda hâkim ve savcılarımız neredeyse genel hükümler noktasında dahi yeterli değilken, bir de ihtisaslaşmanın stratejik hedef olması, maalesef gerçekçi bir durumu gözler önüne sermiyor değerli vekiller. İhtisaslaşma olmadığı için de hâliyle birçok mahkeme -bugün biz de görüyoruz ve takip ediyoruz- bilirkişi raporlarına istinaden hüküm kurmak şeklinde bir örf geliştirmiş durumda ve bilirkişi raporlarıyla hüküm kurarak hukuk özelleştiriliyor; bu da çok yanlış bir durum. Oysa bu sınavın amacı, hukuk mesleklerine girecek olanlar bakımından temel bilgi oluşumunu sağlamak, standart temel bilgiyle aynı kalitede insan kitlesini bu sisteme kazandırmak, yeterli olmayanları, belli bir birikimi olmayanları hukuk mesleklerine almamak, bunun için de temel, sağlam, objektif ve derinliği olan bir eleme sistemi oluşturmaktır. Bu sınavın önceki hâli ve değişiklik sonrasının hiçbir şeyi değiştirmeyeceği de son derece ortadadır. Yapılan değişiklik âdeta işte “Şu dersler dâhil edilmemiş, biz de bir de onları dâhil edelim. Dışarıda tutulan derslerin de itibarını onlara geri kazandıralım.” çabasına yönelik bir değişiklik gibi gözükmekte. Oysa bu sınavın en önemli amacı, hukuk için elzem, vazgeçilmez, mutlaka olması gereken ve her hukukçunun bilmesi zorunlu olan temel bilgi standartlarını sağlamaktır. İyi bir borçlar hukuku, ceza hukuku, anayasa hukuku bilgisi olmayan, iyi bir usul bilgisi olmayan hukukçuya hangi bilgiyi yüklerseniz yükleyin, hangi alanı sınava eklerseniz ekleyin elbette sorun çıkmaya devam edecektir. Bu sınavda soru alanlarını çoğaltmak değil, bilakis azaltıp oldukça derinlikli bir bilgi beklemek amaç olmalıdır. Bu sebeple, temel maddi hukuk alanları ile şekli hukuk alanları esas alınmalıdır. Temeli sağlam olmayanın diğer alanlarda bilgisinin de hiçbir önemi yoktur. Dolayısıyla bu tür bir sınavda test üzerinden değerlendirme yapılmasının da sakıncaları vardır. Muhakeme yeteneği olmayan, sadece ezber üzerinden yapılan sınavlarla hangi hukukçu kalitesi ölçülecek gerçekten merak etmekteyiz. Şu anda kanun hükmünü bile tam uygulayamayan, yorumlayamayan bir hukukçu kitlesiyle biz bu sorunları çözmeye çalışıyoruz. Burada hiç değilse madem bir değişiklik yapıyor, muhakeme temelli, olaya dayalı, bilgiyi bütünleştirme amaçlı bir değişiklik cihetine de gidilebilirdi. Hepimiz hukuk fakültelerinde çarşaf kâğıtlara sayfa sayfa yazılar yazdık, hatırlıyorsunuz ama şimdi maalesef bu hukukçuları mesleğe kabul ederken test yaparak kabul

etmek durumunda kalıyoruz. Değişikliğe yeni alanlar eklenmiş fakat ayrıca “İhtiyaç duyulması hâlinde bu alanlara yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” şeklinde Anayasa’ya aykırı bir düzenleme de önerilmekte. Şayet bunlar yönetmelikle yapılabiliyorsa bu alanların kanunda sayılması da anlamsız. O zaman “Sınava girecek alanlar yönetmelikle belirlenir.” denir, genel bir hüküm konulması da yeterli olurdu ancak bu da yapılmamış. Kanunla düzenlenecek ve düzenlenmesi gereken bir konuyu idari tasarrufa bırakmak sağlıklı bir hukuk anlayışı değildir; sabahtan beri bunu defaatle söylüyoruz. Bir değişiklik yapılırken asıl değişiklikten ayrı bu tür değişiklik hükümleriyle idare kendisine hukuku zorlayan bir alan açma çabası oluşturmamalıdır diyorum. Dolayısıyla söz konusu değişikliğin Anayasa’nın 2, 7, 123 ve 124’üncü maddelerine aykırı olması cihetiyle görüşülmekte olan değişikliğin, kanun teklifinin 4’üncü maddesiyle üçüncü fıkraya eklenen “İhtiyaç duyulması hâlinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” şeklindeki cümle ve dördüncü fıkraya eklenen “İhtiyaç duyulması hâlinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” şeklindeki cümlelerin önergemiz de olduğu gibi teklif metninden çıkarılmasını burada takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Alp.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar; belki de Parlamento tarihinde eşine az rastlanır bir tesadüf şu anda dikkatlerinize sunacağım. Ben size Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi Dergisi’nden bir nüsha getirdim. 1934 yılının 6’ncı ayının 21’ine ait bu ceride. Bakınız, Türkiye Büyük Millet Meclisi o tarihte toplanıp hangi kanunları müzakere etmiş? Bir, Avukatlık Kanunu’na bazı maddeler tezyiline yani Avukatlık Kanunu’na bazı maddeler eklenmek üzere toplanmış. Aynı celsede, aynı günde “Soyadı seçme vazifesi ve hakkı, evlilik birliğinin reisi olan kocaya aittir.” şeklindeki maddeyi müzakere etmiş ve yine, aynı celsede “Hâlâ aşiret ve kabile hatıraları yaşayan bazı yerlerden bu hatıraları silmek lazımdır. Aşirete intisabı kabul edecek olursak şarka 200’den fazla aşiret vardır, Haydaranlı, Halıkanlı, Yusufanlı vesaire; bunların her birinin efradı binlerce kişiden ibarettir. Bunları silmeyecek olursak, bir zaman sonra karşımıza ‘Haydaranlı’ ‘Yusufanlı’ diye birçok kimseler çıkacaktır. Binaenaleyh bunu birden kaldırmak lazımdır. Bunu kaldırmak millî vahdetin esasları icabıdır.” şeklinde ve devam eden, bugün adına “Kürt sorunu” veya “demokratikleşme” veya “Doğu sorunu” veya “şark sorunu” veya adına siz ne dersiniz deyin ama bir soruna işaret eden, bir toplumsal soruna işaret eden sorunu, hepsini aynı celsede müzakere etmiş Türkiye Büyük Millet Meclisi. Ne zaman? Doksan yıl önce, tam da bugünlerde. Tıpkı bizim kanunumuz gibi, Avukatlık Kanunu var görüştüğümüz maddenin içerisinde, demokratikleşme sorunları var, insan haklarıyla ilgili düzenlemeler var, soyadla ilgili düzenlemeler var. Bir ülke doksan yıl boyunca nasıl olur da aynı sorunları tartışabilir, bir Parlamento nasıl olur da doksan yıl boyunca aynı sorunları konuşabilir! Yani iktidar kanadından bazen itirazlar yükseliyor, hakikat konusunda, buyurun delili de var yani, dergiyi de getirdim. O da torba yasaymış. Sayın vekiller, doksan yıldır bir ülke sorununu çözemiyorsa bir problemin varlığını kabul etmek zorundayız. Bugün vekiller sabahtan beri geç saate müzakere sarktığı için “Aman tekrara düşmeyelim, tekrara düşmeyelim.” diye birbirlerini uyarınca ben bu da önümdeyken gülesim geldi. Doksan yıldır kendini tekrar eden sorunları tartışıyoruz. Bunu ben biraz düşünesiniz diye heyetin dikkatine arz etmek üzere...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Müzakerenin saati neydi? Saati de merak ettim.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Saat yazmamış.

Ama bu hepimizin üzerinde düşünmesi gereken, hepimizin tartışması gereken... Gerçekten artık

bu ülkenin sorunlarını çözmek zorundayız. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği metinleri aynıyla kabul edip geri göndermenin artık bir metot, hukuki bir yol olmadığını kabul etmek zorundayız. Toplumda çözülmeyi bekleyen kanser olmuş sorunlara artık bu Parlamentonun bir çözüm getirmek zorunda olduğunu kabul etmek zorundayız. Bunun bir Hükümeti de yok, bir muhalefeti de yok. Bunun bir ülke meselesi olduğunu da kabul etmek zorundayız.

Ben, dinlediğiniz için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Alp.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın İnan Alp Bey’in söylediklerinden sonra aslında çok söyleyecek bir şey kalmıyor, gerçekten doksan yıldır hâlâ aynı sorunları konuşuyoruz.

Kanunla ilgili şöyle: Birincisi, yönetmeliğe bırakılan, kanunun devamında en sonda yazılan cümle “Yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” Yani hem birtakım ders sıralıyoruz aynı şekilde yönetmeliğe yetki veriyoruz. Yani ya dersi yazmayalım ya yönetmeliğe gerek yok. Kaldı ki kanunla düzenlenmesi gereken bir şeyi yine yönetmelikle düzenlemek gibi bir hataya düşüyoruz. Buna bence dikkat edilmeli.

İkincisi, bu sınav aslında ilk tartışıldığı zaman, ilk kanunlaştığı zaman hatta öncesinde -Türkiye Barolar Birliğinde yapılan görüşmelerde biz de vardık- meselenin sınav olmadığını, meselelerinin çok fazla sayıda hukuk fakültesi olduğunu, kontenjanların sayısının çok fazla olduğunu ama bu noktada, artık buna bir çözüm bulmak için kısa vadede sınavın şart olduğunu... Hatta bilakis kendim sadece mezun olacak olanlar değil, şu an hâlihazırda avukatlık yapan biz dâhil herkesin bu sınava girmesi gerektiğini söyleyen biriyim çünkü gerçekten ciddi manada bir yeterlilik sorunu var, ciddi manada bu mesleği yapabilme noktasında eksiklik var. Ama bunu tamamlayabilmek için ciddi bir araştırma, ciddi bir yoğunlaşma, bir eğilim gerekiyor. Mesele, sadece sınavdaki ders sayısını artırmak değil, gerçek anlamda bir çözümse derinlemesine bir bakış açısı ortaya koymaktır. Bu noktada da bizim Bakanlıktan beklediğimiz, iktidardan beklediğimiz budur. Elbette kontenjan sayıları düşürülmelidir ama kısa vadede sınavdan beklenen amaç, nitelikli meslektaşların mesleğe kazandırılmasıdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, burada “Yeni hukuk alanlarının yönetmelikle eklenmesi” bu sakınca yaratır. Bu, aynı zamanda bir yetki devri olur. Anayasa’nın 7’nci maddesine aykırı. “Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yasa yapma yetkisi Parlamentonundur, bu yetki devredilemez.” diyor. Buna aykırı, bir.

İkincisi, çok çarpıcı bir şey, “Yönetmelikle düzenlenir, eklenir bu alanlar.” diyor ama belirsizlik var. Bu yönetmeliği kim yapacak? Adalet Bakanlığı mı yapacak? Yazılı değil. ÖSYM mi yapacak?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yok. Var, orada var, Adalet Bakanlığı...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Nerede var ağabey, nerede yazıyor?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Altında var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kim yapar?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Adalet Bakanlığı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yazmıyor bendeki...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yazıyor, yazıyor. Sayın Tanal, bütününe bakmıyorsunuz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, eğer Adalet Bakanı ise o da yine 7’nci maddeye aykırı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O da görüş alıyor birçok kurumdan.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Anayasa’ya aykırıdır diyoruz ve bu şaibeli, sorun yaratır. Ha, eklenecekse bu alanlar yeterli mi? Yetersiz. İnsan hakları hukuku bu alanda yok. İki, kitle iletişim hukuku burada yok. Üç, sağlık hukuku yok. Dört, ifade özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi yok. Beş, fikri haklar yok. Altı, çevre hukuku yok, rekabet hukuku yok, maden hukuku yok, kamu ihale hukuku yok. Arkadaşlar, burada idare ayrı, diğeri ayrı. Yani netice itibarıyla, eklenecekse doğru düzgün, bunlar... Mesela, idari sınava giren bir arkadaşımız için Kamu İhale Kanunu gerekmez mi? Maden hukuku gerekmez mi? Orada imar ve çevreyi alınmışsınız ama adli sınavla ilgili imar ve çevreyi almamışsınız. Yani burada büyük eksiklikler var, Anayasa’ya da aykırıdır diyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, ondan dolayı zaten “Yeni alanları yönetmelikle eklenir.” diye düzenleme var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – O zaman bunları da kanunla yapmayın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani ilk yapıldığı için bunu tercih etmek durumunda kalınmış herhâlde.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, hangi basamakla çıkıyorsanız o basamakla da ineceksiniz. Bu iş kanunla çıkıyorsa kanunla da devam edeceksiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani bunlar azaltılamıyor ama çoğaltılabilir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kuralın temel prensibi bu.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Açıklama mı yapacaksınız?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hızlı bir şekilde yaparsanız.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, tabii, kanun teklifini hazırlarken biz de burada “numerus clausus” diyorlar ya, sınırlı sayıda... Acaba bütün dersleri saymak suretiyle mi olmalı yoksa bunun tamamı mı yönetmeliğe bırakılmalı? Çünkü hukuk alanı çok dinamik bir alan, yeni alanlar geliyor, yapay zekâyla ilgili konular geliyor. Bu çerçevede, daha önce Hâkimler ve Savcılar Kurulunun hâkim ve savcılarla ilgili sınavlarda da 9/a maddesinde saymak suretiyle yapıldığı için hukuk mesleklerine giriş sınavında da benzer bir usulün izlenmesi gerektiği şeklinde kanun tekniği açısından görüş ortaya çıktı. Ama dedik ki yarın yine yeni hukuk alanıyla ilgili karar verilecek olursa yeniden bunu kanunla yapmayalım birazcık da yönetmelikle bu işin alt alanı genişletilebilsin diye böyle bir düzenleme yapıldı. Saymak yöntemiyle ve yönetmelikle, Bakanlığın yapacağı yönetmeliğe bırakma şeklinde bir düzenleme yapıldı.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Serap Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi vakit çok geç oldu, çok kısa konuşmaya çalışacağım o nedenle.

Eğer bu hükmün amacı, hukuk mesleğini icra edenlerin kalitesini yükseltmek ise bence başka bir yöntemin düşünülmesi daha sağlıklı olurdu. Türkiye’de şu an -Kıbrıs’takiler de dâhil olmak üzere,

9'u Kıbrıs'ta olmak üzere- toplam 92 hukuk fakültesi var, öğrenci sayısı 75 binin üzerinde. Şimdi, bu çok ironik bir tablo. Neden? Türkiye'de en temel sorun hukuksuzluk olarak beliriyor. Bu kadar çok hukukçu olan, bu kadar çok hukuk fakültesi olan bir ülkede hukukun olmaması gerçekten ironik bir tablo. Eğer biz bu sorunu kökten çözmek istiyorsak... Siz de Sayın Başkanım, çok iyi biliyorsunuz, hukuk eğitimi herhangi bir eğitim değil. Örneğin, sizin eğitim gördüğünüz Birleşik Devletlerde hukuk eğitimi alabilmek için başka bir lisans diplomasına ihtiyaç var. Bizde ise artık konu o kadar basitleştirilmiş durumda ki hukuk mesleğinin gerektirdiği muhakeme kapasitesine, temel sosyal bilimlerin gerektirdiği asgari bilgiye sahip olmayan çocuklar hukuk fakültesine geliyorlar. O nedenle, kayıtlara geçmesi için söylüyorum: Devlet Planlama Teşkilatının kapatılması Türkiye için büyük hata olmuştur çünkü bunlar, bir planlama dâhilinde düşünülmeliydi. Eğer sorunu çözmek istiyorsak hukuk fakültelerinin sayısını hızla azaltmamız gerekiyor çünkü bu kadar çok hukuk fakültesinde ders verecek kapasitede öğretim elemanı yok Türkiye'nin. Bu fakültelerin maalesef, kütüphane imkânları son derece sınırlı. Dolayısıyla sayıları azaltalım ve hukuk fakültelerindeki eğitimin kalitesini yükseltmeye odaklanalım yoksa sınavın kapsamını ne kadar genişletirsek genişletelim zaten test sınavından beklediğimiz sonucu alamayız. Ben birçok yargı kararlarını incelediğimde gerekçe olarak yazılan hükümlerin gerekçe mahiyeti taşımadığını görüyorum. Çünkü gerekçe nedir? Olgusal durumlar ile hukuk kuralları arasında neden sonuç ilişkisi kurarak bir sonuca ulaşmak demektir ama yargı kararları bu mahiyetteki gerekçeden yoksundur. Bu da hukuksuzluğu pekiştiriyor. O nedenle kaliteyi yükseltecek daha doğru yöntemlere odaklanalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Değerli Hocam.

Son olarak Barolar Birliği temsilcimize söz veriyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Barolar Birliği olarak biz de “İhtiyaç duyulması hâlinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” şeklindeki düzenlemelerin aslında kanunun amacının hukuk sistemimizde görev alacak fakülte mezunlarının niteliğini artırmak olduğundan Bakanlığa bu yetki devrinin hem kanunun amacına hem de hukuki öngörülebilirliğe aykırı olacağını düşündük. O yüzden bu metnin çıkarılmasını takdirlerinize sunmak istedik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, burada bir yandan bazı değerli milletvekillerimiz aslında bunun yani ders isimlerinin yönetmelikle düzenlenmesi gerektiğinden bahsetmişti, diğer taraftan da hani ek derslerin yönetmelikle düzenleneceğinin Anayasa'ya aykırı olacağını söylemek biraz çelişki oluyor. O yüzden benim kanaatim, bu aşamada yani azaltılmamak kaydıyla, tabii, eksiltmemek kaydıyla yeni alanların yönetmelikle eklenebileceği hususunda.

Şimdi, madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Hukuk mesleğini icra edenlerin kalitelerinin bu yöntemle artırılması mümkün değildir. Türkiye’de 9’u Kıbrıs’ta olmak üzere 92 hukuk fakültesi vardır. Bu fakültelerde 75 binin üzerinde öğrenci öğrenim görmektedir. Önce bu tablonun değiştirilmesi gerekir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi okutacağım 2 önerge aynı mahiyettedir, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun ek 41’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarına eklenmek istenilen “İhtiyaç duyulması hâlinde bu alanlara yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.” ibarelerinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül

Cumhur Uzun

İnan Akgün Alp

Aydın

Muğla

Kars

Turan Taşkın Özer

İsmail Atakan Ünver

Gizem Özcan

İstanbul

Karaman

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hep derler ya, yargıcın ihsasıreyde bulunmaması lazım, Adalet Komisyonu Başkanı da ihsasıreyde bulundu, “Bazı arkadaşlarınız Yönetmelikle de çıkarılabilecekse bu dersler, alanlar niye o zaman ‘kanunla düzenlenir’e... ‘Aykırlık var.’ diyorsunuz?” dedi. Biz öyle demiyoruz, yanlış anlaşıldı galiba. Açık ve net söyledi Taşkın Vekilim. Biz burada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, bazı arkadaşlarımız söz alırken söylediler de.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - CHP grubu olarak bizim net açıklamamızı İstanbul Vekilimiz Sayın Taşkın Bey yaptı. Orada bizim dediğimiz olay şu: “Yönetmelikle ders eklenmesi kanaatimizce uygun değildir. Madem yönetmelikle ders eklemek uygun bir yöntem, yeni dersleri neden kanun değişikliğiyle ekliyorsunuz? Bu durum, Anayasa’nın 2’nci, hukuk devleti; 7’nci, yasama yetkisinin devredilmezliği ve 104’üncü, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların yönetmelikle düzenlenemeyeceği maddelerine ters düşmektedir.” Yani biz buraya bu nedenle itiraz ediyoruz. O nedenle önergemizin kabul edilmesini diliyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki diğer önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Kanunun tahdidi olarak saydığı sınav müfredatına eklenen alanlara “Yönetmelikle yeni alanlar eklenir.” hükmü normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil edebilir. Münhasıran kanunla düzenlenen alana yönetmelikle müdahale edilmesi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca, kanun yapma tekniğine uygun değildir. İlgili cümlelerin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

Şimdi 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesine “Parasal sınırların artırılması:” başlığı eklenmiş ve madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- 1. Bu Kanunun tek hâkimle çözümlenecek davalara ilişkin 7 nci maddesindeki parasal sınırlar; her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

2. Tek hâkimle çözümlenecek davaların belirlenmesinde dava tarihindeki, miktar artırımı yapılan hâllerde ise artırımın yapıldığı tarihteki parasal sınır esas alınır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, önerge yoktur.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yalnız, Sayın Gergerlioğlu, bu maddeyle ilgili mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani başka olması gereken hususlarla ilgili, genel.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şey, geldiğinde size söz versek çünkü...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben biraz değineyim efendim, daha sonra...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani maddeye ilişkin...

Oylamayı yapayım ben çünkü geneli hakkında konuştuk, size de söz vermiştim. Anayasa'ya aykırılıkla ilgili gene size söz vermiştim. Yani maddelere geçtik, maddelerle ilgili söz talebiniz olursa...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Spesifik değil ama benim vurgulamak istediğim hususlar var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Oylamaları yapalım Sayın Gergerlioğlu, 6'ncı maddeden sonra söz vereceğim ama.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, konusu otuz bir bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz.”

“Bölge idare mahkemesinin 48 inci maddenin yedinci fıkrası uyarınca verdiği kararlara karşı tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

Şimdi 7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, fıkra (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“b) Konusu dokuz yüz yirmi bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar.”

“c) Konusu iki yüz yetmiş bin Türk lirasını aşp dokuz yüz yirmi bin Türk lirasını aşmayan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan ve istinaf kanun yolu incelemesinde kaldırma kararı üzerine yeniden karar verilen davalar.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin (c) bendinde yer alan “iki yüz yetmiş bin Türk lirasını” ibaresi yerine “yüz bin Türk lirasını” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

İnan Akgün Alp

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Kars

Karaman

Cumhur Uzun

Gizem Özcan

Turan Taşkın Özer

Muğla

Muğla

İstanbul

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Yapılan değişiklikle ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararlar için istinaf yoluna başvurulabilmesi anlamında çerçevenin genişletilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 2577 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesine “Parasal sınırların artırılması:” başlığı eklenmiş ve madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1 -1. Bu Kanunda öngörülen parasal sınırlar; her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

2. 17 nci madde uyarınca duruşma yapılmasının zorunlu olduğu davaların belirlenmesinde davanın açıldığı; 45 inci ve 46 ncı maddeler uyarınca istinaf veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ise ilk derece mahkemesi veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınır. Ancak nihai karar tarihinden sonra parasal sınırlarda meydana gelen artış, bölge idare mahkemesinin kaldırma veya Danıştayın bozma kararı üzerine yeniden bakılan

davalarda uygulanmaz.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önerge yok.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Konuşma var, özür dilerim. 8’inci maddeyle ilgili...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – 9’a geç Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ya, olur mu arkadaş, ben burada söz istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Oylamayı yaptım ama söyleyeceğiniz bir şey varsa buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama üstadım, görüyorsunuz ama yani netice itibarıyla...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, ne zaman söz vereceksiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bunda vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani maddeyle ilgili, başka bir şeyle ilgili konuşmuyoruz ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Oyladık ama maddeyi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bu 8’inci maddenin (2)’nci fıkrasında “...nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınır.” deniliyor. Bu “dava tarihi” olmalı, “karar tarihi” bu bir belirsizlik yaratıyor, bu belirsizliği ortadan kaldırmak lazım. Bu hâliyle eğer geçerse hukuk devleti ilkesine yani Anayasa’nın 2’nci maddesine aykırı. Örnek babında, eğer biz bu yeniden değerlendirme oranlarına bakarsak yeniden değerlendirme oranları çok yüksek. 2020 yılında 176 bin, 2021 yılında 192 bin, 2022’de 261 bin, 2023’te 581 bin, 2024’te 920 bin; şimdi, 2025’te ne olacağı belli değil. Kanun yapılırken belirsizlik şeklinde hukuk devletinin 2’nci maddesine aykırıdır; bu, Anayasa’ya aykırı, bunun geri çekilmesini talep ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum ama oylamayı yaptık Sayın Tanal.

Açıklama var mı teklif sahiplerinden?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Tartışma yok Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Adalet Bakanlığından 8’inci maddeyle ilgili açıklama...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, şimdi, bu idari yargılama usulündeki peş peşe gelen maddeler, özellikle idari sınırların, parasal sınırların Anayasa Mahkemesince iptal edilmesinden sonra yaptığımız düzenlemeler, akademik camiayla ve Danıştay Başkanlığıyla yaptığımız çalışmalar neticesinde HMK’de olduğu gibi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda olduğu gibi, karar tarihindeki parasal sınırların esas alınması suretiyle istinaf veya temyiz kanun yoluna gidilip gidilmeyeceği belirlenecek. Yine, aynı şekilde, idari yargıdaki dosyanın tek hâkimle ya da heyetle görülüp görülmeyeceği... Dava açıldığında heyetle görülecek sınırdadır ancak yıl değiştiğinde parasal sınır arttığı için heyetten çıkıp tek hâkime gitmesi gerekiyordur, biz bu düzenlemelerle bunları engelleyerek hak arama hürriyetini genişlettik. HMK’de parasal sınırın belirlenmesi hüküm tarihi olduğu için burada da doğru olanın hüküm tarihi olduğunu değerlendiriyoruz. Teklifin bu şekilde olmasının da daha doğru olduğunu değerlendiriyoruz. Tabii ki takdir Komisyonun Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani belirsizlik ilkesine üstadımız ne söylüyor? Yani bu

belirsizlik ilkesi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Belirsizlikle ilgili Sayın Genel Müdürüm...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Belirsizlik...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bu belirsizliği ortadan kaldırmak lazım. Bakın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Belirsizlik oluyor mu?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ya, 2020’de 176 bin, 2021’de 192 bin parasal sınır, 2022’de 261 bin, 2023’te 581 bin, 2024’te 920 bin, 2025’te ne olacağı belli değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ya, onları saydınız Sayın Tanal, bir daha tekrarlamayın, saydınız onları.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Yeniden değerlendirme oranına göre arttığı için bir belirsizlik yok esasında; her yıl nasıl arttığı belli, kanunda kuralı var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yok, parasal sınır nedir şimdi şey anlamında?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Yeniden değerlendirme oranı belirlenmediği için 2025...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İşte bakın, o belirsiz üstadım, onu söylemeye çalışıyorum, onun bir kriteri yok.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Haklısınız ama bu, öteden beri bu böyle uygulanıyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, belli değil o. E, kanun belirsiz olur mu öyle?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ya, yok öyle bir şey ya!

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Bunu dava tarihi yapsak da aynı şey geçerli Sayın Vekilim, aynı şey geçerli.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yok üstadım, çok yüksek, yeniden değerlendirme oranları çok yüksek. Bunu düşürebilirsek...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – İki üç yılda yüksek çıktı ama bundan sonra yine rutin olacağını öngörüyoruz Sayın Vekilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “idari yargılama usulü ve idare hukuku,” ibaresi “idari yargılama usulü, idare hukuku ve milletlerarası hukuk-milletlerarası özel hukuk,” şeklinde, aynı fıkranın (b) bendinde yer alan “vergi usul hukuku ve maliye-ekonomi,” ibaresi “vergi usul hukuku, maliye-ekonomi, ticari işletme-şirketler hukuku ve milletlerarası hukuk-milletlerarası özel hukuk,” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin beşinci fıkrasında yer alan “iki katı” ibareleri “bir katı” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, söz talep edenler...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Efendim, burada söz talebi var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – İlk önce üyemize söz vereceğim, sonra size vereceğim Sayın Gergelioğlu.

Buyurun Sayın Özer.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu madde üzerinde biraz siyasi konuşmamız gerekecek. Zira burada asıl düzeltilmesi gereken yani asıl mesele olarak önümüze koymamız gereken şey mülakattır, mülakat olmalı. Yıllardır mülakatın kaldırılması, kaldırılmıyorsa da mülakat sırasında görüntülü ve sesli kayıt alınması gerektiğini bağıra çağıra söyledik. Bunun için tek bir düzenleme, bakın, tek bir düzenleme karşımıza gelmedi. Yazılı sınava girdikten sonra mülakatta elenen çok sayıda hâkim var, çok sayıda savcı var ve bunlar adına açılmış birçok da dava var. Hâkim ve savcı adaylarının bu davalarda idareye sordukları sorularına hepsi aynı, aynı mahiyette soruları soruyorlar: “Yazılı sınavda bilgi ölçülüyor, peki, sözlü sınavda ölçülen nedir?” Bu ölçünün ne olduğuyla ilgili idarenin verdiği hiçbir objektif yanıt yok. Yani “Şunu ölçüyoruz, bunu ölçüyoruz.” diye verilmiş bir yanıt yok, hepsi subjektif değerlendirmelerden oluşuyor.

Örneğin Gökhan Kuşcuoğlu şubat ayında yaşanan deprem felaketinden sağ kurtuldu. Deprem travmasına rağmen canla başla, gece gündüz çalıştı, hâkimlik sınavına girdi ve Türkiye 2’ncisi oldu, Ankara’ya geldi, beraberindeki 7 kişiyle birlikte mülakata girdi. Mülakat süresi üç dakika. Üç dakikada bir mülakata girdi, çıktı ve elendi yani hiç kimsenin başına gelmesini istemeyiz. Şimdi, Adalet Bakanı keşke burada olsaydı da kendisinin yüzüne sorabilseydik ama teklif sahibi burada, ona soralım: Hâkimlik sınavında 2’nci olan Gökhan Kuşcuoğlu’nu hangi kriterlere göre elediniz? Mülakatta ne oldu? Gökhan Kuşcuoğlu’nun hâkim olamayacağı üç dakikada nasıl ve neye göre anlaşıldı? Bu soruların cevaplarını vermeniz gerekir.

Bunun örnekleri çok. Bakın, size güzel bir örnek vereyim; Çankaya Belediye Başkanımız Hüseyin Can Güner, hâkimlik sınavına giriyor, sürekli giriyor, iyi dereceler elde ediyor ancak mülakatta ne hikmetse bir türlü hâkim olarak kabul edilmiyor ve eleniyordu, bir türlü hâkim olamadı. Tabii, burada bu mülakatı yapanlara göre kendisi hâkimlik yapamıyor ama bugün Çankaya halkının teveccühüyle Çankaya ilçemizi yönetiyor.

Danıştayın çok sayıda kararı var, mülakatların kayda alınmasına ilişkin birçok karar var. Bunların hiçbirini uygulamadınız, hiçbirini uygulamıyorsunuz. Tıpkı Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümleri sabahtan beri karşımıza getirmeniz gibi; kararların, kanunların arkasından dolanıyorsunuz. Neye göre eleme yaptığınızı elbette biz tahmin ediyoruz, çok da iyi biliyoruz. Hatta sadece biz değil, hep beraber tüm Türkiye şahit olduk, Bakan Yardımcısının torpil mesajlarını hep beraber, hep birlikte izledik. Bu elemeleri kayıt altında yapamayacağınız için bu kararlara da kulaklarınız tıkalı.

Hâlâ bu ülkede bazen adaletten bahsedebiliyorsak mesleğine saygılı hukuk insanları olduğu içindir yoksa Türkiye’de hukuku bir adalet sistemi olarak değil cezalandırma sistemi olarak Demokles’in kılıcı gibi başımızda savurup duruyorsunuz. Bunun için de yargıya hâkimler değil âdeta sizin adamlarınız lazım, hâkim ve savcı değil “Tut.” dediğinizi tutan, “Bırak.” dediğinizi bırakan emir erleri lazım, mülakat da sizler için bulunmaz bir nimet. Ancak tüm bu çabalarınıza rağmen, gece gündüz adalet için çalışan, doğruluktan şaşmayan hâkimler, savcılar, avukatlar olduğunu da çok elbette çok iyi biliyoruz.

Anayasa Mahkemesinin kararlarının uygulanmaması pratiği ancak sizin döneminizde olabilirdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmaması pratiği ancak sizin döneminizde olabilirdi; bunlar kâbustu gerçek oldu. Gazetecilerin, siyasetçilerin, aydınların, sanatçıların, yazarların cezaevlerini doldurabildiği bir dönem ancak bu dönemde olabilirdi, sizin döneminizde olabilirdi; kâbustu gerçek oldu. Bu ülke yirmi yıl boyunca kâbus ve sopayla âdeta yargı perdesiyle yönetildi, yönetilmeye de devam ediyor, bu da ancak Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde olabilirdi; bunu yaptınız, tebrik ediyoruz. Mahkemeler Anayasa’ya aykırı kararlar alan ve bunu yaptıkları için ödüllendirilen hâkimlerle dolu. Can Atalay kararına direnen Yargıtay 3. Ceza Dairesi Başkanı Yargıtay Başsavcısı olarak

atadınız. Türkiye’de Anayasa’ya aykırı hareket eden hâkimler hakkında işlem yapıldı, eskiden bunları görürdük, izlerdik ancak şu an ödüllendirmeler yapılıyor.

Dolayısıyla görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin 5’inci fıkrasına “Mülakat esnasında sesli ve görüntülü kamera kaydı yapılır.” cümlesinin eklenerek maddenin değiştirilmesini önergemizde olduğu şekliye Komisyonun takdirlerine arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

Sayın Gergerlioğlu, konuyla ilgili ve kısa tutabilirsek...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gece saat bire yirmi var ama vebal olur, üstümde kalır, o yüzden bazı şeyleri söylemek zorundayım. Şimdi, cezaevlerinde 350 bin civarında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sabahki oturumda meramınızı dile getirdiniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yok, ben farklı hususları dile getireceğim.

Şimdi, 350 bin mahpus bir infaz indirimi, genel af bekliyordu. Bunların arasında kader mahkûmları var yani uyuşturucu kullandığı için baronlar cezaevine girecekken kendisi yirmi yıl alıp içeri giren ve hiçbir şeye çare olmayan uyuşturucudan yine kurtulamayan insanlar, hepsi, aileleri bekliyordu, 4’te 4’ler bekliyordu, disiplin afları bekliyordu ama hiçbir şey yok. TMK’yla ilgili değişiklikler olması gerekiyordu ama hiçbirisi yok. 2020 yasası çerçevesinde değiştirilen yönetmeliğin soyut ifadelerle denetimli serbestlik ve şartlı tahliyeleri engellemesinin bitirilmesi bekleniyordu, bir şey yok. Hasta mahpuslar çok zor durumdaydı, ATK yerine şehir hastanelerinde rapor verilmesi bekleniyordu yargı paketinde, böyle bir şey yok. 5275/25/(1) maddesine göre ağırlaştırılmış müebbet mahpusların ağır hastalıkları durumunda tahliye umudu yoktu, bununla ilgili bir gelişme olabilir diye bekliyorlardı, bu da yok. Yani adam 25-30 kiloya düşmüş, hiçbir şartta cezaevinden hastaneye götürülmüyor ve cezaevinde ölüyordu; bu tamamen gayriinsani, insan haklarına aykırı bir durum ve bu değiştirilmedi, bununla ilgili bir şey getirilmedi. 0-6 yaş arası çocuğu olan anneler için bir yıl daha denetimli serbestlik veriliyor, evet, bu iyi bir şey. Çocuğu hasta olan anneler için infaz indirimi var, evet, iyi bir şey fakat annenin öldüğü ve babanın anne ve babalık yaptığı durumlar için bir yeni durum getirilmesi gerekiyordu, bununla ilgili de bir şey yok, çok zor durumda olan babalar var. Yine, anne-babanın aynı anda tutukluluğunun engellenmesiyle ilgili bir yasa bekleniyordu, bu da yok. Ve fakat çıplak aramaların devam ettiği, kelepçeli muayenelerin devam ettiği, Adalet Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasındaki mutabakatın sağlanmadığı ve insanlık onurunun ayaklar altına alındığı birçok durumun devam ettiğini görüyoruz. Cezaevinde yaşanan ölümlerin, fizyolojik ve psikolojik sıkıntılardan kaynaklı ölümlerin arttığını her geçen gün görüyoruz. Görüntülü görüşme hakkının insanlara verilmediği yani siyasi mahpusun on dakika telefonla görüştüğü ama adli mahpusun ziyaretçisi de gelmediği takdirde bir saate yakın olan görüntülü görüşme hakkının mahpuslar arasında önemli bir eşitsizlik yarattığı belliydi, bununla ilgili de bir şey yok. AİHM kararlarıyla ilgili; Selahattin Demirtaş, Osman Kavala ve Yüksel Yalçinkaya kararlarıyla ilgili yargısal adımların atılması gerekiyordu, adalete, hukuka dönülmesi gerekiyordu, bununla ilgili de bir şey yok.

Son olarak -bence- bakın, şu mektuplardan bazı kesitler ben size okumak istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Okudunuz Sayın Gergerlioğlu, sabahleyin okudunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır efendim.

Bunları, 15 Temmuzun yıl dönümünde bazı erlerin size mektuplarını okumak isterim. Bakın, 15 Temmuz lanetli darbe girişimi sonrası darbeci olmadığı hâlde zindanlarda tutulan erlerin, askerî öğrencilerin mektuplarından bir iki kesit okumak isterim.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Bunları, Adalet Bakanına gönderin o mektupları. Bu saatte mektup okunur mu? Kitap yazın, okuyalım onu ya; kitap yazın, onu okuyalım. Bunları yazın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ya, bakın, kitap değil efendim. Siz haksız yere zindanların dibinde kaldınız mı? Ya, şu insanların sesini biraz dinleyin.

Bakın, Karatepe Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Mehmet Aksoy ne demiş: “15 Temmuz gecesi ‘Terör saldırısı var.’ diye bizi Yalova’daki kamptan otobüslere bindirip götürdüler. Osmangazi Köprüsü’nden ücreti ödeyerek geçtik.”

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Zindandakilerin mağdur ettikleri...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Fahrettin Bey, lütfen dinleyin.

“Sonrasında uyumuştum, arabaya gelen bir taşla uyandım. Her yerden saldırıyorlardı; taşlar, sopalar... Orada bize saldıranlardan kaçmak için bir küçük açıklıktan köprüye çıktık. Gece 02.00 civarındaydı. Erle aynı rütbede bulunan askerî öğrencilere cezayı layık gördüler. Fakir ve nüfuz sahibi olmadığımız için buradayız. Şu anda 20 metre kare bir hücrede, elimde ‘ölünceye kadar infaz’ yazan bir müddetnameyle ölümü bekliyorum. Sesimiz olun.” diyor.

Bakın, yine Kerim Sarı, Boğazlıyan T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumundan “15 Temmuzdan beri cezaevindeyim. Ailem ‘Oğlumuz asker oldu, memur oldu.’ diye benimle övünürken darbe girişiminde neye uğradığımızı bilmeden cezaevine girdik. Kimseye ateş etmedim, hemen teslim olduk. Ancak, o gece bana emir veren amirim dışarıda, ben ise içerideyim.” diyor.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O darbeye öldürülenler mektup yazamıyor Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, Uğur Seldüz, Çorum L Tipi Kapalı Cezaevinden, dikkatle dinleyin. “Askerde tuvalet yıkayan, mıntika temizleyen bir erdim. Komutanlarım emretti, Atatürk Havalimanı’na gittim. Kimseye zarar vermedim. Darbeyi öğrenince kışlaya döndüm. Savcı daha sonra sanık yaptı, müebbet hapis verdiler. Dosyam Yargıtayda. Bu darbe başarılı olsaydı İstanbul’a vali mi olacaktım? Hayır, yine komutanların tuvaletini temizleyecektim. Ne çıkarım olabilir darbeden? Darbeden bilgim bile yoktu. Sesimizi duyun, duyurun.” diyen insanlar bunlar arkadaşlar.

Evet, pek sabretmediniz ama ben size son olarak bir mektup okuyayım. Bu kişi de nasıl gözaltına alındığını açıklayan bir kişi. Cezaevlerinin durumu bu fakat bunlara yönelik bir gelişme yok bu yargı paketinde. Refik Albayrak Manisa T Tipi Kapalı Cezaevinden demiş ki: “Evimi aramaya gelen polisler alt ve üst dairede oturan babam ve abimin evlerini de arama kararı olmaksızın aradı. Evimdeki para da alındı. Dokuz yıl ceza verildi. Küçük kızım şu an yaşananlardan ötürü psikolojik tedavi oluyor, polis görünce korkuyor, infaz koruma memurlarını görünce kaçıyor, ziyaretime bile bu sebepten gelmek istemiyor. Sesimi duyurun.”

Bakın, arkadaşlar, evet, bitirdim. Pek sabretmediniz ama bunlar haksız yere cezaevlerine atılan gariban insanlar. Bu mektupları yazıyorlar milletvekillerine ve kamuoyuna seslerini duyurmak istiyorlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben bu sesleri duyuyorum, sizin de seslerini duymanız için size bu mektupları okuyorum ama sabretmiyorsunuz, duymak istemiyorsunuz. Biz milletvekiliyiz. Bunlar milletin fertleri ve adil olmayan şekilde yargılanıp cezaevlerine atılan erler, gariban çocuklar, Anadolu’nun fakir çocukları. Siz bu insanların yakınlarından oy da alıyorsunuz ama

bu çocuklar bu zindanlarda. Ben hiçbir ayırım da yapmıyorum ve ağır bir şekilde adaletsizliğe uğramış insanların sesini duyuruyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, madde üzerinde...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben tam oylamaya gidiyorum, siz söz istiyorsunuz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, bakmıyorsunuz ki, başından itibaren ben düğmeye basmışım, başından itibaren yanıp sönüyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bu maddeyle ilgili mi konuşacaksınız?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, grubumuzun sözlü mülakatla ilgili söyledikleri sorunlara aynen katılıyorum, bunun geri çekilmesi lazım. Neden? Başkan Bey ayrıntılı anlattı, Anayasa’nızın 70’inci maddesi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, grubunuz söyledi zaten, grubunuz anlattı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Grubunuz iyi bir şekilde anlattı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani ben anlamadım, niye siz sabırsızlıkla...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sabırsız değilim de grubunuz anlattı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama bakın, ilave yapacağım, dinleseniz, bıraksanız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Anayasa’nın 70’inci maddesinin ikinci fıkrası der ki: “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” Sözlü mülakatlarda, maalesef, Anayasa’nın 70’inci maddesinin ikinci fıkrası ihlal ediliyor. Ne yapılıyor burada? Kayırmacılık için, eşitsizlik için, adaletsizlik için, liyakatsizlik için, maalesef, daha ötesi, partizanca davranmak için sözlü mülakatlar bu işin anahtarı oluyor. Tabii ki bu sözlü mülakatı kaldırmak, hukuk devleti açısından, Anayasa’nın 70’inci maddesinin ikinci fıkrası açısından zarurettir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde 9- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “idari yargılama usulü ve idare hukuku,” ibaresi “idari yargılama usulü,

idare hukuku ve milletlerarası hukuk-milletlerarası özel hukuk,” şeklinde, aynı fıkranın (b) bendinde yer alan “vergi usul hukuku ve maliye-ekonomi,” ibaresi “vergi usul hukuku, maliye-ekonomi, ticari işletme-şirketler hukuku ve milletlerarası hukuk milletlerarası özel hukuk,” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin beşinci fıkrasında yer alan “sayısının iki katı fazlası” ibaresinin “sayısı kadar aday” ibaresi ile değiştirilmesini ve beşinci fıkranın son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.”

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Mülakatın kötüye kullanılmasının engellenmesi adına sınavı kazanan aday kadar kişi mülakata çağrılmalı, mesleğe elverişsiz olanlar elendikten sonra ihtiyaç duyulan açık kadro için yeni bir sınav ilan edilmelidir. Bu şekilde mülakatlar nedeniyle oluşan adaletsizlik ortadan kalkacak, değerlendirme komisyonu sadece hâkimlik mesleğinde elverişsiz olabilecek adayları mülakat sürecinde eleyecektir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin beşinci fıkrasına “Mülakat esnasında sesli ve görüntülü kamera kaydı yapılır.” cümlesinin eklenerek maddenin değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Cumhur Uzun

İnan Akgün Alp

Aydın

Muğla

Kars

Turan Taşkın Özer

İsmail Atakan Ünver

Gizem Özcan

İstanbul

Karaman

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9’uncu madde kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 2802 sayılı Kanunun 100 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adalet müfettişlerinin görevleri:

MADDE 100 - Adalet müfettişlerinin görevleri şunlardır:

a) Savcıların idarî görevlerini, adalet komisyonu başkan ve üyeleri ile bilirkişilik bölge kurulu başkan ve üyelerinin komisyon ve kurul işlerine müteallik görevlerini kanun ve diğer mevzuata uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetlemek, ilgililerin bu görevlerinden dolayı veya bu görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma yapmak.

b) Bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında, uluslararası mahkemeler veya kuruluşlarda, geçici yetki veya görevlendirme ile başka kurum, kurul veya kuruluşlarda çalışan hâkim ve savcılarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini,

hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak, gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma yapmak.

c) Bakan tarafından görülecek lüzum üzerine Bakanlık merkez ve yurt dışı teşkilatı kapsamındaki birimleri denetlemek.

ç) İcra daireleri başkanlıklarını, ceza infaz kurumları ve tutukevlerini, Adalet Bakanlığı Personel Eğitim Merkezlerini, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezlerini, suç eşyası emanet bürolarını, mahallî adli sicil birimlerini, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerini. Adli Tıp Kurumunu, Kuruma bağlı grup başkanlıkları ve şube müdürlüklerini, yurt dışı noterlik hizmetlerini ve mevzuatta adalet müfettişi tarafından denetimi öngörülen diğer birimleri denetlemek, gerektiğinde görevlileri hakkında inceleme ve soruşturma yapmak.

d) Görev alanına giren konularda, uygulamada ortaya çıkan mevzuat yetersizliği ve aksaklıklar ile ilgili hususlarda gerekli inceleme ve araştırmaları yaparak alınması gereken tedbirler konusunda Bakanlığa öneride bulunmak.

e) Bakanlık birimlerinin, diğer Bakanlıkların ve kamu kuruluşlarının Kurulun görev alanına giren soruları hakkında görüş bildirmek, gerektiğinde bu konulardaki toplantı ve diğer faaliyetlere katılmak.

f) Kanun ve diğer mevzuatta gösterilen veya Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Adalet müfettişlerinin çalışma yöntemleri ile denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmaların yapılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde söz almak isteyen Komisyon üyelerimiz var mı?

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Var Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, söz konusu madde değişikliğinin getirilmesinin ana nedeni, madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesinin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 47’nci maddesinin Anayasa’nın 104’üncü maddesinin 17’nci fıkrasına aykırılığıdır.

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 47’nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresini iptal etmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. Bu karar, 27/2/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Anayasa’nın 144’üncü maddesinde “Adalet hizmetleri ile savcıların idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.” hükmüne yer verilmesi, adalet hizmetlerinin denetimine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceğinin belirtilmesi karşısında adalet müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleme öngören kuralın münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konu olduğu gerekçesiyle söz konusu ibareyi iptal etmiştir. Dolayısıyla kanunun 100’üncü maddesinde yapılan değişikliklerle adalet müfettişlerinin görevleri yeniden tanımlanarak ve Anayasa Mahkemesinin kararına uyum amaçlandığı belirtilse de Anayasa’nın 144’üncü maddesiyle çelişkiler bulunmaktadır. Özellikle adalet müfettişlerinin hâkim ve savcıların görevleri nedeniyle inceleme ve soruşturma görevinin usul ve esaslarının kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla değişiklik

teklifinde yer alan “diğer mevzuat” kavramları kanuna eklenerek Anayasa’daki kanunla görev ve sorumluluk düzenlenmesi hususu belirsizleştirilmekte ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri veya Bakanlık emir ve genelgeleriyle de ilişkilendirilmelerine olanak sağlanmaktadır; bu husus Anayasa’ya aykırılık taşımaktadır. Anayasa’nın 144’üncü maddesine ve kamu görevlilerinin görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesine ilişkin 128’inci maddesine aykırı olan maddenin (f) bendinde öngörülen “diğer mevzuat” kavramlarının madde metninden çıkarılması gerekir. Diğer yandan, maddenin ikinci fıkrasıyla adalet müfettişlerinin çalışma yöntemleri ile denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma yapılmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesine ilişkin düzenleme de Anayasa’nın 144’üncü maddesinde açıkça belirlenen kanunilik ilkesini zedeleyici bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu düzenlemenin de önergemizde olduğu gibi teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Özer.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, konu adalet müfettişleri olunca birkaç cümle söyleme ihtiyacı da hissettik.

Malum, haziran ayı başında hep beraber bir haber okuduk; okuduğumuz haberde Adalet Bakanı Yılmaz Tunç’un Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla arasında bir müfettiş ataması gerginliği yaşadığına hep beraber şahit olduk. Sözü buradan açarak Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bağımsız olması gerektiğini, Adalet Bakanının Kurul Başkanlığından mutlaka gölgesinin, elinin çekilmesi gerektiğini belirtelim.

Adalet müfettişleri, hâkim ve savcılar hakkındaki incelemeleri ve soruşturmaları yürütür; müfettişler bunun yanı sıra belli aralıklarla hâkim ve savcılar da denetleyerek haklarında kurul raporu hazırlarlar. Peki, gerçekte olması gereken bu; peki, olan ne, onu söyleyelim. İktidara yakın olan hiçbir hâkim ve savcı hakkında bugün tek bir soruşturma yürütüldü mü? Maalesef hayır. Adliye koridorlarında kararlar için ücret belirleme iddialarından organize suç örgütleriyle iş tutma iddialarına kadar hangi iddianın incelenmiş olduğunu merakla izliyoruz ve gözlüyoruz. Bora Kaplan suç örgütü hakkında hazırlanan iddianamede dönemin cumhuriyet başsavcılığı ve savcılar tarafından bazı şikâyet dilekçelerinin üstünün örtüldüğünü, bazılarını takipsizlik verildiğini, bazıları için yeterince inceleme yapılmadığının yazılmış olduğunu gördük; bunlar için hangi hâkim ve savcı hakkında inceleme başlatıldı, merakla izliyoruz. Onun yerine, dönemin cumhuriyet başsavcısı bugün Yargıtay hâkimi yapıldı.

Dolayısıyla bu siyasi konuşmadan sonra, teknik olarak biraz önce milletvekilimizin anlattığı gibi, “diğer mevzuat” kavramının kanuna eklenmesinin, önergemizde de belirtildiği gibi, Anayasa’nın 2, 128 ve 144’üncü maddelerine aykırı olması gözetilerek önergemiz hususunda 10’uncu maddenin ikinci fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını Komisyonun takdirlerine sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

İlgili maddeyle ilgili biz görüşlerimizi paylaşıp kayda geçirmek istiyoruz.

Adalet müfettişleri için denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma başlıklarında geniş bir görev sahası ilgili kanuni düzenlemeyle çiziliyor. Hapishanelerden adli tıp kurumuna ve icra dairesi başkanlıklarına kadar geniş bir organizasyon görev sahası olarak belirleniyor ancak müfettişlerin bu görevleri yerine getirirken hangi esaslar doğrultusunda çalışacağına dair herhangi bir düzenleme

öngörölmüş değil. Aynı şekilde, idari personel statüsü ve niteliğinde olan müfettişlerin soruşturma görevi ve yetkisini kullanırken savcı ve hâkimlerin adli görev ve yetki alanına girmesini engelleyecek bir ölçü de belirlenmiş değil.

Diğer yandan, çerçevesi somut bir şekilde çizilmemiş olan soruşturma görevinin yönetmelikle düzenlenmesinin öngörülmesi de hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesini ihlal edecek niteliktedir. Nitekim adalet müfettişleri için eldeki maddede öngörülen ve suç tespitini de içeren soruşturma yetkisinin adli soruşturma sınırlarına girmesini engelleyecek nitelikte açık ve belirli bir ölçüt de öngörülmemiştir.

Bu kapsamda, biz maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz, çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Maddenin (f) bendinde “Kanun ve diğer mevzuatta gösterilen veya Bakan tarafından verilen benzeri görevleri...” belirsizdir, muğlaktır, sakınca yaratır, hukuki belirlilik ilkesine aykırılık teşkil eder. Geliyoruz, maddenin “Adalet müfettişlerinin çalışma yöntemleri ile denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmalarının yapılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” fıkrası yine problem yaratıyor. Burada kanunla düzenlenmesi gereken bir hususu yönetmeliğe bırakmak Anayasa’ya aykırı çünkü bunun çerçevesinin kanunla belirlenmesi lazım yani çerçeveyi kanunla belirlemeden yönetmeliğe terk etmek maalesef doğru bir kanun yapma tekniğı değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Barolar Birliğı temsilcimiz, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Başkanım, teşekkür ederim.

Anayasa madde 144’te adalet müfettişleri eliyle gerçekleştirilecek denetleme, inceleme, araştırma ve soruşturmalara ilişkin usul ve esasların ancak kanunla düzenlenebileceğı hükme bağlanmış. Teklif maddesinin son fıkrasında ise bu sayılan işlemlere ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenebileceğı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla burada bir Anayasa’ya aykırılık olduğunu düşünmekteyiz.

Değerlendirmelerinize sunarız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Teklif sahibinden veya Bakanlıktan konuyla ilgili söz almak isteyen var mı?

Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Tabii, Anayasa Mahkemesinin bu iptal gerekçesi aslında Anayasa’nın 144 ve 159’uncu maddeleri çerçevesinde... 144’üncü madde “İç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.” hükmünü amirdir. Yine, 159’uncu maddede Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve yargı mensuplarının bağımsızlığı çerçevesinde konunun kanunla düzenlenmesini emretmiş olduğundan bu husustaki Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin iptaliyle ortaya çıkan boşluğu 2011 ve 2014 yıllarındaki düzenlemeye uygun bir şekilde, Anayasa’nın amir hükmüne istinaden yeniden sevk ettik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.
İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle adalet müfettişlerinin görev sahası ölçüsüz bir şekilde geniş tutulmaktadır. Maddenin düzenlenme şekli, görev icrası sırasında esas alınacak ölçü ve kriterlerin belirlenmesi sebebiyle uygulamada keyfi işlem ve fiillere zemin yaratma potansiyeli taşımaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

İnan Akgün Alp

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Kars

Karaman

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu 10'uncu maddenin ikinci fıkrası Anayasa'nın 2, 128 ve 144'üncü maddelerine aykırıdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi ile değiştirilmek istenen 2802 sayılı Kanun'un 100'üncü maddesinin (f) bendinden yer alan “veya Bakan tarafından verilen benzeri” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle Adalet müfettişlerinin görevleri Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda düzenlenmek istenmektedir. Bu görevler kanunda tahdidi olarak sayılmıştır. Müfettişlerin görev tanımının sınırları bellidir. Ancak (f) bendinde müfettişlerin Bakan tarafından verilen benzeri işleri de yapabileceği hüküm altına alınmak istenmektedir. Bu durum hukuk devleti ilkesiyle çelişmektedir. Kanuni belirlilik ilkesi doğrultusunda bu düzenleme hukuka aykırıdır. Bakanın inisiyatifine bırakılmış bir görev tanımı kabul edilebilir nitelikte değildir. Önergemiz doğrultusunda Bakana yetki veren bu ibarenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 2802 sayılı Kanunun 101 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adalet müfettişlerinin yetkileri:

MADDE 101- Adalet müfettişleri görevlerini yerine getirirken aşağıdaki yetkileri haizdir:

a) Araştırma, inceleme ve soruşturmalarda, lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinleyebilir, gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir, sübut delilleri ile gereken bilgileri kamu kurum, kurul ve kuruluşlarından doğrudan toplayabilir.

b) İnceleme ve soruşturmalarda, bu Kanunda verilen yetkilere ilave olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre işlem yapabilir; kanunlarda kendilerine ve Cumhuriyet savcısına, soruşturmanın yürütülmesiyle ilgili tanınan tüm yetkileri kullanabilir. 5271 sayılı Kanunda gecikmesinde sakınca bulunan hâllere ilişkin olmak üzere Cumhuriyet savcısına tanınan yetkiler bu hükmün dışındadır.

c) Denetleme, araştırma, inceleme ve soruşturma işlemlerinde gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile ses ve görüntü bilişim sistemini kullanabilir.

Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bu teklifin son maddesinde “Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür.” ibaresi Anayasa'mızın 38'inci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca “Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.” ibaresine aykırı. Eğer bunu mutlaka böyle geçirmek istiyor iseniz o zaman “Anayasa'nın 38/5 maddesi hariç” diyelim veya istisna koyalım ki böyle bir sıkıntıyla da karşı karşıya kalmayalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – “Gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir.” cümlesi var ya, istinabeyi nasıl yapacak, başka bir müfettiş mi, bir hâkim mi? İstinabe yoluna başvurmasından bahsediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - İlgili yerdeki adliye üzerinden, hâkim üzerinden istinabe yapacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlgili maddeyle ilgili az önce 10'uncu maddedeki değerlendirmelerimiz aynı şekilde 11'inci madde için de geçerlidir. Adalet müfettişlerinin geniş bir yetkiyle donatılması -daha önce de söylediğimiz gibi- öngörülmüyor. Yeminle dinleme, delil toplama, kurumlardan bilgi alma, UYAP sistemine erişebilme, savcılar için öngörülen bütün yetkileri kullanabilme, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda öngörülen bütün yetkileri kullanabilme gibi birçok yetki düzenlenmiş ve adalet müfettişlerinin, özünde adli işlem olan birçok faaliyeti gerçekleştirmelerine olanak tanınmış olmaktadır. Bu husus yürütme erki ile yargı erki arasındaki sınırı ortadan kaldırmakta ve yürütmenin birçok yargısal yetkiyi kullanabilmesine olanak sunmaktadır. Maddeyle öngörülen geniş yetkilere rağmen bu yetkilerin kullanılmasının ölçü ve esasları ile usule dair herhangi bir kriter öngörülmemektedir. Bu husus, maddenin hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesiyle, hukuki güvenlik ilkesiyle uyumlu olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Başka söz talebi yok.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi açıkladınız herhâlde Sayın Uçar?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, gerekçeyi de okumaya gerek yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ve diğer hâkim ve savcılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık

ek tazminat ödenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Komisyon üyelerimizden söz isteyen var mı?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Kayıtlara geçmesi açısından birkaç cümle söyleyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, üst düzey yargı mensuplarına 40000 gösterge rakamı üzerinden, birinci sınıf hâkim ve savcılara 15000 gösterge rakamı üzerinden ek tazminat öngörülen hüküm Anayasa Mahkemesi tarafından yargı mensupları hakkında eşitliği bozdu. Dargınlığa neden olabileceği için iptal edilerek hepsine “15000 gösterge rakamı üzerinden ek tazminat ödenmesi.” şeklinde bir düzenleme teklif edilmiş. İlginç bir biçimde, bu kez Anayasa Mahkemesinin iptal hükmüne uygun tek bir düzenleme yapmış kanunu teklif edenler, buna da şaşırmadık değil.

Şunu belirtmek gerekir ki yaratılan bu adalet sistemsizliğin vatandaşımız nezdinde yarattığı sonuçların yanı sıra, bir de çok ciddi dosya yükü açısından hâkim ve savcılarımız da korkunç bir iş yükü altında kalmaktadır. Adalet Bakanlığının resmi “web” sitesinde yayınlanan verilere göre, hâkim, savcılar hafta sonları karar yazıyorlar; ailelerine, istirahatlerine ayrılmaları gereken zamanlarda vatandaşın adalet arayışına katkıda bulunabilmek için mesai yapıyorlar. Yıllık izinlerinde, adli tatillerde artık aileleriyle plan yapamıyorlar, biriken iş yüklerini hafifletmek için gece gündüz çalışmakta olan yargı mensuplarımız var. Tabii, bu arada, bu yargı mensuplarımız varken otel paralarını iş adamlarının ödediği, adliye koridorlarında tarife belirleyen, mafyayla emlak ticaretine giren, balayına özel helikopterle giden, soruşturmayı bırakın terfiyle ödüllendirdiğiniz hâkim ve savcılar da var ancak gecesini gündüzünü adalet adayan hâkim, savcılar da var; bu ikisini birbirine karıştırmayın. Alnının akıyla, şerefiyle, var gücüyle, ailesinden vakit ayırarak çalışan hâkim, savcılarımız maalesef geçim sıkıntısı yaşamaktalar. Dolayısıyla iptal edilen hükmü aleyhe yorumlamış durumdasınız yani 40000 ek göstergeyi 15000 ek göstergeye indirip bir eşitlik sağlanmış durumda. Bunun, özellikle üst yargı -yani şahsi fikrim olarak - mensupları ile birinci sınıf hâkim ve savcılar için 40000 gösterge rakamından ek tazminat, diğer derece hâkim ve savcılarda ise 15000 gösterge rakamından ek tazminat düzenlenmesinin daha doğru olacağını, bunun da mutlaka bir gün düzenleneceğini düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, burada Anayasa Mahkemesinin Başkanı ve üyeleri birinci sınıf yargıç, Yargıtay Başkanı ve Yargıtay üyeleri Anayasa Mahkemesinin Başkanı ve üyeleriyle aynı eşit derecede, aynı eğitimi almış, aynı işi yapar. Danıştay Başkanı ve Danıştay üyeleri yine Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyeleriyle aynı işi yapar, yine aynı derecede, aynı eğitimi almış durumda. Şimdi, bu şekilde olunca Anayasa’nızın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesi ihlal ediliyor. Eğer Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin katsayısı 40 ise -40’tır tabii ki- Yargıtay Başkanı ve Yargıtay üyelerine, Danıştay Başkanı ve Danıştay üyelerine, birinci sınıfa ayrılmış aynı derecede olup gerek bölge adliyede görevli olan veya diğer normal mahkemelerde olan hâkimlere bunun uygulanmaması bir adaletsizliktir. Evet yani burada aslında Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği karara uyulmamıştır, işin gerçeği bu. Buna uyulması için kanun yapılmış, teklif edilmiş gibi görünüyor ama teklif edilmemiştir. Şimdi, somut anlamda... Tabii, arkadaşlarımız teklif ettiler, doğru, teklife aynen katılıyorum. Oradan yalnız diğer hâkim ve savcılara ayrılan 30 bin eklenmesi ve teftiş kurullarına 35 bin anlamında... “Gerekçesi nedir?” diyeceksiniz, gerekçesi şu: Bir, şimdi, şu aşamada keşfe gidildiği zaman keşfe 3.050 lira para yatırılıyor. Keşif ücreti

geçmişte 700 lira iken hâkimlere yüzde 10 veriliyordu, şu anda 3.050 liranın yüzde 10'unu değil 209 lira keşif ücreti ödeniyor arkadaşlar; yüzde 10'u değil bakın, düştü. Şimdi, hâkim dağ bayır vesaire gezecek, o dağ bayır dolaşınca zaten ayda nereden bakarsanız en az da 30-40 tane keşfe gidecek; iki ayda bir, üç ayda bir 1 tane ayakkabı gidecek. Oradaki keşifte alınan ücret bile o hâkimin oradaki ayakkabı parası bile etmiyor. Şimdi, hâkimlerin personeli eksik. Hâkimler geçmişte ne alıyordu Sayın Başkanım? Bakanlık yetkilileri burada, belki onlar daha iyi bilirler, hâkimlere 10 kutu kâğıt verilirdi, 10 kutu kâğıtta 4 top kâğıt bulunurdu, tasarruf genelgesi uyarınca o 10 kutudan şimdi 4 kutuya indirildi. Ne deniliyor? "Efendim, avukatlar eğer duruşma tutanağı, kâğıt isterlerse vermeyin." deniliyor. Şimdi, bu sefer avukatlar da Adalet Komisyonuna hâkimi şikâyet ediyor. Şimdi, hâkimi o kadar avukatla karşı karşıya, zor durumda bıraktınız ki... Bir hâkimin baktığı her bir dosyadaki keşif ücretine baktığımız zaman o 3 bin liranın yüzde 10'u değil 209 lirası hâkime gidiyor, yüzde 15'i de çalışan personele gidiyor; yüzde 25'i çalışana, yüzde 75'i devlete. Arkadaşlar hani nimet külfet karşılığıydı? Gelin, o zaman bu keşif ücretinin yüzde 75'ini hâkim ve çalışan yargı personeline verelim, yüzde 25'ini devlete verelim. Devlet bunun üzerine.... Şu anda Ankara'da bulunan aşağı yukarı 70-80 tane hâkim var, bunların toplamını hesap ettiğimiz zaman ayda her bir hâkim 80 bin lira para kazandırıyor devlete. Aldığı maaş 60 bin, kazandırdığı para 80 bin.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – 60 bin liraya nerede hâkim çalışıyor Ankara'da.?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 63 bin lira alıyor kardeşim.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Yok canım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İdare mahkemesinde beş yıllık yargıç arkadaşlarımız burada, sorar mısınız? Bakın, bir dakika, 63 bin lira para alıyor şu anda beş yıllık yargıç. Burada arkadaşlarımıza sorun. Lütfen, arkadaşlar, bilmediğiniz konuya...

Bakın, şu anda devlete buradaki hâkimler, sadece Ankara'dakiler ayda 8 trilyona yakın para kazandırıyor. Yazık günah değil mi? Ya keşif ücretini düşürün veya da bu parayı hâkimlere verin. Yani ikisinden birini yapmak zorundayız. Dava açılırken ne diyoruz biz? Tüm giderleri avukat peşin yatırıyor mu? Yatırıyor. Peki, yatırdıktan sonra avukat duruşmaya gelince fiziki anlamda tutanak istiyor, onu veremiyoruz. Şimdi, burada Adalet Komisyona hâkim şikâyet ediliyor.

Gelelim, kamulaştırmayla ilgili... Yahu arkadaşlar, şimdi, burada otopsiyle ilgili çok enteresan bir şey, şu anda bu asliye hukuk, sulh hukuk mahkemeleri nerede?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Dışkapı'da.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki, orada SEGBİS üzerinden herhangi bir işlem yapılabilir mi? Yapılamıyor, Sıhhiye Adliyesine getiriliyor. Niye? Çünkü orada vasi olarak atanan ağır cezalı tutuklu veya hükümlü vasi tayin edilecekse onun güvenli bir şekilde gelmesi lazım. Mevcut olan bahsettiğiniz adliye bozma yani daha doğrusu yurttan bozma bir adliye, güvenlik açısından sıfır olduğu için SEGBİS sistemiyle hâkim her gün oradan oraya, oradan oraya gidip geliyor.

Kaldı ki gelelim aynı şekilde otopsiyle ilgili olarak yine, otopsiyle ilgili keşifler var yani bu ücreti hesap ettiğimiz zaman, aşağı yukarı 100 hâkimle ilgili ayda 80 bin lira, 100 hâkimle çarptığımız zaman 8 trilyon para kazandırıyor.

Şimdi, hâkim ve savcının çoğu klimasız odada oturuyor, lojmanı yok, SEGBİS odaları yok, bu kadar personeli yok, ondan sonra 2-3 hâkim aynı odada oturuyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Adalet sarayı var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Adalet sarayı var. Adı mı adalet sarayı? Arkadaşlar, gidin

adliye, Allah için, 2-3 hâkim bir odada oturuyor ya. Yani o kadar... Hâkimler duruşmayı yaparken sırayla nöbet bekliyorlar arkadaşlar.

Benim sizden istirhamım... Yani burada hâkimlerin durumu içler açısı yani bakmayın, o birinci dereceye ayrılmamış olan ilk derece mahkemesi yargıçları üç kuruş maaşla vallahi ülkenin namusunu, onurunu, şerefini, haysiyetini kurtarıyorlar; işin gerçeği bu. Buna Efendim, hâkimler o maaşa çalışmıyor.” vesaire demek yani gerçekleri... Arkadaşlar, sizin bu bahsettiğiniz ilk derece hâkimleri, diğer namuslu yargıçlar, efendim, o 17 milyonluk Porschelere vesaire binen hâkimlerden değil, onlar istisna; kötü emsal, emsal olmaz arkadaşlar. Bunu yapmayalım yani sizden istirham ediyorum.

Burada konuşulacak aslında çok konu var. Ne yapıyorlar yurt dışında? İngiltere örneği, üst derece yargıçlarına açık çek veriyorlar ya. Hâkimleri... Ne olur sizden istirham ediyorum. Ekonomik anlamda ite köpeğe mahcup ettirmeyin, ücretini verin kardeşim. Her şeye para bulunabiliyor, yargıya mı bulunamıyor? Aslında, üniversitelerdeki döner sermaye şeklinde getirirseniz dahi kendi maaşlarını kendileri çıkarırlar. Nasıl döner sermaye? Keşif ücretlerini verin o zaman. Devlet burada 100 yargıcın ayda 8 trilyon para getirdiğini... Bırakın o zaman döner sermayeye. Döner sermayeden hiç olmazsa keşfe gitmeyen hem hâkimi, savcısı hem gitmeyen memur da alabilir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

12’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12’nci madde kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun ek 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki araçların sicilinde bulunan satılamaz, devredilemez, haciz, ihtiyati haciz, rehin gibi şerhler için ilgili kurumlara, bu araçların satılacağı hususu bildirilir ve satış işlemlerine başlanır, araçların üzerinde bulunan tüm şerhler ayrıca bir işleme gerek olmaksızın, satış tarihinden itibaren kalkmış sayılarak varsa tescil kayıtları buna göre düzeltilir.”

“İşlem yapılacak aracın tanıtımına yarayan şasi ve/veya motor seri numaralarının bulunmaması veya düşmüş olması ya da tamir veya tadil gibi nedenlerle silinmiş yahut tahrip edilmiş olması durumunda bu eksiklikler satış işlemini gerçekleştirecek kurum tarafından ilgili mevzuat kapsamında tamamlanarak araç satışa hazır hâle getirilir. Şu kadar ki, aracın tescil kaydındaki haciz, ihtiyati haciz, rehin gibi şerhler satış sonrasında satış bedeli üzerinde devam eder. Satış konusu aracın vergi, ceza veya prim gibi borçları, satıştan önceki sahibine ait olup, mülkiyet ilgliye tüm borç ve yüklerinden ari olarak geçer.

Satış kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla muhafaza ve satış için yapılan giderler, aracın tanıtımına yarayan numaraların tespitine ve tamamlanmasına dair giderler ve vergi, resim veya harç gibi malın aynından kaynaklanan alacaklar ödendikten sonra kalan tutarın tüm alacaklıların alacağını karşılaması hâlinde hak sahiplerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde dağıtılır ve bakiye bir tutar bulunması hâlinde bu tutar, muhafaza edilir, kamu bankalarında nemalandırılır ve satıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde müracaat hâlinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir. Beş yıl içinde herhangi bir müracaatın olmaması halinde söz konusu bedeller Hazineye irat kaydedilir.

Satış kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla muhafaza ve satış için yapılan giderler, aracın tanıtımına yarayan numaraların tespitine ve tamamlanmasına dair giderler ve vergi, resim veya harç gibi malın ayından kaynaklanan alacaklar ödendikten sonra kalan tutar, tüm alacaklıların alacağını karşılamazsa sıra cetveli yapılmak üzere ilgili kuruma gönderilir.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Burada beş yıllık zaman aşımı öngörülmüş. Beş yıllık süre içerisinde eğer ilgili müracaat etmezse hazineye irat kaydediliyor. Aslında vergi borçları on yıl, sözleşmeden doğan borçlar on yıl; neden biz burada beş yıllık kısa süre yerine “hazineye irat kaydı on yıl” demiyoruz? Burada vatandaşın aleyhine olan bir olay. Yani yurt dışına gitmiş olabilir, vesaire olabilir, bence bunu on yıla çıkarmakta yarar var diye düşünüyorum çünkü hukukun yeknesaklığı açısından, birlikteliği açısından yani temel anlamda vergi alacağı on yıla bunu da on yıla eşitleyin, doğru olan da budur.

Sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Teklif sahiplerinden veya Adalet Bakanlığından açıklama yapmak isteyen var mı?

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, beş yıllık süre mevcut metinde de var. Satışı kolaylaştırmak için birtakım düzenlemeler getiriliyor ama beş yıllık süre mevcut metinde de var. Dolayısıyla biz onu... İcrada da zannedersem böyle. Bir değişiklik Komisyonun takdirinde.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ciro on yıl diye biliyorum Başkanım, yanılmıyorsam.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Daha doğrusu icrada bir süre yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yok, dosyada kalan para... Süre var. Dosyayı alacaklı çekmez, dosyada ömür boyunca kalmıyor, belli bir süreden sonra devlete irat kaydediliyor.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Burada maddenin metninde beş yıl olduğu için yeni gelen bir süre değil, o nedenle bir değişiklik yapılmadı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, 13’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13’üncü madde kabul edilmiştir.

14’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 20- Mülga 6830 sayılı İstimlak Kanununun yürürlüğe girdiği 8/10/1956 tarihine kadar, kamulaştırma işlemlerine dayanmaksızın kamulaştırma kanunlarının amacına uygun olarak fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olan taşınmazlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılır.

Taşınmazda kamu hizmetinin nitelik ve amacına uygun şekilde tesis veya yapının inşa edilmiş olması, bu Kanunun uygulanması bakımından fiilen tahsis kabul edilir.

Birinci fıkrada yazılı taşınmazlardan tapuda kayıtlı olanların kayıt sahipleri veya mirasçıları;

tapuda kayıtlı olmayan taşınmazların zilyetleri ya da mirasçıları tahsis tarihi itibarıyla zilyetlikle iktisap şartlarının gerçekleşmiş ve fiili tahsis tarihinden itibaren on yıl geçmemiş olması koşuluyla, iptal edilen 221 sayılı Kanunun belirlediği süre içinde sadece taşınmazın fiili tahsis tarihindeki rayiç bedelini isteyebilir.

Bu madde kapsamındaki taşınmazlar hakkında 12/1/1963 tarihine kadar açılmış ve kanun yolu incelemesinde olanlar dâhil görülmekte olan bedel davalarında bu madde hükümleri uygulanır.

Birinci fıkraya göre kamulaştırılmış sayılan taşınmazlar hakkında 12/1/1963 tarihinden sonra bu taşınmazlara bağlı olarak bedel dâhil ileri sürülen talepler kabul edilmez. Bu hüküm, 12/1/1963 tarihinden sonra açılmış ve kanun yolu incelemesinde olanlar dâhil görülmekte olan davalar hakkında da uygulanır.

Bu madde kapsamında açılan ve görülmekte olan davalarda mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekâlet ücretleri maktu olarak belirlenir.

Birinci fıkra uyarınca kamulaştırılmış sayılan taşınmazlar, tapuda kayıtlı ise ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine açılacak dava ile ilgili idare adına tescil edilir. Tapu kaydı olmayan taşınmazlar, tahsisin mahiyeti bakımından tescile tabi ise ilgili idare adına kayıt tesis olunur. Bu işlemler harca tabi değildir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 14’üncü maddeyle, 8 Ekim 1956 tarihine kadar kamulaştırılmış sayılan taşınmazların maliklerinin hakları düzenleniyor. Kısaca bunu yine söylememizde yarar var, aslında genelinde bahsetmiştik, dokuzuncu yargı paketinin bütününe sinen bir anlayış var yani Anayasa Mahkemesinin ihlal gerekçeleri karşılanmadan aynı şekilde metinler karşımıza getiriliyor, yine bu madde de bunun örneklerinden biri.

Önce, düzenleme ne getiriyor, onu kısaca özetlemek istiyorum. 8 Ekim 1956’da 6830 sayılı İstimlâk Kanunu’nun yürürlüğe girdiği tarihten önce fiilen kamu hizmetlerine tahsis edilmiş olmakla birlikte usulünce kamulaştırılmadığı ortaya konulamayan taşınmazlar var. Bu tarihten önceki kamulaştırmaları düzenleyen 1961 tarihli bir yasamız da vardı, 221 sayılı Kanun. Bu kanun, kamulaştırma işlemi yapılamadan kamu makamları tarafından el atılarak kamu hizmetine verilen gayrimenkullerin tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılacağını düzenliyor. Ayrıca bu kanun, taşınmazlardan tapuda kayıtlı olanların kayıt sahipleri veya mirasçılarıyla da ilgili düzenlemeyi yine getiriyor. Üzerinden yaklaşık yetmiş yıl geçen işlemlerin eşya hukuku bakımından karmaşık hâle geldiği açıktır, o nedenle buralarda detaylara girmiyorum. Kanun, kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların fiilen kamu hizmetlerine tahsis edilmiş olmasının mülkiyet hakkını ortadan kaldırmadığı, fiilen tahsis işleminin kamulaştırmasız el atma niteliğinde olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesine taşınmıştı. Anayasa Mahkemesi 221 sayılı Kanun’u (2022/46) sayılı Kararı’yla iptal etmiştir. İptal edilen 221 sayılı Kanun’daki düzenleme Anayasa’mızın 35, 46 ve 13’üncü maddelerine aykırı düzenlenmektedir. Elimizdeki teklifin 14’üncü maddesi de Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümleri aynen getiriyor. Hâlbuki Anayasa Mahkemesi bu hükümlerin mülkiyet hakkına aykırı olduğuna karar veriyor yani dokuzuncu yargı paketinde ne yazık ki böyle bir mantıkla, aynı şekilde getirme mantığıyla hareket ediliyor. İlk kararda belirtilen tüm gerekçeler hâlen şu anki teklif metninde de varlığını sürdürüyor. Bunlara ilave olarak Anayasa 153 gereği Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme, yargı organlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığı gerçekliği ortada dururken yine de Anayasa 153’e de aykırı davranıldığı ortaya çıkmaktadır.

Yine, diğer bir nokta: 221 sayılı Kanun çerçevesinde açılan ve devam etmekte olan davalar hakkında

Anayasa'ya aykırı olduğu tespit edilen kanun hükümlerinin uygulanması istenmektedir. Gerekçede bu durum Anayasa Mahkemesi kararlarının geçmişe etki etmemesiyle açıklanmaktadır, oysa devam eden davalar bakımından iptal kararı etki doğurur. Zaten itiraz yoluna götürülerek iptal kararı kaldırılmıştır, itiraz yoluna başvuran kişi de başvurmamakla birlikte davası devam eden kişiler bakımından Anayasa Mahkemesi kararı etki doğurmalıdır yani bu konu çok net bir şekilde tartışmaya da aslında kapalıdır çünkü aksi bir tasarruf hukuk devleti ilkesini de ihlal edecektir, mülkiyet hakkını da ihlal edecektir, bu durumda da itiraz yolunun ve Anayasa yargısının hiçbir anlamı da kalmamış olacaktır.

İşbu gerekçelerle biz 14'üncü maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Sayın Düşünmez, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de çok uzatmamakla beraber tutanaklara geçmesi için söz aldım. Sayın Milletvekilinin belirttiği şekilde, düzenleme Anayasa'nın 46, 35 ve 153'üncü maddelerine açıkça aykırılık teşkil etmekte. Bilindiği üzere bu yasa yine bir Komisyonunda tartışılmıştı, Millî Savunma Komisyonunda tartışıldı ama Genel Kurul sürecinde geri çekildi. Yine aynı yasayı burada torba yasa şeyiyle görmüş oluyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ama şöyle, bildiğim kadarıyla Sayın Düşünmez...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Detayına gireceğim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, yani şey denmiş: “Adalet Komisyonunda bu tartışılsın.”

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Ben orada da yer aldığım için o tartışmaya da vâkıfım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ha, tamam.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın Başkan, orada biz şunu dile getirmiştik: “Niye Millî Savunma Komisyonunda ve niye TSK Personel Kanunu'nda böyle bir gerekçe sunuluyor, sadece bunu ilgilendirir bir durum mu söz konusu?” Oradaki genel kanı şuydu: “En çok Millî Savunma ihtiyaç duyuyor çünkü Millî Savunma bu durumu kamulaştırmak isterken önüne en çok bu çıkıyor, onun için biz getirdik.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Millî Savunma ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ikisi birlikte.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Doğrudur, biz bu itirazları orada da dile getirmiştik ama temel itirazımız şuna yönelik. Biz, mülkiyet hakkının ihlali üzerinden bir itiraz yapıyoruz. Mülkiyet hakkının ihlali vardır bu konuda, Anayasa Mahkemesi de bu yönüyle zaten bozma gerekçesi yapmıştır. Anayasa Mahkemesinin bozma gerekçesinin karşılanmadığını düşünüyoruz, açıkça Anayasa'ya aykırı olduğunu söylüyoruz. Yani yine bir AYM kararının tanınmaması söz konusu.

Şimdi, kamulaştırmada kamu yararının da belli bir denetime tabi tutulması, yargısal denetime tabi tutulması gerekiyor. Bu getirilen teklif maddesinde bunun da karşılanmadığını söylüyoruz.

Bu gerekçelerle maddenin kanun teklifinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, burada, bu teklifte “tahsis tarihinde kamulaştırılmış” deniliyor. Tahsis tarihi demek, burada, geçmişe yönelik bir kanuni düzenleme yapılıyor. Kanunlar geçmişe yönelik yapılamaz, ileriye yönelik

yapılır. Bu anlamda, Anayasa'nın 13'üncü maddesine, 35 ve 46'ya aykırı.

Burada, diğer taraftan, bedelle ilgili "fili tahsis tarihindeki rayiç bedel" deniliyor. Neden bu iade edilecekse mevcut kanunun kesinleştiği tarihte veya talep edilebileceği tarihteki güncel rayiç bedel üzerinden olmuyor? Bu da yine aynı şekilde mülkiyet hakkının ihlali.

Geliyoruz, avukatlıkla ilgili "...görülmekte olan davalarda mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekâlet ücreti maktu olarak belirlenir." Yani, yine günah keçisi avukatlar oluyor. Neden nispi vekâlet ücreti avukata verilmez de maktu vekâleti ücreti avukata veriliyor? Yani, bu, gerçekten, mülkiyet haklarını ilgilendiriyor ve bu konuda, benim merak ettiğim Sayın Bakanlıktan, bu konuyla ilgili ne kadar ihtilaf var, kaç dava var veya bu kadar tahsis edilen kaç vatandaşımızı ilgilendiriyor? Eğer Bakanlık bu konuda da Komisyona bilgi verirse sevinirim Sayın Başkanım. Yani bu konuyla ilgili kaç dava var veya kaç vatandaş etkiliyor? Mahzuru yoksa hatta o listeyi de bizimle paylaşırsa seviniriz. Yani, burada, acaba birileri mi kayırılıyor, bunu öğrenmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Az sonra açıklama yaptıracağım Sayın Tanal.

Barolar Birliğinden de herhâlde bir söz istenmişti.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Başkanım, teşekkür ederim.

Biz de kamulaştırma davalarında davanın hazırlık aşamasından başlamak üzere, avukatın harcadığı emek ve mesai, yargılamaların aşırı uzun sürmesi gibi kriterlerin dikkate alınarak bu madde kapsamında açılan ve görülmekte olan davalarda belirlenecek karşı yan avukatlık ücretinin nispi olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirmemizi Komisyonun takdirine sunmaktayız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

Evet, tekli sahiplerinden açıklama yapmak isteyen veya Adalet Bakanlığından...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ben yapayım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, tabii, aslında bu düzenlemenin yapılmasını gerektiren konu, Türkiye, belki Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, efendim, bu çerçevede çalışmalara henüz başlamadan, Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bireysel başvuru yolunu dahi kabul etmeden çok önceki dönemlere ait bir düzenleme.

Burada bu düzenlemenin yapılmasını gerekli kılan en önemli konu şu: Aslında 1956 tarihinde Türkiye ilk kez İstimlak Kanunu'nu, Kamulaştırma Kanunu'nu hayata geçirirken Kamulaştırma Kanunu'ndan önceki döneme ilişkin her ne kadar Kamulaştırma Kanunu olmasa da bütün kurumlar kendi mevzuatı gereğince o dönemki mevzuat ve uygulamalar çerçevesinde kamulaştırma yapıyorlar ve taşınmaz sahiplerine kamulaştırma bedelini ödüyorlar ancak 1956'da bu İstimlak Kanunu yürürlüğe girdikten sonra, daha önceki dönemlere ilişkin bir hak ihlali, bir kamulaştırmanın bedelinin ödenmediği durumlar varsa tamamını kuşatacak şekilde 1961 tarihinde 221 sayılı Yasa yürürlüğe geçirilmek suretiyle iki yıllık bir süre veriliyor. Hani, ola ki geçmişte Kamulaştırma Kanunu'na göre her kurumun kendi yapmış olduğu kamulaştırmaların bedelini alamayan varsa ve/veya bu çerçevede bir daha hak ihlaline maruz kaldığını iddia eden, düşünen varsa hakkını aramak için iki yıllık bir hak düşürücü süre öngörülüyor ve ondan sonra... Aslında bu iki yıllık öngörülmüş ise de 1956 tarihinden 63 tarihine

kadar hesap edecek olursak aslında yedi yıllık bir süre söz konusu ve bu süreden sonra bu talepleri hak düşürücü süre çerçevesinde düşmüş oluyor.

Şimdi, burada bunun yapılmasını gerekli kalan bir diğer mesele de şu: Mesela, biz hukuk güvenliği diyorsak hukuk güvenliği, öngörülebilirlik aynı zamanda kamu kurumları içerisinde geçerli. Kamu kurumları mevzuata göre kamulaştırma yaparlarken yapmış olduğu kamulaştırmanın belki bundan beş sene sonra, belki on sene sonra, elli sene sonra... Bir yasa yürürlüğe koyduğumuzu düşünün, yasada “Kamulaştırmalar nedeniyle vatandaşlara ödenen bedel rayiç bedelin yanında -diyelim ki- o kamulaştırmayla beraber değer artışından mütevellit kamulaştırılan taşınmazın sahibine de şu şekilde bir ödeme yapılır.” dese geçmişe dönük bütün kamulaştırmalardan dolayı yeniden bir dava açma durumu söz konusu olabilir. İşte, tüm bu değerlendirmeler çerçevesinde, kamu kurumlarının yapmış olduğu kamulaştırmaların öngörülebilirlik çerçevesinde mevzuata uygun bir şekilde bugüne kadar yapılmış olduğundan ve bunun aksi durumunun büyük bir hukuk güvensizliği, hukuk güvenliğini ortadan kaldıran bir durum teşkil edeceğinden... Şu anda, geçmişte bir şekilde bedeli ödenip, tebligatları usulüne göre yapıp paraları bankalara depo edilmiş olanlar dâhil olmak üzere ve 105 milyar gibi şu anki mevcut açılmış davalar var bu döneme ilişkin.

Tüm bu değerlendirmeler çerçevesinde, mevcut düzenlemenin bir hak ihlaline neden olacak şekilde değil devlet ve kamu kurumları açısından da hukuk güvenliğinin ve öngörülebilirliğin sağlanması açısından sevk edilmiş bir maddedir ve bu madde yapılmadığı takdirde gelecekte ilgili de bugün mevcut kamulaştırma mevzuatına göre bile yapılan kamulaştırmaların gelecekte âdeta defterlerinin yeniden açılmak suretiyle farklı şekillerde taleplere konu olabileceği öngörülmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Özkan.

Evet, son sözü konuyla yani maddeyle ilgili değil ama...

Buyurun Sayın Bülbul.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Ayдын) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Maddeyle ilgili değil ama Kahramanmaraş Milletvekilimiz Ali Öztunç özellikle ailelerin talebini iletti, önemli bir talep. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yetkilisi burada, Komisyonunda var zannederim. 6 Şubat Kahramanmaraş depremleri sonrasında mahkûmlar ve mahkûm yakınları çok zor bir sürece girmişler, bunun nedeni ise mahkûmların başka illere nakillerinden kaynaklanıyor. Deprem esnasında cezaevlerinin yıkılması firarlara neden olmuş. Deprem sonrasında yakınlarından haber alamayan mahkûmlar isyan girişimlerinde bulunmuşlar. Bunların hepsi tamamen depremin verdiği korku, kaygı ve üzüntüden kaynaklı. Fırar eden, isyana karışan mahkûmlara 9/3 “tehlikeli mahkûm” maddesi eklenerek ailelerinden uzak şehirlerde, yüksek güvenlikli cezaevlerinde, tek kişilik koşullarda tutuluyorlar. Depremin korkusunu atlatamayan çocuklar babalarını görmekten de mahrum kaldılar. Kahramanmaraş’ta bulunan bir aile Çorlu’ya, Antalya’ya, Kırşehir’e yılda kaç defa gidebilir? Ailesini zor geçindiren mahkûm yakınlarına maddi bir külfettir. Firarların ve isyanların tamamen doğal afet kaynaklı depremden olduğu açık ve net ortadadır.

Öncelikle, deprem bölgesinde bulunan mahkûmlardan 9/3 maddesinin kaldırılması gerekmekte, mahkûmun ailesinin ve çocuklarının ruh sağlığı için mahkûmların ivedilikle Kahramanmaraş Cezaevine getirilmeleri gerekmektedir. Bu konudan Sayın AKP Grup Başkanı Abdullah Güler ve Sayın Bakan Yardımcısı Ramazan Can’ın bilgisi var.

Bu konuda aileler bir düzenleme yapılmasını talep ediyor diye bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Bir sorum var Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Neyle ilgili?

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Maddeyle ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir saniye...

Maddeyle ilgili değil de bu konuyla ilgili Adalet Bakanlığından cezaevlerinden yetkili arkadaşımıza söz veriyorum.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ BURCU DÖLEK – İyi akşamlar Sayın Heyet.

Bu konuyla ilgili deprem sonrası güvenlik ve asayiş nedeniyle 5275 sayılı Kanun’un 9/3 maddesi gereğince alınan kararların oldukça büyük bir kısmı Genel Müdürlüğümüzce gözden geçirilmiş ve bu kararlar kaldırılmıştır. Ancak hâlihazırda devam eden bu kararlar yönünden değerlendirmeler zaman zaman ele alınıp yapılmaktadır, bir kısmı ise yürürlüğünü devam ettirmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ BURCU DÖLEK – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alp, buyurun.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

“8/10/1956 tarihine kadar, kamulaştırma işlemlerine dayanmaksızın kamulaştırma kanunlarının amacına uygun olarak fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olan taşınmazlar” denildiği zaman benim aklıma gayrimüslim malları geliyor, benim aklıma 6-7 Eylül olaylarından sonra azınlıkların fiilen el konulan taşınmazları geliyor. Acaba bu kapsamda, böyle kamulaştırma işlemine konu henüz daha iadesi sağlanmayan veya kamu hizmetine tahsis edilmiş olup da kamulaştırma işlemi yapılmamış olan azınlık malı var mıdır? Bakanlık bu konuda bilgi verebilirse memnun olurum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan, siz mi cevap vereceksiniz?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Veremez miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teklif sahibisiniz, verebilirsiniz ama Adalet Bakanlığından cevap istenildi de onun için.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, 1956 öncesi tanımı yapılan gayrimenkuller azınlıklarla ya da Ermeni vakıfları veya kilise vakıflarıyla ilgili değil çünkü onlarla ilgili “Emval-i Metrûke” adı altında başka bir kanun zaten var. Bununla ilgili, zaten 2016-2017 yıllarında, iadesine ilişkin biz kanun çıkardık.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) – Kamu yararına tahsis edilmiş olabilir.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Kamu hizmetine tahsis edilip edilmemesi önemli değil, bahsettiğiniz kategoriye giren mallarla, gayrimenkullerle ilgili kanun “emvalimetruke” olarak zaten başka bir düzenleme adı altında yapıldığı için, onun tahsis edildiği yer belirlemiyor oradaki tanımı yani o “emvalimetruke” olarak ayrı bir kanunda düzenlendi. Bunlar bahsi geçen kamu hizmetine tahsis edilmiş ancak kendi mevzuatına göre, o zaman 1956’da, ilk İstimlâk Kanunu’ndan önceki dönemde her kurum kendi kamulaştırmasını yapıyordu. Müstakil bir kamulaştırma kanunu olmadığı için kamu hizmetine -her nasılsa- tahsis edilmişse aslında onlarla ilgili genel bir kamulaştırma kanunu 1961

yılındaki. 1956'dan önce, ne olursa olsun, hangi şekilde yapılırsa yapılsın, kamu hizmetine tahsis edilen taşınmazların dava sürecini 1963 yılında tamamlamış olmakla bu kanunda öngörülen düzenleme.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Özkan, bilgilendirme için çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 2 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül

Aydın

İnan Akgün Alp

Kars

İsmail Atakan Ünver

Karaman

Cumhur Uzun

Muğla

Turan Taşkın Özer

İstanbul

Gizem Özcan

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçelerini okutuyorum.

Gerekçe:

Maddeyle 9/10/1956 tarihinden önce el konulan taşınmazların bedeli ödenmeden kamulaştırılmış sayılması, tapularının iptal edilerek kullanan idareler adına tescili sağlanmaya çalışılmaktadır. Düzenleme mülkiyet hakkında aykırılık teşkil edecektir. İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olması hukuk devleti anlayışının zorunlu unsurudur. Bu durum hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Ayrıca, teklifte yer alan bu madde, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde yer almış, Genel Kurul sürecinde bu madde tekliften çıkarılmıştır.

İhtilal döneminde çıkarılan ve büyük hak kayıplarına sebep olan 12/1/1961 tarih ve 10075 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5/1/1961 tarih ve 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine rağmen teklif sahipleri tarafından ısrarla TBMM gündemine getirilmektedir. Teklifin ısrarla yeniden yürürlüğe konulmak istenmesi Anayasa Mahkemesinin kararının tanınmadığı sonucunu ortaya koymaktadır. Vatandaşın taşınmazlarına bedeli ödenmeden el konulmasının hiçbir hukuki izahı bulunmamaktadır. Teklif, bu hâliyle, Anayasa ve hukuk devleti ilkesiyle çelişmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Diğer önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu 14'üncü maddenin teklif edilmesinin hukuki saiklerinden biri olan Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 tarihli, 2021/19 Esas ve 2022/46 Karar sayılı Kararı'nın gerekleri karşılanmamıştır ve Anayasanın 35 ve 153'üncü maddelerine aykırıdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul

edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 187 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 187- Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır. Şu kadar ki; kadın evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Kadının soyadı, kendi soyadı ile önceki kocasının soyadından oluşuyorsa kadın bu soyadlarından sadece birisini evleneceği kocasının soyadının önünde kullanabilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Kunt, buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sabah saat 10.00'da başladık, şu an gece saat 02.00 ve bu dokuzuncu yargı paketinde aslında yıllardır mücadele ettiğimiz, aslında yıllardır kadınların kazanımlarını yok etmek isteyen bir maddeye geldik gece saat 02.00'de. Aslında sabah burada birçok milletvekili bunun üzerine konuşmalarını yaptı, biz şu an aslında maddenin özüne dair birazcık konuşma yapacağız fakat biz beklerdik ki AKP Grubundan yani teklif sahibi olan kişilerden, aslında bunca konuşmaya, bunun üzerine bunca söze karşın belki bu maddeyi tekrardan Anayasa Mahkemesinin getirmiş olduğu şekliyle gündeme getirmelerini. Fakat görebildik mi? Göremedik henüz.

Şimdi, getirmek istediğiniz 15'inci maddede Anayasa Mahkemesi bir karar verdi, dedi ki: “Kadın, kendi soy ismini, evlenmekle birlikte -evlenmeden önceki soy ismini- kullanabilir.” Bunun mevcut çağa göre, 21'inci yüzyıla göre hiçbir sakıncası olmadığını, tam aksine kadın-erkek eşitliği noktasında tam da uygun olabileceğini uzun uzun, sayfalarca anlatmış ve bunun üzerine şunu da eklemiş, demiş ki: “Zaten kişilerin T.C. kimlik numarası var. ‘E-devlet’ denilen bir sistem var, bu sistemden kaynaklı ailede herhangi bir çelişki yaratabilecek, çocuğu olumsuz etkileyebilecek hiçbir şey de olmaz. O yüzden kadın pek tabii ki evlenmekle birlikte evlenmeden önceki soy ismini kullanabilir, isterse eşinin soy ismini alabilir isterse de ikisini birlikte kullanabilir.” Fakat siz ne yapıyorsunuz, siz ne diyorsunuz? “Hayır, hiç kusura bakmayın, kadın, evlenmekle birlikte evlenmeden önceki soy ismini kullanamaz.” diyorsunuz. Peki, bunun gerekçesine neyi koyuyorsunuz? Diyorsunuz ki: “Kadın, evlilikle birlikte bir aile birliği içerisine girecek ve kadın, o aile içerisinde eşinin soy ismini almazsa aile bütünlüğünü bozar.” Gelmişiz 21'inci yüzyıla ve siz hâlen ısrarla bunu ortaya koyuyorsunuz. Neden? Çünkü soyun hâlen erkekten geldiğini iddia ediyorsunuz ve biz bunu ifade edelim. Bakın, burada soyun erkekten devam etmesi... Çünkü siz bu zihniyetle buna bakıyorsunuz; bilimsellikten, gerçeklikten, demokrasiden, eşitlikten tamamen uzak bir hurafe. Bakın, bu tespitli, Mezopotamya’da, Orta Doğu’da yine, soyun binlerce yıl anadan geçtiği tespit edilmiş, yaşanmış, anaerkil toplumlarda bunların tamamı yaşanmış ve hatta ve hatta Alevilikte, Alevilik inancında soyun anadan geldiğine de inanılan bir şey ve çocuğu karnında taşıyan anne, büyüten anne, sütü veren anne ve buna dair de hâlen siz ısrarla diyorsunuz ki: “Hayır, olmaz; sadece ve sadece ataerkil toplumun kodlarında erkekten gelir; erke, soyun devamıdır, erkeğin soy ismini kadın almak zorundadır.” Bu, sadece işte, Orta Doğu’da da değil, yine Türk mitolojisinde de var. Yine, dişi kurt mitosunda da bu var, bilir misiniz bilmem ama bunda da yine analığın, annelikten gelen soyun analıktan devam etmesine dair de aslında birçok durum var fakat siz 21'inci yüzyılda hâlen Türkiye’de kadınlar katledilirken, kadınlar yok edilirken, kadınlar öldürülürken bununla uğraşacağımıza, bununla mücadele edeceğinize, uygulanmayan 6284’le mücadele edeceğinize, yine

İstanbul Sözleşmesi’ni ortadan kaldıran aynı zihniyet, oturmuşsunuz, 134 erk zihniyet imzasını atmış, kadının soy ismine takmışsınız. Size ne ya! Çok net söylüyorum, size ne! Anayasa Mahkemesi kararı ortada, resmî bir şekilde bunu ortaya koymuş; size ne kadının hangi soy ismini kullanacağından? Bunu neye göre revize ediyorsunuz, niye bunda ısrarcı oluyorsunuz? Bunu anlamaya çalışıyoruz.

Bir diğeri ise, biz ne zaman burada bir örnek vermeye çalışsak aslında kadına yönelik şiddetle ilgili “En iyisiyiz.” dediniz ya, İstanbul Sözleşmesi’nde “İlkiz.” dediniz ya, ben şimdi size Avrupa’daki verilerden bahsedeceğim. Bakın, İsviçre’de, Finlandiya’da, Birleşik Krallık’ta kadının evlendikten sonra eşinin soy ismini kullanmasına dair maddeler dahi yok. Diyor ki çok rahat bir şekilde: “İsterseniz eşinizin soy ismini kullanırsınız, isterseniz kendi soy isminizi kullanırsınız, isterseniz ikisini birlikte kullanırsınız.” Bu, mevzubahis dahi edilmiyor fakat biz, gelmişiz burada, hâlen neden... İsrarlı bir şekilde diyorsunuz ki: “Hiç kusura bakmayın vallahi, kazanılmış haklarınız umurumuzda değil. Anayasa’yı zaten takmıyoruz. Siz eşinizin soy ismini kullanmak zorundasınız.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Vekilim, tabii, hepiniz konuşmak istiyorsunuz bu konuda ama...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Bitiriyorum ben.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, bir şey söyleyeceğim ben: Sabahtan beri, tabii, bu konu çok detaylı bir şekilde konuşuldu, hepiniz de söz aldınız. Şimdi, ben Sayın Başkanım da açıklama yaptım, grubumuz bu konuda değerlendirme yapıyor. Bütün eleştirileri dinledik ve bu konuda, Genel Kurula kadar, bütün etki analizleri yapılarak bir noktaya varılacak, onu da belirtmek istiyorum yani değerlendirmeler yapılıyor, bir değişikliğe gitme ihtimali çok yüksek, onu da belirtmek istiyorum.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan. Elbette ki kıymetli bu söylediğiniz yani işte, sabah buraya gelen birçok kıymetli milletvekilinin değerlendirmesi üzerine böyle bir pozisyona geçmek elbette ki kıymetli ama gönül isterdi ki Komisyon da bile biz bunları tartışmayalım, tartışmayalım yani kayıtlara bu söylenenlerin hiçbirisi geçmesin. Çok net -Sayın Özkan’ın teklifi, imzası olduğu için ısrarla size bakarak söylüyorum- bir şekilde diyebilirdiniz: “Ya, evet, sabah bu tartışmaların tamamı yürütüldü; evet, biz de utandık; hakikaten, yaptığımız iş değil. Biz gelmişiz bu yüzyıla, ne yapacağız? Kadının soy ismiyle niye uğraşıyoruz? Başka konularla uğraşalım.” Böyle demenizi beklerdik; o yüzden, hâliyle bunları söylemek zorunda kalıyoruz.

Şimdi, az önce bu örnekleri verdim yani Avrupa’daki bu mevcut uygulamaların tamamını; o yüzden, bunların tamamının da referans alınarak yapılması gerekiyor Sayın Başkan. Eğer grubunuz bununla ilgili yeni bir düzenleme yapacaksa, bunun birçok örneği var, bizler de katkı sunabiliriz. Hatta ve hatta, eğer bu düzenlemeyi yapacaksanız, bire bir Anayasa Mahkemesinin kararını uygulamak yeterli zaten; çok uzun bir işlem de değil bu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – “İstişarede hayır var.” dedik. Zaten saat ondan beri söylenecek her şeyi söylediniz diye düşünüyorum, o katkılar da yaptınız.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Ama Başkanım, söyledik de ne oldu?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ama tabii, konuşmak isteyenlere tabii ki söz vereceğim.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, söyledik de ne oldu? Tamam, söyledik. Tamam, “Söylediğiniz şey kıymetsiz.” demiyorum ama şu an, madem öyleyse, çok rahat bir şekilde... Ya, bir önerge yazmak ne? On dakikamızı almıyor bizim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Hayır, kurumlardan görüş alınıp etki analizleri yapılacak -ben açıklama da yaptım- ondan sonra Genel Kurula kadar bu konu değerlendirilecek.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Tamam.

Son olarak şunu ifade edelim: Aslında -Sayın Başkan, sizi tenzih ediyorum, lütfen alınmayın- bu söylediğinize elbette ki inanmak istiyorum yani gerçekliği de vardır, siz söylediğiniz için buna inanırım ama şu da bir gerçek: Sekizinci yargı paketinde gelecekti bu. Anayasa Mahkemesi karar vermişti bununla ilgili. Dokuz ay geçmesine rağmen... On beş ay geçti, sekizinci yargı paketinde de getiremediniz yani bu, Anayasa'nın vermiş olduğu kararın hakkını getiremediniz. Şimdi, o yüzden, ertelendikçe kadın haklarının, bu anlamda mücadele eden örgütlerin, bizlerin artık tahammülü de kalmıyor. Çok net: Anayasa Mahkemesi kararı vermiş, kadın örgütleri yıllarca mücadele etmiş; pek tabii ki bununla ilgili derhâl, bir an önce karar verilmesi gerekiyor. O yüzden, tüm, aslında, bu belirttiğimiz hususlar da dikkate alınarak bu kanun maddesinin Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar doğrultusunda düzeltilerek tekrardan, bir an önce işleme konulmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Kunt.

Sayın Gökçen, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Öncelikle, açıklamalarınız için teşekkür ederiz.

Şimdi saat ikiye on geçiyor, çok uzun saatlerdir bir çalışma içindeyiz. Keşke, hiç Anayasa'ya aykırı, Anayasa Mahkemesi kararları açısından bu kadar tartışmalı bir düzenleme baştan gelmemiş olsaydı hatta Anayasa Mahkemesi kararı verildiğinde, Meclise o süre verildiğinde belki daha önce toplansaydık belki çok daha kolay bir şekilde halledilebilecek ve eşitlikçi bir düzenlemenin hayata geçmesi mümkün olabilirdi.

Ben, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekillerimizin, Meclis Başkan Vekilimizin ve Adalet Komisyonu üyesi milletvekillerimizin ortak imzasıyla arkadaşlarımla Komisyonunuza, Başkanlığınıza sunmuş olduğu önergeden bahsetmek istiyorum sürece katkı yapmak adına. Biz burada “kadının soyadı” olarak bu başlığın taşınmasını değil “eşlerin soyadı” olarak bunun değerlendirilmesini, meseleye aile soyadı olarak, aile adı olarak bakmayı öneriyoruz çünkü böyle yaptığımız zaman kadın ve erkek arasında herhangi bir ayrım olmayacak ve burada bir seçeneği ailenin kendisine, kadının kendisine, erkeğin kendisine tanıma fırsatımız olacak. Bu yüzden biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak iki seçenek sunalım diyoruz ailelere. Birincisi, eşler kendi soyadlarını, evlenmeden önceki soyadlarını koruyabilsinler evlendikten sonra. İkinci seçenek ise eşlerden biri diğerinin soyadını aile soyadı olarak alabilir ve kullanabilir ama eğer birinin soyadı tercih edilecekse kendi soyadını da bunun önünde kullanabilsin, böyle bir imkân, iki seçenekli bir imkanı biz ailenin iki ferdine de eşlere sunabilmeliyiz diye düşünüyoruz Cumhuriyet Halk Partisi olarak. Aynı şekilde ikinci seçenek tercih edilirse biraz önce söylediğim gibi kendi evlenmeden önceki soyadını da bu aile soyadının önünde eşlerden hangisi olacaksa onun kullanabilmesine imkân tanımak gerektiğini düşünüyoruz. Şimdi bu kadar uzun saatlerde bir tartışma yapıldı ama bunun sonucunda eğer şu anda bu Komisyonunda ya da Genel Kurulda sizlerin burada sözleri, şu saate kadar yapılan tartışmalar, bizlerin burada söyledikleri ve yarın öbür gün de Genel Kurulda söylediklerimiz, kullandığımız oylar tarihe not olarak düşülecek. Dolayısıyla yıllara yayılan bir kadın mücadelesinden, bir eşitlik mücadelesinden bahsediyoruz. O yüzden hepimizin Anayasa'ya uyma yükümlülüğü olduğu gibi kadın mücadelesinin de seslerini duyma gibi bir borcumuz var, bunu hatırlatmak istiyorum.

Son olarak, tekrar etmemek adına 1-2 ek yapacağım; uygulamadaki sorunları anlatmak adına, bahsetmek adına kısaca. Ben de bu sorunu yaşayanlardan birisiyim. Birincisi, biz burada şu anki uygulamada Türk vatandaşı ile yabancıyla evlenen Türk vatandaşı arasında bir ayrım yapmış oluyoruz çünkü yabancıyla evlenen Türk vatandaşı olduğunda Türk'le evlenen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı

farklı uygulamalara tabi tutuluyor şu anda. Mesela bir kadın Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, yabancı bir erkekle evlendiği zaman kendi soyadını terk etmek zorunda değil veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bir erkek, yabancı bir kadınla evlendiği zaman soyadını o kadına verememekte. Şimdi, böyle bir dayatma yokken başkaları arasında biz kendi vatandaşımıza bu dayatmayı yapmış oluyoruz; burada bir çifte standart var, ileride yapacağımız düzenleme her neyse bunu dikkate alarak bir düzenleme yapılması lazım. İkincisi, mevcut durumda her kadın Anayasa Mahkemesi kararına, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına rağmen teker teker dava açmak zorunda kalıyor. Bu aslında çok basitçe nüfus müdürlüğüne verilecek bir dilekçeyle çözülebilecek bir mesele, bunun dikkat alınması lazım ve tekrar tekrar soyad değişikliklerinde, pasaportlarda, kimliklerde, nüfus müdürlüklerinde hatta Türkiye Büyük Millet Meclisinin idaresinde bu işin nasıl karşılanacağı benzer bir standarda, tek bir standarda tabi değil. O yüzden, bunu, tek bir standartta herkesin ne yapacağını, bu durum karşısında nasıl davranacağını, evrak işlerinin nasıl yürüyeceğini, bankada işlerin nasıl yürüyeceğini herkesin biliyor olması lazım fakat bu hâlâ sağlanmış değil ve aynı şekilde bu kanun eğer bu hâliyle geçmiş olsaydı yani artık değişebilme ihtimalinden bahsediyorsunuz ama önümüze gelen hâliyle eğer geçerse şöyle bir ikili durum ortaya çıkacak: Bugüne kadar davaları açmış ve kazanmış kadınlar var dolayısıyla evlenmekle birlikte kendi soyadıyla hayatına devam eden kadınlar var ve bu kanunu geriye yürütemeyeceğimize göre o kadınlar kendi soyadlarıyla devam edecekler ama şimdi evlenen kadınlar bundan sonra kendi soyadlarını koruyamayacaklar yalnızca kendi soyadlarını kullanmak istiyorlarsa.

Şimdi, bu bir emeklilik kanunu değil, bir sigorta kanunu değil yani bir yıla göre tabi olursunuz, başka bir yıla tabi olanlar bambaşka uygulamayla karşılaşırlar; bu öyle bir konu değil, bu gerçekten kişinin kendisiyle ilgili bir konu, kimliğiyle ilgili bir konu. Dolayısıyla yapılacak olan herhangi bir düzenlemede -ki bir an önce eşitlikçi bir düzenleme yapılması gerektiğine inanıyoruz- uygulamadaki bu sorunların da dikkate alınması gerektiğini saygılarımızla ifade ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Ben bu konunun zaten temel hak ve özgürlüklere ait olduğunu düşünüyorum. O yüzden, dediğim gibi, Genel Kurula kadar en uzlaşmacı ve uygun bir şekilde yeniden değiştirilmesinin düşünüldüğünü söylüyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Komisyon Başkanımız ihsasireyde bulunmaya başladı, hayırlısı olsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Özcan.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, saat 02.15 oldu ve gerçekten pek çok kadını ve tüm eşitliğe inanan bireyleri ilgilendiren 15’inci maddeyi konuşuyoruz. Öncelikle ifade etmeliyim, şu ana kadar yapılan tartışmalar neticesinde bu konuyu değerlendireceğinizi, önerileri dikkate alacağınızı belirtmeniz bizleri son derece memnun etti. Bunlara katkı sunması bakımından birkaç değerlendirme yapmak istiyorum çünkü ben genelinde konuşurken maddeler üzerinde konuşacağımı ayrıca belirterek bu konuya girmemiştim ve sizlerin, teklif sahibinin bu konudaki görüşlerine de bir cevap mahiyetinde olması bakımından birkaç hususa değineceğim.

Öncelikle bu konuyu iki yönden ele almak gerekiyor, bir usul yönünden ve bir de esas yönünden.

Şimdi, usul yönünden baktığımız zaman Anayasa Mahkemesi bir karar verdi. Ne kararı verdi? Bu düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırı olduğundan bahsederek bu gerekçenin karşılanması bakımından burada bir yasama faaliyetinin yapılması gerektiğini söyledi ve bunu getirdi, dokuz aylık bir süre verdi. Bu sürenin geçmesine de binaen üstünden zaman geçti, kamuoyunda tartışıldı ve nihayetinde

bugün karşımıza geldi fakat şu anki metnin de Anayasa Mahkemesinin gereklerini yine karşılamadığını görüyoruz. Biz şimdi burada öncelikle şuna karar vereceğiz, iki şeye karar vereceğiz: Ya Anayasa'ya bağlılıkla ettiğimiz yeminin arkasında durarak Anayasa Mahkemesinin ihlal gerekçelerini de karşılar nitelikte burada bir düzenleme yapacağız, etkin bir yasama faaliyeti göstererek buna uygun şekilde bir kanun çıkaracağız ve hep birlikte bunu oylayacağız Mecliste ya da artık bir anayasasızlaştırma sürecine giden bu sürece de yine bir yapı taşı döşemiş olacağız ve Anayasa Mahkemesinin verdiği kararı dikkate almayan bu yeni önümüze gelen teklifle ilgili konuyu değerlendireceğiz. Elbette ki bizim burada istediğimiz, Anayasa Mahkemesinin ihlal gerekçelerinin karşılanması.

Şimdi, burada bizim üzerinde durmamız gereken en önemli nokta şu: Esas bakımından baktığımızda teklif sahibinin gerekçesinde “gelenek” kavramına ve “aile” kavramına atıfta bulunuluyor. Kadınlara yönelik ne zaman bir hakla ilgili konu olsa her zaman “aile” kavramına atıfta bulunularak bir yasama kurnazlığı yapılarak kanun mevcut hâlden daha da geriye getirilmek suretiyle ne yazık ki önümüze geliyor. Ben dilerdim ki bugün bu şekilde gelmemiş olsun çünkü kadınlar kendi soyadlarını kullanabilmek için dava açma cihetine gitmek durumunda kalıyorlar, dava yüküyle karşı karşıya kalıyorlar, bu gerçekten eşitlik ilkesine aykırı.

Şimdi, diğer bir konu aile Türk toplumunun temeli ve eşler arasındaki eşitliğe dayanıyor, bunda hiçbir beis yok. Aile kurumunu güçlendirelim hep birlikte, bununla ilgili hiçbir sorun yok. Peki, biz ne zaman aile oluyoruz? Bize aile cüzdanı eş olduğumuz zaman veriliyor yani kişilerin çocuk sahibi olup olmama özgürlüğü de var. Yine, burada kanun teklifinin imza sahibi vekilimizin ifade ettiği, şuna değiniyor: Çocuğun üstün yararının korunması ve psikolojik olarak bu anlamda negatif etkilenebileceği... Yani biraz önce bahsettiğiniz konularda “aile” kavramı, “gelenek”, “çocuğun üstün yararı” kavramlarına atıfta bulunuldu burada yapılan tartışmalarda -değilse düzeltilabilir- yapılan konuşmalarda diğer vekillerimizin de. Ben de şunu ifade etmek istiyorum: Yani zaten “aile” kavramı böyle oluşuyor, eşitliğe dayanıyor ve bunu korumak istiyorsak bunun yolu da eşler arasındaki mutlak eşitliği sağlamak yani bir soybağı diğer soybağından üstün tutulamaz, kesinlikle hak ve özgürlükler çerçevesinde bunun değerlendirilmesi gerekiyor.

Yine, aynı şekilde bir diğer hususa daha vurgu yapmak istiyorum burada. Kadın sırf cinsiyeti nedeniyle böyle ayrımcı bir uygulamayla karşı karşıya kalmamalı. Şayet bir Türk toplum geleneği olduğundan bahsediliyorsa -gelenek nedir, zaten alışlagelmiş, zaman içerisinde oluşmuş şeylerdir- bırakalım bu hakkı kadın kendi kullansın özgür bir şekilde, zaten şayet böyle bir geleneğin olduğu iddiası varsa bunu herhangi bir yasal koruma zırhıyla devam ettirmenize ihtiyaç kalmayacaktır, istediği soyadını kullanabilir. Bunu özgürlükçü bir şekilde değerlendirebiliriz, kadınlar buna kendisi karar verebilir, istediği soyadını kullanabilir, bunda hiçbir sorun olmaz ama bir dayatmaya geçtiği vakit, önüne bir zorluk çıkarılmasına geldiği vakit çok büyük sorunlar çıkıyor.

Yine, çocukla ilgili etki analizlerinin yapılmasından bahsedilmişti, tekrara düşmemesi bakımından ona da değinmiyorum.

Yine, aynı zamanda bunlara ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlarla beraber Eşitlik İçin Kadın Platformu 28 Ocak 2024 itibarıyla bir bildiri de yayınladı ve soyadı hakkının mutlak kişilik hakkı olarak kadınlar tarafından da müstakil olarak kullanılması gerektiğini ifade etti. O nedenle, bugün bu anlattığımız gerekçeler neticesinde bu eşitliği sağlamamız gerektiğini hepimiz söylüyoruz, bu konuda hemfikir olduğumuza inanıyorum. Her iki kişiden biri isek hem temsiliyette hem diğer konularda hem de her alanda burada, bu salonda olan herkesin kadın-erkek eşitliğine inandığını var sayarak bu teklifle ilgili olumlu düzenlemeleri yapacaklarına olan inancımla bir kez daha hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Şimdi, Sayın Özbudun, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sırayla gitmiyor muyuz Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, önce Komisyon üyesi milletvekillerimize ondan sonra vereceğim size söz.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tamam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şu anda 12 Temmuz ve sabah 02.30'u geçiyor. Biz 11 Temmuz saat 10.00'da başladığımız çalışmalarımızı hâlâ sürdürüyoruz. Ama sadece biz burada yorulmuyoruz, aynı zamanda Türkiye'deki kadınların gözü ve kulağı burada, sosyal medya hesaplarımızdan bizi takip ediyorlar, burada varacağımız sonucu yakından izliyorlar. Dolayısıyla uzlaşacağımız sonuç, aslında şu anda bizlerle birlikte yorulmakta olan bütün kadınları da ilgilendiriyor.

Biliyorsunuz, kanunun geneli üzerine yaptığım konuşmada ben çerçeveyi çizmiştim ama konunun önem taşıması nedeniyle bir kez daha üzerinde duracağım. Aslında biz bunu niçin tartışıyoruz? Çünkü daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu yönde verdiği karar var ve o karar Türkiye Cumhuriyeti devleti bakımından bağlayıcı ama aynı zamanda Anayasa Mahkemesinin Medeni Kanun'un konuyu düzenleyen 187'nci maddesini iptal eden bir kararı var ve bu karar da Anayasa'mızın 153'üncü maddesi gereğince bağlayıcı, bağlayıcılığı da anayasa koyucu tarafından çok açık ve net bir şekilde ifade edilmiş; bütün devlet organlarının ismi zikredilmek suretiyle Anayasa Mahkemesi kararları kesindir, yasama yürütme ve yargı organlarını ve idari makamları bağlar biçiminde. Hâliyle bu karar bizi de bağlıyor. Biz bu kararın dışında bir yasama yetkisi kullanamayız. Zaten Anayasa'mızın "Anayasa'nın üstünlüğü" ilkesini düzenleyen hükmü de bütün devlet organlarının adını tek tek zikretmek suretiyle Anayasa hükümlerinin bağlayıcı olduğunu söylüyor ve kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz diyor.

O hâlde, biz burada ne yapmak durumundayız? Anayasa Mahkemesinin kararını ve o karardaki gerekçeyi dikkate alan bir yasama faaliyeti yapmak mecburiyetindeyiz. Eğer bunu yapmazsak o takdirde Anayasa'nın pek çok hükmünü ihlal etmiş olacağız.

Şimdi, bütün bunları neden söylüyoruz çünkü bizi izleyen kadınların hepsi hukukçu olmayabilirler, o nedenle açıklamalarımı detaylı hâle getiriyorum. Aslında paketin 15'inci maddesiyle getirilen düzenleme Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükmün küçük sözcük oyunları yapılmak suretiyle tekrarı niteliğinde. Böyle bir tutum ise demin bahsettiğim Anayasa hükümlerine aykırılık yanında, bakınız, bu teklifi hazırlayanların gerekçede kullandıkları ifadeler de aykırı. Genel gerekçede şu ifadelere yer verilmiş: Devlete ve hukuka güven ilkesinin güçlendirilmesi amacıyla bu teklifin hazırlandığı söylenmiş. Peki, nedir devlete ve hukuka güven ilkesi? Bu ilke, her şeyden önce hukukun üstünlüğüne riayet edilmesini emrediyor. Yani hukuk devletin gerektirdiği bütün unsurlara sadakati gerektiriyor ve aynı zamanda Venedik Komisyonunun raporlarında açıkça ifade edildiği gibi, kesinleşmiş yargı kararlarına uygun davranma mükellefiyetini ifade ediyor. Bu nedenle, eğer biz bu yargı paketinin içerdiği 15'inci maddeyi kabul edecek olursak, biz tabii kabul etmiyoruz ama teklifi getirenler, bunu ille de kabul etmeyi dayatacak olurlarsa kendi yazdıkları gerekçeyi de ihlal etmiş olacaklar ve o zaman nasıl bir anlam doğacak biliyor musunuz? O gerekçelerin hepsi sanki halkı kandırmak amacıyla, bir laf kalabalığı şeklinde ifade edildiği izlenimini verecek. Ben değerli milletvekillerinin böyle bir tutum içine gireceklerini hiç düşünmüyorum. Bu, olsa olsa, bence konuyu biraz daha dikkatli düşünmeleri gerektiğini gösteren bir açıklama biçiminde kabul edilsin istiyorum.

Nihayet bir hususa daha değinmek istiyorum: Anayasa'mızın 14'üncü maddesi temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılması yasağını düzenliyor ve biz bu maddenin ikinci fıkrasına odaklanacak olursak oradaki ifadeler devlet organ ve makamlarının da yetkilerini, temel hak ve hürriyetleri Anayasa'da emredilenin ötesinde, sınırlayacak biçimde kullanamayacaklarını emrediyor. Buradan çıkan sonuç nedir? Eğer bu 15'inci madde getirildiği biçimiyle burada, Komisyon'da kabul edilirse ve aynı zamanda Genel Kurul'da kabul edilirse, o takdirde Türkiye Cumhuriyeti devletinin yasama organı, yasama yetkisini kötüye kullanmış olacak, Anayasa'nın 14'üncü maddesini ihlal etmiş olacak. Ben, böyle bir sonuca imza atılacağını düşünmek istemiyorum ve sizin sözleriniz bize umut verdi. Umarım, bunu uzlaşmayla metinden çıkarırız veya Anayasa Mahkemesi kararının gereği olan bir formülle kabul ederiz.

Bir son nokta, aslında Türkiye Büyük Millet Meclisi bu düzenlemeyi 28 Ocak 2024'ten önce yapmalıydı çünkü Anayasa Mahkemesi kararı 28 Ocak 2024'te yürürlüğe girdi. Yani o tarihten bu yana aslında hukuk sistemimizde bir boşluk var. Meclisimiz gecikmiş olarak yetkisini kullanıyor ama bir de buna kötüye kullanma unsuru eklenmesin istiyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum ve bizi izleyen bütün kadınlarımızı ve yurttaşlarımızı da saygıyla selamlıyorum. Merak etmesinler diyorum, buradan onları memnun edecek bir karar mutlaka çıkacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özbudun.

Şimdi Sayın Erdan... Pardon, sırada siz varsınız Sayın Uzun.

Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ya, burada bari kadınlara bırakın, bu konuyu bari bırakın.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Yok, yok.

Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben aslında bunun eşitlikler üzerinden yürütülmesi gereken bir değerlendirme olması nedeniyle söz aldım. Farklı bir cinsiyetin bu konuya eşitlikçi bakabildiğinin bilinmesini istedim. O nedenle ifade etmek istiyorum.

Bununla ilgili çok sayıda açıklama yapıldı ve bu açıklamaların her birinin, kendi açısından, hem sosyolojik hem mukayeseli hukuktaki yerleri ortaya konuldu ve hepsi de yüzde yüz doğru. Bizim gündemimize ise, bu teklife girmesinin sebebi ise Anayasa Mahkemesinin iptal kararıydı. Anayasa Mahkemesi iptal kararında “eşitlik” ilkesine aykırı bularak Anayasa'mızın ilgili maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılığı nedeniyle bu düzenlemenin iptaline karar verdi.

Biz hukukçular olarak -burada ağırlığımız hukukçu hatta tamamımız hukukçu- buna uyarken düzenlemenin eski metinde yer alan “Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır ancak evlendirme memuruna” ve devam eden kısmını, teklif edilende “Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır. Şu kadar ki; kadın evlendirme” ve devam eden şekilde düzenlediğimizde bu düzenlemeyi, Anayasa Mahkemesinin “eşitlik” ilkesine aykırı bularak iptal ettiği bir hükmün düzenlemesini doğru anladığımız ve bu nedenle onu giderecek şekilde yaptığımızı iddia edebilecek durumda mıyız? Bunu asla kabul etmek mümkün değil yani bir kelimenin değişmesiyle eşitliğin nasıl sağlandığını açıklamak gerçekten imkânsız. Ben teklif metnine baktım, teklif metninde 112 erkek vekil arkadaşımızın imzası, 22 de kadın vekil arkadaşımızın imzası var. Burada, kadınlarla ilgili bu konuda kadın arkadaşlarımızın, kadın vekillerimizin, teklife imza atan kadın vekillerimizin bu konuda gerçekten yeterli ve tatmin oldukları bir düzenleme olduğuna inanarak imza attıkları konusunda gerçekten tereddüde düştüm. Çünkü bu hüküm onların eşitlikçi bir yaklaşımla değerlendirilmesini doğrudan ilgilendiren bir hükümdü ve buna yönelik olarak yaptığımız çalışmada grubumuz adına önerdiğimiz “Evlenen eşler kendi evlilik

öncesi soyadlarını kullanmaya devam etmek -bu kısmı, eşitlikle ilgili kısmı tamamen karşıladığı gibi- içlerinden birinin soyadını aile adı olarak kullanmak konusunda seçim hakkına sahiptir.” demek suretiyle konunun düzenlenmesinin gerek iptallere gerekse Anayasa’mızdaki hükümlere son derece uygun olduğunu düşünüyor ve bu konuda çıkacak uzlaşmanın bu hükmü de esas alan bir değerlendirmeye ortaya konulmasını beklediğimizi sadece hukukçu olmanın bir de bunu gerektirdiğini düşünerek ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yavuz Gözgeç, buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sayın Başkanım, tabii, ben burada kendi görüşlerimi beyan edeceğim, öncelikle onu söyleyeyim, belki farklı düzenlemeler olabilir. Özellikle Anayasa’nın 41’inci maddesine göre “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar.” yani bizim anlayışımızda aile millî ve manevî değerlerin taşıyıcısı, tarihsel ve toplumsal bilincin aktarılmasında köprü vazifesi gören, yerine ikamesi mümkün olmayan önemli bir müessese. Burada birlik, beraberlik duygusu, aidiyet duygusu, hayat arkadaşlığı, problemlerle daha etkin başa çıkmanın sağlanması yönleriyle aslında aile kurumunun sağlıklı olması toplumun da sağlıklı olması anlamına geliyor. Tabii, aile kurumu küresel değişimler, dönüşümler, birtakım toplumsal sorunların çeşitlenmesiyle de aslında ciddi tehdit ve risklerle de karşı karşıya kalıyor. Özellikle küresel eğilimler, kültürel değerlerdeki aşınmalar, küresel cinsiyetsizleştirme projeleri, aile ve evlilik kurumunu hedef alan zararlı akımlar ve bireyselleşme, ailenin karşılaştığı riskli konulardan bir tanesi.

Tabii, bu aile bağlarının zayıflaması ailenin yakın çevresiyle, toplumla kurduğu bağların da zayıflamasına, nesiller arası etkileşimin azalmasına ve insanın yalnızlaşmasına da aslında sebep oluyor. Yani kuşaklar arası kültürel kimliğin, deneyim ve değerlerin aktarılmasını olumlu buluyorum. Tabii, aile bireylerinin aslında bu noktada aynı soyadına sahip olmalarının aile bağlarını korumak suretiyle ailenin toplumsal işlevini yerine getirmesine de katkı sağlayacağını düşünüyorum. Mesela, şimdi, az önce aslında sizin söylediğiniz şey, aileyi temsil eden ortak bir soyadının olmasını anlamlı buluyorum. Bu kadının soyadı da olabilir, erkeğin soyadı da olabilir. Neden gelenekten bahsediyoruz? Bugüne kadar erkeğin soyadıyla gelmiş, nasıl bir düzenleme yapmışız? Onun önünde kızkılık soyadını da kullanma hakkını getirmişiz. Belki burada biraz espri olacak ama mesela benim soyadım “Yavuz Gözgeç”. “Yavuz” babamdan gelen bir soy isim, nihayetinde bir erkekten gelen soy isim; eşim “Gözgeç” bir erkekten gelen soy isim. Yani 2 erkekten gelen soy isim arasında bir tercih gibi bir durum oluyor aslında bu bahsettiğimiz. Yani şimdi ben şöyle düşünüyorum: Kadın, erkek, çocuk hem bir birey hem de ailenin bir parçası. Bir yandan birey olma hakkımız var ama bir yandan da aidiyet duygusu, aidiyet ihtiyacı hissediyoruz. Yani biz kadınız, anneyiz, eşiz, ablayız, kardeşiz, çocuğuz ama ben olarak da biz kalmayı başarabilmeyi de önemli görüyorum. Bir aile kurumunu da sanki bir ticari şirket gibi görmenin de çok doğru olmadığı düşüncesindeyim. Çünkü bir ömrü birlikte paylaşıyorsunuz, sevdiğiniz bir insanla berabersiniz. Yani Yavuz Gözgeç, benim soy ismimle beraber onun soy ismini taşımanın gerçekten o ailevi bağlarımızı daha kuvvetlendirdiğini düşünüyorum. Açıkçası, çünkü kadın ve erkeğin, evet, eşler arasında eşitlik var ama biz aynı değiliz yani kadın-erkek bire bir aynı değil, hem fizyolojik farklılıklarımız var hem psikolojik farklılıklarımız var. Bu noktada, çocukların hem anneye hem babaya ihtiyacı var. Biz o yüzden tek ebeveynli ailelerin aslında çok da sağlıklı olmadığını da düşünüyoruz çünkü psikologlar da bunu söylüyor; çocuk anneye de vakit geçirmeli, babayla da vakit geçirmeli

çünkü her ikisinin de ona vereceği şeyler var. Biz aslında sağlıklı ailenin toplumdaki birçok sorunun oluşmasını önleyici bir rolü olacağına da inanıyoruz çünkü bizim en güçlü yanımız aile yapımız.

“Kadını aileye hapsedme” gibi tabirler kullanıldı, bunu da kabul etmiyorum yani kadın ve aile birbirlerinin alternatifi değil. Size bir akademik araştırmadan bahsetmek istiyorum: “Kültür taşıyıcısı olarak Türk ailesinden örnekler” diye yapılan bir araştırma psikoloji bölümünden. Orada mesela, Bulgaristan’da “Türklerin Bulgarlaştırılması” çalışmalarında Bulgarlaştırılmayan Türklerin yani bu asimileden kurtulanların aslında başarısız kılınmasında en önemli faktörün Türk aile düzeni olduğu ifade edilmiş yani ailenin kültür taşıyıcısı rolüyle bu kültürünü aktarmasının millî özelliklerin korunmasında Türk aile düzeninin çok önemli bir etki olduğu ifade edilmiş.

Yine bu araştırmada, aile yapısının yeni şartlara göre değişime uğramasına rağmen çekirdek ailenin yine de geniş aile bireyleriyle, akrabalarıyla ilişkilerin devam ettiği... Yani bizde, evet, çekirdek bir aile var ama eşimizin ailesiyle de kendi ailemizle de dayıyla da teyzeyle de bir arada yaşamasak bile ilişkilerimiz devam ediyor yani bizim yapımızda böyle bir sağlam çekirdek ağı diyebileceğimiz bir ilişkisi var. Bunu niye anlatıyorum ben? Aslında soyadı da aileyi temsil eden bir unsur. Az önce dediğim gibi, bu, kadının soyadı da olabilir, erkeğin soyadı da olabilir ancak bugüne kadar kocanın soyadıyla temsil edilme süregelmiş, biz buna bir uygulama getirmişiz. Hayır, kadın kızkılık soyadını da kocasının soyadı yanında kullanabiliyor. Yani burada aile birliğinin korunması, nüfus kayıtlarının düzenli tutulması, soyadının kuşaktan kuşağa geçmesi, birtakım kamu düzeni gerekleri var. Aslında burada kişisel haklar ile kamu düzeni gerekleri arasında bir denge kurma çalışması var. Aslında Anayasa Mahkemesi kararında da 6 tane muhalefet şerhi var yani bir karar var ama 6 tane de muhalefet şerhi var. Yani kadının kendi soyadını kullanması, kocanın farklı soyadı kullanması, belki daha sonra çocuğun farklı soyadı kullanması; bunların ailenin birlik ruhuna aykırı olduğu düşüncesindeyim. Aslında daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin soyadı kullanımıyla ilgili bir kararı da var. Özel hayatın ve aile hayatının korunması ilkesi kapsamında inceliyor soyadı kullanımıyla ilgili başvuruları. O kararda şöyle diyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; nüfusun eksiksiz ve doğru olarak kaydedilmesi, aile haklarının istikrarına verilen önem, kişisel kimlik saptaması veya belli bir ismi taşıyanların belli bir aileyle bağlantılarının kurulabilmesi gibi kamu yararının gerekleri uyarınca soyadı değiştirme imkânına yasal sınırlamalar getirilebileceği, yasa koyucunun da bu sınırlamaları kendi devletiyle ilgili tarihi ve siyasal yapısına bağlı kalarak seçmesinde takdir hakkı bulunduğunu belirtiyor. Yani soyadıyla ilgili bir düzenleme yapılmasının direkt kişisel hakka müdahale olmadığını...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Hangi karar ama?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Onu yine, bilahare bildiririm size. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin soyadıyla ilgili bir kararı ama daha sonra bulayım.

Şimdi, şunu da söyleyeyim: Bir kadının kızkılık soyadını tek başına kullanmayıp eşinin soyadıyla beraber kullanması ya da kullanmamasını sanki kadınların hayatın her alanında etkin olmasının önünde engelmış gibi, kadınların kazanımlarını ortadan kaldırıyormuş gibi ortaya konulmasını ve bugüne kadar bizim kadınlarla ilgili, aileyle ilgili, erkeklerle, çocuklarla ilgili yaptığımız özgürleştirici düzenlemelerin yok sayılmasını da doğrusu yanlış buluyorum.

Özellikle şunu söylemek istiyorum: Kadınları eğitim hakkından, çalışma hakkından mahrum bırakan yasakları bizler kaldırdık. Yine, aslında tüm kadınlara hiçbir ayrımcılığa maruz kalmaksızın seçilme hakkını yine biz getirdik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bari “bir kısım kadınlar” deyin.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – “Bir kısım kadınlar” demiyorum, öyle bir ayrılış... Bak, şu

an ayrımcı bir yaklaşım, ayrımcı bir yaklaşım... Ben diyorum ki...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Böyle bir şey olabilir mi yani? Bu ayrımı siz yapıyorsunuz ama.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bak, şu sözü kullanıyorum. Bak, hayır...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Biz verdik seçme ve seçilme hakkını” deyip...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ama bakın Sibel Hanım, cümlemi dinler misiniz? Cümlemdedir ki...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sibel Hanım, sizin dediğiniz bir kısım kadınlara seçilme hakkı veriyordu. Tüm kadınlara, doğru söylüyor, bak doğru söylüyor, AK PARTİ tüm kadınlara seçilme hakkı verdi.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Hayır, lütfen, ben cümlemi şöyle kullanıyorum, diyorum ki: Tüm kadınlar hiçbir ayrımcılığa maruz kalmaksızın seçilme hakkını seksen bir yıl sonra AK PARTİ’yle kazandı, bu bir gerçek ve ben bunu söylüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Arkadaşlar, yıl 2024, Şanlıurfa’da kadınlar oy kullanamıyor hâlâ. Yıl 2024 bakın, seçimlerde Urfa’da kadınlar oy kullanamıyor.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Yine, biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesinin başörtüsüne dair kararları gerekçe gösterilerek başörtülü kadınlara ikinci sınıf bir rol biçildi, “Siz kamusal alanda olamazsınız.” dendi ve özellikle o zaman kadın haklarından bahsedenler bunları hararetle savundu. Bunu da söylemek istiyorum.

Yine, biz aslında neler yaptık? Bugüne kadar kadın girişimcilere destekler, kadın istihdamının artışı için çalışma hayatında yapılan düzenlemeler. Bunları niye söylüyorum? Yani çünkü kadınlarla ilgili biz bir şey yapmıyoruz gibi sabahtan beri öyle bir ifade var, o yüzden. Bugün eğer kadın istihdamındaki artıştan, sanatta, sporda kadınların başarılarından, mühendis kızlardan bahsediyorsak bu hayata geçirdiğimiz kadın politikaları sayesinde. Biz kadınları politikalarımızın merkezine alıyoruz. Bugün bakın kırsal alanda, mahallede kadın kooperatifleri kurulsun, kadınlar üretsinsin diye ciddi hibe destekleri veriyoruz.

Yine, kadın ve çocuk bence hassas konular ve burada iki anlayış var; birincisi, kadınlar üzerinden, çocuklar üzerinden, samimiyseniz -sizi kastetmiyorum -genelde kendilerine yol açmak isteyenler yani bir kadını ya da çocuğu... “Bu konuları kullanalım, siyaseten kendimize biz yol açalım.” Diğer bir anlayış ki bu anlayış da “Kadınların önündeki engelleri kaldıralım, kadınlara yol açalım.” Yani burada iki anlayıştan doğru olanın da “Kadınların önündeki engelleri kaldıralım ve onlara yol açalım.” anlayışı olduğunu düşünüyorum.

Biz yine ne yaptık? Mağdurun kadın olmasını tek başına ağırlaştırıcı sebep saydık, bu çok radikal bir düzenleme yani mağdur kadına tek başına bu, ağırlaştırıcı sebep için yeterli. Bu düzenlemeyi biz yaptık yine.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Mağdur olarak kalırsa evet, genelde öldürüyorlar.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Kalmasın, o ayrı bir şey, ben yasal düzenlemeyi söylüyorum.

Yine, boşanmış eşe karşı işlenen şiddet suçunun da ağırlaştırılmış suç kapsamına alınmasını, ısrarlı takip fiilinin suç sayılmasını...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Biz yaptık.” diyerek kadın mücadelesini yok sayıyorsunuz. Bir kadının kullanmaması gereken cümleler.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Yani şunu, bak, biz yaptık... Sibel Hanım, bunları...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Mücadele olmadı, mücadele olmadan mı yaptınız?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Mücadele olmadı demiyorum yani biz AK PARTİ...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Biz yaptık.” derken...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ama neden diyorum bunu? “AK PARTİ Hükûmeti olarak siz kadın politikalarından yana değilsiniz, kadını dışlıyorsunuz, kadını eve hapsediyorsunuz.” dediği için söylüyorum.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Bizim söylemlerimizde yok.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sizi demiyorum ama sabahtan beri bu tür şeyler söylendi, ben de AK PARTİ Hükûmeti olarak, Cumhur İttifakı’yla beraber hangi düzenlemeleri hayata geçirdik, onu söylüyorum.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Bunların hepsi cumhuriyetin kazanımı, siz de bu cumhuriyetin bir iktidarısınız, bu yönüyle doğru.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bunu tartışmıyoruz, ben şunu söylüyorum... Bu ayrı bir konu. Ben diyorum ki neler yaptık, onu anlatıyorum.

Yine, kadına karşı kasten yaralama suçunu, tutuklamayı gerektiren katalog suç kapsamına aldık.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sizin idarenizdeki cumhuriyetin yaptıklarını da biliyoruz biz 28 Şubatta.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Kadınların siyasette, eğitimde, çalışma hayatında var olması için önündeki engelleri kaldırdık.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Bu söylediğimi niye kötü anladınız? Cumhuriyetin kazanımları güzel bir şey işte.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bir şey demiyorum ben, anlatıyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sizin idarenizdeki cumhuriyetin yaptıklarını da biliyoruz biz yani.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu kininiz bir bitmedi ya, bu kininiz bir bitmedi ya!

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ne yapmışlar! Allah aşkına ne yapmışlar ya!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kininiz bir bitmedi ya!

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Başkanım, devam etmek istiyorum.

Yine, KADES uygulaması ödül alan bir uygulama.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – “Cumhuriyetin kazanımları” dememden mi rahatsız oldunuz?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Gizem Hanım, devam etmek istiyorum, lütfen, evet.

Yine KADES uygulaması ödül alan bir uygulama. Şiddet mağduru kadınlara ücretsiz avukat verilmesi, GAMER, Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi, bunlar yani hayata geçirdiğimiz somut adımlardan birkaçı. Birçok...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Olacak tabii bunlar doğal olarak.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Olacak ayrı bir konu yani “Hiçbir şey yapmadınız.”a demek istiyorum yani.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Keşke bir erkek söyleseydi bunları.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Yine dün -dün diyorum artık- Meral Hanım buraya geldi,

bize “faşist” dedi, “beceriksiz” dedi, hakaret etti, kadın haklarından bahsetti. Şimdi ben soruyorum, bu konuyu buraya getiriyorum tabii: Şimdi PKK’nın katlettiği kadınlarla ilgili bir söz var mı? Yok. 22 yaşında Aybüke Öğretmen, 25 yaşında Nurcan Karakaya, 31 yaşında Mizgin Doğru, canlı bomba olarak kullanılan kadın teröristi engellemek isterken şehit olan 4 çocuk annesi Hatice Belgin; bunları katleden PKK terör örgütünü lanetliyorlar mı? Bırakın lanetlemeyi “PKK bir terör örgütü; kadınları, kız çocuklarını katlediyor.” deme cesaretini gösteriyorlar mı? Hayır, şimdi tüm insanlığı hedef alan bu en kapsamlı şiddet hareketiyle mücadeleye dair de Meral Hanım tek bir söz etmedi. Burada olmadığı için... Tabii, onunla ilgili söylüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bunun kadının soyadıyla ilgisi ne? Ben o bağlamı kuramadım ya.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sizin konuşmalarınızın ilgisi neyse o kadar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Vallahi kuramadım, özür diliyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sizinkileri de biz hiç kuramıyoruz. Şanlıurfa’nın elektriğinden başlıyorsunuz, gidiyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben bir şey demedim, kuramadım; özür dilerim, kadının soyadıla bunun bağlantısını kuramadım.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sonuç olarak, kadın, kadınları hedef alıyor. Yani sonuç olarak şunu ifade etmek istiyorum: Biz kadını ve aileyi birbirinin alternatifi görmüyoruz. Uyuşturucuyla mücadelenin de istismarla mücadelenin de şiddetle mücadelenin de ancak sağlıklı, huzurlu, güçlü bağların olduğu, kişinin kendisini yalnız hissetmediği; dayanışmanın, iletişimin olduğu aileyle mümkün olacağına inanıyoruz. Yani birçok sorunun aslında önleyici tedbiri; güçlü, sağlıklı aileden geçer diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Emine Hanım, bir soru sorabilir miyim müsaade ederseniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir dakika; öyle bir usul yok ki.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Neyse, susma hakkımı da kullanırım, sorabilir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Keşke hiç konuşmasaydınız.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ne kadar ayıp bir şey Sibel Hanım, ne demek “Hiç konuşmayın.”

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Vallahi, yani...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Yani siz sabahtan beri... Bak, şimdi, bu ne kadar haksız bir davranış. Sabahtan beri konuşuyorsunuz, ben konuşma hakkını kullanıyorum...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Niye konuştunuz?” demiyorum da bir kadın olarak biraz ayrımcı konuşma yaptığınızı düşünüyorum.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Hayır, ne dediniz? “Keşke hiç konuşmasaydınız.” Böyle bir şey olabilir mi ya!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yoksa “Niye konuştunuz?” demiyorum yani.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ne kadar ayıp bir şey!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Karşılıklı konuşmayalım.

Teşekkür ediyorum.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Emine Hanım, ağzınıza sağlık.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Nerede temel hak, nerede özgürlük? Ayıp bir şey yani çok ayıp! Saygı sınırlarını aşan, ayıp bir şey yani! Yani nerede özgürlük var? Kadın konuşuyor, kadın diyor ki “Konuşmasaydın.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Sevda Hanım, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi ben önce bir üzüntümü söyleyerek başlamak istiyorum: Ben Anayasa Komisyonu üyesiyim; evet, Adalet Komisyonu üyesi değilim ama saat ondan beri de burada bekliyorum, geneli üzerinde de kısa bir konuşma yaptım, bu maddede konuşmak için bekliyorum. Ya, burada, Komisyon üyesi olmayan arkadaşların varlığından rahatsızlığın bize hissettirilmesinden dolayı ben çok üzgünüm açıkçası. Hatta hani “Siz konuşur giderseniz, biz sabaha kadar buradayız.” söylemlerine de üzüldüğümü belirtmek isterim, tutanağa da geçsin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Erdan Kılıç, şimdi, geleneklere göre, Komisyonun çalışma usulüne göre ilk önce Komisyon üyesi milletvekillerimize söz veriyoruz.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Onun sizinle ilgisi yok; Başkanım, size teşekkür ederim, çok adil yönetiyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani baştan beri bu uygulamayı yaptık.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Yo, yo; Başkanım, yanlış anladınız, şöyle: Size teşekkür ederiz...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sanki hani beklettik gibi bir şey söz konusu oldu da.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Hayır, hayır; öyle değil, yanlış anlaşıldı, şöyle: Geneli üzerinde hepimiz konuşma yaptık, birkaç saat önce de böyle bir söylem geçtiği için vekil arkadaşlardan; sizinle ilgili değil. Tüm söz haklarını olabildiğince fazla kullandırınız, teşekkür ediyorum.

İkinci bir teşekkürüm de hem milletvekili arkadaşlarıma hem de buradaki Türkiye Büyük Millet Meclisindeki emekçi arkadaşlarımıza. Gerçekten onlar da çok yoruldu. Ayrıca, uzman arkadaşlarımıza, burada emek veren herkese çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Biz de teşekkür ediyoruz.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Şimdi, hakikaten çelişkili bir durum yaşıyoruz. Konuşulan, kadının soyadı, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluyla bu kararı aldırın kadınlar, Anayasa Mahkemesinin iptal kararını almasına yol açan kadınlar, Anayasa Mahkemesinin aldığı kararın ardından kendi soyadını kullanmak için gidip nüfus müdürlüklerine sıra bekleyen kadınlar ama gelip bakarsanız ki karar vericiler sonuçta erkekler hatta bu sunumu yapan bile bir erkek. Yani hakikaten yaman bir çelişki bu konu. Az önce Cumhurbaşkanı de biz o yüzden biraz şakayla da takılmış olduk. Bu içler acısı bir durum.

Şimdi, az önceki konuşmalarda... Bir kere o kadar cinsiyetçi şeyler var ki yasada yani şu “kızlık soyadı” nedir ya? Böyle bir cinsiyetçi söylem olabilir mi? “Kızlık soyadı.” “İlk soyadı” olabilir, başka bir şey bulunabilir. Şimdi, benim soyadım Erdan Kılıç; Erdan benim ilk soyadım, babamdan gelen soyadım. O da nasıl olmuş? Hani hep soy bağı konuşuluyor ya, aslında büyüklerimizin soyadı Erdem, bir nüfus memuru -o dönem elektronik yok- Erdan yazmış; sülalenin yarısı Erdan, yarısı Erdem. Erdan’ı 44 yaşına kadar anlatmaya çalıştım her yerde; “Erdal” yazarlar, “Erden” yazarlar, “Erdam” yazarlar, “Erdem” yazarlar; anlatmaktan dilimde tüy bitti. Beş altı yıllık avukatım, evlenmeye karar verdim

eşimle, soyadı Kılıç; Sevda Erdan Kılıç. Önce bir “Ya, ben bu Erdan olayından, bu olaydan aslında bir kurtulayım mı?” diye düşündüm hakikaten çünkü o kadar çok sorun yaşıyorsunuz ki kurumlarda. Sonra, bir düşündüm; beş altı yıllık avukatım, müvekkillerim “Sevda Erdan” diye tanıyor, Cumhuriyet Halk Partisinde gençlik kollarında 18 yaşından beri siyaset yapıyorum, siyaset camiası beni “Sevda Erdan” diye tanıyor. Dedim ki: Sevda Erdan Kılıç. Ben evlenirken bunu yaşıyorum, bunu hissediyorum ve düşünüyorum ama mesela Cahit Özkan da avukat, bunu düşünmek zorunda değil. İşte, asıl eşitsizlik bu değil mi? O neden düşünmek zorunda değil de ben soyadımı düşünmek zorundayım? Bunu konuşmak durumunda kaldım. Bu kendimden bir örnek.

Başkanım, çok da uzatmak istemiyorum, bu az önceki söyleminiz... Ama bir örnek hakikaten, Gökçe Başkanımız da yeni yaşadı, yeni evlendi, büyük bir ihtimalle o da bu sorunu yaşayacak. Şimdi, az önceki söyleminizden dolayı gerçekten umutlandık bir düzenlemeye gidileceğine ilişkin. Dün KEFEK’te de konuştuk, orada da Cahit Başkan’a sordum, dedim ki ülkede bir sürü bu kadar sorun varken, kadın yoksulluğu, kadın cinayetleri ve bu yargı paketi de geçecekken, bu yargı paketinin üstünde sadece kadın soyadı üzerinde Anayasa Mahkemesi kararına uymayarak bu maddeyi getirip neden ülkenin gündemine yine kadınları koydunuz? Ya, “Bunun kime faydası var?” dedim. Anayasa Mahkemesi kararına uygun bir düzenleme olsaydı şu anda bunları konuşmuyor olacaktık. O yüzden, hakikaten yani bunu, bu komisyonları biz uzatmıyoruz, bu gündemi biz yaratmıyoruz durup dururken. Anayasa Mahkemesi kararına uygun bir şey gelseydi şimdi geçip gitmişti bu madde, çoktan geçip gitmişti. O yüzden, Başkanım, az önce söylediklerinizden mutlu oldum, biz de takipçisi olacağız, Komisyondaki arkadaşlarımız da gerçekten takipçisi.

Bu saate kadar tekrardan emek veren herkese çok teşekkür ediyorum ama bir konu daha var, onu da söyleyip kapatacağım: Kütük meselesi. Ya, ben eşimin hemşehrisi olmak zorunda mıyım? Zorunda değilim yani. Ben evlenirken soyadım değişiyor, kütüğüm değişiyor. Ya, kaçınıcı yüzyıldayız? T.C. numarası var, bir tuşa basıyorsunuz, soyağacınız çıkıyor. Ya, ben eşimin hemşehrisi olmak zorunda mıyım? 26 yaşına kadar hiç görmediğim Kütahya -babam Kütahyalı ama Eskişehir’de büyümüş, ben de Eskişehir’de doğdum- kütüğüne kayıtlıydım. Ondan sonra görmediğim Erzincan kütüğüne kayıtlıyım. Ya, ben hemşehrisi olmak zorunda mıyım eşimin? Ben eşit olmak istiyorum, bütün mücadelemiz de bu.

Ben, bu saate kadar hem burada çabalayan arkadaşlarıma hem dışarıda buradan çıkacak kararı merak eden arkadaşlarıma sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. Genel Kurulda da takip edeceğiz, umarım tüm kadınlar adına güzel bir karar alarak bu yasama dönemini kapatırız diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Gizem Hanım, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Çok teşekkür ediyorum.

İkinci kere söz aldım ama çok kısa bahsedeceğim. Ben özellikle şunu vurgulamak istedim, biraz önce bir konuşma üzerinden tartışma oldu: Şimdi, gerçekten birbirimizi anlamakta aslında güçlük çektiğimizi hissediyorum. Yani benim ya da muhalefet grubunun her söylediği söylem yanlış algılanabiliyor. Aslında burada...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Tam tersi de olabiliyor.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Ya da tam tersi de olabiliyor.

Yani bence burada bunu anlamak ve gerçekten karşıdaki kişinin ne hissettiğini ve ne söylemek istediğini anlamamız çok önemli ki ortak bir şey çıkarabilelim burada.

Şimdi şunu ifade edeceğim, konuşmasında dedi hatip Emine Vekilim: “Hassas konular bu aile ve kadın konusu.” İşte, biz tam şunu söylemek istiyoruz: Biz bir şeyi ne kadar hassaslaştırırsak aslında sorun o kadar büyüyor, biliyor musunuz? Biz hassas olsun istemiyoruz, normal olsun istiyoruz, normal bir şekilde, olması gereken şekilde gitsin.

İkincisi: Bahsettikleriniz cumhuriyetin kazanımları dedim, seçme ve seçilme hakkı. Bahsettikleriniz, bunların hepsi güzel konular, cumhuriyetin kazanımları. Yani bu söylemimde rahatsız edici ne olabilir? Çok doğal bir şey. Biz hepimiz bugün yüce Meclisimizde Türkiye Cumhuriyeti’nin milletvekilleri olarak görev yapıyoruz.

Üçüncüsü de şunu ifade etmeliyim: Kadın gerçekten çok büyük bir mağduriyet yaşıyor. Olaya buradan bakmamız lazım, anlayabilmek lazım. Defalarca -biraz önce Sevdâ Vekil de ifade etti- kimlik değiştirmek zorunda kalıyor. Boşandığı zaman öyle, evlendiği zaman öyle. Yani tüm bunların hepsini, bu yükü kadın yükleniyor ama bir cins, erkek, o da evleniyor, boşanıyor ama onun hayatında hiçbir şey değişmiyor. Yani en azından bu eşitsizliğin giderilmesi gerekiyor, olaya bu pencereden bakmak lazım. “‘Aile’ kavramı, yüzyıllardır olan gelenek hâline gelmiş.” diyorsunuz. Yani bir soyadının değişmesiyle mi bozulacak? Bunu bu kadar basite indirgemek de bence doğru değil. Ona yüklediğimiz atıfla, ona yüklediği anlamla, biz bu anlamda o anlamla çelişmiş oluyoruz. O yüzden, bence olayları biraz bu açıdan değerlendirmek lazım, kadınlarla da bu anlamda empati yapmak lazım diye düşünüyorum ve bu minvalde bakarak, bunun özgür bırakılarak değerlendirilmesini istiyorum.

Bir de şöyle bir şey var: Neyi bir şeye rağmen yaparsanız orada başarısız oluyorsunuz. Doğaya rağmen bir şey yaptığınız zaman, gördük depremde binalarda yaşadığımız sıkıntıyı. İnsana rağmen, kadınlara rağmen de lütfen bu teklifi, bu metni bu şekilde geçirmeyin; rica ediyorum, kadınların eşitliğine rağmen bunu yapmayın. Ben bu konuda hassasiyet göstereceğinize inanıyorum.

Saygılar sunuyorum.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi, Emine Hanım’ın deminki konuşmaları üzerine söz almak istedim. Kendisinin haklı olduğu bir konu var, maalesef Türkiye çok uzun yıllarını başörtüsünden kaynaklanan yasaklarla mücadeleye vakfetti. Dolayısıyla o noktada Emine Hanım’ın kırılganlığının haklı olduğunun altını çizmek istiyorum ve ben bir üniversite öğretim üyesi olarak meslek hayatım boyunca öğrencilerim arasında böyle bir ayrımcılık yapmadım, hep onların bu hakkını savundum. Hiçbir zaman bir kadın öğrenci din hürriyeti ile eğitim hürriyeti arasında seçme yapmak zorunda bırakılmamalı. Aynı şekilde, bir kadın din hürriyeti ile çalışma hakkı arasında seçme yapmaya zorlanmamalı çünkü erkeklerin böyle bir zorunlu tabloları yok. O nedenle, kırılganlığımız haklı, bunun altını çizmek istiyorum. Bu ayrılıkları bırakalım, bence uzlaşarak kadın haklarını hep birlikte güçlendirelim. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Türkiye’de izlenen politikalar kadın hakları odaklı olmuştur, seçme ve seçilme hakkı 1934’te tanınmıştır ama siz kendi açınızdan haklısınız çünkü kanunen tanınan bu hakkı başörtülü kadınlar çok daha sonra kullanabilecek pozisyona gelmişlerdir ama bu ayrılıkları, bu kırılganlıkları sürdürürsek sorunlarımızı da çözme imkânını bulamayız. Bundan sonrası için bence kadınlar olarak beraber mücadele edelim.

Benim çok sıkıntı yaşadığım bir tablo var. Bakın, Anayasa Mahkemesi 15 üyeden oluşuyor, içinde 1 kadın yok. Yüksek Seçim Kurulu, içinde 1 kadın yok. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 12 üyesi, 13 üyesinden sadece 2’si kadın yani biz Parlamentoda temsil imkânı bulmuş kadınlar ama Türkiye’nin bu önemli organlarında da kadınların temsil edilebilmesi için birlikte mücadele edebiliriz. Dolayısıyla

kadın haklarını hep birlikte güçlendirebiliriz.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Değerli Hocam.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, vallahi kendimi yıllar öncesinde aynen Rosa Parks’ın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sabahın üçü olduğunun farkında mıyız?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, hangi tür baskı yaparsanız yapın bu baskıya gelmeyeceğim. Ha, oraya kadar geri gitmeyeceğim. Geçen gün beni biri aradı da... Gerçekten hani Rosa Parks’ın o otobüse oturduğu zamanlara kadar gittim, geldim Allah’tan hemen; merak etmeyin. Dolayısıyla nasıl o duruşuyla daha sonra bir...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Rosa Parks’ı bilmeyenler olabilir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi, Google falan var, herkes baksın.

Hatta köleliğe kadar gidebiliriz, hani çok geç zamanlar değil yani bu dünya üzerinde kölelik vardı, köleliğin ortadan kalkması, daha sonra, işte o Rosa Parks’ın otobüste beyazlara ayrılan yere oturmuş olmasıyla başlattığı o mücadele daha sonra da bunun -sadece onun değil ama diğerlerinin bile- Martin Luther King’le birlikte Medeni Haklar Kanunu’nun kabulüyle sonuçlandı. Şimdi, niye bunu söylüyorum? Ya, gelmişiz, gelmişiz o yıllardan sonra bugün neyi tartışıyoruz? 97 yılında... İnan Vekilim 34’e kadar gitti yani Soyadı Kanunu’nun kabulüne kadar gitti. Ondan önce, tabii, bu ülkede acaba aile birliktelikleri yok muydu? Hani şimdi “Aileler, kadın eşinin soyadını, erkeğin soyadını almadığı zaman parçalanacak, bölünecek, çocuğun cinsiyeti belli olmayacak.” diyoruz ya, 34 yılından önce bu ülkede bunlar mı oluyordu? Yani Soyadı Kanunu bu gerçekçeyle mi kabul edilmişti? Şimdi, o 37/4’e gitti, başka açıdan baktı ama ben de 14/5/1997 tarihli tutanağı aldım geldim. Aynı, tarih yine tekrerrr etmiş. O zaman da Sayın Oya Araslı demiş, “Türk Kanunu Medenisinin 153’üncü maddesinin birinci fıkrası evlenmeyle kadının kocasının soyadını alacağını bildirmektedir. Bu hüküm, kadınlar açısından büyük rahatsızlıklara neden olmuştur çünkü soyadı kişiliğinin bir parçasıdır. Evlenmeyle kocasının soyadını almak ve evleninceye kadar taşıdığı soyadını bırakmak zorunda kalan kadın kendisini, kişiliğinin bir parçasını terk etmiş konumda görmekte ve bundan büyük üzüntü duymaktadır.” 1997’de konuşulan konu... Nasıl bir ağırlıkla da burada tartışılmış? Daha sonra, yine, Refah Partisinden arkadaşlar var, “Bu da yeterli değil, hakları daha da genişletilmelidir.” diyor Refah Partisindeki milletvekili, şimdi bulamayabilirim. Sonra, Hikmet Sami Türk, “Kadın-erkek eşitliği sorunu gerek kamu hukuku gerekse özel hukuk alanında kadını erkekle eşit haklara kavuşturma mücadelesi biçiminde ortaya çıkmıştır.” demişler ve gerçekten çok kaliteli bir yasama tartışmasını burada yürütmüşlerdir. Bizimse bugün burada yürüttüğümüz yasama tartışması: “Biz bunun önüne ‘ama’ mı koyalım, ‘ancak’ tı, şimdi şu kadarkini getirelim ve tekrar bunu Anayasa Mahkemesi kararını da yerine getirmiş olarak kabul edelim.”

Başkanım, biz niye bu... Az önce tartışmada vardı, 1997 tarihli tartışmada, orada da öteki soyadının, kızlık soyadının da kullanılması yönünde yani 187’nci maddenin getirilmesine ilişkin tartışma yürütülmüş. Niye bizim için yani kadınlar için bu önemli? Erkekler için önemli değil mi? Sizin için de önemli soyadı, bizim için de. Niye? Çünkü kişi doğmakla edindiği ad ve soyadıyla maddi ve manevi varlığa sahip oluyor. Onu da tercih etme durumunda değiliz ama doğduğumuz anda bu bizde var. Dolayısıyla bu bizim maddi ve manevi varlığımız. Soyadı kadının kimliği hâline gelmiş oluyor. Bunu isterse... Milletvekilim eşinin soyadını almış, ben direkt eşimin soyadını aldım, kendi soyadını da alarak devam etmiş. Şimdi, bu açıdan baktığımız zaman, ben daha mı aileye düşkün oluyorum, soyun

devamına düşkün oluyorum da sayın milletvekili tam tersi mi? Yok. Böyle soyadının kabulü şekilleri üzerinden bir tartışma yürütürsek bu doğru bir tartışma olmaz.

Şimdi, Sayın Başkanım, hep diyoruz ya, eşiği kaybedip -tövbe yani, biraz şey oluyor ama- tekrar bulmamız gibi bir şey oluyor. Siz dediniz ki... “Tövbe” demeyeyim de, neyse...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Biz anladık, biz anladık.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Anladınız siz.

Şimdi, şöyle bir şey var; siz dediniz ki: “Büyük umutlarla bugün -bu akşam, bu gece, bu sabah neyse döndük güne- uzlaşarak bu maddeyi değiştirebileceğimiz umudu taşıyorduk”. Yani Adalet Komisyonundan böyle bir değişikliğin çıkacağını umuyordum ama sizin sözleriniz bunun Genel Kurulda olacağı yönünde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bunu bir müjde olarak kabul etmemi beklememenizi diliyorum. Yani bunu açıkçası ben biraz şöyle de görüyorum: Demokles’in kılıcı başınızda, gelecek tepkiye göre mi yapılacak? Bu çok basit, az önce hemen iki dakikada Sayın Cumhuriyet Vekili yaptı bu değişikliği. Eminim sizin elinize de yasal anlamda tartışılan bir metin gelmiştir. Niye bu sabah bunu biz çıkartmıyoruz hâlâ anlamış değilim.

Sayın Başkanım, şimdi, az önce de başlangıç genel hükümlerde söyledim, tekrar söyleyeyim: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de -sayın vekil de söyledi- Yargıtay 7. Hukuk Dairesi de sadece eşitlik açısından bakmadı, ayrımcılığı da vurguladı ve ayrımcılıkta da sadece cinsiyet temelli bir ayrımcılık yapılması durumunda başka şekilde bir düzenleme yapıp yapılmamayı dikkate alıyor “Haklar açısından bir toplumsal menfaat varsa, bir kişilik hakkı menfaati varsa bu aradaki dengeyi ben nasıl koruyabilirim; bu yükümlülüğü yani toplumsal menfaatin yürütülmesi yükümlülüğünü sadece bir tarafa yüklemek durumunda mıyım?” diye bakıyor. Diyor ki: “Hayır, sadece kadına bu yükümlülüğü yüklerseniz bu, eşitlik ilkesine de aykırıdır, ayrımcılık ilkesine de aykırıdır.” Dolayısıyla en az bizim kadar hem Anayasa Mahkemesi hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hem Yargıtay 7. Hukuk Genel Kurulu geniş boyutla baktı ve irdeledi bu olayı. O nedenle, burada gerçekten kadın mücadelesinin ürünü olarak Anayasa Mahkemesinin iptali vardır. Bakın, Sayın Cahit Bey özellikle hep söylüyor; evet, 1998, 2011, 2013 yıllarında aksi kararlar var ama hukuk değişkendir, hukuk talebe göre değişir, gelişir ve güzel olan da bu zaten. Dolayısıyla hâkimlerimiz de değişmişler, gelişmişler ve taleplere uygun bir bakış açısına sahip olmuşlar. Dolayısıyla yine söyledim, söylüyorum, bize yasama organı olarak düşen görev, aile hukukunda çatışmaya yol açacak maddeleri zorla tutmak değil tam tersi, aile içindeki barışı artıracak alternatif yöntemleri ortaya koymaktır ki bunu yapabiliyoruz yani Amerika’yı yeniden keşfetmeye gerek yok; nasıl yapılacağı belli, iki dakikada bunu yapabiliriz. Dolayısıyla şimdi, önümüze koyduğunuz -hepimizin değişeceği umudunu taşıdığı ama bu sabah burada anladım ki yapamayacağız- bu şekilde bir maddenin yine söylüyorum, kadınların yıllarca vermiş olduğu kadın mücadelesinin önünü kesen bir sonuç buradan çıkacak. Bunu kabul etmemiz mümkün değil yani eğer Genel Kurula siz bunu yine bir lütuf olarak götürecekseniz bilin ki dışarıda hiçbir kadın bunu lütuf olarak görmüyor. O nedenle, yine söylüyorum, buradayken yapabiliriz, yapmalıyız, Genel Kurula bırakmanız Adalet Komisyonunun bizzat kendisinin Anayasa’ya aykırı bir yasayı burada kabul etmiş olmasına yol açacaktır ki bu, Adalet Komisyonunun itibarını da zedeleyecek bir duruma yol açacaktır.

Sayın Başkanım, sabahın bu saatinde sizin bakışlarınızdan anlıyorum ama şunu söylemek istiyoruz: Bunu savunduğumuz için, bunu talep ettiğimiz için aileyi küçümsemediğimiz, aile ilişkilerine inanmadığımız şeklinde bir yorumu da asla kabul etmiyoruz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Tam tersini de kabul edin, biz de kadını dışlayan, savunmayan olmuyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Elbette ki, elbet birçoğunuzun zaten öyle olmadığını biliyorum ama az önce de belki tartışmaya sebep olan husus, hep baştan söylüyoruz, aslında kadınlarla ilgili söylemleri yaptığımız zaman hep “Kadın, kadın olsun.” diyoruz ama önemli olan, tabii, sadece fiziken kadın olmak değil, aynı zamanda kadın bakış açısına sahip erkeklerle de dayanışmamızın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İnsani bir sorun, insanlık sorunu.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Yani burada kadın da olsak, erkek de olsak önemli olan, bu noktada kadın bakış açısıyla bir düzenleme yapabilmemizdir. Bunu da ben -hâlâ bu çok önemli- Komisyonun yapabilecek bir hukuki temele sahip olduğunu düşünüyorum. Şimdi, bunu yapmazsanız ne karar vermiş olacak bu çok önemli Adalet Komisyonumuz? Anayasa’nın 2, 6, 10, 17, 20, 41, 90, 153’üncü maddesine; Anayasa başlangıç bölümüne, AİHS Ek-7 Protokolü madde 5’e, Yargıtay Genel Kurul kararına, Anayasa Mahkemesi kararına, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına, Anayasa’nın 17’nci maddesine ve benim şu anda hatırlamadığım ama 12’nci maddesine aykırı bir yasayı buradan çıkaracaksınız. Umarım böyle bir yasanın çıkarılması ayıbını üstlenmezsiniz ve buradan başka bir şekilde çıkar.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Kunt, buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kayıtlara geçmesi açısından söz aldım, çok kısa.

Sayın Gözgeç, Meral Vekilin kendilerine, gruplarına karşı bir hakaret ettiğinden bahsetti fakat aramızda daha önce hâkimlik yapan, yanılmıyorsam bürokrat kürsülerinden arkadaşlar da var. “Faşist” demek Türk Dil Kurumuna göre aslında baskıcı anlamına geliyor. Aynen, biz de mevcut AKP iktidarının baskıcı ve otoriter olduğunu düşünüyoruz, o yüzden bu bir hakaret değil. Bir diğeri ise “Beceriksiz.” dedi. Yine, “beceriksiz” kelimesi de bir hakaret değil. Ne demek Türk Dil Kurumuna göre “beceriksiz” kelimesi: “Usta olmayan, maharetsiz.” O yüzden bunların hiçbirisi hakaret kapsamında değil. Kendi görüşünü ifade ederken pek tabii, biz her yerde “faşist” kavramını da yani “baskıcı” kavramını da “beceriksiz” kavramını da “maharetli olmayan” kavramını da konuşuyoruz. Ayrıca devamında ise her zaman olduğu gibi bizim ortaya koymuş olduğumuz tezlerle karşılık verilmediği zaman en güzel cevap DEM grubuna “terörö” “terörö” “terörö” çünkü ortaya konulacak başka bir argüman yok. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ben sizi dinledim, bakın, söz aldım, öyle cevap verdim sizi şey yapmamak açısından.

O yüzden hani bunu doğru bulmadığımızı tekrardan ifade ediyoruz. Biz burada DEM PARTİ Grubu olarak kendi görüşümüzü ifade ettik net bir şekilde. Siz de bunca kadın burada bunları ifade etmesine rağmen yine kalcınız, dediniz ki: “Kadının ancak en...” Yani ailenin en iyi olabilmesi için yine kadını oraya koydunuz. Bu da sizin takdiriniz fakat biz bu söylemi de kabul etmiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Sayın Tanal, kısa ve net bir şekilde, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, burada, değerli arkadaşlar, gözden kaçırdığınız başka bir husus daha var soyadıyla ilgili, çok önemli bir konu. Anne-baba boşanıyor, çocuğun velayeti anneye veriliyor. Çocuk okula gittiği zaman çocuğun velisi anne ve travma yaşıyor. Nasıl bir travma

yaşanıyor? Çocuk soruyor anneye: “Anne benim soyadım niye senin soyadın değil?” Velayet annede, çocuk velisi anne. Okula götürüyor, işe... Boşanmış babası. Yani bu aile travmasını nasıl çözeceksiniz?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Annesinin soyadını alırsa anne ayrı, baba ayrı, travmanın daha büyüğünü yaşamayacak mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Anlamadım, konuyu anlamadım.

Ben bir anlatayım size...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Kadın kendi soyadını taşıyacak, erkek kendi soyadını taşıyacak; dediğiniz yerden hareket edersek...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Velayet kimdeyse...

Şimdi, bakın, arkadaşlar, sorunu başka mecraya değil... (Gürültüler)

Bakın, Çocuk Koruma Kanunu’na göre siz velayeti eğer çocuk menfaati... Yani çocuğu anneye vermekte kamu yararı, kamu menfaati, kamu çıkarı varsa, çocuğun üstün menfaati varsa ne yapıyoruz biz? Çocuğu anneye verdik. Çocuğu mademki anneye verdiğimizde bırakın da o çocuğun soyadı kullanmasını, anneye birlikte ise annenin soyadını kullansın. Ne yapıyorsunuz siz? Diyorsunuz ki: “Efendim, sen babanın soyadını kullanacaksın.” Ya, arkadaş, bu çocuk ne yapıyor, biliyor musunuz? Çocuk arkadaşlarla oyun oynadığı zaman yani aynı apartmanda “Senin annenin soyadı bu, senin soyadın bu, sen kimsin, baban kim?” diyor. Yani bu travma büyük bir travma arkadaşlar yani değinilmeyen bu konuyu da düzenlemekte fayda var. Yani burada ben sabahleyin söz aldığım da kanun tekliflerimin arasında böyle bir kanun teklifi de vardı. Yani burada bu kanunun birleştirilmesi gerçekten kamu yararı, kamu düzeni açısından faydalı olur; bir.

İkincisi; getirilen bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin iptaliyle ilgili o hükmü karşılamıyor, o hükmün aynısı tekrarlanıp yine getirilmiş durumda. Bu, bir insan hakkıdır, bunu kabul etmek lazım; insan hakkı ihlali var, Anayasa’ya aykırı. Anayasa’nın 12’nci maddesi açık ve net, diyor ki: “Herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.” Soyadı, kişiliğine bağlı bir hak değil midir? Kadın ne yapıyor? Kadın evlenmeden önce ehliyetini almışsa, diplomasını almışsa, avukatlık ruhsatını almışsa, eczane ruhsatını almışsa, efendim, doçent olmuşsa, profesör olmuşsa, sonradan evlendiyse sil baştan bunların hepsini değiştiriyor; yazık günah ya, yapmayın bu işi arkadaşlar, bırakın yani kadın hangi soyadını kullanıyorsa kullansın.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Erkeğe de verelim o hakkı canım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Türkiye Cumhuriyeti devleti kadının soyadını kullanmasıyla yıkılacak mı ya? Arkadaşlar, eğer kadının menfaatini düşünüyorsanız... Ben, Şanlıurfa Milletvekiliyim, 1934 yılında bu ülkede kadına seçilme hakkı verildi, 2024 yılında Şanlıurfa’nın kırsal kesiminde kadın oy kullanamıyor ya, arkadaşlar ya!

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – “Eksik” diyorlar ya hâlâ.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Oy kullanamıyor, bir gerçeği size söylüyorum. Yani gelin, bunu düzeltin; gelin, bunu düzenleyin. Onun için, benim sizden ricam, kadınların... Mesela, mevsimlik tarım işçisi kadınlarımız şu anda tarlada, o kadın niye tarlada? Oradaki kadının hakkı ihlal ediliyor, çocuğun hakkı ihlal ediliyor, barınma hakkı ihlal ediliyor, beslenme hakkı ihlal ediliyor, beslenme hakkı ihlal ediliyor; o kadının koşullarını düzeltin. Yani, sizin soyadını düzeltmenizle daha doğrusu erkeğin soyadına bağlamakla kadın mutlu mu oldu, kadın huzurlu mu oldu? Vallahi, bu şekilde boşanmaları da artıracaksınız yani geçimsizlik nedenini kanun koyucu yaratacak ya! Bırakın yani soyadını bugüne kadar sorun yapan aileler oldu mu? Olmadı.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Zaten yüzde 3,6...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Nasıl?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, erkeğin kendi soyadını kullanan bütün Avrupa ülkelerine...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ya, şimdi, biliyoruz, Sayın Başkanımız eve gittiği zaman hanımefendiye derse hanımefendi acaba ne diyecek? “Sana ne benim soyadımdan, ne olacak, kullanayım.” diyecek.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yüzde 13’ü tek kullanıyor Avrupa ülkelerinin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani, netice itibarıyla mevcut olan bu yeni teklif Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği önceki hükmün aynısıdır, bir değişiklik getirilmemiştir, Anayasa’ya aykırıdır.

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Barolar Birliği temsilcimiz, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Başkanım.

Genel Kurula kadar yeni bir yasal düzenleme hazırlığı içinde olacağınız için daha da kısalttım konuşmamı, hızlı hızlı ifade etmek isterim.

İsim ve soyadı hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı, devredilemez, vazgeçilemez bir hak. O nedenle, özel hayatın korunması kapsamında, özel hayata saygı hakkı kapsamında da korunuyor. Madde 17, kişinin maddi ve manevi gelişimini sağlama yükümlülüğü devletin söz konusu... Anayasa madde 41 ve 10’u sadece anarak geçiyorum. Kadına evlendiğinde kendi soyadını tek başına kullanma olanağı verilmemesi ve başta Anayasa Mahkemesi kararı kapsamında seçenekler de sunulmuyor olması hem eşitlik ilkesine hem de ayrımcılık yasağına aykırı bulunmuş. Mevcut ve getirilmesi öngörülen kanun teklifinde de kadına gerçek bir seçim hakkı verilmediği görülmektedir. Öyle ki kadın evlenmeden önceki soyadını evlendiği zaman kullanmak isterse bunun tek şartı, gerek iptal edilen hükümde gerekse şu anda karşımızda olan hükümde, evleneceği kişinin soyadının önünde kullanması ihtimali ama aslında bu ne doğuruyor, bir de o taraftan bakmanızı istemiştin. Bu, aslında kadının erkekten, kocadan farklı olarak kendi mahrem hayatına, özel hayatına ilişkin evlilik kurumuna dâhil olduğunu beyan etmek zorunluluğunu getiriyor ama bunu koca yapmak durumunda değil.

Bu açıklamadan sonra bizim önerimiz zaten şöyleydi Sayın Başkan: Madde metninin tekliften çekilerek İsviçre Medeni Kanunu’nun 160’ıncı ve 119’uncu maddelerini özellikle değerlendirmek suretiyle yeni bir yasal düzenleme yapılmasıydı. Bu, Sayın Tanal Vekilimin de... Madde 173’te kadının boşanmadan sonraki durumunu düzenleyen maddeyle ilgili maddelerle -İsviçre Medeni Kanunu, sanırım 119’du- onlarla birlikte bakılırsa bütüncül olarak bence sorunun çözümü sağlanır.

Teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Haklıyım değil mi üstadım?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ AVUKAT SERAY ŞENFER - Biz de öyle düşünüştük Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben o zaman bu konuyla bağlantılı bilimsel bir anım var, ona anlatabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Cahit Bey, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Tabii, 38 maddeden müteşekkil bir kanun ve tabii, bütün bu kanun da 15'inci madde çerçevesinde değerlendirildi ve tabii, diğer maddelerin de çok ehemmiyetli yönleri olmasına rağmen bu madde üzerinden de şahsıma karşı da çok değerlendirme yapıldı. Oysaki bugün cuma. Dün görüşmelere başladık, ondan önceki gün de KEFEK'teki toplantıya ben katıldım. Teklif sahibi olarak KEFEK'teki hazıruna, KEFEK üyesi milletvekillerimize kanunun 15'inci maddesiyle ilgili değerlendirmelerde bulundum ve orada yaptığımız değerlendirmelerde... Tabii ki teklif sahibi olsak da bu kolektif bir çalışmanın ürünü, bir parti grubunun teklifi öyledir. Yani herhâlde siz kimse... Sibel Hanım, siz de biliyorsunuz, orada şunu söyledim: Yaptığınız bu konuşmaların hiçbirinin evrende kaybolmadığını mutlaka hatırdı tutalım ve bunların bizim anayasal düzenimizin, hukuk düzenimizin ve birlikte yaşama kültürümüzün bir parçası olduğunu ve bunların mutlak surette “de lege lata” karşısında yani müesses hukuk nizamı karşısında aradığımız ideal hukukun peşinde “de lege ferenda”nın oluşumuna mutlaka büyük katkılar sunacağını da ifade etmiştik. İşte bu kadar...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O yüzden beklentimiz yükseldi.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – İşte bu kadar beklentinizin... Bu kadar başka şeylere de dua etseniz, hepsi de olacakmış. İki günlük süre zarfında nasıl cereyan ettiğine de tanık oldunuz.

İnşallah, biz bunu, buradaki ortaklaşmanın neticesi olan anlayışı kanun teklifi hâline getirmeye gayret ediyoruz. İnşallah olumlu neticeleri alırız. Ama burada biraz önce çok güzel bir araya geldiniz, Şengül Hanım'ın ifadeleriyle, sizlerin ifadeleriyle, ne kimse aileyi öteliyor ne kadın hakları görmezden geliniyor. Burada eşitlik ve adalet anlayışı içerisinde, muasır medeniyet anlayışına uygun ve bütün medeniyet müktesebatımızı da muhafaza eder bir anlayışla bir kanun teklifi ortaya koymaya çalıştık. İnşallah, ülkemize, milletimize ve hukuk düzenimize hayırlı, güzel ve başarılı katkılar sunacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, çok kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, tabii, Medeni Kanun'dan bahsederken rahmetli Uğur Mumcu'nun sözünü söylemeden geçemeyeceğim.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) – Bilimsel anı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, bilimsel anlamda.

Yani Uğur Mumcu'ya diyorlar ki: “Türk vatandaşının tanımı nedir?” “İsviçre medeni hukukuna göre doğan, İtalya ceza hukukuna göre cezalandırılan, Alman ceza muhakemesine göre muhakeme edilen, Fransız idare hukukuna göre idare edilen, İslam hukukuna göre gömülen kişiye Türk vatandaşı denir.” diyor Evet, yani şimdi, bu, İsviçre medeni hukuku yani bu soyadı da maalesef bunu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, kifayetimüzakere yapacağız.

Değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere yapacağız, yeterince tartışıldı, 15'inci madde de yeterince tartışıldı, anlaşıldı.

Şimdi, sayın milletvekilleri, Adalet Komisyonumuzda gerçekleştirmiş olduğumuz dokuzuncu yargı paketi görüşmelerinde istişare kültürünü benimseyerek Komisyon üyesi milletvekillerimiz başta olmak üzere tüm milletvekillerimizin düşüncelerini ve değerlendirmelerini dinliyoruz, not ediyoruz. Toplumun beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, hukuki güvenliği benimseyecek düzeyde bir kanun teklifi hedefliyoruz. Bu kapsamda, çalışmalarımıza uzun süredir de devam ediyoruz. Bu

açıklamaları daha önce de yaptım. Kanun teklifinde yer alan “kadının soyadı” başlıklı 15’inci maddeye ilişkin tüm değerlendirmeleri göz önüne alarak AK PARTİ Grubumuz, ilgili bakanlıklarımız ve diğer paydaşlarla gerekli etki analizlerini yaparak Genel Kurul görüşmelerine kadar maddeyle ilgili gerekli değerlendirmeleri yapacağız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir oylamaya sunmadan bunu geçelim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi oylamaya sunacağım.

Madde üzerinde 4 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 15’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi açıkladınız, okutmaya gerek var mı?

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 15- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 187 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 187- Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır. Şu kadar ki evlendirme memuruna yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını ya da yalnızca önceki soyadını kullanabilir. Daha önce iki soyadı bulunan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için faydalanabilir.”

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında eşitlik ilkesine aykırılıklar barındırmasından dolayı Medeni Kanun’da düzenlenen hükmü iptal etmiştir. İptal edilen hüküm, teklif sahibinin TBMM Başkanlığına sunduğu bu teklifle birebir aynı doğrultudadır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla kadına tanınan evlendikten sonra sadece kendi soyadını kullanma hakkı ve özgürlüğü maalesef tekliften çıkarılabilecek bir sonuç değildir.

Kadının sadece kendi soyadını kullanmak istemesi Türk toplumunun aile yapısı veya Türk toplum yapısıyla ilgili bir özgürlük olmadığı gibi aynı gerekçelerle kısıtlanabilecek bir hak değildir. Kadın, kocasının soyadını kullanma hakkına sahiptir ancak bu hak bir yükümlülük değildir. Evlilik birliğinin eşitlik ilkesine dayandığı temel görüşünden hareketle düzenlenme eşitler arasında farklı muameleyle

sebebiyet vermesinden dolayı hukuka ve Anayasa'ya aykırıdır.

Teklifin iptal edilen düzenlemeyle hemen hemen aynı doğrultuda olması teklif sahiplerinin Anayasa Mahkemesi kararını tanımadığı görüşünün bir göstergesidir. Ayrıca ve özellikle vurgulamak gerekirse, ailenin soyadı konusu Medeni Kanun'da değil, Soyadı Kanunu'nda düzenlenmiştir. Önergemiz doğrultusunda gerekli değişikliğin yapılması, hukuk devleti ilkesi gereği kaçınılmazdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 15- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 187 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 187- Eşler kendi soyadlarını korurlar. Ancak evlenmeden önce eşlerden her biri evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruya; eşinin soyadını veya her ikisini birden kullanabilir.”

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Teklif maddesi, Anayasa'nın 2, 10, 11, 12, 17, 20, 41, 90 ve 153'üncü maddelerine ve Anayasa Mahkemesinin 22/2/2023 tarihli ve 2022/155 Esas, 2023/38 Karar sayılı Kararı'na aykırı olup Anayasa'ya aykırılığın giderilmesi için düzenlemenin kadın-erkek arasındaki eşitsizliği giderecek şekilde yapılması zaruridir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“22/11/2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 187'nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir;

III. Eşlerin Soyadı

MADDE 187- Evlenen eşler kendi evlilik öncesi soyadlarını kullanmaya devam etmek veya içlerinden birisinin soyadını aile adı olarak kullanmak konusunda seçim hakkına sahiptirler. Aile adı kendi soyadı seçilmeyen eş, önceki soyadını aile adının önünde kullanabilir. Evlenme öncesi iki soyadı taşıyan eş, sadece tek soyadını aile adı olarak verebilir veya eşinin soyadının önünde kullanabilir.”

İsmail Atakan Ünver
Karaman
Turan Taşkın Özer
İstanbul

Cumhur Uzun
Muğla
İnan Akgün Alp
Kars

Süleyman Bülbül
Aydın
Gizem Özcan
Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi okutuyorum...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan, bitmeyecek mi bu çile?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Hocam, 16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 4721 sayılı Kanunun 286 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 286- Koca, ana veya çocuk soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütebilir. Bu dava, dava açma hakkına sahip diğer kişilere karşı açılır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi yok.

16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 4721 sayılı Kanunun 289 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Çocuk,” ibaresi “Ana doğumdan, çocuk ise” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 17’nci madde üzerinde söz talebi yok.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17’nci madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 4721 sayılı Kanunun 291 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişi, kocanın altsoyu, anası veya babası, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 18’inci madde üzerinde söz talebi var mı?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Kunt, buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kayıtlara geçmesi açısından kısaca ifade edeceğiz.

Anayasa Mahkemesinin kararına göre Türk Medeni Kanunu’nun 291’inci maddesinde “baba olduğunu iddia eden kişi” ibaresi iptal edilmiştir. Bunun nedeni, mahkemece, baba olduğunu iddia eden kişinin soy bağının reddi davasının açma hakkının kendisine bağlı olmayan ön şartlara bağlanmasının,

bu kişinin özel hayatına saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiğinin değerlendirilmesidir ancak teklif olunan madde gerekçesinde -her ne kadar Anayasa Mahkemesi kararı bulunsu da- dava açmak için mevcut ön şartların kaldırılması hâlinde Anayasa'nın 41'inci maddesinin ihlal edileceği, Türk toplumunun temeli olarak kabul edilen ailenin dışarıdan müdahaleye açık hâle getirileceği ve aile bireylerinin özel hayatına saygının ihlal edileceği kanaatiyle hareket edildiğine yer verilmiştir. Bu nedenle kanun maddesi aynı şekilde korunarak yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu değişiklikte, madde gerekçesinde, ailenin korunmasını soy bağının korunmasının öncelediği, buna karşın, baba olduğunu iddia eden kişinin hak ve menfaatlerinin ikinci plana atıldığı anlaşılmaktadır. Kanun ve evrensel hukuk ilkeleri bakımından verilen Anayasa Mahkemesi kararında yapılan değerlendirmenin dikkate alınmaması bir hukuk devletindeki normlar hiyerarşisinin ihlali anlamına gelmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Gökçen Hanım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu maddede Anayasa'ya aykırılıkla ilgili itirazlarımız var. Çok hızlıca şunu söyleyeyim: Şimdiye kadar hep kadın hakları üzerinden konuşmuştuk, şimdi de erkek hakları savunuculuğu üzerinden bir şey söyleyeceğiz. Anayasa Mahkemesi kararı var. Yine aynı şey, aynı düzenleme, sadece birkaç kelimenin yeri değiştirilmiş. Yeri değiştirilen ifade “baba olduğunu iddia eden kişi” ifadesi; sadece yeri değiştirilmiş, bütün kelimeler birbirinin aynısı, bağlaçlar dâhil. O yüzden, iptal edilen bir düzenleme aynı şekilde getirildiği için, özel yaşama saygı hakkı, etkili başvuru hakkı ihlal edildiği için bu şekilde ve bunun karşısında madde gerekçesine -yine garip bir şekilde- ailenin korunması konulduğu için buna da itirazımız var. Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerim adına bunu dile getiriyorum. Maddeye Anayasa'ya aykırı olduğu için itirazımız var. Burada, babanın, kişinin, dava açmak isteyen kişinin başka, kendi iradesi dışında gerçekleştirebilecek şartlara bağlayan bir kural sonucunda ancak bu davayı açmasını doğru bulmuyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 2 adet önerge vardır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Üstat, bir söz istemiştik, nezaketen reddederseniz sevinirim. Ama söyleyeceklerimiz söylendiği için, tekrara düşmemek için konuşmayacağım. Ama burada sizden söz istemiştik, lütfen... Sizden rica ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Turan Taşkın Özer

Aydın

Karaman

İstanbul

İnan Akgün Alp

Cumhur Uzun

Gizem Özcan

Kars

Muğla

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçe açıklandı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinde bulunan "baba olduğunu iddia eden kişi" ibaresinin teklif metninden çıkarılması arz ve teklif olunur.

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi açıkladınız zaten.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 4721 sayılı Kanunun 314 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına, birlikte evlât edinmede ana ve baba adı olarak evlât edinen eşlerin adları; tek başına evlât edinmede ise ana veya baba adı olarak evlât edinenin adı yazılır. Evlât edinilen diğer kişiler hakkında, talepleri halinde bu hüküm uygulanır."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet söz talebi yoktur.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

Şimdi 20'nci madde okutuyorum:

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanuna 35 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Hukuk daireleri iş bölümü incelemesi

MADDE 35/A - İstinaf incelemesi için dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda iş bölümü bakımından kendisini görevli görmez ise gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğu kanısına vardığı ilgili hukuk dairesine gönderir. Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararı verilemez.

Gönderme kararı üzerine dosya kendisine gelen hukuk dairesi, iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatine varırsa, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vermek suretiyle dosyayı hukuk daireleri başkanlar kuruluna gönderir. İki haftalık sürenin bitiminden sonra gönderme kararı verilemez. Kurul tarafından yapılan ön inceleme sonunda verilen iş bölümüne ilişkin karar kesindir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Burada, istinaf incelemesinde hukuk dairelerinin iş bölümünün nasıl tamamlanacağına ve hızlandırılacağına ilişkin bir düzenleme var. İstinaf incelemesi için bir dosya gönderilen hukuk dairesi bir ay içinde "Bu dosya bana ait değil, görevli değilim." diyor, bir ay içinde karar veriyor, gönderiyor. İlk hukuk dairesinin kendisini görevli saymayarak dosyayı gönderdiği yeni hukuk dairesi iki hafta içerisinde ön incelemesini tamamlıyor ve bu daire de kendisini görevli saymazsa geçici hukuki koruma tedbir talepleri hakkında karar veriyor, dosyayı hukuk daireleri Başkanlar Kuruluna

gönderiyor. Başkanlar Kurulu ön inceleme yaparak nihai iş bölümüne karar verecek, bu karara karşı itiraz olmayacak. Sorun burada şu: Yani en sonunda Başkanlar Kurulunun vereceği kararla ilgili olarak bir süre verilmemiş. Bu sürenin verilmemesi, yine bu iş bölümünün kısaltılmasına ilişkin bir aylık, iki haftalık verilen süreler orada yok. Bu gene işin uzamasına neden olmayacak mı? Burada bir eksiklik mi var? Yani burada bir eksiklik yok mu? İdare hukukundan arkadaşlarla görüştüm; hukuk daireleri Başkanlar Kurulunun zor toplandığını, ne zaman toplanacağı, ne zaman karar vereceği konusunda bir şey alamayacaklarını söylediler. Bu konuda sayın hemşehrinden bir açıklama talep ediyorum, Sayın Cahit Özkan'dan.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, Başkanlar Kurulunun Başkanı istinaf bölge adliye mahkemesi başkanıdır, gündemi o belirler, ona göre bu dosyaların hızlıca...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Neden süre yazılmamış?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN -Buradaki süre mümkün olan en kısa süredir efendim yani ilk toplantı değilse ikinci toplantıdır çünkü maddenin ruhuna aykırı, birincisi. İkincisi, Yargıtay...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Genel Müdürüm -siz diyorsunuz ki- ilk incelemeyi yapan istinaf bir ay... İkinciye gönderiyor; o, iki hafta -hızlandırıyorsunuz- ama diğer tarafta Başkanlar Kuruluna geldi mi, yok... O yukarıda...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanlar Kurulu ilk toplantıda bunu gündeme alır, aynı hüküm Yargıtay Kanunu'nda da var, orada da Başkanlar Kurulunun...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Süre bulamadım ben, bir süre yok orada.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Orada da yok, burada da yok, onunla aynı hüküm zaten Başkanım. Bu ilk toplantıda ele alır ve karara bağlar Başkanlar Kurulu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yanıtı alamadım, özür dilerim, tatmin olmadık.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Başkanım, yanıtı “mümkün olan en kısa sürede” şeklinde aldık, tutanaklara geçmesini rica ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Bu ilk toplantıda gündeme alır ve karara bağlar Başkanım, Başkanlar Kurulu ilk toplantısında gündeme alır ve karara bağlar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İlk toplantı ne zaman olacak?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Genel olarak bu süre ne kadardır?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, ilk Başkanlar Kurulu toplantısında gündeme alır ve hangi daireye ait olduğunu, görevine girdiğini karara bağlar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yazmıyor, o da yazmıyor.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – İlk Başkanlar Kurulu toplantısı da yazmıyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O da yazmıyor, o da sizin...

CUMHUR UZUN (Muğla) – Başkanım, ben bir...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Mevcut düzenlemede Başkanlar Kurulunun önüne gelmeden önceki sürenin kısaltılması hedeflenmiş. Uygulamada, şu anda, dosya inceleme sırası geldiğinde -ki bu, geliş sırasına göre aldığı numara üzerinden yürüyor- bir bakıyorlar “Bizim görevimiz değilmiş.” diyorlar, bunun için bir buçuk yıl geçmiş oluyor ya da iki yıl geçmiş oluyor. Sonra, o daire görevlidir diye oraya götürüyorlar, o da kayda giriyor, kayıttan sonra iki sene de o bekletiyor, dördüncü senenin sonunda “Ben de görevli değilim.” diyor sonuç itibarıyla ve ondan sonra Başkanlar Kurulunun önüne gidiyor. Başkanlar Kurulunun bununla ilgili bir akışı, bir programı, bir gündemi var zaten. Oraya gidiş aşamasına kadar olan sürede önce bir aylık süreyle sırasını beklemeden bütün dosyaların gelen, tevzi alan dosyaların hepsinin öncelikle görev yönünden incelenmesi, görevli ise sırasının bekletilmesi, görevli değilse görevliye göndermesi, onun da iki hafta içinde kendini görevli sayıp saymadığının ortaya çıkması hedeflenmiş. O yüzden, Başkanlar Kurulunun gündemini bekliyor olmasında bu anlamda bir sıkıntı yok gibi gözüküyor.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) – Dört seneden kısa sürede yani.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Yok Başkanım. İlk toplantıda gündeme alır Başkanlar Kurulu zaten efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İşte “İlk toplantıda gündeme alır.” yazısı yok kanun metninde.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Uygulama, Başkanım...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani hocalarla görüştük, bunun sıkıntı doğuracağını söylüyor Sayın Genel Müdürüm.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, mevcut olan bu maddenin başlık kısmında “Görevler” yazıyor, doğru mu? Doğru. Mevcut olan kanuna baktığımız zaman “hukuk daireleri iş bölümü incelemesi” yazıyor. Ne diyor? “35’inci maddeden sonra gelmek kaydıyla ‘35/A’” diyor. Şimdi, aslında teknik anlamda, kanun yapma anlamında bu “Görevler” başlığı “Görevler ve İş Bölümü” şeklinde değiştirilirse isabetli olur; bir, Başkanım. İki, bunu “35’ten sonra gelmek üzere ‘35/A’” yerine “36’ncı maddeden sonra gelmek kaydıyla ‘36/A’” şeklinde... Teknik, hukuk anlamında daha doğru ve yerinde olur. Üç, şimdi burada bam teli şuradan oluyor: “Geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında karar vermek suretiyle dosyayı hukuk daireleri Başkanlar Kuruluna gönderir.” Bu kararın, bu tedbir kararının akıbeti ne olacak? Akıbeti hakkında bir problem teşkil etmeyecek mi? Teşkil edecek olan problemle ilgili nasıl bir açıklama yapabilirsiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, buyurun Sayın Ökmen.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, öncelikle, iş bölümü aslında geniş manada görevli iş bölümü, aynı amaca hizmet eden hususlar. İş bölümü -görevin- dairenin görevli olup olmadığını belirlemek amacıyla Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından yapılan bir görevlendirme. Buna göre, hangi dairenin görevli olduğunun belirlenmesi, iş bölümü aslında geniş anlamda bir görev tanıımıdır, görev unsurudur. Onun için, o noktada...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – “35/A” yerine “36’dan sonra gelmek kaydıyla ‘36/A’” şeklinde düzenlenmesi daha yerinde olur maddenin sistematigi açısından, kanunun sistematigi açısından.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Başkanlar Kurulu

35'te düzenlendiği için Başkanlar Kurulunun hemen arkasına 35/A'yla da bu görevi tevdi ediyoruz Başkanım. Sonra, hukuk daireleri geliyor 36'da. Hani araya...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 36... Ama “Görev ve İş Bölümü” diyoruz ya... Yani 36'dan sonra teselsül açısından... “36/A” olacak bu da..

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - “36” hukuk dairelerinin görevi Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hocalarla bir görüşmek lazım.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Bu nihai kararı Başkanlar Kurulu vereceği için biz “35/A” şeklinde açıkçası önermiştik. Bu hususu yeniden değerlendirelim Sayın Başkanım, Genel Kurula kadar değerlendirelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani teknik hukuk açısından...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Başkanlar Kurulu nihai karar vereceği için “35/A” şeklinde kurgulandı. Hukuk dairelerinin görevi 36'da düzenlendiği için... Ondan sonra olup olmayacağını biz değerlendirelim Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki, verilen tedbir kararı akıbeti açısından...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Tedbir kararının mağduriyete sebebiyet vermemesi bakımından burada incelemesinde fayda var yoksa hakka halel gelebilir; devamında, zaten gerçek görevli daire belli olduktan sonra tedbir kararının incelenmesini o asıl daire tekrar değerlendirilecektir, tekrar inceleyecektir tedbir kararının akıbetini Sayın Başkanım. Bu arada bir mağduriyet doğmasın diye tedbir kararını da vermesi yönünde bir düzenleme yapıldı. Yargıtay Kanunu'ndaki düzenleme de aynı bu şekildedir Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanuna 35 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Hukuk daireleri iş bölümü incelemesi

MADDE 35/A - İstinaf incelemesi için dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda iş bölümü bakımından kendisini görevli görmez ise varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vererek gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğu kanısına vardığı ilgili hukuk dairesine gönderir.

Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararı verilemez.

Gönderme kararı üzerine dosya kendisine gelen hukuk dairesi, iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatine varırsa dosyayı hukuk daireleri başkanlar kuruluna gönderir. İki haftalık sürenin bitiminden sonra gönderme kararı verilemez. Kurul tarafından yapılan ön inceleme sonunda verilen iş bölümüne ilişkin karar kesindir.”

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergemizle, istinaf incelemesinde hukuk dairelerinin kendisine gönderilen dosyanın bir ay içerisinde ön incelemesini yapması, bu dairenin kendisini görevli görmemesi durumunda varsa geçici koruma tedbiri talebi hakkında karar vererek dosyayı görevli olduğunu düşündüğü daireye göndermesi düzenlenmektedir.

Teklifte, geçici korumanın gönderme kararından sonraki daire tarafından değerlendirilmesi, bu kararın bir ay iki hafta sonra verilebilmesi anlamına gelmektedir. Geçici koruma tedbirlerinin ivedi işlerden olduğu değerlendirildiğinde, bu kararın dosya kendisine tevdi edilen ilk hukuk dairesi tarafından verilmesi yaşanması muhtemel hak kayıplarının önüne geçilmesi açısından son derece önemlidir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

20’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20’nci madde kabul edilmiştir.

Bu arada, bir daha madde üzerinde bir çalışma yapılacak Genel Kurula kadar.

21’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan hakaret suçu bakımından şikayet süresi, her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemez.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 21’inci maddede söz talebi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Madde 21, 22, 23 ve -geçici maddeleri var hakaret suçuyla ilgili- şikâyete bağlı olan hakaret suçunda süre değiştiriliyor, bazı değişiklikler yapılıyor. Benim burada belirtmek istediğim nokta şu: 2017 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte, yapılan referandumla birlikte bir sisteme geçildi; Cumhurbaşkanı, partilerüstü kimliğini kendi isteğiyle bir kenara bıraktı, partili Cumhurbaşkanı sıfatını aldı. Bu noktada Cumhurbaşkanına hakaret fiilini düzenleyen TCK 299’un yeniden gözden geçirilmesi zorunlu hâle geldi. Hep diyoruz ya “yargıda reform paketi” “yargıda ifade özgürlüğü” işte, bu 299 çok önemli bizim için. Geldiğimiz noktada TCK 299 kapsamında 2022-2023 döneminde 53.148 kişi hakkında dosya açıldı. 2023 yılında 552 çocuk hakkında Cumhurbaşkanına hakaret suçundan soruşturma başlatıldı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Vedat Şorli kararında Cumhurbaşkanına hakaret suçunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10’uncu maddesini yani ifade hürriyetini ihlal ettiğine ve bu bakımdan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’yle uyumlu hâle getirilmesine karar vermişti. Ancak uyumlu hâle getirilmek bir yana dursun, ifade özgürlüğünde bir milim dahi yol alınmadı. Sosyal medyada paylaşım yapan, ifade hürriyetini kullanan her vatandaş bu suçla yargılanmaktan korkmaktadır. Ülkemizde Cumhurbaşkanına hakaret ve “Silivri soğuktur şimdi.” esprileri gençler arasında yaygın bir şaka hâline gelmiştir. İktidarın yarattığı korku, iktidarın duvarları ne Anayasa ne AYM kararları ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini tanır hâle gelmiştir. İşte onun için anayasal hak ve özgürlüklerin uygulanmasında Anayasa’nın uygulanmasının, Anayasa maddelerinin uygulanmasının önemli olduğunu söylüyoruz. Uygulamada, Cumhurbaşkanına hakaret

suçu her gün kapsamı genişleyen, bu suçu işlememiş vatandaş açısından korku iklimi ortaya koyan bir hâle geldi. Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenleyen TCK 299'un yeniden gözden geçirilmesi, ifade özgürlüğü ve yargı reformunun en önemli maddelerinden biri olacaktır. Cumhurbaşkanlığı döneminde Cumhurbaşkanının fotoğrafını duvardan indirmek dahi hakaret sayılır hâle geldi. Hakaret suçuna ilişkin bir düzenleme yapılacaksa -ve yapılmasını da olumlu buluyoruz- bu çerçevede partili Cumhurbaşkanına hakareten başlanan TCK 299'dan başlanmalı ve asıl düzenleme yapılması gereken alan burası olmalıdır diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Başkanım, ben bir konuya işaret etmek ve dikkat çekmek istiyorum, bir de bunu sormak istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, TCK 73/2'de iki yılla hak düşürücü bir süre düzenliyoruz ve iki yılı geçemeyeceğini belirliyoruz. Oysa bu daha önce faili ve fiili -kim olduğunu- öğrendiği andan itibaren altı aydı. Böyle okuduğumuzda aslında süreyi uzatıyoruz gibi gözüküyor ama zaman aşımını dikkate aldığımızda, fail ve fiilin öğrenilmesi zaman aşımı süresi içinde geçerli olacağı için yedi buçuk yıl, üzerine altı aylık bir süre daha koyuyoruz nihai zaman aşımı açısından. Oysa bunu iki yılla hak düşürücü süreye dönüştürüyoruz. Buradaki amaç, bu maddenin böyle düzenlenmesindeki amacın ne olduğunu öğrenmek istiyorum çünkü bir hak daraltma yoluna gidiyoruz, hak düşürücü süre hâline getiriyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet, teşekkürler Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, özellikle hakaret suçunun sosyal medya ve dijital mecralar üzerinden işlenmesi günümüzde çok ciddi anlamda yaygınlık kazandı ve bu anlamda “hukuk güvenliği” dediğimiz hadise, özellikle bu suçlar açısından da... Herhangi bir konuşmayla, herhangi bir sosyal medya paylaşımıyla ilgili, hani sekiz yıl, on yıl önce işlenmiş bir suçun ya da bir hakaretin uzun yıllar askıda tehdit gibi duruyor olması da vatandaşlar açısından çok ciddi bir hukuk güvenliği sorunu oluşturmaktadır. Özellikle sosyal medyadan işlenen bazı suçlarda bazen bir kişinin 15 bin, 20 bin civarında yıllık dosyasının olduğunu görüyoruz. Bu da özellikle hakkın kötüye kullanılması olarak da öne çıkabilmektedir. Tabii ki yargının iş yükü açısından da vatandaşlarımızın adalete erişimi açısından da farklı sıkıntıları söz konusu olacak. Yani sosyal medya ortamında işlenecek bir suçun ortaya çıkaracağı iş yükü, gerçekten manevi tazminata konu bir manevi zarar meydana getirmişse -bu zararın kişi üzerinde oluşturduğu etki mademki bir zarar meydana getirdi- bu durumda bunun iki yıllık hak düşürücü süre içerisinde takibinin yapılabilmesi de makul olabilmektedir, makul olabilecektir. Yani gerçekten bir manevi zarar varsa bu zararı hisseden, yaşayan kişi de bu kadar süre içerisinde bunu görebilecektir. Çünkü Türkiye’de veya dünyanın herhangi bir yerinde işlenmiş bir eylem söz konusu olabilir. Özellikle dijital mecralarda, sosyal medya uygulamalarında, internet haberlerinin yorum kısımlarında yapılabilen bazı eylemlerden kaynaklı suçlar olduğundan bahisle iki yıllık hak düşürücü süreyi makul olarak görüyoruz.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Hak arama özgürlüğünün sınırlandırılması anlamında bir anayasal sakınca yaratabilir. Makuldür ancak faili ve fiili öğrenmeden her ne olursa olsun iki yıllık sürenin geçiyor olması düzenlemenin hak arama özgürlüğünün sınırlandırılması anlamında bir anayasal sorun yaratabilir. Bir değerlendirmek...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, tabii, bir başvuru süresinin böyle iki yılla sınırlandırılması ilk

akla Cumhur Bey'in söylediği bu konuyu getiriyor. Gerçekten hani klasik ihtilatlı bir suçun yüz yüze işlenen bir suçtan farkı dikkate alındığı zaman... Şu anda belki sizinle ilgili, hepimizle ilgili Türkiye'de yüzlerce internet haber sitesinde veya binlerce, milyonlarca paylaşım içerisinde yapılan yorumların altında bir hakaret suçu söz konusu olabilir. Yani şöyle bir projeksiyonla baktığımızda; bu yeni gelişen dijital mecralar, yapay zekâ, ne bileyim, modern teknolojiler yani bunu, günümüzün sosyoekonomisinde meydana gelen çok esaslı bir değişim ve dönüşümü dikkate alarak yapmak lazım. Ne bileyim, dijital para, bitcoin veya kripto teknolojiler aslında günümüzdeki çağın hızlılığıyla da ilgili bir durum. Yani bir yapay zekâyı, veriyi, verinin işlenmesini, verinin depolanmasını, transferini, e-ticareti veya uzaktan çalışma teknolojilerini bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, dünya klasik olarak bildiğimiz anlayışın ciddi şekilde dışına çıkmaktadır. Yani nedir o? “Zenginleşme yasağı” diyoruz ya tazminat hukukunda, gerçekten bir zarar varsa gerçekten kişinin manevi bütünlüğüne yönelik bir tehdit ve bir eylem varsa bu eylemin iki yıllık bir hak düşürücü süre içerisinde makul bir şekilde takibinin yapılıp yasal yollara müracaat edilebiliyor olmasını da hatırla tutmak lazım. Şimdi, bu “hak düşürücü süre” kavramı bu düzenlemeyi yaparken bizim de gündemimize geldi. Yani kardeşim, netice itibarıyla bir suç varsa hak arama özgürlüğü tarafından önem arz ettiği kadar bir vatandaşın hukuk güvenliği açısından da söz konusu. Yani şu anda hakaret suçlarıyla ilgili... Hepimiz de siyasetçiyiz, zaman zaman hepimizle ilgili de hakaretlerden dolayı ki şahsen benim de var, burada herkesin de olabilir, çok ciddi anlamda yoğun bir saldırıya muhatap olunabilir ancak bunların ortaya çıkardığı tablo... Mağdur açısından yargısal yollara müracaat etmek için iki yıllık sürenin elverişli ve makul bir süre olduğunu düşünüyoruz. Yani şu anda bir imkân olsa -sanki samanlıkta iğne arar gibi- Türkiye'deki bütün uygulamalarda, internet uygulamalarında, sosyal medya uygulamalarında -şu an itibarıyla- işlenmiş eylemlerin mağdurlarını failleriyle buluştursak Türkiye'deki mahkeme ve icra dairesi, ceza mahkemesi sayısını belki 10'la çarpmak gerekir.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Tam da zaten sorun burada, fiili bilmiyorsunuz. Yüz yüze bir hakaret değil, fiili bilmiyorsunuz, sonradan öğreneceksiniz; faili öğrenmek fiili öğrendikten sonra biraz daha kolay olabilir. Bunlara sahip olmadan sürenin başlıyor ve bitiyor olması burada sıkıntının temeli. Belki şu anda sizin de benim de hakkım da vardır ama biz vukufiyet kesbetmemişizdir ve onun zaman aşımı işlemeye başladı; biz vukufiyet kesbettüğümüzde de geçmiş olabilir, problem burada.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Cumhur Bey, şöyle bir örnek vereyim, ticaret hukukuyla ilgili bir örnek vereyim: Mesela, hatırlarsınız, bir dönem çekle ilgili ibraz süresi ve çekten şikâyet süresi ve çekin icra takibine konmasıyla ilgili Yargıtay altı aylık bir süre öngörmüştü ya... Oysaki, sıradan, herhangi bir kambyo taahhüdü olmayan bir alacakta bile çok daha uzun bir başvuru süresi varken burada altı ay öngördü. Niye? Yargıtay: “Yahu, mademki ticaret hukukuna göre bir kambyo taahhüdü var, ticarete hızlilik esastır. Böyle bir konuda çok uzun bir başvuru süresi olmaz.” diye bir ifade kullanmıştı. Şimdi, burada da sosyal medya üzerinden işlenen bir suçun, bir eylemin...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kanunda var, Yargıtay kararı değil.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hayır, Yargıtay onu hak düşürücü süre olarak uyguladı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hak düşürücü süre şunu söylüyor: Yasal süre içerisinde bankaya ibraz edeceksin, o zaman o kambyo olur.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hayır, Yargıtay, altı aylık...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yasal süre içerisinde bankaya ibraz edip arkasına aldığınız zaman bir belge niteliğindedir. Onu da ilamsız takip yaparız.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Tanal altı aylık süreyi... “Normalde kambyo taahhüdünü

yitirip ilamsız takip olarak başvurabilirsiniz.” dedi; yorumla, kıyasen.

Sayın Başkanım, şimdi, burada aslında bu düzenlemeyi yaparken şöyle de bir anlayışla yaptık: Diyelim ki bir kişi sosyal medya üzerinden yayın yapıyor, sosyal medya kullanıcısı ve -o âlemde varız, hepimiz varız- orada varlığımıza, aslında şahsımıza karşı böyle bir hakaret varsa bunu da iki yıllık sürede değil... Hatta bir yıllık süre içerisinde bile bulunabilecek bir ortam çünkü biz zaten oradayız. Olduğumuz, bulunduğumuz yerde, sürekli içerisinde...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama Başkanım, “her ne suretle” diyor ya, öğrenmeme ihtimalini göz önünde bulunduruyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Zaten bakın, şu anda bu kanun maddesinin sevkini gerektiren tek konu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Anlaşıldı Sayın Özkan.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, iki dakikalık süre verir misiniz?

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Cahit Bey, ben bir soru sorabilir miyim oraya?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir soru var.

Buyurun.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Şimdi, mesela, A kişisi, B kişisine hakaret etti, B kişisi de başka bir suçtan cezaevine girdi, üç yıl sonra çıktı; nasıl hak arayacak, nereden öğrenecek, nasıl öğrenecek?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Duymamış, üzülmemiştir, ceza almaz.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Böyle işte... İşte, hukuk dediğin şey bu oluyor. Anlatabiliyor muyum? Neyse... Net olarak ifade edilen şey ortada yani bunu da dikkate almanızı öneriyorlar, bence dikkate alın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ama o cezaevine giren arkadaş on beş yılına girmiş.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – İşte, bilemeyiz, hak arama özgürlüğüne engel oluyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Kunt.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

21, 22, 23’le ilgili hakaret suçunun ön ödemeye alınması üzerinden bir değerlendirme yapacağız. Hakaretin suç olması, yargılama usullerine ilişkin çeşitli tartışmalar yalnızca Türkiye’de değil dünya genelinde devam etmektedir. Özellikle teknoloji ve sosyal medya mecralarının giderek yaygınlaşması, buralarda kullanılan ifade ve eleştirilerin mahiyeti itibarıyla yani ölçütleri düşünmeye itmektedir. Karşılaştırmalı hukuka bakıldığında, özellikle de basın yoluyla gerçekleştirilen hakaretin ifade özgürlüğüne getirdiği sınırlamalar sebebiyle suç olmaktan çıkarılması eyleminin bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda, yalnızca tazminatı gerektiren bir haksız fiil olarak düzenlenmesi yönünde öğretilerde görüşler bulunmakta. Nitekim, hakaretin suç olarak düzenleme altına alınması, âdeta basın yoluyla kamu görevlilerinin eleştirilmesi bakımından misillemeye ve medya üzerinde baskı kurmaya sebebiyet vermekte. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı medya özgürlüğü temsilcisi de hakaretin suç olarak düzenlenmesinin basın yoluyla ifade özgürlüğünün kullanılması bakımından önemli bir baskı unsuru niteliği taşıdığı görüşüne sahiptir. Şimdi, bu kapsamda, hakaretin tamamen suç olmaktan çıkarılmasını ve bu tür uyuşmazlıkların uyuşmazlık çözüm organlarında veya hukuk mahkemelerinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Aralarında Türkiye dâhil pek çok ülkenin bulunduğu ülkelerde hakaretin suç olmaktan çıkarılmasına yönelik Birleşmiş Milletlerin insan hakları organlarıncı tavsiye kararları verilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da ifade özgürlüğünü

engelleyen ve sınırlayan suçların Ceza Kanunu'ndan çıkarılması ya da suçların hafiflemesi yönünde tavsiye ve değerlendirmeleri vardır.

Şimdi, bizim uzun vadede önerimiz ise nefret söylemi olmayan, eleştiri ve ifade özgürlüğünü kısıtlayan maddelerin TCK'den çıkarılması. Yine, bu nedenlerle maddenin ön ödeme kapsamı her ne kadar hakaretin suç niteliğinden çıkarılması anlamına gelmese de bu yönde atılmış bir adım olarak görülebilir fakat yapılması gereken ise hakaretin tüm fıkralarının ön ödeme kapsamına alınmasıdır. Zira fıkralar arası farklı yargılama usulleri hukuk sistemimize de çelişkiler getirecek, aynı zamanda TCK 125'inci maddenin (1)'inci fıkrası suçlama ve isnatları da kapsadığı için ön ödeme kapsamına alınması ifade özgürlüğü için daha olumlu olacaktır; önerimiz bu yönde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu 73'üncü maddesini değiştirmenin gerekçesi için “dijital mecra” dediniz. Uzun süredir, efendim, bunun farkında değil, gayet rahat, gerek Anayasa'mız gerek Yargıtay kararları “unutulma hakkı” denilen bir hakkı getirmiş durumdadır. Bundan yararlanılabilir. Ben bu 73'üncü maddesindeki bu değişiklikten vazgeçmenizi istirham ediyorum.

Söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine (1) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“2. Hakaret (125 inci maddenin ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bendi ve dördüncü fıkrası),”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, söz istiyorum bununla ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım. Şimdi, bu 22'nci maddedeki 125'inci maddede; burada 125/1 hariç tutulmuş; iki, kamu görevlileri hariç tutulmuş; üç, 299'uncu madde hakarete hariç tutulmuş yani burada suçta ve cezada eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ediyor. Bu açıdan bu sorunludur; bu, Anayasa'ya da aykırıdır; bunu ya geri çekelim veyahut da tekrar üzerinde düşünmenizde fayda var diyorum. Yani burada kamu görevlileri için ayrı tutulacaksınız, vatandaş için ayrı tutacaksınız; bu olmaz. Suçta ve cezadaki temel prensip, eşitlik ilkesine aykırıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin teklif

metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle hakaret suçunun sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi (TCK madde 125/2) dinî, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı (TCK madde 125/3-b) kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle işlenmesi (TCK madde 125/3-c) ya da alenen işlenmesi (TCK madde 125/4) hâlleri uzlaşma kapsamından çıkarılarak ön ödeme kapsamına alınması öngörülmektedir. Hakaret suçunun temel hâli olan TCK madde 125/1 uyarınca işlenmesi hâlinde ise yine uzlaşma hükümlerinin uygulanacağı belirlenmektedir. Görüldüğü üzere teklifle hakaret suçu büyük ölçüde uzlaşma kapsamından çıkarılarak ön ödeme kapsamına alınmaktadır. Hakaret suçu şerefe karşı suçlar arasında sayılmış olup doğrudan bireyin onur ve şerefini hedef almaktadır. Dolayısıyla suçun yöneldiği ve zarar verdiği bir mağdur mevcuttur. Bu mağdur ise doğrudan doğruya kendisine hakaret edilen kişidir. Mağdur varken suça ceza olarak öngörülen giderimin birey yerine hazineye karşı yapılması anlamsızdır. Bu düzenlemeyle birlikte vatandaş uğradığı hakaretle kalacak olup ön ödemeyi ise devlet alacaktır. Sonuç olarak âdeta nevi şahsına münhasır yeni bir vergi konulmaktadır. Bir başka deyişle, kişiler getirilmek istenilen sövme vergisini ödeyip bu suçu işlemeyi göze alabilecektir.

Tüm bu hususlardan ötürü teklifin ilgili maddesiyle yapılan düzenlemenin teklif metninden çıkarılarak suçun karşılığı olan giderimin ancak mağdur uzlaştığı durumda kendisine hakaret edilen kimseye karşı sağlanması, aksi hâlde sanıkların mahkemelerde yargılanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi arz ve teklif olunur.

MADDE 22- 5537 sayılı Kanunun 75'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine (1) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

"2. Hakaret (125'inci maddenin birinci, ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (a), (b) ve (c) bendi ve dördüncü fıkrası)"

Dilan Kunt Ayan

Şanlıurfa

Onur Düşünmez

Hakkâri

Zülküf Uçar

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A), uzlaştırma" ibaresi "suçlarda, ısrarlı takip suçunda (madde 123/A) ve hakaret suçunda (125 inci maddenin ikinci fıkrası), uzlaştırma" şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan "üç gün" ibaresi "yedi gün" şeklinde değiştirilmiş, ondokuzuncu fıkrasının beşinci cümlesinin başına "Uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaşma anında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlar hariç, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz;" ibaresi eklenmiş ve yirmidördüncü fıkrasında yer alan "avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin" ibaresi "hukuk fakültesi mezunlarının" şeklinde değiştirilmiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım söz talebimiz var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

23'üncü maddede, mevcut uygulamada uzlaşmanın sağlanması hâlinde soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmamakta idi. AYM, ölçülülük ilkesi ve hak arama hürriyetine aykırı olduğu için iptal etti. AYM, uzlaşma görüşmeleri esnasında sağlıklı şekilde belirlenmesi güç veya öngörülmesi mümkün olmayan zararlar bakımından tazminat davası açılması gerektiğine işaret etmiştir. AYM kararını karşılamaktadır. Burada bir hüküm vardır: Uzlaştırmacı olmak sadece hukuk fakültesi mezunlarına özgülenmektedir. Biz de yıllarca bunu söyledik yani "Uzlaştırmacılığı genişletmeyin." diye. Bugüne gelindi, ne kaybettik? Şu anda başka meslek dallarına sahip olan uzlaştırmacıların hakları korunuyor yani yapılacak bir şey yok ama burada Hukuk İşleri Genel Müdürümüz Sayın Öztatar var, kendisine buradan seslenmek istiyorum: Ara buluculuk konusunda da uzlaştırmadaki gibi bir genişleme olayına izin verilmemesi konusunda taleplerimiz var. Ara buluculuk konusunda da aynı uzlaştırmadaki gibi bir genişleme yaparsak ara buluculuk konusunu da vafından çıkarmış oluruz. Bu çerçevede, aynı şekilde hukuk fakültesi avukatları olarak çalışmalara devam edilmelidir diye düşünüyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Süleyman Bey, öyle zaten ara buluculukta.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Müdahaleler var.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Yok, olur mu, uzlaştırmayı daralttık, o kadar büyük tepki alıyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Şimdi, ara buluculuğun genişlemesi konusunda çeşitli meslek gruplarından talepler var. Bu taleplere Adalet Bakanlığındaki arkadaşların karşı durması doğrudur diye düşünüyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Bülbül.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Açıkçası Sayın Bülbül'le aynı şeyleri söylemek için ben de söz istedim ama bir olayı hatırlatarak paylaşıcağım maddeyle ilgili, Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda uyumlu düzenlenmiş, bu noktada bizim de buna bir diyeceğimiz yok ama aynı şekilde "hukuk fakültesi mezunlarının" şeklindeki düzenlemeyi Sayın Hakan Bey de buradayken biz de aktarmış olalım. Buna da bir örnek vereyim: Baro Başkanlığı dönemimde, daha bu düzenleme yapıldıktan birkaç gün sonraydı, bir eğitimimiz vardı, Bakanlıktan bir arkadaşımız eğitim için Van'a gelmişti. Eğitim öncesi kahvaltıya gittik, yolda bu tartışmayı yürüttük Bakanlıktan eğitim için gelen arkadaşımızla. Ben, kendisine hukuk fakültesi değil, meslekte bu kadar yıl demişim, o da "Hayır, öyle." demişti ısrarla. Sonra Bakanlıktan bir görevliyi aradığında dediğimizin doğru olduğunu öğrenmişti -hatta iddiaya girmiştik- dolayısıyla yani o dönem yapılan düzenlemeden birçok Bakanlık görevlisinin dahi haberi yoktu ve gerçekten bu, ciddi mağduriyete

sebepl olmakta yani “hukuk fakültesi mezunları” şeklinde yapılacak bir düzenlemenin doğru olduğunu biz de düşünüyoruz; umarım ara buluculuk konusunda da böyle bir düzenleme yapabiliriz.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Mevcut uzlaştıracılarla ilgili bir tasfiye süreci planı var mıdır Sayın Genel Müdür?

ADALET BAKANLIğI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Geçici maddeyle onların hakkını koruyoruz. Onlar kendi istedikleri takdirde çıkacaklar listelerden.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 23’üncü maddesinin aşağıdaki Şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 23 – 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “ gün” ibaresinin “yedi gün” şeklinde değiştirilmiş, ondokuzuncu fıkrasının beşinci cümlesinin başına “Uzlaşmanın sağlanması hâlinde, uzlaşma anında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlar hariç, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası aılamaz;” ibaresi eklenmiş ve yirmidördüncü fıkrasında yer alan “avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin” ibaresi “hukuk fakültesi mezunlarının” şeklinde değiştirilmiştir.”

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifin 22’nci maddesinde sunmuş olduğumuz Önergemizle aynı doğrultuda bu maddede de değişiklik yapılması gerekmektedir. Teklifte hakaret suçu uzlaştırma kapsamından çıkarılmak istenmektedir. nergemizde ise hakaret suçunun tüm hlleriyle yeniden uzlaşma hükümleri kapsamında kalması teklif edilmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – nergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... nerge reddedilmiştir.

23’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir 23’üncü madde.

24’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def’aten yerine getirmesi halinde, davanın düŐmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya srekliplik arzetmesi halinde durma kararı verilir. Durma süresince zamanaŐımı işlemez. Uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkemece yargılamaya kaldığı yerden devam olunur.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz ve talep yok.

24’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24’üncü madde kabul edilmiştir.

25’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 5237 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla soruşturma veya kovuşturma evresine geçilmiş dosyalar bakımından uygulanmaz.

(2) Soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmış olduğu dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ve 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmaz. Bu dosyalar, 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasının değişiklikten önceki hükümlerine göre sonuçlandırılır.

(3) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 253 üncü maddenin yirmidördüncü fıkrasında yapılan düzenleme, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan uzlaştırmacı yazılı sınavlarında başarılı olanlar hakkında uygulanmaz. Bu kişiler, diğer koşulları taşımaları halinde uzlaştırmacı siciline ve listelerine kaydedilebilir.

(4) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 254 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 254 üncü maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmaz. Bu dosyalar, 254 üncü maddenin ikinci fıkrasının değişiklikten önceki hükümlerine göre sonuçlandırılır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi...

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Bir söz alabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Şimdi, 24’le bağlantılı olduğu için şunu sormak istiyorum: Hükmün açıklanmasının geri bırakılması yerine durma kararı verilmesi olumlu burada ama ileri tarihe erteleme ve taksit bölme dosya bir gün sona erecek ama edimin süreklilik arz etmesine de durma kararı verilmesi sıkıntılı, dosya hep derdest kalacak. Bununla ilgili bir düzenleme ya da bir çözüm düşünülüyor mu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Edimin ileri tarihe bırakılması belli bir süreyi öngörüyor; bu, 5 taksit, 10 taksit olabilir, ilanihaye gidecek bir edim olmaz. Onun için o süre içinde gerçekleşirse düşme verecek, gerçekleşmezse yargılamaya devam ederek nihayetinde mahkûmiyet verecek.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani dosya hep derdest kalmayacak mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Edim belli bir nokta sonra bitecek yani yerine getirmezse yargılamaya devam edecek, yerine getirirse düşme verecek; bu, en fazla 5 taksit ya da 10 taksit olur; böyle bir edim şeklinde gerçekleşecektir. HAGB vermek burada o yargılamanın, oradaki mahkemenin elini bağlıyor, uygun bir tedbir değil HAGB vermek, burada durma vermek daha doğru.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Ökmen.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 25’inci maddesiyle 5271 sayılı Kanun’a eklenmesi öngörülen geçici madde 7’nin ikinci fıkrasındaki “bu maddeyi ihdas eden Kanunla 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ve” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifin 22'nci maddesinde vermiş olduğumuz önergemiz doğrultusunda geçiş hükümlerini içeren ve ihtiyaç kalmayan bu maddenin ilgili ibarelerinin tekliften çıkarılması gerekmiştir. Önergemizle teklifte yapılan düzenlemelere ilişkin ihtiyaç duyulan geçici maddedeki hakaret suçunun ön ödeme kapsamına alınmasına ilişkin kısımlarının madde metninden çıkarılması öngörülmüştür.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “adliyelere” ibaresi “adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne” şeklinde, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Bu görevlilerin” ibaresi “Birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışma görevlilerinin” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(2) Bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıkların (ek gösterge dahil) brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödeme yapılır. Bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsali personel esas alınmak suretiyle bu kapsamda görev yapan sözleşmeli personele de yapılır. Bu Ödeme, söz konusu personelin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılır.”

“Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi yok.

Önerge yok.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 77 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “katılım payından” ibaresi “kamu kurum ve kuruluşlarına ödenecek katılım payları ile değerli kâğıt ve işlem bedelinden” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “Genel Müdürlükçe” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış, beşinci fıkrasına “işlemleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç” ibaresi eklenmiş ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel Müdürlük 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından muaftır. Genel Müdürlüğün dava, icra takibi ve geçici hukuki koruma tedbirleri gibi her türlü dava ve işte teminat gösterme zorunluluğu yoktur. Bu fıkra hükmü, Genel Müdürlüğün idare ve temsil ettiği mazbut vakıflar adına taraf olduğu dava, icra takibi ve geçici hukuki koruma tedbirleri gibi her türlü dava ve iş hakkında da uygulanır.”

“Vakıf kültür varlıklarının restorasyon veya onarım karşılığı kiralama işlemlerine ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan görüşülmekte olan (2/2258) esas no.lu Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "üçüncü fıkrasında yer alan "Genel Müdürlükçe" ibaresi madde metninden çıkarılması" ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fahrettin Tuğrul

Şengül Karslı

Orhan Kırçalı

Uşak

İstanbul

Samsun

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Önergeyle 5737 sayılı Kanun'un 77'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Genel Müdürlükçe" ibaresinin madde metninde mevcudiyetinin korunması öngörülerek 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılacak tahsilatların hangi birim tarafından gerçekleştirileceği hususunda yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 3- (1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu üye, Genel Sekreter, genel sekreter yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcısı, Kurul başmüfettişi, Kurul müfettişi, tetkik hâkimi ve iç denetçi kadroları ekli (I) sayılı Kadro Cetvelinde düzenlenmiştir.

(I) SAYILI KADRO CETVELİ

KURUMU : HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

TEŞKİLATI : MERKEZ

ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Üye	1	11
Genel Sekreter	1	1
Genel Sekreter Yardımcısı	1	5
Teftiş Kurulu Başkanı	1	1
Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı	1	3
Kurul Başmüfettişi	1	300
Kurul Müfettişi	1-5	250
Tetkik Hâkimi	1-5	100
İç Denetçi	1-5	3
TOPLAM		674

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul

etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 29- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on” ibaresi “bin” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirilme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Burada “...ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır.” ibaresi hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesine aykırıdır. Bunun yerine dava tarihinin esas alınması gerekir. Aksi takdirde Anayasa'ya aykırıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

30'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Anayasa Mahkemesi üye, raporör ve iç denetçi kadroları ekli (I) sayılı Kadro Cetvelinde düzenlenmiştir.

(I) SAYILI KADRO CETVELİ

KURUMU: ANAYASA MAHKEMESİ

TEŞKİLATI: MERKEZ

ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Üye	1	15
Raporör (Hâkim ve Savcı)	1-5	170
Raporör (Uzman Denetçi)	1	13
Raporör (Başdenetçi)	2	8
Raporör (Doçent)	1	4
Raporör (Doktor Öğretim Üyesi)	1	12
Raporör (Doktorasını Tamamlamış Araştırma Görevlisi)	5	10
Raporör (Raporör Yardımcısı)	3-5	50
İç Denetçi	1-5	3
TOPLAM		285

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul

etmeyenler... 30'uncu madde kabul edilmiştir.

31'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 31- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17/B maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Anlaşma belgesinin taraflarından biri, icra edilebilirlik şerhi verilmesinden sonra tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabilir. Tapu müdürlüğünce taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirme yapıldıktan sonra resmi senet düzenlenmeksizin tescil talebi yerine getirilir.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, burada ufak bir şey söylemek isterim ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, yanlış bir şey söylersem beni lütfen düzeltiniz.

Tapu sicil müdürlüğüydü de tapu müdürlüğü mü oldu? Eğer tapu sicil müdürlüğüyse orada “sicil” ibaresini koymak lazım teknik anlamda.

Teşekkür ederim.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Olalı çok oldu Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Nasıl?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Olalı çok oldu tapu müdürlüğü.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki yani sadece içimdekini söyledim, yanlışlık olmasın diye arkadaşlar yani imtinayla...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ben de avukatlarla ilgili şey bölümünü okumadığını...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bu madde değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani inşallah siz de benim kadar vekillik yaparsınız, benim kadar aktif olursunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam, teşekkür ediyoruz.

31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 31'inci madde kabul edilmiştir.

32'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.” ibaresi “bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur.” şeklinde ve ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca bu taraf lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 32'nci maddede söz isteyenler...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Barolar Birliğine öncesinde söz verirsiniz...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkanım, Barolar Birliğine söz verir misiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, burada Anayasa Mahkemesinin kararının gereklerinin tam olarak yerine getirilmediğini söyleyebiliriz. Burada, hukukumuzda cevap dilekçesi sunma, davayı takip etme zorunluluğu da yoktur yani bu açıdan bir zorunluluk getirilmiş gibi ama davada tamamen veya kısmen haklı çıkan arasında bir fark gözetilmemiş. Farklı durumdaki kişilere farklı uygulamaların uygulanması, adil ve dengeli bir şekilde ele alınması gerekirken bu düzenlemede bu, adil ve dengeli bir şekilde kaleme alınmadığı için tekrar gözden geçirilmesinde fayda var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Suiçmez.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, ben de katılıyorum aynı şekilde, özellikle zaten ara buluculuğun zorunlu hâlde olması ayrı bir hukuk garabeti. Bunun üzerine bir de Anayasa’nın iptaline rağmen bu sefer de ara buluculuk görüşmesine gelmeyen ama dava açılması sonucunda da haklı çıkan ya da kısmi haklı çıkana bir ücret ödenmesi konusunda, burada masrafların ödenmesi yönünde bir düzenleme yapılması doğru değil. Onun yanında, özellikle avukat zaten hizmetini yaptığı için avukatın vekâlet ücretinde yarı oranında bir indirim yapılmasının kabulü hiç mümkün değil yani bunu hangi gerekçeyle yapmışlar anlamadım! Yani bunun gerekçesi nedir, bir açıklarlarsa memnun oluruz. Hadi harç almaktan vazgeçebilirsiniz devlet ya da kanun koyucu olarak ama bir avukatın hakkının bu şekilde bir yasal düzenlemeyle elinden alınmasının hiçbir hukuki dayanağı olmadığını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Barolar Birliğini bir dinleyelim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER -Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Avukatlık Kanunu’nun 164’üncü maddesinin son fıkrası “Dava sonunda kararla tarifye dayanılarak kararlaştırılan ücret avukata ait.” der. Avukatlık mesleğinin niteliğiyle görevi ifa ederken alınan ağır sorumluluklar, harcanan mesai ve emek düşünüldüğünde avukatın emeğinin, verdiği adalet hizmetinin karşılığını alabilmesi Anayasa, hukuk ve hakkaniyet gereğidir. Kanun koyucunun devlete veya kamuya ait olmayan ve avukatların emek ve mesailerinin karşılığı olan bir alacaktan avukatlar adına vazgeçiyor olması hakkaniyete aykırılık teşkil etmektedir. Biz teklifin hem 32’nci maddesi hem de 35’inci maddesinde yer alan “Ayrıca bu taraf lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.” şeklindeki düzenlemelerin madde metinlerinden çıkarılması hususunu takdirlerinize sunuyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı Anayasa’nın 13’üncü, 35’inci ve 36’ncı maddelerine aykırılığa dayanmaktaydı. Bahse konu kanun teklifiyle getirilen düzenleme ise Anayasa Mahkemesi kararında yer alan orantılılık ilkesini karşılamamaktadır. Davayı kazansa ve haklılığı kesinleşse dahi yurttaşların yargılamaya giderlerine mahkûm edilmesi veya hak ettiği vekâlet ücretinin alınmasının engellenmesi birçok hak kaybına yol açacaktır. Öncelikle, yurttaşların mahkemeye erişim hakkını ihlal eden bir düzenleme söz konusudur. Nitekim, yurttaşlar ara buluculuk aşamasında anlaşmak istemeyip dosyanın mahkemeye taşınmasını isteyebilir ve bu amaçla da ara bulucu toplantısına katılmayabilir. Eldeki

düzenleme bu açıdan yurttaşları ara buluculuk görüşmelerine zorlayarak mahkemeye erişim hakkını engellemektedir. Bu durum Anayasa madde 36'ya aykırıdır, diğer yandan da yurttaşların mülkiyet hakkını ihlal edecek bir düzenleme niteliği taşımaktadır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi kararında ifade edildiği üzere, ara buluculuk ilk toplantısına katılmayan tarafın sorumlu tutulduğu yargılama giderleri ve bu taraf lehine hükmedilmeyecek olan vekâlet ücreti Anayasa'nın 35'inci maddesi kapsamında mülk teşkil etmektedir. Hâliyle, teklif, Anayasa madde 35'e aykırıdır. Yine aynı şekilde, temel haklardan olan mülkiyet hakkına ölçüsüz bir müdahalede bulunduğu için, Anayasa madde 13 kapsamında ihlal söz konusu olduğu için teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

Açıklama teklif sahibimizden.

Sayın Özkan, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; tabii, burada Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesine baktığımızda böyle bir düzenlemenin olamayacağını ifade etmiyor, sadece orantılılığıyla ilgili bir itiraz var. Malum, zorunlu ara buluculuk; özellikle hukuk düzenimizde sulh, ara buluculuk, uzlaşma, tahkim, alternatif ihtilaf çözme usulleri olarak yargı yükünün azaltılması, vatandaşlarımızın adalete erişiminin sağlanması ve adil yargılanma ilkesinin en geniş anlamda hayata geçirilmesi anlamında birbirleriyle irtibatlı konular bunlar. O anlamda, eğer biz zorunlu ara buluculuk sistemi getirmişsek zorunluluğun da bir yaptırım olabilmesi lazım. Yani zorunluluk, prosedürel anlamda bir prosedürün tamamlanması olarak tarafların meseleye bakması, müesseseyi anlamsız ve boşa çıkaracak bir yaklaşım olur. Bu anlamda, zorunlu ara buluculuğun gereği olarak taraflara, bu prosedüre gerçekten dâhil olmak istemeyene karşı bir yaptırım öngörüyor ki orantılılık sağlanmak suretiyle müterafik bir şekilde meydana gelecek masraf ve vekâlet ücretini paylaşmayı öngörmektedir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür dilerim.

Katılmamakla birlikte...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Ben bitireyim de Sayın Tanal...

Yani aynı zamanda şu verileri de paylaşmamız gerekiyor: Bakın, burada Barolar Birliği Hukuk Müşavirimiz de var; şimdi, bizim hukuk sistemimizde ara buluculuk düzenlemesi olmazdan evvel de malum Avukatlık Kanunu'nun bir ara buluculuk düzenlemesi vardı. Yine 35'inci maddeyi okudum, tevafuk...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – 35/A...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Buradaki madde de tevafuken aynı yere gelmiş. Ara buluculuk oradaki sistemin... Biz buradaki zorunlu ara buluculuğa -önceki her ne kadar aynı anlamda olmasa da- işlerlik kazandırabilmemiz için burada taraflara ara buluculuk müessesesine sözde değil, öзде müdahil olmaları gerektiğinden ve zorunlu ara buluculuğun, ara buluculuğun da hak arama özgürlüğünün bir parçası olduğunu kabul etmemiz gerektiğinden bahisle böyle bir düzenleme getiriyoruz. Tabii, burada şunu kabul etmek lazım: Bu ara buluculuk düzenlemesi hayata geçerken yine o dönem de sancılı olmuştur. Bizler de avukat olarak süreci yakinen İstanbul'da takip etmiştik. Şimdi, orada meslektaşlarımızın da, avukatların da bu süreci yönetme konusunda müvekkillerini teşvik ederken bu noktada meselenin külfetinin veya onları teşvik edici yönünün de olması lazım. Buna sadece avukatların mülkiyet hakkına, Anayasa'nın 35'inci maddesindeki mülkiyet hakkına bir müdahale olarak bakmamak lazım, aynı zamanda avukatların da mülkiyet hakkını güvence altına alan bir müessese olarak bakmak lazım. Çünkü malum bir prosedürün üç yıl, beş yıl, on yıl sürmesi bir taraftan yine, bir mülkiyet hakkı

ihlalidir. Avukat bir ara buluculuk ilişkisinde müvekkilini doğru aydınlatmak... Şu anda Türkiye’de ara buluculuk müessesesine yaklaşık 6,5 milyon bir müracaat söz konusu ve bunun 3 milyon 750 bini ara buluculukta sonuçlandı. Biz 3 milyon 750 bin ara buluculuğu eğer yargı yoluna götürmüş olsaydık şu anda belki de bin civarında yeni yargıca ihtiyacımız vardı. Onun için bu çok önemli ve bizim hukuk sistemimizin güvenin artırılması, adil yargılanma ilkelerinin daha etkin hayata geçirilmesi...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Zaten zorunlu, bir de ceza vereceksiniz avukatlara.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakın, Sibel Hanım, biz bunu, ara buluculukla ilgili düzenlemeyi yaparken İstanbul Arabuluculuk Merkezi Başkanı Uğur Poyraz beni aradı, “Üstat, burada ara bulucularla ilgili avukatla temsil edilmesi durumunda avukatlık ücretini yarıya düşürelim.” dedi; mesela, ilginç bir teklif. Avukat Hakları Merkezi Başkanı “Ücreti yarıya düşürelim.” diyebilir mi? Niye diyor? “Çünkü avukatla ara buluculuk görüşmelerinin sürdürülmesi açısından teşvik edici olması lazım, daha sonra artırırız; o ayrı.” dedi, bunu bu şekilde değerlendirmek lazım. Aslında, meslektaşlarımızın bir kaybı değil, avukatların da içinde olduğu hukuk sistemine güvenin artırılmasının, adil yargılanma ilkelerinin etkin bir şekilde hayata geçirilmesinin olmazsa olmaz bir parçası olarak meseleye bakıyoruz ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararları çerçevesinde, iptal kararına uyumlu bir teklif olarak gündeminize getirdik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özkan’ın açıklamalarından sonra...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Tek cümle...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Siz tek cümle yapın, ondan sonra Hukuk İşleri Genel Müdürüne söz vereceğim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Özkan ara buluculuk sürecinde bir veriden bahsetti ama bu şahsi görüşümdür, umarım bu verilerin ortaya çıkarmış olduğu mutluluk ilerleyen yıllarda daha farklı, ağır sorunlara ya da ihlallere sebep olmaz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Esasında şu bilgiyi vermem lazım Komisyona: Bu madde zaten ilk defa düzenlendiğinde Anayasa Mahkemesinin önüne gitmişti ve Anayasa Mahkemesi bu maddeyi iptal etmemişti; çok ilginç şekilde, bir başka kanuna koyduğumuzda bu sefer bu maddeyi iptal etti ve ilk değerlendirmesinde de şunu söyledi... Bir ara buluculuğu zorunlu kıldığımızda, zaten zorunlu kıldığımız tek şey ilk oturuma katılım zorunluluğu; yoksa anlaşma zorunluluğu yok, oturmaya devam etme yok veya oturumda sonuçlandırma yok. Bu anlamda zaten zorunlu kıldığımız ilk oturuma katılma zorunluluğunun amacı da tarafların bir şekilde uzlaşmasını sağlamak ve ara buluculuğun onların anlaşmalarına yardımcı olması. Bu anlamda da baktığımızda, taraflar asil olarak gelebilirler, vekil olarak gelebilirler ama Başkanımızın biraz önce söylediği gibi, en önemli şey, bir vekille temsil etmesi kendisini, bunun sağlanması. Oraya bir yaptırım koymadığımız takdirde, tamamen, biliyorsunuz -biraz önce Başkanımın söylediği gibi- prosedür bir şeye çevrilecek, kimse zaten ilk oturuma gelmeyecek, o zaman da zorunlu ara buluculuktan beklediğimiz başarıyı elde etmemiş olacağız. Bu anlamda -biraz önce zaten Başkanım da söyledi- sadece geçen yıl yaptığımız ara buluculuk sayısı 1 milyon 409 bin ve bunun 719 bini sadece ihtiyari ara buluculuk yani 2 tarafın ihtiyari bir ara buluculuğa gitmesi ve anlaşması. Yani şunu anlatmaya çalışıyoruz: Bu düzenleme zaten dava şartı ara buluculuk kapsamındaki bir düzenleme yoksa ihtiyari ara buluculukta böyle bir yükümlülük de zaten mevcut değil Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, ufak bir şey söylemek istiyorum mümkünse.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Biz de Sayın Özkan’ın açıklamalarından sonra artık herhâlde başka bir şey söylemeye gerek yok dedik ama Sayın Tanal, bir de Genel Müdürümüz anlattı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Konu başka bir boyuta çekildi ama.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, ara buluculuğun başarılı olmasını istiyorsak... İş hukukuyla ilgili ihbar tazminatı, kıdem tazminatı, fazla mesai ücreti; bunlar ayrı ayrı faiz kalemlerine tabi arkadaşlar; ücret alacağı, yine, ayrı faiz kalemlerine tabi. Şimdi, işverenler genellikle bu konuyla ilgili “Kardeşim, nasıl olsa bende alacağı para, tazminat eğer fazlaysa...” diyor, ara bulucudaki olayı kabul etmiyor, reddediyor zaten. Gitsin dava etsin, kanuni ücret, oradaki ücret, yasal faiz vesaire zaten düşük; onu cazip hâle getirmiyor yani aslında, işveren için ne kadar ara buluculuktan kaçarsa o kadar kârlı çünkü parasını mevcut olan enflasyon karşısında daha iyi değerlendirir, faiziyle birlikte onu değerlendirir. Şimdi, burada, sözün kısası, ara buluculuğu biz cazip hâle getireceksek, mecburi hâle getireceksek, işler hâle getirmek istiyorsak gelin, o zaman bu işçilerle ilgili faiz oranını -en yüksek banka mevduat faizi mi, en yüksek güncel enflasyon mu dersiniz- bu yönde yapalım da bari bu kanunla birlikte bu ara buluculuk gerçekten işler hâle gelsin.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bu, bugünün konusu değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Mahkemelerdeki yük de azalmış olsun yani ben size objektif, gerçekçi bir tablo çiziyorum.

Teşekkür ediyorum.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sayın Tanal, o, bugünün konusu değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 32’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 32- 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamında sorumlu tutulur.” ibaresi ve ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli 2023/160 Esas, 2024/77 Karar sayılı Kararı’nı karşılamamaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

32’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32’nci madde kabul edilmiştir.

33’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 33- 6325 sayılı Kanunun 18/B maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin anlaşma belgesinin taraflarından biri, icra edilebilirlik şerhi verilmesinden sonra tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabilir. Tapu müdürlüğünce taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirme yapıldıktan sonra resmi senet düzenlenmeksizin tescil talebi yerine getirilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 33’üncü maddede herkes hemfikir herhâlde.

33’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Sen niye kabul etmiyorsun ya, herkes kabul etti.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Ne bileyim, muhalefet değil miyim ben? Ben muhalefet olduğum için...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 33’üncü madde kabul edilmiştir.

34’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 34- 6325 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendine “tamamlamak ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip olanlar hariç” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 34’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip olan hukuk fakültesi mezunlarının doğrudan ara bulucu olabileceği düzenlenmektedir.

Kişinin hukuk fakültesi mezunu olması kıdeme bağlı olarak ara buluculuk yapabileceği sonucunu doğurmaz. Kıdeme bağlı olarak bu şekilde ayrıcalık tanınması hukuk fakültesi mezunu ve fiilen hukuk camiası içerisinde bulunan hukukçular açısından olumsuz etki yaratacaktır. Ayrıca hukuk fakültesi mezunu bir kişi daha sonra farklı işlerde yirmi yıl geçirmiş olabilecektir. Bu durum yapılacak işin niteliğiyle de uyuşmayacaktır. Bilindiği üzere yapılan bir ara buluculuk sınavına katılan bakan dahi sınavı kazanamamıştır. Etkin olarak yürütülmesi gereken ara buluculuk sürecinin bu denli hafife alınması mevzuatımızda bazı yargı yolları açısından zorunlu tutulan ara bulucuya başvurma şartının da etkinliğini yitirmesine sebebiyet verecektir.

Ayrıca, mesleğinin başında olan genç avukatlar sınav şartına tabi tutulurken yirmi yıl kıdeme sahip avukatların sınavsız ara bulucu olabilmeleri adaletsizlikler doğurabilecektir. Bu nedenle maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Değerli Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben burada –sabah- Sayın Erinç Sağkan’ın gerekçelerini tekrarlamak istiyorum çünkü burada bahsi geçen yirmi yıllık hizmetin neye ilişkin olduğu belli değil. Gerçekten, verdiği örneği hatırlayacak olursak bir hemşire sonradan hukuk fakültesini bitirmiş olabilir, aslında o yirmi yıl hemşirelikte geçmiş

bir süre olabilir, oysa burada aranan şart hukuk mesleğinin icrası anlamındaki bir yirmi yıl olmalı. Dolayısıyla bu husus belirgin hâle getirilmeli, aksi hâlde madde amacına ulaşmayacaktır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, açıklama rica edeceğim.

Sayın Genel Müdürümüz...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Başkanım, benimki de benzer.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, tamam, buyurun Sayın Kunt.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu teklif her ne kadar ilk bakışta avukatlar açısından olumlu bir düzenleme gibi görülsede aslında hem avukatlar hem de ara buluculuk kurumu ve bu kurumdan faydalananak kişiler açısından bazı riskler taşıyor. Şimdi, öncelikle herhangi bir nitelik, yetkinlik, mesleğin gerekliliği, becerileri yönünden uygunluk denetimi yapılmaması, tek başına kıdemin esas alınması ara buluculuk hizmeti ve amacıyla uyuşmayan sonuçlar yaratacak.

Diğer yandan -ki Türkiye Barolar Birliği Başkanımız da buradayken ifade etmişti- bu yirmi yılın neye göre belirlendiğine dair de hiçbir durum söz konusu değil. Ve mesela son dönemlerde -biliyorsunuz- avukatlık mesleğindeki artışla birlikte -ki rakamını da vereyim aslında, 31/12/2023 tarihine göre 185 binden fazla avukat var ve geçen süre içerisinde bu sayının 250 binleri bulacağını da biliyoruz- ve bu hızlı artış nedeniyle -mevcut avukatların yaklaşık yüzde 46'sı ise 0-5 yıl arası- bu 5 yıl kıdeme sahip avukatların birçoğu da biliyorsunuz, ekonomik olarak çok ciddi anlamda zorlanmakta. Şimdi, bu kıdem yılının, yirmi yıllık kıdem yılının aslında bu teklif metninde tekrardan değerlendirilerek daha da aşağıya çekilebilmesini, işte bu avukatların bu anlamdaki ihtiyaçlarına göre, kendilerine ek bir gelir getirebilecek düzeyde olmasını biz de öneriyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürümüz Hakan Bey, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Başkanım, burada mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip olanlar konusundaki düşüncemiz şu: Ara buluculuk mesleği bir anlamda akil insanların, bir anlamda ak saçlı insanların yapacağı bir meslek çünkü taraflara bir güven vermeli ve mutlaka yaşla birlikte gelen bir tecrübe var. Bu tecrübenin artması, tarafların bu anlamda ara bulucuya güvenmesi anlamında önemli. Biz zaten diğer kısımda beş yıllık arkadaşların haklarını saklı tutuyoruz, onlarla ilgili herhangi bir sorun yok ama yirmi yıl çok önemli bir kıdem. Bu anlamda yirmi yılı bitirmiş olan, sahip olan avukat meslektaşlarımız, üstatlarımız var; Yargıtaydaki daire başkanlarımız, Yargıtay başkanlarımız var; profesör doktor -örnek veriyorum- bir medeni hukuk alanında veya medeni usul hukuku alanında tahkim veya ara buluculuk yapan hocalarımız var. Bu anlamda onların da bu mesleğe girmeleri ara buluculuğa katkı sağlayacaktır, zaten uluslararası alanda baktığımızda bu insanlar tahkim ve ara buluculuğu dünya çapında yapıyor, Türkiye’de de bu işleri yapmaları anlamında da bir kolaylık olacaktır. Biz bunun çok faydalı olacağını düşünüyoruz. Meslek anlamında baktığımızda zaten biz şundan vazgeçmiyoruz: Sonuçta bunların tamamı hukuk fakültesi mezunu olmak zorunda. Her hâlükârda bu korunduktan sonra, bu yirmi yıllık tecrübeyle birlikte çok iyi birer ara bulucu olacağını düşündüğümüz için mesleğini de yirmi yıl diye düşündük Sayın Başkanım.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Yirmi yıl nasıl belirlenecek?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Mesleğinde yirmi yıl yani herhangi bir meslekteki yirmi yıl yeterli. Bizim için önemli olan hukuk fakültesi.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Baroya kayıtlı olma şartı mı var?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Tabii, tabii, herhangi bir şeyde sigortalı olarak... Ona şöyle bakıyoruz: SGK, devlet veyahut BAĞ-KUR veya emekli sandığında çalıştığı süreden itibaren bakıyoruz. Yirmi yıllık bir kıdemi varsa yeter ama hukuk fakültesi mezunu olacak, baktığımız orada.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Avukatlık mesleğinde değil.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Zaten itirazımız o noktada.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Baroya kayıtlı olmasına gerek yok.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Yok, sadece baro değil, bu hâkim de olabilir, öğretim görevlisi de olabilir ama hukukçu olacak her halükarda.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi bir soru sorabilir miyim?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Şu anda normal ara buluculukta da öyle, beş yıllık kıdeme sahip... Onun da sebebi şu: İdare mahkemesine dava açıldı, davaları kazandılar, ondan sonraki süreçte kanuni düzenleme yapıldı. Yani şu anda beş yıllık kıdemde aynı, paralel düzenleme yaptık yani. Beş yıllık kıdemde de öyle, “mesleğinde beş yıl” diye aynı şekilde.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Yani hukuk mezunu, ticaretle uğraşılıyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Mesleği mi oldu?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Evet, orada da öyle çünkü idare mahkemesine dava açtılar. İdare mahkemesinde davayı kazandıktan sonra biz kanunu değiştirdik. Şu andaki düzenlemeye paralel düzenledik. Hatta yukarıda var ya, “Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu.” diyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Kaya.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Başkanım benim şahsi görüşüm... Yargı hizmeti verenler belli. Kim bunlar: Avukatlar, hâkimler, savcılar. Yani yargı hizmeti vermeyen birinin...

CUMHUR UZUN (Muğla) – Noterler...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Noterler de olabilir, evet. Yargı hizmetini vermiş olan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Noterler var, öğretim üyeleri var.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Öğretim üyeleri yani yargı hizmetinde görev almış olanlar, bilirkişiler de olabilir yani hukuk fakültesi mezunu. Bunu genişletirsek, hocamızın dediği gibi, işte yirmi yıl hemşirelik yapmış bir hukuk fakültesi mezunu da sınavsız ara buluculuk vermiş olacağız. Hiçbir bilgisi, tecrübesi yok belki. Market çalıştıran birisine de vermiş olacağız.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Bunlar istisna mı, olur mu?

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Olabilir ama bu olabilecek şeyler. Yani bir de denklik almış hukuk fakülteleri var, şeyler var. Bence yargılama hizmetinde bulunmuş yani tahdit olarak sayılması lazım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir de sınavsız girecek, eğitim almayacak.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Bir de sınavsız kabul ediyoruz. Ya, bence bunu...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu konuda bir çalışma yapılması lazım.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Düzeltilmesi lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Hocam, evet.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Peki, burada, metni hazırlayanların muradı, hukuk mesleğinde geçirilen yirmi yıl olduğuna göre yanlış anlamaları engelleyecek bir biçimde dil düzeltmesi yapsak daha doğru değil mi?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, bana bir müsaade eder misiniz?

CUMHUR UZUN (Muğla) – Başkanım yani fakülteden mezun olup mesleği yapmayan çok insan var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Emlakçı var benim kaç tane...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, şimdi, bu mesele, daha önceki ara buluculukla ilgili düzenlemeler gündeme geldiğinde değerlendirilmiş bir konuydu. Tabii, genelde hâkim, savcı ve avukatlar akla geliyor hukukçu mesleğinde yargı mensubu olarak ama hukuk mezunu olup da kaymakamlık, valilik yapanlar var. Mesela bir valimiz var hem de Sayın Tanal’ın memleketinde valilik yapmıştı. Orada yaklaşık 30 bin kişinin taraf olduğu bir kan davasını sonuçlandırmıştı. Tabii ki bu teknik anlamda ara buluculuk değil ama bir uzlaşma, bir müzakere süreci yönetmişti. Şimdi, bu kadar büyük bir ihtilafta ara buluculuk yapıp ve bunu başarılı şekilde sonuçlandırmış birisine ara buluculuk hakkı vermeyip sonra numerik bir şekilde “A mı, B mi, C mi?” diye sınava sokup oradakilere ara buluculuk veriliyor olması da müessesenin ruhuna uygun olmayabilir. O anlamda genel olarak bu düzenlemenin kapsamına yüksek yargıdan emekli olanlar, akademisyenler, öğretim görevlileri, hâkimler savcılar, valiler, avukatlar girecek.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Cahit Vekilim, o zaman herhangi bir mesleğe devam edip de hukuk mezunu olanlar da dâhil sizin demenize göre.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Tabii ki, tabii ki.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ama öyle demediniz galiba önce.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hukuk fakültesi mezunu olmak zaten şart. Bunun yanında yirmi yıl mesleğinde...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hangi mesleğinde?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaş var, zahireci şu an, ara bulucu...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bir de eğitimini de alıyor, hani sınava girmiyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bizim bildiğimiz gibi, bir şey değişmemiş ki.

(Uğultular)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Arkadaşlar, bir saniye... Sayın Arslan’ı dinleyelim.

Buyurun Sayın Arslan.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Şimdi, aslında kanunda bu var. 20’nci madde “Arabulucular siciline kayıt şartları” başlığıyla düzenlenmiş. Buranın (2)’nci fıkrasının (b) bendinde diyor ki: “Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak...” Zaten bu tarif edilmiş. Biz bu beş yılı aşağıda yirmi yıl olarak genişletmiş oluyoruz, uygulama da bu yönde zaten şu anda.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ama bu öyle değil ki.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Uygulama böyle zaten.

(Uğultular)

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Hukuk fakültesi mezunu, hukuk fakültesi mezunu... Sınavlı

sınavsız fark etmez ki hukuk fakültesini bitiren yani ara bulucu olmak.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Doğru değil o, aynı şeyi söylüyoruz.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Başkanım, bunu Genel Kurula kadar değerlendirelim, bunu bir konuşalım, çalışalım.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bu hüküm değişmediği takdirde uygulamada şuna dönüşecektir: Yirmi yıl sosyal güvenlik kurumlarından birinde kaydı olan ve aynı zamanda hukuk fakültesi diplomasına sahip olan herhangi bir kişi ara bulucu olabilecektir. Mesela, örnek vereyim: Diyelim ki hukuk fakültesini bitirmiş ama hukuk mesleklerinden herhangi birini yapmamış bir yerde butik açmış ve yirmi yıl BAĞ-KUR’a kayıtlı olarak da güvence almış. E, nasıl olacak bu?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O olmamalı ama mevcut durumda da beş yılda da onu alıyor... Yine birilerini mi şey yapacağız?

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Yani biri için mi çıkıyor?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Vallahi ya! Bıktık ya! Herkesi stajyer yaptık zaten, oh(!)

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Başkanım, şimdi, kanunun ilk aşaması da bu mesleğinde en az beş yıllık yoktu, biz ilk başında öyle uyguladık, sizin söylediğiniz gibi uyguladık ancak daha sonra idare mahkemesinde dava açıldı. Örnek veriyorum: İdare mahkemesi hâkimimiz, kendisi hukukçu değil ama yirmi yıllık hâkim; daha sonra da hukuk fakültesini bitirmiş. Örnek veriyorum, dedi ki: “Ben ara bulucu olamayacağım.” sizin söylediğiniz... Ama hâkim, yirmi yıldır hukukla ilgili bir meslek yapmış, daha sonra da hukuk fakültesini bitirmiş. Bu durumda, idare mahkemesine açılan davaları kazandıktan sonra biz kanuni değişiklik yaptık ve “Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip.” dedik. Yani şu anda yaptığımız düzenleme yukarıdaki (b) fıkrasındaki düzenlemeden farklı bir düzenleme değil, aynı düzenlemeyi yapıyoruz. Yani biz burada şunu alıyoruz: Bir, kesinlikle hukuk fakültesi mezunu olacak; yirmi yıl da bir meslekle meşgul olup bir tecrübe edinmiş olmasını arıyoruz. Örnek veriyorum: “İnşaatla uğraşan.” diyorsunuz ama o da inşaat davalarında çok iyi bir ara bulucu olabilir çünkü piyasayı biliyor. Şimdi, biliyorsunuz, ara buluculuk sadece Türkiye’de hukuk fakültesi mezunlarına dair, dünyada diğer meslekler de yapıyor ama biz bunu yapmamaya çalışıyoruz, buna da direniyoruz zaten ama hukuk fakültesi mezunu olup... Mesela, örnek veriyorum: Bir valimiz -biraz önce örnek verdi- veya bir belediye başkanımız çok iyi bir ara bulucu olabilir yani o yirmi yıllık tecrübesiyle birlikte ve bunlar da zaten genelde çok fazla değil. Bunların toplamı belki 300’ü geçmeyecek, belki 500’ü geçmeyecek ama biz bu anlamda eşitliği de sağlamış oluyoruz yani o insanların da haklarını korumuş oluyoruz

CUMHUR UZUN (Muğla) – Sayın Öztatar, burada sınavsız geçiş var ya...

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Ama eğitim şartı var Başkanım ve iki yüz saate yakın eğitim var, eğitim alacaklar, eğitimsiz olmayacak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Geçmişteki eğitimler kabul ediliyor mu?

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN ÖZTATAR – Tabii, tabii; onlar kabul ediliyor ama bundan sonra uzmanlık eğitimleri almaları gerekiyor, iki yüz saate yakın da bir

eğitim var bunlara yani boş değil. Bu anlamda, hemen ara bulucu olamayacaklar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34'üncü madde kabul edilmiştir.

35'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 35- 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.” ibaresi “karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur.” şeklinde ve ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca bu taraf lehine avukatlık asgari ücret tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz talebi mi var?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Buna bir açıklık getirilebilir mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, 32'nci maddedeki şerh ve itirazlarımız 35'inci madde için de geçerlidir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir adet önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 35'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 35 - 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.” ibaresi ve ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe: Bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli 2023/160 Esas, 2024/77 Karar sayılı Kararı'nı karşılamamaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

35'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 35'inci madde kabul edilmiştir.

36'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 36- 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci, 314 üncü ve 315 inci maddelerinde veya 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe

sebeplerinin varlığı halinde Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi gereğince şirketlere veya 128 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince malvarlığı değerlerine kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kayyım olarak atanabilir. Bu halde kayyımlık hak ve yetkileri bakımından 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen hak ve yetkiler kıyasen uygulanır. Şirketlerin genel kurul yetkileri, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır. Bu şirketler veya malvarlığı değerleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun gözetiminde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atadığı yöneticiler tarafından ticari teamüllere uygun olarak ve basiretli bir tacir gibi yönetilir. Bu şirketlerin veya malvarlığı değerlerinin mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin veya varlıklarının ya da malvarlığı değerlerinin kısmen veya tamamen satılmasına veya feshi ile tasfiyesine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karar verilebilir. Satış ve tasfiye işlemleri, ilgili şirketin yönetim/müdürler kurulu veya malvarlığı değerleri kayyım temsilcileri ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yerine getirilir. Satış ve tasfiye işlemlerinde azınlık hisselerinin sahiplerinin rızası aranmaz. Satıştan elde edilen gelirden şirket veya malvarlığı değerlerinin borçları ödendikten sonra kalan tutar, şirket veya malvarlığı değerlerinin işlerinde kullanılabilir. Fesih ve tasfiye işlemleri sonunda borçlar ödendikten sonra kalan tutar, yargılamanın kesin hükümle sonuçlandırılmasına kadar açılan bir hesapta nemalandırılır. Şirketlerin tasfiye işlemlerini yürütmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu tarafından görevlendirilen tasfiye komisyonu, adli işlemler veya davalar bakımından taraf ehliyetine sahiptir. Kayyımlık görevi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yürütülen şirketler, açtıkları davalarda harçtan muaftır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına karar verilen şirket, taşınmaz, hak, varlık ve alacaklar hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesi uyarınca verilen el koyma ve tedbir kararları, kayyım yetkisinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devriyle birlikte kendiliğinden kalkar. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketleri veya malvarlığı değerlerini yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar veya görevlendirilenler ya da atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile bu kapsamda yapılan işlemler hakkında 5411 sayılı Kanunun 127 nci maddesi uygulanır.

(2) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyımlık görevi kapsamındaki karar ve işlemlerine karşı açılan davalar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun merkezinin bulunduğu yer idare mahkemelerinde görülür.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 36’ncı maddede söz almak isteyen...

Sayın Özcan, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

36’ncı maddeyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin hüküm uzatılmaktadır. Şimdi, bir hatırlamamız gerekiyor, bu hüküm nasıl gelmişti? İlk kez 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından 674 sayılı Olağanüstü Hâl Kanun Hükümünde Kararnamesi’yle getirilmişti, daha sonra Kasım 2016’da kabul edilen 6758 sayılı Kanun’la olağanüstü hâlin devamı süresince geçerli olmak üzere kanunlaştırılmıştı. Olağanüstü hâl 2018 yılının Temmuz ayında sona erdi, bu esnada Temmuz 2018 sonunda çıkan 7145 sayılı Kanun’la olağanüstü hâl süresince uygulanan bazı düzenlemelerin üç yıl daha uygulanabilmesi kabul edildi. En son 28 Temmuz 2021’de çıkan 7333 sayılı Kanun’la bu süre üç yıl daha uzatılmıştır. Bu ayın sonunda bu süre de doluyor ve teklif beş yıl daha bu süreyi uzatmak istiyor.

Şimdi, buraya bir parantez açmak istiyorum. Sekizinci yargı paketinde de yine -beş yıl uzatmak

istendiği- bu madde geldi ancak bu madde daha sonra geri çekilmişti. Biliyorsunuz, TMSF darbe sonrası kayımlık faaliyetleri için kurulmadı, 1983’e dayanan bir geçmişi var. Esasen, mevduat sigortacılığı, banka çözümlene ve kayımlık faaliyetleri yapıyor. Ancak TMSF, Devlet İhale Kanunu veya Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değil. Bu, TMSF’nin elindeki kaynakları dilediği gibi, hesap vermeden kullanabilmesine neden oluyor.

TMSF’nin 2023 Yılı Faaliyet Raporu’na göre 19/3/2024 tarihi itibarıyla Türkiye’nin 33 ilinden toplam 681 adet şirket ya da ticari işletmenin kayımlarının yetkilileri TMSF’ye devredilmiş veya bu şirketlere TMSF kayımlı olarak atanmış. Ayrıca TMSF 82 şirketin yüzde 50’nin altında hissesine kısmi pay kayımlı olarak ve 105 gerçek kişinin mal varlıklarına da şahıs kayımlı olarak atanmış. 31/12/2023 tarihli geçici verilerine göre, bu 681 adet şirket ya da ticari işletmenin toplam aktif büyüklüğü yaklaşık 147,6 milyar lira, dönem kârı yaklaşık 13,3 milyar TL ve bu işletmelerde istihdam edilen çalışan sayısı 26.822 kişi. Şimdi, biz olağanüstü hâl kökenli bir düzenlemeyle olağan zaman hukukunu dizayn etmek istediğimizde ne kadar büyük bir ekonomik, bir ticari faaliyete dair karar aldığımızı bu rakamlar aslında bize gösteriyor. Yani maddede, burada okuduğumuz zaman bunu tahayyül edemiyoruz ama aslında bu verileri önümüze aldığımız zaman bu gerçeklikle karşı karşıya geliyoruz.

Suçla mücadele etmek konusunda kimsenin tereddüdü yok, bir defa bunu ifade edelim ancak âdeta genel müsadere cezasını tekrar hayata geçiren bir düzenlemeye de izin vermemeliyiz. Devletin kesinleşmiş mahkeme kararı olmadan mal varlıklarına el koyup üzerine her türlü tasarrufu yapabilir hâle gelmesi doğru değildir. Kayımlık uygulaması, mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü güvencelerini de sağlamaktan uzaktır. Uygulamada söz konusu şirketler ve el konulan mal varlığının değişik yöntemlerle servet transferine neden olduğu da yine bilinmektedir. Kayımlı atamalarında partizanca davranıldığı, kayımlı görevlendirmelerinde alınan ücretlerin bir sebepsiz zenginleşmeye neden olduğu basit bir basın taramasıyla bile görülebilecek niteliktedir. Anılan maddenin uygulamasının bir mal varlığına -deyim yerindeyse, tırnak içinde- çökme aracı olarak kullanılmasını engelleyecek bir önlem yok yani burada bunu sekizinci yargı paketinde de ifade etmiştik, bu konudaki endişelerimizi ve gerçekten bu kadar geniş yetkilerin verilmesinin ne kadar tehlike yaratabileceğine de ayrıca dikkat çekmiştik.

Ayrıca, yine, Anayasa’nın 2’nci, 11’inci, 13’üncü, 14’üncü, 15’inci, 35’inci ve 48’inci maddelerine de açıkça aykırıdır; 2021 yılında üç yıllık uzatma yapıldığında karşı çıktığımız gibi şimdi de bu maddeye karşı çıkıyoruz. Olağanüstü hâl kökenli bir düzenlemeyle olağan zaman hukuku dizayn edilemez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkanım, bu madde eleştirileri barındırıyor, önceki paketteki maddeden çok değişiklik var, önceki pakette vardı, bu maddeyi geri çektik. Uygun görürseniz TMSF’den gelen arkadaşımız bu maddeyi bir anlatsın, ona göre eleştirileri değerlendirelim, ona göre kendimize bir yol çizersek daha sağlıklı olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – TMSF temsilcisine söz veriyorum.

Buyurun.

TMSF BAŞKAN YARDIMCISI MELEK KÜREEMİNOĞLU – Sayın Başkanımı ve Sayın Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Sayın vekilimizin de izah ettiği gibi, TMSF, malumunuz, bankalar ve bankaların tasfiyesiyle görevli bir kurum olup 2016 yılından bu yana da mahkemelerce görevlendirilen kayımlık vazifesini icra etmekte. 6758 sayılı Kanun kapsamında görevi icra ediyoruz Sayın Başkanım. Bu kanun, terör

ve terörle iltisaklı olan yapılarda TMSF'nin kayyumluk görevini yerine getirmesini emrediyor ancak geline süreçte geçen yıl bazı şirketlere aklama suçlarıyla ilgili, terörizmin finansmanı ile ilgili olarak açılan soruşturmalar kapsamında TMSF görevlendirildi. Bu görev 6758 sayılı Kanun kapsamında olmadığı için söz konusu şirketlerde de aynı yetkilerle görev yapabilmemiz adına yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyuldu. Aynı zamanda, görev süremiz de terör kapsamındaki kayyumluk göreviyle ilgili olan altı yıllık süreç de temmuz ayının sonunda nihayete ereceği için böyle bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyuldu ve Adalet Bakanlığımız bu çerçevede çalışmayı yürüttü, biz de gereken desteği sağladık. Sonuçta mahkemelerin görevlendirdiği kayyumluk vazifesini yerine getirebilmek için kanunumuzda olmayan bir yetkiyi şu anda düzenleme ihtiyacı olduğundan Komisyonumuzda bu madde taslakta yer aldı. Biz geline 670'ten fazla şirkette şu anda kayyumluk görevi yürütüyoruz. Malum bu şirketlerin satış ve tasfiyeleri söz konusu, hepsini bir kanuni düzenleme içinde bu yetkileri icra etmemiz gerekiyor. Dolayısıyla burada yazılan detaylı yetkiler de şu anda mevcut devam eden yeni görevlendirildiğimiz şirketler açısından ihtiyaç. Gerekçede de bu hususlar izah edildi Sayın Başkanım. Başka bir husus varsa gene...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tam ifade edilemedi herhâlde yani tam anlatılamadı.

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Ökmen, siz bir izahat vererseniz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, öncelikle şunu ifade etmem gerekiyor: Sekizinci pakette vardı, sekizinci pakette olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesine yapılan bir atıftan dolayı kayyumların sorumsuzluğu söz konusu iddiasıyla, kanısıyla madde ciddi anlamda eleştiri aldı. O nedenle madde Genel Kurulda geri çekildi ve şimdi yeniden huzura getirildi.

Öncelikle şunu ifade etmem gerekiyor: Birincisi, burada hiçbir şekilde idarenin herhangi bir şirkete kayyum ataması ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kendiliğinden kayyum atanması söz konusu değil ya da şirkete kayyum olarak gitmesi söz konusu değil. Öncelikle bir soruşturma başlatılması, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 133'üncü maddesinde sayılan suçlardan dolayı bir soruşturma başlatılması ve mahkemelerce ya da sulh ceza hâkimliklerince bir kayyum atanması gerekiyor, kayyum atanmasına karar verilmesi gerekiyor. Kayyum atanmasına karar verildiği takdirde maddede zikredilen suçlardan dolayı TMSF kayyum olarak atanabiliyor. Bu emredici bir hüküm değil, takdire bağlı. Her dosyada da her şirkette de her olayda da TMSF kayyum olarak atanmayabilir. Orada hâkim takdir ettiğinde, olayın büyüklüğüne, vahametine göre TMSF'yi kayyum olarak atayabilir, ondan sonra, kayyum olarak atandıktan sonra artık TMSF, o şirketi yönetici ya da denetleyici olarak kayyumluk görevini ifa etmektedir. Dolayısıyla kayyumluk kararı verildikten sonra TMSF devreye girmektedir.

İkincisi, sorumsuzluk meselesi. Sorumsuzluk meselesinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kanunu'nun 127'nci maddesindeki sorumluluk esas alınmıştır. Bu sorumluluk nedir? Ceza yargılaması, ceza sorumluluğu bakımından kayyumların izne tabidir. İzni de burada BDDK Başkanı veya yönetim kurulu veriyor, TMSF Başkanı veriyor. Eğer kayyumun görevi kötüye kullanmaktan ya da yanlış karar almaktan, şirketi kötü yönetmekten dolayı bir cezai sorumluluğu var ise, bir şikâyet var ise burada TMSF Başkanı izni veriyor ya da vermiyor aynı 4483'teki model gibi. İzin verdiği takdirde yargılanıyor, eğer mahkûm olursa cezasını alıyor. Hukuki sorumluluk nedir? Hukuki sorumluluktan devlet sorumludur. Kayyumun hukuki sorumluluğu nedeniyle hazineye karşı dava açılabilir. Burada eğer kayyumun ceza sorumluluğundan dolayı bir mahkûmiyet kararı var ise de bundan dolayı Hazine ve Maliye Bakanlığı kayyuma rücu edebilir. Hem hukuki hem cezai sorumluluğun esası budur Sayın Başkanım. Dolayısıyla beş yılına TMSF'nin bir kayyum olarak atanabilmesine imkân veren bir düzenleme Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, özür dilerim; burada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir dakika... Bir saniye Sayın Tanal... Bir dakika... Bir saniye... Sayın Tanal, söz vermedim ki!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Soru soracağız Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam ama söz vermedim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki, özür dilerim.

Şimdi söz istiyorum öyleyse.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Estağfurullah, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Üstadım, Bankacılık Kanunu’nun 127’nci maddesinden bahsettiniz. Yani orada Fona rücu edilemiyor. Yani oradaki, düşünebiliyor musunuz, bir şirketi, kalkıp 30 tane, 40 tane şirketi aynı kişi yönetiyor ise, kayyum olarak atanmışsa onun, şahsın üzerine izin de verilir bir şey yoksa ve orada da Fona karşı da dava açılmıyorsa bu kişinin mal varlığı tehlike altındadır yani mülkiyet hakkı ihlal edilmiş olur. Burada Fon neden sorumlu olmasın bunda?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Burada ceza sorumluluğu bakımından ya TMSF’nin çalışanları ya da TMSF’nin dışarıda o iştigal alanıyla uğraşan üçüncü bir kişi kayyum olarak belirleniyor. Burada kayyumluk işini organize eden kişi TMSF.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Üstat, özür dilerim, sizle yaşadığımız sorun şuydu: Eski Meclis Başkanının damadı terörle iltisaklı olması nedeniyle mal varlığına el konuldu, diğer bacanağı kayyum olarak atandı. Şimdi burada kim sorumlu? Yaşadık biz bunu.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –

Kayyumun atanması ya da kayyumun o şirketi kötü yönetmesinden dolayı eğer bir cezai sorumluluğu var ise bu izne tabi. Ceza hukukundaki şahsılık ilkesi burada da geçerli; kayyum sorumlu, gerçek kişi sorumlu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – TMSF olarak onu çalıştırıyorum, denetleme sorumluluğum var, benim mesuliyetim niye olmasın?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –

Hukuki sorumluluk anlamında da devlet sorumlu, TMSF devletin bir organı olduğu için...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Devletin sorumluluk maddesini bulamadım ben, özür diliyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 127.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Madde 127 “Sorumsuzdur.” diyor.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –

Devlete karşı açıyor, hem 133’te devlete karşı açılacağına dair hüküm var, CMK 133.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki, 133 burada geçiyor mu? Yok.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Kayyımlik...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sorumluluk açısından, CMK değil.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Kayyumluğun hukuki temeli madde 133’tür efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ceza Kanunu madde 133.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Ceza Muhakemesi

Kanunu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben sorumluluk açısından yani hazinenin sorumlu olduğuna ilişkin maddeyi burada bulamıyorum, bana o konuda yardımcı olursanız sevinirim.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Hemen arz edeceğim efendim.

Bakın, şöyle: “Bu madde uyarınca atanan kayyumların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları 142 ila 144’üncü maddeler uyarınca devlet aleyhine açılır. Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan kayyumlara bir yıl içinde rücu eder.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hangi madde Üstat?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 133’üncü maddesinin (5)’inci fıkrası Sayın Başkanım. 127 ile 133’ü birlikte düşündüğümüzde burada devlete karşı bir tazminat davası açılır. Görevini kötüye kullanmaktan dolayı mahkûm olmuşsa, devlet kayyuma rücu eder.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu madde tanıdık. Tanıdık olmasının sebebi sekizinci yargı paketi sırasında biraz daha dar kapsamlı olarak gelmişti fakat bunun üzerindeki mevcut eleştirilerimiz aynen geçerli olmak üzere o gün idari, mali, cezai ve hukuki sorumsuzluk düzenleyen maddeye atıf yapılmak suretiyle bir düzenleme olduğu için bunun hukuk devletiyle bağdaşmasının mümkün olmadığına işaret ederek bu konuya dikkat çekmiş, daha sonra bununla ilgili yapılan incelemede hukukçu olmamızın, hepimizin hukukçu olmasının avantajını da görerek böyle bir durumun hukuk devletinde olamayacağını gördük ve madde her ne kadar Komisyonndan geçtiyse de daha sonra Genel Kurula indirilmedi, çekildi. Şimdi, o eleştiriler çerçevesindeki yeni düzenlemesiyle karşı karşıyayız. Ben maddeyi incelediğimde yine sonunda 5411 sayılı Yasa’nın 127’nci maddesine sorumluluk açısından bir atıf yapıldığını gördüm. Diğerinde de bir yerlere atıf yapılmıştı ve incelememiz sırasında sorumsuzluk algısı ya da sorumsuzluk düzenlemesinin mevcudiyetini gördüğümüz için o yasaı indirip baktığımda şöyle bir düzenleme var: “Fon Kurulu Başkanı ve üyeleri ile Fon personelinin, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar, Fon Kurulu üyeleri için ilişkili Bakanın, Fon personeli için ise Fon Kurulu Başkanının izin vermesi kaydıyla genel hükümlere göre yapılır. Fon Kurulu üyeleri ile Fon personelinin iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Fon personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisine ilişkili Bakana aittir.” demek suretiyle cezai sorumluluğu izne tabi olarak düzenlemiş. Burada, Bakanın izin vermesiyle ilgili konu, bu izne ihtiyaç var mıdır, yok mudur konusunda yeni bir tartışma konusu olabilir ama diğer sorumluluklar yönünden de anlaşıldıktan sonra belki bunu değerlendirmek gerekir. “Fon kurulu üyeleri ve Fon personeli hakkında görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı soruşturma izni verilmesi için, bu kişilerin kendilerine veya üçüncü kişilere çıkar sağlamak veya Fona ya da üçüncü kişilere zarar vermek kastıyla hareket ederek bu işlemler sonucunda kendilerine veya üçüncü kişilere çıkar sağlamış olmaları hususunda açık ve yeterli emarelerin olması gerekir.” diye hem yapılan işlem türü itibarıyla hem de bunun açık ve yeterli emarenin işin başında daha görünüyör olması gibi izinden sonra da bir izne giden süreç içinde bir ön şarta ön şart getirilmiş. “Soruşturma izni verilmesi hâlinde bu durum ilgililere tebliğ olunur.” Bu

kısmı hukuk devleti açısından iyi. “Soruşturmaya izin verilmesine ya da verilmemesine dair kararlar aleyhine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Danıştay nezdinde itiraz yoluna başvurulabilir.” Hukuki bir denetim var, bu olumlu. “İzin verilmiş olsa dahi itiraz süresi geçene kadar veya Danıştaya yapılan itiraz sonucunda hüküm tesis olana kadar soruşturma başlatılmaz.” Yani gecikmelerin sebebi odur ama burada hani, kesin bir karar elde edildikten sonra bu işlemin yapılması aranmış. Fon kurulu üyeleri ile Fon personelinin görevden ayrılmış olsalar dahi görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar ilgili üye veya personelin talebi hâlinde bunlara vekâlet akdi yapmak suretiyle görevlendirilecek bir avukat tarafından ve finansmanı da Fon tarafından sağlanmak suretiyle personelin hukuki güvence altına alınması ya da hukuki yardımın fon tarafından sağlanacağını cesaretlendirilmesi amaçlanmış. Yine “Fon Kurulu üyeleri ile Fon personeli aleyhine, Fon kurulunun veya fonun bu Kanunda yazılı görevlerine ilişkin karar ve eylemleri nedeniyle gerek görevleri ifası sırasında gerek görevden ayrılmalarından sonra, açılmış her türlü tazminat ve alacak davaları -yani hukuki sorumlulukları- Fon aleyhine açılmış sayılır ve davalarda husumet Fona yöneltilir.” diyor, hukuki sorumlulukta Fonun doğrudan muhatap olmasını gerektiren bir hâl yaratılmış durumda. Şimdi sorumsuzluk algısının ortadan kaldırılması ve sorumsuzluk düzenlemesinin giderilmiş olması olumlu, bunun Danıştay hukuki denetimine tabi kararlara bağlanmış olması olumlu ancak “Bu kadar koruma, ön izin ve ön iznin de ön şartının bulunduğu bir mekanizmanın yaratılmasına hangi noktada ihtiyaç var ya da böyle bir düzenleme bu katılıkta neden gerekti?” sorusunun aslında bir cevabı olması lazım, onu açıklamakta fayda var bizim aklımızdaki eleştiri ya da soruların giderilmesi açısından. Burada daha önceki eleştirimizde getirmiş olduğumuz idari, mali, cezai ve hukuki sorumlulukların karşılanmasının bu kısma yapılan atıfla karşılandığı gözüküyor ama şu eleştiri, bu katılıktaki bir önlem neden gerekti, buna ihtiyaç var mıdır, bu önlemi almakta ne tür bir düşünce egemen oldu da buraya konuldu; onu bilmek isteriz. Fonun mahkeme tarafından görevlendirilecek kayyumluk görevleri sırasında görev yapacak olması hukuk denetimi ve hukukta böyle bir tedbirin gerektiği hâlde görev yapacak olması yine hukuk devleti açısından olumlu bulduğumuz bir durum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Uzun.

Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şu anda aslında bu paketin temel hak ve hürriyetler yönünden en önemli maddesini görüşüyoruz. Kayıtlara geçmesi için özellikle belirteceğim, yirmi saatten beri aralıksız çalışıyoruz ve bu şartlarda çalışırken önümüzde fevkalade karmaşık ama temel hak ve hürriyetler yönünden çok ciddi bir düzenleme var. Ben öncelikle Sayın Özcan’a bu maddenin tarihî geri planını çok sarih bir şekilde açıkladığı için teşekkür ediyorum, böylece benim işimi kolaylaştırmış oldu.

Şimdi, bu hükme baktığımız zaman olağanüstü hâller yönünden dahi kabul edilmesi mümkün olmayan bir düzenleme. Neden? Çünkü bakın, kuvvetli bir şüpheye istinaden mülkiyet hakkına el koymaya ilişkin bir düzenleme var burada yani çok ölçüsüz bir düzenleme var. Olağanüstü hâl dönemlerinde dahi -siz de çok iyi bilirsiniz- kamu makamlarının yetkileri sınırsız değildir. Olağanüstü hâllerde temel hak ve hürriyetler olağan dönemlere kıyasla daha geniş olarak sınırlanabilir, idari makamların yetkileri genişler ama hiçbir biçimde bir olağanüstü hâl yönetimi mutlak keyfilik anlamına gelecek şekilde yorumlanamaz. Bu, uluslararası literatüre de yerleşmiş bir bakış açısidir, bizim Anayasa Mahkememizin de çeşitli kararlarına yerleşmiş bir tanımlamadır. Ve yine, olağanüstü hâller yönünden düşündüğümüzde, Anayasa’nın 15’inci maddesi bu dönemlerdeki temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmalarının uyulması gereken esasları düzenliyor ve orada da bilhassa ilk fıkrada ölçülülük ilkesine yer veriliyor. Oysa burada olağanüstü hâller bakımından dahi ölçüsüz bir düzenleme var.

Şimdi, gelelim bunun olağan hâllere şamil kılınması yönündeki şu an izlediğimiz tutuma. Evet, sekizinci yargı paketinde böyle bir düzenleme vardı ve gerek biz, burada, Adalet Komisyonunda karşı çıktık gerekse Genel Kurulda karşı çıktık; neyse ki Genel Kurulda madde metinden çıkarıldı ama tekrar önümüze getirileceğini biliyorduk hatta tutanaklarda var, ben de yaptığım konuşmamda ileride yeni bir ambalajla karşımıza çıkacak demiştim, nitekim, yanılmamışım şu anda da karşımıza çıktı. Bakınız, hukuk devletin en önemli unsurlarından biri yargılamasız ceza olmaz ilkesidir. Oysa burada yargılamasız cezaya imkân tanıyan bir düzenleme var ve üstelik bu, mülkiyet hakkını ihlal eden sonuçlar doğuran bir düzenleme. Dolayısıyla böyle bir hükmün kabul edilmesi mülkiyet hakkı yönünden fevkalade ağır sonuçlar doğuracak ve Türkiye'nin ekonomik krizi aşmak için yabancı sermayeye, yabancı yatırıma ihtiyaç duyduğu bir ortamda böylesine keyfî düzenlemelerin yürürlüğe konması Türkiye'ye yabancı sermayenin gelmesini zaten önleyecek ama daha önce yurt dışına kaçmış olan yerli sermayenin de geri dönme olasılığını büsbütün ortadan kaldıracak.

Dolayısıyla ben sözü daha fazla uzatmadan şunu ifade etmek istiyorum: Kanun yapmak kanun koyucuya böylesine mutlak bir yetki alanı tanımıyor. Bizim kanun yapma yetkimiz Anayasa hükümleriyle sınırlanmış bir yetki ama bu düzenlemede öylesine ciddi hukuk ihlalleri, Anayasa ihlalleri var ki bu, kanun koyucunun kanun yapma yetkisinin kötüye kullanıldığı anlamına geliyor. Bir hukuk devletiyle bağdaşması mümkün olmayan bir tablo. Bunun metinden çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, ben bir veriye ilişkin soru soracağım sadece.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Suiçmez.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi, cezaya ilişkin sorumluluk açısından şimdiye kadar 600 küsur şirkete kayyum...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 670.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Evet, söylediniz. Bu kadar şirketin yönetimi esnasında şimdiye kadar cezai sorumluluk açısından kaç tane şikâyet yapıldı ve kaç hakkında izin verildi? Bu konuya ilişkin veri varsa paylaşırsanız memnun olurum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Başkanım, toplam 26 şikâyet var kayımlarla alakalı. Bunun incelemesi, değerlendirmesi devam ediyor. Henüz neticelendirmiş bir dosya yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kaç yılı için bu rakam?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Tüm TMSF'nin görevlendirildiği tarihten bugüne kadar. 2018'den 18'den

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sekiz yıllık süre içerisinde.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 2018'den bu yana.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kayımlık müessesesi 2016'dan başladı Başkanım.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Biz sekizinci yargı paketinde bu maddenin ismini koymuştuk, bu bir çökme maddesi. Oradaki itirazlarımızı yine tekrarlamak zorunda kalıyoruz. Maalesef ki bu kayyumun sorumsuzluğu kısmı az önce verilen istatistiki bilgilerle de sabitlendi.

Ben konunun başka bir boyutuna değinmek istiyorum. Sabahki konuşmada da söylemiştim; Hakkâri kayyumu meselesiyle yargı konuyu biraz bağımsız mı tarafsız mı kararı alıyor minvalinde sizlerin takdirlerinize sunacağım. Şimdi, Hakkâri’de 23 Mayıs günü aslında 26 Mayıs’ta duruşması olan bir dosya, 2010’dan beri devam eden bir dosyaya 23 Mayıs günü mahkeme resen mütalaa için dosyayı savcılığa tevdi etti. 23 Mayıs’ta tevdi edilen dosyaya hemen 23 Mayıs günü aradan iki saat geçtikten sonra mütalaa sunuldu ve Belediye Eş Başkanımızın cezalandırılması talep edildi. Bu mütalaa anında avukatlara tebliğ edildi, elektronik postayla tebliğ edildi, akabinde telefonla avukatlar aranarak bu duruşmaya katılması gerekildi ve bu duruşmada karar verileceği tebliğ edildi. Bütün yargılamayı ters yüz edecek şekilde elektronik postanın iletilme tarihleri de göz ardı edilerek böyle bir cezalandırılma yoluna gideceği tebliğ edildi. 26 Mayıs’ta yapılan duruşmada bunun usule uygun olmadığı görüldü ve duruşma 5 Hazirana ertelendi. Şimdi, 5 Haziranda eğer Belediye Eş Başkanımız ceza almış olsaydı biz yargı belki tarafsızdır diyebilecektik ama 3 Haziranda henüz duruşmaya iki gün varken bir soruşturma başlatıldı, 2024 tarihli; soruşturma numarası henüz ortada yoktu. İçişleri Bakanı hemen açıklama yaptı, “3 Haziranda Hakkâri Belediyesine kayyum atandı.” dedi. Bunun literatürdeki adı neydi? “Ben 3 Haziranda bu şahsı gözüaltına aldım, 5 Haziranda eğer mahkeme buna ceza verirse ben soruşturmanın akıbetini ona göre değerlendiririm. Eğer mahkeme buna ceza vermezse bu soruşturmaya zaten tutuklayıp tutukluluk hâlinde yine kayyum atamaya gerekçe sunarım.” demişti. 5 Haziranda beklenen gerçekleşti. Yürütmenin yargıya verdiği talimat tuttu, 5 Haziranda Belediye Eş Başkanımız duruşmada ceza aldı, cezayla birlikte kendisi hükmen tutuklandı.

Şimdi, Sayın Başkan, bütün bir hukuku askıya alan bu yargılamayla bir belediye, kayyum zapturaptıyla yönetilmeye çalışılıyor. İki dönem zaten Hakkâri Belediyesine kayyum atanmıştı, o kayyumun belediyeyi borçlandırdığı durum ortadaydı. Buna ilişkin bütün şikâyetlere rağmen herhangi bir soruşturma açılmadı. Bugün bu çökme maddesinde, burada da yine kayyum zihniyetini görüyoruz.

Sayın Başkan, idare yargıya talimat vermiştir Hakkâri kayyumunda. Burada da bu TMSF’nin devreye gireceği, özellikle terörizmin finansmanı ya da suçtan kaynaklanan mal varlığı perdesi altında yargının bağımsız olmadığı bir ortamda kayyum meselesini tartışıyor olmamız gerçekten abesle iştigaldir. Eğer biz burada Adalet Komisyonu üyeleri olarak hukukun üstünlüğünü savunacaksak, eğer biz adil bir yargılanmanın teselsül etmesi için kanun maddeleri yapacaksak önce elimizi vicdanımıza koyacağız, Türkiye’de yargının bağımsız olmadığını kabul edeceğiz, önce yargı bağımsızlığını sağlayacağız, sonra gerek duyulursa kayyum atamalarına, böyle bir yola başvuracağız ama emin olun, hukukun üstünlüğü kabul edilirse, yargı bağımsızlığı ortaya çıkarılırsa ve adalet ülkede egemen kılınırsa ne bir kayyum atamasına ihtiyaç duyacağız ne de bu ve benzeri düzenlemeleri gizleyerek kayyuma cezasızlık, mali, idari sorumsuzluk getirme gibi bir kanun yapma tekniğine girişeceğiz. Eğer hukuk işlerse bu ülkede hiç kimsenin cezai sorumsuzluğu olmadığı gibi, buna bizler dâhil, Cumhurbaşkanı dâhilken TMSF’nin kayyumuna böyle bir yetki vermeyeceğiz. Ama zaten biliyorsunuz ki bunlar fiiliyatta mevcut, fiiliyatta zaten kayyumlara dokunulmadığı gibi biz bunu yasal zırha da büründürelim, bu yasama zırhıyla da korunmuş olsun, kayyum mal varlığını kendisi istediği gibi kullansın -ki biliyoruz, belediyelerde ve TMSF’nin el koyduğu şirketlerdeki durumları da biliyoruz- kayyum kendi mal varlığında, kendi terekesinde herhangi bir mal bırakmayarak bu işi profesyonelce yürütüyor. Sayın Özkan bu maddenin gerekçesini açıklarken şöyle dedi: “Burada kayyumun profesyonelleşmesini biz düzenliyoruz.” Evet, kayyumlarınız profesyonelleşti ama hırsızlıkta, çökmede profesyonelleşti. Lütfen, bu madde tasarısını derhâl bu Komisyondan çekin ve bizler de adaleti, hukukun üstünlüğünü koruyucu, Anayasa’ya uygun

kanun yapma tekniğiyle hep beraber buradan kanunları Meclise gönderelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Düşünmez.

Önergeleri okutacağım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür dilerim. Oraya gelmeden bir kısa söz bana verebilir misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ne oldu Sayın Tanal?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kısa bir değerlendirmem ve sorum olacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Kunt Ayan.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Şimdi, az önce Sibel Vekilim bir soru sordu ve 26 tane şikâyetten bahsetti Komisyonadaki arkadaşlar. Peki, hukukla ilgili bir dava açılmış mı; herhangi bir hukuk davası, tazminat vesaire var mı, bunun bilgisi var mı sizde? Varsa onun bilgisini isteyeceğim.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – 18 dava var hukukta, devam ediyor.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Tamam.

Şimdi, Sayın Başkan, bu konuyla ilgili kısaca bir değerlendirme de yapmak istiyoruz, açıkçası çok uzatmayacağım da yani hakikaten saat altı oldu. Yine, Serap Hoca'mız gibi kayıtlara geçmesi açısından gerçekten de çok sağlıklı koşullarda maalesef ki bu süreci yürütemedik. Bizim için hakikaten çok önemli bir madde. Sabah saat onda başladık ve saat şu an altı. Muhtemelen siz Amerika'dan geldiniz, ya uçahta uyudunuz, saat farkı sizi etkilemedi ama bizi etkiledi. Gerçekten bizim için çok önemli bir madde ama biz şu an nereden nasıl toparlayacağımızı hakikaten şaşırdık ama bizim için çok önemli madde.

Kısaca şunu değerlendireceğiz: Zaten Onur Vekilimiz bunun üzerine uzun uzun ifade etti fakat biz sekizinci yargı paketinde bu maddenin çökme maddesi olduğunu uzun uzun anlattık. O zaman siz dediniz ki: "Tamam o zaman, biz bununla ilgili bu maddeyi çekeceğiz." Ki böyle çekmediğinizi anladık, yine yerel seçim, yerele koşma amaçlı buna benzer bir işlem yapıldı. Şimdi, böylesi bir zırh, böylesi bir koruma akıl alır gibi değil. O yüzden tekrardan bu maddeyi bir daha değerlendirmeniz gerekiyor Sayın Başkan. Yani bu şekilde bir hakkında soruşturma, kovuşturma yürüten kişilerin eğer varsa haklarında bir şey TMSF'ye diyorsunuz ki: "Hadi bakalım, kendi şirketinden bir kayyum ata." Şimdi, diyorsunuz ki: "Biz bununla ilgili cezasızlık zırhını kapattık." Böyle bir kapatma olabilir mi? Ne diyor? Şimdiye kadar TMSF kendi atadığı kayyuma, yani kendisi atayacak fakat o kayyuma karşı bir şikâyet olduğunda yine kararı TMSF verecek yani bu kişinin soruşturması olsun mu, olmasın mı diye. Şimdi, bu arkasından dolanmak değil de nedir? O yüzden, bu maddenin bizler de tekrardan bir an önce bu madde metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir açıklama yapacak mısınız?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, tabii ki...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürüm, Sayın Tanal da sorusunu sorsun, ondan sonra açıklama yapın.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, ikinci fıkrada Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyumluk görevi kapsamında karar ve işlemlerine karşı açılan davalar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu merkezinin bulunduğu yer olan

yani İstanbul Çağlayan Mahkemeleri yetkili. Şimdi, Van'da kişi, Kars'ta, Şanlıurfa'da, Diyarbakır'da, biz burada yani mahkemeye erişim açısından zayıf ve dezavantajlı kesimlerin bulunduğu mahkemeye erişimi kolaylaştırmaktan ziyade uyumsuzlukta daha güçlü olan tarafın bulunduğu yer olan TMSF'nin İstanbul'daki merkezine dava açmak bu hak ve nasafetle nereden bağdaşır? Bu, aynı zamanda makul değil, nesnel de değil, orantılılık ve ölçülülük ilkesine aykırı, âdeta buradaki mahkemeyi vesaire... Yani ben iyi niyetli yargıç ve savcılarını tenzih ediyorum. Yani burada biz burayı kilitlemiş durumdayız yani orada yapılması bence bu da doğru bir şey değil. O zaman bu maddede Sigorta Fonunun bulunduğu merkezi çıkarın. Vatandaş Antep'te açıyorsa Antep'te açsın, Trabzon'da açıyorsa Trabzon'da açsın, hepsini Çağlayan'a niye bağlıyorsunuz? Yani bu da hukuka aykırıdır.

Teşekkür ediyorum, saygılar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, öncelikle şunu arz etmem gerekiyor: Kayyumluk müessesesi bir koruma tedbiri. Soruşturma veya kovuşturma devam ederken delil elde etmek ve muhafaza etmek anlamında bir koruma tedbiri. Tüm mukayeseli hukukta bu var, özellikle Kıta Avrupası'nda mukayeseli hukukta bunu görüyoruz.

Kayyumluk müessesesinin aslında bir tamamlayıcı unsuru da kayyumluk devlet içinde kamu kurumu olarak bir kayyumluk kurumunun kurulması gerekiyor.

Kayyumluk kurumu maalesef ülkemizde henüz kurulmuş değil. Bunun ya Maliye Bakanlığı içinde ya Adalet Bakanlığı içinde bir müessese olarak, kayyumluk kurumu olarak faaliyete geçmesi gereken bir kurum var. Bu, şu an geçici olarak TMSF üzerinden yapıyor, 2018'den beri TMSF geçici süreli olarak kayyumluk müessesesi olarak belirlenmiş durumda.

Geçen hafta OECD ve FATF kapsamında yaptığımız toplantılarda ülkemizin bir kayyumluk müessesesini oluşturması gerektiği yönünde bize tavsiye kararlar getirildi, sunuldu. Bu çerçevede ilerleyen zamanda bu oluşturulacaktır muhtemelen ama o zamana kadar, beş yılığına TMSF bu görevi icra ediyor. Dolayısıyla bu bir ihtiyaçtan...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani el konulacak olan şirketler mi var, kurumlar mı var?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – El konulacak değil, el konulmuş, kayyum atanmış şirketler var. El konulacak ayrı, el koyma 128'e göre yapılır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama yani neden ihtiyaç oluyor, şu anda yürüyor zaten?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Kayyum atamak niçin? Suç delillerini muhafaza altına almak ve suçtan elde edilmişse oranın yönetimini kayyum aracılığıyla gerçekleştirmek, o şirketi.

Şu an malumunuz hem terörden dolayı el konulan şirketler var hem de suçtan kaynaklanan, mal varlığının değerini aklama suçundan, 282'den dolayı, bu fenomenlerin, Dilan Polat'tır, diğer şeylerdir, şirketlerine el konuldu. Ciddi anlamda orada şirket ve sermaye var, onların yönetilmesi gerekiyor. Bunlara sıradan üçüncü kişileri atayarak profesyonel olarak yönetmemiz mümkün değil. Kurumsal bir yapının, profesyonel bir ekibin bunları yönetmesi gerekiyordu. O anlamda, TMSF'nin şu an geçici olarak bunu yapması gerekiyor. Buna ihtiyaç var, ülkemizin buna ihtiyacı var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Ökmen.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, bir soru daha...

İkincisi: “Niye korumaya ihtiyaç var?” Kimseyi kayyum olarak atayamayız. Eğer koruma olmazsa doğrudan ceza soruşturması, doğrudan tazminat davasıyla muhatap olursa kayyum atayacak kimseyi bulamayız, bu müessese işlemez ve ölü doğar. O nedenle, izinle ve bu şekilde bir sisteme ihtiyaç var efendim. Onu arz etmek istedim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Buyurun, okuyun:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkanım, bakın biz saatlerdir buradayız, burada yer almayanların önergelerini oyluyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Daha önce 8'inci yargı paketinin (Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi) 22'nci maddesinin 5'inci fıkrasında gizlenerek getirilmeye çalışılan bu madde OHAL Kanunu'na atıf yaparak kayyımlara dokunulmazlık zırhı öngörmüştür. Sonrasında ise 8'inci yargı paketi TBMM Genel Kurulunda görüşülürken bu madde teklif metninden çıkarılmıştır.

Şimdi ise aynı mahiyetteki bu madde görüşülen teklife biraz değiştirilerek eklenmiştir. Bu kez OHAL Kanunlarına atıf yapılmamış ancak Bankacılık Kanunu'nun 127'nci maddesinin 6'ncı fıkrasının son cümlesiyle kayyımlara kısmi sorumsuzluk tanınması öngörülmektedir. Buna göre atanan kayyımlar belirtilen maddede yer alan şahsi sorumluluk yüklenemez zırhıyla korunmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle maddenin kanun metninden çıkarılması gerekmektedir.

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Şanlıurfa

Hakkâri

Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Turan Taşkın Özer

Aydın

Karaman

İstanbul

İnan Akgün Alp

Cumhur Uzun

Gizem Özcan

Kars

Muğla

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

36'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36'ncı madde kabul edilmiştir.

Geçici 1'inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2004 sayılı Kanunun 111/b maddesinde

yapılan değişiklik, 1/9/2024 tarihinden önce ilanı yapılmış ve açık artırma süresi sona ermemiş olan açık artırmalar hakkında da uygulanır.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanır. Üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yeniden verilen kararlar hakkında uygulanır.

(3) 18/4/2024 tarihinden önce 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adli hizmet tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın bulunması veya yapılması amacıyla verilen ön izinlerin kesin izne dönüştürülmesine ilişkin iş ve işlemler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on sekiz ay içinde tamamlanır.

(4) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile ek 1 inci maddesinde yapılan değişiklikler, 13/7/2024 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar bölge idare mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanır. Bu kararların temyiz süresi; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tebliğ edilenler bakımından maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tebliğ edilenler bakımından ise tebliğ tarihinden itibaren otuz gündür.

(5) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen (c) bendi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen kararlar hakkında uygulanır.

(6) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanır. Üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yeniden verilen kararlar hakkında uygulanır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde söz talebi olanlar var.

Buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Maddenin (3)’üncü fıkrasıyla ilgili bir şeyler söyleyeceğim. 6831 sayılı Orman Kanunu’nun adli hizmet, ceza infaz kurumları ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılması hususunda gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde izin verilmesine imkân tanıyan hükmü yani 17’nci maddesinin (3)’üncü fıkrası hükmü Anayasa Mahkemesince adli hizmet ve ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın orman ekosistemi dışında kurulma imkânı bulunduğunu, faaliyetlerin devlet ormanlarında gerçekleştirilmesine izin verilebilecek nitelikte zorunlu bir faaliyet olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını ifade ederek, devletin ormanların korunması ve genişletilmesi yönündeki pozitif yükümlülüğüyle bağdaşmadığına hükmedilerek iptal edilmiştir. Yapılan düzenlemeyle yani geçici maddenin (3)’üncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin bu kararı etkisiz kılınmaya çalışılıyor. Teklifteki geçici madde, bu kararı karşılayacak yeni bir yasa hükmü getirmek ve buradaki izinleri durdurmak, varsa inşaat faaliyetlerini sonlandırmak yerine (3)’üncü fıkrasıyla, alacağı yetkiyle yeni hukuksuzluğa kapı aralamaktadır.

Bu bağlamda, Sayın Cahit Özkan sunumunda “Anayasa’ya aykırılık değerlendirmesini biz de yaptık, Anayasa’ya aykırı olmadığı kanaatiyle teklifi Meclise sevk ettik.” dedi. Baktığımız zaman, aslında durumun öyle olmadığı çok açık; sabahın beri, yirmi saatlik görüşme çerçevesinde birçok arkadaşımız, birçok milletvekilimiz teklifteki Anayasa’ya aykırılıkları dile getirdi. Bu düzenleme de bu bağlamda Anayasa’ya aykırı bir düzenleme. Aslında, her ne kadar Sayın Özkan Anayasa’ya aykırılık konusunda değerlendirme yaptıklarını ifade etse de yasa koyucunun yani teklif sahiplerinin,

Anayasa'nın üstünlüğü ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkelerine pek de riayet etme niyetinin olmadığını bu teklif tümüyle değerlendirildiği zaman, bu madde de dâhil olmak üzere, ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesi kararlarının zaman yönünden etkisi bakımından da bu teklif sorundur, Anayasa'nın 153'üncü maddesine göre iptal kararları geriye yürümez. Bu hükümden çıkan sonuç, iptal kararlarının zaman yönünden derhâl etkiye sahip olduğudur. Bunun sonucu olarak Anayasa'ya aykırı yasaya dayanan hukuki durum ve statüler eğer tamamlanarak kesinlik kazanmışsa iptal kararından etkilenirler; ön izin verilmesi hukuki açıdan kesinleşmiş bir durumu ifade etmediğinden muhatapları açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bu ön izinlerin on sekiz ay içinde kesin izne dönüşeceğini öngören hüküm, Anayasa'nın 153'üncü maddesine aykırıdır. Bu taraftan bakıldığı zaman, defalarca söyledik Anayasa'nın 153'üncü maddesinin herkesi bağlayacağı noktasındaki hükmü. Bu hükme aykırı tekliflerle, Sayın Özkan'ın "de lege ferenda" anlayışına ulaşmanın da pek mümkün olmadığı açıktır. Yani Sayın Özkan'la tabii, geçen dönemde -Mecliste Grup Başkan Vekili olarak- birlikte çalıştık, orada da söylemleriyle, Genel Kurulu dalgalandıran söylemleriyle sanki oraya doğru bir özlemi varmış gibi geliyor bize. Burada da yani damara basan, biraz da işte multidisipliner yaklaşımlarla Komisyonda dalgalanmalara sebep oldu. Yani, bu noktada baktığımız zaman, gerçekten, teklifte Anayasa'ya aykırılık çok.

Yanı sıra şunu da söyleyeyim: Orman alanları içerisinde bu tür yapılaşmaların orman alanlarının bütünlüğünün bozulması da çok sıkıntı çektiğimiz, çok muzdarip olduğumuz orman yangınlarına da yol açmaktadır, yolu açan en büyük etkidir. Orman içerisinde, orman bütünlüğünün bozulduğu alanlarda insan faaliyeti, orman yangınları en büyük sebebidir. Baktığımızda, Türkiye ormanlarının sadece yüzde 3,1'i yüksek bütünlüğe sahipti, dünya da ise bu oran yüzde 40'tır. Türkiye ormanlarının geri kalanı orta bütünlüğe sahip olan yüzde 59, düşük bütünlüğe sahip olanlar yüzde 37,5'tur. Yani biz mevcut ormanlarımızı da parçalayarak, bölerek orman yangınlarına yol açıyoruz. Teklif bu açıdan da sakıncalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Düşünmez.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçici maddenin (3)'üncü fıkrasında belirli bir süre zarfında adli hizmet ve ceza infaz kurumlarının ormanlar üzerinde kurulmasına izin verildiği anlaşılmaktadır. Bu düzenleme, orman alanlarının kamu yararı gözetilerek kullanımına yönelik bir geçiş dönemi düzenlemesi olarak tasarlanmıştır. Ancak Anayasa'nın 169'uncu maddesi, ormanların korunması ve genişletilmesi gerektiğini ve ormanların kamu yararı dışında kullanılamayacağını açıkça belirtir. Ormanların gerçek veya tüzel kişilere tahsisi ancak kamu yararının zorunlu kıldığı durumlarda ve belirli şartlar altında mümkündür. Adli hizmet ve ceza infaz kurumlarının kurulması, kamu yararının sağlanması amacı taşısa da orman ekosisteminin korunması ve sürdürülebilirliği ilkeleri açısından değerlendirildiğinde bu tür yapılaşmaların orman alanlarında gerçekleştirilmesi uygun değildir. Anayasa Mahkemesinin 2023/221 sayılı Kararı 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin değiştirilmiş hâli olan eğitim, adli hizmet ve spor tesisleri ile ceza infaz kurumlarının devlet ormanları üzerinde kurulmasına izin veren hükmü Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi orman alanlarının korunmasının anayasal bir zorunluluk olduğunu ve kamu yararının dahi bu zorunluluğu ortadan kaldıramayacağını belirtmiştir. Bu bağlamda geçici maddenin (3)'üncü fıkrası Anayasa'nın 169'uncu maddesine aykırı olup devlet ormanlarının adli hizmetler ve ceza infaz kurumları gibi amaçlarla kullanımına izin verilmesi anayasal

yükümlülüğe aykırıdır. Anayasa Mahkemesinin denetiminden kaçınma amacı taşıyan bu düzenleme, hukukun üstünlüğü ve anayasal denetim mekanizmalarının işlevselliği açısından bir endişe kaynağıdır. Anayasa Mahkemesi kararlarına saygı göstermek ve bu kararların gereğini yerine getirmek, hukuk devleti ilkesinin temel taşlarındandır. Geçici maddenin (3)'üncü fıkrasının Anayasa Mahkemesinin kararındaki gerekçeler ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir. Mahkeme, kamu yararı ve zorunluluk hâllerinde dahi orman ekosisteminin zarar görmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Adli hizmetler ve ceza infaz kurumları gibi yapıların orman ekosisteminin dışında kurulabilecek olması, bu tür yapılaşmaların ormanlık alanlarda gerçekleştirilmesinin zorunlu olmadığını göstermektedir. Bu nedenle geçici maddenin (3)'üncü fıkrası kamu yararı ve zorunluluk şartlarını sağlamamaktadır.

Orman ekosisteminin korunması ve sürdürülebilirliği sadece hukuki bir zorunluluk değil aynı zamanda çevresel bir gerekliliktir. Ormanlık alanların adli hizmetler veya ceza infaz kurumları gibi yapılaşmalara açılması orman ekosistemine geri dönülemez zararlar verebilir. Bu bağlamda geçici maddenin (3)'üncü fıkrası orman ekosisteminin korunması ilkesine aykırıdır. Geçici maddenin (3)'üncü fıkrası Anayasa'nın 169'uncu maddesi ve Anayasa Mahkemesinin 2023/221 sayılı Kararı çerçevesinde değerlendirildiğinde açıkça Anayasa'ya aykırı görünmektedir. Ormanların korunması ve geliştirilmesi yükümlülüğü kamu yararı gözetilerek dahi ihlal edilemez. Bu nedenle geçici maddenin (3)'üncü fıkrasının tekliften çıkarılması gerekmekte olup ormanlık alanların adli hizmetler ve ceza infaz kurumları gibi yapılaşmalara açılması Anayasa'ya ve çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine aykırıdır. Lozan Üniversitesinin hazırladığı 2023 Cezaevi Raporu'na göre Türkiye, Avrupa Konseyine üye ülkeler arasında tutuklu ve mahpus sayısının en yüksek olduğu ülkedir. Durum böyleyken görülen her boşluğa yeni bir cezaevi inşa etmek, toplumda açığa çıkan meselelerin özüne inmekten kaçınmak, çözümü yüzeyselleştirmek ve sorunları derinleştirmek demektir. Cezaevi nüfusunun en yüksek olduğu ülkelerden biri olma ünvanını taşıyan Türkiye'nin ihtiyacı, bu mekânları toplumsal bir ihtiyaçmış gibi çoğaltmak değil, toplumsal sorunlara kökten çözümler üretmek için etkin politikalar geliştirmek ve uygulamaktır.

Öte yandan, Türkiye'deki cezaevleri pratikleri göstermiştir ki cezaevleri iktidarın hâkim çizgisi dışına çıkan, muhalif tutum sergileyen, gerçeği söylemek üzere işini icra eden birçok düşünce mahkûmuyla doldurulmaktadır. Kadın cinayeti failleri haksız tahrik indirimleri ile ceza infaz indirimlerine tabi olurken düşünme mahkûmlarının sudan sebeplerden doğan disiplin cezalarıyla infazları yakılmakta, süreleri uzatılmaktadır. Dolayısıyla amaç, adli suçlarda etkin ceza uygulamalarıyla caydırıcılık teşkil etmek değil muhalefeti sindirmek üzere cezaevlerini araçsallaştırmaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Düşünmez.

Madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 2 adet önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Kanun Teklifi'nin geçici 1'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Zülfük Uçar

Şanlurfa

Hakkâri

Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Turan Taşkın Özer

Aydın

Karaman

İstanbul

İnan Akgün Alp

Cumhur Uzun

Gizem Özcan

Kars

Muğla

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Geçici 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici 1'inci madde kabul edilmiştir.

37'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 37- (1) Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesi ve geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası, 1/9/2024 tarihinde,

b) 4 üncü maddesi, 1/10/2024 tarihinde,

c) 28 inci maddesi 29/6/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir söz talebi var.

Sayın Özbudun, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkürler.

Bu maddenin (c) bendi geçmişe yürüyen bir hüküm düzenliyor. Bugün 12 Temmuz, bu hükmün Genel Kurulda kabul edilip yürürlüğe girmesi en az bir haftayı gerektiriyor. Oysa hükmü dikkate aldığımızda 29 Haziran itibarıyla yürürlüğe gireceği ifade ediliyor. Kanunlar geçmişe düzenleyemezler ancak geleceğe yönelik düzenleme içerebilirler. Bu, doğası gereği böyledir çünkü vatandaşların hayatlarını ancak yürürlükteki kanunlara göre planlamaları mümkündür. Böyle bir düzenlemenin getirilmesi kabul edilebilir değildir. Bu, 3'üncü kez yapılan bir yöntem, izlenen bir yöntem. Bu şekilde aslında hukukun temel ilkelerini, Anayasa hükümlerini ihlal etmeye bizleri alıştırıyorsunuz. Bu, kabul edilebilir bir husus değil. Anayasa'ya uygun, hukukun temel ilkelerine uygun kanun yapmak da mümkün. Bunu anlamamız mümkün değil. Ben, bu düzenlemenin değiştirilmesini, geleceğe yönelik bir yürürlük maddesine dönüştürülmesini talep ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürüm, açıklama...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Geriye doğru yürüttüğümüz maddenin düzenlemesi, 28'inci madde. Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen Hâkimler ve Savcılar Kurulundaki tetkik hâkim ve müfettişlerin kadrolarının kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal etti ve iptal 29 Haziranda yürürlüğe girdi. Bu kadrolar şimdi iptal edilmiş oldu, on gündür iptal edilmiş kadrolar var ama orada çalışanlar çalışıyor. O kadroları canlı tutmak, özlük haklarını muhafaza etmek için yürürlüğünü 29 Hazirandan başlatıyoruz.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Niye 29 Hazirandan önce getirmedik, engel neydi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – İptal yürürlüğe girdi, kanunun 29 Hazirandan önce kanunlaşması öngörülüyordu, kanunlaşmadığı için böyle bir teknik

zorunluluktan dolayı bu düzenlemeyi yapıyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Ökmen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – “Bir teknik zorunluluktan dolayı hukuka aykırı bir işlem yaptık.” diyor Sayın Genel Müdür.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bir söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bakınız, aynı durum Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair -torba- Kanun’da da vardı. Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da vardı. Artık bu anormalliklere bizi alıştırmak istiyorsunuz.

Şimdi, bakın, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin de bütün hükümlerini Anayasa Mahkemesi iptal etti ve o hukuk boşluğunu doldurmak için de on iki aylık süre tanıdı Türkiye Büyük Millet Meclisine. Eminim, bu on iki ay dikkate alınmayacak, son dakikada birtakım hızlı düzenlemeler yapılacak. Gene biz buralarda yirmi saat, yirmi dört saat çalışacağız ve geçmişe yürüyen düzenlemeler kabul edilecek. Bütün bu iptal kararlarını önceden yetkililer görüyorlar, okuyorlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi de gereğini yapmak mecburiyetinde. Sayın Adalet Bakanlığı temsilcisi güzel söylüyor “Kadrolar dayanaksız kalıyor.” diyor ama bu kanunu bir ay önce görüşmemizin önündeki engel ne idi?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, benimkini sürekli kapatıyorsunuz da söz verirsiniz ben de iki cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Açık efendim mikrofonunuz, buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi açıldı.

Sayın Başkanım, yasama görevimizi yeterince yerine getirmememizin bir sonucu da Anayasa’ya, yine yasalara aykırı bir şekilde bir kanunun buradan geçmesidir. Bunun kabul edilebilir bir yanı yok. Yani Adalet Komisyonunda böyle bir maddenin kabulü mümkün olmamalı, ben de bunun altını çiziyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2258) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 37’nci maddesinin (c) bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif edelim.

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçe...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Gerekçeyi okumaya gerek yok, izah ettim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerek yok.

Peki, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

37’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

38’inci maddeyi okutuyorum:

Madde 38- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 38’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, teklif üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce iki hususu oylarınıza sunmak istiyorum: İlk olarak, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İkinci olarak, İç Tüzük’ün 45’inci maddesi hükmü uyarınca, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul, Tokat Milletvekili Mustafa Arslan, İstanbul Milletvekili Şengül Karslı, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan, Kastamonu Milletvekili Halil Uluay, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser, Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci, Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt, Aydın Milletvekili Ömer Özmen teklifin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak seçilmelerini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 15 Temmuz Pazartesi günü saat on bire kadar muhalefet şerhlerini Başkanlığımıza iletmelerini istirham ediyorum. Pazartesi on bir uygun herhâlde değil mi sayın vekillerim?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Öğleden sonra olsa Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, ona göre, şimdi, kanunlar, teklifler gelecek.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sıkıntı yok arkadaşlar. Dilan Hanım’la da görüştük, tamam, sıkıntı yok.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Olsun, Serap Hoca için şey değilse yani

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Saat on bir...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Bizim için uygun ama Serap Hoca için eğer şeyse...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Hayır, şimdi, ben de yazarım ama ben, söylemişim Sayın Başkan, cumartesi seçim bölgem Antalya’ya gideceğim, geleceğim yani sıkışık olacak ama yazarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli Hocam, aslında cumartesi günü için konuşmuştuk ama şimdi bugüne sarktığı için pazartesi gününe kadar...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Konuştuk ama bugün artık bizim için bitti.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, haklısınız. Pazartesi günü on bir diye not edelim.

Siz konuşma yapacaktınız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yok, artık konuşma yapacak zaman kalmadı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben yapacağım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yapın, ondan sonra, Başkanım hep beraber...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cüneyt Yüksel’in, görüş ve düşünceleriyle kanun teklifi görüşmelerine katkı sunan tüm milletvekillerine ve katılımcılara teşekkür ettiğine, kanun teklifinin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kıymetli Komisyon üyeleri ve milletvekilleri, değerli bürokratlar

ve katılımcılar; dün görüşmelerine başladığımız (2/2258) esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin Komisyon görüşmelerini tamamlamış bulunuyoruz. Aralıksız olarak yirmi saati aşkın, yirmi buçuk saat oldu, yoğun bir çalışma akabinde çok önemli düzenlemeler ihtiva eden bu kanun teklifi Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Değerli görüş ve düşünceleriyle teklif görüşmelerine katkı sunan tüm Komisyon üyelerimize ve milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, ilk imzacı vekiller olan Sayın Cahit Özkan Bey ile Sayın Adem Yıldırım Bey'e Komisyonumuzu aydınlatıcı açıklamaları ve katkıları sebebiyle başta Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürü Mehmet Ökmen Bey olmak üzere tüm bürokratlara ve diğer katılımcılara yine aynı şekilde açıklamaları ve katkıları sebebiyle teşekkür etmek istiyorum.

Diğer yandan, uzun ve yoğun bir şekilde gerçekleştirdiğimiz bu çalışma sürecinde göstermiş olduğunuz anlayış ve sabır için de tekraren hepinize teşekkür etmek istiyorum.

Kıymetli Komisyon üyeleri, kanun teklifinin Komisyonumuz görüşmelerinin verimli, başarılı ve iyi bir şekilde gerçekleştiğini düşünüyorum. Katılımcı bir anlayışla tüm paydaşların katkılarıyla gerçekleştirdiğimiz bu çalışmanın hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. Ayrıca, bundan sonra yapacağımız tüm çalışmaların da aynı şekilde gerçekleşmesini temenni ediyorum.

Dokuzuncu yargı paketine ilişkin Komisyonumuzda gerçekleştirmiş olduğumuz görüşmeler neticesinde, katılımcılar arasında görüş ayrılıklarına sebebiyet veren İcra ve İflas Kanunu, Avukatlık Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve ilgili kanunlara ilişkin hükümlere yönelik AK PARTİ Grubumuz, ilgili bakanlıklarımız ve diğer paydaşlarla gerekli etki analizleri yapılacak kanun teklifi son hâliyle önümüzdeki hafta veya sonraki hafta Genel Kurulda yüce Meclisimizin takdirine sunulacaktır. Genel Kurul görüşmeleri sırasında iktidar ve muhalefet partisi milletvekillerinin vereceği destekle bu kanun teklifinin kabul edileceğine inanıyor, şimdiden Genel Kurulda vereceğiniz katkılar sebebiyle sizlere tekrar teşekkür ediyorum.

Kamuoyunda dokuzuncu yargı paketi olarak bilinen kanun teklifinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 06.27

